

श्री.

महाराष्ट्र इतिहास. संकेत.

श्रीमत्समर्थसज्जन—,

हृन्मेरुशिरःप्रतापगडराचित्या ।

नाति रामदासशिवपार्दि,

स्वधर्मभूरति महारथी खचित्या ॥ १ ॥

महाराष्ट्राचा इतिहास अजून सिद्ध करावयाचा आहे. त्याला साधनीभूत जीं जुनीं राजकीय व धार्मिक व्यवहाराचीं, (त्या त्या बाबतींतील पुढाऱ्यांची ते ते व्यवहार त्यांच्या हातून वडत असतांना एकमेकांनीं एकमेकांस लिहिलेलीं) अस्सल पत्रें तीं, सध्या कोठें सुप्रसिद्ध स्वैतिहाससंशोधक रा. रा. विश्वनाथ काराीनाथ राजवाडे, मयूरभक्त लक्ष्मण रामचंद्र पांगारकर यांसारखें पदवीधर, तसेच रा. दत्तात्रय बळवंत पारसनीस ब्रह्मेद्र स्वामीचे चारित्र लिहिणारे असे कित्येक सद्गृहस्थ अधिकउणें प्रयत्न करीत आहेत तेव्हां, उपलब्ध होऊं लागलीं आहेत. त्या सर्व उपलब्ध व उपलभ्य साधनांचें जेव्हा प्रकाशन होईल तेव्हां महाराष्ट्राचा—आपल्या प्रिय देशाचा व पूज्य पूर्वजांचा— खरा खरा इतिहास—“ धर्मार्थकाममोक्षाणामुपदेशसमन्वितं । पूर्ववृत्तं कथायुक्तमितिहासं प्रचक्षते ॥ १ ॥”—ह्या आपणांकडील अत्युदात्त व्याख्येशीं जुळणारा असा कोणा तरी अर्थात् स्वभूमि, स्वभाषा, स्वजन आणि स्वधर्म यांस वाहिलेल्या स्वजनोत्कर्षेछू महापुरुषाकडून लिहिला जाणे शक्य होणार आहे अशी आमची दृढ समजूत आहे. तिळा अनुसरूनच सद्यःस्थितींत आम्ही महाराष्ट्र इतिहासाची साधनें जशीं जशीं तीं आमच्या हातीं येतील तशीं तशीं छापून प्रसिद्ध करण्याचें आपलें कर्तव्य समजून करीत आहों. हीं साधने अश्रांत परिश्रमाने कधीं उकिरड्यांतून तर कधीं उकिरडेवजां

झालेच्या जुन्या घाट्यांतील तळघरांतून अथवा कधीही घापरांत नसणाऱ्या
 तिसऱ्या, चवथ्या मजल्याच्या ; माळ्यावरून—उन्हाळ्यांतील कडक ऊन, पाव-
 साळ्यातील पाऊस व हिवाळ्यातील थंडीचे कडके खाऊन
 फडकून, मिजून आणि फिरून आकर्षून—केरकचरा व वाळवी यांच्या
 अखंड मैत्रीत ' कालोद्दय निरवधिर्विपुलाचपृष्ठी ' ह्या भवभूतीच्या उत्कीर्ण
 विश्वास टाकून बसलेली अर्शा रा रा विश्वनाथ काशीनाथ राजशाहे
 वी ए ह्यासारखे पदवीधर उजेडांत आणात आहेत, त्यांना अम्यंगस्तानें
 घालीत आहेत, त्यांचे रोगप्रस्त भाग प्रसर्गी कळकळीच्या मवाळीनें सुसह्य
 होणाऱ्या शस्त्रधारांनीं कापून काढून निराळे करीत आहेत, कित्येक टिकाणीं
 मळमें छाडीत आहेत, तर कित्येक टिकाणीं नवे अवयवही कृत्रिम तऱ्हेनें
 बनवून चिकटवीत आहेत व जुन्यांस रजा देत आहेत ह्या सर्व गोष्टीं केषळ
 कविकल्पना वाटण्याचा पुष्कळ सभव आहे परंतु ज्यांनीं रा राजवा
 ऱ्यासारख्यांस सांपडणें पत्रांचे गळे स्वता पाहिले आहेत त्यांस तसें वाट
 प्याचें कांहीं एक कारण नाही आझी सध्या येथें जीं कांहीं दहा पांच
 पुस्तकें आणिली आहेत त्यांतील तीन चार पुस्तकें वाळवीनें इतकीं खाह्दीं
 आहेत, कीं त्या वाळवीच्या किड्यांच्या मृत शरीराची माती त्या पुस्तकांत
 भिनून एकंदर पुस्तकांची माती—कां२ दगडी पाटीच बनली आहे अशा स्थि-
 र्तीत असलेलीं हीं पुस्तकें फिरून वोलकीं करावयास प्रथम त्यांस युक्तीनें
 वाफारा द्यावा लागतो हा वाफारा देतांच त्या प्रस्तराचे पापुदरे कांहींसें
 सुटे होतात ते तसे सुटे झाल्यापर ज्येंच गर्भाशयांतील शस्त्रक्रियेच्या प्रसर्गी
 जितक्या हळक्या हातानें आणि कळजीपूर्वक काम करायें लागतें त्यापेक्षांही
 अधिक हळक्या हातानें आणि कळकळीनें त्या प्रस्तरप्राय पुस्तकाचें एक
 एक पृष्ठ सोडायें लागतें अर्शा हीं सोडविलेलीं पृष्ठें फिरून चिकटूं नयेत

लपून त्याच्यामध्ये एक एक टिपकागडाचें किंवा साध्याही कागडाचे पृष्ठ घालून ठेवावे लागते. इतकें करूनही हीं पृष्ठे आपले सर्व हस्त बोलून दाखविण्यास समर्थ होत नाहीत, इतकेच नव्हे, तर कित्येक अगदीं निरक्षर लपणे मुकीं जालेलींच जेव्हा ओढळून येत तेव्हा मनाच्या किती उदासवाणे वाटत असेल याची कल्पनाच करणें बरे! कारण ह्या पृष्ठाचें सर्व तोंड मुन्यत्वे जिव्हा लपणे अक्षरवटिका वाळवीने साफ आमच्याप्र गाऊन टाकलेली असते. आली नव्या छापण्यास आरंभ केलेल्या पत्रव्यवहारांतिल शके १७१४ किंवा इ. स. १७२२ सालच्या पुस्तकाची वरीलसारखीच दशा आहे. तें कांहींच बोलू शकत नाही. आणि लपूनच आत्तास शके १७१९ च्या वैशाखापासून आरंभ करणा लागत आहे. वास्तविक खड्यांच्या लंडाईला झालेले मूळ कारण शके १७१९ च्या पूर्वकालांतिल असल्यामुळे त्याचा वास्तविक बोव करून देणे हे काम ह्या मुक्या झालेल्या पुस्तकाकडे होतें. परंतु आज तरी त्याला बोलकें करण्याचे आमचे सर्व उपाय खुटटे आहेत तथापि निराश न होना आशीं आपणें काम अजून चालूच ठेविले आहे. ईश्वरेच्छेनें यश येताच ते जे काय बोलेंत ते महाराष्ट्रांधवास आहो ऐकवूंच.

आमच्याजवळ असलेले सर्व कागद रा. गोविंदराव कृष्ण काळे याच्या वारनिशीचे होत. हे गोविंदराव कृष्ण काळे निजामाच्या दरवारी पेशव्याचे वकील असत. हे एक उत्तमापैकीं मुत्सद्दी राज्यकार्यधुरंधर पुरुष होते. ह्याची खात्री वाचकांस त्याच्या छापल्या जाणाऱ्या पत्रावरून सहजच होईल. रा. गोविंदराव भगवंत हे रा. गोविंदराव कृष्ण यांचे पुण्यास सरकारी फडात असलेले विश्वासपात्र कारकून होत. रा. गोविंदराव कृष्ण यांचा आमच्याजवळ असलेला पत्रव्यवहार तीन मुखांचा आहे. पहिला 'सरकारी, माधवराव नारायण

(पंत प्रधान) यास', दुसरा सरकारी, 'नाना (फडणीसास) स,' आणि विसरा खासगी, 'गोविंदराव भगवंत यास' हा तिन्ही मुखांचा पत्रव्यवहार एकाच खर्चर्ष्या लढाईसवेधी प्रत्यक्ष व अप्रत्यक्ष चालण्याच्या कारस्थानांचा शोतक आहे त्यामुळे एकाच मित्तीची त्याच त्याच बाबतीची पत्रे गोविंदराव कृष्ण यांची माधवराव नारायण पंतप्रधान, नाना फडणवीस आणि गोविंदराव भगवंत या तिघांस गेलेली पाहण्यास सांपडून ह्या त्रिवर्गाची परस्पर नाती, यांची व्यक्तिनिष्ठ व अन्यासापेक्ष धोरणे, त्याचप्रमाणे ह्यावेळीं नुकतीच आरिज्जात येऊ पाहत असणारी इप्रजी सत्ता क्षणजे तराजूने तरवारीच्या साहाय्याने मांडलेल्या बुद्धिवलाचा दाव आपणांस फसा काय फेळ किंवा नडेल ह्याप्रलंबे ह्या मराठी राज्यकार्यधुरंधराचे संशय इत्यादिकांचे वाचकांस चांगलेच दर्शन घडेल त्याचप्रमाणे मराठे सरदारंत ह्यावेळीं परस्परांविषयी कितपत स्नेहबुद्धि घसत होती, त्यांचे आपल्या स्वामीसवधी कितपत प्रेम होतें आणि ह्या प्रसंगी क्षणजे खर्चर्ष्या लढाईत त्यांना एक ठिकाणी आणण्याचे काम कोणा राज्यकार्यधुरंधराने आपल्या चातुर्पाने सावळें हें पाहणेंही मोठें कौतुकास्पद असून तितकेंच बोधप्रदी आहे त्याविषयी आक्षी आपले ग्रह हा पत्रव्यवहार बराचसा छापून ह्याच्यावर निघयत्नक असे लोकांपुढें स्वतंत्र प्रस्तावनारूपाने मांडणाराच आहे तेन्ही सध्या अधिक कांहीं लिहित नाहीं मात्र हा पत्रव्यवहार अग्राहत छापून निवण्यापे काम फार खर्चाचे व थमाचे आहे पैकी थम आमच्याजवळ आहेत परंतु द्रव्य आमच्या महाराष्ट्र बांधवांनाच सरदीत सवड फारून पुरविलें पाहिजे वारिक खर्च कोरळ छापण्याचा निघाटा क्षणजे हें काम पडू न देण्याचे आक्षी आनेशन अभिवचन देतो कोणी उदार आत्म्यानें जर दहा, बीस, पंचवीस, पन्नास असे रुपये सुधीत स्वर्चास लागून तिठे तर त्यांचा आक्षी मोठ्या आग्रानें स्मिकार करू, व प्रत्येक तीन रुपयाम एका प्रमाणें त्याची इडा अमेउ तर माभिन्न

पुस्तकाच्या प्रती त्याला पाठवू. अशा आश्रयदात्यांच्या उदारपणाने ऐतिहासिक पुरुषांचे हस्तलेखही प्रकाशलेखनद्वारा आह्मी वाचकांस देऊं. 'आमच्याजवळ श्रीशिवाजी, सभाजी, शाहू, नानाफडणवीस, बापू गोखले, परशुरामभाऊ पटवर्धन, महादजी, मल्हारवा इत्यादि अनेक जवळ जवळ दीडदोनशे निर- निराळ्या ऐतिहासिक पुरुषांचे हस्तलेख आहेत.

असो. काव्येतिहाससंप्रहाच्या मागे जवळ जवळ वीस वर्षांनी हा स्त्रेति- हाससाधनप्रकाशनाचा उद्योग होत आहे. काव्येतिहाससंप्रहानेच प्रथम आ- मचा इतिहास विदेशियांनी लिहिलेल्या स्वरूपात सत्यापासून किती दूर आहे याची थोडीशी कल्पना करून दिली. त्यावर आजपर्यंत मूळ कागदप- त्रांचे यथाकालप्राप्तसाधन घेऊन कित्येकांनी नाना फडणवीस, महादजी सिंदे, मल्हारराव होळकर अशांचीं चरित्रे लिहिली आहेत. त्या चरित्रलेखांनी- ही आमचा इतिहास अजून केवळ किती अंधुक्त आणि अपुरा आहे हे अधिक स्पष्टपणे प्रत्ययास आणले. साराश, स्त्रेतिहासाची साधने त्यांच्या मूळ स्वरूपांत उजेडांत येण्याची अवश्यकता मराठी वाचकांपैकी प्रत्येक प्रौढ व विचारी गृहस्थाच्या अतःकरणात आतां चांगलीच विंबली आहे. तेव्हा काव्येतिहाससंप्रहाप्रमाणे सध्याच्या वाढत्या प्रमाणावर असणाऱ्या आमच्या वाचनाभिरुचींत ग्राहकांच्या अभावामुळे हा आमचा प्रयत्न अर्धवट राहण्याची पाळी न येईल अशी बरीच उमेद आहे. ती ईश्वराच्या प्रेरणेने महाराष्ट्र वाचक सफल करोत हेच त्या दयावनाजवळ मागणे आहे.

संपादकीय कर्तव्यास मुख्यतः रा. रा. जगन्नाथ रघुनाथ धारपुरे, वामन रामचंद्र जोशी, आणि नारायण कृष्ण गद्रे, ह्या तिवानींच जरी बाधून घेतले आहे तरी रा. रा. पद्मनाभ भास्कर शिगणे बी. ए. एल्. एल्. बी. आणि कृष्णलाल मोहनलाल जव्हेरी एम् ए. एल्. एल्. बी. ह्या गृहस्थांचे ह्या पहिल्या अंकापासूनच त्रिवर्गसंपादकास पूर्ण साहाय्य आहे. विशेषतः ह्या

अंकांतील व पुढेही मधून मधून येणाऱ्या फारसी पत्रांचे लिप्यंतर आणि मराठी भाषानुवाद करण्याचे, कामी रा रा कृष्णलाल, मोहनलाल जव्हेरी एम् ए एल् एल् वी ह्या गृहस्थांचे जर संपादकांस साहाय्य मिळाले नसते तर फारसी भाग सध्या तरी तसाच ठेऊन पुढे जावे लागते कारण जशी सध्या च्या मराठी जाणणारांस जुनी पत्रव्यवहाराची भाषा अगदी अपरिचितत्वामुळे टुंबोव होते त्याचप्रमाणे जुनी फारसी पत्रेही दुसरी भाषा फारसी घेऊन वी ए ची परीक्षा उत्तीर्ण झालेल्यासही फारच दुर्बोध होते असा आमच्याच मित्र मंडळीतील काही फारशी पदवीधरांना आझीं तीं पत्रे दाखविलीं तेव्हां आझांस अनुभव आला सारांश रा रा जव्हेरी यांचे साहाय्य फारच मोलाचे झाले आहे, आणि ते त्यांनी केवळ निरपेक्षवृत्तीने व अत्यंत उत्सुकतेने केले आणि पुढेही ते तसेच वेळोवेळीं कारण आहेत ह्याबद्दल त्यांचे संपादकावर अति उपकार होत आहेत ह्या शिवायही संपादकांस नामदार दाजी आवाजी खरे वी ए एल् एल् वी रा रा सदाशिव रामचंद्र वखले वी ए एल् एल् वी इत्यादि बरेच विद्याव्यासंगी गृहस्थ कोणत्याहा प्रसंगी साहाय्य करण्यास उत्सुक आहेत ह्यामुळे संपादकांस उत्तेजन येत आहे सारांश महाराष्ट्र इतिहास मासिक पुस्तकासंबंधी संपादकीय कर्तव्य शक्य तितके उत्तम होण्याची व्यवस्था करी आहे हे श्रावकांस अतां जास्त स्पष्ट कळून मागण्याची आवश्यकता नाही

महाराष्ट्र इतिहासाच्या प्रत्येक अंकांत ४८ पाने पत्रे इत्यादिकांस दिलीं जातात, व उरलेल्या आठ पानांत मराठी पुस्तकांची पौंध व अभिप्राय विशेषत ऐतिहासिक पुस्तकांचे साधार व सोपपत्तिक परिश्रण करण्याचे योजिले आहे प्रसंगविशेषी आपल्या इतिहासाचे विवचन करणाऱ्या आ ग्यादि परभाषेतीलही पुस्तकांची चांचणी घेऊन त्यांची याचकांस ओळख

करून शाय्याने कामही बधावकाश करावे असे मनांत आहे. आश्रय चांगला मिळायला ऐतिहासिक स्थानांनी सचित्र वर्णन करण्यास ठीक पडेल.

महाराष्ट्र बांधवांस विनांति.

आज्ञाजवळ जरी सध्या सुद्धा केवळ १८ पृष्ठांचे मासिक पुस्तक दहा पंधरा वर्षे चालेल इतके कागदपत्र आहेत तथापि महाराष्ट्रातील अनेक इतिहासप्रसिद्ध पुण्याच्या बगजापानी व आमिदाच्या वर्ग महाराष्ट्राच्या इतिहासाची पुष्कळ नामग्री इतस्तन माळ्यावर किंवा तळवरात फुकट रद्दी लणून पडलेली असते. असा आमचा अनुभव आहे. तर तसल्या जुन्या अव्याहृत परपरेच्या बरदाजानी आपली तळवरे, अंबारे आणि माळे वंगरे आणून किंवा किच्येकांच्या बरी पिढ्यानुपिढ्या बद्द असणाऱ्या पैद्या शोधून महाराष्ट्राच्या इतिहासास उपवांगी पटणारे कागदपत्र कुषा करून आत्माकडे पाठवावे. आली अशा गृहस्थास त्याचे मूळ कागद नकल्य करून घेऊन परत पाठवू आणि छापविल्यावर त्यांच्या दोन दोन प्रतीही त्यास पाठवू. आमची ही विनंति फुकट जाणार नाही आणि महाराष्ट्र इतिहासाच्या सान्वळीचे मधलेच चुकलेले दुवे त्पकरच जागच्या जागी घेऊन महाराष्ट्राचा सुमंगल इतिहास दहावारा वर्षांच्या आंत लिहितां येणें शक्य होईल अशी फार उमेद आहे. तर लोकांनी प्रयत्नपुरस्सर आत्मांस चहूकटून कर्ची साधने लणजे कागदपत्रें पुरवावीत इतकेच त्याजपुढे पदर पसरून आमचे मागणे आहे.

मिति वैशाख शुद्ध १ शके १८२६.

1904

संपादक.

महाराष्ट्र-इतिहास.

श्री.

दुसऱ्या वाजीच्या राजवटीच्या आरंभाचीं कांहीं विश्वसनीय टिपणें.

शके १७१८ नलनाम नवऱ्हरे सुऱ्सन सत्रातेन गया, व आल्फ, सन
१२०६, सवत १८५३, राजशक १२३, इस्वी १७९६ व १७९७.

१ वाळोवा पागनीस निसवत शिंदे वाणी विच्यार केला कीं नाना निवोन
गेले. वाजीरावसाहेव याचा इतना ही व हे राज्याचे उपयोगीही नाहीं व नाना
वाहेर अनन्ता आपण वटावस्त करूं जटलें तरी आपले विचारांत भोसले,
होळकर वंगरे सरदार व मुसदी येणार नाहीं. हें प्रकर्ण सार असेच ठेऊन
हिदुस्थानात जावं तरी नाना सरदारी वुडवीतील, तेव्हा कोणीतरी श्रीमताचे
दवळतीताळ पुढे करून त्याचे माथा कारभार ठेऊन आपण कांहीं जाहा-
गीर व खर्चास वेऊन येश भिळवावे अशी तजवीज करूं लागले. तेव्हां व-
हिरोपत मेहदळे व रावोपत थत्ते यांचे मार्फतीने परशुरामभाऊ याशीं बो-
लणे लाविले. तेव्हा परशुरामभाऊ यांनीं सांगितले कीं वाजीरावसाहेव को-
णाचे विचारात चालतील न चालतील ही तुमची खातरजमा झालीच
आहे. याजकरिता आऱ्ही या कामात येत नाहीं व आऱ्ही सरदार; कारभार
आमच्यानें होणार नाहीं. नाना वाहेर आहेत त्यांस तुमचा भरवसा नाहीं,
व सर्वांचें लक्ष माधवरावसाहेव याचे वशाकडे व नानाकडे आे. तेव्हा कोणी
अनुकूल होणार नाहीं. याजकरिता वाजीरावसाहेव यांस अटकाव करून
चिमणाजी आप्पास, माधवरावसाहेव यास दत्तक दिले तरी सर्वांचे एक लक्ष
होईल असें परशुरामभाऊ यांचे बोलणे नानाचे रुकाराने पडले. त्यावरून
वाळोवा पागनीस यांणीं विच्यार केला कीं उभयताम त्याचे हवालीं केले
तरी आपले हातीं काहीं राहात नाहीं; याजकरितां वाजीराव साहेव यास
अटकाव करून आपले जवळ ठेवावें आणि चिमणाजीअप्पा यांस परशुरा-

मभाऊ याचे हवाली करावें, असें ठरवून पागनीस यांणी परशरामभाऊ यांस सांगितलें कीं बाजीराव साहेब यांस आझीं लष्करांत अटकावून ठेवितों आणि चिमणाजी अप्पा यास तुमचे स्वाधीन करितों, तुझी येम्हदावाईचे मांडीवर देऊन दत्तविधान करून चिमणाजी माघव करावें क्षणजे सर्वांचे मनोदयानरूप होऊन सारे अनुकूल होतील, तेव्हां ही गोष्ट परशरामभाऊ यांणी कबूल केली आणि वाहिरोपंत मेहदळे यांस सातान्यास नानाकडे पाठावळे आणि सांगितलें कीं अशी मसलत होत आहे, आपण यास रुकार देऊन वखें देवाचीं आणि आपण भेणवलीस यावें, बाळोबा तात्या व भाऊ यांची आपली सपनाई होऊन आपली खातरजमा जाली क्षणजे पुण्यास यावें असें बोलणें झालें त्यावरून मेहदळे याजवर नानाची मजीं रुष्ट जाली ना नानी विचार केल्या कीं शिंदे व परशरामभाऊ एक जाले व माघवरावसाहेब यांस दत्तक होणार तेव्हां सान्यांचें लक्ष तिकडे लागेल ये वेळेस रुकार न दिल्हा तरी आपले माथां अपेश येईल असें समजून वखें घावयास सातान्यास वायूराव आपटे होते त्यांस सांगून आपण वार्डस येऊन राहिले या जोराव साहेब यांस हातीं न घेता दत्तविधान केलें हें भाऊचें नानाचें व कडें येण्याचें कारण

१ वैशाख शु॥ १३ सोमवार ठ १ जिल्कादी बाजीरावसाहेब यास शिंदे यांणी फौजेत अटकाव करून चिमणाजी अप्पा यांस परशरामभाऊचें हावाली केलें. त्याणीं जवरदस्तोनें पालखित घालोन पुण्यास आणिलें आणि त्रिवकराव अमृतेश्वर आपटे यांस सातान्यास पाठवून शाहूराजे याजपासून वखें व शिकेकटार आणिली आणि वैशाखवद्य ४ बुधवार छ १७ जिल्कादी पुण्यांतील वाट्यांत दयलतराव शिंदे येऊन चिमणाजी अप्पा यांचें दत्तविधान जाळें दत्तविधानाचा शास्त्रार्थ महादेव दीक्षित आपटे व यज्ञेश्वर शास्त्री इतिह यांणी सांगितला दत्तविधान जाल्यावर दरबार जाळ. सारे सरदार, मुत्सदी, वकील जमा होऊन चिमणाजी माघवराव यांस पेशवाईची वखें दिली चुळते असनां पुतणे यांस दत्तक दिव्हे हें सांगलें जाळें नाही असें लोक बोलत

होते. परशुरामभाऊ यांणी च्यार लक्षांची जहागीर शिंदे यांस द्यावयाची ठरविली.

चिमाजी अप्पा यांस वस्त्रे जाल्यावर नानास; पुण्यास येण्याविशीं बाळोबा पागनीस यांचा रुकार घेऊन परशुरामभाऊ याणीं सांगून पाठविले. त्यावरून नानांचे बोलणे पडले कीं भाऊनी आपले चिरजिवास येथे पाठवावें. त्याज-वळ बोलणे होऊन ठरेल तसें करावयास येईल ह्मणोन सांगितले; त्याजवरून परशुरामभाऊ यांणीं आपले चिरजीव हरी परशुराम यास नानाकडे रवाना केले. त्याणीं सडे जावे. ते पाच हजार फौजेनिशी शिरवळास गेले, त्याज-वरून नानाचे मनांत फौजेसुद्धां येतात तेव्हा काहीं दगा करावयाची मस-लत दिसती असा अदेश आला, व बाबा फडके यांणींही सांगून पाठविले कीं आपण करणें तें सावधगिरीनें करावे, व आणखीही लोकानीं बातमी सांगितली त्याजवरून वैशाख .वद्य ३० छ. २८ जिल्कादी मुहूर्त न पहातां तेथून सडे निघोन प्रतापगडास गेले आणि घाटबद्या करून माहा-डास गेले.

१ नाना निघोन गेले ही बातमी येतांच बाळोबा पागनीस याणीं परश-रामभाऊस सांगितले कीं नानास धरावयास पलटण देतो. तुहीं आपलीं फौज पाठवून नानास धरावे, तेव्हा भाऊनी सांगितले. कीं तूर्त असें करावयाचे नाही. नाना अनकुळ नच होते तरी मग तसें करू असें सांगितले, परंतु नानाचे भाऊचे दिवसेंदिवस वाकडेपणा वाढत चालला त्याजवरून पर-शुरामभाऊ याणीं नानाचे वाडे व सरजाम जप्त केलें.

१ शिंदे यास खर्चास ऐवज द्यावयाकरितां परशुरामभाऊ यांणीं कर्जेपट्टी शेहरांत केली.

१ शिंदे याचे लस्करची लाही वगैरे मुलकांत होऊन रयतेस उपद्रव फार होऊं लागला.

१ परशुरामभाऊ याणीं—मोकळे करून खरड्याचे स्वारीस ऐवज नबाब यांचे सरकारांतून ध्यावयाच्या ठरला त्यापैकीं येणे राहिला तो ध्याव-

याचा ठरविला मोकळे होऊन गुळ टेंकडीजवळ राहिले त्याणें आपले जवळ हैद्रावादेहून कांहीं फौज आणविली व कांहीं पुण्यात नवी ठेविली त्या फौजेत हुजरातचे फौजेचे लगताची फौज नारोपत चक्रदेव यांणी फार पाठविली

१ नाना माहाबास गेल्यावर त्यांणी मसलत केली

१ रायगढ वगैरे किल्ले लक्षांत राखोन किल्ल्यांचा बंदोबस्त केला

१ रायाजी पाटील यांचे हातून दख्खतराव शिंदे यांशीं राजकारण करून पगनीस यास कैद करावें आणि वाजीरावसाहेब यास मोकळें करावें, शिंदे यांणी फौजेसुद्धां हिंदुस्थानांत जावें ह्मणजे दाहा लक्षांची जाहागिर व नगरच किल्ला घाना असें केलें, त्यावरून गज्यकारण जमलें

१ नवाबाजवळ गोविंदराव काळे याचे बोळणें केलें वी नाशरीनमुलुख यास सूचना जाऊन त्यांणी आमचे लक्षाप्रमाणें चालावें, व आमचें राज कारणास अनुकूल असावें वाजागवसाहेब राय्यावर आले ह्मणजे खर्चाचे स्वारीस जो मुलुख घेतला आहे तो परत देऊ व ऐवज येणें ठरला आहे तो सोडून देऊ असें ठरल्यावरून ते नानाचे राजकारणास अनुकूल होऊन नाशरीनमुलुख यांस नानाचे लक्षान चालण्याविशीं सूचना केली, त्याजवरून नाशरीन यांणी परशरामभाऊ यास घानयाकरितां ऐवज परबघास आणीवळ होता तो परबघास तसाच ठेविला, दिल्ली नाहीं

१ धाया फडके यांजकडे पवज पाठऊन हुजरातचे फौजेस खर्चास आतून देऊन फौज त्यांणी आपलें लक्षांत लाऊन घेतली

१ वाजीरावसाहेब शिंद्याचे लष्करांत होते, त्यास ऐवज खर्चास पाठविला त्यांचे लक्ष आपल्याकडे होतें तें दृढ करून घेतलें वाजीरावसाहेब यांणी आपले घडांत दोन सानदें लोक जमा केला

१ मानाजी फाकडे वाजीरावसाहेब यांचेजवळ शिंदे यांचे लष्करांत होते, त्यांस खर्चास पाठविलें त्यांणी कांही लोक आपले जवळ जमा केले

१ शिंदे यांणीं पागनीस यास कैद करावे, व बाबा फडके यांणी परशरामभाऊ यास कैद करावे असा संकेत होऊन श्रावण वद्य ८ छ. २२ सफरी शिवाची फौज तयार जाली व फडके याजवळ हुन्नजरातची फौज तयार होऊन आली, इतकि यांत पागनीस सावध होऊन त्याणीं आपले लष्करचा बंदोबस्त केला व परशरामभाऊ हुशार जाले. त्याजवरून फडके यांची फौज माघारी गेली. नंतर परशरामभाऊ याणीं फौज व पागेचे सरदार यांस गोडी व जरब देऊन फोडाफोड केली आणि बाबा फडके यास भाद्रपद वद्य १२ बुधवार छ. २५ रबीलावली कैद करून चाकेण किल्ल्यात पाठविले; घराची जप्ती केली; नारोपंत चक्रदेव पळोन गेले; ते मशरीन याचे लष्करांत जाऊन काठीकर, शिलेदार याचें गटात राहिले. मालोजी घोरपडे व निळकंठराव परभु, परशरामभाऊ याचे लक्षात आले नाहीत सबब त्यांचें घराचे आसपास चौक्या ठेऊन धरावयाची मसलत केली परंतु ते आपले मजबुदीने राहिले; आणि फौजसुद्धा निघोन वाई प्रांती गेले.

१ शिंदे याचे फौजेत फितूर जाला. बाजीरावसाहेब याजवळही लोक जमा जाले, व मानाजी फाकडेही लोक जमा करू लागले; तेव्हा कोणे वेळेस बाजीरावसाहेब यास काढून नेतील हा भरवसा बाळोबा पागनीस यास पुरेना. याकारिता बाजीराव साहेब याचे तीन दिवस पाणी बंद करून त्याचे बाडात लोक होते ते काढून देऊन बाजीरावसाहेब यास हिंदुस्थानात पाठविण्याकारिता स्वाना केले, ते केसो गोविंद याचे बेलापूर पावेतो गेले.

१ मानाजी फाकडे याचे भोवते पळटण तोफा ठेऊन त्याचे पाणी बंद करून त्यास काढून दिले, ते वाई देशीं जाऊन फौज जमा करून राहिले. मालोजी घोरपडे व निळकंठराव परभु, अगोदर गेलेच होते. व वज्यावा शिरवळकर यास माहाडाहून नानानी वाई प्रांतीं पाठविले, ते सारे एक होऊन फौज जमा केली. खर्चास देत होते.

१ भोसले यास नानानी माघारें आणविलें येणेंप्रमाणें नानानी माहा
आस राहून मसळत केली

१०

१ नानाचे राजकारण सिद्ध होऊन अश्विन वद्य १२ गुखार छ० २५
रविलाखरी चिमणाजी माधवराव बाब्यांस असतां शिंदे यांणी बाळ्येवा पाग
नीस यांस कैद करून चक्रदेव याजबरोबर शिंदे, मशरीन मुळुख यांची फौज
येऊन, परशरामभाऊ यास जाग्यावर धरवें असा नारोपत चक्रदेव यांचा वेत
होऊन, परशरामभाऊ वैद्य (यास?) नारोपत चक्रदेव याणी चिन्ही पाठविली ती
जासुदानें चुकून परशरामभाऊ पटवर्धन यांस दिल्ली पाहून ते सावध होऊन
अप्पासाहेब यांस बरोबर घेऊन विठ्ठल्याढीकडे गेले, तिकडून जुन्नरास गेले,
वाटेस घोडनदीचे काठीं—कुळकर्णी यांचे घरीं अप्पासाहेब यास लाही
पीठ घेतलें त्या कुळकर्ण्यांस शंभर रुपयांची जमीन थावपाचा फरार केल्या
होता परंतु ती पावली नाही नारोपत चक्रदेव, परशरामभाऊचे मागें जुन्न
रास गेले तेथें परशरामभाऊ अप्पासाहेबसुद्धां किल्ल्यावर जाऊन राठिला
खालीं नारोपत चक्रदेव फौजसुद्धां गेले तर दुसरे रोजीं चक्रदेव याणीं
वाण किल्ल्यावर लाविले ते वाण जेथें घोडी फार होती त्यास पडल्या
मुळें वहत हावालदिल होऊन वोलणें लाऊन अप्पासाहेब यांस चक्रदेव यांचे
हवाली केलें आणि अनंतराव रास्ते यांस जामीन देऊन परशरामभाऊ त्यांचें
हवाली जाले रास्ते यांणी त्यास भीमासिरी मांडवगण फुराव्याचे आडे तेथें
नेऊन ठेविले, अप्पासाहेब यांस चक्रदेव यांणी पुण्यालागत मांवावढ्यास आणून
ठेविलें छ १७ जमादिलवेल कार्तिक वद्य ४ शुक्रवार, नारोपत यांस फंद
करून किल्ल्यावर ठेविले

१ अप्पासाहेब व परशरामभाऊ पुण्याहून निघोन गेले नंतर तेच वेळेस
त्रिंबकराय नारायण परचुरे कोधरूडचे यागेंत होते त्याणी येऊन पुण्याचा
धंदोवस्त फेला महिरोपत मेंहदळे सापडले त्याची येहरमत केली, त्यास व

त्याचे पुत्र अन्याबा यांस धरून कैद केले व परशरामभाऊ यांजकडील लोकास धराधर फार केली, कैदेत ठेविले, त्यांची घरे लुटून सरकारांत आणिली; शहर हावालदील जाले.

१ श्रीमंत बाजीरावसाहेब हिंदुस्थानांत रवाना केले, ते केसा गोविंद याचे बेलापुरापर्यंत गेले होते, त्यास शिंद्याने आपले लष्करांत माघारे आणिले. येते समई कोरोगावचे मुक्कामीं बाजीराव साहेब छ, १४ जमादिलवली येऊन तेथून नाना फडणीस यास चिठी पाठविली. तिची नकळ राविसन साहेब याचे कागदात सापडली. त्यातील मजकूर की आमची स्वारी कोरोगावास आली, तुमचे येणें न जाले त्यांस पुण्यानजीक येऊन राजश्री दवलतराव शिंदे, अलीजा बाहादूर व अजमल उमराव बाहादूर यासुद्धां भेटीस येणे. दुसरे सरकारचें हिताकारिता तुमचे वचन ज्याशीं गुंतले असेल तें वचन सरकारचें गुंतलें. खातरजमेने लौकर यावे. आपले विन्याराखेरीज काहींएक घडावयाचे नाही. याप्रमाणे चिठी पाठविली.

१ अमृतरावसाहेब पुण्यास आणिले.

१ बाबा फडके चाकणेस होते ते पुण्यास आले.

१ श्रीमंत बाजीरावसाहेब, चिमणाजी अप्पा, अमृतराव साहेब यांच्या भेटी मूढव्याचे मुक्कामीं जाल्या. कार्तिक वद्य ७ सोमवार छ. २० जमादिलवेल.

१ नाना फडणीस याशीं शिंदे अनकूळ जाल्यामुळे त्याचे राजकारण सिद्ध झाले. व बाजीरावसाहेब याची चिठी गेल्यावरून नाना फडणीस जलदीनें माहाडाहून निघोन पुण्यालगत यरंडवणे येथे येऊन मुक्कामास आले. बाजीरावसाहेब याचा भरवसा नाहीं, याजकारिता मशरीनमुख यास दरम्यान घेऊन नवाई यास बाजीरावसाहेब याची चिठी देविली; त्याचा मसुदा राविसन साहेब याजवळचे कागदांत सांपडला. त्यातील मजकूर कीं बाळाजी जनार्दन फडणीस यांस आम्हाकडून त्याचे ज्यानास व हुर्मतीस अपकार होईल घेविशी त्यास संशय; यास्तव मशारनिह्तेची खातरजमा

आर्क्षी आपल्याकडून फरविली त्याप्रमाणे आपण केली त्यांस वाळाजी जनार्दन याजकडून आमचे जातीस व दौलतीस व पंत प्रधानीस व खवंद-गिरीस व तेज्यास सवाद्य अंतर वाकडे होऊं नये पंत—आम्हा जवळ असेल अथवा सोईस न पडल्यास स्नानसंध्येस नेमाप्रमाणे निरोप दिल्हा जाईल त्यांचे ज्यानास व मालास व हुर्मतीस सवाद्य वाकडे होणार नाही व चिन्तात येणार नाही त्याजवरून नानाची खातरजमा होऊन फार भार त्यांचे विच्यारे होऊं लागला

१ श्रीमंत बाजीरावसाहेब व चिमाजीअप्पा व नाना फडणीस व रघोजी मोसले व दवलतराव शिंदे व तुकोजी होळकर व मशरीनमुल्लूख, मानाजी फाकडे व घोरपडे, पाटणकर, निंबाळकर, हुजरांत पागेचे सरदार यांच्या भेटी कार्तिक वद्य १२ स जाल्या

१ श्रीमंत बाजीराव रघुनाथ यांस पेशवाईची वखें आणावयास सातारी यास अवा शळकर गेले होते त्यांनी वखें व शिकेतदार आणिली, तीं मसनदीवर ठेऊन मार्गदर्शुं शु॥ ६ सोमवार छ ४ जमादीलाखरी तेरा घटका रात्रीस मुजगे करून घेतली बाजीराव रघुनाथ पंत प्रधान जाले पुढें फाल्गुन अखेरपर्यंत मजकूर जाले ते

१ गोर्दिंदराव गाईकभाड यांस वखें जाल्याचें पत्र बाजीराव साहेब यांनी छ २९ जमादिलाखरचे पाठविलें त्यांत छ ४ जमादिलाखरीस वखें जालां असें लिहिलें आहे त्या पत्राची नकळ तात्या मजमदार यांजवळ आहे त्याजवरून

१ बाजीरावसाहेब यांची स्त्री, धोंडोपंत मंडळीक यांची कन्या मृत्यु पावली, तिची क्रिया डेन्यांत लष्करांत पौपमार्शी केली

१ माव शु॥ ९ गुरुवारी उ १८ सामाजी बाजीराव साहेब व चिमणाजी अप्पा व अमृतराव व त्यांचे पुत्र विनायकराव व अमृतराव यांची स्त्री अशीं पहाटेस गज

रात्रि वेळेस पुण्यांत शनिवारचे वाड्यांत दाखल जालीं.
वाड्याभोंवतीं चौकी शिंदे यांजकडील तोफा व पलटणचे
लोक होते.

१ बाजीरावसाहेब याचे लग्न फाल्गुन मारीं जाले. कन्या
दाजीबा फडके यांची; नाव राधाबाई ठेविले.

२ बाळाजी जनार्दन बुधवारचे चावडीजवळचे वाड्यांत यरं-
डवणें येथून राहिले. कारभार त्याचे विद्यमाने चालला. परश-
रामभाऊ यांणी कर्जपट्टी लोकावर घातली. हातीं तिचा
बसूल चालविला. शिंद्यास पैसा द्यावयाचा होता तो त्यांस
देत गेले.

९

येणेंप्रमाणें मजकूर जाले.

१ श्रीमंत बाजीराव रघुनाथ प्रधान यास मार्गशिर्ष शु॥ ६ पेशवाईची
वखे होऊन पंत प्रधान झाले, ते समई सरकारची दौलत व मनुष्ये कांहीं
होतीं बी॥

१ सरकारचे कारखाने.

१ तोफखाना सखारामपत पानशे व त्याचे पुतणे गणपत-
राव विश्वनाथ पानशे वगैरे.

१ खुद्द सखारामपत. १ गणपतराव विश्वनाथ.

१ माधवराव कृष्ण. १ जयवतराव

२

२

४

१ याजकडे होता. दारुगोळा तोफाचे गाडेसुद्धा गोलंदाज,
खल्हसी गाडीवान वगैरे कामगार माजसें व रखवार्ताचे

गाढदी, खर्चास माहाळ व गांवगाढपाचे बैलसुद्धा कारखाना तयार होता

१ पिळखाना

१ सरदार भगवंतपंत दर्शनी १ सरदार अळीमाहात कारभारी रामचंद्रपत गाढगीळ

२

एकूण दोन कारखाने मिळोन हत्तीप्रत अजमासें १०० शंभर यांचे चाकरीची माणसें व हत्तीच्या सरंजामसुद्धा तयार

१ उष्टरखाना नि॥ गणपतराव मोरभर सरंजामसुद्धा ऊंजकर अजमासें १५०० पंधराशें

१ फरासखाना नि॥ राघोपंत अंधीकर याजकडे खडपांचे स्वारीस डेरे व रावटया वगैरे सरंजाम तयार केला तो, व दळंबादळ डेन्यासुद्धा सरंजाम कायम

१ शिल्पखाना काम सदाशिवपंत वाक्कणकर यांजकडे

१ नारो शिवराम खाजगीवाळे कारभारी, गणेशपंत मटंगे याजकडे कारखाने

१ कोठी, २ लकडखाना, ३ इमारत, ४ वागा, ५ पेटा पुण्याच्या, ६ कुरणें, ७ बहीत कोठी, ८ रथ खाना, ९ शिफारखाना, १० देवस्थान पर्यती, ११ नळाचा कारखाना, १२ दाखाना

१२

येणेंप्रमाणें कारखाने होते

११ धड्डी रामचंद्र नारायण पुस्तुभा यांजकडे

- २ पोते व जामदार खाना शामराव गोविंद पोतनीस यांजकडे.
 १ मुत्पाक कोठी, नारो कान्हो ठोसर यांजकडे.
 १ जिनसखाना व वैद्यशाळा बाबूराव करमरकर याजकडे.
 १ वाकनिसी विठ्ठलराम वाकनीस यांजकडे.
 १ पुस्तकशाळा गोविंदपत आपटे याजकडे.
 १ न्यायाधीशी व राजाध्यक्षता यज्ञेश्वरशास्त्री द्रविड, अपा-
 शास्त्री याचे बधु यांजकडे.
 १ यज्ञशाळा राघो सदाशिव शेवडे.
 १ सबनिशी गोविंद हरी बर्वे.

१७

येणेप्रमाणें कारखाने होते.

१ पागा १ हुजरात बोर्डीं अजमासें दाहा हजार १०००० यांचे सरदार,
 यांचीं नावनिशीं.

- १ पागा, हुजूर, हरी इच्छाराम, व लक्ष्मण गंगाधर.
 १ पागा हुजूर गोविंदराव सदाशिव.
 १ अनतराव बाबर.
 १ सटवाजी मांजरे.
 १ अनंतराव सोमवंशी.
 १ व्यकटराव रघुनाथ.
 १ वाहिरजी मुळे.
 १ महिपतराव रघुनाथ; १ जगंनाथ रघुनाथ.
 १ वळवंतराव मुंढे; १ भिकाजी जनार्दन; गंगाधर गणेश;
 १ वळवतराव नारायण; १ मिरा माहात; १ मर्दुजा माहात;
 १ गणेश बाजीराव, १ अवधूतराव सोमवंशी; बाजीराव
 गोविंद; १ जैतुजी बाबर; १ येशवत सूळ; १ गणेश हरी;

- १ रावजी फडते, १ हायवतसिंग कृष्णसिंग, १ राघो गंगा-
 धर, १ माणकाजी भोयटे, २ येशवतराव देव, १ नारायण
 भिकाजी, १ मानी पायघुडे, १ हनमतराव गावडे, १ सुब्बा
 जी बराडे, १ बळवंतराव सुभाष, १ हायवतराव पळोब,
 १ कृष्णाजी नारायण, १ उमाजी घाघ,
 १ लक्ष्मणसिंग, १ निळकंठराव जगताप,
 १ हैयतराव शकन, २ पांडुरंग विठ्ठल,
 १ रामचंद्र सदाशिव १ महादजी शिंदे,
 १ नायजी निंबाळकर, १ सग्यात्रा निंबाळकर
 १ येशवंतराव ताकपीर, १ भास्कर जगन्नाथ,
 १ तुको अनंतराव, १ विश्वांतराव चिस्तामण,
 १ चिमाजी जताप, १ रंगो शामराज,
 १ विठ्ठल मल्हार, २ सखोजी सूड,
 १ सयाजी मुळे, १ भिवराज यवत,
 २ खंदेराव बळ्ण, १ पिरजी शिताळे, १ जावराव भोयटे,
 १ मुधाजी भोयटे, १ सुभानराव शिंदे, १ आवाजी अनं-
 तराव, १ विसाजी गणेश, १ गमाजी निंबाळकर, १ अमृ-
 तराव गावडे, १ मनसिंगराव जगथाप, १ बळवंतराव नाग
 नाथ इदापूरकर, १ पर्वतराव भालपकर, १ विठ्ठलराव निकम,
 १ दौलतराव काटे, १ बळवंतराव थोरान्त
 २ निळकंठराव रामचंद्र, १ बाचुराव अनंत
 १ राघो बापूजी, १ फान्होजी खल्हाटे,
 १ गिरजाजी वरगे, १ जगन्नाथ केशव,
 १ बळवंतराव नागनाथ डिमगांवकर
 १ रामजी भोयटे, १ दादू माहात, १ धोंडो मल्हार, १ रा-
 घोजी पटारे, १ शिधराव फडेंकर, १ गोपाळ सापूत्री,

१ लक्ष्मण त्रिंबक; १ रगराव पुरुषोत्तम पानशे; १ रामचंद्र शिवाजी, १ खंडेराव बल्लाळ पुरधरे; १ चिंतामणराव पांडुरंग; १ माधवराव परशुराम, १ अवधुतराव येशवत; १ अवाजी कृष्ण शेलुकर: १ अवाजी गणेश बेहेरे. १ परशराम महा- देव कुटे; १ धोंडो बल्लाळ गोखले

९३

१ सरंमजामी फौजेचे सरदार, थोर लहान.

१ निळकठ माहादेव पुरधरे व त्रिंबकराव माहिपत वगैरे पुरधरे.

२ नरसिंह खंडेराव विंचुरकर.

३ गोपाळराव त्रिंबक राजे बाहादर.

४ खंडेराव त्रिंबक ऐढेकर.

५ पटवर्धन मडळी परशराम रामचंद्र व रघुनाथराव निळ- कठ व चिंतामणराव पांडुरंग वगैरे

७ पांडुरंग बाबूराव बरारामतीकर,

८ रघुनाथराव वळवत नायगावकर.

सिद्धेश्वर माहिपत त्रिनिवाले; कृष्णराव वळवत ऊर्फ अप्पा वळवंत; अनंत भिकाजी रास्ते; काशिराव गणपत रास्ते; गणपत अनंतराव मेदळे रफ अन्याबा बापू; माधवराव रामचंद्र; गणपतराव विश्वनाथ व सखाराम येशवत पानशे; त्रिंबकराव अमृतेश्वर पेठणे; परशराम पंडित प्रतिनिधी; पथला निसवत वाळार्जी जनार्दन; पथला निसवत हरी बल्लाळ फडके; छत्रसिंग व भाऊसिंग टोके; विठ्ठलराव रामचंद्र व वळवंतराव अप्पाजीराव अवीकर; माहिपतराव वगैरे धुमाळ; कृष्णाजी रणादिवे; माहादाजी नाईक निंबाळकर; दवलतराव निंबाळकर हणमंतराव भोसले जितिकर; मल्हाराव सोमवशी

हासाजी व गिर्जोजी आठोळे, रामराव चितळकर, कृष्णराव साळुखे खंडेराव
 वगैरे सोमवंशी, हैवतराव सोमवंशी, हैवतसव दमढेरे, नारायणराव दम
 ढेरे, दादजी वगैरे शिताळे अवसगीकर, खंडेराव वगैरे शिताळे कुशेगावकर,
 शिताळे नेहावकर, समाजी व जोत्याजी जाधराव, जिवाजी आठोळे, अनंतराव
 थोराव, अमर्सिंग जाधवराव ममाजी राऊत, कृष्णाजी वावूराव दामाडे,
 रघोजी वगैरे भोसळे साखरीकर, माणिकराव वगैरे घायगुडे, रायाजी जाधव,
 अनतराव पोवार, हणमतराव जाधव भुईंजकर, सटवाजी व सुल्तानजी घाय
 भर, जानोजी व प्रीताजी शेकर, शेख महमद, कृष्णराव भगवंत, मोस्यटे मं-
 ढळी नासिरावादकर, खेत्रोजी भोसटे, सखोजी शिर्के, तुकोजी अनंतराव, बळवं-
 तराव व विठ्ठलराव पवार, गोविंदराव व द्वारकोजी पवार, बाळजी व माळजी
 भोसळे, चंद्रराव पवार, राणोजी पवार विश्वासराव शिवराव धिराजी पवार,
 मल्हारजी पवार, तुकोजी व सदाशिव पवार मानाजी फुकडे,

निसवत सर लष्कर

खुद अप्पाजी मोरे सर लष्कर, हैवतराव आठोळे, मानाजी व येशवंतराव
 गाढवे, हणमंतराव आठोळे, हणमंतराव गिन्यानजी आठोळे, वनाजी आठोळे,
 जिवनसिंग लाडू, जैवतराव माहार्णवकर, मानाजी बळवंतराव देवकांते, सुभा
 नराव वाघमोरे, जिजाजीराव काडे,

निसवत फत्तोसिंग भोसळे, खुद जातेसिंग भोसळे, अनतराव शिर्के, माणि
 फराव चिमणाजी कापगुडे, अमृतराव अरंगर, येणवतराव पांढरे विठोजी माळे,
 शिदाजी जाधव, तुळजाजी पवार, माधवराव वायने, माळोजी वंडगर, भग
 वंतराव वंडगर, होनाजी प्रडगर, शिंदेराव वगैरे मोळम्कर, संताजी शिताळे,
 अनंतराव मचाले, रघुनाथराव निळकंठ

माधवराव भापकर, मिरखान टोंके, माळोजी घोर्षडे, हस्तुमराव जाधव
 पिदखेडकर, गोविंदराव निळकंठ, हणमंतराव अदमणे, जानोजी दमढेरे;

गणोजी शिकें; बोधेमडळी; रंगराव माहादेव वडेकर; शंकरराव नरसिंह वगैरे
लेलेमडळी; शिंदोजी बाबुर; रामजी व विठोजी भाळेरारव; आवजी कवडे;
हैबतराव खताळ; खडेरारव भोसले; गंगाधर शंकर पुरंधरे; वळवंतराव
नागनाथ.

११०

१ मोटे सरदार.

१ दवलतराव शिंदे; अलिज्या भाहादूर; २ काशिराव होळकर;
३ खोजी भोसले नागपुरकर; ४ समशेर बाहादूर; ५ वुंदले.

४ गारदी नेहमी पुणे मुक्कामी चाकरीस अजमासे १०००० दाहा हजार
याचे सरदाराचीं नावनिशीं.

१ मुसामोत्रो व मुसाकुरास मुसाजल्ले; २ मुसावास;
३ मुसापीत, ४ मुसाजरंज, ५ शामिरखान रोहिले;
६ सय्यद अमद अरब नाना फडणस याजकडील;
७ वळवतराव काशि, ८ विनायक नारायण पराजपे;
९ राघो विश्वनाथ गोडबोले

९

१ मुत्सदी व कारभारी.

१ नाना फडणीस; २ बाबा फडके; ३ नारोपत चक्रदेव,
४ गोविंदराव काळे; ५ गोविंदराव पिंगळे; ६ गोविंदराव
वाजी; ७ वहिरो रघुनाथ मेहदळे; ८ अवा शेलूकर; ९ रा-
घोपत गोडबोले; १० दादा गद्रे; ११ महिपतराव चिट-
णीस; १२ नारो निळकट मजमदार; १३ गोपाळराव मु-
नजी; १४ किंनोपंत देशमुख; १५ त्रिंबकराव . . .

१६ आत्मा गुरुजी, १७ बापुजी वल्लभ लेले; १८ माळ सरजामी, १९ गोविंदपंत आपटे, २० विठ्ठलपंत वाकनीस, २१ तिमाराव पारसनिस, २२ पांडुरंगपंत ढमढेरे; २३ बन्याबा शिरोळकर, २४ शिषरामपंत थप्ते, २५ सदाशिव भट दिवाणजी, २६ मोरोपंत गडबोले, २७ गणेशपंत मटांगे निवसत खाजगी, २८ रामचंद्र नारायण तुळशीवा गवाले, २९ दादो हरी मराटे, ३० चिमणाजी खंडेराव

३०

१ कारकून अजमासे १००० असामी

१ निसवत दसर हजुरचे, २ निसवत खाजगीवाले
३ निसवत तोफखाना, ४ निसवत पुणे सुभा, ५ निसवत पागा, ६ निसवत हाशम, ७ निसवत गारदी, ८ निसवत शिलेदार, ९ कारकून शिलेदार, १० माहाला निहायचे, ११ सरजामी माहाळचे, १२ किल्ले हायचे

१२

१ हाशमी लोक पुण्याचे वंदोवस्तास चौकी पाहान्यास, त्याचे काम नारायणराव हाशमनिस व विनायक नारायण आगाशे, अजमासे असामी २०००

१ कित्ता लोक

१ जासूद व बेळदार वाघोपंत अत्रीकर निसवत फरस खाना याजकडे

२ खास बारदार गुणे याजकडे

३ कामाटी व तत्रेलेदार नारो शिषराम खासगीवाले यांजकडे कारकून गोविंदपंत कामाटी

४ व प्यादे गोविंद हरी सबनिस यांजकडे

५ खासजिलीब अब्राजी बह्लाळ टोतर याजकडे.

६ शहरचे रखवालीस शिपाई व बरेड काम त्रिंबकराव नारायण परचुरे याजकडे.

—

६

शके १७२१ सिद्धार्थी नाम सवत्सरे, सुरु सन मया तैन व अल्प सन १२०९ संवतं १८९६, राजशक १२६ इसवी सन १७९९ व १८००.

१ चैत्र वा। २ रविवारीं शकरराव रघुनाथ सचीव भोरास मृत्यु पावले. मरतेसमई दत्तक पुत्र घेतले त्याचें नाव चिमणाजी शंकर ठेविले. येत्रिषयीं शंकरराव रघुनाथ सचीव याचें पत्र नानास आलें आहे त्याजवरून. छ. १५ जिल्काद.

२ दौलतराव शिंदे यानीं बायाचा समेट व्हावा याकरतां बाळोबा पागनीस व धोंडोबा व बर्नी मोदी नगरांत कैदेत होते त्यांस नगराहून सोडून आणिलें ते चैत्र वद्य ३ सोमवारीं छ. १६ जिल्कादी वानवडी वाड्यात येऊन भेटले. त्यास वखें जवाहीर दिले. आणि कारभारात घातलें. नंतर बाळोबातात्या व बाबुराव आग्रे व आबा चिटणीस त्रिवर्ग मिळून बायाचा समेट करविला. बाया जेजूरी आलीकडे रोज बुधवार भाद्रपद वा। ७ मीस येऊन राहिल्या. बाळोबा वगैरे वानवडीस आले. नंतर बायांनीं सांगोन पाठविलें कीं, आमचे जवाहीराचे सजोग आहेत ते आह्माकडे या मुक्कामीं पाठवावें ह्मणजे आह्मी लष्करात येऊं. त्यांजवरून बाळोबा तात्यानीं शिंदे यास सांगून बायाचे सजोग बायाकडे पाठविले. ते घेऊन बाया कूच करून वानवडीस न येता पैठणबाब गांवचे सुमारे गेल्या. तेव्हां शिंदे यानीं बाळोबा तात्यास विचारलें, त्यानीं सांगितले कीं गेल्या तरी चिंता नाही. असे बोलोन नारायणराव बक्षी यांस बायाचे लष्करातून बोलावून आणिलें व फौजही फोडून आणिली. बाबुराव आग्रे याची खानगी कुलाव्यास करून सारा कारभार पागनीस करू लागले. बाया गगेकडे गेल्या.

३ आप्या बळवंत चैत्र वा। ३० उ २८ जिल्हादी पुणे येथे मृत्यु पावले मरणसमयी दत्तक पुत्र घेतला त्याचे नांव बळवंत कृष्ण ठेविले

४ बडे खानाची चिष्टी गोपाळराज भगवंत याचे नावे आली त्यांत मज कूर कर्णेळ साहेब बदादूर याणी सांगितले आहे की दौलतराव शिंदे याजक-डील पेंढारी नवान्न असफजहा बहादूर याचे तालुक्यांत हंगामाकरतां व शिंदे याचे कारभारी याचा इरादा ऐकण्यांत येतो की नवाबचे तालुक्यांत खटला रहावा नवाब सर्व प्रकार कंपनी सरकारचे सरकतीविपर्यी सामील व सरफ आहेत त्यापक्षीं नवाब साहेबाचे मुख्य व महालाचे संरक्षण कंपनी बहादुरचे सरकारस लज्जिम आहे त्याचा इतजा काशी मल्हार याचे विद्यमाने दौलतराव शिंदे यास लोक श्रीमंताचे खिजमतीस तबमदारूनमहा सैतक करावी क्षणोन चिष्टी छ ६ जिल्हेज सन तिसा ती सैनात—आली तिची नकळ राबीसन यांचे कागदांत आहे त्यावरून

१ टिपू सुलतानावर पळटणीची स्वारी कंपनी सरकार नवान्न पेशवे या तिन्ही सरकारानी सरकतीने केळी तेव्हां सहनामा त्यावर टिपू सुलतान मारेसबंदरचे फराशिसासी माराकत व रिफाकतीचे कौळ करार करून त्याची नेम्त कुमकेस आणिले व इंग्रजाचे सरकाराशी लढाईचा इरादा ठेवून फौजेची तयारी केली त्याजवरून तिनीशरीक सरकारांतून मसळत कराण्याची तदवीर केली त्याप्रकरणी वकीलाचे जबाबास सवाल आले व जनरळची व नवाबाची पत्रे आली त्याच्या नकला व तरजुमे वगैरे राबीसन साहेब याजबळचे कागदांत निघाले त्यावरून मसळत प्रकरणी मजफूर साराश लिहिला आहे

१ कर्णेळ प्राळकर यानी उ १८ जमादी केवल सन तीसांतिसेन आश्रिन वा। ५ मीस नाना फडणीस याजकडे येऊन सवाल केले व त्याचे जबाब आले ही कळमे येणेप्रमाणे—

१ टिपूचे मसळत प्रकरणी तीन महिन श्रीमंताशी बोलत आहों आ प्यास इनाम असेट आपटे सरकारांत घरचे मम्याकमुने याचा पिचार फांदी

दिसत नाही. फरासीस टिपू यास सामील आल्यावर मसलत जड पडल्याची तदवीर व्हावी. त्याचे उत्तर नानानी केले की, हे पहिले करारातच आहे. परंतु तिन्ही सरकारची पत्रे टिपूस पाठवावयाचे ठरले होते त्याचे काय झाले? टिपूकडील उत्तर येते ह्यगजे पुढील अर्थ समजतां त्याजवर कर्णेल बोलले हे कलम त्यातून जाव आला नाही. जनराकचे ख्यालात असे असेल की, अगोदर तयारी करून मग पाठवावे. उत्तर समर्पक न आल्यास विचार करणें तो करावा. उत्तर आल्यावर मग तयारी करण्यास लागावे. तें ठीक नाही. असें कियासा वरून दिसते.

२ शिंदे याचे पळटणात फराशीस बहुत आहेत. टिपूशी मसलत याकरता हा आदेशा आहे. हिंदुस्थान दूर असते तर चिंता नव्हती. नवावाचे सरकारात फराशीस होते. त्याची जेमत नवावानी आपले आकत्यारात आणून त्यास काढून दिले तेंही आपला निभाव न लागे याजकरता कंपनीचे सरकाराशी सफाईकरून त्याचे फौजेत राहिले. यांचे उत्तर नानाचे आले की शिंदे याचे खानगीचे तरतुदीत आहे.

३ कर्णेल बोलले की टिपूकडे श्रीमताची पत्रे जाण्याचा शरीक भारी आहे. असे कलम त्यातून व चिमपटणाहून वातमी आली. बहुशा वकील गेला असेल यावरून सशम आमचे मनात आहे. नानानी उत्तर केले की श्रीमतास विचारून सांगू.

३

१ जनरल कलकत्तेकर याचे पत्र पेशवेसरकारांत छ. २२ जमादीला आले त्यात मजकूर. आमचे पत्राचें जाबात मजकूर हा की टिपूसुलतान याशीं तिन्ही शरीक सरकारातून करार आले. त्यात खुलष नसता सुलतान मवसुफाकडून हारकत नाही. रात आली ताजुक आहे. रयतेची आवादी व मुलखाची नीगा हावजी मजूर खातर असे. सुलतान महसुब यास पत्र लि-

हिण्याची तदधीद व हारीफाचे गैरचालीस हुशारी व निगाहावची मुनसब
टिपूसुल्तान याणी करारांत खलय आणित्यास तिनी सरकारांत घावें

श्री

१७१९, पिंगलनाम संवत्सरे, सुरुसन, समान तीसैन मया तैन व अलफ,
सन १२६०, संवत १८५४, राजशक, १२४ इसवी १७९७ व १७९८

१ नाना फडणीस घराहून कारभार करित, त्रिवक नारायण परचुरे
यांजकडे तारिख घाटावयाचें काम, नारोपंत चक्रदेव नानाचे व श्रीमंताचे
मध्यें जाण्यायेण्यास होतें, व फौजेचें काम त्यांजकडे होतें

२ आमदावादचा मुमा चिमाजीआप्या याचें नावें करून केशव कृष्ण
यांजकडे मामळतीचें काम सांगितलें होतें तें दूर करून आवाजी कृष्ण
शेखरकर यांजकडे सांगितलें छ. १९ सवाल

३ दादा गद्रे याणी सदाशिव पेटेंत देवालय मुरलीधराचें बांधले
त्याची आर्चा वैशाख शुद्ध १० शनवार ठ ८ जिल्कादी केळी ते दिवशी मेस्तर
बेट याचे पळटणचे लोकांची व अर्वाची फटकट त्या देवाजवळ होऊन
शेंपनास मनुष्ये ठार पडलें नंतर मुसोमोनम व शाहामीरखान दरम्यान पडून
कच्चा सोडला कच्चाचें कारण विशेष नव्हतें देवाजवळ आरब राहात होते,
तिकडून मेस्तर धैण्याचे लोक जाऊ लागले त्यांस आरवानें मना केलें, तें
त्यांनी ऐकलें नाहीं त्याजवळून लढाई सुरू झाली

४ नगरचा किल्ला व दाहा लक्षांची जहागीर शिंद यास देऊं करून
करार नानानी फेस्वाप्रमाणें त्यास दिली मोरो बाबुराय फडणीस त्या कि-
ल्ल्यांत आटकेस होते, त्यास तेथून काढून त्रिवकास ठेविलें

५ चिमाजीआप्या याचे दत्तविधान फिरवून चिमणाजी माधवराव होते
ते चिमणाजी रघुनाथ केळे महादव दिव्शित आपटे व मन्नेश्वरशास्त्री द्रपिड
याणी दत्तक करावयास शास्त्रार्थ सांगितला त्यांजवर बाजीरावसाक्षे पांची
वेमर्मा होऊन त्रय्या मना केला

६ चिमणाजीअप्पाचे पहिलें लग्न छ. १८ जिल्काद वैशाख वद्य ९, मंगळवारीं झालें. मोरोपंत दामले यांची कन्या नांव सिताबाई ठेविलें.

७ रघोजी भोसले सेनासाहेबसुभा आषाढ वद्य ४ गुरुवारीं १८ मोहरमीं नागपूरास जावयाकरता निरोप दिला. सबव गढेमडळ चोरोगडसुद्धां त्यास ध्यावयाचे नानानीं ठरविलें. त्याच्या सनदा पेस्तर स. २७ जिल्हे दिल्या असेत.

८ श्रीधर लक्ष्मण मुनशी व कृष्णराव माधव व रामचंद्रदादा निसवत रघोजी भोसले यास परगाणे जळगाव प्रात वन्हाडेपैकीं देहे ८ इनाम दिले स. १७ सफर.

९ बाळाजीपत पटवर्धन व भिवजी काळे यास पागा दिल्या.

१० पर्वतीची दक्षणा चार खासे वसून वाटावयास प्रारभ केला.

११ मशिरीन मुलुख यास हैदराबादेस जावयास निरोप श्रीमताचा घेतल्याशिवाय गेले. खरड्याचे स्वारीस नवाबाचे सरकारचा मुलुख घेतला होता तो नानानी बाजीरावसाहेब याजकडून माधारा देविला. रुसकतीवाचून देऊं लागले. त्याचे मनात वाकडेपणा नसावा. दोस्ती साफ चालावी, ह्मणोन सदाशिव माणकेश्वर यास पत्र श्रीमताचे गेलें त्यात लिहिले आहे. मशिरीन मुलुख हैदराबादेस गेल्यावर नुरुदी हुसनखान ऊर्फ बोडखान याचे बंधु नबाब निजामजग याखे निसबतीस वीस हजार फौज व पराडानल दुर्ग किल्ले त्याचे हवालीं झाले. सलाबतखान व सुभानखान वगैरे फौज निजाम जंग याचे तेनातेस आली. निजामजग याजवळ नानानीं आपले तर्फे जनार्दन शिवाजी मस्कर व त्रिंबकराव साठे यांस ठेविले. फौजेची छावणी पठरपुराचे आसपास सरहोदवर भीमा पार होती. पुढे नाना फडणवीस मृत्यु पावल्यावर मस्कर यास निजामजंग याणीं कैद केले. पुढे निजामजग यास हैदराबादेस बोलावून घेऊन किल्ल्याची घालमेल केली, व फौज त्याचीं दूर झाली. महाडास नाना असता गोविंदराव भागवत याचे विद्यमानें चवदा कलमाची याद नबाब यास मखलाशीची करार करून दिल्ली,

त्याजवर नानाचा करार करून दिली।ची चिठी लिहिली त्यांत नव्हता याजकरता रघोत्तमराज यास नानाद आणाल तेव्हां करार लिहिले आहे आहे की जे समयी तुम्ही यावर आमचे हातचा करार करून देऊ, ती याद सही व मान्य असे यादी हे करारचे पत्र लिहिल्या नाही क्षणोन दखला वहादर संशय घेतील, यास्तवेलाखरच पत्र त्याची नकल प्रमाणे आमलांत येईल क्षणोन छ १७ री कळमाचा तपशील लागला रावीसन साहेब यांजवळचे कागदांत आहे चवद याजपासून पाच कळमाची नाही व नाना पुण्यास आल्यावर मशिरीन मुलुरा नाही

याद करून घेतली आहे त्याचाही तपशील सांपडला < मगळ्वारी शाला

१२ तुकोजी होळकर याचा काळ श्रावण व सफर पुढे काशीराज व क्रिया काशीराज होळकर याणी केली छ २ गोडीनी वेऊन दाभाडे यां मल्हारराव यांचे बनेना मल्हारराव आपली फौज करतां काशीराज होळकर जवळ राहिले त्याजकडे आंतून नानाचे लक्ष यासही यास दरवार खर्च व याणी दौलतराज शिंदे यांस ऐवज रोख व मुधराय्याचे ठरविले त्यांज इनाम गांथ घावयाचे फवूल करून मल्हारराव यास मल्हारराव याणी शिपाय वरून शिंदे याणी धराय्यास फौज पाठविली, परंतु २ व। ९ छ २२ रश्मि गिरी केली जमेत थोडी यांजमुळे मारले गेले माद्रपापाई चाकरीस होता तो छात्रफ त्याजवळ लाख रुपये बोली करून एक शिते ते ठार पडले त्याची ठार पडला आणखी लोक मारले गेले लोणीकर होवर्तमान समजतांच तिणें बायको शितोळे याची लेक लोणीस होती तिळा मल्हारराव याची बायको प्राण सोडला यशवंतराज होळकर पळोन गेले फारभारी पुण्यांत येऊन जिजिवाई गरोदर होती त्यास घेऊन मल्हार शामजी पुत्र शाला त्याचें नांव फुमटे यांचे घाट्यांत राहिले जिजिवाई प्रसूत होऊन

खंडेराज होळकर ठेविले

ति पोंचश्रावणाम श्रीमत

२३ गणपतीचा टासाह घाट्यांत शाला गणप

पावटतारा गेले घामागे अंबारीत घसून जात होते

१४ कुलाव्याचे सस्थान रघोजी अग्रे याचे तिर्थरूप येसाजी अग्रे रेवड्यास राहात होते. त्याचा दावा संस्थानावर नसता बाबुराव आग्रे, दवलतराव शिंदे याचे मामा त्या आग्रे त्याने श्रीमताची परवानगी घेऊन, येशवतरावाकडे हरीपंत भावे याजवर बराबर पलटण देऊन कुलाव्याचा किल्ला शिंदे याणी घेऊन बाबुराव आग्रे यास दिला. राघोजी आग्रे याचे हवाली केले. त्याणी कैदेत ठेविले. नंतर दसऱ्याचे दिवशीं श्रीमंतानी सस्थानची वस्त्रे बाबुराव आग्रे यास देऊन वसई सरखले किताब दिलहा.

१५ परगणे होनगुद माहाल तोफखाना याकडे सरंजामास होता. तें ठाणे ध्यावयाकरितां रायचुराहून मुद्गलकर याणीं तोफा व फौज आणविली. सबब धोंडोपत गोखले फौज वाळगून कर्नाटकात होते, त्यास होनगुदचे कमाविसदारानीं कुमकेस बोलाविले. त्यावरून गोखले याणी फौजसुद्धां जाऊन मुगदलकरासी लढाई दिली. तोफा पाडाव करून आणिल्या. त्यावरून गोखले यास सर्फ राजीचे पत्र रजबचें पत्र गेले. त्याची नकल चिटणीसाजवळ आहे त्यावरून बाजीरावसाहेब यांची मिजाज कायम नाही. पहिल्याने शिंदे याशी राजकारण केलें नंतर पुण्यात नानाची भेट होतांच त्यास मिळोन शिंद्याशीं विघडले. पुढे नाना कारभार करीत असतां त्याजविषयीं अनेक प्रकारें वाकडेपणा मनात आणू लागले. त्यास अनुमोदन अमृतरावसाहेबाचे पडत गेले. व सर्जेराव वाटगे साह्य मसलतीस झाले. तेव्हा नानास शिंदे याणी कैद करावे असें केले. त्या राजकारणांत नानाचे भरवशाचे यशवंतराव घोरपडे मिळाले. त्यानी शिंद्याविषयीं नानाची खातरजमा केली. शिंदे नानाचे घरीं आले. मेजवान्या देऊन सफाई दाखविली. तत्राप नानास भरंवसा न येई. तेव्हा मुकरेसाहेब याजकडून शिंदे याणी इनाम देऊन लष्करात मेजवानीस यावे असें ठरविले. पौष वद्य १३ रविवारीं छ. १२ रजवा शिंदे याचे लष्करांत वानवडीवर मेजमेजवानीकरतां गेले. तोंपावेतों नानास धरावयाचे शिंदे याणी मुकरेसाहेब यास कळो दिले नव्हते. नाना लष्करात दाखळ जाहल्यावर कळविलें. त्यावरून

त्याचें बोलणें पडलें कीं, ही गोष्ट होणार नाही तेव्हां दवळता शिंदे याणीं मरासद अष्टी वैद्य याजपासून त्याशीं बोलोन रुकार घेतला मुळसेसाहेब लाचार होऊन रुकार दिला नंतर नानास व त्याजबरोबरचे मंडळीस कैद केलें शिवदिचे लोक काढून दिले व काहीं पळून आले नानाचे वाडे व सरंजाम वगैरे श्रीमंतानीं जप्त केले सरंजामाच्या जतीच्या सनदा मुजु-मदार यांचे घरीं बार आहेत, व वाळाजी जनार्दन याचे निघत अतर दिसले सरकार लक्षाची वर्तणूक नाही याजकारिता दौलतराव शिंदे आळीजा बहादर यास आन्ना करून मशारनिल्ले नजरबंद केलें तुझास फळावें, आपले स्ने हाचे सिलसिले सरकाराशी पूर्वीपासोन आहे त्याप्रमाणें असावें झणोन पत्र छ १२ रजवान वार्जारावसाहेबांनीं पाठविली ती तपशील

१ श्रीमंत महाराज छत्रपति

२ करवीरकर महाराज

३ सेनासाहेब व सुभा

४ गोविंदराव गाईकत्माड

५ टिपू

६ मालटि इंग्रज मुंबईकर.

७ फिरंगी गोंविकर.

८ जंजीरेकर हापशी

८

सदरहुप्रमाणें यादीची नकळ महिपतराव चिटणीस याजबळ आहे, त्याज-वरून लिहिलें असे नाना काहीं दिवस शिंघाचे लष्करांत होते तेथून नगरचे फिद्दयांत पाठविले

१ नाना, शिंदे यांचे लष्करांत गेल्यावर श्रीमंतानीं धावा फडके, आप्या वळवंत नारोपंत चक्रदेन, गोविंदराव पिंगळे व नारो निळकंठ मुजुमदार, शिंघकराव परचुरे, नारम्यणराव वैद्य चिटणीस वगैरे सारे मंडळीस वाड्यांत घालून कैद केले

२ कारभार, रावसाहेब यास घेऊन घोंजीरावसाहेब जातीनें आपणच करूं लागले. तारिख आपणच घालो लागले. फौजेचे काम वाळाजीपंत पटवर्धन यांजकडे सांगितलें. अमृतरावसाहेब याचे लक्षानें कारभारांत गोविंदराव काळे व शिषराम नारायण धत्ते वागों लागले.

३ परशराम रामचंद्र यांचे सरजामाची जप्ती मोरो वापुजी यांजकडे सांगितली छ १७ रजव.

४ कोंकणचा सरसुभा धिनायकराव अमृतेश्वर याचे नांवे करून वछें दिली छ १० सावान, सरसुभ्याचें काम भमृतरावसाहेब याणीं गणपतराव जीवाजी जोग याजकडे सांगितलें.

५ करवीर महाराज फौजसुद्धां तासगांवास उपद्रव करून कर्नाटकांत जाऊन पेशवे यांचे मुलखात ठाणे घेतली लुटले, व वल्लभगड किल्ला घेतला. वेळगांवास उपद्रव केला. त्याजविशीं मुरारजी पवार याजवरावर बाजीरावसाहेब याणीं पत्रे करवीर महाराज व रघुनाथराव माने यास पाठविली; त्यांत मजकूर ठाणीं सोडून घ्यावीं व ऐवज घेतला असेल तो माघारा घ्यावा व मुलखास उपद्रव करू नये हणोन छ. १२ सावान सनसमानची पत्रे गेलीं त्याचीं उत्तरे महाराजाची व माने याची आली. त्यात वल्लभगड हवाली करून घ्यावयास कोणी पाठवावा. हणजे त्याचे हवाली करून मुलखास उपद्रव होणार नाहीं हणोन आली. त्याच्या नकला महिपतराव चिटणीस यांजवळ आहेत व करवीर याची फौज टिपुसुलतान याचे मुलखात जाऊन मेल विदनुर तालुका लुटून व वरकड तालुक्यांत उपद्रव केला येविपर्यीं त्यास ताकीद होऊन लूट केली आहे ती ठाणे देऊन पुढे उपद्रव न करीत असे व्हावें हणोन टिपुसुलतान याचें पत्र आलें. त्याचा जाब कोल्हापूरकरांचे सरदारास निक्षून ताकीद रवाना केली. असे हणोन छ. २७ सफर सन तिसांत गेला आहे त्याची नकल महिपतराव चिटणीस यांजवळ आहे त्यांजवरून नानाफडणवीस कैद झाल्यावर छ १२ सावानचे पत्र गाईक्वाड यांस गेले, त्यांत दुसरा अमलदार अमदावादेस रवाना होत आहे. तोंपावेंतो

आवाजी कृष्ण यांजकडील कारकून यांस वसूल घेऊन थावा क्षणोन सदर-
हूची नकल चिटणीस यांजवळ आह त्याजवरून

१ श्रीमंतांचे वाड्याभोवते पलटचे लोक होते ते उठोन गेले ठ १ रमजान
सरकारचे लोक आवा काळे यांचे निजबतीचे पलटणचे चौकी पहान्यास
वृसविले

२ दौळतराव शिंदे याणीं सखाराम वाडगे सरजेराव यांचे कन्येशीं लग्न
केलें नांव व्रायजाबाई ठेविलें समारंभ मोठा झाला फाल्गुनमास ४ बाळाबाई
चितोळे यांची कन्या यशवंतरावदाभाडे सेनापति यास दिली. लग्न मार्गशीर्ष-
मासीं झालें

३ नानाचे निसवतीची मंडळी वाड्यांत कैदेंस होती त्यापैकी त्रिवकराव
परचुरे याणीं बाळोजी कुंजर यांचे विधमाने आपले जवळचे सारे द्रव्य
सरकारांत समजाऊन त्यापैकी तीन लक्ष रुपये दिव्याकडे रोकड होते ते
दिले, आणि श्रीमंतांचा निरोप घेऊन फाल्गुन वा। ६ गुस्वारीं छ. १९

मनाजी काशीयात्रेस गेले खामगावचे अन्नछत्र त्याचे होते त्याची नेमणूक
जात्रा व कन्याणैकी त्याचे हुजूरचे दसरचे आसामी बाबदचे दोन
हजार रुपये दरसाल त्रिवकराव जिवन आहे तो काशीस पाठ्यावे याचा करार
श्रीमंतांनीं करून सनदा दिल्या नानास कैद केल्यावर अमृतरावसाहेब
याणीं करमार करात्रा असें त्यांचें मनांत होतें परंतु दौळतराव शिंदे यांचें
लक्ष बाजीरावसाहेब याजकडे व बाजीरावसाहेब यांचें मनांत रावसाहेब याणीं
मुखस्यारी करावी असें नव्हतें याजमुळें रावसाहेब यांचें मनांत बांकडेपणा
घेऊन जुन्नराजवळ गणपतिचें दर्शनास जावयाचे निमित्तानें बाहेर घेण्यास
पासुन शुद्ध ११ ठ १९ रमजानी जाऊन राहिले

श्री

शके १७२२ रैधनाम संवत्सर सुरू सन, ईहिदे, मया, संन व अल्फ,
सन १२१० संवत् अठराशें सत्तावन, १८९७ शक १२७ इसवी सन
१८०० व १८०१

१ अमृतरावसाहेब देवाय करवयाय वय प्राणित्पोगून लागो, वाभा

रावसाहेब त्यांजवर देणे करून कारभार कचेरी होऊं लागला, नारोपंत चक्रदेव फडणीसीची तारिख करीत होते चैत्र शु॥ १.

२ अमृतरावसाहेब याणीं वडगावास वारव विहिर केली तिचें उद्यापन वैशाख शु॥ ६ छ. ४ जील्हेजी केलें.

३ नारोपत चक्रदेव व वजात्रा शिरवळकर चिमगाजी खडैराव असे नानासू दत्तक पुत्र घ्यात्रा असे श्रीमताजवळ व शिंदे यांजवळ बोलाने ठरावात आणिले, श्रीमतांचे मनांत नव्हते, परंतु चक्रदेव वगैरे यांस कैद करावयाकरतां नाद चालविला. श्रीमंतानी शिंदे यास सकेत करून त्यास वाड्यांत बोलाविले ते जेष्ठ वा॥ ७ सह अष्टमी शुक्रवारीं छ २० मोहरम शिंदे फौजसुद्धां वा- वाड्यांत आले. शामीरखान वगैरे फौज चक्रदेव याणीं वाड्यांत बोलाविली. शिंदे आल्यावर दत्तकाचे ठरावयाकरता नारोपंत चक्रदेव, वजात्रा शिरवळ- कर, धोडोपत लिमये, राघोपत गोडबोले, लक्ष्मणपंत चक्रदेव, चिमणाजी खंडेराव असे आत बोलाऊन कैद केलें. नंतर शामीरखान यास लोकसुद्धा प्र० र० र० र० वाड्यांतून बाहेर काढून दिले. शिंदे याचे लोक वाड्यांत होते.

४ नाना फडणवीस यांचे वाड्यांत अरव होते ते न निघत. याकरतां तोफा त्यांचे वाड्यास जेष्ठ वा॥ ८ शनवारीं लाविल्या. पश्चिमेकडील एक कोपरा जाया झाला व वाड्यांत गोळे जाऊन पडले. दुसरे दिवशीं जेष्ठ वा॥ ९ छ. २२ मोहरम रविवारीं आरव बाहेर गेले. शामीरखान पठाण भवानी पेटेंत होते. त्याजवर तोफा शिद्याकडून येऊन त्याचे वाड्यावर गोळे मारून त्यास लष्करांत नेलें. तेथून काढून दिले जेष्ठ वा॥ १० सोमवार छ. २३ मोहरम.

५ अमृतरावसाहेब व बाबासाहेब व अप्पासाहेब नानाफडणीस याचे बायकांचे समाधान त्याचे घरीं गेले. जेष्ठ वा॥ १४ छ. २७ मोहरम

मोरो बाबुराव फडणीस जुन्नरास येऊन राहिले होते ते आषाढ शु॥ १ छ. २९ मोहरम सोमवारीं पुण्यास आले. गारंपिरावर श्रीमत त्रिवर्ग व दौलतराव शिंदे वगैरे एक जागा बसून मोरो बाबुराव येऊन भेटी झाल्या.

शिंदे आपले गांवास गेले मोरो बाबुराव बाबासाहेबांचे मार्गे अंबारीत चवरी घेऊन बसले अमृतरावसाहेब व चिमणाजीअप्या एके अंबारीत होते त्यांचे मार्गे मोरो बाबुराव यांचे पुत्र बसले अंबारीचे पुढे व बाबासाहेबांचे मार्गे आत्मा पुरंधरे याची अंबार, याप्रमाणें स्वारी रबीथाराहून बुधवार पेठेने वाढा उजवा घालोन वाढ्यांत दाखल झाले

६ गोविंदराव कृष्ण काळे कैदेंत होते त्यांस चिष्टी बाजीरावसाहेब याणी पाठविळी की, नारोपंत चक्रदेव वगैरे मंडळी यांची चाल आझांस दाखवून दखलत फरात्री नाना फडणीस यास नगराहून आणावयाचें करून त्यांची जरब आझांवर ठेवून कामकाज चालवूं लागले ती. तुमची आमची बोलणी समझ होतच होती सांप्रत या चालिची पराकाष्ठा दिसण्यांत आली ती काय लिहावी ? समझ बोलण्यांत येईल जेष्ठ वा। ७ मार्स मंशांरिनिल्ले आदि-करून चिमणाजी खंडेराव व बज्याथा शिरवळकर वगैरे मंडळी नजरबंद केली नसर दखलतीत दिसावयाजोगा माणूस हुजूर नाहीं तुझी पंचांत, शिंदे यांची बोलणी तुझाविषयी तेन्हांची त्यांत कसेंही करून तुमची मुक्तता होय या प्रयत्नांत मी आहेच, दखलतीत माणूस दिसावयांकरितां जुन्नराहन मोरोवागदा फडणीस यास आज आणून गारपिरावर भेट होऊन खवासीत घऊन पुण्यास आले तुझांस फळाचें क्षणून चिष्टी पाठविळी त्यांचा मसुदा रात्रिसनसाहेब बहादूर यांचे कागदांत सांपडला त्यावरून

१ नारोपंत चक्रदेव कैद केले ते व बजाथा शिरवळकर व राधोपंत गोडबोले व धोंडोपंत लिमये व लक्ष्मणपंत चक्रदेव एकूण पांच असाम बळाजीपंत पटनर्थन रामा पागेसुद्धा व मियजी नार्इक अशी बराबर देऊन जुन्नरास आपाट शु। २ शीम नेले हाडपसरास पोंहचविलें चिमणाजी घेटराय प्रतागडास पाठविणे

२ दौळराय शिंदे यांची गानगी हिंदुस्थानात फरात्रयाचे टरविलें त्यानयग्न श्रीमतांचे टौळतीचे बंदोबस्ताची कळ्यें शिंदे यांजफडून फरार

करून घेतला. त्याची याद व शिंदे यांस सरकारांतून ऐवज घ्यावयाचा ठरला त्याची याद रात्रीसनसाहेब बहादुर याजवळचे कागदांत आहे त्यावरून.

१ श्रीमंतांनी दौलतीचे बदोबस्त विषई कलमें लिहून याद शिंदे यांजकडे वानवडीस पाठविली त्या कलमावर शिंदे याणीं करार करून याद सरकारांत पाठविली. यादीची तारिख छ. २ सफर आषाढ मास सन मजकूर— कलमें—

१ सरकारचे व जातमुबारकेचे लक्ष सोडून जे असतील त्याचा बदोबस्त मनोदयारूप केला जाईल. त्यास तुही अनुकूल असावे. सदरहु अन्वये आ-
झाकडून अनुकूलतेत कमी होणार नाही. येणेंप्रमाणें करार.

२ पुण्यांतील व प्रांतांतील दादी फिर्यादी तुह्याकडे येऊन ताहाक्यांत पत्रें व हुजुर चिट्या घेतात त्यास या उपरी कोणी दादी फिर्यादी आल्यास हुजुर पाठवावें. परभारें तुह्यांकडून पत्रें व मसाले वगैरे होऊं नये व हुजुर चिट्याही होऊं नयेत. सदरहु अन्वये वर्तणुक होईल. हा करार हरएक जाती कामान्तरतां तुमची चिट्ठी हुजुर येऊ नये. सरकारातून विश्वासुक बोलणार त्यांशीं तुही बोलवें. मशारिनलेहे जी हुजुर विनंती करून जाबसाल वा-
जवी असतीलसे उलगडून घेऊन तुह्यास सागावें.

सदरहु अन्वये सरकारांतून आज्ञा होईल त्याशी जुजवी जाबसाल असतील ते बोलण्यांत येतील. येणेंप्रमाणे करार.

३ तुमचे खानगीचे खर्चाविषयीं तुही सरकारात विनंती केली याजवरून सरकारचे व तुमचे विचारे सदतीस लक्ष रुपये तुह्यांस घ्यावयाचें ठरलें. त्यास यामागें सरकारांतून व सरकारचे कारकून वगैरे यांजपासून ऐवज घ्यावयाचा करार होऊन तुही दस्तऐवज घेतले त्यांपैकीं वसूल पाउन, बाकी राहिली ती याउपरी तुही मागू नये. दस्तऐवज चिट्या वगैरे असतील ते सरकारांत माघारे घ्यावें.

४ खानगीचे खर्चास सदतीस लक्ष रुपये ठरले त्याप्रमाणें पंचवीस लक्ष रुपये तूर्त घ्यावें. त्याची निशा सावकार खुशालचंद याजकडून देवावी

आलाहिदा यादी मुदतीची ठरेल त्याप्रमाणे एक महिन्याचे आत निशा घ्यावी व बारा लक्षांच्या वराता बाळाजी गोविंद धुंदेले व शिवराम हरी त्रांशीचे मामलेदार यांजवर करून घ्यावा यामागे सरकारचे कारकुनाचे दस्तऐवज असतील ते शोध करून निघतील ते माघारे दुसरे विल्लेस पढले असल्यास त्याजबद्दल जात्रसाल राहिला नाही, येणेप्रमाणे करार.

५ तुझांकडील दोन पलटणे व एक हजार फौज हुजुर चाकरीस राहिल त्याणी सरकारचे आज्ञेप्रमाणे चाकरी करवी हुकमात वागावे त्याचे मदत खर्चास पांच लक्ष रुपयांचा वसुली संजामकडील िला आहे

पांच लक्षांचा संजाम पलटणे व फौज राहिल त्यास वसूल जमेच्याकडील घ्यावा सरकारआज्ञेप्रमाणे चाकरी करून हुकमात वागतील येणेप्रमाणे करार.

६ सरकारांतून तुझांस जाण्याविषयी आज्ञा होईल तेव्हा काही अडचण न घालतां कुच करून जावे आज्ञा आज्ञाविरहीत कुच करून जाऊं नये मसल्लीनुरूप जाणे गहाणे स्वामीचे गेवकाचे विचार ठरेल त्याप्रमाणे करण्यांत येईल सरकार आज्ञेप्रमाणे निरोप घेऊं न जाणे आज्ञास फोटी अडचण घालणार नाही येणेप्रमाणे करार.

७ प्रांतातील सरकारचे व संजामी यांजकडील गांव खेडी वगैरे येथे तुझांकडून व तुझांकडील तालुकेंदार याजडून जत्या आज्ञा असल्यास उठवल्या व याटपरी होऊं नयेत

सदरहु अन्वये जत्या उठवून टेंऊं येणेप्रमाणे करार

८ स्वामीचे थाकडे पहाणार व लक्षांत नाहीत त्यांचे पारपत्य स्वामीनी करून निष्कट करावे आशी सर्व प्रकारे अनुकूल ऐशी तुमची विनंती त्याने आणि दबलतीचे व जातमुयारकेचे थाकडे पहात असतील व लक्षांत नाहीत व उद्योगीही नाहीत अशांचे पारपत्य व बंदोबस्त सरकारांतून होईल, त्यांम तुमची अनुलता असवी आज्ञा होईल तसे करित जावे, हणजे निष्कट होईल

सरकारचे थाकडे पहात असतील व लक्षांत नाहीत त्यांचे पारपत्य

सरकारांतून व्हावे. त्यास सेवकाकडून आज्ञेप्रमाणें अनुकूलतेत कमी पडणार नाही येणेंप्रमाणें करार.

९ सरकार तालुक्यात तुह्याकडील पागे पतगे मनस्वी उपद्रव देऊन खंडण्या वगैरे ऐवज घेतात. तो मना करून, याउपरी सरकार प्रांतांत पागे पतगे वगैरेस निक्षून ताकीद पाठवून बोलवून घ्यावे ह्मणजे सरकारचे लागदार लावणीच्या बंदोबस्ती करतील. तुह्या निक्षून ताकीद केली असतां उपद्रव करूं लागल्यास त्याचे पारपत्य करावे. पागे पतके व कपुवाले यांचा उपद्रव लागतो त्याचा बंदोबस्त आज्ञेवरून होईल. कोणी लबाडी केल्यास पारपत्य करावयास येईल. येणेंप्रमाणें करार.

१० सरकारचे मातबर व महान सरदार वगैरे व पर दवलतदार यांज-कडून सरकारचा ऐवज वगैरे जबाबाल उलगडून घ्यावयाचें तें कराराप्रमाणें त्यांजपासून सरकारांतून उलगडून घेतले जातील. कोणी दिकत केल्यास जरब देऊन कामे उगवलीं पाहिजे. त्यांस तुह्यां अनुकूल असावे.

वाजवी ऐवज सरकारचा येणे वगैरे जावसाल असता कोणी दिकत करील त्याजवर जरब देऊन उलगडून घ्यावे येविपयी शेवकाकडून अनुकूलता होईल येणेंप्रमाणे करार.

११ जात मुबार केले दवलतीचा बंदोबस्त करून सर्वावर दाब व तेज असावे हें तुमचे मानस. त्यास जात मुबारकेकडून दवलतीचा बंदोबस्त होण्यास तुमची अनुकूलता पाहिजे तशी सबाह्याभ्यांतर कायम असावी. हार कोणाचे समजाविल्यावाचून संशय घेऊन, दरम्यान कलुष तुह्या चित्तांत आणूं नये. कोणी कांहीं समजाविल्यास हुजूर विनंति करून स्वच्छता वरचे-वर करून घेत जावी. प्रांतांतील तुह्या उपद्रव व पत्रे व चिड्या मसाले मना केले ह्मणजे दाब व तेज तुमचे मनोदयानुरूप निदर्शनास येईल.

स्वामीनी जातीनिशीं दवलतीस, आळा घालोन बंदोबस्त करावा हीच इच्छा. त्याप्रमाणे स्वामीकारितां सेवकाकडून कोणतेही प्रतिकूल पडणार नाही. कोणाचे समजाविल्यावरून स्वामीचे चित्तात व सेवकाचे चित्तांत संशय देऊ

नये राजकारणसंबंधी व सल्लामसल्लतीचा दाखला पाहिलेपासून सेवकाकडे
 ध्यावयाची चाल आहे त्याप्रमाणे सरकारांतून आज्ञा होत नाही परस्पर को-
 णाचे सांगितल्यावरून चिंतांत संशय आल्यास, सरकारांतून आज्ञा होत
 जावी इकडूनही विनंति होईल संशय दोन्हीकडेही राहू नये ज्यात स्वा-
 मीचा दाब तेज प्रतापाची वृद्धि होय तेच फलप्यात येईल येणेप्रमाणे

११-

करार

१ शिंदे यांस ऐवज धावयाचा ठरवून बाजीरावसाहेब याणी कराराची
 याद करून दिली छ १७ फर आज्ञा मास ७

१ फौजेचे खर्चावरुल रुपये,

३७०००००

२९०००००

तूर्त नक्त रुपये सावकारी निशा

१२०००००

धरता हिंदुस्थानांत बाळाजी गोविंद धुंदेले व शिवराम हरी
 सांशीषाले यांजवर दावा,

३७०००००

सदतीस लक्ष रुपये तुम्हांस धावयाचे ठरले त्यापैकी धारा लक्षांच्या धरता
 बाळाजी गोविंद धुंदेले व शिवराम हरी सांशीकर मामलेदार याजवर धाव
 याच्या बाकी पंचवीस लक्ष रुपये राहिले त्याच्या मुदतीची याद आळाहिदा
 ठरेल त्याप्रमाणे एका महिन्याचे आंत तुशलचंद्र याची निशा दिली जाईल
 येणेप्रमाणे करार फौज व पळटणे हुजुर चाफरीस राहतील त्यास सरजाम
 स्वदेशान वसुली वेरजे चावून घ्यावा ते ९००००० रुपये तुम्हांकडील
 एक हजार फौज तेन पळटणे हुजुर चाफरीस राहतील, त्याच मदतवर्चास

पांच लक्ष रुपयांचा सरजाम कच्चा वसुली जमचा स्वदेशांत लोऊन दिल्या जाईल. घेणेप्रमाणें करार.

—

२

९ नदरहु प्रमाणें एंवजाची याद करून दिली.

—

२

१ बाजीरावनाहेव व आपासाहेव व मोरो बाबुगव फडणीस वंगेरे मुत्सडी व सरदार शिंदे यांचे कारभागी आवा चिटणीस याणी आपल्या डेव्यांत स्वयंपाक केला. तेथे भोजनास गेले. अमृतरावसाहेव वाढ्यातच होते. आषाढ शु॥ ८ छ. ६ सफर सोमवार.

२ अमृतरावनाहेव याणी भिवडी वंगेरे सात लक्षांचा सरजाम घेऊन कोकणांत भिवडीस जावयाकरता श्रावण शु॥ १ छ २९ सफरी प्रातःकाळीं वाड्यांतून निघून गेले. स्त्री सौभाग्यवति वहिनीवाई व पुत्र विनायकराव वाड्यांत होते. देखावे अमृतरावसाहेव करीत होते ते राहिले. बाजीरावसाहेव देणे व फडणीसीची तारीख करून कारभारास सदाशिव माणकेश्वर व गोपोंळराव मुनसी व वाळोजी कुंजर होते. मोरोबा फडणीस आपले घरी असत.

३ नाना पुरंधरे यांचे पुत्र ब्रज्याबा यास पुत्र दत्तक माहिपतराव त्रिवक ऊर्फ नाना पुरंधरे याणी सरजामी याचा कारभार करावा हणोन श्रीमंतानें सांगितले. श्रावण मास पागेचे काम निळकठ महादेव पुरंधरे याजकडे सांगितले. त्याचे तर्फेने सदाशिवपत फाटक पागेचे काम पहात होते.

४ श्रावण मासचा देकार पाच दरवाजे मिळोन दिला. अडीच लक्ष रुपये खर्च झाला. बाजीरावसाहेव व आपासाहेव व मोरोबा फडणीस देकार श्यावयास होते. दवलतराव शिंदे देकारांत आले होते. प्रदक्षणा सर्वांनी

केल्या स्मारम. यथास्थित शाला ब्राह्मण वाढ्यांत व पर्वतांचे मिळोन बेचा व्हीस हजार शाले

५ ठेंढेरे याजकडे हुजुर पागा होती त्याजवर नारोवा आठवले याची चौकशी नेमली श्रावण शुद्ध १३ छ १२ रविलावळ

६ मोरो बामुराव फडणीस यांस तारिख घालावयास विजयादशमीस सांगितलें

७ नाना फडणीस मृत्यु पावले वाळोवा वगैरे मारले गेले व पदरचे मंडळीपैकी बहुतेक कैद केले अमृतरावसाहेब निवोन गेले आतां शिंदे गेले असतां वखेडा होणार नाही असें बाजीराव साहेब याणी मनांत आणून कार्तिक शु. १२ छ १० जमादिलाखरी दौलतराव शिंदे यांस निरोप दिला खंडेराव होळकर त्यांचे हवाली केले कार्तिक अखेर पावेतो शिंदे बानवडीवर राहून जांबगांवास गेले, तेथून पुढें गेले सरजेराव फाग- लास जावयाकारितां राहिले बराबर गेले नाहीत गाईकवाड यांजकडून दाहा लक्ष रुपये शिंदे यांस सरकारांतून देवविले जावजी पाटील निसवत गाई कवाड याणी वाचोलीचे मुकामी शिंदे यांचे लष्करांत जाऊन विसा दिवसांत ऐबज बडोद्यांत पाठवून घावा याचा करार करून खास हवाला घेतला नरसिंह खंडेराव विचुरकर व रंगराव राजे बहादुर व पत्रार खुनायराव बळवंत जायगांवकर याणी चार पतके बराबर भ्यावी व काशीराव होळकर यांस बराबर ध्यावें असें निरोपसमयीं ठरलें येथिपयीं शिंदे यांचीं पत्रे कीं गाईकवाड याजकडील ऐबज पटला नाही व खंडेराव होळकर व चार पतके यांस आम्हा होऊन खानगी सत्वर शाली पाहिजे क्षणून सरकारांत व बाळोजी कुंजर यांस छ २१ फजल व १६ फजलाची पत्रें घाळीसगावचे मुकामाची आली ती राबिसनसाहेब याजकडचे फागदांत सांपडली ती त्यावरून—

यशवंतराव होळकर यांचे पत्र छ १३ जमादिलाखरचे सरकारांत आलें कीं, शिंदे याजकडील बाया याणी पुण्यापासून येथपर्यंत गुलवाची धुळ

करून कोठे ठिकाण राहू दिला नाही. पुढेही येथूम बहकुम जावयाची चाल पाहून त्याची खातरजमा करून जवळ जावणोन घेतल्या भसतां मुळखात धूम आरंभून उज्जनीचा विध्वंस करावा ही दृष्टि पाहिली. मार्गाची चाल एकही दिसेना. निरोपाय जाणून स्वाधीन करणें प्राप्त होऊन, आसमंतात वेरा घालोन ध्यावा तों आरीचे शेतांतून निघोन उज्जनीत गेल्या. सभोवति नाकेवंदी ठेविली आहे. कदाचित् निघोन गेल्यास त्यांचे मार्गें फौजांची खानगी करून आंत बंदोबस्त तेंच घडेल. खर्च घरचे कलहामुळे पराकाष्टेच्या चाली होऊन कांहीं ठिकाण राहिला नाही. याउपरी व इकडील शिंदे याजकडील बंदोबस्त होऊन ऐक्यता राहून व पूर्वीतीनें सरकार चाकरी घडे तें केले पाहिजेल हणोन पत्र छ. २१ जमादिलाखर कार्तिक व॥ ८ मीस आले. त्याचे उत्तर सरकारांतून गेले कीं लक्ष्मीबाई उज्जनीत जातां मेवाडचा रोख धरून निघोन गेल्या हणोन ऐकण्यांत होतें. त्याचे पिछास तुझी फौज पाठविली असेल व येविषयीं दौलतराव शिंदे याणींही तिकडील सरदार इंगळे व जनरल याजला लिहून पत्राच्या खानग्या केल्या आहेत. त्याप्रमाणें तेही पाठलाग करतीलच. परंतु तुहीं त्याची वाट ज्या हाता जिकडे गेल्या असतील तिकडे शोध लावून जलदिनें फौजेच्या खानग्या करून सरकार आज्ञेप्रमाणें ज्यात हास्तगत ते करणें. बंदोबस्त प्रकरणीं लिहिले त्यांस येविषयीं मल्हार शाबजी यांशीं बोलण्यात आलें आहे. लिहितील त्याजवरून कळेल. मशारानिह्ने सरकार आज्ञेप्रमाणें लिहितील तेच खचीत समजोन इकडील बंदोबस्त विषयीं सशय न धरावा. लिहिल्या-अन्वये करणें हणोन उत्तर पाठविले. होळकर यांचें पत्र व उत्तराचा मसुदा राविसनसाहेब याजवळचे कागदांत सांपडला त्याजवरून.

१ श्रीमंताची स्वारी मार्गशीर्ष मासीं निघोन सासवडास नाना पुरंधरे यांचे वाड्यांत जाऊन राहिलें. तेथून जेजूरी, मोरगांव, भुलेश्वर, वाई, वगैरे गेले. पुरंदर पाहिला नारायण यांचें दर्शन घेतलें. पुण्यास माव शु॥ ७ मीस दाखल झाले.

२ घसई सरसुम्याचें काम धामनाजी हरी मराठे यांजकदून दूर करून बाजीराव गोविंद बरेवे यांस दिलें तें काम कांहीं दिवत खडेराव रास्ते व धान्याबा अर्भ्यकर करीत होते पुढें बाजीराव बरेवे यांजकदून सरसुमा दूर करून खडेराव रास्ते यांजकडे सांगितला शिंदे हिंदुस्थानांत, गेल्यावर सरजेराव घाडगे, कागलास जाऊन माघारे पुण्यास येऊन कुंजर यांचे घरीं खर्चाकरतां धरणें दिलें, तेन्हां श्रीमंतांनीं लोक पाठवून कुंजर यांसह सोडून घेऊन सरजेराव यांस पुण्यांतून काढून दिलें ते दरकूष शिंदे यांचे लष्करांत गेले

३ श्रीमंताकडील बाळोजी कुंजर व शिंदे यांजकडील देशमुख व लिंवाजी भास्कर व बाबाजी पाटणकर एक विचारे कारभार करून लागले सदाशिव माणकेश्वर याजविषयीं खातरी श्रीमंताजवळ बाळोजी कुंजर यांनीं करून सरकारांतून जवाहीर अगावर घालण्यास देऊन भागानगरास वकिलीवर पाठविलें त्यांचे कारभारी कृष्णाजी भवानी श्रीमंताजवळ राहिले

४ जयवंतराव महार्णवर फसेसिंग बहादर यांजकडील मरंजामाची जती साल्मजकुरी केली छ १० मोहरम

५ कृष्णाजी दामाडे यांजकडील मरंजामाची जती साल्मजकुरी केली छ २२ मोहरम

६ शिवाजी महाराज कोल्हापुरकर यांस पुत्र फाल्गुन या ७ रविवारी धोरले खीस झाले त्याचें नांव आब्रासाहेब ठेविलें

७ नारोपंत चक्रदेव कारभारांत होते सों पावेंतों तारिख तेच घालीतच हेते व मामलती जिल्हेस कोणी पैका देणें व खर्च करणें त्याचे परवा नगीनें तारिख होत असे ते पैदा झाल्यावर श्रीमंत तारिख घालों लागले व चितोपंत देशमुख यांस माहीतगारीकरितां कामांत घेऊन मामलती जिल्हेस छावू लागले महाद्वी मुखसी काम खुर पाहू लागले, परकड राज कारणी कामावर बाळोजी कुंजर यांघे तेते रसद सरकरी व आपली त्वाजगी अमा टराव काराययाचा माप्रत्य नरा श्रीमंतांनीं मुद्द केल्या

८ घोडोपत गोडबोले यांस पलटणे तयार करावयास सांगितलीं.

९ बाजीरावसाहेब यांणीं दौलतराव शिंदे यांस स्वदस्तुर पत्र लिहून पाठविले कीं तुम्हांकडून स्वदस्तूर अलिकडे पत्र येऊन वर्तमान कळत नाही तरी वरचेवर पाठवीत जावें. समग्र पृथ्वीचे पाठीवर आमचे जन्मांतरीचे तःपश्चर्येचे सोबती एक आपणच सेवक आहेत. आह्माविषयीं किती काळजी आपले जवळ प्राण जीग जीग केले असतील, परंतु माझे जातीविषयीं आपला खंबीर लोभ व निष्ठा एकरूप आमचे मनोदयानुरूप वागावयाचीच राहून मोठ्या मोठ्या माणसाची सागणी मनावर धरली. तीच कारणें जन्मपर्यंत शेवटास जाऊन शेवट गोड व्हावा. आपली उभयतांची कीर्त रहावी हेंच सत्राह्यातर आमची इच्छा आह्मास राहून आणून संकटात मोकळे करून, आह्माविषयींचे कल्याण करावयाचेच करावयाचें असा खंबीर भगवंत सत्तेकरून धरून आम्हांस स्वरूपास **आणिली**. आणून उजेडास आणिलें. हें सर्व करणें आपण केलें तसेंच आमचे जन्मपर्यंत निभवावें. आपली अशी सख्य भक्तीची निष्ठा मनांत आणून, अंतःकर्णापासोन प्रसन्न होऊन लिहिण्यात येतें कीं, बाबा आह्मांस आपण आहेत. आर्हां आपले आहो ह्मणोन पत्र पाठविले. तें राबिसनसाहेब याजवळचे कागदांत सांपडले त्याजवरून.

कित्येक शब्दाची व्युत्पत्ती.

वऱ्हाड, मऱ्हाड, कऱ्हाड.

मराठा शब्द महाराष्ट्र शब्दाचा अपभ्रंश कित्येक समजतात. कित्येक महारट्ट शब्दाचा हा अपभ्रंश असावा असे ह्मणतात. आणि कित्येक मरहट्ट असे ह्या शब्दाचे मूळस्वरूप असावे असें प्रतिपादितात. पैकीं दुसरी व्युत्पत्ति विद्वानांना मान्य आहे, असे दिसते. डा. भांडारकरांनी आपल्या दख्खनच्या इतिहासांत हीच व्युत्पत्ति मानिली आहे. शकाच्या, शातवाहनाच्या, व अशोकाच्या वेळीं दक्षिणेत रट्ट ह्मणून एक लोक होते; त्यांचेच भाऊवंद रट्ट, रट्टी, वगैरे उत्तर कर्नाटकातील कांहीं जुने लोक होत; ह्या रट्टापैकी कित्येक कुळी महापराक्रमी निघाल्या व त्यांनी आपल्याला महारट्ट असे बहुमानार्थी नाव घेतले; वगैरे अनुमानें काढिलेलीं प्रसिद्ध आहेत. कालें ग्थील शिलालेखात महारथी व महारथिनी असे शब्द आलेले आहेत. ते दोन वर्षांपूर्वीच्या मराठ्यांचे वाचक आहेत, असे बहुतेक सर्व प्राचीन लेखसंशोधकांचें ह्मणणें आहे. परंतु महारथी ह्या संस्कृत शब्दाचे महारट्ट हे प्राकृत रूप कसे झालें हें नीट उलगाडून कोणीच दाखविले नाही. रथ शब्दाचे रह व रथी शब्दाचे रथी अशीं प्राकृत रूपे होतात; रट्ट व रट्टी अशीं होत नाहीत. महारथी उगाच मजेखातर रूप लिहिले, असेहि म्हणणें शोभत नाही. कारण, हे शिलालेख कांहीं कोणाला फसविण्याकरितां लिहिलेले नाहीत, त्यावेळीं जे रूप प्रचलित असेल तेच लिहिलें असेल. अशोकाच्या शिलालेखांत रास्टिक ह्मणून एक नांव येते ते निराळेंच. येणेंप्रमाणें (१) रास्टिक, (२) महारथी, (३) महारट्ट, (४) मरहट्ट, व (५) महाराष्ट्र, असे एकाच देशांतील लोकांच्या नांवाचे पाच प्रकार पहाण्यात येतात. ह्यापैकीं खरें नांव कोणते असेल तें निश्चयानें सागतां येत नाही. मराड, मरट्ट, मऱ्हाटा. मराठा, अशी हीं रूपे अलीकडील सात आठशे वर्षांत प्रचारात आहेत. मराठा हा

शब्द अलीकडील तीनशें वर्षांतील लेखांत दृष्टीस पडतो त्या पूर्वीच्या तीनशें वर्षांतल्या ज्ञानेश्वरी वगैरे ग्रंथांत मन्हाडा असें रूप आढळते प्राकृत पिंगल-सूत्रांत मरहृ, महरहृ अशीं दोन रूपें सांपडतात व एक दोन ताम्रपत्रांत मराड असें रूप येतें सारांश, हा शब्द गेल्या दोन हजार वर्षांत नऊ दहा प्रका-रांनी लिहीत आले आहेत पैकीं खरा शब्द व रूप महरहृ असाचें असें वाटतें रहृ हे द्या देशांतील एका पुरातन कुळीचें नांव आहे, व महरहृ हे त्या कुळीतील एका पोटभेदाचें नांव आहे आतां, महरहृ म्हणजे मोठे रहृ असा जो कोणी कोणी विद्वान् अर्थ करतात, द्या अर्थाहून निराळ्य एक अर्थ द्या शब्दाचा करावा असें पुढील कारणाकारितां मला वाटते मराठीत वन्हाड व कन्हाड असे मन्हाड शब्दासारखेच दोन शब्द आहेत हे दोन्ही शब्द एकाच देशांतील निरनिराळ्या प्रांतांत रहाणाऱ्या लोकांचे वाचक आहेत वन्हाड शब्द वहरहृ व कन्हाड शब्द कहरहृ शब्दाचा अपभ्रंश दिसतो यें प्रमाणें महरहृ वहरहृ व कहरहृ असे तीन शब्द पुढें येतात हे तिन्ही शब्द रक्षांच्या निरनिराळ्या पोटभेदांचे वाचक आहेत हें उघड आहे. आतां, ताम्र-पत्रांतून व प्रथांतून कन्हाड शब्द करहाटक, करहृद अशा रूपांनी आढळतो, हे खरे आहे परंतु, मरहृद, मरहाटक, द्या शब्दाप्रमाणेंच करहाटक, करहृद हीं भ्रष्ट रूपें आहेत असें मानणें रास्त आहे वरहृद व वरहाटक हे शब्द ताम्रपत्रांत व प्रथांत कोठेंहि आढळत नाहीत पण, महरहृ व कहरहृ द्या शब्दांप्रमाणेंच हजार पंचराशें वर्षांपूर्वी वहरहृ हा शब्द प्रचलित होता असे अनुमान होतें कदाचित् वहरहृ ही पोटकुळी राजकीयदृष्ट्या फारशी मह-त्वाची नसल्यामुळे तिचा नामनिर्देश ताम्रपत्रें व ग्रंथ द्यांत नाहीं, इतकेंच तेव्हां, वहरहृ, महरहृ व कहरहृ असे तीन शब्द व्युत्पत्त्यर्थ आपल्यापुढें उभे राहतात ह्या तीन शब्दांतील वहृ, महृ, व कहरहृ द्या शकळांचे अर्थ नमगा वयाचे आहेत माझ्या मतें, वहृ क्षणजे पत्नीकडील, महृ क्षणजे मधील व कहरहृ क्षणजे अलीकडील, असे अर्थ प्याये रहृ कुळीचें एकदर तीन पोटभेद होणे, पत्नीकडील रहृ ते वहरहृ, मराठी, रहृ व महरहृ, व अलीकडील रहृ व

कहरड. सारांश, हजार बाराशें वर्षांपूर्वी एके काळीं महाराष्ट्राचे वऱ्हाड, मऱ्हाड व कऱ्हाड असे तीन भाग होते व त्यांतील लोकांस वऱ्हाडी, मऱ्हाडी व कऱ्हाडी किंवा वऱ्हाडी, मराठे, व कऱ्हाडे अशीं नांवां पडली. ह्या तिन्हीं प्रांतातील तिन्हीं पोटकुक्या एकच भाषा बोलतात व एकाच कुळींतल्या आहेत. मधील पोटकुकुळीतील जे महरड किंवा मराठे ते राजकीय चळवळी करणारे असल्यामुळें त्यांच्या नांवांनीं नागपुरापासून तुंगभद्रपर्यंत व तैलगणपासून कोंकणापर्यंत जो विस्तीर्ण मुलुख आहे तो महरडू शाला आहे. भोज, पिटिनिक, अपरांतिक, वगैरे पैठण, नगर, उत्तर कोंकण प्रांतातील मराठी भाषेसारखीच भाषा बोलणारे लोक राजकीयदृष्ट्या महत्वाचे नसल्यामुळे महरडांच्या ह्मणजे मराठ्यांच्या ते जांखालीं लोपून गेले. नाशकापासून वाईपर्यंतचा जो टापू तो महरडांचा मुळदेश; वाईपासून कोल्हापुरापर्यंतचा जो प्रांत तो कहरडांचा मुलुख; व खानदेशापासून नागपूर प्रांतापर्यंतचा जो देश तो वहरडांचा प्रांत, असा प्रकार होता. पहिल्यांदा एकटी महरडू कुळी राजकीयदृष्ट्या महत्वाची झाली; तिने पुढें वहरडू व कहरडू ह्या पोटकुकुळ्या आत्मसात् केल्या; आणि नंतर वाढत वाढत नागपूर, खानदेश, पैठण, बालेघाटे, गुलबुर्गा, कोल्हापूर, बेळगांव, उत्तरकोंकण, दक्षिणकोंकण, गोवा, कारवार, वगैरे प्रदेश आक्रमिले. हा प्रकार शहाजी व शिवाजी ह्यांच्या पर्यंतच्या पंधराशें वर्षांत झाला. नंतर मराठशाहीत ओडिसा, ग्वाल्लेर, इंदूर, बडोदा, गुत्ती, अर्काट, तंजावर, येथपर्यंत मराठ्यांच्या छावण्या व वसाहती पसरल्या. असा हा मराठ्यांच्या कुळीच्या राजकीय प्रसाराचा वृत्तांत आहे. हा प्रसार होतांना पूर्वी अनेक अडथळे आले आहेत व सध्या तर तो बहुतेक थांबल्यासारखाच आहे. परंतु ह्या कुळीच्या वाढीचा गेल्या दोन हजार वर्षांचा इतिहास पहातां, सर्व आर्यावर्तींवर व जवळच्या मल्लेंच्छ देशांवर ही कुळी पसरली असा अंदाज बांधावा लागतो ही पसरणी होतांना हजारों ठेंचा, लाखों अडचणी व शेंकडों वर्षे लागतील, हे उघड आहे.

शिवगढ, शिवगंगा व शिवपूर

पुण्याच्या दक्षिणेस दहा बारा मैलांवर सिंहगढ नावाचा प्रसिद्ध किल्ला आहे त्या किल्याचे सिंहगढ हें नाव शिवाजीने तानाजी मालुसऱ्याच्या स्मरणार्थ ठेविलें, व मराठ्यांच्या इतिहासांत त्याच नांवानें तो किल्ला प्रसिद्ध आहे शिवाजीच्या पूर्वी मुसलमानांच्या अमदानींत ह्या किल्याला कोंढाणा क्षणत अस्त हें नांव मुसलमानानी फारशी भाषेतून ठेविलेलें नाहीं गढाच्या पूर्वेस कोंढणपूर क्षणून एक गांव आहे, त्यावरून सान्निच्यामुळें कोंढणा असें ग डाला मुसलमानांच्या पूर्वांच नांव पडलेलें आहे “ अस्ति दक्षिणपथे कुं दिनपुरं नामनगरम्” हें पंचसप्ततील वाक्य सर्वश्रुत आहे तेंच हें कुंठिनपुर ऊर्फ अपभ्रंशानें कोंढणपुर असावें परंतु हेंही ह्या किल्याचें सान्निच्यानें नांव पडलेलें आहे, खरें नांव नव्हे ह्या किल्याचें खरें नांव शिवगढ गढाच्या माचोवरील कोळी आणि कल्याण वगैरे आसपासच्या खेड्यांतील गावडे ह्या गढाला शिवगढ क्षणतास ह्या गढापासून जी नदी कोंढणपुरावरून पूर्वेकडे शिवापूरस जाऊन वनेभ्रतरून नीरेला मिळते, तिला शिवगंगा क्षणतात तिच्या कांठीं असलेलें मोठें गांव शिवपूर होय हें गांव शिवाजीच्या वेळेस भगदी मोडकळीस आलें होतें तेथें शिवाजीच्या मनांत एके वेळीं आपली राजधानी फरावी असें येऊन, त्या गांवाची चांगली रस्तवारी शाटी व त्यास शिवापूर असें नांव पडल

कोल्हापूर

सह्याद्रीच्या कांहीं भागातील पूर्वेकडे उघडणाऱ्या खोऱ्यांना ज्याप्रमाणें मा वळे क्षणतात, त्याप्रमाणेंच ह्या पर्वताच्या कांहीं भागांतील खोऱ्यांना कोळ क्षणण्याची पुरातन फागदपत्रांत वडिवाट आहे कोल्हापूरच्या पश्चिमेकडील सह्याद्रीच्या खोऱ्यांना कोळ क्षणत ह्या कोळांतून देशांत येतांना वस्तीचा जो गाटा गांव त्याला पुरातन काळी कोळापूर क्षणत व अर्धाचीन काळी कोल्हापूर

अथवा कोल्हापूर ह्मणतात. कोल्हा ह्या जनावराच्या नांवाशी ह्या शहराच्या नांवाचा कांहीं एक संबध नाही. कोल्हापूरच्या पश्चिमेकडील खोऱ्यांत फार पुरातन काळीं कोळ ऊर्फ कोळ लोक रहात होते, त्यावरून त्यांच्या प्रातालाहि कोळ ह्मणत असत. सह्याद्री पर्वतांतील कातकरी, भिळ, कोळी, कातवडी वगैरे मूळच्या लोकांपैकींच हे कोळ ऊर्फ कोळ होत. कोल्हापूराचे कर्षीर हे संस्कृत नाव सापेक्ष दृष्टीनें अलीकडील आहे असे दिसते.

महाबळेश्वर.

सह्याद्रीच्या ज्या खोऱ्यांना सव्या आपण मावळे ह्मणतां त्यांना हजार वाराशे वर्षापूर्वी मामल ही संज्ञा असे. ह्या मामलदेशांतील जी मुख्य देवता ही मामलेश्वर अथवा मामलेस्त. महाबळेश्वराच्या भोवतालील खेड्यांतील लोक महाबळेश्वराला मामलेसरच ह्मणतात. मामलेसराला महाबळेश्वर हे नाव शास्त्रीपंडितांनी आपल्या संस्कृत वाणीला साजेल असे दिले आहे.

खानदेश व सेउणदेश.

खानदेश हें नांव वऱ्हाणपूराच्या किंवा अलजपूराच्या नवाबानीं दिले असा कित्येक युरोपियनाचा व एतदेशियाचा तर्क आहे, आणि खान ह्या शब्दाकडे पहाता सकृद्दर्शनी हा तर्क खरा असावा असें समजण्याकडे प्रवृत्ति होते. परंतु किंचित् सूक्ष्म दृष्टीने पाहिले असतां असे दिसून येते कीं हा शब्द अगदीं शुद्ध प्राकृत आहे. ह्या प्रांताचे मूळचे नाव कन्हदेश. कन्हदेश ह्मणजे कृष्णदेश. देवगिरीच्या यादव कुळात कृष्ण ऊर्फ कन्ह नांवाचा राजा झाला. त्याने आपले नाव ह्या प्रांताला दिले. कन्हदेश, कान्हदेश, काहनदेश, व खानदेश, अशा परंपरेने अपभ्रंश होत होत खानदेश असे नाव प्रचलीत झाले. वहरड उर्फ वऱ्हाड व नाशिक ह्याच्या दरम्यानचा जो पश्चिमेकडील प्रांत त्याला कन्हदेश ऊर्फ खानदेश ह्मणत. वऱ्हाड व नाशिक ह्याच्या दरम्यानच्या जो पूर्वेकडील व गोदेच्या उत्तरेकडील प्रांत तो देवगिरी ऊर्फ देवरी प्रांत होय. आणि देवगिरीच्या

दक्षिणेत, नाशकाच्या पूर्वेस व जुन्नराच्या उत्तरेस जो प्रांत आहे त्याला से
 षणदेश अणत ह्या सेऊणदेशाची राजधानी सेउणनगर उर्फ सध्याचें सिन्नर
 होय सेउण हा यादव कुळंतील एक राजा होता ह्या सेउणदेशाचा उल्लेख
 चाक्रर मीढारकरांच्या दख्खनच्या इतिहासांत आहे परंतु सेउणदेश अणजे
 सध्याचा अमका प्रांत असें त्यांत सांगितलें नाहीं

अमदानगर

देवगिरि ऊर्फ देविचा घाट चढून वर आलें अणजे अमदानगर लागतें
 ह्यालाच प्रस्तुतकाळीं अहमदनगर अणतात अहमदनगर अमदानगर शब्दाचा
 अपभ्रंश आहे अमदा अणून यादवकुळंतील एका राजाची नाटकशाळा होती
 तिच्यावरून ह्या शहराला अमदानगर नांव पडलें असें कित्येक लोक अणतात
 अमदा ऊर्फ अमळा ह्या नदाच्या नांवावरून हें नांव पडलें असें ही कित्येकांचें
 अणणें आहे ह्यापैकी कोणतेंहि अणणें खरें धरलें तरी ह्या शहराचें नांव
 मूळचें फारशी नाहीं हें निर्विवाद आहे

राजुरी, राउरी, राजपुरी, रायरी, रायेश्वर.

राजपुरी हा मूळ संस्कृत शब्द त्याचें प्राकृत राअउरी शउरी राहुरी, राजा श
 म्दाचें जुनें मराठी राअ, राय त्यापासून रायपुरी, रायरी, रायेश्वर. राजपुरी
 हें गात्र धाईच्या दक्षिणेत तीन कोसांवर व रायेश्वराचा बोंगर धाईच्या पश्चिमेस
 चार फोसांवर आहे राजपुरी, वेरूळी, रायेश्वर धारे टिकाणीं जुन्या सिद्ध
 पुरुषांची व राजपुरुषांची एकेका प्रचंड दगडाची धडगी आहेत तीं यवगीं
 आपल्या पूर्वजांची आहेत, असें तेथील गांवडे सांगतात

वेरूळ, वेरूळी, येरूळी

श्रीकृताघादेजवळील वेरूळची छणीं प्रसिद्ध आहेत. वेरूळ शब्द सिद्ध
 राउय शब्दाचा प्राकृत अपभ्रंश आहे स्थान विद्वारालय अणजे वेरूळी

गईच्या उत्तरेन अत्राड खिडीजवळ डोंगरावर वेरुळी ह्यणून गांव आहे. वेरुळीचा वेरुळी हा अपभ्रंश आहे.

कान्हेरी, कण्हेरी, कण्हेरखेड कानगाव

कन्हगिरीचा अपभ्रंश कन्हेरी, कान्हेरी, कण्हेरी. कण्हेरी हें गाव वाईच्या उत्तरेस असणाऱ्या मांडरदेवीच्या डोंगराच्या पूर्वेस दोन कोसावर व शिरवळाच्या दक्षिणेस दोन कोसावर आहे. येथें डोंगरांत एक विहार आहे. त्याचे तोंड एका प्रचट शिलेनें कांदले आहे. आत खोल्या, तळे वगैरे आहेत ह्यणून वृद्ध सागतात. कण्हेरी येथील रामदासी मठाचे मूळ संस्थापक वासुदेवत्रोवा-रामदासस्वामीचे शिष्य—ह्या गुहेत तपश्चर्या करीत असत.

खंडाळें, खिंडाकें.

महाराष्ट्रांत खडाळीं पुष्कळ आहेत. खिडतल, खडतल, खंडअळ, खडाळ, खिडाळ, अशा परंपरेने हा शब्द आला आहे. खिडीच्या तळचें किंवा माथ्यावरचें जें गाव ते खडाळें.

पंढरी.

गांव व भोंवताळील शिवार ह्यांना पढरी व काळी अशा सज्ञा महाराष्ट्रात प्रसिद्ध आहेत. गावांतील घरटणाची जेवढी जागा तेवढी पांढरी; व शेते, कुरण, वगैरे सर्व काळी. पढरीस मूळची कोष्ट्यांची वस्ती दहापाच घराची होती. ह्यणून तिला मुळीं पढरी अथवा पांढरी ह्यणत. जेथें सध्या विठोवाचे देऊळ आहे तेथें पूर्वी शेते होती. ह्या काळींचा जो देव त्याला काळ्या ह्यणत. ह्याच काळ्याला सान्निध्याने पढरीचा राणा ह्यणू लागले. ही माहिती एका वारकऱ्याने दिलेली आहे.

धणीचावाग.

सानाराशहरात पहिल्या शाहु महाराजांच्या वेळेपासून छत्रपतींचे काहीं

वाग आहेत पैकीं एका वागाला घणीचावाग झणतात, व एका विहिरीला किंवा चिरेबंदी जळ विहाराच्या जागेला घणीची विहीर म्हणतात घणीचा वाग व घणीची विहीर म्हणजे कोणाचा वाग व कोणाची विहीर म्हणून कित्येक लहान मोठ्या माहितगार लोकांस विचारतां समाधानकारक उत्तर मिळत नाही कोणी झणत, घणी झणजे घनी अर्थात् छत्रपति परंतु घनी शब्दातील नीची गी कशी झाली तें कोणी सांगेना कोणी झणत घनीण ह्या शब्दाचा अपभ्रंश घणी असावा त्यांच्या मते घनिणीचा वाग ह्यावरून घणीचा वाग असा जल्द वोलण्यानें अपभ्रंश झाला असावा ही व्युत्पत्ति खरी मानण्याला एक अडचण येई ती अशी कीं ह्या वागेत शाहूच्या राण्या रहात नसून एक सुस्वरूप ना टकशाळा रहात असे राण्या रहात असल्या तर घणी म्हणजे घनीण ऊर्फ राणी असा अर्थ करतां आला असता तेव्हां घणी ह्या शब्दाचा दुसरा कांही तरी अर्थ असला पाहिजे घणी हें विशेषनामहि नाही, अर्थात्, घणी हा शब्द आधुनिक मराठी भाषेतून बहुतेक लुप्त झालेला असला पाहिजे व त्याचा पत्त चार पांचशें किंवा नऊ दहाशें वर्षांपाटीमागे काढीत गेले पाहिजे निर्णयसागर छापखान्यांत अपलेल्या प्राकृत पिंगळसूत्रांच्या ६४ व्या पृष्ठावर खालील श्लोक आहे

प्राकृत

रे घणि मत्तमभंगजगामिणि,
 म्वंजनलोअणि, चंद्रमुदि, ।
 चंचल जुव्वण जास ण आणहि,
 छउल्ल समप्पइ फौंइ णहि ॥

संस्कृत

रे प्रिये मत्तमतंगजगामिनि,
 म्वंजनलोचने, चंद्रमुरि, ।

चन डे कांन आन न अनानिः

विष्णोन्वः नमर्षयनि कुं नहि ॥

यन न्या न अनाना अर्षे सारयोपिदु नो. यन नर्षा नव सातान्या-
नोद न्याच नम न न्याची विष्णु न्याय मान्किर्णोत्वा न्यायेत्रा अनापटी
रे ह नो.

नातारा.

हा शब्द नितारा वा फारसी शब्दात्प्रयुक्त निवादा अन्वावा अने अनेकांचे
पणजे आहे. नात्या मते, हा शब्द सुटा मराठी आहे. न याच्या नातान्याच्या
दक्षिणेत नाने प्रयुक्त एव नात आहे, न्याच्या जवळचा जो दग तो सातदरा.
तो सातदरा नातारा फित्याच्या दक्षिणेत उमगोरीच्या पटीकडे जो येगर आहे
त्याच्या कुडीत आहे. जुना नातारा प्रयुक्त न्याच्या गणनात तें गाव व तो
दरा येवेच नाने व आहे. पुढें मग द्याच्या जवळ जुन्या सातान्यातील लं-
पानी येऊन प्रदी केडी, तेन्ना या प्रदीच्या नातारा हें नांव पडले. मराठी
नातारा व फारसी नितारा हे शब्द एका येवढांनिंच तेवढे भिन्न असल्यामुळे
व फारसीत सतारा व नितारा हे दोन्ही शब्द एकाच अक्षरांनी लिहित अ-
सल्यामुळे, सातारा हा शब्द नितारा वा फारसी शब्दाचा अपभ्रंश अन्वावा,
अन्ना तर्क निवादा. परंतु, मुसुलमानांचे आगमन महाराष्ट्रात होण्याच्या
पूर्वी सातदरा ऊर्फ सातारा अस्तिवात असल्यामुळे, हा तर्क निराधार आहे
हें उघट आहे.

पेण.

प्रकीर्ण ह्याचे प्राकृत पडण्ण. प्रकीर्णग्राम=पडण्णगाम=पेणगांव=पेण
जथील घरे मूळचीं दूर दूर होती ते पेण गांव.

वसई.

सं. वसति=प्रा. वसद.

पैठण.

फलस्थान=फलक्षण=फलटण मल्लस्थान=माल्लक्षण=मल्लटण विंशस्थान=
विंशक्षण=टणें प्रतिस्थान=पड्डक्षण=पैठण पट्टन ह्या शब्दाणी पैठणाचा
काही एक संबंध नाही

रंकाळें

कोल्हापुरास एक मोठा तलाव आहे, त्याला रंकाळ्याचा तलाव ह्मणून ह्म-
णतात त्याचें कारण असें सांगतात कीं ह्या ठिकाणी एक अस्यंत दरिद्री माणूस
रहात होता त्यानें कवडी कवडी भिक्षा मागून हें तळें मूळ बांधिलें ह्या आ-
ख्यायिकेवर जर फारशी भिस्त ठेविली नाही, तर ह्या शब्दाची व्युत्पत्ती निरा-
ळ्या तऱ्हेनें करता येण्यासारखी आहे कोल्हापुरास पुष्कळ तळ्यांना नावें
झाडावरून पडली आहेत जसें—पन्नाळें वगैरे त्याप्रमाणेंच रंकाळें शब्द
हा एका जुन्या धनस्पतीवाचक शब्दाचा अपभ्रंश आहे लंकालय
असा शब्द गाथासप्तशतीच्या चवथ्या शतकाच्या ११ व्या श्लोकांत आला
आहे “ लंका रक्ष पुरी शाखा शाकिनी कुळटासुच ” लंका ह्मणजे झाडी,
कुंज ज्या तळ्यामोवती कुंज आहेत तें लंकालय ह्या लंकाळ्यांत एक
जुना संघ्यामठ आहे तो पन्हाळच्या मोजराजाच्या वेळेपासूनचा आहे असें
ह्मणतात व त्या मठाच्या रचनेवरून तो त्या वेळचा असावा हात
संशय नाही

विश्वनाथ काशीमाथ राजवाड

श्री.

महाराष्ट्र इतिहास.

(गोविंदराव काळे यांचें दफ्तर.)

सरकारी-साहेब.

श्रीमंत राजश्री माधवराव
नासयेण पंत प्रधान यांस

पत्र रवाना केलीं.

आर्वा तीसईन. १

माहे मोहरम उर्फ श्रावण मास चंद्र १५ रोजीं डांकेवर.

शके १७१५ आ. व. २ पुक्रवार,

१७१३ श्री.

श्रीमंत राजश्री ——— राव ———

साहेब स्वामीचे सेवेसीं ———

विनंती. सेवक गोविंदराव कृष्ण कृतानेक साा नमस्कार विनंती विज्ञापना.
ताा छ १५ माहे मोहरम पर्यंत मुा बेदर येथें स्वामीचे कृपावलोकनेकरून

१ (शके १७१४ माघपासून शके १७१६ ज्येष्ठपर्यंत ह्य. इ. स. १७९३
जानुवारी, फेब्रुवारी. ते इ. स. १७९४ मे. जून.)

सैवकाचें वर्तमान यथास्थित असे विशेष— छ २० माहे जिल्हेजचें पत्र
 सरकारंतुन सादर जाळें तें छ २७ माहे मारी पावळें त्यांत “ नवाव टिपु
 “ सुल्तान बाहदुर यांचे मसलहतसमधी तिहीं सरकारचे करारनामे जाळे,
 “ त्यांत सरकारचे तेरावे कळमांत, व नवावाकडीळ दाखोवे कळमांत,
 “ आईदा टिपु बाहदुर यांनी वदबाहदी केल्यास तिहीं सरकारांनी येक होऊन
 “ त्याची तंत्री करावी याचा ठराव पुढें तीहीं सरकारचे सलाहानें केला
 “ जार्जल हणोन करार आहे त्यास जनराल लाड बाहदुर याजकडून मिस्तर
 “ किनवी यांनी याद नवाव निज्याम आलि खानबाहदुर यांस दाखविली
 “ त्याची नकळ नवावांनी तुझापासी दिल्ली, तुझी हुजुर पाठविली, व मिस्तर
 “ माल्टि यांनी सरकारात याद गुजराणिळी, दोहींचा मार येकच त्यास याचा
 “ विचार पाहतां करारनामा पहिला जालाच आहे, हासल मुदा टिपुने वदमा
 “ मली केल्यास त्यास त्या करारयाची याजकरिता या कळमाचा ठराव
 “ येकाच कळमांत ठराऊन फर्द पाठविली आहे, ते मिस्तर माल्टि यास
 “ दाखविली त्याचे बोलण्यांत आलें कां “लाड बाहदुर यांचे यादी यमोजीव
 “ व्हावें, त्यास तेरावे कळमातील मसलहताच्या ठरावाच्या शकला यांत आल्याच
 “ आहेत याजकरिता येकच कळम ठराउन पाठविलें यांत जावसात् उगवेल
 “ या माराचें थैली पत्र नवावास व ठरावाची फर्द पाठविली” असें पत्र देऊन
 “ फर्द दाखवणें, याचे जाव घेऊन लीकर पाठवणें ” हणोन आन्ना त्याम
 नवावाकडे जाऊन मध्यस्त समीप असतां सरकाराचें थैलीपत्र प्रविष्ट केल,
 व येक कळमाची फर्द सरकारांतुन जाली, तेही दाखविली, याजवर तीनचार
 घटिकापर्यंत बोलणें जाटें याचा ता आल्हिदा पुरवणीपत्री विनती ला
 आहे आबलोकन सविस्तर मार घ्यानात येईल, रेषेसी धुत होय व
 विज्ञापना

दारे १७१७ भा: व २ मुद्रावा:

११३ था

विनती विज्ञापना नवावास सरकाराचें ठरावापत्र प्रीष्ट करत येक कळ

मार्ची फर्द सरकारांतुन ठराऊन आली. ती दाखविल्या नंतर नबाब बोलले कीं
 “ इंग्रजांनीं सात दफा ठरऊन यादास्त पाठविली असता, हे एक कलमाची
 “ मुस्तसर फर्द यात ते मतलब उगवत नाहींत. मुस्तसर फर्द ठरावयाची
 “ सबब काय ? ” हणोन मजला विचारिले. याचे उत्तर मी केले कीं
 “ पेशजी टिपु सुलतान यांचे मसलहत प्रकणीं तीन सरकारचे तहनामे परस्परे
 “ जाले त्यांतील आह्मांकडील तेरावे व इकडील दाहावे दफेत आईदा तजवीज
 “ ठरावी असें आहे. त्या प्रकणीं हल्लीं इंग्रजांनीं सात दफेची यादास्त पाठविली,
 “ तो मतलब एक कलमांतच उगवला. त्यापक्षीं सात दफेचे लिहिणे तुल व विशेष
 “ नाहीं. तेरावे व दहावे दफेतील जो मजमून याचा मतलब या फर्देत आला,
 “ तेव्हां लांब लिहिण्याचें प्रयोजन नाहीं, सबब एक फर्दच ठरली यांत कांहीं गेलें
 “ नाहीं.” याजवर मध्यस्त बोलले कीं “ पुढील तहनामा झाल्यानंतर मागील
 “ तहनामा बरबाद होतो. मागील तहनाम्यांत तेरावे व दाहावे दफेत आईदा
 “ तजवीज ठरावयाचा लेख. त्यासआईदा तजवीज ठरण्याची तरकीब इंग्रजांनीं
 “ सात दफेची याद पाठविली त्यात उघडी आहे. या मुस्तसर कलमांत मागील
 “ तहनाम्यावर हवाला पडला यात ठराव व्हावा तो कांहीं जालाच नाहीं
 “ तेव्हा पहिला तहनामा आहे तोच. अर्धीक काय ठरले ? आईदा
 “ तजवीजीची तरकीब काय ठरली ? असे इंग्रज हणो लागल्यास याचा जबाब
 “ काय ? ” याचे उत्तर मीं केले कीं “ इंग्रज वाजवीनें बोलूं लागल्यास याचा
 “ जबाब हाच कीं तेरावे व दहावे कलमात टिपूकडून बद्द आहदी दर येकासी
 “ जाल्यास, त्याचा ठराव आईदा तीन शरीकाचे विन्यारे व्हावा
 “ येसा सात्रीक तहनाम्यातील करार. याचा ठराव हल्लीं जाला कीं बद्द
 “ आहदीची दर्याफ्त दोघा शरीकांनीं करून तरफसानीकडे नसियतपूर्वक
 “ सागोन पाठवावे. इतक्यावर त्यानें न ऐकिल्यास पहिले तहनाम्याप्राा करावें
 “ असे आहे. त्या अर्थी ठराव उलगडून जाला; ठराव न होण्यात बाकी
 “ काय आहे ? ” या प्राा बोलल्यानंतर मध्यस्त मागती बोलले कीं “ ज्यासमई
 “ तरफसानीकडून बद्द आहदी होईल त्याप्रसंगीं जर इंग्रजास गरज आहे

' तर तुही क्षणता याचप्रा समजान काहीक्ष प्रतीची सत्रव दरपेप न
 " आणिता चालतीळ, हें न होता त्याजला गरज नाही असें जाल्यास, याचा
 " उलट अर्थ करतील कीं, साबिक तहनाम्याचे तैरावे व दहावे दफेत आइदा
 " शकळ ट्यावी असें आहे त्याची शकळ तर अलिफडे काही मुस्तसर
 " फर्देत टरली नाही, मागीळ तहनाम्याप्रा करावें ऐसा लेख, मागीळ
 " तहनाम्यांत तो ठारव नाही, त्यापन्नी टारव आतां होणें, तेव्हां त्या वल्ली
 " जसी गरज व मतलब तसें क्षणो लगतील, त्यास नाही होय क्षणावयाची
 " दरज राहत नाही यास्तव प्रसंगोपात त्यांची दरज कांहीं न राहता हलीचा
 " तहनामा उलगडावा तो या मुक्तसर कळमानें पुढें इतका विष्यार
 " आहे, यास्तव इमजानीं सात दफे लिहिल्या त्यात खुलासा टावाची
 " तरकीब आहे त्याप्रा खोलून असावें हें सलाह " या प्रा मध्यस्त
 " बोलले त्यास सात दफे न लिहिल्याचीं कारणें सर्व मनांत, परंतु यांसीं त्या
 " तीळ कांहीं बोलण्याची आत्ता नाही, आणि हीं मनांतील कारणें, यांचा फायदा
 " पही करावयाचा नाही, याजकरितां फर्देत जें लिहिलें होतें त्या अन्वये यांसीं
 " बोलण्यांत आलें एक गोष्ट मध्यस्त बोलले कीं "मागीळ तहनाम्यांत
 " आइदावर हवाला दिल्या त्याचा टारव हली होतो यांतही मोहगम आहे
 " तरकीब टरली नाही हीच दिक्कत इमज घेतील"याचें उत्तर त्यांस असें दिलें
 " कीं " आइदा शकळ टावांत येईल असें पेशजीचे तहनाम्यांत आहे क्षणोन
 " हल्लींच येका कामाचे फर्दांत लिहिलें आहे कीं पकळ पेशजीचें तहनाम्याप्रा
 " निही परीफानीं करावी त्यास जसी पूर्वी तन्हे ममलहतीची टरली त्या
 " प्राच तरकीब, ऐसा अर्थ यांत निघाळा कीं नाही " तेव्हां हल्लीची
 " फर्द मोहगम नाही यांत तरकीब टावांत आली साता कलमांचा तहनामा
 " केला, त्यांत तुळ फार आहे एक कलमाची फर्द टारविली, यांत मुस्तसर
 " थोडक्यांत आहे, अर्थ कांहीं गेला नाही, असें समजोन ही फर्द टरून
 " आली त्यास दोही सरकारचें येकवाक्यतेचें उत्तर इमजानीं म्हणें
 " इतकाच प्रकार " याजवर नानासमक्ष मध्यस्त बोलले कीं " इमजानीं

“ ठराविले त्यांत परीकाचे फौजेने प्रसंग पडताच जे हजर असेल तित-
 “ क्यानसी सामील व्हावे. नंतर पुढे कसे करावे याची तजवीज तिवांचें
 “ विच्यारे ठरउन करावे याप्रा उलगडून लिहिले, तसे या फर्देत उलगडले
 “ नाही, यजकरितां मनात कल्पना येतात त्या सांगतो. त्याप्रा तुम्ही
 “ श्रीमतास लिहून पाठवून उत्तर आणवावे नंतर टाविण्यात येईल, असें
 “ नवावानीं सांगितले ” त्याप्रा कलमत्रदीची पुरवणी आलाहिदा पा
 न्यावरून ध्यानात येईल साळ १५ मोहरम हे विज्ञापना.

शके १७१५ आ व २२ शुक्रवार.

श्री.

विनती विज्ञापना येसीजे. नवावास सरकारचा खरीता दिव्हा. त्याचा जवाब
 मोहगम माझे पत्रावर हवाला घालून स्वामीचे नावे खरीता दिव्हा, व पुरवणी
 लिहावयासी सांगितली. ती नवावानीं आपण रोधरो वाचून पाहून रवाना
 करावयासी सांगितले, त्यास खराता पाठविला आहे, व आकरा कलमाची
 पुरवणी आलाहिदा आहे, त्यावरून ध्यानास येईल कलमत्रदीचे नवावाची
 आज्ञा येईल त्याप्रा नवावासी जावसाल बोलण्यात येतील. साळ. मोहरम
 हे विज्ञापना.

नवावानीं श्रीमंतांस पत्र लिहिले त्याची नकल.

१ (रुवरु).

२ अस्सल पत्र फारसी लिपीत व भाषेन आहे. भाषेत वन्याच चुका आहेत.
 तथापि, मराठी वाचकांकारिता सर्व भाग कायम ठेऊन वाळबोध लिपीत मूळ व
 त्याचा अनुवाद दिला आहे. मराठी अनुवाद खेरीज करून बाकीचे सर्व श्रम
 आमचे मित्र रा. रा कृष्णलाल मोहनलाल जव्हेरी एम्. ए. एल्. एल्. बी. वकील
 हायकोर्ट यांचे आहेत व त्याचद्वारे त्याचे आझी फार आभारी आहेत. ह्याचा निर्देश
 प्रस्तावनेत केलाच आहे.

फारसी पत्राची नकल

एलाही

शहामत व बसालत मुस्तन उबहत व अयाउत मनुमलत मनीअ-उ
-शान बुल्द 'मेकान वरखुरदार सतुदेह अतवार टरहिवह वागद

मफतूवे मरगून्न मुसरत असलुन्न मुशएर वरमीने भीस्तर हाल किनवी
दिलावरजंग व मुरमळे लार्ड कार्नेवालिस बहादुर के वराये फिरस्तादने निज्ञे

१ सदरपत्राचा मराठीत अनुवाद — " मिस्तर हाल किनवी दिलावरजंग यांचे
कडून आलेली तहनाम्याची कळमधंदी व कॉर्नेवालिस बहादुर यांचे पत्र अशीं आ
पलेऊडे रवाना होण्याकरितां ए गोविंदराव कृष्ण यांजकवळ दिखीं होती तीं पांच
त्यांचे आपले कृपापत्र वाचून परम संतोष होऊन समाधान घाटले तसेंच, लाटबहा
दर यांचे तेंफे मिस्तर मालीटसाहेब यांनाही पूर्वी ठरल्या बमोजीब हर्फबहफ तहनाम्याची
याददास्त पाठविली आहे व त्यांतील मुख्य मुद्याचा भाग इतकाच आहे कीं
टिपुसुळतानने मद आहदी केल्यास लायलीच त्यास तशी करणें योग्य व अवश्य
होणार आहे नंतर याचा सारांश एक हफेस घालून मिस्तर मालीट यांस दाखविला
त्यावर त्यांच्यावर झालेल्या भाषणांत असे निघाले कीं लाटबहादुर यांजकडून आले
ल्या तहनाम्याबमोजीब सब झाल्ले वरें, तेराव्या कळमांतील मजकूर ज्या प्रमाणें
निराळे फदैत गोविका आहे, त्या प्रमाणेंच हल्लींचा मजकूरही निराळ फदैत गोविका
जाऊन स्पष्ट सुवासासह आपल्याकडून त्यांजकडे पाठविला जावा झणजे त्याचा
जबाब एवकर येईल झाले सदर सर्वनीं सविस्तर माहिती गोविंदरावांनीं लिहिलीच
आहे, त्यांजवरून सर्व ध्यानांत येईल सदरहू प्रकर्णासंबंधानें पुढील
परिणामावर इटि ठेऊन विशेष सावधगिरी ठेविली पाहिजे व झणूनच हार्ड
सितक्या काळगीर्न परकंदर प्रकर्णाचा सूक्ष्म विचार करून मागचा पुढचा
विचार पाहून सर्व ठरविलें पाहिजे ह्यासंबंधीं आशाहिदा कळमधंदी सदरहू
गोविंदराव यांस सांगण्यांत आलीच आहे त्या सर्वांचा विचार होऊन उत्तर
यांचे पाठविलेली फदै कशी फयदेशीर होणार आहे याचा विचार स्पष्ट
कॉर्नेवालिस सादेषाकडून आलेल्या कळमधंदीच्या अवलोकनायोग्यर म्हाबा व या
सब गोष्टींचा विचार होऊन योग्य व प्राप्त घाटेत तो विचार झकट सत्वर कळ
विना जावा तसेंच राजमाग्यरात्रची रात्र यांचे पत्रावरून सब कळमें स्पष्टाणें समज
ण्यांत येतील आपणें दिवस सुखानें आबोत ! "

आन शहामत मुरत्तेव हवालै रात्र गोविंद किशन शुदेवद. वइनकेट मिस्तर माले नीझ अझ तर्फे लार्डवहादुर याददास्त मुतावके दफआते मझकूरे लफझवलफझ रसानादेह. चुनकरारनामिदर अवायिल झीवेतरतिप या फतेह व कुल्टियये हमीन के अगर टिपू सुलतान वद सल्टकी नुमायद तदारुक वतलाफीये आन लाझम व झरूर. वनावर आन शिके इनमानी दरएक कलम मुकरर साखतेह वमिस्तर मालेट नमूदे शुदे, दरकीलोकाले मिस्तरे मझकूर चुनान वर आमद के मुवाफके याददास्ते फिरस्तादये लार्ड वहादुर व अमल आयद. चुन तदवीराते दफे सीझदहुम दरफर्दे मुशाखसे हाल पानकाल दर आमदे अझनि ममर यककलम करारदादे फर्दे आन (अझ ?) जानुवेमा वदौलत तरस्सूल याफतेह जवाब्रश वझदी वरसद. मफसूल वगोविदराव किशन कलमी शुदेह वयान खाहद नमूद वमुले वेहजत शमूल (खाहद ?) नमूद. चुन मुकदमये मरकूम अझ कुल्टियात व एहतियात दर उमूर आतीये अझाल वाझम वहझम व माल अदेशी असत वनावरान वाझी मरातेव दरीन वाव व रावे मझकूर फरमुदेह शुदेह तावादे दरयाफत जवावे मुरातवे मरकूमये हुस्ते फर्दे मुरसले उदशहामत मरतवत वादफाते तजवीझ लार्ड वहादुर व मीझाने तामुल सर्जादे आनचे मुनासव वाशद व तजवीझ दर आयद इतला टारे शवद वहम अझ नवश्ते रावे मोअझ मफसुल पयरायये इझाह खाहद याफत. झीयादे अय्याम वफाम वाशद.

श्रीमतास अक्रा टफ्याची पुरवर्णा नवावाचे सागितल्या प्रो लिहिली त्याजे वर नवावांनी स्वादवाहल करून दिलहा ते ठेऊन त्याची नकल पुण्यास रवाना केली—

विनती विज्ञापना. लाड कारणवालिस यांजकडून टिपुसुलतान यानीं बद आहदी केल्यास त्याचे तवीचे शकल ठरावीस बाब साता दफेची तहनाम्याची यादास्त नवाव वदगान आली याजकडे आली त्याची नकल रवाना केली व मिस्तर मालिट याचे मारफत सरकारातही सदरहु प्रो पोहचून, त्यांतील हासल येककळमाची फर्द सरकारातून ठराव होऊन येविशी वंदगान आली

यास खरीस्ता पत्र आलें, ते आझे प्रो छ ३० जिल्हेजी मध्यस्तासमीप आस्ता हाजरतीस गुजराणिलें, कळमाची फर्द सरकारची आली ती हर्फ व हर्फ वाचून दाखविली मुलाहिजा होऊन हाजरतीचे फर्मावण्यात आलें कीं मुस्तसर येक फर्दाचा तहनामा होणें यांत कगहर्ती दिसण्यांत येतात याचा तपसील—

लाड वाहादुर यांनीं साता दफ्याचा तहनामा ठराऊन इकडे व राव पत प्रवान यांजकडे पाठीविला कीं सदरहु अन्वये हरदो सरकारचे फरार ठरून परस्परे तीन सरकारचे तहनामे व्हावे यांत आईदा हरगीज खल्ल न राहा प्याची तजवीज होऊन आली असता त्या दफाती एकीकड राहून हाल येफर्द ठरावून आली याप्रों इकडे व तिकडेन इम्रजाचे षकीलाशीं वोऱल्यानंतर इम्रज मनांत आणतील कीं आर्शी ज्या दफाती ठराविल्या त्या वाजवी आणि तिऱ्हीही सरकारास सनान असें असोन दराकिन्नार केल्या हल्लींचे फर्देत, “उगेंच निल्य येऊन संधी तरी कराम्याची नाही” असा लेख, यावरूनही त्यास वाईट वाटलें कीं हरयेक वाहाणा फरान तीची करायी असी आमची खावाइप आहे कीं काय ःक्षणोन हें ठिहिणें तस्मात् टिपूकडील यास खातर, सव्व हा प्रकार, असें दिलनिपीन होईल इम्रजानीं ज्या दफा ठरावून पाठ विल्या यांत दोष तो कोणता ः व त्या वमोजीव हरदो सरकारचे तहनामे न होणें व मुस्तसर कळमाची फर्द ठराविली याची षज काय ः—कळम

१ हल्लीं हे फर्द राष्ट्रपंतप्रवान याजकडेन ठरून आली हीच फर्द मोहोर व दसखत होऊन इम्रजाकडे खाना होईल, किंवा या फर्देचे मजमुनाप्रों पत्र लेहून इम्रजास पाठवावयाचें ः या दोहीतून कोणता निश्चय केला तो फळाया ————— कळम

१ या फर्देत टिपू मुळतान यांजकडेन बद आहटी तान शरीफांपैकी येकासी नमूद जाल्यास त्यानें दोन पुरकास इतहा प्याची, त्यानंतर बद आ हदीची दर्याफत दोघांनीं फरान टिपूस सांगावें त्याजकडेन अमलांत न आल्यास सावीकच तहनाम्यांत वमोजीव तिन्ही सरकारांनीं फरानें पेंसा लेख,

तजवीज हाली ईम्रजानी सात दफा ठराउन पाठविल्या यांत खालून लिहिंते आहे. सांप्रत येक दफेची फर्द आली यांत तेरावें व दाहावें कलम साबीफचे तहनाम्यांतील त्याचे शकलची तजवीज असें करावें हें ठरलें नाहीं तेन्हां तेरावी व दाहावी दफे सारखी हेंही मोहगम फर्द, आणि हवालाही मागिल तहनाम्यांवर पडला, त्यास टिपून हारयेकासी बद आहदी केल्यास आर्षी त्या समयी ईम्रजास तहनाम्यांप्री अमळांत आणावें असें ह्मणों लागल्यास, ते वेळेस ईम्रजास गरज असल्यास दिकत घेणार नाहींत, अथवा त्यास मतलब जरूर नाहीं, आणि यादों सरकारांत तो समय गरजेचा आहे, तरी ईम्रज दिकत काहदतील कीं " पहिला तहनामा व दुसरे फर्देंत शकलची तजवीज करार जाळी नाहीं यास्तय हाल करार ठरावा " तेन्हां ईम्रज आणिक मुद्दे दरपेश आणिताळ ते आपले गरजेकारनां कबूल करणें प्राप्त पडतील यास्तय मोहगम दफा लिहिण कयारत आहे ————— कलम

१ कदाचित्) मनांत येईल कीं " तिही सरकारांसी टिपूचा तहनामा व आहद मजबूत जाला त्या अर्थी त्याजकडेन किसाद अमळांत कसा येईल " तरी ईसा मिया यांस पत्रे टिपूचीं आलीं यांत काहीं बद आहदीचे चालीत बाकी फाय आहे : हें पुरसे पणें व्यानांत आणावें ह्मणोन पत्रें आझांस दाम्बविलीं बजीनस पत्राच्या नकलाच पाठविल्या आहेत ————— कलम.

१ मसळनीचे रईनें पाहतां ईम्रजासी बद आहदीचा कदम टिपूकडून दिलेकळ नमुद होणार नाहीं कारण कीं ते जबरदस्त, मगर या दों सरकारांतून येकासी खल्ल पैदा करील यांत तथा नाहीं त्याजकडून खल्ल उत्तज होताच शरीफाचा फुमक या करारावरून घडत नाहीं, तेन्हां गोष्ट मुश्किलीची पडेल यास्तय हे फर्द येक दफेची मोहगम लिहून आली आहे ही करार करण्याची सलाह राय पंतप्रधान यांस समजून टमजून आर्षी कसी घात्री : हे मसलहत सजाहदेंतया नाहीं ————— म उम

१ अगर टिपुसुलतान याजकडोन या दों सरकारासीं बद्द आहदी अमलांत येणार नाहीं असी राव पतप्रधान यांची पक्की खातरजमा असल्यास खुलाशानें आमचीही तमानियत व्हावी. मग सदरहु मुख्तसर कलमाची फर्द टराविली याचा सतोष अगर असंतोष इंग्रज मानोत ! मुजाका नाहीं. —कलम.

१ टिपूकडील भरवंसा व तमानियत खातरखा नाहीं त्यापक्षीं इंग्रजांनीं यादास्त ठरविल्याप्रो करार करणे ये न सलाह. त्या सात दफेंत अगर कमजास्त कितेक हर्फ करणे ते तर्फेनचे सलाहाने जाल्यास मुजाका नाहीं. गळा व बोडीं व उंटे वगैरे खरीदीविषई त्यांत लिला आहे. त्यास लडाईचे प्रसंगास सदरहु कलमे तिन्हीं सरकारांस समान व उपयोग आहे. —कलम.

१ टिपु खुष्कींतील सरदार; यास टाकून इंग्रज टोपीवाळे यांसी दोस्ती व येगानगत ठेवावी याची काहीं हाउस नाहीं; परतु टिपु कोणे वेळेस काय करील याचा भरवसाच येईना; याजकरिता इंग्रजासी इतकी बळकटी करणें प्राप्त; टिपुचाही भरवसा नाहीं आणि इंग्रजांसी दुखवावें हे तुमचे व आमचे दोन्ही दौलतीस सलाह नाहीं. —कलम.

१ इंग्रजासीं दोन्ही सरकारातून दोस्ती अधिक व्हावी किंवा आहे तितकीच असावी अथवा जे आहे त्याजहून काही घटावी याविषई दोन्हीं दौलतींनीं स्वस्थ अगर मजवृत राहण्यास काही साधकताही पाहिजे. साधकता काय तेहीं समजावी. —कलम.

११

अक्रा कलमे लिहिली आहेत. यांतील सलाह—मसलहतीचे विच्यारे पाहाता इंग्रजांनीं टराविल्याबमोजीव सात दफेचा तहनामा बहाल होणे यात इंग्रजास सतोष व आपलाले दौलतीस प्रसेस्त. तांन शरीकाची येकवाक्यता व मसलहतीची पोस्तगी आणि टिपूकडीलही दगदगेचा धोका रात्रदिवस करणें

लागणार नाही सर्व गोष्टींस आजरूपे मसलहर्त गुण येतात—इतके परिपार्थे
 विष्याराचे मार्गे खूब दर्याफ्त करून जवाब जल्द येऊन पोहोचवा लाड
 वाहादुर यांस विळायतेडून पेहम येण्याविशीं हुकुम येतात परंतु टिपूसीं
 मसलहत आरेमापासोन आरडे विद्यमानची, याचानखा मुस्तकाम ठरून मग
 जावें, यास्तव हरदो सरकाराचे जवाबाची इतजारी करून लाडवाहदुर
 राहिले “जवाबास विळव न होनां उतर लौकर आणवार्जे त्यासोखा
 तहनाम्पाचा ठराव करावपास येईल ” हसून हाजरतीनीं व मध्यस्तानींही
 मांगितल्यावरून विनती लिहिली असे रा ठे १९ मोहरम हे विज्ञापना

शके १७१५ आ व २ शुक्रवार

श्री

विनती विज्ञापना टिपुमुलतान यांनीं ईसाभिया नवाजाकडील ताडपत्री व
 ताडफरी वगैरे महालांतील तालुकदार यास टिपूनें फारसी पत्र येऊ जिहिलें
 व फमरादीखान यांनीं तीन पत्रें हिंदवी लिहून पाठविलीं त्याच्या नकला
 पारसी पत्राची पारसी नकल व हिंदवी पत्राच्या हिंदवी नकल येऊ पत्रें
 चार याच्या नकला सेधेसीं रवेच्या केल्या आहेत त्यावरून घ्यानास येईल
 रा छ १९ मोहरम हे विज्ञापन

टिपुमुलतान यांचे पत्र आवासांगाचे मलकईसायाचे नावे आलेल्याची नकल

या न

पाहतां ९१२२'

(फारसी)

फ टिपुमुलतान

जहाझ गिर्जे जदयले सुनेरी.

मनशूरे फयस गंनूर भिल्लुटाह अलामुन्नर उलमिनान टिपुमुलतान याद
 शाहे गाझी खुल्लुटाह मुल्कहुर य स लिन्नतह वनामे मिपात्त व निजावत पनाह
 व शुजाअत निशान मलेक इमा सलम जु

१ हा घरक असण्यास खूबआदे, का रण तसा घरक कोठे नाही

अरझी मये खते मुशीर उल मुत्तके बनामे आनशुजाअत निशान रसीदे
 वूदे मुरसले व इस्तसवात्रे वरखुरदार इकबाल निशान मीर कमरुद्दीनखान
 वनझर गुञ्जश्त मञ्जमुनश वदर्याफ्त रसीद. अस्ल इनस्त के इनदौलत अबद
 पयवद एनायात अन्नतकददुसेत आलारत अगर कसी मीखाहद केइन दौलतरा
 झरर रसानद हरगिञ्ज मञ्जलुन नमीरसद. वहरसे सुलतनत मुलहेक शुदन
 नीञ्ज खाम खयाल, वावस्के नुक्रसाने करोरहा दर कपनी सरकार. अञ्ज मुखा-
 लीफन शुदे वाशद आनहावकते तदारुके आन मी वीनद. इनशाअल्ला तआला
 तदारुके आनहम अनकीव. वीलफेठ रायाते आलीयाते सरकारे हयदरीं
 हमराहे वरखुरदार मसतूर वनावस्तवथे झमीनदाराने आनीकोदी वगयरहू
 तअय्युन याफनेह. अञ्ज आजा व फयञ्ज हिमार याने कोठीमी रसद. वायद
 के आन शुजाअत निशान व खातरजमी वला विसवास अञ्ज वरखुरदार
 मुलाकात नुमायद. वीलमुशाफेह हमे कयफियत मालूम खाहद शुद. गरञ्ज,
 वदुरुस्त अयतकाद व साफीदिल झाहरव वातेन दर सरकारे हयदरी रुजूवायद-
 वूद. अलव्रते सरफराञ्जी खाहद याफत. मुवाफके वाजेबुल अर्ज आन शुजाअत
 निशान तालुके तारमरी वगयरहु वरान तियादत पनाह बहाल. वगयर
 अञ्जआन कडपा व कही कोटा व गहमम वशते फराहम आवुर्देने से हञ्जार
 सवार वसेहञ्जार वार तिवाये मवजूदाते जमिय्यते हाल हमराहीये इशान
 मुमताञ्ज फर्मूदेह खाहद शुद. व जागिराते यकलक व बोस्तो पजहञ्जार रुभिये
 दरहमुन नवाही दहानीदे खाहद शुद. व दर मुकद्दमये निगाह दास्तने सवारान
 वहाली व वरतफी व कमी व झीयादती मुख्तार वर आन शुजाअत निशानस्त.
 व चीञ्जीखर्च वनावरे फराहम नमूदने जमीऽअत मआरुञ्ज दाश्तेवूद मालूम
 शुद. वरजिवके मआरुञ्जे मनशूरे फयञ्ज गंजूर दरवावे रसीनीदने मवलगे
 मञ्जकूर अञ्ज आनजा तलबानीदे खाहद गीरफत. जमीऽअत रा मुवाफके करार
 फराहम वायद नमूद. वदस्तगीरी नमूदने समाकूरी कारीभिह. बगरिफतने
 ध्राणे मीर मुस्लू मआरुञ्ज वुद झाहेर शुद. लेकीन, वडे मजकूर वनाये

गुजीकोटा फाबेले मुनठेदम नीस्त कद्रेआन वडनिक्षटे मुशीरउलमुल्कवहादर
 चे वनावरान निगारणे मीरवदे घडे मजकूररा धाणे कायम नुमायट किल्लये
 गुजीकोटा मुतेस्तल अक्ष तालुके आन शुजाअत निशान अस्त, वनागोरीयान
 व मदुमाने धाणे किल्लये मसकूर किस्मीके दानंद अक्षखूद राक्षीसारसेह जानचु
 नान पुस्तगी व मजबुती नुमार्यद वक्तीके हुकमे हुसुर वनावरे गीरफतने
 धाणे सादेर गरदद बलातामुळ किल्लये मसकूर दर सरफार आयद दरिन अयन
 मुजरा व कारदानी ये आन शुजाअत निशान अस्त व अखबारे अजतर्फे
 शमाल मुतवातर तळवानीदे मरसूळ दारद व माबका कयफियत अक्ष खते
 वरखुरदारो मसतूर मालूम खाहद शुद मरफूम याक्षदहुमे माहे वहारी सने
 ८१४१ महमद खते गुलाम महमद मुनशी—

वरील पत्राचा मराठीत अनुवाद.

फायस गंजर क्षिल्लुलाठ-टीपुसुलतान बादशाह याजकदून सियादत
 व निजामत पन्हाव शजाअत निशान मालिक हसा यास सलाम,
 आपल व मशीर-मुळ-मुल्क यांचे आपले नावचे गेलेले अशी दोन्ही पत्रे
 वरखनदार एखल निशान भीर कमक्षीन खान याचे मार्फतीने आली ती
 पोचली, मजकूर समजला त्या सर्वांचे वीज (आमचमते) असे दिस्ते
 की हे चिरंतन राज्य हे ईश्वरदत्त देणगीपैकी येक असल्यान कोणाचे मनांत
 आले तरी त्याला कोणाचाही धक्का वसणे शक्य नाही शियाय तिन्ही सर-
 कारचे ऐक्य होऊ शकेल ही कल्पना व्यर्थ आहे कंपनीसरकारस त्यांच्या
 शत्रूमुळे जरी फोटवची रुपयांचे नुकसान झाले असेल, तरी त्या सर्वांचा
 विचार ते भरून फाडण्याचीवेळ येइल तेव्हा ते करतील, व ईश्वर वृपेने
 तशी वेळ जवळच आहे खरे झट्टे क्षणजे ईद्रावाद सरकारचे संन्याने
 त्यांच्या उज्वळ व फडफणाच्या मेंढ्या समागणे वर झिहिलेना वरकनदार व
 अनीफोदीचा जमीनदार यांच्या टोळ्यानिशी फयस हिसार अथवा फोटी

येथें जावें, या कामाकारितां सदरहु जमीनदाराची नेमणूक केली आहे. सदर ब्रकनदाराची आपण अवश्य भेट घ्यावी व त्याजशी अगदीं मोकळ्या मनानें व निःशकपणें सर्व विचार व्हावा. समक्ष तोंडी संभाषणान सर्व गोष्टींचा उलगडा होईल. सारांश, आंतबाहेर कोणतीही कसर न ठेविता प्रामाणिक पणाने व मोकळ्या मनाने सर्व गोष्टी हैद्राबादसरकारापुढें मांडल्या गेल्या पाहिजेत. त्याच्या मोठेपणांत व बहुमानात खात्रीने भर पडेल. तुमच्या ह्मणण्याप्रो तारमरी वगैरे, तालुके तुमचेकडे कायमचे दिले जातील. याशिवाय हल्ली तुमचेजवळ असलेल्या सैन्यापेक्षा जास्त तीन हजार ३००० स्वार व तीन हजार बार् तुह्मीं आणिल्यास, कडप्पा कहीकौटा व गहमभ हीं तुह्मास दिलीं जातील व त्याचेच आसपासचे प्रदेशात सव्यालक्षाच्या जहागीरीही तुह्मांस मिळतील. रिसाल्यासंबंधाने बहाली बडतर्फी तरक्की किंवा वजाई करण्याचा पूर्ण हक्क तुह्माकडे राहिल. तसेच फौज जमा करण्याच्या खर्चासंबंधानें तुह्मी लिहिले होतें, ते समजले. त्यासंबंधाने येक लक्ष पंचविस हजार रुपये पाठविण्यासाठी फैर हिसरच्या सुभेदाराच्या नावाने हुजूरून हुकूम जारी झाला आहे. सबब त्याजकडे रकमेची मागणी करून रकम वसूल करून घ्यावी व ठरावाप्रमाणें रिसाला जमवावा, समोकूरी करीमीच्या कुमके संबंधाने व मीर मरलुचे ठाणें वेण्यासंबंधाने मजकूर लिहिला तोही समजला, परंतु सदर किल्ला गुजीकोव्याचे आधाराने असल्याने (किंवा गुजीकोव्यासारखा आहे सबब) पाडण्यालायख नाही. त्याचे महत्त्व मशीर-उल-मुलक बहादुर यास माहित आहे. याकारिता (किल्याचे ठाणेकरावे) सदर किल्यावर ठाणे बसवावे ह्मणून लिहिले आहे. गुंजी कोव्याचा किल्ला तुमच्या जहागिर गावा जवळ आहे. तेव्हां वाटेल त्या रितीने गडावरील लष्कर व नागोरी लोक खुप

१ हा शब्द मूळात आहे तसाच दिला जाहे; त्याचा अर्थ भारवदारी (Transport) किंवा नळ्या-बडुका-पायदळ-अशा होंड शकेंल.

करून ठेवावे व यासंबंधाने इतकी मजबुती शाली पाहिजे की, हुजूरकडून ठाणे वेष्ट्याप्रदल हुकूम आल्याबरोबर ते सरकारच्या हस्तगत झाले पाहिजे तुमची नोकरी व तुमचे चातुर्य या कामाकडे (लागले) पाहिजे तिकडून उत्तरेकडील वातम्या नेहमी आणून लिहित जाव्या बाकीचा मजकूर वरक दाराच्या पत्रावरून फलेल (लिहिले) ता० ११ माहे बाहारी सन ८१२७ मरमद दस्तुर गुलाम महमद मुनशी

मोहरमीर कररुदी अलीखान

सियादत व नज्यावतपनाह व पुजायेत व तहवरदस्तगाह — मलकईसा सलमुहु खतम ये अर्जी दरजनाव व अलमियान मात्रहाजरत पातशाह गाजी खलदला मलकहु व सलतनतहु मरसूल केले ते पोहोचले लिहिले ते मजमून दुफसल जाहीर जाले अर्जीमदार दरहदुर अमदस गुजराणिले अबल अपु ज्यायेत निपांकडोन खिलाफ आहद जाहाले ते वजुवान मुवारक वयान केले इजान ववीसियार अतवान अर्ज मारुज करून अफठी तकसिरात करविले असे लाजलाफे आं(१)सफयेदिल आहेत, या पकडून दरगाह वाफपनाह आणून साधित फीम राहणे हा बमोजब येत खालफमर्जी हाजुर होणार नाही, क्षणोन मोकरार अर्ज केले असो इज्यान वर्या आहद करारखिलाफ न होये ऐसे अमलांत आणने इज्यानववा सियादत निज्यावत पनाह च कामांत कसूर करणार नाही उफजलही अजमर्तस खी(खी)र तादूकज्यात अनघाट मोसमम असे इज्यानव आनफरीव वाफोन मनसुरा अनागांशिवरून न (फ)हु (नु) लहो त आहे अज खिदमत बहेतर सावक सरफराज फर्मविले असे अ पुजायेत व तहवर दस्तगासही फडपा व गजकोट बंगरे तहसा तपखी (दी)म फीजचा वाह लाव उरतर्फीफमा व स्यादता आजहूनर फेजंग टुरहून मोकरार फरून घतरे अमे वायेन्की जमयत तीन हजार सधार व तान हजार वारचा दपूराह फरून ठाग सरकार इजान वचा अजमगाहवन इदराप्रदेग वगार

अखवार लिहून जे मतात्त्र, येईल हाजुरांत अर्जां करणें. यांत आं सियादत वनज्यावतपनाःचा आ इतमाद मजत्रूत होईल. आइंदा अर्ज मारूज करणेस इज्यानवेस जाये होये सारखें रोज वरोज अफजू करीत जाणे. मालाय मर-वारीद तुपा लाहुरास अस्पतरकी हकत. हे साहेबखा व ताजखा मरसूल केलें तें पोचले. अलहाल मनपूर फैजगनूर हासल करून खाना केले असें वारतीवा आवज्या आणिले खुद वदौलतनी जवर अहवाल आ तहवर दस्तगाहः नियायेत व निहायेत मुतवजे व मराहीम वफजल व करम असे व अजवमे सुरत खातरजमा आन सरकारवाला इज्यान व करून व करार सरकार पाटिपानी करीत जाणें. विहून खातर जमा इज्यान व जीनहार आ पुज्यात तहवर निपास कळमी करणार नार्ही बाजेमरातव वजुवानी दुलेखान मालुम होये. व नाम वरत्रुफैदवी सरकार व जीजद इज्यान व येत वरास्त आंचखुबजी जाहीर कराल मजूर करणें दिनावर दाखल इमानी सेख इमाम यास पाठविलें असे जुवानी हुबजहुर खापाहद अमद ज्यावचे निगारपरवद

पो छ २७ माहे रजब सन २०७ हिजरी.

(माघ व. १४ शनिवार शके १७९३.)

मोहर मीर कमरुदी अलीखान.

सियादत व नज्यावत पन्हा पुज्यायेत व तहवर दस्तगाह मलक ईसा सलमहु दरीविला अर्जदास्त कीलेदार रायेदुर्ग हाजुरात गुजरलें कीं “ मलकईस “ अमीन पा ताडकरी बाजमयेत खुद येऊन मरेसी व असासा बाज तालुक “ आंवावर टु तालुके माहाल रायेदुर्ग घेऊन गेले. तमाम तालुके सरकार ताख्त ताराज केला. आर्जासत्रव वरीयाया फरारी जाहली ” हणोन लि।। होतें याजवर मिजाज अमदस वरहम होऊन आपुजाअत दस्तगाहवरी न्याह येतराजी फर्माविलें, व अहकाम वनाम सरदारान अफवाज खुद ज्यावज्या गेली जे बाद ईजफरागतही दुफसदान जमीदारान तालुके ज्यात सरकार जेहत गोप माली मलकईसा व जसी नमूदन तालुके आत ताडकरी वगैरे करत करणें इज्यान-वेस हुकुम जाला जे वाद तवी जमीदार अनागोदी मये जमयेत वचनाह

फौजहीसार पोंहचवून जती तालुकात मरकुमल सदर अमलेत आनण, त्याचे सावकचे दोस्तीवर नजर ठेवणें, या सबब लिहिलें जातें जे—अगर बेहबूद खुद अ्यान व अहरुदरकार असल्या अर्जी मवाफिक मसौदा हुरसेठ हाल तयार करवाऊन निजद इज्यानव रवानाकरणें अर्जी मजकूर दर हाजुर अमद गुजराणुन वसफाईकडून आपली तकसीरात करवाऊन, व आईदा बर अहवाल आ तहवार दस्तगाह त फजूलत हाजरत पादशाह गाजी जुल्ला मल्कहु मपुमुल होये वगैरे दरदास्तही अमलांत येईजे सारखे केलें जाईल अगैरु इकदर करीन सलाह आ तहवरदस्तगाह न होये, मये जमयेत व सरजाम वगैरे घेऊन ताढकरी सोढोन व धाकेनूर व ताढपत्री गंजीकोटाच ध्याश्रा करून ते मैदानेत राहणे व इला क्वाहत हास्तत दरदेश हुसियारी व खबरदारी जरूर चंदुफिमाहैन इर्तबात कदीम आजी सबब इतला केली असे पेस्तर दुस्तीयार जी याद चेनवीस्तेशयद लिहे

मोहर मीर कमरुदी अलीखान

सियादत व नज्याबत पन्हा पुज्याबत व तहवर दस्तगाह मल्कईसा सलमहु—खतमै अर्जी दरजनत्र हजरत पादशाह गाजी जिल्कहटुल कुलमकान टिपुसुलतान खल्दलाह मुल्कहु व सलतनतहु मरसुल केलें, तें पोहचवून कैफियेत व माफसल मफहुन जाहालें, व मसीरलमुल्कचा खत पाठविलें वजीनस हाजुरांत गुजराणिलें खुद वदौलत मुतयजे होऊन मुतयजे फर्मायिलें वाद मुजाहिजे हार्फ न हार्फ इर्पाद जालें इनपाला खुताला तदारला आन करीत्र असे आ पुज्याबत व तहवर दस्तगाह यास लिहिणे कीं “जमयेत मोतबर “ मवाफिक नविस्ते सार्वीक फराहीम करीत जाणे कडपा व गंजीकोटा वगैरे “ माहालत सुपर्दे आ पुज्यायेत व नज्याहतपन्हा यास केलें जाईल गरज “ इनायात मजीदत फजूलत मपमुल हाल येशांस खिदमत उमरा उमराई मरातव लासानी सर्फराज होत आहे वखातरजमा व इतमिजान लयाजमे फिदधीयेत ज्याफिपानी बकार सरफार बजहुर आणे आईन मुजरा ” असे आ पुज्यायेत व नज्या दस्तगाह मास्ज केलें असे, जमयेत भारी, मुत्फ जुजनी, फात

कमि, याकडोने झाफाक होत नाही. हाजुरात अर्ज करून खर्च मामुल मरहमत करवणे हणून, वारतीबाक मारुज आ सियादत नज्याबत पन्हः हाजुरात बिसियार अर्ज मारुज करून हाहु कदमेस कफील होऊन, येक लाख पचवीस हजार रुपयेचे परवानगो हासल करून, मनपुर फैजगनुर बनाम दारोगे फैज हीसार ईजहार करून रवाना केले असे मुबलग मजकुर आनवाउन घेणें. जमयेत दरेषान न होये सारखे फराहम करीत जाणें. अखवार साहेबान हैदराबाद मुतवातर अर्ज करीत जाणे. सेख उमर वगैरे सवख्तगराचे बाबत घोडे व मषराचे गटे पाठविले ते हाजुरांत गुजराणिलें बिसियारपसंद हिजीरा फर्माविले व बाजेमरातब दुफसल मालुम दोईल. ताजखान वतुलहेखान यास पगावर ठेविलें. बिसियार बेहतर व आईन खुषनुधी इज्यानब जाहालें. ज्यादाच व कलम आयेंद हुमर आमी मारुज केलें होतें जे सावीक जे मनपुर व तलदुफ नामाखत फारसी वरूद फर्मावित होते हालाहिंदवी सादर होत आहे काये सबब बरी सलाह हातीस्त हणोन ईर्षाद जाला आहे

पौ छ २६ रमजान सन १२०७ हिजरी. पोहचला.

(अधिक वैशाख व. १३ बुधवार शके १७९३.)

श्री

श्रावण व. २ शुक्रवार शके १७९३

विनंति विज्ञापना:- मध्यस्ताचे बोलण्यात “ कीं टिपुसी तीन सरकारचा “ तहनाम्यास कांहीं बहुत दिवस जाले जैसे नाही, इतक्यात आताच त्या- “ जकडून बेकरारीच्या चाली सुरु होतात; तेव्हा पुढे भरवसा काये माना- “ वयाचा ? तलालकोटा येथें इकडील ठाणें असता, तलालकोटा लोचन गुंडाचे “ पोटीं हणोन टिपुने आपले ठाणे तेथें वातले हे एक. दुसरे, गुती सरकार “ पैकीं सिंगणमला या सरकारचे वाटणींत घेतला. याची रक्कम दहा हजार होन “ टिपूचे कमाल बेरजे प्रो लागली, त्यास सिंगणमला तालुक्याचे कुल “ सवीस देश मिळोन वसूल पाहिला असतां दहा हजार होन नाही. ऐसे “ असोन सवीस देश तालुका सिंगणमला तालुका सिंगणतसा नाही. तेराच

“ गांवची तुकडी झणोन तेरा गांवास दुरडमाला तालुका येते नांष ठेऊन तेरा
 “ गांवास हरकत केली आहे तसेंच ईम्रजाचे वांटणीत फिरट रामराज्याकडील
 “ एक तालुका आपला झणून लऊन दिला, त्याची ही कटकट पडेल आहे
 “ मुलें अद्याप बोलस आहेत तोंच ह्या चाली ”या प्रो बोलण्यांत आलें
 र॥ छ १५ मोहरम हे विज्ञापना

श्री

भावण व २ शुक्रवार शके १७९३

विनंति विज्ञापना मध्यस्तानी बोलण्यांत आणिलें कीं “ अनागोदी व
 “ हुचेंगी दुर्ग हे तालुके टिपुकडील, तेथील जमीनदाराचा हांगामा मारी,
 “ दखल नाही, सबब टिपुनें फौज दहा वारा हजार दोन तालुकियाचे बंदो-
 “ बस्तास पां॥, जमीनदारासी व त्यांचे फौजेसी एक लडाइही जाली या
 “ प्रो वर्तमान आहे ” झणोन सांगितलें र॥ छ १५ मोहरम हे विज्ञापना

श्री

भावण व २ शुक्रवार शके ७१९३

विनंती विज्ञापना मध्यस्ताचे बोलण्यांत आलें का, “ टिपुची चालवे
 आहदीची व शरारत व गुरीची इतकी सजा जाली तथापी जात नाही
 “ पहिले तख्त केलें होतें, ते तख्तावर बसावयाची मात्र वाफी होती. हावी
 “ त्या तख्तावर बसवें हा इरादा करून साबत मुकरर वेळी तख्ताखुद
 “ जात्यानंतर रोज च्यार न्यार हिंदु आणून मुसलमान फराब ही योजना केली
 “ याप्रो वर्तमान आहे, मग काय घडते पाहवें सारांश, पहिल्या
 “ चाली अद्याप दूर झाल्या नाहीत कोणे विसींचा भरबसा व विश्वास
 मानावा असें नाही ” याप्रो बोलले र॥ छ १५ मोहरम हे विज्ञापना

श्री

भावण व २ शुक्रवार शके १७९३

विनंती विज्ञापना मध्यस्ताचे बोलण्यांत आलें कीं “ लाढयहादुर फल-
 “ कत्याहून दिनादपटणास यणार, त्याजफडे मीर आलम यहादुर यांची र

“वानगां करण्याची तजवीज केली आहे. कारण की, करनूलकर संबंधी
 “टिपूकडील बेशकसीचा जाबसाल, याचा बंदोबस्त होणें. दुसरें, तलालकोटा
 “वगैरे ठाणीं इकडील असता ज्यादती करून टिपूनें घेतलीं. सिंगनमला
 “तालुकीयात निमे आपला हणतच आहे. इत्यादिक जाबसाल लाडांसी बोलून
 बंदोबस्त जाले पाहिजेत. याजकरितां याची खानगी जरूर ” याजवर आह्मी
 बोलिले कीं “इतकीच कामे आहेत किंवा आणीक कांहीं आहे.” मध्यस्त
 बोलिलें, “असेंच दुजबाबसाल आहेत. काहीं विशेष नाही; परंतु, गेल्यानें
 बंदोबस्त होईल.” याजवर आणीक मी विचारिले कीं “अशा कामास मीर
 आलम बाहादुर यांनीं जावें लागेल कीं काय?” तेव्हां मध्यस्तानीं उत्तर
 केलें कीं जें “मीर साहेब यांस वाकफी येत आहे. याजकरिता याचे जाण्याचा
 वेत केला आहे. याचा इतला तुह्मां सरकारात ल्याहावा, आणि उत्तर
 आणवावें, हणजे यांची खानगी करण्यांत येईल. कदाचित सलाहास असें
 आलें कीं:—‘जुजबी काम, याजकरिता मीर साहेब यास कशास पाठवावे?
 पत्रात जाबसाल लिहून पाठवूनच उगवावें.’ असें उत्तर आल्यास तसेंच
 करावयास येईल ” हणोन सांगितलें, त्याजवरून सेवेसीं विनति लिहिली आहे.
 याचे जाबाची आज्ञा लौकर जाली पाहिजे २॥ छ १५ माहे मोहरम
 हे विज्ञापना.

श्री.

श्रावण व. २ शुक्रवार शके १७९३.

विनति विज्ञापना. नवाबाचे येथें इंग्रजांचीं व फरासीस यांची लढाई
 विलायेतेमध्ये पाच चार वेळा जाली त्याचा अखबार पारसी आली ती व
 दुसरी अखबार चिनापटणाहून सवदागिरानी पाठविली. ती दुख्तसर आहे
 व हाल छ ६ जिल्हेची अखबार मछली बदरास नवाबाकडील वकील आहे.
 त्याणीं पाठविली, ती मोहरमचे समारंभात नवाबास पावती जाली नवती.
 तिची तक्कल येक गृहस्थापासोन घेतली; याउपरी नवाबास पावती होणार,

एकूण तीन अखबारेच्या नकला सेवेसी खाना कैल्या आहेत त्याजवरून
ध्यानांत येईल

१ प्रथम अखबारेचा बंद पाठपोट भरून लिहिला आहे

१ दुसरी अखबार चिनापटणाहून सवदमारांनी लिळिली त्याचा
एक वर्ष

१ तिसरी अखबार मडेलीबंदराहूनवकाळतराम याणी पा। तिचा
येक बंद येक तर्फी ———

—

३

—तीन अखबारा फारसी पाठविल्या आहेत, त्याजवरून ध्यानांत येईल
रा।ळ १५ मोहरम हे विज्ञापना.

इष्टवट इंप्रजाकडील वकील येथे आहे त्याणी यांस अखबार विलायतेहून
आली ते दिल्ली, तिची नकल हे असे

* तरजुमये इनतेखावे जग वा फरासीस दरविलायत व तारीखे गुरे
बमार्य सने १७९३ इसवी मुताबके हफदहुमे रजब सने १२०७ हिजरी
मसाम अल आनहून सुळताने अल्मान बादशाहे परसत फौजे खुदहारा सेजुक
करे वक्ते शव उबूरे नदी वइस्मे नरोर नमूदे अल्स सबाह वफौजे फरासीस
के मुगचिल व घंटराहा वस्ते वूदन्द अझसे तर्फ युर्स नमूदन्द फौजे फरासिस
तावे मुफावमत न यावुदे स्वफरार निहादे दवान्ने अझरामे किलान् वसी शुद
वेटरा व खजाने फौज फौज व गनीमत आमद एकहजारो दोसद फरासिस
कुस्ते व जखमी व शिस्तद असीर शुदन्द व अन् फौजे अल्मान दह फस कुस्ते
व चहारस जखमी व अझ फौजे प्रूस हमानकद वतारीखे मजकूर शहाजादये
इंप्रीज वइस्मे चार्लस वक्ते सेपोहोर वसरफेदे हरावुळे अफगाज फरमुद ता
वरचंद बॅटराहा ये फरासीस के तयार वूदन्द युर्स नमूद नह इथे सोपेगिर
वदस्त, आमद, चद फसे फरासिस कुस्ते व चहारसद दस्तगीर व जय

भीहा त्रिसियार, शुद्ध, व तारीखे दुयम मन्नकूर अफवाजे फिरखजी व
 अफवाजे सुलताने मन्नकूर वत आकुवे फरासीस परदास्ते वर
 सियास मेल्के किह्दये त्रिसियार किलान व मुतहक्कम व दरवानथावे
 भिग्नहजार फरासिस बूद युर्श किर्दद, हफसद फरासीस व कतल आमदन्द,
 वथानथे किह्दये मकुरारामथे असवाव व आझूके वाफेर तसखीर दर आवुर्दन्द
 व असीरान व मजरूहान विस्यार जनरला डोवीधर सरदारो फरासीस दस्त-
 गीर गस्त, व अफवाजे फीरजी अक्ष तर्फे फरासीयान दस्तगीर कर्दे मी आ-
 रद, फरासीयान अन्न इत्तलाथे किह्दये सियास मेले हेरासान शुदे खुद वखुद
 किह्दये मुनतरकरा गुझाथे इरादे दारंद के फरारी शुदे तमामे मुल्के आन
 तफरा वेगुझारंद, सुलताने अलमान व वादशाहे परूस किह्दये मुसतरकरा
 फरूद गाहे खूद साग्तद व तारीखे सिथ्युमे माहे मन्नकूर तआकुवे फरासिस
 नमूदे पच हजार कसरा कुस्ते व झल्मीये विस्यारीरा दस्गीर नमूदे दो झुंडे
 व वीस्तोसि अझराव दर मयदान याफतंद, व दो अवे गुब्बार व झखीरये
 जगी व आझूके व कुर्तिहा व गोलेहा वदस्ते आवरदे वरकिनारे दरियाये मुझा
 फरूद आमदंद, सवाराने फौजे फिरखी दोहझार फरासियाने फरारीरा दस्तगीर
 करदद, व तोपखाने व असवावे झखीरये हर किसम वदस्ते फौजे फिरखी दर
 आमद, व तारीखे चहारम हरावुले फौजे फिरखी उवरे नदीये मुझा नमुदे त आकुवे
 मकहुरान ता तकदर नमूद व वर तकदर रसीदे जगे खूवे शुद, लेकीन चुन
 सवागने शाहझादे चार्लस नरसीदे वुदद व शव तारकिवूद शाहझादये मवसूफ
 हमानजा फरूद आमद, वतारीखे वंजुम वक्ते सुव य शाहझादये मवसूफ कूच
 करदे डीदंद के तं कदररा फरासियान खालीकरदे फरार नमूदंद, अस मकाने
 मन्नकूर खझानथे फौज व वंटरीहा वझखीरये विस्यार वदस्त आमर से पला-
 टन दरानजा गुझास्ते ना फौजे जरीदे व त आकुवे आनहाणरदास्त यक
 अर्प व यक झुडे वदस्त आ व रसदके व जनरल गेलिकेट सरदारो फौजहमे
 दस्तुरे फतेह व सरदारो मुयससरे वीकदमी करदे फरासियानरा कुस्ते व झल्मी
 विस्यार कर्दे अमत्राले फरावान वदस्ते आवरदे, चुन इनहर सेजुक वाहीम

इ सालदास्तद फरासीयानके दरमकाने रुम्माद मनाह गिरफते बुदद हेरासाण शुदे अक्षमकाने मस्तूर पेस्तार फार नमुदद, व रुम्मा माक्ष दरदस्ते फिरोक्षी दर आमद व उमदय आन मुस्क फेर आयामे बाद शाहाने मनसूर व अक्ष चंदी महफूमे अहले बलवाशुदद अक्ष आमदने पादशाहाने खुद व गलधये आनहा व हक्षीमत खुरदने अहले बलवा विस्यार झुशदेल शुदद वहर हक्ष मीश आमदे मुवारक बाद बाद मी गुपद व शुकराते व जनावे एलाही वनो मी आरंद व फरासियान व हरजा केमी याबंद मीश्नंद, तारीखे शिशुमे मार्च बगायते हस्तुमे मिनहु मकामे महफसाने फरासियान अक्षजाबजा दरिनजा मी रसद, व जनरल होम्बीयर केदस्तगीर शुदे बुद हममी आयद शाहसादये दुष्पमे पादशाहे इंप्रीक्ष बसर फरदगीर जमीअते इस्तहक्षार अक्षहुशूरे बादशाहा दस्तूरी यफते वराये ए आनत वलदीस दर मुल्के मस्तूर दखल शुद, व बादशाहे मुल्के-फरासिस बनामे तिकले खुर्द साले बादशाहे मफबूल केदर कैदे फरासियाने अहले बिलोरस्त व वनायव व वकीले मुतल्क व मुखत्यारी व बिरादरे कि खाने बादशाहे मक्षकूर व मीर व रशीगीरी व सीमेसालारी व बेरादरे दुय्यमे पादशाहे मसनूर मकरर शुद व हरदो बरादराने मक्षकूर मये जमाअते पादशाही शरिके पादशाहा नेदीगर केवरये ए आनत आमदद व एक शहरे किलानके नामे आन या उन दर मुल्के फरासीस अस्त शिस्तहक्षार फारीगर के अक्ष दस्ते अहले बालवा परीशान शुदे बुदद फुरसतदीदे अक्षरे फाक्ते कदीम राक्षी शुदे सरे शुरेश वरदास्तद अहले बलवा राहरजा केमी या बंद मी फुशद वदर शहे रखाये दीगर हमजुनीन फक्षाया मीनमूद गोया अक्ष जमाअते फरासीआन फीफरीक शुदे अंद, व दर तपारी ये जहा क्षात व फौजवरये शराफत व खमी मशगुल व तारीखे मजुमे फीरखी अक्ष बादशाहे इस्तजुल य बादशाहे अगीक्ष जुनीन इत्तेला शुद के इनजा नेर मगक्षी साजहासे किलानके फीनहास अक्ष हफसाद अक्षरये ता एकसरे दवाने अमगार ग्याहदवु वमर तरगीर ओकोटाव मरगरे शुमाचउदधग।

तत्रिय फरासिस खाने मी कुनम व बतारीखे शान्जदहमे फिरझी दर शहरें लडन व बादशाहे इग्रीझ अझतर्फे बादशाहे तुर्कीस इत्तेला शुदके इनजानेव मवाझी हस्तो घज जहाझे किलाने जगी तयार मी कुनम व बसर कर्दगीए सरदार शुभा हर मुल्के फरासिस मी फिरस्तम. व बतारीखे हस्तोह कदहमे फिरझी दरमकाने कील के फरासियाने दरसाल गु- झस्ते मुतसरेफ शुदे बुदंद दरीन विला जमइ अझ फरासियान केदर आनजा बुदंद व जबरदस्ती अझ बाशदहाये आनजा कौलो कसमे शराकत मी गीर फतद. लेकीन बाशदहाये मझकुर हमेहा बयक झबान सदा आवरदंद के उमरे सुलतानें. व फिल अल फौर बरफरा सियाने मझकूर हुमले करदंद अझ चूब व तरझदे बदर करदद. फरासियान ताव न आवरदे झुटे बगयरे गुझास्ते गुरीखतद व हमचुनीन बाशदहाये कौलस वाद नीझे व अमल आवरदे

२ फरासीस व इंग्रजाकडील अखवार चिनापटणास परभारे आली तिची नकल सवदागरानी येथे पाठविली तिची नकल हे असे,

* तरजुमये अखवारे विलायत बमुजबे
नवस्तये सौदागराने बाशदे चिनापट्टन.

कौमे वलदीझ एताअते फरासीस नमूदद. दर मुल्के खुद निशानें फरा- सिस बर कोठीण खुद कायम कर्दे अद हमशीदे बादशाहे अग्रीझ मये पिसर शरीके फरासिस शुदे कौमे फरासिस हररोसे मकाने अंग्रीझ मुशार अल्यहे रा कायम करदंद. वील फेल फौजे अग्रीझ अझतर्फे दरिया दरमुल्के खुद व फौजे फरासीस अझ इनतफे. हरदो जमीअत बजाये खद मुस्तइह. मरकुमे विलायत १७ शावान सने १२०७ हिजरी.

३ मछेली बंदराहून छ, ६ जिल्हेजची अखवार राजे वकालतराम यांणी पाठविली तिची हे नकल असे.

* असल फरासीस.

*हय अल गफूर अकरसे अ अला

शिशुभे शील हजे अलहराम सन १२०७ हिजरी

किल अक्षीन हकीफते मिनाकरो ईमीश व फरासीस दर विलायत व
 दर्रीजा व इरादये ईमीश व एंतेन्नाए किल्लये व लेचडी व गिरफत वगीरे
 जहाझात वइझे अक्षीदर आवरदे बुद, दरिन विला किस्ती अक्ष विलायत
 दर अक्ष पहलो यज रूश व चिनापहन आमदे खतूतीके आवरदे बुद
 रसानीद खतये कलकत्ता गरदीद चुन हुकमे विलायत दर मुहासरये किल्लये
 लेचडी व तसखीरे आन रसीद अहालीये चिनापहन पंजहजार वार व
 सेहभार सिलेदार व अक्षरावे अतवाव व सुर्ब व वाख्त व आशूके व
 गयरहु व कडालूर व देवपहन के अक्ष अमकनये कदीमये इशानअस्त
 खानेफरदद व दीगर सामाने हर्ब व मुहासरेह अनकारीब इरसाल मीदारद
 इरादे अस्तके अफवाज व आलते मुहारवे व मुहासरे दरान मकान मुजतमे
 व मुहय्यासारने व हय्याते मजमूर्ई अमीजा वरसे मकसद वापद शिनाफत
 व हम चुनानदर अंदक फुरस्त मुतवज्जये मुहासरे खाहद शुद व अक्ष
 विलाये फरासिस वा मालके वेल्चडी नवस्तई रसीदके मुत आकत्रे हिजदे
 जहाझ मशहून व मुमलव अक्ष मर्दुमाने जंग व सुर्वो वाख्त व खजाने
 व वेल्चडी खाने नमूदे अम्मा वसववे इरारते हया व मुखाले फते मिशाजे
 अक्ष सिलेदारे मक्षकूर वीशतर अरक्षये तलक व कमतर वारेदे मकसद
 गरदीदद दरिन व फतदर किल्लये वेल्चडी शीपादे अक्ष दो हजारो पानसद
 फरीषिये जगी सवजूद नीस्त व भी मुपद के वरमरे किल्लये अक्षराये अतवावे
 किलान निस्त दर आवदीये वेल्चडी मुनाही फरदद केतदर कसके आशू
 कयेने माह खखानये खुदास्ते वाशद दरशाहर बेमानद वगरने राहे किस्मी
 फरामीरद व पोर्तुगीश व वलदीश रफीके तरीके ईमीशई व इस्पानीये व
 टेनमाकीये मुमद व मुआवने फरसिस गझे टरी विला यक जहाझे फरा
 सिसराके मुमल व अक्ष वीरज बुद वगारत युं सलारश दर किल्लये

मळलीबदर बकयदे उसार गिरफतार अस्य खबर अस्तके लोर्ड कार्नावाञ्छीश बजहते सरंजामे फरासिस अझ कलकते व चिनापट्टन मी आयदं फते अलीखान सरंजामे गावाने तुपकशीरा अझबराये खातरे कंपनीये इंप्रीझ किस्सये हिमत साखे अस्त आयदे अझाजा रूमीदहद व अर्जे खासीये पुशाने वसाते एकवाल व बंदगाने दरगाहे इझ्जा जलालमीर सानद. झीयादे इडे अदब.

सदर तिन्हीं अखबाराचा अनुक्रमे मराठींत अनुवाद. * (१) युरोपांत प्रेचाबरोबर झालेल्या लढाईच्या हकीगतींतील एका उतान्याचा तरजुमा.

ई स १७९३ च्या मार्च महिन्याच्या पहिले तारखेस ह्यणजे हिजरी सन १२०७ च्या रजबच्या १७ वीला जर्मनीचा बादशहा मसाम अलअन हून व प्रशिआचा राजा यानीं आपल्या सैन्याच्या तीन टोळ्यां करून, नरुर नावाची नदी रातोरात ओलांडून, तोफखाने व खंदक यानीं सुरक्षीत जागा घेऊन बसलेल्या फ्रेंच लोकावर तीन बाजूंनीं हल्ला केला. फ्रेंच सैन्याचा त्या हल्यामुळे टिकाव लागेना व त्यामुळें ते पळून गेले, बारा मोठ्या तोफा, तेरा व्याटरी व लष्करी खर्जीना इतकी लूट त्यास मिळाली. १२०० फ्रेंच लोक जाया व जखमी झाले आणि ६०० कैदी हातास आले. जर्मनांपैकी १० मेले व ४ जखमी झाले. प्रशिआची संख्याही तितकीच होती. त्याच दिवशीं सुमारे तीन प्रहरचे सुमारास चार्ल्स नावाच्या इंग्रज राजपुत्रानें तोंडावरलि टोळीबरोबर घेऊन, लढाईला तयार असलेल्या काहीं प्रेच तोफ खान्यावर हल्ला करून ९ तोफा हस्तगत केल्या. काहीं प्रेंच लोक मारले गेले. ४०० कैद केले गेले व बरेच जखमी झाले. त्याच महिन्याच्या दुसरे तारखेस हे विजयी सैन्य व बादशहाचें सैन्यांनीं मिळून सियासमेलच्या किल्यापावेतो फ्रेंचाचा पाठलाग केला. हा किल्ला फार मोठा व मजबुत आहे व तेथें फ्रेंचांचे ६००० लढाऊ लष्कर आहे. त्याजवर त्यांनी हल्ला करून ७००

* हे आंकडे आमचे आहेत व त्याची योजना मूळ व अनुवाद यांच्या क्रमाच्या सोईसाठीं केली आहे. स. + तोफखाने

फ्रेंच पाडले व किल्ला वेतला किल्ल्यांत वरीच अनसामुग्री व इतर दाखोळा
 होता तो त्यांस मिळाला तसेच त्यांनी बरेच लोक जखमी केले व बरेच
 कैदी सांपडले फ्रेंचांचा सरदार जनरल डॅवियर हा हातीं सांपडला व
 त्याबरोबर बरेच फ्रेंच लोक कैद झाले सियासमलचा किल्ला पडल्याची वा-
 तमी कळतात फ्रेंचांची फार गाळण झाली व लागलीच किल्ला व त्याचे
 मोंततालचा मुख्य तसाच टाकून देऊन त्यांनी पळून जाण्याचा विचार
 केला जर्मन बादशाहा व प्रशिआच्या राजांनी ह्या सोडून गेलेल्या किल्ल्यावर
 आपली लष्णी करून तिसऱ्या तारखेला फ्रेंचांचा पाटलाग केला, धावेळीं
 ५०० लोक मारले, बरेच जखमी व कैद केले व रणांगणावरून दोन निशाणें
 व २३ तोफा व बरीच काडतुसें, गोब्या व अवतर लढाईचें सामान आ-
 णिलें तसेच दोन जंगी तोफा व बरीच काडतुसें, गोब्या व अवतर लढाईचें
 सामान त्यांना मिळालें नंतर मेन्स नदीवर त्यांनी तळ दिला विजयी सै-
 न्याच्या रिसाल्यानें, पलाढेल्या फ्रेंच सैन्यांतले २००० लोक कैद केले, व
 त्याचे तोफखानें व सर्व प्रकारची सामुग्री ह्यांच्या हातीं सांपडली ४ तार
 खेला ह्या फौजेच्या तोंडावरची टोळी मेन्स नदी ओलांडून सफदर पर्वतेतों
 ह्या घाबरलेल्या सैन्याचा पाटलाग करीत गेली तेथें पेहोचल्यावर फार भय
 कर रण माळलें परंतु राजपुत्र चार्लसचा रिसाला आला नसल्याने व रघ्नी
 अधाराची असल्याकारणानें त्यानें तेथेंच मुकाम केला ५ वीला त्यानें फुच
 केला तेव्हा त्याला असें दिसून आलें कीं फ्रेंच लोक ती जागा सोडून पळून
 गेले होते, येथेही त्यांस बराच लढाऊ सरंजाम, व बॅटरी व खजाना मिळाला
 तेथें अमटेच्या तीन पलटणांचा काही नियडक लोकांनिशी पाटलाग करून
 एक तोफ व एक निशाण हस्तगत केलें सेनापति गेलिगट व एकत्र सैन्याचा
 सेनापती असे दोघे पुढें पाटलाग करीत जाऊन फ्रेंचांपैकी बरेच जाया व जखमी
 करून पुष्कळशी रूट घऊन आले ह्या तिन्ही तुफद्या जेव्हां पुन्हा एकत्र
 जमल्या तेव्हां रोझामंड शहरांत दया धरून यसेलेले फ्रेंच लोक घाबगून सें शहर
 शत्रूच्या हातांत सोडून पळून गेले तेथील सरदार लोक ह्या विजयी राजाची

च प्रजा असल्याने त्याच्या जमामुळे त्यास फार आनंद झाला; व मध्यतरी कालानुरोधाने जरी त्याजवर वंडखोरानीं आपली सत्ता बसविली होती, तरी ते पळाल्याचे वर्तमान समजल्यापासून प्रत्यही सकाळीं ते शहराबाहेर येऊन ह्या विजयी राजाचे अभिमंठन करून व ईश्वराची प्रार्थना करीत असत व कोठेही फ्रेंचांची गाठ पडली कीं त्यांस मार देत असत. तारीख ६ मार्चपासून ७ मार्च पावेतो जेथे फ्रेंच लोक कैद करून ठेविले होते तेथून त्यां सर्वास एक जागीं आणण्यात आले. त्यातच जनरल डोंवियर हा होता कारण तोही कैद केलेल्या लोकांपैकीच येक होता. इंग्रजाच्या दुसऱ्या राजपुत्राला ७००० लोकांचे आधिपत्य मिळाल्यावर डच लोकान्या मदतीकरिता तो निघाला व वर सांगितलेल्या जागानां शह दिला. फ्रेंच वंडखोरांच्या कवजात त्याचा राजा कैद केलेला होता. त्याच्या लहान मुलाला फ्रान्सचा राजा नेमिलें व युवराजाची व प्रतिनिधीची जागा त्याच राजाच्या वडील भावाला दिली. तसेच त्याच्याच आणखी एका भावाला मुख्य प्रधान व सरलष्कर नेमिलें. हे दोघे वंधु एकंदर सर्व राजचिन्हासहित त्यांचे मदतीसाठीं आलेल्या राजास येऊन मिळाले. फ्रान्स देशातील रोवेन नामक शहरात ९०००० कामकरी लोक होते, त्यांना वंडखोरानीं फार छळलें होतें ह्या लोकांनीं आपली संधि आली आहे असें पाहून जाग-जागीं जुटी केल्या व वंडखोर सापडल्याबरोबर त्यांना मार देण्याचा सपाटा चालविला. दुसऱ्या जागींसुद्धां असाच प्रकार चालूं झाला. जणूं काय त्या वेळीं फ्रेंच लोकांत दोन फळ्याच झाल्या होत्या असें दिसूं लागलें. बाकीचे लढाऊ जहाजे व लढाऊ शिपाई तयार करण्याच्या उद्योगाला लागले. पांचवे तारखेस इंग्लंडच्या राजाला इस्तंबोलच्या सुलतानाकडून वातमी लागली कीं, फ्रेंचांना शासन करण्याकरितां इंग्रज ओकोडेल याचेबरोबर ७० पासून १०० तोफा पाठविल्या जात आहेत. १६ तारखेला इंग्लंडच्या राजाकडे तुर्कस्थानच्या सुलतानाकडून निरोप आला कीं २९ मोठीं लढाऊ जहाजे तयार करून आपले सरदाराबरोबर फ्रान्स देशांत लष्करच पाठविली जाणार

आहेत कील नांवाचे शहर तेथील लोकांवर जुलूम करून फ्रेंच लोकांनी गेल्यावर्षी घेतले होते व तेथील लोकांपासून ज वरीने वडवाल्याशी प्रामाणिक पणाने वागण्याबद्दल शपथा घेतल्या होत्या परंतु ता० ७ व ८ रोज तेथील सर्व लोक एकदम “ जर्मन बादशाहा दीर्घायु होवो, फ्रेंचांचा त्याने हस्तून पाडाव होवो ” असा घोष करित त्यांनी फ्रेंचांवर हल्ला केला व काठ्या आणि कून्हाडी यांनी त्यांस वराच मार देऊन वाहेर हांफून लाविते फ्रेंचांना त्यापुढे टिकाव धरता येईना, आणि झणून आपली निशाणे वीं तशींच टाकून देऊन त्यांना पळ काढला अशाच स्थिती कोलसवाद येथे झाली

२ चिनापट्टन येथील व्यापाऱ्यांना अलेल्या पत्रावरून युरोपांतील आलेल्या बातमीसुद्धे मापांतर

उच लोकांनी फ्रेंचांचे वर्चस्व कवूठ केल्यावर त्यांनी आपल्या कोटी (कारकाऱ्या) वर फ्रेंचांचे निशाण रोविले, इंग्लिष्च्या राजाची बहीण व तिचा मुलगा यांनी फ्रेंचांशी मैत्री केली व दोन तीन ठिकाणी त्यांचे स्वामित्व त्यांनी कायम केले. इंग्रजी सैन्य त्यांच्या देशांतील किनाऱ्याऱ्या प्रदेशांत तयार आहे व फ्रेंच सैन्य त्यांचे बाजूला तयार आहे इंग्लंडमध्ये हिजरी सन १२०७ श्रावणच्या १७ वे तारखेस लिहिले

३ तो सर्वांत पवित्रतम व श्रेष्ठतम आहे, तोच क्षमा करील

ता ६ शीलहज्ज अलहराम सन १२०७ हिजरी

युरोपांत व या देशांत इंग्रज आणि फ्रेंच यांचे दरम्यान झालेल्या लढाईची बातमी किंवा वेतचारी घेण्याचा इंग्रजांचा उद्देश अगर इंग्रजांनी फांही जहाजे धरली व्हा मातम्या आपल्यास पोचण्याचे पूर्वी ४९ दिवसाचे प्रवासांतच येथे पोचलेले युरोपांतून येऊ जहाज आले आहे ते चिनापट्टणास लागले व त्याने आगिलेली फांही पत्रे येथे देऊन ते फळकत्याम रवाना झाले वेतचारीला वेदा

घालून तें घेण्याविषयीं युरोपांतून हुकुम आला असल्याने चिनापट्टन येथील लोकांनीं कदलूर व देवपट्टन ह्या त्यांच्या जुन्या ठाण्यांकडे ९००० बारा (पलटणे—बदुकावाले—किंवा, भारवरदारी—पान १९ टीप-पहा). ३००० शिलेदार, तोफा दाखुगोळा व लढाऊ सामान व वेढा देण्याला उपयोगी पडणारें बरेच सामान रवाना केले व आणखीही बरेच लढाऊ सामान लवकरच जाईल. त्याचा इरादा असा दिसतो कीं वरील जागीं फौज व सर्व सामान व वेढ्याची सर्व तयारी जय्यत ठेऊन तेथून सर्वांनीं एकत्रटून हल्ला करायचा व भशा रितीने अल्पकाळात वेढा घायचा. फ्रान्स देशांतून बेलचारी येथील लोकांस असे आश्वासन आले आहे कीं लवकरच १८ जहाजे, तोफा, बदुका, शिपाई-दाखुगोळा व इतर लढाऊ सामानासहित पाठविलीं जात आहेत. परंतु ते येईपर्यंत त्यांनीं आपले नाव राखावें व सदर ३ शहरांचे उत्तम रितीने सरक्षण करून तें राखण्याचा त्यांनीं प्रयत्न केला पाहिजे. लागलीच त्यांनीं ४ जहाजे ३०० शिलेदार, दाखुगोळा व सामानसह बेलचडी येथे रवाना केलीं. परंतु हवेतील ऊष्णतेमुळे व दुखण्यामुळे त्यांपैकीं बरेच लोक मेले आणि मुकामाला फारच थोडे येऊन पोहोचले. हल्लीं बेलचडीच्या किल्यांत २५०० पेक्षां ज्यास्त लढाऊ युरोपियन नाहीत. व असेंहीं समजते कीं तटबंदीवरून मारा करण्यासारख्या मोठ्या तोफांसुद्धां तेथे नाहीत. बेलचडी शहरात असा जाहीरनामा फिरला आहे कीं फक्त ज्याजबळ तीन महिन्याची सामुग्री असेल त्यांनीं राहावें व बाकीच्यानीं चालते व्हावे पोर्तुगीझ लोक इंग्रजांना मिळाले आहेत, आणि स्पॅनिश व जेनमार्कचे लोकांची फ्रेचाना मदत आहे. नुकतेंच त्यांनीं ताटुळाने भरलेले फ्रेचाचे येक जहाज लुटलें आणि त्यावरील सरदाराला मच्छलीपटणास कैद केले, अशी बातमी आहे कीं, कलकत्याहून लार्ड कार्न-वालिस येऊन सदरहू फ्रेच प्रकरणावर-स्वतः नजर ठेवणार आहे. इंग्रजी कंपनीबरोबर सलोखा राहावा या हेतूने फते अलीखान तोफखान्याच्या

त्रैलाभ्या तयारीत आहे यानंतर जें जें होईल तें आपल्यास कळविलें जाईल
जास्त कथ्य लिहिणें • छेभ करावा हे विनंति

श्री

आवण व २ शुक्रवार शुके १७१५

विनंती विज्ञापना मध्यस तानीं बोलण्यात आणिलें कीं - "चिनापटणाकडोन
अखबार आली त्यांत वर्तमान कीं - 'फूलचरीवर चिनापटणचा गौरनर सवीस
पलटणे गोरे पगडीवाले सिवाम तोफा दोनसें इतक्या मजबूत सरंजामानसीं
जाऊन इरादा केला प्रथमतः फूलचरीवर गोळे पुरु केले येक लडाई या-
प्रमाणें होऊन त्याजवर जगमजा केले आणि फरासीसाकडोन अधिकारी
फुलचरी येथें आहे त्याजके इम्रजाकडील गौरनराने आपले पुत्रास कि-
त्यास पाठविलें निरोप सांगून पाठविला कीं - इम्रज व फरासीस या उभ
येतां मध्ये लडाई परदेशीं जाली असतां मागील कायदा असा आहे कीं -
' लडाईत पाडाव माणसें इम्रजाकडील फरासीसाकडे अथवा फरासीसाकडील
इम्रजापासीं आल्यास त्यास मारहाण न करितां येहतीयातीने ज्यांची त्या-
जकडे प्याषी, त्यास आमची जमयेत सवीस पलटणे व तोफा वगैरे सरंजाम
या प्रकारचा, तुझापासीं फुल जमयेत दोन अडीस हजार यास्तव लडाईचा
इरादा न करितां मकान खाली करून प्यात्रें तुझीं चजियस्त सुद्धां निबोन
जात्रें हें न कारितां जग करावी असाच मनोप्य असल्यास तोफा लाऊन
येक येक सफीट्य पुरुज मोकळा करून देऊ त्यासमई मकान हस्तगत
हाल्यानंतर तुझीं क्षणाळ कीं इम्रज फरासीसाचा कायदा पाडाव यांस सोडवें
तरी तें कबूल होणार नाही येथिसीं आताच तुझांस वऱ्याउन सांगतो
लडाई होऊन तुझी हस्तगत जाल्यानंतर आझांस फतल करणें प्राप्त इतका
विष्यार पुर्तेपणें दूरदेशीनं समजोन याचा जयाव मामुल पाठवाया याप्रो निरोप
गेटा. यनाप याचा जयाव कांहीं आटा नाही याप्रो एक अखबार आटी

त्यात वर्तमान दुसरें ऐकण्यांत आहे कीं इंग्रजाचे गौरनरानें सदरहु प्रो फुलचेरीचे फरासीसास सागून पा. याचा जबाब फरासीसानें इंग्रजासी योजिला आहे कीं आमची जितकी फरासीसी जमियेत व तोफा वगैरे बार सरंजाम आहे तितकाच सरंजाम जमियेत, व बार इंग्रजी आमचे मुकाविल्यास वेऊन यावे. तुमची आमची लढाई होऊन ज्याची सिक्कस्त होईल याने फुलचरी मकानापासोन हातउचलावा. याप्रो ही वर्तमान आहे. याजवर याचे त्याचे लढाईची वातमी दुसरी अद्यापि आली नाही. ” याप्रो मध्यस्त वोलिले. रा। छ १९ मोहरम हे विज्ञापना.

श्री.

श्रावण व. २ शुक्रवार शके १७१५

विनति विज्ञापना. मध्यस्तानीं सांगितले कीं “ अखवारी वर्तमान येक येसे आहे कीं इंग्रजाचे बादपाहाने मिस्तर मेडोस यास सरदारी देऊन फरासीसाचे तवीकारिता मुकरर केले. मेडोस फुलचेरी वगैरे बदोवस्ताकरिता येणार ” याप्रो आहे; त्यास मेडोस वा सरजाम इकडे आल्यानंतर, आधींच टिपुची त्याची दुष्मानी विशेष. त्यापक्षीं टिपुचे तंत्रीविपीचाही उद्योग करील येसे वाटते, इतक्यावर पाहावे. दुसरे एक वर्तमान येसेही आहे कीं, “ मेडोसास “ त्याचे बादपाहाने रवाना केले हे वर्तमान फरासीसास समजल्यावरून फरासीसांनीं फौज सरंजाम पाठऊन मेडोसाची त्याची लढाई जाली, त्यांत “ मेडोस पडला ” हें दुसरे वर्तमान तहकीक नाही ” याप्रो बोलले. रा। छ १९ मोहरम हे विज्ञापना.

श्री.

श्रावण व २ शुक्रवार शके १७१५

विनती विज्ञापना. अलफखान करनुळकर यांजकडून रणदुलाखान येथें आले. नवाबाची मुलाजमत होऊन, मध्यस्तासीं वोलणे जालें. रणमस्तखान यांची दौलत व करनुळ आदिकरून कुळ तातुका अलफखान याजकडे वा-

हाल असावा या समर्थे नवावाची नजर दाहा लक्ष व मध्यस्त दरवार खर्च वावद पांच लाख, येकूण पंधरा लक्ष ठराविले सदरहु पंधरा लाख रुपये दरसाळ येक लक्ष प्रो पंधरा वर्षांत आदा करणे या प्रो किस्तबंदीचा ठराव जाला रणदुलाखान यांचे बोलणे मध्यस्तांसी की " टिपूकडून गुलाबखान पेपकमीचे येवजाकारितां करनुलास येऊन तगादा करितो याचा बंदोबस्त करावा तर सालाचे सालास करार बमोजीव येवज ज्या बऱ्या हेईल टिपू पेपकमीचा येवज घेऊ लागल्यास त्यास परमार देणे, आणि नजरे वावद इफडेंही येवजाची सरवराई करणे, हें कसे घडेल ?" या प्रो बोलणे आहे इब्राइमखान रणमस्तखानाचे बडील पुत्र यांजला प्रथम खिताब व सरफराजी करून येथून करनुल तालुक्याचे बंदोबस्ताकारितां महमद अमीखां आरत्र यांजकडे खाना केले मागाहून फौज पाठऊन कुमक करावी येसा वेत होता तो राहून, अलफखानाकडील पैगम लागल्यावरून रणदुलाखानास येथे आणविले, हें इब्राइमखान यास समजल्यावरून तेही पाफट राहून निघाले ते येथे आले नवावाची मुलाखत जाली इब्राइमखां यांस साठ हजार रुपयांची जागीर एक तालुका द्यावा त्यांत त्याणी आपली गुजराण करावी, वरफद सर्व तालुका अलफखानाकडे, याप्रो रणदुलाखान यांसा निश्चये ठरून संनदा पत्रे तयार" करविली र॥ छ १५ मोहरम हे विज्ञापना

श्री

भाषण व २ शुक्रवार वळे १७१५.

विनंती विज्ञापना नवावांनी मध्यस्ताजवळ असतां आझीं बोलण्यांत आणिले की "टिपूसी तीन सरकारचा तह पटणावर जाला ते समई करनुलकराकडील पेपकमीचा जाबसाळ टिपूकडील मातबरांनी बोलण्यांत आणिला, त्या समईची माहितगिरी सुद्धांस सर्व आदेच करनुलकर समधी गादस्तगिरी सुद्धांस सर्व आदेच करनुलकरगमेधी जाबसाळ तहाग्यांत ते

वस्तीच उगवावा जैसे लाडांसी बोलण्यांतही आले; परंतु, लाडवाहादुर यांनीं सांगितलें कीं तहनाम्यात हे कलम उगवावें जैसे आज हटल्यास टिपुनें अगर कबूल केलें तर उत्तम; कबूल न केल्यास हरकत होईल. त्यापक्षां जो जाबसाल तहनाम्यांत उगवावण येसा इकडील सवाल असता त्यानें न कबूल करणे यांत काय राहिलें? ” इत्यादिक अदेशे समजोन बोलण्यांत मात्र जाबसाल आला कीं “ रणमस्तखान यांचे मोहरी दस्ता-येवज पेशकसीचा निघाल्यास मजूर, दस्तायेवज निघत नाही त्यापक्षां हा जाबसाल मजूर नाही. या प्राा गुलामअली व रजाअली टिपुकडील मातबर यासी इंग्रजांकडील मिस्तर किनवी व आम्हांकडून मीर आलम व राव पंतप्रधान याचे तर्फेनें तुम्हींच होतां. तीन सरकारचे वकीलाचा जाबसाल सदरहू प्राा असतां त्या समई रणमस्तखानाचा मोहरी दस्ता-येवज निघाला नाही. पुढे पटणाहून कुच जाले; हा जाबसाल मुलतवी राहिला. साप्रत टिपुकडून गुलाबखान करनुलास येऊन पेशकसीचा त-गादा लाविला आहे. बाजकारिता लाडवाहादूर यास पत्रें देऊन करनुलकराकडील सादुलाखान चेनापटणास गेला; अद्याप तेथेंच आहे. लाडवा हादूर याजकडील जबाब कीं “ दस्तायेवज निघो अगर नसो. टिपुसुलतान करनुलकरास पेशकसीचा तगादा करतील त्यास मुजाहिमत नव्हती. व तालुकियात आपला दखल होऊ नये ऐसे म्हणणें ” त्यास पेशकसीचे जाबसालाची शर्त रणमस्तखान याचे मोहरी दस्तायेवजावरील करारांत असता लाडवाहादूर या प्राा म्हणतात. ताजुब आहे. त्यास पेशकसीचे झट-निवारण करणे हे राव पंतप्रधान यांनीं व आम्ही याचा उद्योग केल्या-शिवाय घडत नाही. यास्तव येविपर्यंत लाडसाहेबास पत्रें आमचे व राव पंतप्रधान याजकडील या प्रो जाऊन पहिला करार ठरत्यावमोजीच दस्तायेवज बर्जानस असल्यास मुजाका नाही. दस्तायेवज नसता जबरदस्तीने पेशकस घेणे हे सलह नाही यास्तव हा कचा मार तुम्हीं राव पंतप्रधान यास लिहून सदरहू अन्वये वदोवस्ता प्रकर्णी

लाह बाहदूर यांस पत्र आगावार्जे क्षणोन बोलण्यांत आले " त्यास त्यांनीं मसोदा दिल्यानंतर सेवेसी रवाना करीन राठ १९ मोहरम हे विज्ञापना

श्री

भावण व २ शुक्रवार शके १७१५.

विनंती विज्ञापना मध्यस्तास आम्हीं विचारिलें कीं " करनुळ संवस्था नचा बंदोवस्त इनाइमखान यांनीं करावा, येसे पेपजी ठरठें असतां सांप्रत अलफखान यांजकडे वाहाली जाल्याचें यैकतो याचें कारण काय? आलफखानाकडेन रणदुलाखान येथें आले, आपल्याकडील नजराणा घेगरे जा वमाल ठरगच अमेल श्रीमंतांचे सरकारचा जावसाळ होणें यास्तव करनुळ प्रकरणी बंदोवस्त कोणे प्रकारचा ठरला? " याप्रो धोळ्यावरून मध्यस्तांनीं बोलण्यांत आणिलें कीं " टिपुकडील पेशकपीचे येवजाकारितां करनुळकरास तगादा लागला आहे येविसी लाइसाहेवांस लिहिलें होतें परंतु लाइसाहेवांचें म्हणणें कीं पेशकपीचा जावसाळ परभारें टिपुसुलतान करनुळकरांसी समजोन घेतीठ आपल्याकडेन तोंपर्यंत करनुळ तालुकियांत दखल होठ नये, असें आहे त्याजगून तूर्त इबराहीमखान यांची पास करून सल्लुण्यांत हांगामा करण सला नाही म्हणोन बिलकूल अलफखानाकडे तालुका आहे तसाच असावा, पुढें प्रसंगानरूप होणें तसें होईल हा विचार समजोन आलफखानाकडेच वाहाली ठरली इबराहीमखान यांस साठ हजार रु याची जागीर येक तालुका द्यावा, ऐसे रणदुलाखान यांसी बोलण्यांत आणे मग साठ हाजाराचा वसुली तालुका देतील अगर पांच हजार रु माहागारी द्यावी दोन्हीतून येक ठरेल वंदगान आनी याचें सरकारचे नजरेचे बोलणें जालें, परंतु मुळतरी आहे मध्य कीं रणदुलाखान यांचें बोलणें टिपुकडीठ पेपकसीचा तगादा मजकूप घड्यावा याजगून नजराणा घेगरे जावसाळ तूर्त मोहगम आहे दोन्हीही सरकारचे जावसाळ ठरचे पाहिजेत " रणदुलाखान तुम्हांकडे आण होतें यां नाहीं

म्हणोन मजला विन्यारिलें मी सांगितले, “ अद्याप आम्हाकडे नाहीत ” मध्यस्त बोलिले “ ते तुम्हाकडे येतील, बोलतील. टिपुकडील पेपकसीचा तगादा भारी, याचा बंदोबस्त जरूर. यास्तव तुम्हीं सरकारांत लिहून नाडवहादूर यास इकडील व तिकडील दुतर्फा पत्रें जाऊन बंदोबस्त व्हावा. करनल सस्थान इकडील व तिकडील सालावाद पेपकपीचे याजकारिता येयाची एहतियात करणे आवळ, ” म्हणोन बोलिले. रा। छ. १९ मोहरम हे विज्ञापना.

श्री.

श्रावण व २ शुक्रवार शके १७१५

विनंति विज्ञापना. रणदुलाखान यास मध्यस्तांनीं सांगितल्यावरून आम्हांकडे आले होते. खान मजकूर याचें बोलणे कीं “ रणमस्तखान मरहुम यास “ कदीम पासोन आश्रा व भरवसा श्रीमंताचे सरकारचा व बदगानअली या “ जकडील. त्यातही श्रीमंताचे सरकारात या सस्थानची यास ग्वातर अविक. “ रणमस्तखान याचे मागे अल्फग्वान यास साभाळून सवस्थानचा बंदोबस्त “ करणें हें सर्व परवरप त्या सरकारची आहे आम्हीं ही सेवाचाकरी ता “ मगदूर करण्यास हाजर. परंतु विल फैल टिपुमुलतान याजकडील पेपक- “ सीचा तगादा वेनिहायेत आहे. याचा बंदोबस्त दोन्ही सरकारातून आर्धी “ जाला पा. ” या प्रो खान मजकूर याचें बोलणे याचे उत्तर त्याज दिलें कीं “ टिपुकडील जावमाल दोन्हीं सरकारातून ठराव होईल तसा करावयाचा, परंतु श्रीमंताचे सरकारची नजर तरी ठरावी. ” “ याचा विन्यर करून बोलतो ” म्हणोन निरोप घेऊन आपले मकानास गेले. “ रणदुलाखान याचा बहुमान करावा ” म्हणोन मध्यस्तानीं सांगितले होते त्याम मोगरी पांपाग मये दुपाळा व निग्वेच या प्रो मुदागन केन्ही रा। छ. १९ मोहरम हे विज्ञापना

श्री

भाषण व २ शुक्रवार शके १७१५

विनंती विज्ञापना मध्यस्तांनी बोलण्यात आणिले की "राजप्री रघोजी मोंसले सेनासाहेब सुभा यांजकडील जावसालाचा भाग तुटत नाही जा नोजी मोंसले व सेनाधूरधर यांचे काराकर्त्तांमि दुतर्फी तहनामें जाले त्या बमोजीब परस्परे वरिष्याट व्हावी तें न होतां सेनासाहेब सुभा यांची आगळीक होते घराड प्रांती वेमोईन जेयें जसा दस्त पोहचतो तेथें अमल घेण्यास देसा देश फरीतच नाहीत यांचे जावसाल आज रुपें वाजवी टरणें ये विसी सुम्हासी कित्ती वेळ बोलण्यात आलें : सुम्हीं ही त्यांजला जे पर्याये लिहिण्याचे ते लिहिलेच असतील पटणचे स्वारीहून येते समई हरी पढत यांसीही सर्व दर्जे बोलण्यात आले, परंतु अद्याप कोणचाही मुजका होत नाही त्याजकडोन विठ्ठलपंत सुभेदार वारा हजार फौज तोफा वगैरे सर-जाम घेऊन जडसी वाग्णी वगैरे तालुकियांत सरहादेवर आले गावेल गडावर तोफा नेऊन बंदोबस्ती फेळी इत्यादि वर्तमानेही पेहम येतात, त्यास वाजवी जावसालाची कामें बोलल्यानें उलगडायची, त्यास फौजा पुढें ठेवणें व बंदोबस्त करणें याची सभव काय ? सेना साहेब सुभा सर दार आहेत त्याजपारीं फौजेचा सरजाम कमाल तीस हजारपर्यंत कामाचे वस्ती हें महपूर आहे, त्यापकीं दाहा वारा हजार फौजेनसी सुभेदार पुढें आल्यानेच त्याजपारीं फौज आहे हें समजावें येसे नाही, तर्फेचे तहनाम्या प्रो जावसाल विल्ले छागार्थे या सरकारचे जावसालाचा पैसला त्याजकडोन व्हावा त्याचेही जावसाल इदूर, बोधन वगैरे माहाला घा दाण्याचा व प्रांत गंगधडी येथील वाक्या राहिल्या म्हणतात याचे उलगडे होऊन दुतर्फी करार बमोजीब अमलांत आणार्थे हें चांगलें आतां ही दसत्या पावतो त्याजकडोन कोण्ही मातथर मुम्बियार भवानी फाळो अ धवा श्रीधरपत आगर कुशाया चिन्मीम या निघांतून येऊनें येऊन तड जोड फार्थी हे सटाह नक जो जावसाल आतां जसा उलगटण्यांत येईल,

तोच दसरा जाल्यानंतर करीन भूटल्यास कठीण पडेल. तहनाम्याचे रुईने जाबसाल विल्हे लागावे असें म्हणत असतां, या जाबसालास को-पहीही गैर वाजवी म्हणार नाहींत, याचाही विचार असावा. येविसीं सेना-साहेब सुभा यास तुम्ही येक वेळ ल्याहावे ” याप्रो मध्यस्ताचे बोलण्यांत आले. ध्यानात यावे यास्तवाविनंती श्रीमताचीही आज्ञा सेनासाहेब सुभा यांस जाऊन तिघापैकीं येकाने इकडे येऊन जाबसालाचे भाग तोडावे, येविसीं सरकारात तुम्हीं ऋहुन उत्तर लौकर आणवावे ” ह्मणोन बोलिले त्यावरून विनंती असे. आज्ञा येईल त्याप्रो यांसी बोलण्यांत येईल. राा छ१५ मोहरम हे विज्ञापना.

श्री.

श्रावण व. २ शुक्रवार शके, १७१५.

विनति विज्ञापना. औरंगाबाद येथील तमाम साहुकारास पटी आठीघा।। चा कर लाख रुपयाचा तेथील सुभे ईफ्तखारखान व मिरघे मुरादबक्ष यांणीं नवाबाचे हुकुमा बमोजीब केली. त्याची हिसेरसीट हरबाजी नाईक बिडवई याचा पुतण्या रघुनाथ नाईक याजवर साडेबारा हजार रुपयाची ठरली. पटी रुपयांचा तगादा सुभे व मिर्घ्याकडील, सबब, रघुनाथ नाईक यानीं शहरातील येक कलाल रस्तुम ह्मणोन व आणिक काहीं साहुकार वगैरे लोकाचा येका करून पाचसातसेपर्यंत जामियेत ही ठेविली; त्यास रोजमुरा वांटुन सुभे व मिरघे यास मारावयाची तजवीज केली. हें वर्तमान सुभ्यास समजताच त्यांणीं तमाम साहुकार लोक रघुनाथ नाईक सुधा धरून आणून चौकसी केली; सर्वांचे समते या करण्याचे बाजीकार रघुनाथ बिडवई व रस्तुम कलाल. त्यावरून सुभे व मिरघे याणीं रघुनाथ नाईक याचे पाई वेडी घालून कैद केले. दुकान घरदाराची जप्ती केली कलालास तोफेचे तोडी देऊन उड-विलें. याप्रो औरंगाबादेहून अखबार छ. २६ जिल्हेजी नवाबाकडे आली. बिडवई याचा दुकान येक औरंगाबादेस तो तेथे जप्त झाला. हैदराबादेतील दुकानाचीही जप्ती करविली. रघुनाथ नाईक याचा मामा त्रिवक नाईक येथें

वेदराम स्वारीसमागमें आला येथीलही दुकानावर पाहरे रात्रीच पाठवून जती जाली बहुत लोकांच्या टेवी त्याचे दुकानी फार दिवसांपासोन, त्यासुधा येकवार चीजबस्त कुल जतीत आले सुभे याणी औरंगाबादी रघुनाथ नाइका पासोन गुन्हेगारीची नजर साडेवारा लाख रुपयांची फर्द मारहाण देऊन लेहून घेतले साप्रत दुकानांतील बह्या भरफारांत आणऊन ई॥ पासोन कोणाचा येवज किती जमा याची चौकसी होत आहे इतकियावर काय होतें हें पाहलें र छ १९ मोहरम हे विज्ञापना

श्री

भाषण व २ शुक्रवार शके १७१५.

विनती विज्ञापना कादरखान माजी करोडा यांजकडे नवावांनी सरफार खमममेटे तालुका काढोपली सुभा अमिली दाहा लक्ष रुपये ताहुदठरून सांगितला सुखसत देऊन समागमें तीनसें स्वार व पांचसे वार जामियेस तैनात देऊन तालुकियास खान मार याची रधानगी केली रा उ १९ मोहरम हे विज्ञापना

श्री

भाषण व २ शुक्रवार शके १७१५

विनती विज्ञापना कोदल येथील जमीदार वेदर येथील किल्यांत माजी फेद करून ठेविल्या होता त्यास, पाहान्यांतून रात्री तो निघोन पळून गेला पाहण्याचे गारदी यास मारहाण होत आहे जमीदाराचा शोध किल्यांत व पठ व आसपास प्यार प्यार फोस लोक पाठऊन फेला परंतु सांपडण नाही. रा। छ १९ मोहरम हे विज्ञापना

श्री

भाषण व २ शुक्रवार शके १७१५.

विनती विज्ञापना पंचोठ्याचा अमल नवावांनी आपले तमाम तालुक्यांत अग्रिजा पा। गसगत येणे पंचोठ्याचा दगड करण्याकरितां फोगेच्याकरितां

येक कारकून व चोपदार व पन्नास स्वार येथून सैद मुनवरखान अमीन यांस पत्रें देऊन खाना केले. वसमतेस जाऊन पोंहचल्यानंतर सैद मुनवरखान यानीं दखल दिल्ला. येक दिवस राहून दुसरे दिवसीं पंचोतरा जारी केला. चौक्या भोवत्या ठेवून पंचोतरा मन मानेल तसा करोड्याकडील कारकून घेऊन टागला, सत्रव वसमतचे पठकरी, व गांवातील लोक व वायका दोन अडीच हजार पात्रेतीं मिळोन येकच बलत्रा करोड्यावर केला. दगडाचा मार च्यार साहा घटिकापर्यंत होऊन काहीं स्वार व माणसे जखमीही जालीं. सैद मुनवरखान यास समजल्यानंतर त्यांनीं येऊन कजिया तोडविला. हे वर्तमान करोड्याचे कारकुनाने व चोपदाराने मध्यस्तास लिहिल्यावरून इतके कृत्य सैद मुनवरखान व हैदरवेग सवदागर यांणींच केलें असे मध्यस्ताचे चित्तांत येऊन, येथून च्यारसे स्वार व पांचसे वार जमियेत खाना केलीं कीं सैद मुनवरखान व सवदागरास पाठवून देणें, आणि पंचोतऱ्याचा वंदोवस्त करून ज्याणीं बलत्रा केला, त्यांत पामील जाले असतील त्याचेही पारपत्य करणें. याप्रमाणे ताकीद होऊन स्वार व वार खाना झाले. पुढे याचे काय ठरतें पाहावें. रा। छ १५ मोहरम विज्ञापना.

श्री.

श्रावण व. २ शुक्रवार शके १७१५.

विनंती विज्ञापना. हैदराबाद येथें मध्यस्ताचा धाकटा पालक पुत्र गाजी उल्लुमुल्लु आहे. त्यास, अलीज्याह बहादुर साहेबजादे यांची कबुतरें सुटून आली तीं गाजी उल्लुमुल्लु याणीं धरून ठेविलीं. साहेबजादे यांचे माणसांसीं व गाजी उल्लुमुल्लु यांचे माणसांत कटकट होऊन परस्परें मनुष्य जखमीही जाली. साहेबजादे याणीं कबुतरें आणविलीं. याप्रमाणे कटकटीचे वर्तमान हैदराबादेहून अखवार आली त्यांत आलें, रा। छ १५ मोहरम हे विज्ञापना.

श्री.

श्रावण व. २ शुक्रवार शके १७१५.

विनंती विज्ञापना. तैमुरशाहा दुरानी इरानचे बादशाहा यांचा अंतकाल जाला. त्याजला च्यार षाहाजादे पैकीं मधील शाहाजादे पाहा आल्म बादशाहा

गाजी दिलीचे पादशाहा यांचा माचा बहिणीचा पुत्र तैमुरशाहा याचे तस्ता-
घर नसल्याची आखवार नवाबाकडे आली हें वर्तमान मध्यस्तांनी सांगितल्या-
वरून विनती लिहिली असे रा। छ १९ मोहरम हे विज्ञापना

श्री

भाषण व० ३० गुरुवार शके १७१५

आखवार श। छ २३ जिल्हेज ता। छ ९ मोहरम शनिवार पावेतो,
खाना छ १९ मोहरम हे विज्ञापना

छ २८ मोहरमी खानगी पत्रें टप्यावर

श्री

भाषण व ३० गुरुवार शके १७१५

श्रीमंत राजश्री

रावसाहेब

स्वामीचे सेवेसी

विनती सेवक गोविंदराव कृष्ण कृतानेक सा॥ नमस्तार विनती विज्ञापना
ता। छ २८ आहे मोहरम पर्यंत मु॥ बेदर येथे स्वामीचे कृपावलोकनेक-
रून सेवकाचे वर्तमान यथास्थित असे विशेष आकडेवारी वर्तमान सविस्तर छ
१६ माहे मा। रीं लेखन करून पत्राची खानगी बाकीवर केली त्यावरून घ्या-
न्यांत आले असेल सांप्रत येथील वर्तमानाची विनती आलिहिदा पुरवणी पत्री
लि। आहे अवलोकने ता। मार घ्यानांत येईल उत्तरे खाना होण्याविपर्यी
आज्ञा करणार स्वामी समर्थ सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञापना

श्री

भाषण व ३० गुरुवार शके १७१५

विनती विज्ञापना टिपु सुळतान याजकडून शूतर स्वारासमागमें मध्यस्तास
पत्र छ २३ मोहरमी आले मध्यस्तांनी पत्र घाचून आपले मजसिहीत नवाबा
कडे पाठविले नवाबांनी मुलाहिजा करून टिपुकडील पत्राचा जबाब तयार
करण्याफारिता फिरोज मध्यस्ताकडे पाठविले त्यानंतर मध्यस्तांनी जबाबाचा
मसविदा टपविला छ २४ रोजी दुसरे दिवसी मध्यस्ताकडे आझी आले ते
समई-स्तानी टिपुकडून आपल्यात पत्र आले त्यातील मार मजबाब खाना

करण्याचा याचा वयान करून पत्र आलें. ते व जवाबाचा मसविदा दाखविला. याचा ता॥ आलाहिदा पुरवणी पत्रीं विनंती लिहिल्यावरून ध्यानांत येईल. छ. २५ रोजीं नवावाकडे मध्यस्त जाऊन जवाब ठरविला तो दाखविला. याउपरी शुतर स्वारास जवाब देऊन खानगी होईल. रा॥ छ. २८ मोहरम हे विज्ञापना.

श्री.

श्रावण व. ३० गुरुवार शके १७१५.

विनंती विज्ञापना. मध्यस्तास टिपूचे पत्र आलें त्यात मारकीं “आपल्याकडील तिसरे किस्तीचा यैवज करार बमोजीब कडपें येथें सवतरखान याजसमागमे पा॥ आहे. तेथें ऐवज पारखून घेऊन रसीद घावी. व दुसरे हप्त्याचे यैवजाची रसीद अद्याप आली नाही, याजकारिता तेही रसीद पाठवावी.” याप्रा॥ लि॥ आहे. पत्राची तारीख, जिल्हेज महिन्याचे अखेरीची आहे. याजवर मध्यस्तास मी विचारिलें कीं दुसरे हप्त्याचे रसिदीविषई टिपूनें लिहिले, त्यास यैवज पोहचून रसीद पाठविली नाही याचें कारण काय ? मध्यस्ताचे बोलण्यांत आलें कीं “दुसरे हप्त्याचा यैवज अद्याप दाखल जाला नाही. यैवज पोहचल्यानंतर रसीदीस काय गुंता ! दुसरे हप्त्याबाबत यैवज टिपूनें प्रथम व्यंकटगिरिकडे पाठविला. इंग्रजांनीं आह्वास लिहिले कीं “यैवज न्यावा.” त्याचा जवाब इकडून गेला कीं इकडील यैवज टिपूनें कडपे प्रांतीं पोहचता करून घावा. यैसा करार आहे, त्याप्रा॥ अमलात यावें. त्यावरून इंग्रजांनीं त्यास ताकीद केली. दुसरे वायद्याचा यैवज तिकडून गुरुमकुंडयानजीक येके गांवीं (आ) आला. त्यांतही कांहीं बाकीचा यैवज मागाहून येणार. येकंदर, दुसरे हप्त्याचा यैवज जमा करून कडप्यास पोहचता होणार याप्रा॥ वर्तमान आहे. त्यास आम्हीं आपल्याकडून सैद गुलाम आली यास येथून कडप्यास खाना केले, त्याचें समागमे दुसरे किस्तीचे यैवजाची रसीद दिली आहे. कडप्यास टिपूकडून दुसरे हप्त्याचा यैवज येईल तो पारखून घेऊन रसीद घावी” याप्रा॥ सांगितले आहे; त्यास छ. २२ मोहरमपर्यंत कडपें येथें टिपूकडून दुसरे वायद्याचा

अगर तिसरे हस्तयाचा यैवज कांहींच पावला नाही या प्रा॥ कढप्याचीं, पत्रें आलीं. इतक्यावर यैवज आस्व्यास दुसरे किस्तीचा यैवज घेऊन, रसीद सैद गुलाम अली देईल तिसर हप्त्याचा यैवज पोहचल्यानंतर येथुन सैद गुलाम याचें पत्र यैवज पावल्याचें आलें म्हणजे इकडून रसीद खाना करण्यांत येईल याप्रा॥ मध्यस्ताचें बोलण्यात आलें रा॥ छ मोहरम हे विज्ञापना

श्री

श्रावण व ३० गुरुवार शके १७१५

विनंती विज्ञापना टिपूकडील पत्र मध्यस्तास आलें, त्याचा जबाब त्यास खाना करण्याचा यांनीं ठरविला त्यांतील मा॥ रकीं " तुम्हीं शूतर स्वारा समागमें पत्र पाठविलें, त्यांत इकडील तिसरे किस्तीचा यैवज कढप्यास सबरखा नांसमागमें खाना केला तो घेऊन रसीद घावी, व दुसरे हप्त्याची रसीद आपल्याकडून आली नाही ते पाठवावी म्हणोन लि॥ त्यास दुसरे हप्त्याचा यैवज कढपे येथें अद्याप तुम्हांकडून दाखल जाला नस्ता रसीद पाठवावी येसैं लिहिलें हें काय ताज्ब आहे : येथुन सैद गुलाम अली यां समागमें, रसीद दुसरे हप्त्याची देऊन त्यास कढपे येथें खाना केलें यैवज लौकर दाखल व्हावा म्हणजे पारखून घेऊन सैद मा॥ रसीद देतील तिसरे किस्तीचा यैवज कढप्यास पोहचतां व्हावा तेथें यैवज दाखल झाल्याचें पत्र सैद गुलाम यांची अर्जी येथें पोषतांच तिसरे हप्त्याची रसीद येथुन खाना होईल या प्रा॥ टिपूचे पत्राचा जबाब यांनीं ठरविला सैद गुलाम यासही सदरहु अन्वये यांनीं पत्रें लिहून खाना केली कीं, टिपूकडील दुसरे हप्त्याचा यैवज कढपे येथें पारखून घेऊन तुम्हांपासीं रसीद दिली ते त्यांजकडे घावी तिसरे हप्त्याचा यैवज कढप्यास दाखल होतांच तुमची अर्जी यावी म्हणजे तेही रसीद येथुन खाना करण्यांत येईल रा॥ छ २८ मोहरम हे विनंति विज्ञापना

श्री

श्रावण व ३० गुरुवार शके १७१५.

विनति विज्ञापना शमपदील यांजकडील पागेघा तालुका सुभे महमदाबाद पेकी व कलचगे घंगरे सुभे विजापूर येकंदर पस्तीस माहाळ येथील फुल

वहिवाट त्यांचे त्याजकडे. यांत मध्यस्ताचा दखल नाही. शमपुदौला वारल्यानंतर पागेकडील सर्व देखरेख नबाव जातीनें करू लागले. मध्यस्तानीं खटपट करावयाचे रीतीनें करून पाहिली, परंतु साध्य नाही. शमपुदौला याचा पुत्र लहान. कारभारी महमद अजीमखान यांचे निसवतीचे माहाल कलबर्गे भालकी चिटगोंदे चितापूर वगैरे याचा बंदोबस्त त्यांनीं राखिला. सर बुलंदजंग शमपुदौलाचे मेव्हणे व घासीमिया व गुलाम इमामखां व दिलदारखा व मुरादअली यांचे निसवतीचे लोक व पागा आलाहिदा. त्याचे बेगमीचा सरंजाम माहालही तोडून सदरहु इसमाचे निसवतीस वेगळाले होते. परंतु तालुकियाचा बंदोबस्त नाही, आणि चाकरी विषईही करार माफीक कमती. त्यात घासी मियांकडील तर फारच बखेडा. कारभार ओगडस्त. लोकाची धरणी पारणी नित्य खटला. याप्रां जाले. त्यावरून काहीं दिवस याचे तालुक्याचा बंदोबस्त पाहात जाणें ह्मणोन अजमखान यास नबाबानीं सांगितले. अजमखान याचा इल हाक सरबुलंदजंग याचे दसखत, जैसे ठराऊन क्रमही चालिला होता. तथापि निर्वेध बंदोबस्त खातरखा नाही. पागेकडील हिसेवाचा घोल मध्यस्तानीं नवाबास अर्ज करून घातला. राज्याजीस हिसेव पाहण्यास सांगितलें. हिसेवी यैवज पागेवाल्याकडे निघाला त्याची तडजोड ठरून पांचसहा लक्ष पर्यंत पागेवाल्याकडोन यैवज सरकारास घेतला पुढे पागेकडील बंदोबस्त येथस्थित व्हावा हें नवाबास अगत्य. या सर्वांत पाहता येक महमद अजीमखान कार्य करता त्यांनीं नवाबास अर्ज केला कीं शमपुदौला मरहुम याजकडील सर्व बंदोबस्त हजरत जातीनें करण्यास मुतवजे असोन हा प्रकार असा. गुलामता मगदुर सागणें ते सागतो, परंतु कोणी कोणांत नाही. याची येहतीयात जसी होणें तसी व्हावी. त्यावरून अजमखान यास नबाबानीं सांगितले कीं कुल तालुकियाचा बंदोबस्त तुमचे जिमेस आहे. सरबुलंदजंग घासीमिया वगैरे यांस नेमाप्रां। माहवारी माहवमाह देत जावी. तालुक्यास अमला योजून बंदोबस्त पका करावा. त्यावरून अजमखान यांनीं सिदी इमाम यांचे अमीलीचे कारस्तानाचा बयान केल्यावरून पुल पागेकडील पस्तीस तालुकियाची सरअमीली

सिदी इमाम यांजकडे। मांगवे छ २० मोहरमी अबमखान वं घासीमियां
यांजला सिदी इमाम यांस वेऊन येण्याविषीं नवावांनीं चौपदार पाठऊन नेले-
सिदी इमाम यांस बाहलीचा खलात दिव्हा माहावारीचे नेम ठरले त्याप्रा
यैवज जिकडील त्रिवक देऊन तालुक्याचा बदोबस्त करावा या प्रा। सांगितले
सिदी इमाम यांनीं तमाम तालुक्यास जफ्या खाना केल्या या उपरी। अमील
माहलो माहाल खाना होणार, सिदी घाट च्यार दिवसांत येथून तालुक्यास
जाणार सारांश, शमघुदीला यांजकडील तालुक्याचा बखेडा अलाहिदा दुक
ब्यामुळे होता तो अजमखान यांचे विष्यारें नवावांनीं येकत्र बदोबस्त याप्रा
केला सा छ २८ मोहरम हे विज्ञापना.

श्री

भाषण नं ६० गुरुवार शके १७१५

विनति विज्ञापना हरवाजी नार्क विठ्ठी याचे पुतण्यानें औरगावादी सु-
म्यावर बलवा करावयाचे केले याची अखवार आल्यावरून दुकानाची जप्ती
जाळी सांप्रत त्याजकडील त्रिवक नार्क येथे आहे, त्याचे बोलणे मध्य
स्तास्ती रोशनराये वहरी नारायेण यांचे मारफतीनें होऊन तूर्त साडेतीन
लक्षाची निशा त्रिवक नार्क यांनीं करावी जैसे मध्यस्तांनीं ठरविले. त्यावर
रून साडेतीन लाखाची फर्द घेतली दुकानांतील नगदी यैवज व भरतीस
लेकांकडे येणे तो लाऊन दिव्हा दुकानावर पाहारे होते ते उद्यवयाची पर-
वानगी मध्यस्तांनीं नवावास अर्ज करून घेतली सा छ २८ मोहरम हे
विज्ञापना

श्री

भाषण नं ३० गुरुवार शके १७१५.

विनति विज्ञापना पुनर्रसु नक्षत्रापासोन आश्लेया अखेर पोषतो तीन न
क्षत्रे कोरडी गेली पाऊस नाही वारा भयानक खरीफाची विकें व मर्य
जिनस धान्याचे गचोत्यास येऊन पर्जन्य नाही यामुळे वाल्तन्नालक्षी धारण
सस्त होती ते दररोज सेर आत्से (२) रोज माहाग होत घाटी पर्जन्या-

मुळें मनुष्यमात्राचे होष ठिकाणीं नव्हते. इतकियांत श्रावण शु॥ प्रष्टी मंगळ-
 वारीं मघा नक्षत्राची शुरुवात होताच पर्जन्याचे वृष्टीस आरंभ जाला. सगळें
 नक्षत्र पाऊस इकडील तमाम प्रातीं जाले. रात्रीं पर्जन्य पडावा, दिवसां उघ-
 डावा, याप्रा दरोज. त्यांत च्यार पांच पाऊस मातबर जसे कुणबी लोकांस
 अपेक्षित तसे जाले. चहुंकडे पाणी पाणी जालें. बोढ्यास व नद्यास तमाम
 पूर आले. मार्गी येणार जाणार वाटसरू बोढ्या नाल्याचे पुरानें कितेक अ-
 टकून तीन तीन च्यार च्यार दिवस राहिले. कितेक दग्यानें वाहून गेले.
 बेदर येथे किल्यात व शहरांत व पेंठा येथील भितीस पाणी लागून डांसळून
 पडल्या. त्यांत कित्येक माणसे मेलीं, व जायाही जालीं. मघा नक्षत्राचा
 पाऊस इकडील प्रातीं बहुत जाला. पूर्वा निघाल्यापासोन उघड पडली आहे.
 त्यांतही वारीक मोठा वरचेवर पडतच आहे. आर्ही छपराची भित घालविली
 त्याजवर छपरें टाकावयाचा अवकाश पडला नाहीं; कारण कीं, तीन दिवस
 पर्जन्याची झड येकसारखी लागली. भित पडोन दोन माणसे प्यादे ठार जाले;
 व पांच सात जखमी जाली. तीं वरी व्हावयास आणिक महिना दीड महिना
 पाहिजे, रा॥ छ. २८ मोहरम हे विज्ञापना.

श्री.

श्रावण व. ३० गुरुवार शके १७१५.

विनति विज्ञापना. चेनापटणाहून व्यंकटराम दीला याजकडील अखबार
 आली, ती साप्रत खाना केली आहे. राजश्री गोविंदराव सेवेसीं प्रविष्ट कर-
 तील. अवलोकने सविस्तर मार ध्यानात येईल. रा॥ छ. २८ मोहरम हे
 विज्ञापना.

श्री.

श्रावण व. ३० गुरुवार शके १७१५.

अखबार ई॥ छ ९ मोहरम ता॥ छ. २५ माहे मार पर्यंत रा॥ छ. २८
 मोहरम.

विनंति विज्ञापना राजेश्री रघोजी भोंसले सेनासाहेबसुभा यांचे पत्र आ-
 ङ्गास आले की, पुण्यास राजश्री श्रीधरपंत व कुशाबा चिटणीस यांची रवा-
 नगी राजश्री दावूरान्न यांसहित केली झणोन, व सदरहु अन्वये नवाबासही
 सेनासाहेबसुभा यांचे खरीता पत्र आले ते त्यांजकडील माधवराव रामचंद्र
 यांनी गुजराणिलें रा। छ २८ मोहरम हे विज्ञापना

श्री.

भाद्रपद शु १ शुक्रवार शके १७१५.

विनंति विज्ञापना छ २८ मोहरमी प्रथम प्रहरी मिस्तर इष्टावरट फिरंगी
 मिस्तर प्यान कनवी कडील आला होता नवाबही वाहेर आले दरवार
 जाला फिरंगी मार याने अर्ज केला की छ १४ मोहरमी फुलकचेरीत ई
 भ्रजाकडील ठाणे कायेम जालें त्याजवरून खुपीच्या तोफा सो
 डावयास हुफुम केला एकवीस बार जाले कसी घेतली याचा तपसील
 मागाहून समजून घेऊन लिहून पाठवीन रा। छ. २९ मोहरम हे विज्ञापना

छ ६ सफरी टप्यावर पुण्यास

श्री

भाद्रपद शु ८ शुक्रवार शके १७१५

श्रीमंत राजश्री—————रावसाहेब स्वामीचे

सेवेसी—————

विनंति सेवक गोविंदराव कृष्ण कृतानेक साा नमस्कार विनंति विज्ञापना,
 ताा छ २६ माहे सफरपर्यंत मुा वेदर येथे स्वामीचे कृपावलाकर्नेकरून से
 यकरचे वर्तमान यथास्थित असे विशेष इकडील वर्तमान पेशजी डकिवर ताा
 पार विनंति लिहित्यावरून घ्यानांत आले असेल सांप्रत येथील वर्तमान अला

हिदा पुरवणी पत्रीं सेवेसीं विनंति लेहून पत्राची खानगी केली असे, त्याव. खून अवलोकनात येईल. उत्तरे खाना करावयास आज्ञा करणार स्वामी समर्थ. सेवेसीं श्रुत होय हे विज्ञापना.

श्री.

भाद्रपद शु. ८ शुक्रवार शके १७१५.

विनंती विज्ञापना. "पागेकडील पस्तीस माहालचा वंदोवस्त नवावानी मह. मद अजीमखा यांचे विच्यारे सिदी इमाम यास सर अमीली देऊन केला" इत्यादिक तपसिलाची विनंती पेजजी लिहिल्यावरून ध्यानास आले असेल. सिदी इमाम यांनीं तमाम पागेकडील तालुक्यात आपल्या नफ्त्या पाठविल्या. सर वुलंदजंग घासीमिया वगैरेकडीं ५ अमील होते ते तगीर जाले. त्यास हे सर्व करणे महंमद अजीमखा यांचे विन्यासचे. त्यांनीं घासीमियां याजकडील संमत काहीं घेऊन केले. सर वुलंदजंग वगैरे अलाहिदा राहिले. ते आपले ठिकाणीं नाखुप, कीं झाडून तालुकियाचा सरसुभा सिदी इमाम जाला. तो माहावारी उचले हाते देईल ते घेऊन खाऊन पडावें. तालुक्यांत सर्व हुकुम अहकाम त्यांजकडील. यात राहिले काय १ याप्रा मनांत येऊन, त्यांनीं तीन च्यार इसमानीं येक होऊन अटा वाविला. व्यंकटराव सरसुभेदार सुरापुरकर यांजकडे सर वुलंदजंगाकडील तीन तालुके. पाा हसनावाद व अलद गुजोटी अमीलीनें होते, त्या तालुक्यास सिदीची जती गेली. व्यंकटराव यांची व सिदीची पहिली ही अदावत. त्यांचे तालुके सिदीने व सिदीचे व्यंकटराव यांनीं इजाफे कवूल करून केले, याप्रा चुरस होतीच. हल्लीं सिदीचा पगडा कुळ पागा तालुकियांतपडला, हे गोष्ट व्यंकटराव यांस आहद होऊन सरवुलंदजंग यास हेही अनुकूल जाले. सरवुलंदजंग आदिकरून व्यंकटराव याचा येक विचार जाला कीं कोणेंही प्रकारे सिदीने काम केलें हें उलटावे. इजाफा वरता बोलावा, परंतु जाले कामाची पायमली करून आपटी घात्री. याप्रा नक्षा वाधुन राज्याजी यांचे विद्यमाने जावसाल शुरु केला. पागा तालुकियाचा येकदर सरकारी आकार शिवाय खर्च बावीस लाख. याजवर दहा लक्ष ज्याजती

आकार करून देण्याचें बोलणें सिदीइमाम यांचें, अजमखान यांचें विचारें नवा वापासीं होऊन, वेचाळीस लक्षाचा अंदाजा ठरला हलीं व्यंकटराव यांणीं दहा लक्ष इजाफा बोलण्यात आणिला वावन लक्षावर गोष्ट आली मध्यस्ता पासीं राज्याजिचे मारफत बोलणें पडलें पागा तालुकियांत हरयेक तऱ्हेनें आपला कदम सिरावा याची हाडस मध्यस्तास होतीच इतके दिवस उद्योग केला परंतु साध्य न जाला सांप्रत घरांतील फुट पडून अनायासें करून सरबु लदजंग वगैरे कडील पैगाम लागला यांत सतोप मध्यस्तास होऊन नवावाकडे मध्यस्त गेले पागा तालुकियावर इजाफा असा इत्यादिक वयान करून अर्ज केला सरबुलदजंग घासीमिया गुलामइमाम वगैरे आले बोलणें चारसाहा घटिका पर्यंत यांचे त्यांचे जालें व्यंकटराव यांची पाठ थापटून मध्यस्तांनीं आधींच सिद्ध केलें वावन लक्षाचे आकाराचें बोलणें पडलें शिवाय माहाळ मार खर्च सिधदी वगैरे आठ लक्ष यैसें बोलण्यात होतें त्याजवर ही मध्य स्तांनीं मात्रा चढवून बोलले कीं आठ लक्ष सिधदी खर्च वात्रत देणें व यैन बावन लाख येकून साठ लाख रुपयांचा जिमा करून जो उघळील त्यानें पागा तालुकियाचे दरोबस्त काम करावें याप्रा साठ लाखावर रकम येऊन पोहचली हलीं सिदी इमाम यांस म्हणतात कीं तुम्ही साठ लाख कवूल करून काम करावें नाहीं तर सदरहुप्रा व्यंकटराव यांजकडे फरार करून देतो याचा विष्यार करून अर्ज करितो याप्रा अजमखां व सिदी इमाम यांचे बोलणें याजवर कोणाकडे टरतें तें पाहावें सारांश पागा तालुकियाचा बदोबस्त आजपर्यंत नवाबांनीं जास्तीनें राखिला होता सांप्रत घरांतील फुट पडल्या मुळे या धरास नैत्रत पोहचली सा ७ ६ सफर हे विनंती.

श्री

भाद्रपद शु ८ शुक्रवार शके १७१५.

विनंती विज्ञापना मध्यस्ताचे बोलण्यांत आलें कीं “ इप्रज व फरासीस यांचा विगाड विलापतेंत जात्यानंतर त्यांच्या त्याच्या सीन उडाय मातवर जाल्या त्यांत तर्फेनर्ची मनुष्ये बहुत खपटी गेली फरासीसाकडील जमात भारी इप्रज

वगैरे तीन च्यार टोपीवाले येकत्र होऊन लडाया जाल्या, परंतु फरासीस गालब. तेव्हां इंग्रजांनीं रूसवाले टोपीकर याजकडे राजकारण करून त्यास घामील करून घेतले. रूसवाल्याचा जमाव हमेपा भारी. ज्याजकडील जंगी जाहा. जांत तीस लाख लडाक माणसें समवाल्यासी ज्याचा लडाई पैहाम होत असती त्यांस इंग्रजांनीं मेळऊन घेतल्यानतर रूसवाले व इंग्रज येकत्र होऊन फरासीसासी लडाई मातबर जाली. फरासीसाची सिकस्त जाल्याचें वर्तमान आलें. खुष्कींत फुलचेरी बंदरही इंग्रजांनीं घेतलें. ” याप्राा बोलले. “तीन दिवसपर्यंत फरासीस इंग्रजासी फुलचेरीवर लडले. सेवटीं ताबा इंग्रजांकडील फौज सरंजामाचा सोसेना, सबब किला इंग्रजांचे स्वाधीन केला. ” याप्राा बोलले. रा छ. ६ माहे सफर हे विज्ञापना.

श्री.

भाद्रपद शु. ८ शुक्रवार शके १७१५.

विनंती विज्ञापना. मध्यस्तानीं बोलण्यांत आणले कीं “ लाडबाहादुर-कलकत्याहून मोहरमी जाहजांत सवार जाल्याचें वर्तमान आलें. चेनापटणास येणार. छ. २२ मोहरमचीं पत्रें चेना पटणाकडून अखबार वगैरे आली. तोपावेतो लाडसाहेब चेनापटनास दाखल जाले नाहीत. कलकत्याहून स्वार जाले त्यापक्षीं लौकर येतील ” याप्राा बोलले. रा छ. ६ सफर हे विज्ञापना.

श्री.

भाद्रपद शु. ८ शुक्रवार शके १७१५.

विनंती विज्ञापना. अलफखान करनुळकर यांजकडून रणदुलाखान नवाबांकडे आले. त्याचे बोलणे मध्यास्तासीं होऊन अलफखान यांजकडे कुल तालुका बाहाल जाला. “ टिपुकडील पेषकसीचे यैवजाची निकड करनुळकरास लागली. याचा बंदोबस्त व्हावा ” म्हणोन रणदुलाखानाचें बोलणे. मध्यस्ताचे म्ह (ण) णें कीं “ लाड बाहादुर यासलेहून बंदोबस्त होईल तेथवर करितो, परंतु रणमस्तखान याचा मोहरी द-

स्त यैवजं टिपुपासीं असल्यास पेपकसीचा यैवजं सालावाद देणे प्रातः करार
 च असता आहे, त्यापक्षां दस्त यैवज निघाल्यास वोलण्यास जागा नाही परंतु
 दस्त यैवज मोहरी त्याजपासीं नाही जर दस्त यैवज असता तर आजपर्यंत
 त केद करून बशास ठेवते : तथापि निघाल्यास दोन लाख रु पेशक
 सीचा दस्त यैवज असला तरी लाख रु तीन सरकारचे व लाख टिपुचे
 याचा निर्णय पुढे पाहता येईल त्यास तुम्हीं बंदगान अली यांचे नावे अर्जी
 ल्याहवी की, टिपुकडील पेपकसीचा तगादा होतो त्यास रणमस्तखान यां
 चे मोहरी दस्त यैवज त्यापासीं निघाल्यास मंजूर" याप्रा रणदुलाखान यां
 सीं मध्यस्तांनी बोलून रणदुलाखान यांची अर्जी सदरहुप्रा नबाबास देण्याचा
 मसविदा मध्यस्तांनी रणदुलाखान यांस आमचे समक्ष करून दिल्ला रा छ ६
 माहे सफर हे विज्ञापना

श्री

भाद्रपद शु ८ शुक्रवार शके १७१५.

विनंती विज्ञापना चेनापटणाहुन व्यंकटरामदीला याजकडील अखवार
 मांप्रत आली ती येथून रा केली आहे राजश्री गोविंदराव भगवंत सेवेसी प्र-
 विष्ट करतील, त्याकरून वर्तमान अवलोकनांत येईल उत्तर खाना होण्यास
 आत्रा जाली पाहिजे रा छ ६ माहे सफर हे विज्ञापना

श्री

अखवार शा छ २९ मोहरम ता छ ९ माहे सफरपर्यंत रा छ ६ सफर

छ ८ सफरी टप्यावर पुण्यास

श्री

भाद्रपद शु १० रविवार शके १७१५

—श्रीमंत राजश्री ————— रावसाहेब —————

—स्वामीचे सेवेसी —————

विनंती सेवक गोविंदराव कृष्ण कृतानेक सा नमस्कार. विनंती विज्ञापना
 ता छ ८ माहे सफर मुा बेदर येथे स्वामीचे शपायगेकर्ने करून सेवकाचे व

तेमान यथास्थित असै विशेष. इकडील वर्तमान पेगजी छ. ६ माहे मारी ले-
खन करून पत्राची खानगी डांकेवर केली तीं पत्रे सेवेसीं प्रविष्ट होऊन
ध्यानात आले असेल. सांप्रत येथील वर्तमान अलाहिदा पुरवणीपत्रीं विनती
ळिा आहे. अवलोकने ध्यानास येईल. उत्तरें खाना करावयास आज्ञा करणार
स्वामी समर्थ. सेवेसीं श्रुत होय हे विज्ञापना

श्री

भाद्रपद शु. १० रविवार शके १७१५,

विनंती विज्ञापना. पागेकडील तालुक्याचे तगरी वाहलीचा जाव-
साल घोळाखालीं पडला. येविपीची विनंती ताा पेशजी लिहिण्यात आली,
त्यावरून ध्यानात आले असेल. तीन दिवस नित्य सरबुलंदजंग, व घासी
मिया, व महमदअजीमखा वगैरे पागेकडील इसमे व राज्याजी याप्रा
नवावाचे दिवाणखान्यात प्रातःकालापासोन प्रहररात्रपर्यंत जलसा व्हावा. कुल-
पागेकडील महाल येथील सन १२०२ (फसली) साल गुदस्तचा आकार
याचे हिसेव पाहून, त्या आकारावर इजाफा हिसेरसीद प्राा बसऊन
साठ लाखाची वेरीज यैन व इजाफा मिळोन सिद्ध केली. पैकी दोन टुकडे
अलाहिदा तीस तीस लाखाचे केले. येक टुकडी सरबुलंदजंग याचे निसव-
तीची, त्यात साहेब्र जादे ज्याहांदरज्याहा पहिलेच सरबुलंदजगाकडे नेमणुक
होती. ते व शमपुलउमरा याचे पुत्र याचे खासगीचा तालुका केला, व
कारभार महमदअजीमखा याजकडे होता. तोही सांप्रत सरबुलंदजंग,
याजकडे ठरला. त्यासुधा तांस लाखाचा तालुका सरबुलंदजगाकडे मुकरर-
जाला. दुसरी टुकडी महमदअजीमखा व घासीमिया मिळोन उभयताकडे
तीस लक्षाचा तालुका. या प्राा ठराव जाला. राा छ ८ माहे सफर हे विज्ञापना.

श्री.

भाद्रपद शु. १० रविवार शके १७१५.

विनती विज्ञापना. पागेकडील तालुक्याच्या दोन टुकड्या नवाबांनीं

ठरळून वांटणी जाली सरबुल्लदजंगाकडे महमदअजीमखान यांजकडील ता-
 लुक्या पो कलबगै व चितापुर, अबजलपुर, मणुरमापम, हुमणावाद, बेंवली,
 हे वांटणींत गेले, व अजमखान यांजकडे सरबुल्लदजंगाकडील हसनावाद व
 हतमुरे, नारयेणखेड हे लागले घासीमियां यांजकडील देगळूर, सारबाळ व
 खाळखंदार, आदिकरून पहिले माहाळ होते तेच वाहाळ राहिले त्यापैकी
 कांहीं गेला नाहीं, व त्यांस आला नाहीं याप्राा दोन दुकड्यांत माहाळची
 वांटणी मध्यस्ताचे संमतें, नबाबाचे हुकमा प्राा राज्याजी यांनी केली या
 उपरी सरबुल्लदजंग व महमद अजीमखां यांजकडून अमील ठरून आपलाले
 माहाळीं खाना होणार येकदर पागा सालुकियाचा आकार बतीस लाखाचा
 हेता, त्याची वेरीज साठ लाखावर इजाफ्यासहीत कायम करून माहाळाची
 वांटणी जाली सरबुल्लदजंगाकडून सर अमील व्यकटराव सुरापुरकर व अज-
 मखानाकडील सिदीइमाम व घासीमियाकडील फदुलाखान व तिमराव
 हरी याप्राा अमील खाना होण्याचा बेत आहे राा छ ८माहे सफर हे विज्ञापना

श्री

भाद्रपद शु १० रविवार शके १७१५

विनती विज्ञापना मध्यस्तांनी आपल्याकडील रिसाल्याचें व पागेचे लोकांस
 सर्वास ताकीद केली आहे कीं “ तुम्ही आपले सरजामसहित तयार भसार्ये
 खाविदाचा हुकुम कोणे समई कसा होईल याचा कांही नेम नाही याजकारितां
 अगाळ तुम्हांस इतळा केली आहे वेफाम न राहतां आपले जमियतीची
 सरजामानसी तयारी करून सावध राहावे हुकुम हेतांच तेसमई तयारीची
 जिफीर न राहतां हुशारीनें असावे ” याप्राा ताकीद केली वरकडही
 अतराफ सिलेदार वगैरे लोकांस याचप्राा ताकीद आहे नथ निगादास्तीचे
 लोक मसाग घेऊन गेले त्याप्राो कितेक आले, व येणार तेही वरचेवर
 जमा होत आहे दाग चेहरे करून रोजमरे कितेकांचे ज्यारी जाळे शिवाय
 नवीन फुटकर लोक येतात, तेही ठेवितात राा छ ८ माहे सफर हे विज्ञापना

श्री.

भाद्रपद शु. १० रविवार शके १७१५.

विनती विज्ञापना. राजश्री बाबाराव गोविंद यास मध्यस्तानी सांगितले कीं तुहीं पुणियास जाण्याची आपली तयारी करणे. पांच सात दिवसात हजुरची रुखसत येक महिन्याची घेऊन जावें. बायका मुले येथे आहेत; तसांच असो द्यावी. सडे जाऊन रात्र सिंदे याजपासी पोंहचावें. तेथुनही निरोप सत्वरच घेऊन येके महिन्यात येथे यावें. याप्राा सांगितल्यावरून मारानिलेनी पुण्यास जाव-याची तयारी आपली केली आहे. नवाबाची रुखसत व मध्यस्ताचा निरोप घेउन येथून निघाले, म्हणजे विनती लिहिण्यात येईल. राा छ. ८ सफर हे विज्ञापना.

श्री

अखबार ईा छ. २ ताा छ. ६ सफर पर्यंत राा छ. ८ सफरी
छ. ११ सफरी डाकेवर पुण्यास.

श्री.

भाद्रपद शु १३. बुधवार शके १७१५.

श्रीमंत राजश्री _____ रावसाहेब
स्वामीचे सेवेसीं _____

विनती सेवक गोविंदराव कृष्ण कृतानेक साा नमस्कार विनती विज्ञापना. ताा छ. ११ माहे सफर पर्यंत मुा बेदर येथे स्वामीचे कृपावलोकनें करून सेवकाचे वर्तमान यथास्थित असे विशेष. इकडील वर्तमान छ. ८ माहे मारीं लेखन करून पत्राची रवानगी डांकेवर सेवेसी केली आहे त्यावरून ध्यानात आले असेल. साप्रत येथील वर्तमानाची विनती अलाहिदा पुरवणीपत्री लाा आहे. अवलोकने सविस्तर ध्यानात येईल. उत्तरे रवाना व्हावयास आज्ञा करणार स्वामी समर्थ. सेवेसीं श्रुत होय हे विज्ञापना.

श्री.

भाद्रपद शु १३ बुधवार शके १७१५.

विनती विज्ञापना. पागेकडील तालुकियांचाकारभार आठ दाहा दिवस

पर्यंत घोळाखालें पडून रोज येक नक्षा ठरवा याप्रा होत गेलें येकंदर पागा तालुकियाचे दोन टुकडे तीस तीस लक्ष इजाफ्यासहित येक सरबुलदजंग यांचे निसबतीस सोहेब जादे व शमपुल उमरासुधां व येकांत अजमखान व घासीमियां, याप्रा वांटणी दौलाचे संमतें राज्याजीनीं ठरविळी इत्यादिक ताा जें होत आलें त्याची विनती पेशजी लिहिल्यावरून घ्यानांत आलें असेल दोन वाटण्या याप्रा जात्याचा विचार नवाबांनीं पाहून या करण्यांत तालुक्याचा बंदोबस्त खातरखा नाहीं पुठेंही बखेडाच समजोन नवाबांनीं अजमखान यांजकडे सांगोन पाठविलें कीं, “पागेकडील कामाचा कुल बंदोबस्त तुम्हांकडे सांगून सर अमीली सिदी इमाम यास दिल्ली दरमियान व्यंकटराय सुरापुरकर यानी त्याजवर इजाफा कबूल केला, त्यास तुम्ही सरकार नुकतानीचे खादार कांहीं नाहीं त्यापशीं इजाफा व्यंकटराय यांनीं केल्याप्रा तुम्हीच कबूल करून आपले कामाचा बंदोबस्त राखावा अजमुल उमरा बहादुर यांची तुमचीही सफाई करून देवधितो त्यांनी तुम्ही येक विषयारें राहून ज्यात सरकार काम व उपयोग तें अमलांत आणावे यांत आमची खुशी आणि तुमचेही नोकरीस हेच लाजम आहे अजमुल उमरा यांस तुम्ही पमपुल उमरा प्रा पाहात जावें ”थैसें सांगोन पाठविल्यावरून अजम खान यांनी अर्ज केला की “ जशी हाजुरची ईर्पाद त्याप्रा गुलाम हाजर आहे ” याप्रा इकडील बंदोबस्त आंतुन करून दौलासही नवाबांनी सांगितलें कीं “पागेचे कामांत महमद अजीमखा यांचीच वकफियत चांगली यांचे हातें पागा तालुकियाचा बंदोबस्त ज्यारी राहवा तुम्ही त्या

काम चांगलें तें करावें अजमखान (शमशु)ल उमरा याची नजर

होती तसी तुमची असानी, व खान मार ही तुम्हास त्याचे ठिकाणी समजोन वागतील ” यासन्हेनें दोही कडील साधन पकें केलें तों पावेतों राज्याजी आदि करून फोणा येकास हे कांहींच समजों दिल्लें नाहीं दौलांनीं राज्याजीस सांगितलें की तुम्ही तीन फर्द तयार कराव्या येक फर्द कुल तालुकियाचे काम व्यंकटराय याचें नावें, दुसरी फर्द निमै सरबुलदजंग व निमै महमद अजीमखा घासीमिया, हानक्षा, तिसरी फर्द अजमखान यांचे नावें कुल

तालुकियाची, या प्राा तीन फर्दा तयार करून समागमें घेऊन यावे. यातून हाजरती कलेल या प्राा सा फर्दा घेऊन दौला व राज्याजी नवाबाकडे गेले. पागेवालेही सरबुलदजंग घासीमिया व अजमखान, दिलदारखान हे सर्व आले. अमील व्यंकटराव सिदी इमाम हेही हाजर जाले. प्रथम नवाबाचें बोलणें दौलासी दोन घटिका होऊन, राज्याजी यांच्या फर्दा पाहिल्या, कुल तालुकियाचा बदोबस्त अजमखान याजकडे सागांवा हे नवाबाचें विच्यारास आलें, याचा रुकार दौलाचाही पडून अजमखान यास बोलाऊन नवाबांनीं खातरजमा करून सांगितलें. दौलाची व त्याची सफाई करून दिल्ली. अजमखान याचे जिमे पागा तालुकियाचा कुल कारभार केला हें व्यंकटराव यास समजताच, मार निलेनीं ये तेथेंच आधीं बासष्ट लाखाची येकदर फर्द दिल्ली होती, त्याजवर आणिक इजाफा पांचलक्ष (गु) जराणली. नवाबांनीं पाहून दौलास नवाब बोलले कीं, फर्द त्यांचे त्यास माघारी द्यावी. - त्या प्राा फर्द फिरोज व्यंकटराव याचे यास दिल्ली. बासष्ट लक्ष रु. व्यंकटरावांनीं इजाफ्यासुधा केले होते; त्या पैकीं च्यारलक्ष महकुफ करून अठावन लाखाचा अदाजा महंमद अजीमखां यांस करार करून दिल्ली. याशिवाय व्यंकटराव यांनीं नवाबांचे तोषेखान्यांत चार लक्ष रु. देण्याचा करार कैला होता, तोही अजमखान यास नवाबांनीं माफ केला. याप्राा अजमखान यांचीं पास खातर ठेऊन दौलाचें व त्यांचे रहस्य करून देऊन कारभार याप्राा उलगाडला. रा. छ. ११ माहे सफर हे विज्ञापना.

श्री.

भाद्रपद शु १३. बुधवार शके १७१५.

विनंती विज्ञापना. नवाबांनीं आपले समक्ष दौलास व अजमखान यांस सरकार कामावर येक विचारें राहून कामाची वहिवाट करावयाचें सागोन सफाई उभयताची करून दिल्ली. अजमखान यास दौलाकडे जाण्याचें सांगितल्यावरून खान मार दौलाकडे गेले होते तेही अजमखान यांचे घरास जाणार.

याप्रा तूर्त असा क्रम चाळिला आहे येकंदर पागेचे माहाला पौ दिख-
 दाखान यांस जागीर साडेतीन लक्षांची नवाबानां लोहारें व आळूर हे दोन
 महाळ नेमून दिले त्याप्रा या पुण्यांतून दोन महाळ त्याचे निसवतीस
 जाले आळंद व गुजोटी हे दोन महाळ व्यंकटराव यांजकडे अजमखान याचे
 तर्फेनें देविले बाकीचे सर्व तालुक्यास अमील अजमखान यांनीं टाऊन
 पाठ्यावें यैसा बेत टरला वगैरे अजमखान यांस व्यंकटराव
 या त्यांचे इस्तखवाबानें काम करावें यैसें टरले रा छ ११ माहे
 सफर हे विज्ञापना

श्री

माद्रपत्र शु १३ बुधवार शके १७१५

विनंती विज्ञापना येथील तमाम मुतसदी व फिरकोळी मनसबदार यांचे
 जागिरीवर पटी पांच लाख रुपयाची दौलतीनीं टाऊन सर्वांचे मार्गे खोपदार
 व सजावळ राण्याजी भवानदास सेढमल आदिकरून देखील भारमळ यांस
 लाऊन निकड केली आहे की नजरेबाबत येवज दाखल करणें त्यांची
 रदबदल दौलासी होत आहे इतक्यावर यांचें काय टांवात येतें त्याप्रा
 मागाहून ताा विनंती लिहिण्यांत येईल दौलाचे कारकिर्दीपासोन मुतसदी
 यांनीं हजरी गणपतीचे कामांत तफावत खो रुपयाचा
 मुतसदी मंडळीवर निवतो या विषींचा तगादा लगत्यावरून काहीं आळ
 हिसेची नजरेचा टाव व्हावा असें बोलणें लागलें आहे कारण की, याची
 जुजरसी केली असता कोट्यावेतों करावी ! सबब नजरेवर टावें असें होत
 आहे यावर जसें टरेल त्याप्रा विनंती लिहीन रा छ ११ माहे
 सफर हे विज्ञापना

श्री

माद्रपत्र शु १३ बुधवार शके १७१५

विनंती विज्ञापना राजश्री बाबाराव गोविंद यांकी खानगी पुण्यास हो-
 प्याविषयीं दौलतीनीं नवाबास अर्ज केरवावमन “ बाबाराव यांस स्वस्तिस

घेऊन येणें " हणोन नवाबांनीं दौलाकडे सांगोन पाठविलें. दौला मार निलेस घेऊन नवाबांकडे गेले. छ. १० सफरी बाबाराव गोविंद यास नवाबांनीं रुखसत दिल्ली. याउपरी दौलाचा निरोप घेऊन खाना होणार नवाबांनीं बाबाराव याचे तुमचें बोलणें दो मग बाबाराव यांनीं जावें. त्यास दोलासमवेत बाबाराव याचे बोलणे या उपरी जे होईल त्याची विनंती मागाहून लिहितो. रा. छ. ११ माहे सफर हे विज्ञापना.

श्री.

भाद्रपद शु. १३ बुधवार शके १७१५.

विनंती विज्ञापना. गजीकोटा व कडपे तालुकियांत मुफसदाचा हंगाम भारी. कितेक ठाणीं जमीदार वगैरे मुफसद लोकांनीं नवाबाकडील व टिपुकडील घेतली. याजकारितां मुफसदाचे तंत्रीस टिपुकडीलही काहीं जमियत व सरंजाम आला. यैसे वर्तमान आहे. यावरून नवाबांनीं आपले तालुकियाचे बंदोबस्ताकारिता येथुन दिलावरुदौला किलेदार गंजीकोटा याजकडे मुसारेह मु समागमे येक व देन तोफा व दाहा निशाणे गारघाचीं व दाहा सदुखा बारुदचे याप्राा सरंजामानिसी खानगी केली. रा. छ. ११ माहे सफर हे विज्ञापना.

श्री.

भाद्रपद शु. १३ बुधवार शके १७१५

अखबार ईा छ. ६ ता. छ. १० सफर पावेतो रा. छ. ११ माहे सफर-
रा. छ. १७ माहे सफर पत्रे पुण्यास खानगी टप्यावर.

श्री.

भाद्रपद शु. ३० बुधवार शके १७१५.

श्रीमंत राजश्री

रावसाहेब

स्वामीचे सेवसीं

विनंती सेवक गोविंदाराव कृष्ण कृतानेक साा नमस्कार विनंती विज्ञापना

कारभारही दौलाचेथें नित्य दीड प्रहर रात्रपर्यंत दोन तीन दिवस सतत होत आहे, त्याजमुळे वाबाजीराव याचे निरोपाचे अद्याप जालें नाहीं. इतक्यावर जसे ठरेल त्याची विनती मागाहून लिहितो. राा छ १७ सफर हे विज्ञापना.

श्री.

भाद्रपद व. ५ मंगळवार शके १७१५.

विनंती विज्ञापना. जी येथे येके ठिकाणीं अशी आहे कीं ...
 . समई आपल्यासीं बिगाड करतील पुरत नाहीं. ज्या समई नमुद होतील. तेव्हां मुष्कील पडेल हे समजोन, टिपु बहुत सावधपणें आतां पासोन बंदोबस्तास लागला. पाहाडी दरोबस्त किले येथील यजबुती ज्याब्रन्या करावयास लाविली. पाहाडी किले जातील सरंजाम पोक्त ठेऊन बंदोबस्त करविला. व, जमीदोन किले इंग्रजाचे लढाईत परिच्छिन्न राहावयाचें नाहींत. हे जाणून जितका जमीदोन किला कोयते पाडून साफ करावा यैसा विच्यार केला आहे. पटणचे पूर्वेकडे किला मजबूत करावयास आरभ केला आहे. जातीने रोज तेथे जाऊन किल्याची दुरुस्ती होत असती. नित्याचा दरबारही त्याच जागीं होतो. याप्रोो वर्तमान शोध लागला, त्याची विनंती लिहिली असे. राा छ. १७ सफर हे विज्ञापना.

श्री.

भाद्रपद व. ५ मंगळवार शके १७१५.

..... इंग्रज कलकत्यास (गलबता) त सवार होऊन चेनापटणास छ. माहे सफरी दाखल जाला. याचें वर्तमान नवाबाचे सरकारांत छ. १४ माहे मारी चेनापटणचे अखबारीत आलें. राा छ. १७ माहे सफर हे विज्ञापना.

श्री.

भाद्रपद व. ५ मंगळवार शके १७१५.

विनति विज्ञापना. व्यंकटराम दिला याजकडून चेनापटणाहून अखवार आली, ती येथून खाना केली आहे. राजश्री गोविंदराव भगवंत सेवेसी

प्रविष्ट करतील, त्याजरून वर्तमान घ्यानांत येईल, या छ १७ माहे सफर हे विज्ञापना

श्री

भाद्रपद व ५ मंगळवार शके १७१५.

विनंती विज्ञापना पूर्वा नक्षत्र अखेरपर्यंत इकडील तमाम प्रांती पर्जन्याची वृष्टी फार जाली कितेक ठिकाणी मूग उडीद घेरे जिनसांस पाणी लागुन खराब जाले पाऊस उघडावा येंसें सर्वत्रांस जालें उत्तरा नक्षत्र सगळें कोरडें गेलें वापसे जाले कितेक जागा रबीष्या पेरण्या जास्या खरीफ चांगलें आलें सांप्रत तेरा चौदा सेर जौरी येथें धारण व तालुक्यांत सतरा आठरा शेर याप्रों आहे सारंग, साल मारि हंगामसीर धारण जसी व्हावी तसी होईल असें चिन्ह दिसतें पर्जन्य चांगले जाले या छ १७ माहे सफर हे विज्ञापना

श्री

अखबार शा छ १० ता छ १६ माहे सफर खानाजीळा असे या छ १७ माहे मजकुर सन १२०३ फसली, हे विज्ञापना

छ २१ सफरी पुण्यास डांकेवर

श्री

भाद्रपद व ९ शनिवार शके १७१५

श्रीमंत राजश्री _____ रावसाहेब _____
स्वामीचे सेवेसी _____

विनंती सेवक गोविंदराव कृष्ण कृतानेक साा नमस्कार विनंती विज्ञापना ता छ २१ माहे सफरपर्यंत मुा बदेर येथें स्वामीचे कृपात्रलोकनें करुन सेवकाचें वर्तमान यथास्थित असे विशेष इकडील वर्तमान छ १७ माहे मारी लेखन करुन पत्राची खानगी सेवेसी फेरी त्याजरून घ्यानास आलें असेल सांप्रत येथील वर्तमानाची विनंती अलाहिदा पुरवणीपत्री लिहिली आहे अवलोकनें घ्यानांत येईल उत्तरे खाना व्हायमास आज्ञा करणार स्वामी समर्थ भेवेमी घत होय हे विज्ञापना

श्री.

भाद्रपद व. ५ शनिवार शके १७१५.

विनंती विज्ञापना. राजश्री बाबाराव गोविंद यास पुण्यास जाण्याची रुख-सत नवावानी दिल्ली, त्या समई मारनिलेसी कितेक बोलण्याचे मरातव सागणें ते आमचे समक्ष दौलानी त्यासी बोलण्यात आणून मग निरोप द्यावा यैसा वेत ठरला. छ. १७ माहे सफरी दौलानी आह्लाकडे सागोन पाठविल्या-वरून गेलो. बाबारावही आले. साहा सात घटिकापर्यंत थेकातीं बोलणे जाले. याचा ताा अलाहिदा पुरवणीपत्रीं विनती लीा आहे, त्यावरून सवि-स्तर ध्यानात थेईल. बाबाराव यांसी दौलाचे बोलणे जालें. त्यास मार निले आह्लाकडे येणार आहेत. त्यात आह्लावेगळे दौला त्यासी काय बोलले आहेत.. यातीलवी खुलासा समजेल, त्यासारखी मागाहून ताा वार लिहितो. रा छ २१ सफर हे विज्ञापना.

श्री.

भाद्रपद व ९ शनिवार शके १७१५.

विनंती विज्ञापना पागावाले याजकडील तालुकियाचा रोज येक प्रकार याची विनंती पेशजी लिहिण्यात आल्यावरून ध्यानात आले असेल. नवावांनीं अजमखान यास सागितलेकीं, तुहीं शमपुल उमरा याजप्राा अजमुल उमरा यास समजोन, त्यांजकडे जात जावें. त्याप्राा प्रथम दिवसी अजमखान व घासीमिया दोलाकडे जाऊन त्यांसीं बहुत नम्रतेचें बोलणे बोलले कीं "आपण शमपुल उमरा आहेत. जसा बंदोबस्त खातरेस येईल तसा करावा" तेव्हां दौलानीं सागितले कीं तुहांधिषई हजुरात अर्ज करून पागेचा बंदोबस्त ज्यांत खातरखां असेंच करीन. तालुकियासंबंधे मार्गील देणे घेणे कोणाचें किती हें समजावावें. त्यावरून अजमखान यानी तालुकियाची बाकी व देणें व स्वराज्याचे मामलतीची बाकी इत्यादिक समजाऊन दिले. कुलतालुकिचा आ-कार वासष्ट लक्ष रु. ठरला यापैकीं पागेचे बेगमीचा थैवज बत्तीस लक्ष जाता तीस लाख रुपयांत स्वराज्याचे मामलतीचा थैवज बाकी असेल त्याचा

फड्या करवा व ज्यांचे देणे त्यास वायदा ठरवून घावें सरकारचे कसरे बाबत बाकी येवज याचे तालुके तोडून सरकारांत घावे याप्राा दौलांनी शकल काढून अजमखान व घासिमियां यांसी बोलण्यांत आणिलें याचा विचार अजमखान यांनी पाहतां कसरेबाबत येवजाचे तालुके निवडून परभारा घेतल्यानंतर बाकी जें राहिलें त्यांत पागेचा कुल कारखाना व देणें व सिबंदी खर्च व स्वराच्याची मामळत येणे करून गोष्ट निभावयाची नाही हें समजोन अजमखान यांचे बोलणें दौलासीं कीं हें काहीं आझांस सागोनये आपण शमपुळ उमरा वाहेत तेव्हां पागेचा वंदोवस्त करणें तसा आपणच करवा, आणि वरकड कामही केलेलें तसें व्हावें याप्राा अगानिराळें टाकून बोळतात याजवर कोणे दौलास येतें पाहावें सारांश दौलाचे मनांत फार दिवसांपासोन पागेकडील चौकसी आपण करवी येंसें होतें ते अनायासें हस्तगत जालें आतां घोळा खालीं बालून रोज मेक शकल काढितात पहिले दिवसीं अजमखान घासीमियां दौलाकडे गेले ते समई त्यासीं दौलांनीं आणा शपथा वाहून असा वंदोवस्त कारतो, याप्राा बहुत खातरजमेचे बोलले दुसरे दिवसीं रंग घेगळच यावरून शपथ क्रियेची हे अत्रस्था तेव्हां इतवाराची उमेद काय राहिली ! कोणेंही प्रकारें अजमखान याजला दौलाचे बोलण्याचा करण्याचा भरंवसा वाटेना यास्तव आंगानिराळीं गोष्ट टाकून बोळतात यावर कोणे घरास येतें पाहावें राा छ २१ सफर हे विज्ञापना

श्री.

भाद्रपद व ९ शनिवार शके १७१५.

विनंती विज्ञापना, " लार्डकारनवालीस इंग्रज याजकडून साता दफेची तहनाम्याची याद टिपुसुळतान यांचे मसलहत प्रकणीं आली त्या पादीचे कटमांत कांहीं कमबेप हर्फ करून साता दफेची याद श्रीमंताचे सरकारांतून गोविंदराव कृष्ण यांजकडे रवाना जाली, " या प्राा मिस्तर माल्टिट यानें येथें मिस्तर इष्टवट इंग्रजाकडून आहे त्यास लिहिलें त्यास याद आपल्यापाशी येउन पोहचली कीं काय क्षणोन भीरवाळम क्षणत होते त्यास अद्याप याद

आली नाही. आली खणजे प्रविष्ट होतील यैसैं सांगण्यांत आलें. रा. छ. २१
सफर हे विज्ञापना.

श्री.

भाद्रपद व. ९ शनिवार शके १७१५.

विनंती विज्ञापना. तमाम मुतसदी मंडळी यांस दौलांनीं तगादा लाविळा
आहे कीं सिलेदार लोकांची हजरी गणती करार वालाह नाही. ज्याचे शंभर
स्वार त्याचीं घोडी पन्नास साठ असतां शंभराची तलब रोजमुरे वगैरे सरका-
रातून घेतले. त्यांत सिलेदारास जितकीं घोडीं तितकाज यैवज दिव्हा. बाकी
मुतसदी व हाजरीचे चोपदार यांनीं मिळोन तफावत केली याचा येकदोन
पतालाऊन झा आपण कारभार करीत आल्या दिवसापासोन याचा हिसेव
समजावणें. या प्रांतसदी केली. हिसेवास पाहाता कशास कांहीं मिळेना.
लाखोन्वाच पेंच. सवत्र याची नजर ठरऊन ध्यावी यैसैं वोळणें मुतसदी मंड-
ळीचें पडलें. त्यावरून साडेवावीस लाखाची तफरीक ठरली. राज्याजी व
भारमल छटुलाल आदिकरून सर्वांवर हिसेरसीद प्राा वांटणी जाली आहे.
परंतु याचाही निश्चय नाही. याजवर आणिक काय ठरतें ते समजल्यानंतर
याची विनती मागाहून लिहिण्यात येईल. रा. छ. २१ सफर हे विज्ञापना.

श्री.

भाद्रपद व. ९ शनिवार शके १७१५.

विनंती विज्ञापना. ईसामिया याजकडे नवावाचे सरकारातून गुती सरकार-
पैकीं ताडकरी व ताडपत्री व सिंगणमला व येलानूर हे च्यार तालुके होते.
त्यास ईसामियाकडे टिपुकडील पत्राचा सिलसिला लागल्याचें दौलास समजले.
त्यावरून त्याजला येथें वोलाऊन घेतले. टिपुचीं व कमरुदीखान याचीं पत्रें
ईसामियापासीं होती. ते त्यानें दौलाचे हवालें केलीं. टिपुकडील या तन्हेनें
पैगाम, परंतु, आपण मिळालें नाही याप्राा ईसामियानें दौलापासीं आपला
निखालसपणा दाखविला. तथापि पुन्हां ईसामियास त्या तालुकियास रवाना
केलें असता काय तन्हा पडेल याचा अंदेशा दौलास. याजकारिता त्या च्यार

महालाचें काम ईसामियाकडून तगीर करून दुसऱ्याकडे सांगितलें नळगुंडा व देवरकुंडा हैदराबाद सुम्याचे महाल येथील काम ईसामियांस सांगोन सनदा पत्रें दिल्या याठपरी ईसामिया हरदो तालुक्याचे वंदोबस्तास खूबसत वेऊन जाणार. हें वर्तमान ईसामियाकडे टिपुकडील राजकारणाचे सिल सिल्याचे इम्रजास समजल्यावरून त्यानी नवावाकडे लिहिलें कीं ईसामिया कितुरी याजकरितां ताढपत्री वगैर तालुके याजकडे सांगो नये ततगीर करून दुसऱ्याकडे सांगवें ईसामियास दुसरीकडील काम योजवें याप्रा इम्रजाचें मत, यावरून ईसामियाकडील तालुके पहिले दूर जाळे आसद अलीखानही टिपुकडील सिलसिल्यांत यास्तव त्याची ही तिकडील तालुक्याची वरतरफी व्हावी हे इम्रजांचें ह (ण) णें यप्रा वारीक व त्तमान मीर आल्म याचे द्वारा व परभारां समजलें रा ठ २१ सफर हे ; विज्ञापना

श्री

धिनंती विज्ञापना व्यक्तदराम दिला याजकडून चेनापटणाहून अखबार आली ती रा केळी आहे राजश्री गोविंदराव भगवंत सेवेसी प्रविष्ट कारितील त्यावरून अवलोकनांत येइल रा छ २१ माहे सफर हे विज्ञापना

श्री

भाद्रपद व ४ सोमवार ते व ७ शनिवार शके १७१५.

अखबार सां ठ १६ तां ठ १९ सफर पर्यंत रा छ २१ सफर

श्री

आश्विन शु ३ मंगळवार शके १७१५.

माहे रावळ ऊर्फ आश्विन मास छ २ रोज रावसाहेबास पत्रें

श्रीमंत राजश्री _____ रावसाहेब

म्यामीचे सेवेसी _____

धिनंती सेवक गोविंदराव कृष्ण वृत्तानक सांघांग ममस्कार निन्ता

556 59

विज्ञापना ताा छ. २ माहे राा वल मुा वेदर येथे स्वामीचे कृपात्रलोकनेकरून सेवकाचे वर्तमान येथास्थित असे विशेष. इकडील वर्तमान पेशजी डांकेवर पत्राची खानगी केली त्यावरून ध्यानांत आले असेल. साप्रत येथील वर्तमानाची तपसिलें विनंती आलाहिदा पुरवणीपत्री लिहिली आहे. अवलोकने मजकुर ध्यानांत येईल. उत्तरे खाना व्हावयास आज्ञा करणार स्वामी समर्थ. सेवेसी श्रुत होय हेविज्ञापना.

श्री.

आश्विन शु. ३ मंगळवार शके १७१५.

विनंती विज्ञापना. बाबाराव यास दौलाचा निरोप होऊन बाहेर जिनसी-पासी जाऊन राहिले. मारनिलेस सागावयाचें तें दौलानीं सर्व सांगितलें. छ. २२ सफरी दौलाचा निरोप जाला त्यापक्षी मारनिलेनें येका दो दिवसांत निवोन जावें. परंतु सरकारातून जावसाळापैकी आठ फर्दा ठरून आल्या, त्याचे जबाब ठराऊन देण्याचे राज्याजी यास दौलानीं सांगितले. जबाब ठरण्या कारितां इतके दिवस मारनिलेचा गुंता जाला, याउपरी आठ फर्दाचे जबाब मारनिलेपासीं ठराऊन देणार. ते दिले हणजे येथून निवोन तिकडे येतील. राा छ २ माहे राावल हे विज्ञापना.

श्री

आश्विन शु. ३ मंगळवार शके १७१५.

विनंती विज्ञापना. राजश्री बाबाराव गोविंद यास पुगियास जाण्याची रुख-सत नवावानीं दिल्ली, येथिपईची विनंती पेशजी डांकेवर लिहिण्यात आलीच आहे. सरकार जावसाळप्रकर्णी मारनिलेसी बोलावयाचे प्रकार दौलानी आमचे समक्षही बोळण्यात आणिले. छ २२ सफरी दौलानीं बाबाराव यास आपल्याकडील निरोप दिल्ली. येक कंठी मोत्याची व पानदान दिले. तेंच दिवसी रात्रीं अकरावे घटिकेस बाहेर जाऊन राहण्याचा मुहुर्त दौलानीं बाबाराव यास सांगितल्यावरून अकरा घटिका रात्रीं मशारनिले निवोन बाहेर डेरा देऊन राहिले. राा छ. २ माहे राावल हे विज्ञापना.

श्री

आश्विन शु ३ मंगळवार धके १७२५

विनंती विज्ञापना पागेवाल्याकडील कारभाराची चौकती दौळा करूं लागले अजमखान घासीमियां रोज दौळाकडे जाऊन प्रहर रात्रपर्यंत हिसेबाचे जळसे होत गेले परंतु नित्य येक प्रकार वेगळाच यावरून अजमखान व घासीमिया यांस दौळाकडील भरंवसा घाटेना. तेन्हां दोघे येकत्र होऊन दोन दिवस धाड धरून दौळाकडे गेले नाहींत दौळानीं राज्याजी यांस त्याच कडे पाठविलें त्यांनीं राज्याजीसी बोलण्यांत आलें कीं या जावसाळापास्तान आम्हीं हस्त उचल्ला आपले विष्यास येईल तसा बंदोबस्त करावा; हे गोष्ट नवाबास व दौळास समजल्यानंतर या प्रसंगीं पागेवाळे यांस अजुरदा होऊं न देतां समाधानीनें कारभार उलगडावा हें प्राप्त जालें अजमखान व घासीमिया यांस खातरजमा करून दौळानीं बोलविलें तुमचा कारभार तुम्ही मुखत्यारीनें पूर्वमतप्रां करावा सरकारांत तेरा लाख रु० घावे पागेचे नेमणुकेचा अदमास बतीस लाख त्यांप्रां जिकडील तिकडे माहावान्या पोंहों-क्या होऊन बंदोबस्त राखावा स्वराज्याचे मामळतीची बाफी राहिली असेल त्याचा हिसाबाचे रुईनें इनफिसाल करावा माहाळ मजकुर खर्च व देणी सायसार पाहून तरुजोड करणें यागा सांगोन पागेचे कारभाराची मुखत्यारी अजमखान व घासीमियांकडे सांगितली व्यकटराम यांनीं इजाफ्याची रकम चढविली. त्यासुद्धां येकदर बेरीज वासट्ट लाखास आली होती तें सर्व राहून तेरा लाख रु० मात्र सरकारांत दाखल करावें धरकड कामांस त्यांचे त्यासच मुखत्यार केलें तेरा लाखाचा पर्याय पाहतां पेशजी पमोक डील हिसेब नवायांनीं मनास आणायवाची आज्ञा राज्याजीस केली होती त्या हिसेबा अन्वये दाहा लक्ष पागेवाल्याकडून येणें व चितापुर वगैरे कांहीं तालुका पमोचे सरजामासिवाय अमानीचा, त्याजबायत येवन याचे हतेयंदी बाबत साहा लाख जातां बाकी सात लाख रु० दरसाल येन पांच व दरवार खर्च दोन येकूण मस्त लाख सालायादी नसेल यांतही पांच लाखास येवन पा

कलवर्गे वगैरे कितेक माहाली जमीदान्या सरकारांत जप्त, त्याचे हक, रुसुमसे-
 न्याचा थैवजही याचे पोटी. दोन लाख रु० मात्र ज्याजती दरसाल पडतात.
 वास्तव्य पाहाता याप्रो। साराश. पागेकडील कारभाराचा येक महिना कमक-
 सर मोठा मझेला पडला होता. साप्रत अशा तन्हेने वंदोवस्त जाला. अजम-
 खान व घांसीमिया याची जुट येक जाल्यामुळे या कारभाराची भटी सेवटास
 चागली उत्तरली. पागेवाल्याचे पुठ्यातून सरबुलदजग व दिलदारखान हे फु-
 टल्यामुळे इतका वखेडा पडला. साप्रत, सरबुलदजगाचेही समाधान अजमखान
 घांसीमिया यानीं करून कामकाजाचा क्रम पूर्ववतप्रा। ज्यारी केला. दिलदार
 खानाकडे छोहारे व अलूर थैकेहली कसबा हे जागिरींत दिले. व्यकटराव या-
 जकडे अलद, गुंजोटी, हसनावाद, कोळूर, हे च्यार तालुके राहिले. करेमुंगीस
 राज्याजी याचे विद्यमानेचा अमील जाम नारायणखेड फतुदुलाखानाकडे दिशे.
 वरकड कुल तालुकियाची अमीली सिदी इमाम याजकडे ठरली. सर्वांची देखरेख
 जुजरसी अजमखान यानीं करीत जावी. याप्रा। पागेकडील कारभार ठर-
 प्यात आला. तेरा लाख रु० सरकारात देणे ठरले. ते आदा करून देण्याचा
 जिंमो आजमखान यानीं केला. रा। छ. २ माहे रावल हे विज्ञापना.

श्री.

आश्विन शु. ३ मंगळवार शके १७१५.

विनती विज्ञापना. येथून शुक्लतीर्थ हणोन जागा कोस दीड कोसावर
 आहे. त्याचे आसपास मकेचे फड व ऊंस ज्याचा होता, त्यापासोन सरका-
 रात खरीदी करून त्या जाग्यावर वाडा वसऊन डेरे दिले. वाड्याचे चौकीस
 मुसा रहेमु व अबदुल करीम कुमदान याचे रिसाल्यापैकी गाडद ठेऊन बंदो-
 वस्त केला. छ. २१ व छ. २२ सफर दोन दिवस प्रातःकालींच नवाब
 सवार होऊन त्या जाग्यास गेले. प्रथम दिवसीं दौलासही समागमें नेले. दहि-
 हाड्या वगैरे सरंजाम आणऊन मकेचीं कणसें व खानाही तेथेंच जाला. दुसरे
 दिवसीं जनाना बरोबर होता. पागेवाल्याकडील लोक बराबर. याप्रा। दोन
 दिवस मका व उंसाची सैर जाली. रा। छ. २ माहे रावल हे विज्ञापना.

श्री

आश्विन शु ३ मंगळवार शके १७१५

विनंती विज्ञापना ईसामियां यांजकडील पहिले ताल्लुके गुतीसरकारचे ताळपत्री वगैरे तगीर करून दुसरें काम नल्गुंढा व देवरकुंढा हैदराबाद सुम्यापैकी दोन माहाळ खाजे मुनीमखां कुदरतजंग किल्लेदार कल्लवर्गेकर या जकडे होते, ते त्याजकडून काढून ईसामियां यांस अमीली दिल्ले छ २६ नवाखाची रक्कस्त होऊन खिल्लत पांच पैरचे कारेचोबी दिल्ले इतक्यावर दौलाकडील निरोप घेऊन ईसामियां नल्गुंढा व देवरकुंढास जाणार. ताळ पत्री वगैरे काम मवकुफ होण्याचें कारण याची तपसीलें विनंती पेशजी लिहिल्यावरून घ्यानांत आलें असेल रा छ २ माहे रावळ हे विज्ञापना

श्री

आश्विन शु ३ मंगळवार शके १७१५

विनंती विज्ञापना या प्रांती सालमारी पर्जन्याची अतिवृष्टी जाली हस्त नक्षत्राचे पाऊस आठ पंधरा दिवस उघडला तर रबीच्या पेरण्या होतील असाच पडू लागल्यास पेरण्या होण्याचें संकट हैदराबादेकडेही पर्जन्य भारी जाला. मुसा नदीस पूर आला, व जळपलीचें तळें फुटून दोन्ही पाणी येकत्र जाली बेगम बाजार अंगदीं धाहून गेला प्यार माहालापासी पाण्याचा दोहो होऊन फतेदरवाण्यांत देखील प्राणी शिरलें नदीच आसपास गरीब गुरवाची घरे बहुतेक वाहून गेलीं येकायेकींच पाण्याची अमद जाल्यामुळें कितेक माणसें असावधपणें मेळी, गेलीं, व जिदगीस तर ठिकाणाच नाहीं याप्रा नदीचे पुणें वर्तमान जालें यांची अखवार नवाबाकडे आली जळपलीचा तलाव फुटला होता त्यास हजार पांचसें माणसें प्यार पांच दिवस नेहमीं छाऊन तलावाचा वंदोयस्त केली (ला) हलीं धारग येथें जोरी सेरा सेर व तांदूळ नउ

सॉडेनल सेर या अन्वयें आहे. पंचोज्याचे दिमतीमुळें धारण तालुकियांत आसपास आहे त्याहून येथें कमी, राा छ २ माहे रावल हे विज्ञापना.

श्री.

आश्विन शु ३ मंगळवार शके १७१५.

विनती विज्ञापना. जागीरदार व ईतलाखी व पागा व रिसालदार फौजेस ज्यावज्या पंधरा वीस कोसी चराईस राहाणें वोलाऊं ते समई येणें, याप्रो पहिले हुकूम होऊन खाना केले. त्याप्रा वेदराहून पंधरा वीस कोसी आसपास चराईकरिता लोक राहिले. साप्रत सरंजामासुधां येऊन हाजर होणें या प्राा ज्यावज्या ताकिदी गेल्या. नवनिगादास्तीचे लोकापैकींही वरचेवर येऊन कांहीं जमले व बाकी येणे त्याचीही निकड मोठी आहे. यासिवाये आणिकही लोक मिळतील ते जमा करावे यैसाही कितेक सरदारास हुकूम जाला आहे. नवनिगादास्तीपैकीं कितेक लोकाच्या हजऱ्या आजपर्यंत नवत्या, त्या जारी जाल्या. रोजमऱ्याचा यैवजही हाजरीचे अन्वयें देण्याची सुरुवात केली. मुसा रेहमुस हुकूम कीं आपली गाडद सारी तयार ठेवावी. नवीन पाच हजार गाडद सजऊन गाडदचा सरंजाम मजवुत करणे यैसे सांगितलें. साराश, फौज व गाडद जमा करण्याची तुर्त गडबड फार आहे. राा छ. २ माहे रावल हे विज्ञापना.

श्री.

आश्विन शु. ३ मंगळवार शके १७१५.

विनती विज्ञापना. शकरराव भोग याजकडे निर्मळ, इंदुर, बोधन, बालकुंडा आदिकरून नफरदौला वावत माहालाची अमीली होती. ताहुदाची बेरीज होऊन पराकाष्ठा सालोसाल बेरजे अन्वयें हिसेब कागदी पत्रीं व्हावें. त्यात माहालातीचा यैवज कस्त मेहनतीने वसूल होईल, त्यापैकीं खर्चवेंच वजा जाऊन बाकी सरकारदाखल होत आला. तो वसूली पोहेंचून बाकी येकंदर व्याणव लाख निघाली. त्याची किस्तबंदी पाच लाख दरमाहा दाखल करावे. शिवाय सालमारचा यैवज. याप्रा नक्षा दौलानीं ठराऊन

शंकरराव यांस रुखसत केले, प्यार महिने जाले तीन लाख मात्र सरकारांत आले वरकळ वैवजास ठिकाण नाही यामुळे शंकरराव यांजवर दौलाची मर्जी खफा होऊन तालुकियाची नफी करविळी येथून स्वार शंभर व कांही गाढद मुर्बा जतस अमीळ रवाना केला याप्राा वर्तमान आहे सा छ २ माहे रावळ हे विज्ञापना

श्री

आश्विन शु ३ मंगळवार शके १७१५

शिमंती विज्ञापना रणदुलाखान करनुळकर यांस नवाबांनी छ २३ स फरी रुखसत दिल्ली अलफखान यांजकडे करनुळ आदिकरून रणमस्तखानाचा तालुका वाहाल जाला तुम्ही व अलफखान येक विच्यारे आपले दौलतीचा बंदोबस्त करपा येसी रणदुलाखानास ईर्पाद जाली बाहादुरीचा खिताब व जेगा सरपेंच पानदान दिलें अलफखान यांचे नांवे बाहालीच्या सनदा यांचे सरकारच्या ब्हावयाच्या होत्या, त्या तुर्त जाल्या नाहीत कारण की टिपुकडीळ पेक्कसीबाबत दरसाल दोनलाखप्राा आठ नऊ वर्षांचा जावसाळ याचा भाग तुटल्यासिवाय सनदापत्रे हेत नाहीत याप्राा सांगोन प्रस्तुत सनदा पत्रे दिल्ली नाहीत. पुढें ट्रेळ तसें होईल सा छ २ माहे रावळ हे विज्ञापना

श्री

आश्विन शु ३ मंगळवार शके १७१५

शिमंती विज्ञापना रणदुलाखान यांस रुखसत जात्यावरून दौलास आर्झी विष्यारिलें की करनुळ संस्थान प्रकणीं आपले सरकारचा जावसाळ नजरणा वगैर फैसला आला असेळ रणदुलाखान यांस रुखसत जाली, त्यास श्रीमंताचे सरकारचा जावसाळ करनुळकराकडून ईनफिसाल होणे यांचे आपण सांगितल्या नमेजिब सरकारांत लिहीन यांचे उत्तर दौलांनीं केले की "करनुळकराकडून हजरतीचे सरकारचा जावसाळ अद्याप फैसला नाही कारण की, टिपुकडीळ पेक्कसीबाबत तगादा करनुळकरास आहे त्याचा फै

सला जाल्याशिवाय करनुलकरास सनदापत्रेंही करून देण्याचें मक्कुफ जाले. बाहालीच्या सनदा होतील ते समई नजराणा वगैरे जाबसाल अवल मुजका करून मग सनदा घावयाच्या, हजरतीचे सरकारचा जाबसाल ठरावांत आला ह्मणजे त्या समई श्रीमंताचे सरकारचे ठराऊन घ्यावे. तूर्त टिपूकडील पेषकसीचे मझेल्यामुळे करनुलकराकडील जाबसाल मुलतवी. त्यास टिपुचे पेषकसीचे बाबत लचाड तोडून टाकले पाहिजे. येत्रिषई लाडबाहादुर यास हाजरतीची व श्रीमताची पत्रें जरूर जाऊन बंदोबस्त जाला पाहिजे. पटणावर तह जाला. ते समई रणमस्तखान याचे मोहरी दस्तयैवजा वरील शर्त बालण्यात असता आज पर्यंत दस्तयैवज निघत नाही, आणि पेषकसीचा तगादाही मना होत नाही. याजकरिता लाड साहेबांस पत्रे दोन्हीं सरकारचीं जाऊन हा मझेला रफा व्हावा. सबब की करनुल सस्थान हरदों सरकारचे पेषकसीचे. या संस्थानची यांस खातर जरूर. इत्यादिक दौलाचे बोलण्यातील भाव. त्यास लाडबाहादुर यांस येविषई हे आपले सरकारचीं पत्रे कशीं देतात व सरकारचीं पत्रे कोण्या अन्वयें लाडास जाण्याचीं. याचे सागतील त्या प्रो मागाहून विनंती लिहीन. साराश, टिपूकडील पेषकसीचे जाबसालाकारिता करनुलकराकडील नजराणा वगैरे जाबसाल व सनदापत्रे मुलतवी या प्रो दौलाचें बोलणे. रा छ. २ माहे रावल हे विज्ञापना.

श्री.

आश्विन शु. ३ मंगळवार शके १७१५.

विनंती विज्ञापना. घासीमिया याजकडे पहिली पागेपैकीं जागीर व लोकनेमा प्रा आहेत. या सिवाय त्याचे पुत्राचे नांवें नवा पाचसे लोकांचा करार जाला. पांचसे लोक नवे ठेवण्याचे मियास सांगितले, त्यावरून ते लोक ठेवाववयास लागले. सदरहु पांचसे लोकांचा यैवज इतलासी अगर जागीर हें काहीं अद्याप ठरलें नाही. ठरल्यानंतर विनंती लिहिण्यात येईल. रा छ. २ माहे रावल हे विज्ञापना.

श्री

आश्विन शु ३ मंगळवार शके १७१५

विनती विज्ञापना माहाराज निंबाळकर यांची रदवदल दौलापार्षी बाबाराज यांनी केली दौलांनी सांगितले की माहाराज यांची घाल दुरुस्त नाही मगर, त्यांचे पुत्रास हाजुर येण्याविषयी अर्ज करितों त्यावरून दौलांनी नवाबास अर्ज करून माहाराज यांचे पुत्र जानोजी निंबाळकर यास येण्याविषई नवाबाचा इनायतनामा व आपले पत्र बाबाराज यांचे समागमें तयार करून दिले, जानोजी निंबाळकर करमाळे तालुकियात आहेत तेथुन येथे येणार, येथे आल्यानंतर जागीर वगैरे कांही पोटापुरती करून देणार याप्रती आहे रा छ २ माहे रा षळ हे विज्ञापना

श्री

आश्विन शु ३ मंगळवार शके १७१५

विनती विज्ञापना छ २७ सफरी सैर करण्याकरिता नवाबाची स्वारी सिध जाली पागेबात्याकडील लोक वगैरे वाहेर दाटी फार जाली सैद उमरखां यांचे चौथ्यावर भावसिंग चौधरी बसला असतां घांसी मियांकडील घोड्याची लाय चौधरी यास लागोन दांत पडले घोड्याची छात बेजरख घसली दोन घटिका मुर्छित चौधरी पडला माणसांनी उठवून त्याचे घरस नेले " होट तुटला, त्यास टांके देऊन नीट करणें" याप्रा नवाबांनी ताकीद केली फिरंगी हाकिमास चौधऱ्याकडे पाठवून टांके व मलम देत असतात चांगले हाण्यास पांच प्यार महिने पाहिजेत अशी अवस्था चौधरी याची जाली, रा छ २ माहे रा षळ हे विज्ञापना

श्री

आश्विन शु ३ मंगळवार शके १७१५

विनती विज्ञापना सरकारचे पत्र छ २९ माहे जिल्हेजचे राजश्री गणपतराज माधव यांजकडून आले ते छ १४ सफरी पावले त्यांत "मौजे वावोली गुा पा कजे धाग्र हा गांव जागीर राजश्री गणपतराज माधव यांजकडे सरका-

रांतून आहे, त्यास भारामल नवात्राकडील याचा उपसर्ग लागतो. येविषीं नवात्रा निजाम अलीखा बहादुर यांसी बोलोन वंदोवस्त करणें" म्हणोन आज्ञा सादर जाली. त्यास मौजे गजकुरान भारामलाकडील नायत्राचा उपसर्ग ये-
विषीं वर्तमान समजल्यावरून सरकारचे पत्रापूर्वीं हा माग दौलासी तीन
प्यार वेळां बोलण्यात आला. साप्रत सरकार आज्ञे वरून निकड करून दौलासी
बोलणें जालें कीं पेशजीपासोन श्रीमंताचे सरकारात

(येथें येक सवद पृष्ठ महाळ झालें आहे. पृष्ठाक १२२) स (ठ)-
राऊन हरादो परगण्याची जागीर रकनुदौला यास दिल्ली. त्यात हे दोन गाव
वजा आहेत. रकनु दौला यांस दिले नाहींत. येविषीं दौलास सागोन हरदु
गावाभ तोसीत लागों न देणें. याप्रां सरकारी पत्रें. त्याच्या नकला ह्या. त्या
पक्षां वाघोली व अरणी दोन्हीही गाव वजा आहेत. याजवर दौलाचें बोलणें
कीं " आमचे सनदेंत अथवा दस्तरी पाहता कोठेंही वाघोली हा गाव वजा नाहीं.
याचाही जवाब इकडून जाला कीं सनदेंत अदुरे तालुक्याचा तनखा लिहिला,
तो वाघोली गाव अलाहिदा वजा देऊन बाकी तालुक्याचा तनखा लाऊन सनद
दिल्ली, येसाही अर्थ मिद्ध होतो. तर्फेनचे जें पहिले दिलें तें जिकडील तिकडे
चालां असा करार असता वाघोलीस हरकत करू नये. श्रीमंताचें सरकारचे
जावनालास सदरील हा सवाल आमचा आहे. याचा जावनास सरकारी येक-
दर जावनालात उगवावयाचा. वाघोलीस भारामलांनीं लोक पां ते मावारे
आणवावे दौलाचें म्हणणें कीं वाघोलीचा जावनास पुढें जसा ठरेल व जिकडे
गाव याजवी होईल तिकडे यावा. तों पावेतों वाघोली गाव अमानत, येसा
जिमा तुम्हीं आपला करून दस्त येवज दिल्यास लोक मावारे आणऊ" आह्मी
उत्तर केलें कीं " येसे दस्तयेवज कोठवर म्हणोन यावे ? गाव आमचे जिमे
आहे परंतु दस्तयेवज सिवाये लोक तेथुन आणऊ नयेत, येसे ध्यान दिसण्यात
आलें, व कालहरणावर टाकुन बोलतात. मटे व मालेगाव हे दोन ठाणीं रोशन-
खानां घेतलीं, ते पोटी पडले, हली वाघोलीस झुखात केली. त्यास, वाघोली

हा गोष सरकारचे दत्तरचे रुईने घजाईत आहे किंवा कसे येविषी यांसी बोल-
प्यास आझा होईल त्याप्रो बोलोन येविषीचे उत्तरास आझा सत्वर जाली
पाहिजे राा छ २ माहे रावळ हे विज्ञापना

श्री

माद्रपद व ७ बुधवार ते आश्वान शु २ सोमवार चके १७१५

अस्ववार छ १९ रोज सफर ता छ १ रावळपर्यंत

छ १० रावळी ढाकेंवर

श्री

आदिबन शु १२ बुधवार चके १७१५.

श्रीमंत राजश्री _____ रावसाहेब

स्वामीचे सेवेसी _____

विनंती सेवक गोविंदराय कृष्ण कृतानेक साा नमस्कार विनंती,
ताा छ १० माहे रावळ मुग वेदर येथें स्वामीचें कृपाबळो रुनें करून सेावाची स्वारी
मान यथास्थित असे विशेष इकडील वर्तमान पेशजी ढाकेंवर ताा सैद उमरखां
लिहित्यावरून भ्यानांत आलें असेल सांप्रत येथील वर्तमान ल घोडपाची
पुखणी पत्री विनंती टिा आहे त्यावरून अवलोकनांत येईल उमरसली दोन
व्हाष्यास आझा करणार स्वामी समर्थ सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञापनेलें " होट
विनंती विज्ञापना शकरराय जोग यांजकडे नवाबाकडून किंठी फिरंगी
बोधन, षालकुंडा श्रैरे माहाळ नफुरुदौला मरहुम यांजबाबत वगळे होण्यास
बाकीचा तोटा भारी तालुके तमाम उज्याड साल मारचे यैत्रजास या छ. २ माहे
काण नाही सवय दौलाची मर्जा शंकरराय यांजवर खपा होऊन ता
जतीस स्वार व अमीळ यांची खानगी पेशजीची झाली सांप्रत, ५
यांजकडील कुळ तालुकियाचें काम मीरबदरुदीन हुसेनखां पेशजी पागाबाळे
यांजकडील तालुकियाचे अमीठीस होते, त्याजकडे निमे तालुकियाचें काम
व निमे तालुका न्यफटराव सुरापुरकर यांजकडे याप्रो आलहिना दोन
ट्यउयांकरून दोवांकडे मांगितल्या शंकरराय यांचेकारकिरीची बाकीती

तालुकियात रुजू करून घेऊन वसूल करून सरकार दाखल करावी. व साल दरसाल नेमाप्राा यैवज पावज्या करीत जावा. बेमुबलग बाकी राहूं न देतां कारस्तनीनें उगवा करून तालुक्याचा बंदोबस्त राखावा. सरकार-काम करावे. याप्राा उभयतास ताकीद होऊन छ. ८ राबली दसऱ्याचे दिवसीं रात्रीं मीरबदरुदीन व व्यकटराव याचे पुत्र त्रिमलराव यास बाहालीचें खिलत व खिताव व रुखसतीची पानदानें दौलांनीं नबाबांस अर्ज करून देवविलीं. या उपर बदरुदीन व व्यकटराव यांचे पुत्र त्रिमलराव उभयता तालुकियास दौलाचा निरोप घेऊन जाणार. येथून खाना जाले हणजे मा-गन्न विनति लिहिण्यात येईल. सा छ. १० माहे रावल हे विज्ञापना.

गावास तोर

श्री.

पक्षीं वाघोळ

भाद्रिवन शु. १२ बुधवार शके १७१५.

कीं "आमचे

याचाही जबा

तो वाघोळी

दिल्ली, यैसाह

चालावे असा

जावसालास

दर जावसाला

आणवावे दौ

गाव वाजव

जिगा

कडील

सिंदे

ताा

व कलगी

विज्ञापना. शफरराव भोगं याचे तालुकियास जती अमीन व स्वार पेशजी गेले, त्यानीं इदुर, बोधन वगैरे ठणीं कितेक दाखल केलीं. सा वर्तमान समजल्यावरून त्यानें, आरमुर येथील गढी मातबर राहण्याची जागा. तेथें पाच सात हजार पैदल वगैरे जमियत आरमूरची गढी व शकराई पेठ वगैरे मकानें बलाविली. याचा यावरून, येथून भारामल तेजवत यास खाना करण्याची योजना करून नबाबास अर्ज केला. छ. ८ सा वल दसऱ्याचे दिवसीं रात्रीं सांस रुखसतीचें पानदान दिल्लें. याउपरी भारामल दौलाचा निरोप जाणार. भारामल याचें समागमें जमियत दाहा हजार पर्यंत जाणार. दौला-कडील रिसाल्याचे लोक व जमातदार, व मुतफर्कात जागीरदार लोक चडचणकर सिंदे वगैरेस हुकुम जाला. भारामल कुच करून येथून खाना जाले हणजे ताा विनंती लिहिण्यात येईल. भारामल यास रुखसत समई नबाबानीं जिगा व कलगी दोन अहद दिल्ले. सा छ. १० माहे सा वल हे विज्ञापना.

हा गांव सरकारचे दप्तरचे रुझने वजाईत आहे किंवा कसे येविषी यांसी घोळ
प्यास आम्हा होईल त्याप्रो बोलेन येविषीचे उत्तरास आम्हा सत्वर जाही
पाहिजे सा छ २ माहे रावळ हे विज्ञापना

श्री

माद्रपद व ७ गुरुवार ते आश्विन शु २ सोमवार शके १७१५

अश्विनार छ १९ रोज सफर ता छ १ रावळपर्यंत

छ १० रावळी डाकेवर

श्री

आश्विन शु १९ बुधवार शके १७१५.

श्रीमंत राजश्री _____ रावसाहेब

स्वामीचे सेवेसी _____

विनंती सेवक गोविंदराव कृष्ण कृत्तानेक सा। नमस्कार विनंती
सा छ १० माहे रावळ मुग बेदर येथे स्वामीचे कृपाबलो रुने करून सांगाची स्वार
मान यथास्थित असे विशेष इकडील वर्तमान पेशजी डाकेवर सा। सैद समरख
लिहिल्यावरून घ्यानांत आले असेल सांप्रत येथील वर्तमानपिल घोडपार्च
पुरवणी पत्री विनंती ला आहे त्यावरून अवलोकनांत येईल वे नसली दोन
व्हाव्यास आम्हा करणार स्वामी समर्थ सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञापनेने " होत

विनंती विज्ञापना शंकरराव जोग यांजकडे नवाबाकडून केळी फिरंग
बोवन, घालकुंडा शैरे माहाळ नफुसदौला मरहुम यांजबाबत मांगले हाप्यास
बाकीचा सोद भारी साळुके तमाम उज्याड साळ मारचे वैशजास सा छ २ माहे
फाण नाही सचच दौलाची मर्जी शंकरराव यांजवर खपा होऊन ता.

जतीस स्वार व अमोळ यांची रयानगी पेशजीची झाली सांप्रत, ३...
यांजकडील फुग टालुकियाचे काव मीरवदरुदीन हुसेनबा पेशजी पागाबाळ
यांजकडील साळुकियाचे अमीलीस होते, त्याजकडे निमे साळुकियाचे फाम
व निमे साळुका शकटराव सुणपुरकर यांजकडे याप्रा आलहिदर दोन
टुकड्याकरून टोणाकडे मांगितऱ्या शंकरराव यांचेकारकिरीची बाकीची

तालुकियात रुजू करून घेऊन वनूल करून सरकार दाखल करावी. व नाल दरसाल नेमाप्राा येवज पावण्या करीत जावा. वेमुवल्लग बाकी राहं न देता कारस्तनीने उगवा करून तालुक्याचा वंदोवस्त राखावा. सरकार-काम करावें. याप्राा उभयतास ताकीड होऊन छ. ८ रावली दसऱ्याचे दिवसी रात्रीं मोरवदरुदीन व व्यकटराव याचे पुत्र त्रिमलराव यास वाहालीचें खिल्लत व खिताव व रुखसतीची पानदानें दौलांनीं नवावास अर्ज करून देवाविली. या उपर वदरुदीन व व्यकटराव याचे पुत्र त्रिमलराव उभयता तालुकियास दौलाचा निरोप घेऊन जाणार येथून रवाना जाले लणजे मा-गाहून विनंति लिहिण्यात येईल. सा छ. १० माहे रावल हे विज्ञापना.

श्री.

भांडवन श. १२ बुधवार शके १७१५.

विनती विज्ञापना. शकरराव भोग याचे तालुकियास जप्ती अमीन व स्वार नवावाकडून पेशर्जा गेले, त्यानीं इदुर, बोधन वगैरे ठाणीं कितेक दाखल केलीं. शकरराव यास वर्तमान नमजल्यावरून त्यानें, आरमुर येथील गढी मातवर त्याची हमेपा राहण्याची जागा. तेथे पाच सात हजार पैदल वगैरे जमियत जमा करून आरमुरची गढी व शकराई पेट वगैरे मकानें वलाविली. याचा वोभाट आल्यावरून, येथून भारामल तेजवत यास रवाना करण्याची योजना दौलांनीं करून नवावास अर्ज केला. छ. ८ सा वल दसऱ्याचे दिवसी रात्रीं भारामल यास रुखसतीचें पानदान दिल्लें. याउपरी भारामल दौलाचा निरोप घेऊन जाणार. भारामल याचें समागमे जमियत दाहा हजार पर्यंत जाणार. दौला-कडील रिसाल्याचे लोक व जमातदार, व मुतफर्कात जागीरदार लोक चडचणकर सिंदे वगैरेस हुकुम जाला. भारामल कुच करून येथून रवाना जाले लणजे ताा विनती लिहिण्यात येईल. भारामल यास रुखसत समई नवावांनीं जिगा व कलगी दोन अहद दिल्ले. सा छ. १० माहे सा वल हे विज्ञापना.

श्री

आश्विन शु १२ बुधवार शके १७१५

विनंती विज्ञापना शंकरराव भोंग यांजकडे वातनीस दौळनीं आपला खिजमतगार सेखु पाठविला त्यानें दौळांस लिहिलें कीं शंकरराव येथून निघोन मोसले यांजकडे जाणार. शंकराई पेठ व आरभुर या दोन ठाण्यांचा बंदोबस्त केल्य धीजवस्तसुद्धां जाणार. यैसी बातमी लिहिल्यावरून दौळानीं भारामल यांस फौजसुद्धां येथून रवाना करण्याची तजवीज केली नवाबाची खबस्त द सन्याचे दिवशीं देखिली बाहेर डेरेही दिले दौळाचा मात्र निरोप घेणें वाकीस्त तो घेऊन कुंज करणार, त्यास आज दुसरें पत्र सेखूचें दौळास आलें कीं “ पहिलें मीं शंकरराव यांची चाल लिहिली होती परंतु तें पाठल यांचें नाहीं शंकरराव येथेंच आहे कोठें गेला नाहीं, व परभंदा होण्याचा मनसबाही याचा दिसत नाहीं हाजूरचे पत्र खातर जेमेनें येणें यैसें आल्यास हाजूर येतो ” या अन्वये पत्र आल्यावरून काल भारामलचे रवानगीची गडबड मारी होती, तसी जलदी आज दिसत नाहीं शंकर रावा फडील विठलराव वकील येथें आहे त्यासी व व्यंकटराव यासी गांठही घालून दिव्हीं शंकरराव यांस हाजूर येण्य विषयी पत्रें राा होणार. इतक्यावर भारामल यांचे रवानगीचें कसें ठरतें तें मा गाहून विनंती लिहितो शंकरराव यांचीही पत्रें आजच दौळास आली आहेत राा छ १० माहे रावळ हे विज्ञापना

श्री

आश्विन शु १२ बुधवार शके १७१५

विनंती विज्ञापना राजधी वावराख गोविंद येथून छ २ माहे कुच करून मैलारास गेले दोन तीन दिवस तेथेच मुकाम करून होतो छ ५ माहे मारी मैलारहून निघोन पुढें गेले याम्ना वर्तमान आले मंशार निलें दरमजळ येऊन पोंहघतील राा छ १० माहे रावळ हे विज्ञापना

श्री.

आश्विन शु. १२ पुष्यवार शके १७२५

विनती विज्ञापना. रणदुन्द्याग्वान करनुदकर याची रुग्मत नवावाकडील व दौलाचा निरोप जाल्यची विनती पेशजी लिताच आहे. खान मार २ रावली कुच करून दरमजल नारायेण पेंठचे मागे करनुलास गेले. सा छ. १० माहे रावळ हे विज्ञापना.

श्री.

आश्विन शु. १२ वधवार शके १७१५

विनती विज्ञापना गाजी खान वसमतवाला पेशजी हयमजग यांजपासी होता. त्यानंतर राजश्री वल्लवतराव लक्ष्मण सेलुकर याजपासीही नौकर मे दोनसे लोकानसी होता. त्याचा व गाजीखानाचा वेवनाच जाल्यामुळे त्याजपासून वरतरफ जाला. हल्लीं नवावाचे सरकारात नोकरीचे उमेदवारीनें दोनसें स्वार व शबर पैदल सहित येथें छ. ३ रावली आला. स्वार फार करून करोल आहेत. सा छ. १० माहे रावळ हे विनती.

श्री.

आश्विन शु. १२ बुधवार शके १७१५.

विनती विज्ञापना. मलंगुर येथे जमीदार मुफसदाचा आठा जमा होऊन पाच साहा हाजार जमियत मिळाली. किल्ला मुफसदानीं घेऊन तालुक्यात हागामा माजविला. त्याचे तंत्री करिता महमद अजम वीडवाला याची जमियत दोन हजार सवार व तैनाती एक हजार. येकुण तीन हजार स्वार व च्यार हजार पयदलची जमियत मुसोरहमु व अवदुल कारिम पैकीं. व हैदरावादेहून पाच तोफा समागमें बारूदचा सरजाम घेऊन जाण्याची परवानगी होऊन अजमखान वीडवाला यास रुखसन मलंगुरास जऊन जमीदाराची तंत्री कर करण्याची जाली. छ. ८ रावलीं अजमखान वीडवाला आपले मेळा सुधा येथुन तीन कोसावर कुच करून गेला. मलंगुर मागती किलेदारानें घेतलें, यै-सेही वर्तमान आज याचे सरकारांत आलें. तेव्हां जमियत त्या कामाकरिता

रा जाळी तेही माचारी येईल येंसें दिसतें होईल त्याप्रा ता छिहीन रा छ
१० माहे रात्रल हे विज्ञापना

श्री.

आश्विन शु १२ बुधवार शके १७१५

विनती विज्ञापना दसऱ्याचे दिवशीं मी रात्री नवावाकळ गेलों हासों,
दौला व राज्याजी आदिकरून सर्व मंडळ जमा जालें होतें नजरा जात्यानंतर
नवावांनीं मल्ल पानदान देऊन रुकसत केलें मागाहून दसऱ्याची वरें ताघकार
चोवी, पोपाग मजकळे पाठविला रा छ १० माहे रात्रल हे विज्ञापना

श्री

आश्विन शु १२ बुधवार शके १७१५

विनती विज्ञापना चेनापटणाहून व्यंकटराम दिल्य याजकडून प्रस्तुत दोन
अखबारा आल्या त्या रा केत्या आहेत राजश्री गोविंदराव भगवंत सेवेसी
प्रविष्ट करीताळ व्याखरून मार घ्यानात येईल रा छ १० माहे रात्रल हे विज्ञापना

श्री

आश्विन शु २ सोमवार शके १७१५ ते आश्विन शु ११ म आश्विन शु १२ बु
अखवार ईा छ १ रात्रल ता छ ९ माहे मार. रात्र. १० रात्रल
छ १४ रोज रवाना टपा रात्रल

श्री

आश्विन शु १ रविवार शके १७१५.

श्रीमंत राजश्री _____ राघसाहेव
स्वामीचे सेवेसी _____

विनती सेवक गोविंदराव कृष्ण कृतानेक सां नमस्कार विनती विज्ञापना
ता छ माहे रात्रल पर्यंत मुा वेदर येथें स्वामीचे कृपावटोकर्नेकरून से
वकाचे वर्तमान येयास्थित असें विशेष इकडील वर्तमान छ १० माहे मारी
बांकेयर तपशीलवार विनती लिहिल्यावरून घ्यानास आळें असेल सांप्रत ये
थील वर्तमानाची विनती अलाहिदा पुरयणीपत्री लिहिली आहे अवलोकनें

मार ध्यानात येईल, उत्तरे खाना व्हावयास आज्ञाकरणार स्वामी समर्थ. सो-
ळावे मोहरम पासून आज परियेन दाहा खानग्य (१) पत्राच्या जाल्या.
येकाचेही उत्तरे लिहावयास आज्ञा न जाली. याजकारिता विनंती लिहिली असे.
सेवेसीं श्रुत होय हे विज्ञापना.

श्री.

आचिन शु. १ रविवार शके १७९५.

विनंती विज्ञापना. दौला अह्लासीं बोलले कीं “वावुराव यांची खानगी होत
आहे. तुमचे समक्ष यांसीं बोलवयाचे.” तेव्हा आम्हीं त्यांस पुशीलें कीं
“वावुराव यास काये सांगोन. पाठवण्याचे मुकरर केले हे समजावे” याजवर दौलांनीं
बोलण्यास आरंभ केला कीं “ तफैन सरकारचे जाबसाल बाजवी प्राा परस्परे
फैसल्यात यावे. आणि मदारुळ मावला यांनीं व मी वे किलॉफ असावे हे
ख्वाहेरें फार दिवसांपासोन चित्तात. परतु, तसा प्रकार घडून येतच नाहीं
यास काये करावे ? हे सर्वे दरेनें तुम्हासीं हमेष बोलण्यात आलें. त्याजवर पटणची
मोहीम करून येते समई हरी पंडतजी यासी बोलण्यात कोणतींहि बाकी राहिली
नाहीं. त्यांचे हणणे कीं पुणियास गेल्यानंतर याचे उत्तर पाठवितो.
(यापुढें १५ पृष्ठे कसरीचे सपाट्यात सापडलीं. पुष्ठाक १३१ ते १४९
सं.) इष्टैवटाकडे मालिटानें पाठविलां. तेव्हा संशय कोणता ? माहिनाभर
यांद न येण्याचे कारण काय ? हें मसलतीचें काम. यास असी देरकॅषी होणे
खुषनुमा दिसण्यांत येते कीं काये ? याचा विचार पाहावा. लाडबाहादुर यास विला-
येतीहून पत्रें जलद येण्याची व निकड कशी ? तथापि, टिपुचे मसलहत प्रकणीं
काम आपले विद्यमानचे. याची पुढिल ही दुरुस्ती आपले हातें हमेपणें व्हावी ;
यांत तीन सरकारास ही उपयोग व चागलें. यैसें समजोन आज पर्यंत लाडास
त्याचे खाविदांचा हुकुम जलद येण्याचाही असता, या कामा कारितां राहून,
दोंहीं सरकारांत वकील आहेत त्यास पैहाम लिहितात कीं साता दफेचा करार
होऊन लौकर पोहचाल्या. यैसें असतां साता दफेस सात महिने गुजरून गेले.

१ एक मताने २ इच्छा ३ स्टुअर्ट ४ उशीर, दिरगाहे ५ चांगलें.

अद्याप प्रथम दिवस.। येक वेळ मुजमिला फर्द आली, त्याजवर इकडून लिहिलें गेलें। हली नवीन कितेक। कळ्में व। कितेक पहिले दर्फेंसील मक्कुफ अशी याद ठरली। सेही अद्याप तुम्हांपसी आली नाहीं. ते याद। तुम्हांकडे येणार. त्याजवर शाकें बेशाक होय नव्हे होऊन सळाह जाणार. मागसीं तिकडून आणीकें काय ठराऊन येणार ? या खालेच दिवस। गुजरले व पुठें किती दिवस लग्नावयाचे याचा नेम कशावरून समजावा ? छाडास इतकी निकड, त्यापक्षीं इतक्यावर त्यांचें रहाणें होण्याचें चिन्ह दिसत नाहीं। लाड वाहादुर। बिलायेतीस गेल्या नंतर निवा जनराल फलकत्यास आला आहे, त्यासी जावसाल। त्याची चाल बक्षी हें समजत नाहीं। तेन्हां करारी कोणे प्रकारच्या व कशा याचा आस व्हावा काय तन्हेचा ? हें दुरदेशीनें मनांत यावें। ठरली गोष्ट। ते लावणीकर पडून पुठें कसें ठरतें ? याचें अनुमान होत नाहीं। इतके प्रकार विषयारचे भागें घ्यानात आणुन लाड वाहादुर।

(। मधील। पृष्ठें। कस्तरीनें गहाळ क्षिाटी आहेत ० पृष्ठांक १४७ ते १।७९ सं)। (पृष्ठांक १८०)। ... करऊन सिर्येधाना। मध्यं नेवात्र वरामद जालें सरबुळदजंग व घांसीमिया व अजमखां। व मुनपी वंगेरो। इसिमांचा सलाम जाला मिस्तर किर्नवी। दिवावरजंग। यांची बुळत्वमत नजर जाली सत्यवतखान यांस मेल्याचा तुरा, भुजबंद व त्याचे सीम पुत्रास खानांचे कितान्व दिव्हा दौला व मीरखलम व किर्नवी यांसी। स्वल्पत जाली। चंदा कचनीचा नाच पाहिल्य। येक प्रहर साठ घटिकेस वर खास जालें आपले हवेलीस आले छ २ रोजीं गुखारी दिवसां दरबरा जाला नाहीं असद अलीखां यांनीं सालमिरेचे ज्याफतीची तयारि करून सौन प्रहराम दौलाचे हवेलीस पोपाग वंगेरे सरजाम घेऊन आले येक घटिका रात्री नमात्र जनान्या सहित दौलाचे हवेलिस आले मामुली लोकांचा सलाम जाला पंना भांडाचा व कचन्याचा नाच होता दौलासीं बोलणें ही होतें दोन प्रहर रात्री आपले हवेलीस गेले छ ३ रोज शुक्रवारी दिवसां खैर सला रात्री दौलाची अजी व धारणीचा निरखबंद गुजरल्य छ ४ रोज मद्यारी। प्रातःकाटी दोन ग्गाने छावले अजीघ प्रहर दिवसां मुजाहिद दौला येऊन उतरल्याचा।

अर्ज जाला. त्यास इस्तकवाल बादपाही बक्षीस पो. त्याजला तीन पारचे, दुषाला व स (सि ?) र पेंच दिल्ला. रात्री दौलाचेथे तयारी होऊन अर्जी गुजरली. च्यार घटिका रात्री नवाब जनान्या समवेत दौलाचे होवेलीस आले. मामुला इसमाचा सलाम जाला. मुजाहिदुदौला यांची मुलाजमत होउन नजर जाली. कंचन्याचा नाच होता. दोन प्रहर रात्री बरखास जाले. छ. ५ रोज रविवारी तीन घटिका प्रथम दिवसां नवाब बेदार जाले. दौलाची अर्जी व दोन खाने व मेवा गुजरला. दिवसां दरबार जाला नाहीं. रात्री मामुली इसमे हाजर होती त्यास जवाब जाला. छ. ६ रोज सोमवारीं येक प्रहर येक घटिका दिवसा खाबगामध्ये नवाब बरामद जाले. जंगु व मुधा व मनवाचा सलाम जाला. लालन हजामाची याद केली. तो हजर जाला. हजामत होऊन येक प्रहर च्यार घटिकेत बरखास जाले. रात्री दौलाचे दिवाणखान्यात बंदोबस्त होऊन सात घटिकेस जनान्यासहित नवाब तेथे आले. दौला व मीरआलम व सरबुलंदजंग व घासीमिया व अजमखा वगैरे इसमांचा सलाम जाला. प्रथम कचनाचा नाच. त्यानंतर पना भाडाचा नाच होता. रावजीची याद केली. ते दरबारास आले. फुलाचे हार येऊ रावजीस व येक दौलास नवाबानीं दिल्ले दोन प्रहरास बरखास जाली. छ. ७ रोज मंगळवारी प्रातःकाली दौलाची अर्जी व दोन खाने मेवा गुजरला. लंगर हवदाचे फकीराने पाच टोपली अनार गुजराणिणे (ले ?) दौलाचे घरी रंगाची तयारी करऊन यक प्रहर यक घटिका दिवसा नवाब जनान्या सहित तेथे आले. बंदोबस्त जाला. कचनाचा नाच होता. रंगाच्या पिचकाच्या घेऊन मारगिरी जाली, यक प्रहर सात घटिकेस नवाब आपले हवे लीस आले. रात्री दौलाचे हवेलींत तयारी जाली. नवाबही येणार होते. परतु, झुलकारअली साहेबजादे याची मातुश्री हेदराबादेत बेआराम होती, तिच्या वाका जाल्याचें वर्तमान शूतरस्वारासमागमे आलें साा नवाबाचे येणें न जालें. छ. ८ रोजी बुधवारी प्रातःकाली दौलाची अर्जी गुजरली. रंगाची तयारी करण्याचा हुकुम त्याजला जाला. साहेबजादे मीरपोलादअली वगैरे याची

याद केली. ते हजर जाळे येक प्रहर साहा घटिका दिवसा नबाब दोलाचें हवेळीस आले दोला व सरजुल्दजंग व घासीमिया व अजमखा व रावरमा तमाम सरदार मनसबदार मुतसदी लोकांचा सलम जाला रावजीकडे चोपदार पाठविला तेही दरबारास आले कुर्सीवर नबाब बरामद जाळे सर्वांचे हाती पिचकान्या देऊन रंग टाकिल्ल कंचन्याचा व मांडाचा नाच होता दोन प्रहर प्यार घटिकेस बरखास होऊन नबाब आपले हवेळीस गेले या छ ११ या खर हे विज्ञापना

कार्तिक शु १४ शनिवार कडे १७१५ ता० २६ नोवेंबर १७१३

छ १६ रोज टप्यावर रवाना

श्री

कार्तिक व. ४ गुरुवार कडे १७१५ ता० २१ नोवेंबर १७१३

१ श्रीमंत राजसाहेब पेशवे यांस नेहमी प्रमाणें हवालयाचें पत्र *

श्री

कार्तिक व. ४ गुरुवार कडे १७१५ ता० २१ नोवेंबर १७१३

विनंती विज्ञापना सिकारगा कारिता नवाबांनी बाहेर निघावयाचा बेत दोलाचे विष्पारें ठरून तमाम लोकांस तयारीची ताकीद जाली बेदराहून तीन कोस मांजे कमठाणें हवेळी ताडुवियाचा गांव चिटगोप्याचे मार्गावरील येथें शिकारग्याचे डेरे देण्याचें ठरलें तेथील जागा मैदान, पाणी चांगलें पूर्वी बेदरी पातशाहा रहास गेले, त्यांचे शिकारीस जाण्याचें मकान कमठाणें, याचार्हा बयान होउन जागा पाहून येण्याकारितां छ १५ या खरीं दोळ प्रथम प्यार घटिका दिवसां स्वार होऊन कमठाण्यास गेले तेथें जागा पाहून येणार. त आल्यानंतर नवाबांनी छ १९ अथवा छ २१ या दोन तारिखां

* (पुटें १ ४२, ४८, ५ ५५, ५९, ६२, ६६ ७७, ८० पद)

अर्थां पर्यं एकाच प्रकारची व एकाच मंत्रकृतीची असल्यानें पुन पुन कृती टाळण्याकारितां या पुटें न देण्याचें ठरविसे आदे कवित स्पष्टी विशेष मंत्रकृ असल्यास शीवस्तर छेळ दिवा भार्ठक संपादक

पैकीं येके तारिखेस निघोन खैमँ दाखल व्हात्रे यैसा वेत आहे. नवाव निघाल्याचें वर्तमान मागाहून विनंती लिहिण्यात येईल. रा छ. १६ रा खर हे विज्ञापना.

श्री.

कार्तिक व. ४ गुरुवार शके १७१५. ता० २१ नोव्हेंबर १७९३.

विनती विज्ञापना. कमठाणें येथें शिकारागाहा कारिता नवाव जाऊन राहणार. डेरे वगैरे फरास खान्याचा सरंजाम खाना व्हावयाचा. तेथील लोकाचीं घरेही खाली करविलीं. कामाठीं वेल्दार लाऊन मरामत होत आहे. दौला जागा पाहावयाकारिता गेले आहेत. ते आल्यानंतर नवाव तीन चार दिवसात कुच करून कमठाण्यास जाणार. रा छ. १६ रा खर हे विज्ञापना.

श्री

कार्तिक व. ४ गुरुवार शके १७१५. ता० २१ नोव्हेंबर १७९३.

विनंती विज्ञापना. नवावानीं बाहेर निघावयाची तजवीज दौलाचे विच्यारे ठरलीं. त्यास डेरे दाखल होऊन फौज जमा करण्यांत पोहर्तें पडती, याजकारितां शिकारागाचे निमित्यानें कमठाणें येथें डेरे दाखल होऊन तैर शिकार करावी; इतक्यांत फौज सरंजाम कुल जमा होतो. शिकारागाचे मकानावर वाडाही मोठा देण्याची योजना जाली आहे. कारण की बाड्याचे रखवालीस फौज गाडद सभोवतीं ठेवावी. येणेकरून फौज तयारी वगैरे दोष दिसण्यात नाहीं. यैसा वेत ठरून दौला जागा पाहावयास गेले. तेथून आल्यानंतर नवाव कुच करून जाणार. खैमँ दाखल होणार. येथें फौज गाडद जे जमियत आहे, ते हर्भेराह कुच करते दिवसीं बाड्याचे बंदोबस्तास राहावी. आसपास दाहापंधरा कोसीं जमाव चराई वगैरेस आहे, त्याजला ताकीद आंतून निक्षूण जाली आहे की जलद येऊन जमा होणे. पंधरा वीस दिवसात कुल जमाव येकत्र करावा. यैसी धुन दिसत. येथील लोकमुखें वर्तमान कोणाचें ह्य (ण) ने नवाव बाहेर निघोन फौज समवेत औरंगाबादेस जाणार. कोणाचे

बोळण्यात स्व. भोसले सेना साहेब सुभा. याजबरील. कोणी क्षपातात आतां, फिरोन, नबाब, वेदरास, येत नाहीत परभारां हैदराबादेकडे जाणार. मा. प्रो. अनेक तर्क करून बोळतात वास्तविक कोणतें काय असेल तें असो, परंतु, पिकार गाहाचे बाहाण्यानें जमियत सरजामाची मजबुती करून पुढें कर्तव्य तें नमुदात आणावयाचें लक्षण या चालीवरून दिसण्यांत येतें यास येक दाखला मिळतो कीं छ १४ रोजी रात्री दौलांनीं चोपदारसमागमें येक रूका अक्षाकडे पाठविला कीं " हाजरत बदगानआली कमठाणें येथें पिकारी कारता खैम दाखल होणार तुझीं समागमें निघोन तेथेंच येऊन राहावें या प्रा हाजरतीची आज्ञा " याचें उत्तर दौलांकडे आझी सांगोन पाठविलें कीं " हाजरत जेथें राहतील तेथें आझीं समागमें येऊन राहावें हें येन सलाह व लाजम परंतु सटें वगैरे भारवरदारी सरजाम आमचा येथें हजर नाही जेरिदें तेथें येऊन राहिल्यास फुल सरजाम येथें राहतो चौकी पाहरा तेथील व येथील दोन ताण पढतात चोरांचा उपद्रव असा कीं सारे रात्र मनुष्ये जागृत आहेत, तथापि चोन्या होतात. यास्तव कमठाणें येथेंच पिकारीची सैर येके जागी असल्यास तेथें राहोवया पाळें जूज सरजाम देऊन दिवसां राहत जाऊं रात्री येथें, येऊ या प्रा जाणें येणें होईल अथवा फिरतीं शिकार असल्यास समागमें येऊन राहणें जरूर. सरजाम आणवया छगेल याची सलाह आपण जसी सांगाल तसें करूं," याजवर दौलाचे बोळण्यांत आलें कीं "कमठाणें येथें पिकारीस हजरत राहणार यात्रा एक महिनिवाचा सरजाम तेथील केला आहे परंतु महिनाभर, तेथें राहावयाचें वेत नाही वीस दिवस कमठाणें येथें राहाण्याचा निश्चय, व सरजाम येक महिन्याचा वीस दिवसांत येथें येणें जाणें हा वेत मुनाकी नाही येथें सर्व खटला टेऊन सडें येत जावें तों पावेतों सरजामही येईल वीस दिवस कमठाण्यावर व फर्ला" येसें धोळले याजवर दौलास विचारिलें कीं " वीस दिवसानंतर कसे पिकार कोणीकडे होईल ? " दौलाचें ह (ण) णें कीं

“ कमठाण्यावरील वीस दिवस राहण्यांचा वेत मला समजला. विसा दिवसानंतर पुढे इरादा कसा हे हाजरतीचें विचारें ठरेल तसे. ” या प्राा बोलले. त्यास दौलानीं असे मोहगम बोलणे यानील चिन्ह विचार करून तोडून पाहतां लोक तर्क कारितात यास ताळा मिलतो. लोकचार्ता याचे प्रमाणें ही वाटत नाही. परंतु वाहेर निघोन फौजा जमा करण्यास निमित्त समर्पक आहे. पुढें जसा मनसुबा तसे करावयास प्रतिप (वं) ध नाही. फौजा जमा करण्याची आणि वाहेर डेरे दाखल होण्याचा मोठी शोहरत गोष्ट लपून राहावयाची नाही. त्या विपई पिकारगाहची सलाह काढून वाहेर निघणार असे आहे. राा छ. १६ राखर हे विज्ञापना.

श्री

कार्तिक व. ४ गुरुवार शके १७१५. ता० २१ नोव्हेंबर १७९३.

विनंती विज्ञापना. दौलाचे हवेलीस सुलेमानपाह साहेबजादे त्याचे दत्तकपुत्रकाचे सालगिरेचा समारभ वीस बावीस दिवसपर्यंत नित्य किंवा दिसा आड रात्री नाच राग रंग नवावानीं जनान्यासहित येऊन दोन प्रहर रात्र पावेतो राहून मग आपले हवेलीस जावें. याप्राा होऊन सेवटी रग करविला सरगप्त व मेहदी ही निघाली. सालगिरेची समाप्ति जाली. दौलाची सालगिरेही यांतच येके दिवशीं जाली. रंगाचे दिवशीं आह्लास बोलविल्यावरून गेलों होतो. राा छ. १६ राखर हे विज्ञापना.

श्री

कार्तिक व. ४ गुरुवार शके १७१५. ता० २१ नोव्हेंबर १७९३.

विनंती विज्ञापना. सालगिरेसमधीं दौलानीं पोषाग मिस्तर किनवी दि- लावरजंग यास साहा पारचे व इष्टवट लपटन या दोघांस तीन तीन पारचे, याप्राा न्यांजकडे चौपदार समागमें पाठऊन दिले. राा छ. १६ राखर हे विज्ञापना.

श्री

कार्तिक व ४ गुरुवार शक १७१५. ता० २१ नाखैबर १७९३

विनंती विज्ञापना शंकरराव भोंग प्रकणी भारामल यांची पत्रे दौलास आली व उमरखेडकरांनी दस्तायैबज भारामलास दिव्हा, येविपीची तपसीले विनंती पेशजी लिहिल्यावरून ध्यानांत आले असेल हली शिवराम बाबुराव व गंगाधर काशी यांचे पत्र उमरखेडाहून आह्वांस आले की, " शंकरराव निधोन कोसंबदे तालुकियाचे गावी प्रथम राहून तेथून मुले माणसे सुधां मौजे सोईट पा उमरखेड येथे आला मावजी नाईक याने राहू नको झटले परंतु येकरोज मुकाम करून माहूर परगण्याकडे गेला मगाहून नवाबा-कडील जमातदार सोईटास आले त्यांस तेथे शंकरराव नाही हे समजल्यावर झशाकडे गेले भारामल फौज तोफा सुधां सोईटास उतरून पायमाळीकडे गाजीखान प्यारसें लोकांसहित मौजे चिली पा माहूर येथे जाऊन वेढा दिव्हा तेथील नाईक भेटला नऊ दाहा घोडी भोंगांची सांपडली फुळसांगवीस मुले माणसे आहेत जैसे नाईकाने सांगितले फुळसांगवीहून भाड्याचे बैल करून उमरखेडा पासोन कोंसावर गांव आवयाने येथील तड्यावर भाडेकरी सोडोन फुळ सांगवीस आले, या सांगितल्यावरून गाजीखान उमरखेड्यास आला ' माग लाऊन देणे ' जैसे बोलणे पडले मावजी नाईक फौज येतांच गैर हाजर जाला भोंग फोटे गेला असेल तो असो भारामलाकडे येतो जैसे झटल्यास गाजीखानाने न येकून मुकाम करून जिराडत व बागाइताची खरपी फेटी भारामलाकडे फारफून पाठविला त्याणी सुखतान खानास पाठविले तो व गाजीखान मिळोन वेशी पावेतो बंदी केली आर्सी भेटीस गेली त्याणी अ टकाव फेल्य त्यानंतर भारामलाकडे शिवराम बाबुराव व मंगंतराव गंगाधर व रामराव दादाजी त्रिवर्ग गेली त्यांनी पता लाऊन देण्याचे लिहिले, मा गितन्यावरून दिले न घाये तरी हांगामाचे दिवस परगण्याची खरपी होऊ लागली, सरत्र पत्र छेहुन दिले शिवरामबाबुराव यांस निरोप देऊन उभयतांस त्यांनी समागमे झशाकडे नेले " या अन्वये पत्री मजकूर आहे

त्यास उत्तर खेडकरांनीं भारामल यास दस्तैवज ' शंकरराव याचा पत्ता लाऊन देऊं, ' यैसा यात्र्याचा नवता. भारामल फौज सुधा तालुकियाची नुकसानी व पायेमलीकरिता तरी हा जात्रसाल सरकारचा नवाबार्सी. तालुक्याची नुकसानी होइल हणोंन शंकरराव याचा पत्ता लाऊन देऊं यैसे लिहिले काये हणोन दिल्ले ? ' ये विपई निबंध करून उत्तर खेडकरास जबाब लिहिला, परंतु दस्तैवज बजीनस लिहून दिल्ला. तेव्हा पुढे यांचें कसें पडते पाहवें. ये विसीं सरकारांतुन आज्ञा येईल त्याप्रों यांसीं बोलण्यांत येईल राा छ. ११ राखर हे विज्ञापना.

श्री.

घिनंती विज्ञापना. दौलाचे बोलण्यांत आले कीं " शंकरराव भोंग उमरखेड तालुकियांत याचा पत्ता. व तेथील कमावीसदारांनीं तजैवत यास दस्तैवज पता लाऊन देऊं यैसा दिल्लाभसतां सांप्रत उमरखेडकर हणतात कीं शंकरराव येथें नहिं. नागपुरास गेला. या अन्वये भारामल वगैरे पत्रे आलीं. त्यास बजीनस पता असोन नहिं हणतात. तेव्हा उमरखेडकर यांस काये हणावे ? व शंकरराव तेथें नसल्यास म्हणोन तरी फायेदा कोणता ? नागपुराचा पता सांगतात, त्यास सेनासाहेब सुभा यास राव पत प्रधान यांचे सरकारचीं पत्रें व त्याचे कारभारी पुण्यांत आले आहेत त्याजलाही (पुढील पृष्ठे गहाळ झालीं आहेत. पृष्ठांक १८८ ते १९४ सं.) पृष्ठांक १९४. असल फारसीचा कांहीं अवाशिष्ट राहिलेला भाग.

श्री

कार्तिक वा ९ शके १७१५. बुधवार ता० २७ दिसेंबर १७९३.

* न बायद कर्द. ध अज्ञ दफेसिथ्युमे आन मसवदे चुनान मफहुम मीशवद के टीपुरा बराये खलल करदन हरयक शरीके दफे एजाझत बाशद. मआनी तदारुके खलले दफे अबल हरचंद दरानदफे कारे आन शरीक तमाम बुवद झरूर नीस्त बलके नसीहत बरान कर्द शवदके चुनान बारे दीगर न बायद कर्द व अगर हमचुनीन बाझ खाहद कर्द खुबनीस्त. पस बनाये

१ असल फारसीचा कांहीं अवाशिष्ट राहिलेला भाग.

अहदनामे फफालते शुरका हमदीगर बराये तदारके टीपु दरसुर खल्ल इस
 मेहलाले बलके इन अदाम मीवमीरद. बहेतर इन अस्त के इमारते छार्डे
 वेहादूर दरिन दफे के फनायदे (१ फवायदे) मभानीये आन अन्नहर ब-
 हाल दाक्षन उलान अनसन दफे हफतुम आन-नहुमे आन-मसवदे चुनीन
 मरकूम अस्त हाल नक्षये मोहम करार याफते अस्त बमुजये इन अगर
 मोहम कर्दन उफताद अन्नतर्फे टीपु मुलको किल्लेजात हमे बदस्त आयद
 हरसे बराम्बर हिस्से कर्दे बेगीरीद चुन आनतहनामे अहदनामे फफालत
 अस्त न अहदनामये मोहिम व ख्यश अस्त के चुनहरसे सरकार मुसहद अंद
 हरयक हिस्से मुसावी दर तकसीम खाहंद याफत पस मवकए इन मवानी
 बवादे करार याफतने मोहम खाहद बुद व अगर नवस्तने आनमममुन खाह
 भीखाह मनझूर बाशद बहमीन एबस्त वायद नवेस्त, के तकसीमे मुलको
 किल्लेजात बगयरहु के दर अघते मुसालेहत अन्न टिपु बदस्त अमद मुनासवे
 सरहदे हरयक सरकार वा टिपुशुदे बुवद बबमल आरद दरदफे हस्तम दर-
 खास्ते यफदो पलाटन अजसरकारे अंग्रीस मरकूम अस्त इन सवाल जवाब
 तआलुक व सरकारे कपनीए अंग्रीस दारद अन्नसरकारे मा बदौलत हलाके नीस्त
 दरदफे नहुमे आन मसवदेह मरकूम अस्तके अन्नतर्फे टिपु मुलकी के गु-
 शास्त खाहद शुद दरान बराये मन्नन व फकीर व दरगाह हरचे जाधि
 बाशद बमुजवे आन हरसे जारी दारद आन मममुन अन्न शरायते तहनामे
 ये तआलुक दारद हरयक सरकार दरदादने खेरात अन्नखानये खुद मुखत्यार
 अस्त दफेदहम के मममुने पीशकशे सरकार राय पंतपरधान अन्न टिपुसुल-
 तान मरकूम अस्त आन दफे अन्न अहदनामे फफालत नीस्त बलके अहद
 मामये मोहम अस्त अगर अहदनामे नवस्त हम मनझूर अस्त मन्न पीशकशी
 सरकार मा बदौलत के अन्न कदीम उल अम्याम अन्न ख्ये असनाद याजेश
 टउअद अस्त नीश दाखेल कर्दे शवद छैफीन इन दफेसरीह घर खेलाक
 बनाये इन तहनामे के फकत बराये हेफास्त व दफे खुल्ले पीश फदमी ए
 टिपु सुउतानस्त बिलकुड बरहम गात्राहद व फिखल फौर मोहम एअम कर्दन

मी आयद. दरिन सुरत वर आवरदने आनदफे झरूर पुर झरूर. दफे याझ दहुम वारुत व गोले व वदुक व तोप वगयरहु सामाने जंगी अगर दर सर-कार मसतूर शुद अझ सरकारे कंपनी व वेपारी परवानगीए खरीदी बर्ली महसूल शत्रद. इझहारे दिलावरजंग वहादर चुनानस्त के फरुस्तने सामाने जंगी मधामुले सरकारे कंपनी नीस्त व वेपारीयानरा हुमानभते कुल्ली अस्त के हीच सामाने जगी न फरुशंद. व गवरनर जनरल दरिं वावहुकमे धाम नमी तवानद दाद व दर सरकार मावदौलत सरंजामे मझकूर बिलकुल चंदान झरूर नीस्तअगर आन शहामत मुरत्तेव शुद झरूर वाशद. अझ मिस्तर मेलेट वहादूर हम मरातवे इझहारे दिलावर जंग वहादर तहकीक मु मायद. क्षियादे अय्याम वकाम बाद.

श्री.

कार्तिक वा ९ शके १७१५. बुधवार ता० २७ दिसेंबर १७९३.

* तरजुमा श्रीमंतास नवावाचे पारसी पत्राचा.

आ शाहामत मर्तवातच्या तजवीजेचा तहनामा मिस्तर मालिठ वाहादुर यानी पाठविला त्यास दोन महिने जाले, मिस्तर इष्टवॉरट वाहादुर यांचे मारफातीने हाजुरांत गुजरला. ताजूब आहे की हा काल पुरवेतो राव गोर्विदराव कृष्ण याचे मारफातीने हाजुरात मसविदा न पोहचला. यैसियास दाहा महिने तहनाम्याचा जावसाल दोन्ही सरकारासीं दरपेई. इतकी मुदत गुजरल्यानंतरही पाहणे जरूर. याजकारितां राव मजकुर याचे मारफातीने मसविदा पोहचण्याची इंतजारी अधिक न करणे जाणुन हाल मसविदा तिकडुन ठरला यासीं व लाड वाहादुर यांचे तजवीजीने सात दर्फीचा तहनामा ठरून आला, त्याचे शब्द व अर्थ यासीं मुकाबिला करून पाहतां यात कमज्यादा करण्याच्या कबाहंती खातरेंत गुजरल्या, त्याचा तपशील लिहिण्यांत येतो विला. ?

(सदर तरजुमा मूळ प्रतीत दिलेला तसाच येथे घेतला आहे. सं.)

१ भाषांतर २ मोठी ३ पदवी ४ स्टुभट ५ आश्चर्य ६ निकाल न होतां तसाच निकालाकरितां राहिलेला. ७ खटपट, काळजी ८ कलमाचा ९ मेळ, तलय १० मतभेद बाध।

१ या मसविद्यांत आपलाळे दौलतीचे बंदोबस्ताचा शब्द लिहिला आहे त्यास, या आहदनाम्यासी या शब्दाचा ताळुक काय आहे ? श्रीरंगपटणचे आहदनाम्याचे शर्तीची यांस हा शब्द व परस्परें बंधपरंपरा व कायम मकाम येक दुसन्याचें हा शब्द लिहिला नाही हा शब्द असेक तसा दाखल करणें जरूर

१ दफे अवल व दुसरी या मसविद्याची त्यांत लाड बाहादुर यांचे तज विजेचे दफ्तासीसी पाहातां शब्दाचा मात्र फेर परंतु, अर्थ येकच त्याअर्थी लाडबाहादुर यांनी जसे शब्द लिहिले त्यांत तबादल करायकरितां करावी ?

१ लाडबाहादुर यांचे मसविद्याची तिसरी दफा पहिले तहनाम्याचे दुसरे दफेचे मजबुतीकरितां आहे ती या मसविद्यांत बिलकुल मत्रकुफ केली त्यास हल्ली हा तहनामा होणे, याची बुनियार्द श्रीरंगपटनाचा तहनामा, त्या तहनाम्याचे कायमी करितां हे दफा लाडानें ठरविल्या बमोजीन दाखल करणें जरूर

१ या मसविद्याची तिसरी दफे यांनी व लाड बाहादुर यांचे चौथे दफेसी अर्थ पाहातां नवल आहे परंतु लाडाचे चौथे दफेंत परीकांनी जल्दीनें ज्या शरीकास इना पोंहचेळ, त्याची इतला जाल्यावर तेच समई खबर प्याची असा मजबुन आहे तसा अर्थ या मसविद्याचे तिसरे दफेंत समनण्यांत येत नाही बल्की विपरीत आहे याज करितां लाडाचे चौथे दफेंची इबात वाहाळ ठेवणें जरूर.

१ या मसविद्याचे चौथे दफेंत लीॉ आहे कीं बकीळ टेवावा तो आपला व आपले खादिदाचे चिस्तातील सुलासा जाहीर करित जाईल इतकेंच लिहिलें आहे असें लिहिलें नाही कीं बकीलानें कोठें राहवे ? लाड बाहादुर यांचे पांचवें दफेंत लीॉ आहे कीं दरयेक सरकारचा बकीळ दुसन्या सरकारचे फौजेत राहून चिस्तातील सुलास व अहवाल जाहीर व्हावा या करितां परवानगी असावी तेव्हां हा मजबुन लाड बाहादुर यांचा चांगला जाहीर आहे

१ या मसविद्याचे पांचवे दफ्तेत अधिक लीॉ आहे कीं घोड्याचे खरीदीची पुमारी पाहिजे. व शिपाई मनुष्याचे निगादास्तीचा शब्द कम केला. त्यास दिवावरजंग वाहादुर याचा ईजहार आहे कीं घोड्याचे मेज व अमुक वर्षांचें प्रमाण या प्रा मिळाल्यास कंपनीचे सरकारात पसद. त्यास अशा तऱ्हेचीं वौडो पसदीचीं या मुलकात कम. या वमग, पुमारीचे कैदेचे फाय जरूर ? व शिपाई लोकाचे निगादास्तीचा मार वाहाल ठेवणें, यांत तिन्हीं सरकारचा फायदा आहे यास्तव हा मजमुन वहरगीजें मक्कुंफ करू नये.

१ या मसविद्याचे तिसरे दफ्तेत असें समजण्यांत येतें कीं परीकातुन हर-येक शरीकासीं टिपुनें येक वेळ खलल करावी. अशी परवानगी यांत होती कीं पहिल्यानें येकासीं खलेल करिल, ते समई त्या शरीकाचे पु. काम जालें तरी त्याचा बदाला जरूर नाहीं ? बलकीं फक्त नसियेत त्यास केली जाइल कीं असें दुसरेयानें न करी; अगर दुसऱ्यानें करील तर चांगलें नाहीं. तेव्हां टिपुचे खर्लेल करण्याचे बर्देत्याची आपसात शरीकामधें अहदनाम्याचे जामीनीची वुनीयाद राहात नाहीं. यास्तव लाड वाहादुर यानीं इवारत लिहिली ती फायद्याची हें जाहीर आहे. याज कारिता तेंच वाहाल ठेवणें नकें व चांगलें.

१ सातवी दफ्ता या मसविद्याची अशी लिहिली आहे कीं साप्रत मोहिमेचा नक्षा करार पावला आहे. या प्रा हे अगर मोहीम करणे पडली आणि टिपुकडून मुलुख व किल्ले जे काही हातास येतील ते तीन हिसे बराबर करून घ्यावे. कारण कीं हा तहनामा अहदनामा जामिनीचा आहे अहदनामा मोहिमेचा व चालण्याचा नाहीं. तिन्हीं सरकार येक आहेत. हर येकाची वाटणी बराबर होईल. तेव्हा यार्थाचा समय मोहीम जाल्यानंतर आहे अगर खामखां लिहिणें मंजुर असल्या (स) या इवारतीनें लिहावें कीं वाटणी मुलुक व-कीलें वगैरे टिपुचे सुलहामधें हातास येईल तो हरयक सरकारचे सरहादेच्या नासिव पहिल्यानें टिपुवर मोहीम जाली त्या प्रा वांटणीं अमलांत मुआणवी.

१ आठवे दफेंत येकदोन पलटणे इम्रजाचे सरकारांतुन दरखास्त करून लिहिलें त्यास हा जामसाल कंपनी इम्रज यांचे सरकारांसी तालुक आहे, आसांसी इलाक नाही

१ या, मसविद्याचे न (व) वे दफेंत लिहिलें आहे कीं टिपु कडुन जो मुलुक् सुटेल त्यांत ब्राह्मण व फकीर व दरगाहा जे काहीं ज्यारी धिसेल त्या प्रा तिघांनीं ज्यारी ठेववें त्यास ह्या मजकुराच्या शर्ता तहनाम्यासी तालुक काय २ हरयेक सरकारांनीं खैरात देण्याविषई आपले घरचे मुखत्यार आहेत

१ या मसविद्याचे दाहावे दफेंत मजमुन आहे कीं राख पंत प्रधान यांच सरकारची पेपकश टिपु कडुन येणें झगोन लीं आहे त्यास हे दफा कफाले तीचे अहदनाम्यांतील नाही बळकी, मोहिमेचे अहदनाम्यांतील आहे त्यास अहद नाम्यांत लिहिणें मंजूर आहे तरी आमचे सरकारची पेपकश कदीम पासोन सनदाचे ईईनें वाजवी आहे हेही दाखल करावी परंतु, हे दफा केवळ या तहनाम्या विरुद्ध. या तहनाम्याची मुनियाद केवळ संरक्षणार्थ टिपुसुलतान यांचे पेपकदमीचा खल्ल दूर व्हावा या विषईची आहे ती खराब होती आणि सध्यांच मोहिम करणें लाजमें होतें यास्तव हे दफा काढावणें जरूर फार जरूर

१ अकरावे दफेंत दाखोळ व बंदुखा व तोफा घेरे सामान जंगी अगर सरकारांत मठलुब जाल्यास कंपनीचे सरकारांतुन वेपारी यांज पासोन विळा महसूल खरीदी करण्याची परवानगी असावी त्यास दिलावरजंग बाहदूर यांचा ईईहार येसी आहे कीं, जंगी सामान विकार्याचें कंपनीचे सरकारांत मामुल नाही तमाम वेपारी यांस मनाई आहे कीं काहीं समान जंगी न इकावें गौरनर जनरल या विषई हुकुम सर्वास देऊं सकल नाहीत व आमचे सरकारांत हा सर्जाम घेण्याची विलकुल जम्बर नाही अगर आं शाहामत मर्तवात यांस जरूर असल्यास मिसर माडिट चाहादुर यानीं दिलावर जंग याहादुर यानीं जादिर केव्याचें मरातव पडताळून पहावें जिपादा अयां (२५) मबकाम याद

(ज्यास्त काय २ आपला काल सुखात जावो.) रा छ २२ राखर अर्बा तिसैन मया व अल्फ.

श्री.

कार्तिक वा ९ शके १७१५. बुधवार ता० २७ दिसेंबर १७९३.

विनंती विज्ञापना. नवाबानी सरकारांत पारसी पत्र लिहिले. त्याचे हिंदवी तरजुम्यांत कांहीं शब्द सप्रहार्थाचे आहेत, त्याचा खुलासा अर्थ ध्यानांत येण्या-कारितां विनंती कीं:—

१ “या मसविद्यांत” असा शब्द जागा जागा आहे. त्यास सरकारातुन दाफातीचा मसविदा ठरून मालिटाकडून यांजकडे आला. तो मसविदा लाडा-कडून साता दफेची याद आली, त्यासी यांनीं मुकाबिला करून कमज्याद निवडून काढिले, त्याचा दाखला पुरण्याकारितां या मसविदात एसा शब्द आले “हामसविदा” ह्यणजे सरकारातून ठरला तो.

१ “वंश परंपरा” याचे पुढें “कायम मकाम येक दुसऱ्याचे” हा शब्द आहे. याचा अर्थ असा कीं, येक अधिकारी तगीर होऊन त्याचे कामावर दुसरा होणें, त्यास कायम मकाम असे ह्यणजे. यांस दृष्टांत जसे लाड बहादुर जाऊन त्याचे स्थलीं मिस्तर ज्यान घोर नवा जनराल आला या प्रमाणें.

१ “पलटणें इंप्रजांची सरकारांत दरखांस्तीचें कलम” याजर्गी “हा जावसाल इंप्रजासीं तालुक. अम्हांसी इलाका नाहीं.” ऐसें यांनी लिहिलें. यांचे तात्पर्य कीं, हा तहनामा तीन सरकारासीं; व तिन्हीं सरकारातुन परस्परें देणें घेणें तेंव्हा तीन सरकारास समान तसे कलम तहनाम्यात असावे. पलटणाचे दरखा-स्तीचा प्रकार इंप्रजासीं. त्या अर्थीं फक्त इंप्रजासींच तहनामा असता तर हें कलम नीट. तीन सरकारा मिळोन तहनामा होणें, यात याचें प्रयोजन नाहीं. असा यांचे लिहिण्याचा खुलासा. रा छ २२ माहे राखर हे विज्ञापना.

श्री

कार्तिक वा ९ शके १७१५. बुधवार ता० २७ दिसेंबर १७९३.

विनंती विज्ञापना. लाड बहादुर व मिस्तर सरज्यान घोर यांची दोन तीन

पत्रें नवाबास घैल्या आल्या त्या मिस्तर किनवी दिलावरजंग यांनी नवाबास
 आझी जषळ असता गुजराणिल्या पत्रें खोलून वाचून पाहिर्ली लाड बाहादुर
 यांचे पत्रांत मारकी, " मी कळकल्याहून जाहाजांत स्वार होऊन विलायेतकडे
 गेलो त्या मजवर आपली ममता व दोस्ती येखलास होती, त्याच बमोजीब
 दोस्तीचा सिलसिला मिस्तर सर ज्यान पोर गौरनर माझे जागी आहेत, त्यांसी
 असावा " व ज्यान पोर याचे पत्रांतील मार की " लाड बाहादुर कळकल्याहून
 निघोन जाहाजांत बसोन विलायेती कडे (गेले) गौरनरीचे अधिकारवर
 मी आहे. लाड बाहादुर यांसी दोस्ती व येगानगत आपली त्याहून ज्यादा
 तरकी असावी" याप्रौ दोघाकडील पत्रातील मार. राठ २२ राखरहे विज्ञापना

श्री

कार्तिक या ९ चके ७१५ बुधवार ता. २७ दिसेबर १७९३

विनंती विज्ञापना टिपुसुल्तान यास दोघांनी आपलें तरफेनें पत्र तयार
 केलें, त्याचा मसविदा नवाबास मी समीप असतां वाचून दाखविला त्यांत
 मारकी, " तिसरे किस्तीचा येवन तुझी कळप्यास पाठविला, तो घेऊन अ
 झाकडील फलाणा शक कळप्यांत होता त्याजपासीं रसीद येवजाची आर्धी
 पाठविली, ते त्यानें दिल्ली आपल्यापासी येऊन पोहोंचलें दुसरे बल्हारी
 उमरगोड, तलाखोटा व सिंगणमला वगैरे तालुक्यांतील कित्तेक गांव भाग
 तशरुफांत आहेत, ते इकडील अमीलकडे वामुजास्त करावयाची ताकीद आ
 पलें तालुक्यास निघून यावी की, हरगीज खलाख न राहे
 या अन्वये पत्राचा मा नवाबांनी पाहून बेहतर आहे जैसे सांगितलें. रा छ
 २९ माहे राखर हे विज्ञापना

श्री

कार्तिक या ९ बुधवार चके १७१५ ता २७ दिसेबर १७९३

विनंती विज्ञापना अजिमुदौला प्रकणी नवाबांनी सरफारांत पत्रें पेशज
 रपाना केलीं त्यां अन्वये राय सिंद्रे यांसही पत्रें पाठविली त्याचा जबाब

खरीता पत्र सिद्धें यांजकडून आले ते दौलांनीं नवावास वाचून दाखविले. मी समीप होतो. पत्रात मारकी “आजिमुदौला जेथ पावेतो गेला-असेल त्याची तहकीक करून हस्तगत करावा. त्यास, आजिमुदौला कोणते मार्गें गेल्याचें अद्याप समजले नाहीं. ज्यावज्या तालुकदारास ताकिदी पाठविल्या आहेत, कीं जेथे सांपडेल तेथे अटकाऊन पाठऊन घात्रा, या व्रमोजीव पत्रे सर्वास रवाना केलीं आहेत.” या प्रा मार. राजश्री कल्याणराव व बाबाराव यांच्याही अर्ज्या आल्या, त्या हरराव यांनीं गुजराणिल्या. बाबाराव यांनीं लिहिले आहे कीं ‘पुणियास पोंहचुन राव सिद्धे याची भेट जाली. या प्रा लिहिलें.’ रा छ २२ माहे राखर हे विज्ञापना.

श्री.

कार्तिक वा ९ बुधवार शके १७१५. ता० २७ दिसेंबर १७९३.

विनती विज्ञापना. आजिमुदौला याजकडील नरसिंगराव व खानसामा वगैरे लोक सापडले ते ये (औं,) रंगाबादेहुन चिमणा राजे यांनी येथे पाठविले. त्यांस कैद करून ब्रेदरचे किल्यांत दाखळ केले. रा छ २२ माहे राखर हे विज्ञापना.

श्री.

कार्तिक वा ९ बुधवार शके १७१५ ता० २७ दिसेंबर १७९३.

विनंती विज्ञापना. नवावास राव सिद्धें याजकडून घोडे आरबी दोन व काठेवाडी दोन (व) येकुण च्यार; व गुलकंद व गुलाब वगैरे जिंनसे आला. या समधे बाबाराव याची, अर्जासहित हरराव यांनी छ २० राखरीं दौलाचे विचारें गुजराणिले. राछ २२ राखर-हे विज्ञापना. सिंध्यांनीं पाठविली किवा-कल्याणराव यांनीं विकत घेऊन पाठविली याचा सशय आहे. शोध करून लिहितो. हे विज्ञापना.

श्री.

कार्तिक वा ९ बुधवार शके १७१५ ता० २७ दिसेंबर १७९३.

विनंती विज्ञापना. शंकरराव भोग याचा पत्ता लावित भारामल हैशा

पावेलीं गेले उमरखेडकर कमाविसदाराचे दोन कारकुन मारामला सभागमें आहेत त्यांस ही निष्कट की शंकरराव याचा पत्र लाऊन देण्याचा जिमा तुमचा त्या प्रा पता लाऊन देणें. त्यावरून शोध लाविता शंकरराव याची बापको व जर्बोहिराचे उवे दोन व सनगे पोषागियाचेपेटारे सांपडले उवे वपेटारे मारामल यांनीं दौळांकडे पाठविलें सदरहु अन्वयें मारही मारामल यांनीं दौलास लिहिला शंकरराव अद्याप सांपडला नाही पुढें होईल त्या प्रा विनंती लिहून शंकर नीईक नागपुरास गेला याजकरितां भोंसत्यांस पत्रें जावीं, आणि त्यांजकडील कारभारी पुण्यांत आहेत त्यांस ताकीद व्हावी ये विपई पेशजी नवावाचे आझे प्रमाणें दौळानीं सांगितलें त्याची विनंती पूर्वीं लिहिली, त्याविशीं आज्ञा जालीच असेल राख २१ माहे राखर हे विज्ञापना

श्री

कार्तिक या ९ वक्रे १७१५. बुधवार सा. २७ दिसेंबर १७१३

विनंती विज्ञापना कामाळणें येथें शिक्करगाहाकरितां जाण्याची तयारी नवावांनीं केली जागा पाहाण्या करितां दौला छ १९ राखरी गेले होते मैदान धरून वाढा मोठा दिवा कमठाण्यांत लोकांची घरे होती तीं तमाम खाली करविली दोन तीन हवेल्याही आहेत त्या येक नवावाकडे, येक दौळानीं आपल्यास, योजून ठेविल्या कामाठी, वेळदार, मजुरदार लाऊन जाण्याची मरमत करविली जागीरदार, मनसबदार, मुतसदी सरदार सर्वास ताकीद कीं कर्णेरीं घेदरांत न राहतां आपलाळे सरजामसुधां कमठाण्यावर येऊन राहोवें, शडे नेऊन उभे करविले नवावाचे खैम व घोषी बंगला जाऊन उभा राहिला बरकडही लोकांचे डेरे, राहोण्या, पाले सरजाम कमठाण्यास गेला, धरचेवर जात आहे वाड्याचे रखवालीस गाडद मुसारेहमु, व सैदतमरखां व अबदु-ल्करिम कुमदान धौरेस हुकुम पोहचला चरईस आतपास हाथी व टंट व धैठ होते ते आणविले काहीं आले व येतात सरदारजागीरदारासही हुकुम असाच कीं आपलाळे स्वार जेथें असनील तेथुन आणन जमा करावे स्वार

गाज्याची मोजदादही कमठाण्यावर पाहावयाचा वेत आहे. याउपरी नवाब निवोन डेरे दाखल होणार. याची तपसीलें विनंती लिहिण्यात येईल. रा छ. २२. राखर हे विज्ञापना.

श्री.

कार्तिक या ९ चक्रे १७१५. बुधवार ता० २७ दिसेंबर १७९३.

विनंती निज्ञापना. नवाबाची शरिरप्रकृती हैदराबादेत होती त्याहून बेद-
रात आल्यानंतर कृशत्व अधिक. आलीकडे तर बहुतच क्षीण शरीर आहे.
नाकुवत, त्यांतून पाच सात दिवसां पासोन दस्तही दोन तीन होतात. या
प्रा प्रकृतीचा अहवाल आहे. रा छ. २२ रा खर हे विज्ञापना.

श्री.

कार्तिक या ९ बुधवार चक्रे १७१५ ता० २७ दिसेंबर १७९३.

विनंती विज्ञापना. ईसामियाकडील पहिलें तालुके ताडपत्री, ततवारी,
सिंगणमला, येलानुर हे च्यार तगीर करून दिलावरुदौला गजीकोब्याचा किले
दार याजकडे सांगितलें. ईसामियां यांस हैदराबादचे सुभ्याचे तालुके नलगुंडा,
देवरकुंडा व कोलीपाला वगैरे भवनगिरि सरकारसुद्धा सांगोन ईसामियां यांची
खानगी केली. छ. १९ राखरीं ईसामिया गेले. ईसामियां यांनीं टिपुस व
कमरेखानास पत्रें लिहिलीं होतीं त्याचे जवाब सांपडले. दौलांनीं आह्मांस
दाखविलें. याचा तपसील व पत्राच्या नकला पेशजी सेवेसीं पाठविल्या. त्यास
ईसामियां यांचें बोलणें दौलांसीं कीं “ हीं पत्रें खोटीं; याची तहकीक
करावी. ” दौलांनीं तहकीक करितां पत्रें खरीं नाहींत. ईसामियांचा पहिला
कारकुन व्यंकटराव वरतरफ केला. त्यानें अदावतीनें दरम्यान तुफान रचून
पत्रें तयार केलीं. हीं खोटीं येसैं दौलास समजलें. रा छ. २२ राखर
हे विज्ञापना.

श्री.

विनंती विज्ञापना. येसीजे. येयील वर्तमान ता छ. १९ माहे राखर

बुधवार ११ पावेतों अखवार पत्री लेखने करून सेवेसी। पत्राची रवानगी केली, त्यावरून स्यानास आले असले सांप्रत येथील वर्तमान छ। मारी दीला कम टाप्यास जाऊन जागा पाहिली तेथील लोकांची घरे खाली करून मरामतीस बेळदार व कामाठी लाविले येते समई पांच हरणांची शिकार करून तीन प्रहारांचे अमलांत किले वेदरास आले। नवाबास तीन दस्त जाले रात्री दौलाची अर्जी गुजरली छ १६ रोज गुरूवारी तमाम सरदार व मनसबदार मुतसदी यांजकडे चौपदार पाठऊन ताकीद केली की, 'कमठाप्यास आपल्ये छे डेर दोंडे पाठऊन मिसल्वंदीने उतरणे' प्रातःकालापासोन दोन प्रहर पर्यंत नवा बास पांच दस्त जाले चराईहुन पंचवीस हाथी व शंभर उंटें आले दिवसां दरवार नाही रात्री दौलाची अर्जी गुजरली छ १७ रोज शुक्रवारी हैदराबादेहुन अलीप्याह-वाहादुर-साहेबजादे यांची अर्जी व नजर व मिठाई आली ती गुजरली महमदपन्हा दारोगा हरकान्याचा यास हुकुम जाला की 'कमठाप्यास चाऊन सरकारी व तमाम सरदार म (न) सबदाराचे झेंडे उभे करणे.' त्या प्रा झेंडे घेऊन तो गेला एक प्रहर दिवसां खिल्यतीमध्ये नवाब बरामद जाले सरबुलदजंग व अजमखां व यकरामुदौला वगैरे इसमांचा सलाम जाला एक प्रहर दोन घटिकेस घरखास जाले रात्री जनान्याचा बंदोबस्त होऊन कंचन्याचा नाच होमा छ १८ रोज मंदवारी मुसोरहमुकडील गाडद हजार आली याचा अर्ज जाला दिवसां दरवार नाही रात्री दौलाची अर्जी गुजरली छ १९ रोज रविवारी फरेदुग्याह साहेबजादे यांनी आपली सालगिर जाल्याची नजर केली मीर पोलादअली व सुभानअली यांची याद केल्या प्रा ते हजर जाले त्यास जनल्यांत थोळाऊन घेतले सुतरखाना शंभर उंट व प्यारसे वेळ रथगा- रथाचे आले दिवसां दरवार जाला नाही दोन घटिकादिवस शेष असतां चराईहुन पंचवीस हाथी आले उ २० रोज सोमवारी दौलाकडे हुकुम गेला की राजनीस व मिस्तर किनचीस घेऊन येणे साहा घटिका प्रथम दिवसां खिल्यतीमध्ये नवाब बरामद जाले दौला व भीरआलाम व सरबुलदजंग व घामीमियां व

अजमखान वगैरे मामुली इसमांचा सलाम जाला. रावजीची याद केल्याप्रा ते आले. त्यांचाही सलाम जाला. दौला व रावजी व मीरआलम तिघांसीं खिलवत जाली. त्यानंतर मिस्तर किनवी व इष्टवट लपटन इम्रजाकडील वकील आले. त्यासुधा बोलणे होऊन एक प्रहर च्यार घटिकेस किनवीस वाटे लाविलें. त्या नंतर एक घटिका निपस्त होऊन एक प्रहर पाच घटिकेस वरखास जाले. राा छ २२ राखर हे विज्ञापना.

छ २३ गुरुवारीं टपा खाना पुण्यास.

श्री.

श्रीमंत राजश्री _____ रावसाहेव स्वामीचे
सेवसा _____

विनंती सेवक गोविंदराव कृष्ण कृतानेक साा नमस्कार विनंती विज्ञापना ताा २३ माहे राखर वेदर येथें स्वामीचे कृपावलोकानेकरून सेवकाचें वर्तमान येथास्थित असे विशेष. इकडील वर्तमान पेशजी छ २२ माहे मजकुरीं लेखन करून पत्राची खानगी सेवेसीं केली त्यावरून ध्यानांत आले असेल. साप्रत येथील वर्तमान छ मजकुरीं रोज गुरुवारीं प्रथम दोन घटिका दिवस आल्यानंतर नवात्र जर्द अबारींत स्वार जाले. खवासींत दौला व मीरआलम होते. वरकड साहेव जादे ज्यास समागमे यावयाची आज्ञा जाली ते व आणिक अभीर उमराव तयार होऊन आले. व जनान्याचा रथ व गाड्या व अंबान्या वगैरे सरंजाम सिद्ध जाला. या समुदायानसीं कसबे कमठाणें पा मजकुर वेदरापासोन तीन कोसाचे फासल्याने आहे, तेथें शिकारीचें मकान करार केले आहे. स्वार होऊन गेले. कमठाणें याचे उत्तर व पूर्वभागीं गारद्याचा वाडा शिकारचे मैदान मध्ये सात कोस घेऊन बंदोबस्त करविला. याजमुळे वेदराहून लोकांस जाण्यास येका मार्गे नवाब्राचे डेन्यास पाच कोस व पश्चमेकडून व पूर्वेकडोन जाण्यास बारा कोस, याजकरितां सर्वलोक, सर-

दार, मुतसदी आदिकरून समागमें गेले ते कित्याचे दरवाज्यावर परवानगी
आंत जाण्यास नाही दौल यथे सांगण्यांत की नबाब कमठाण्यास वीस
दिवस राहणार. आणि सरजाम महिन्याचा तेथे करविला आहे मग पाहार्जे-
वीस दिवस राहतात किंवा महिना राहतात, नबाबाची प्रकृति या दिवसांत
काहीसी बेमारमाधी दिसण्यांत आली परंतु जाहेरदारीत दाखविण्यात कटाक्ष
दाखळून आहेत बेदरची हवा तो कोणासच मानत नाही कमठाणें येथील
हावा कती आहे हें आतां पुढें समजेल त्या प्री विनंती लिहिण्यांत येईल या
सेवेसी धुत होय हे विज्ञापना

छ ४ जमादिलाखली पत्राधी खानगी डांकेवर

श्री

मार्गशीर्ष शु ५ रविवार शके १७१५ ता० ८ दिसेंबर स १७९३

श्रीमंत खस्राहेव यांस मामुळी प्रौ हवात्याचें पत्र* पृष्ठ टीप पाह्य

श्री

कार्तिक शु ५ रविवार शके १७१५ ता ८ दिसेंबर स १७९३

विनंती विज्ञापना येसीजे कमठाण्यास शिकारगाहाकारिता नबाब
वेदराडून निघोन डेरे दाखल छ २३ माहे राखरी जाळें वाढा वारा फो
साचा भारी बसला नित्य प्रातःकाली नी नमावांनी स्वार होऊन शिकारीस
पांच सात कोस, केव्हां जनान्याचे बंदोबस्तानसी, फोण्हे दिवसी मर्दान्याची
शिकार या प्रौ रोज होत आहे वाढ्या माहेरही कितेक लोक शिकारीस
हुकुमा प्रौ जाऊन शिकार करून गुजराणितात या प्रौ शिकारीचा तुर्त
हररोज उपारी आहे या छ ४ जमादिलाखल हे विज्ञापना.

श्री

मार्गशीर्ष शु ५ रविवार शके १७१५ ता० ८ दिसेंबर स १७९३

विनंती विज्ञापना- मोर्जेगांव मा यखाल येथील यात्रा सालाबादी चं
पापटीपासोन सुरु होनी चहूकडून घोठी, तटें, टंट घोगेरे जनवरें विकरीस

येतात. त्यास सालमजकुरीं नवावाचे सरकारातुन असदअलिखान यांस प. नास हाजाराचीं घोडीं व पागेंकडे चालीस हाजारांचीं खरीदी करण्याचा हुकुम जाला. असदअलीखान घोडीं खोस खाना होणार. राा छ. ४ जावल हे विज्ञापना.

श्री.

मार्गशीर्ष शु. ५ रविवार शके १७१५. ता० ८ दिसेंबर स १७९३.

विनंती विज्ञापना. चेनापटणांहून व्यकटरामदिला याजकडोन अखवार आली ते पाठविली आहे. राा गोर्वंदराव भगवंत सेवेसीं प्रविष्ट करतील. अव-लोकनें मजकूर ध्यानांत येईल. उत्तरें खोस व्हावयास आज्ञा जाली पाहिजे' राा छ. ४ जावल हे विज्ञापना.

श्री

कार्तिक शु. ५ रविवार शके १७१५. ता. ८ दिसेंबर स. १७९३.

विज्ञापना येसीजे. येथील वर्तमान ताा २० माहे राखर सोमवार पावेतो अख-वार पत्रीं लेखन करुन सेवेसीं पत्राची खानगी केली, त्यावरुन ध्यानास आलें असेल. तदनंतर येथील वर्तमान छ मजकुरीं रात्रीं दौलाची अर्जी गुजरली. छ २१ रोज मगळवारीं प्रथम च्यार घटिकां दिवसां ख्वात्रगाहामधें नवाब बरामद जाले. सैद उमरखान व अबदुल करीम व महमदषाबान यांचा सलाम जाला. लालन हज्यामाची याद केली. तो हाजर जाला. हाज्यामत होऊन येक प्रंहर च्यार घटिकेस बरखास्त जाले. छ २१ रोज मगळवार भारामल यांची अर्जी व शंकरराव भोंग यांचे दोन डबे जवाहिराचे व पोपागी सणगे वगैरे सरंजाम आला, तो गुजरला. रात्रीं दौलाची अर्जी गुजरली. छ २२ रोज बुधवारीं दिवसां दरबार जाला नाही; रात्रीं दौलाची अर्जी गुजरली. छ २३ रोज गुरुवारीं सवारीचा हुकुम होऊन लवाजमा हजर जाला. दोन घटिका प्रथम दिवशीं खिलवतीमध्ये नवाब बरामद जाले, दौला व सरबुलंद जंग व धासीमिया व अजमखान व रायेराम व मुनशी व मीरआलम व

रावरमा। वगैरे मामुल इत्तमांचो। सलाम जाला हाथीवर जर्द। अंबारीमध्ये नवाब सवार जाले दोला मीर अंलम उभयेतां खषासीमध्ये होते किश्यावाहेर स्वारी आस्थानंतर फौज व गारद, यांचा। सलाम जाला। येक प्रहर। तीन घटिका दिवसां फत्तमाणें येथें स्वारी डेन्यास दाखल जाली सर्वांच्या नजरा होऊन वरखास्त। जालें चार घटिका दिवस शेष राहिला असतां वगत्यामध्ये नवाब बरामद जाले मामुली लोकांचा सलाम जाला दुरबीण लाऊन चहुकडील बाढ्याचें राण, पाहिलें, म्मार हेच समई वरखास्त जालें रात्री खैर सल। छ. २४ रोज, शुक्रवारी सवासे रथ व प्यार हाथी गदीचे वगैरे, स्वारीचा ल्वाजमा प्राप्त काळी हाजर जाला दोन घटिका दिवसां नवाब स्वार होऊन जनान्यासहित, शिकारीस गेले शिकार करून येक प्रहर पांच घटिकेस डेन्यास आले १ आंबराईमध्ये डेरे देण्याचा हुकुम फरासखाण्याचे दारोग्यास जाला रात्री रोपनीनें नवाब दौलाचेथे आले त्याची व साहेबजादची नजर जाली प्यार घटिकेस आपलें मकानास आले छ. २५ रोज मंदवारी तीन घटिका दिवसां नवाब स्वार होऊन शिकारीस गेले दौला समागमें होते पांच परिदाची शिकार करून आंबराईतून आले दौला शिकारीस पुढें गेले त्यांस येक हारण फांशांत सांपडलें तें त्यांनीं गुजरणलें वाढ्यांत तीन माणसें सांपडलीं, त्याचे हात तोडवयाचा हुकुम जाला आंबराईत भोजन दौलांसहित जालें येक प्रहर प्यार घटिकेस मकानास आले रात्री साहा घटिकेस नवाब बरामद जाले पागावाले वगैरे मामुली लोकांचा सलाम जाला जासुदाचे दारोग्यास हुकुम जालाजे वाढ्या आंत कोण्डी माणु (स) न ये ' येसा वंदोवस्त करणें छ २६ रोज रविवारी दोन घटिका प्रथम दिवसां नवाब जनान्यासहित स्वार होऊन शिकारीस गेले दौला स्वार होऊन मैलाराकडे गेले अर्ज जाला नवाबानीं पांच परिदाची शिकार करून अंबराईत आले तेथें भोजन जालें. दोन खाने खाना दौलाकडे मैलारास पाठविला दौलांनीं चिते सोडोन

दोन हारणाची शिकार करून पाा, ते गुजरली. दोन प्रहर पाच घटिकेस नवाब डेय्यास आले. दौला मैलाराहुन आले, त्यांचा अर्ज जाला. रात्री खैर सला. छ २७ रोज सोमवारीं दोन घटिकां दिवसां नवाब जनान्यासहित स्वार होऊन शिकारीस गेले. येक प्रहर च्यार घटिकेस माघारे आले. रात्री खैर सला. छ २८ रोज मंगळवारीं प्रातःकाळीं दौला स्वार होऊन शिकारीस पुढें गेले. तीन घटिकेस नवाब गदीचे हाथीवर स्वार जाले. शिकारीस गेले. पागावाले यांणी येक हारणाची शिकार केली. दौलांनीं च्यार हारणांची शिकार करून गुजराणली. असदअलीखानानीं परिंदाची शिकार केली. नवाबाची अंगठी गमावली, ते खिजमतगारास सांपडली त्यानें आपुन दिल्ली. त्यास इनाम दिव्हा. येक प्रहर पाच घटिकेस डेय्यास आले. दौलास व पागावाले यांस हुकुम जाला जे वाड्याबाहेर शिकारीस जात जावे. रात्री खैर सला. छ २९ रोज बुधवारीं दोन घटिका दिवसा नवाब जनान्यासहित स्वार होऊन शिकारीस गेले. दौला व असदअलीखान व रात्रंभा शिकारीस परभारा गेले. पागवाले अलाहिदा गेले. नवाबांनीं दोन हारणांची शिकार केली. दिलदारखानानें पांच हारणांची शिकार करून गुजराणली. दौलानी येक हरण धरलें. दोन प्रहराचे अमलांत नवाब डेय्यास आले. हैदराबादेहून नव तोफा दाहा दाहा सेर गोळ्यांच्या आल्या व वीस शेर गोळ्यांच्या तोफा ४. च्यार पेटारे वारूत गोळ्याचे. सदरहु सरंजाम बेदरचे किल्यांत दाखल जाला. छ माहे जावळ गुरुवारीं प्रातःकाली जनान्यासहित नवाब स्वार होऊन. शिकारीस गेले. दौला व पागावाले व सला-बतखान वाडाबाहेर शिकारीस गेले. नवाबांनीं तीन हरणांची शिकार करून डबापुरास गेले. तेथील उसाचे गुन्हाळ तायार जाले. जनान्यासुधा उसाचा रस घेतला. भोजन जाले. दोन प्रहरास डेय्यास आले. रात्री खैर सला. राा छ ४ जमादिलावल हे विज्ञापना.

श्री

मार्गशीर्ष शुभा ५ रविवार शके १७१५ ता. ८ दिसेंबर १७९३.

विनंती विज्ञापना. दौला शिकारीकरिता श्रीक्षेत्रप्रमेर या राणात छ २६

राखरीं गेले शिकार करुन नंतर क्षेत्रानजिक श्रीचें (देवालयानजिक आंवरई आहे तेथें बसले गांवातील ब्राह्मणांची घरे वगैरे जगा पाहाण्यास कोन्हा को न्हास पाठऊन शोध करविला पुढे चंपाशाठी यात्रेचे दिवस हाजरत येथें खान लावर्पजा होणार हणोन बोलोन करोडगिरीकडील मुतसदी व पंचोत्र्य वाले कारकुन यांस बोलऊन सांगितलें कीं ' लष्कर क्षत्रा समीप याजकारितां वेपारी उदमे येण्यास व पंचोत्र्याचे दहशती मुळें व गाफिली करतील त्यांस दिलीशाचे कौल ज्यावज्या पाठऊन मामुल प्रो यात्रा करवणें ' व त्यावरुन करोडे यांणी हुमणावाद् फलभर्गे व सुळेपठ वगैरेचे वेपारी यांस कौल पाा कीं सुक्षीं खातरजमेनें ब्रवसवास माल घेऊन यात्रेस येऊन खरीदीफरोस्ती करणें या प्रो तेथें येक प्रहर बसोन कारभार फेला पोहरत आम जाळी कीं ब्राह्मणांचीं घरे खाली करवितात नत्राव येथें येणार त्याजवरुन क्षेत्रींचे ब्राह्मण समस्त भयेभीत होऊन अह्माकडे आले आणिवर्तमान सांगितलें कीं "हे क्षेत्र प्राचीन मास फर्धीही उपद्रव जाला नाही तो आतां होणार आहां ब्राह्मणांचे घाळी श्रीमंत किंवा प्रसंगी तुक्षी अहांत हें अरीष्ट निवारण होय तें करावें " हणोन बहुत घाबरे जाले त्यावरुन दीलांकडे सांगुन पाा कीं "हे क्षत्र देवाब्राह्मणांचें येथें मार्गे उपद्रव जाला नाही, आणि पुढेंही होऊं नये ब्राह्मणांनीं वर्पाचा धान्य संप्रह ससारकृत्याचा व सांप्रत यात्रेमुळें येजमान येणार याजयितीं आधि संप्रह करुन ठेविला आहे व घरोवर बालातनी व दुग्वनादत मुळें कर. यास या हिवाळ्या दिवसांत कोठें घेउन जावें? क दाखिल नयाघांची मर्जीच जाण्याविशीं असल्यास, यात्रेचा तमापा पाहाणें तरी गांवा पासोन फासयानें वरे उमे करुन येक दोन राहिल्यास चिंता नाही परंतु ब्राह्मणास उपद्रव करुन घरे खाली करवणें हें चांगलें नाही " याप्रो सांगुन पाठविल्यावरुन दीलांनी उत्तर पाा कीं आक्षी क्षत्रास जाऊन जगा पाहुन आलों त्या प्रो हाजरतीस अर्जे फेला परंतु अद्याप निश्चय नवता हाळ तुमचे लिहिल्यावरुन अर्जेही करितों बहुत फादन ते जागा नाप

संत होईल. तथापी भागती इरादा केला तरी पुन्हा अर्ज करितो. तुहीं ब्राह्मणाची खातरजमाकरून क्षेत्रास वाटे लाऊन द्यावे. या प्रो उत्तर दौलांकडील आल्यानंतर सर्वत्र ब्राह्मणाची खातरजमा करून क्षेत्रास पा. साल ४ माहे जाा दिवळ हे विज्ञापना.

छ ११ जावलीं डाकेवर

श्री

मार्गशीर्ष शुभा १३ रविवार शके १७१५ ता. १५ दिसेंबर १७९३

श्रीमत रावसाहेब यास मामुली हवाल्याचे पत्र-

श्री

विनती- विज्ञापना छ ६ जावळ मगळ्यारीं नवाब शिकारीस निघाले. दौला व वांसीमियां व सलाबतखा समागमे होते. गदीचे हाथीवर नवाब पिछाडीस मनु छत्री धरून होता. दौलाही दुसरे गदीचे हाथीवर होतं. शिकार करून डेन्यास येताच दौलास उलटी होऊन ज्वर शरीरीं चहडला, तो अद्भुत. केवळ बेताब बेहोप होऊन पडले. काहीं शुद्ध राहिली नाही. अशी अवस्था जाली. मीरअलम व हाकीम जवळ बसोन अवषध उपाय केले. आठप्रहर पर्यंत ज्वर येक सारखा होता. त्यानंतर काहीं शम जाला, उजवे कुशीस पाठींत वायुचा दर्द भारी; त्यानें बहुतच हैराण. तीन दिवस पर्यंत बोलणे देखील नाही. या प्राा फारच विकल जाले. वैद्यांनी अर्क प्याला भरून दिला, तो बेहोषीमुळें हातातून खाले पडला. सांप्रत काहींसा उपशम आहे. येक शब्द निघणे तर येक घटिका अशी अवस्था आहे. मीरअलम व हाकीम नेहमीं जवळ असतात. नवाब वरचेवर तबियतीची खबर आणवितात. नवाबानीं दौलाकरिता आपला चोबीं बगला त्यांचे मकानीं पाठविला. दौलाची तबियत तुर्त अशी आहे. मागाहुन ताा विनती लिहिण्यात येईल. गां छ. ११ जावळ हे विज्ञापना.

यांच्या फर्दा पाहुन येक प्रहर तीन घटिकेस बरखास जालें छ ३ रोज मद वारी दोन घटिका प्रथम दिवसां नवाव जनान्यासहित वाड्यावांत शिकारीस गेले दोन हरणें फांशांत सांपडली ते घेऊन येक प्रहर साहा घटिकेस डेन्यास आले दौलांनी वाड्यावाहेर जाऊन सात हरणांची शिकार करून पाठविली, ते गुजरली रात्री खैर सला छ ५ रोज सोमवारी तीन घटिका दिवसां नवाव जनान्यासुधां शिकारीस गेले येक हरणाची शिकार करून येक प्रहर सात घटिकेस डेन्यास आले दौला वाड्यावाहेर शिकार करून आले अर्ज जाला रात्री पाच घटिकेस म्वाबगामधे नवाव वरामद जाले सरबुळदजंग व घासीमियां व अजमगां वगैरे इतमाचा सलाम जाला येक प्रहराचे अमलांत बरखास जाले छ ६ रोज मंगळवारी तीन घटिका प्रथम दिवसां मर्दान्याने गादीवर नवाव हार्थवर सवार जाले दौला व सलावतखां व घासीमियां वगैरे चा सलाम जाला चिन्याने पांच हरणें धरली पैा दौलास येक हरण व मीर अलम यांजकडे येक पाठविलें शिकार होऊन येक प्रहर पांच घटिकेस डेन्यास आले दौला आपले मकानास येतांच बमन होऊन अर आला रात्री खैर सला छ १ रोज बुधवारी शिकार मना जाली येक प्रहर पांच घटिका दिवसां खिलजतीमधें नवाव वरामद जाले अर्जवेगी व सैदउमरखां वगैरे लो' फांशा सलाम जाला दौलाची तत्रियत फसळमंद याची म्बवर आणविली रा छ ११ माहे जायल हे विज्ञापना

छ १६ जाश्टी डकिवर खानगी

श्रीमंत रावसाहेब यांस छ १६ वे हायान्याचें पत्र

श्री

मार्गशीर्ष व ३ शुक्रवार अंक १७१५ ता २० नोवेंबर १७११

शिवंती विज्ञापना दौला छ ६ जायल मंगळवारी शिकारीहुन आल्यापा सोन त्यांची तत्रियत बेभाराम पाटील आयुचा दर्द, आंगी अर, याचे उपश मनार्थ महमदमाखां हाकिम यांचा दया मीरअलमजत्रळ घसान दोन तीन दि वस हेंच जाले दरगारची मनाई होनी छ १० रोज शनवारी दौलाम

काहिसें स्वस्थ वाटुन मर्दाना केला, रावरंभा व राज्याजी व नवाबाचे मुनशी व अर्जबेगी यास बोलाऊन घेतले. आही कोन्हेरपत यास पाठविले, तेही जाऊन वसले. दौलानीं आपले प्रकृतीचे वर्तमान सांगितलें. “ शरीर भोग आहे, दोनच्यार दिवसात स्वस्थ होईल ” याप्राा बोलले, येक घटका पर्यंत लंदरहु मडळी होती. त्यानंतर लोक आपलाले जागीं आले. दुसरे दिवसीं दौलाचा परामर्श करून यावे यास्तव प्रातःकाली आही गेलो. पाहेरील कचेरींत मीरअलम व हाकीम व नवाबाचे जांवंई वगैरे लोक होते. रावरभादि आले. तेथेच सर्व वसोन दौलाकडे आंत खबर पोचविली. त्यास रात्रारचे रात्री पासोन दौलाची प्रकृत फिरोन विघडली. प्रातःकालीं बहुत विकल; शरीरीं ग्लानता बेहोप. नवाबानीं सांगोन पाठविलें कीं, कचेरी व लोक मेळऊन वसो नये. येहतयात असावी मीरअलम महंमदमाखां यां उभयतास मात्र जाण्याची परवानगी. वरकड सर्वत्रास मनाई. याप्राा बंदोबस्त जाला. मीरअलम व हाकीम दोवे दौलापासीं क्षणभर जाऊन हाकिमानें त-त्रियत पाहुन अवपध दिले, आणि उभयताही बाहेर आले. दौला काहीं शुद्धीवर नव्हते अशी अवस्था मीर अलम व हाकिमानीं तत्रियतीचा अहवाल सांगितला. इतके तेथें होऊन तेदिवशीं दौलाची गाठ न पडता सर्वत्र आपलाले स्थळास आचे, तो दिवस रात्र दौलाची प्रकृत अस्वस्थ. कोणाची वारयावी नाही. दुसरे दिवशीं दोन प्रहर पावेतो तोच प्रकार. मीर अलम व हाकिम दवा देऊन आले. अस्त-मानीं काहीं स्वस्थ होऊन राज्याजी, समशेरवत व रोशनरात्र यास अर्ध घटका बोलाऊन घेऊन भारामलाकडील पत्राचे जाब लिहिण्यास सांगितलें. छ १३ रोजीं नवाबानीं शिकारीस जाण्याची सिद्धता केली. बराबद जाले. दौला जनान्या चे वाटेनें म्यान्यात वसोन नवाबापासीं गेले. डेय्यात दौलांस नवाबांनीं त्यांचे तत्रियतीचे वर्तमान विचारिलें. यांनीं अर्ज केला, नजर गुजराणिली. मीर-अलम व हाकिम व राज्याजी व आह्लाकडून कोन्हेरपत हे तेथें ते समई होते. येक घटिकेत याप्राा होऊन दौलास निरोप दिलहा. आपले मकानीं आले. नवाब स्वार होऊन शिकारीस गेले. दौलाची मिजाज छ मारी स्वस्थ कांहीं-

शी जाळी उ १४ रोजी दोनप्रहरपर्यंत बरेच होते मागती प्रकृत बे आराम या प्रा यांचे मिजाजीचा अहवाल दिवसांत फेर दुसराहोतो असें आहे याजवर प्रकृत फिरोन जशी दौलास येईल त्याप्रा विनंती मागाहुन लिहिण्यांत येईल रा छ १६ माहे जावळ हे विज्ञापना

श्री

मार्गशीर्ष वा ३ शुक्रवार शके १७१५ ता० २० दिसेंबर १७९६

विनंती विज्ञापना दौलाची मिजाज मांदगी सबब नवाबानी मीर अलम व हुकीम महमदमाखां यांस नेहमी जवळ राहुन दवा देत जाणें यैसा ताकीद फेली त्या प्रा उभयतां त्याजपासींच असतात असीलास पाटउन घटके घटकेचे वर्तमान आणवितात नवाबानी आपला चोवी बंगळ दौलाकरितां पाटउन फरासाकहुन त्यांचे मकानी उभा केला तेथें दौला आहेत हुकीम महमदमाखां यांस पांच हजाराची जागीर देण्याचीही योजना जाली आहे राछ १६ जावळ हे विज्ञापना

श्री

मार्गशीर्ष वा ३ शुक्रवार शके १७१५ ता २० दिसेंबर १७९६

विनंती विज्ञापना कमठाप्यास दाखल होऊन येकवीस दिवस जाले सैर पिकार आलीकडे दौलाचे मिजाजमांदगी खाले दिवस गेले मागती वेदरास छ १७ अगर उ १९ रोजी येण्याचा वेत होता परंतु तो राहिल्यासा दिसतो नववाचें मानस व माहत्वांतुनही वेदरास मात्रे यैसा निधय होता दौलाचा अर्ज की येथून फिरोन वेदरास माघारे जाण्यांत फुल्यात विषदती यास्तव महिना पंधरा रोज कमठाप्यावरच राहावें पुढें विचारासारखी तजवीज असेंही वर्तमान आहे येकिल्यात येतें वेदरास येण्याचा गुलब्रांग दाट हस्ता तो सुर्त दिसत नाही मागाहुन जसें ठरेल तमी विनंती लिहीन रा छ १६ जावळ हे विज्ञापना

श्री

मार्गशीर्ष वा ३ शुक्रवार शके १७१५ ता० २० दिसेंबर १७९६

विनंती विज्ञापना भारामठाकडील पत्रें दौलास आली त्यांत मारफि

“ शंकरराव भोंग याचे ठिकाण लागत नाही. त्याचे भाउवंद व चीजबस्त कोठें कोठें याचे तलाशांत आहो. या प्रांती मुफसद नाईकडे यांचा हंगाम भारी याचे तंबीविषई आज्ञा जाहल्यास उद्योग करू. मावजी ना सोईटकर टेंभुरदरा हणोन उमरखेडचा गाव येथें आहे. तेथुन उमरखेड व सोईटावर स्वारी करणार. याजकारितां टेंभुरदन्यावर मीं फौजमुधा जातो. तें जागा बेलगग आहे. भोंसलें यांजकडिल विठलपंत सुभेदार वासीमा पासोन पांच कोसावर जमियतसुधां माहुरचे रुखाने आहेत, त्याचे फौजेसी आह्वासीं फांसला पंच-वीस कोसाचा आहे. त्यानीं आर्ही इत्यफांकानें राहुन मुफसद नाईकडे आदि करून याचे तंबी विषई तर्फेन मदद मावला करण्याचा ईर्षाई. त्या बमोजीब स्याचा आमचा नविस्त, खादयेगरी कुमकही परस्परे होत आहे. बिलफैल सुभेदार नाईक ह्याचा शोध लाऊन तबी कारितात. या प्रांती फौजाचे भयाने मुफसद कितेक मकाने खालीं टाकुन फरारी जाले आहेत. त्या गढ्या साफ करण्याचा उद्योग सुभेदाराचा आहे. आज्ञा येईल तसी वर्तणुक होईल. या अन्वये पत्रातील मजकुर दौलानीं येकुन राज्याजीस याचा जबाब देण्याचें सांगितलें. जबाब काय दिव्हा हे शोध लावल्यावर मागाहुन लिहिण्यात येईल. रा. ल. १६ माहे जावळ हे विज्ञापना.

श्री

मार्गशीर्ष वा ३ शुक्रवार शके १७१५ ता. २० दिसेंबर १७९३.

विनती विज्ञापना. शंकरराव भोंग याजकडील तालुका इदुर, बोधन वगैरे काम व्यंकटराव सुरापुरकर याचे पुत्र त्रिमलराव यांजकडे सांगितले. मारनिलेनी दौलास पत्र लिहिले त्यांत मार कीं पाा वालकुंडा येथील जमीदार दयारडि याचा पैगामें आलाकीं शंकरराव याची चीजबस्त काहीं मजपासीं आहे ती मी देतो; व मुचालका लेहुन देतो कीं यासिनाय चीजबस्त आपले भांगीं लागल्यास दुपट देईन. कौल यावा. भेटीस येतो. दुसरे, भोगाकडील

कारकुन हणमंतराव हणोन येथ कैदेंत आहे त्याचे विद्यमाने मोंगाकडील पैगाम की मजला सरकारचा कौल आल्यासु भी येतो या प्राा लिहिलें आलें याचे जबाब दौलांकडून त्रिमलरायाकडे गेले की दयारडीस कौल पाठऊन आण्यार्वे चीजबस्त असेल ते घेऊन मुचलकाही सदरहु प्राा प्यावा त्याचे तालुक्याचें काम त्याचे हातें प्यार्वे मोंगाकडील पैगाम प्रमाण नाही तुम्ही हणमंतराव यानी वचनीं गुंतू नये तो कैदेंत आहे तसाच असावा याप्राा जबाब गेले रा ७ १६ जावल हे विज्ञापना

श्री

मार्गशीर्ष वा ३ शुक्रवार चके १७१५ ता २० दिसेंबर १७९३

विनति विज्ञापना हपमतजंग याची जागीर वजीरखानाकडे सांगितली जंगाचे जातीस भातावरें वगैरे गाव आहेत तेथें जग आजपर्यंत होले सांप्रत जंगांनीं नवाबास अर्जी व दौलास पत्र पाठविलें की माझी मिजास दुरुस्त नाही याजकरितां हुकुम जाल्यास हैदराबादेस जाईन या प्राा पत्रें आली याचा जबाब नवाबांनीं पाठविला की तवियतीस इलाज करण्या कारितां तुम्ही हैदराबादेस जावें त्यावरून जंग भातावर याहून निघोन छ १३ रोजी मैलारस आले छ १४ रोजी तेथेंच मुक्काम जाला आज उद्यां बेदरास येणार शकुंदौला यांची मेट घेऊन हैदराबादेस जाण्याचा निश्चय जाला रा छ १६ माहे जावल हे विज्ञापना

श्री

मार्गशीर्ष वा ३ शुक्रवार चके १७१५ ता २० दिसेंबर १७९३

विनंती विज्ञापना चेनापटणाहून व्यंकटरामदिला याजकडून अखबार आली ते सेवेसी रा केला आहे राजश्री गोविंदराव भगवत प्रविष्ट करनील उत्तरे रवाना करण्यास आज्ञा जाली पाहिजे रा छ १६ माहे जावल हे विज्ञापना

श्री

मार्गशीर्ष वा २ शुक्रवार चके १७१५ ता २० दिसेंबर १७९३

विनंती विज्ञापना रात्र्शी कल्याणराव व चयाराव यांची याने दौलास

झालीं. ती हरराव यांचें विद्यमाने गुजरलीं. पत्रें वाचते समई मीर आलम व महमदमाखां जवळ होते. बाबाराव यांनीं लिहिले मीं पुण्यास आलों. मदारुलमहाम यांची भेट जाली. सविस्तर मार सांगितला. त्यावरून बहुत सतोष जाले. साप्रत आपण हजरत सुधा शिकारगाहास आल्याचे व भोसल्याकडील विठलपत सुभेदार यांची तफैत दोस्ती भारामल यांस लिहून राखविली याचाही मार यैकुन खुप झाले. पुढे परस्परें भेटां व्हावयाचाही बयान केला. त्याजवरून मदारुलमहाम यांचे हण्यात वेहेतर आहे इत्यादि मार होता. हें यैकुन दौला निजले होंते ते थटकारून उठोन वसले, आणि बोलले कीं “ आहीं कोठे नको हणतो ? ” या प्राा आवेश येऊन बोलले. याजवर मीर आलम बोलले की ह्या सर्व गोष्टीं गलत आहेत. राव मार याची प्रकृत दुरुस्त नाही. तेव्हा हे जावसाल काय करितात. या प्राा मीर आलम बोलल्यानंतर दौला उगीच राहिले. हें वर्तमान युक्तीने खचित समजले. सबब विनंती लि। असे. राा छ १६ माहे जावळ हे विज्ञापना.

श्री.

मार्गशीर्ष वा ३ शुक्रवार शके १७१५ ता. २० दिसेंबर १७८३.

विज्ञापना येसीजे. येथील वर्तमान ताा छ १० माहे जावळ मंदवार प्रावेतो अखबार पत्रां लेखन करून सेवेसीं पत्रां खानगी केरी, त्यावरून ध्यानास आलें असेल. तदनंतर येथील वर्तमान. छ मारीं प्रतःकाळीं नवाब बेदार जाले. असीलास दौलाकडे पाठऊन त्यांचे तबियतीची खबर आणविली. तीन घटिकां दिवसां नवाब खार होऊन जनान्यासहित शिकारीस गेले. शिकार जाली नाही. दोन प्रहरास डेऱ्यास आले. रात्री खैर सला. छ. ११ रोज राबिवारीं दिवसां दरबार जाला नाही व नवाब शिकारीसही गेले नाहीत. दौलाची तबियत फार अस्वस्थ होती. त्याची खबर वरचेवर असीलासीं आणवीत होते. मीर आलम व हाकीम महमदमाखा उभयतांस त्यांजपासीं नेहमीं असावें. या प्राा हुकुम जाला. छ १२ रोज सोमवारीं दोन घटिका प्रथम दिवसां नवाब खार होऊन जनान्याचे वंदोवस्तासहित शिका-

रीस गेले शिकार जाली नाही त्यानंतर्ग येदलावाद क्षणोन येक गाव आहे
 तेथे स्वारी गेली पाटलाचे वायकोने स्वयंपाक करून जन्न आणिले तें
 घेऊन तिजला इनाम दिल्ला येक प्रहर प्यार घटिकेस डेन्यास आले दौलाची
 खबर अशीलाम पाठऊन आणविली रात्री खेरसला छ १३ रोज मगळ
 वारी पाच घटिका प्रथम दिवसां खाबगामधें नबाब वरामद जाळे दौला
 जवळचे वाटेनें म्यान्यांत वसोन आले त्यांनीं नजर केली पांच सांत
 इसमांचा सलाम जाला दौलांसी क्षणभर बोलोन त्यांस धोटे लाविलें
 नबाब साहा घटिकेस स्वार होऊन शिकारीस येदलावादेकडे गेले दोन
 प्रहर तीन घटिकेस डेन्यास आले दौलाचें प्रकृतीची खबर आणविली
 रात्री पांच घटिकेस नबाब वरामद जाळे सरबुलंदजग व घासीमियां व
 अजमखां वगैरे इसमांचा सलाम जाला दिलदारखां व मुरादअलीस हुकुम
 जाला जे दोन चित्ते घेऊन वाड्यावाहेर हरणाची शिकार करून घेऊन
 येणें चौबी धगडा दौलाचधें उभा करप्याची ताकीद जाली येक
 प्रहाराचे अमलांत वरखास जालें छ १४ रोज बुधवारी प्रात काळी दौला
 चधें चौबी बगला उभा राहिला त्यांनीं फराम व कामाठी नवाबांकडील
 यांस इनाम दांभर रु दिल्ले दोन घटिका दिवसां नबाब जनान्यासुधां
 स्वार होऊन अमलापूरचें जंगलांत शिकारीस गेले भोजनादि तेथेंच होऊन
 दोन प्रहर दोन घटिकेस डेन्यास आले दिलारखान व मुरादअली यांनीं
 वाड्यावाहेर प्यार हरणाची शिकार करून गुजराणली दौलाची तबियत
 फांहीसी स्वस्थ जाली क्षणून राण्याजी, रोशनराये, समशेरधत वगैरे त्यांचे
 लोकांनीं त्यांस नजर केल्या रावेरायां याचे बंधू अप्पाराव कुटुंबासुद्धां
 माहुरची याद्या करून आले याद्या अर्ज जाया रा उ १६ माह जावल्
 हे विज्ञाप

श्री

मार्गशीर्ष वा २० शनिवार शके १७१५ ता. २८ दिसेंबर १७९२.

श्रीमंत रावसाहेब यांस छ. २४ चे मामुली हवालयाचें पत्र

श्री

विनंती विज्ञापना. उमरखेडाहून कादाराचीं पत्रे इकडे येत गेलीं कीं भगवंतराव व रामराव उभयता भारामल तेजवत यांचें समागमें अटकेत आहेत. त्यांची मोकळीक व्हावी व तालुकीयास इजा न लागे यैसा बंदोबस्त होऊन तेजवंतास पत्रे यावीं. त्यावरून दौलासी बोलण्यांत येत गेलें. साप्रत उमरखेड प्रकरणीं ताा मार रा गोविंदराव भवत यांनीं लिहिल्या आन्वये दौलासी जाले कीं तेजवंतास आपले पत्र ' उमरखेडचे कारकून दोघे तुहीं समागमें नेले त्यांस उमरखेडास पाठवून द्यावें. त्यास त्याजपासून दस्त ऐवज लेहून घेतला तो फिरोन द्यावा. आणि तालुकियास उपद्रव परिच्छिन्न लागों नये ' या अन्यये एक पत्र आह्वापासी द्यावें हणजे सरकारांत खाना होईल. व एकदर मारही आपण तेजवंत याजकडे पाठवून सरकार हुकुमाप्रमाणे त्याजकडून अमलात येण्याचे करावे. याजवर दौलाचे बोलणे की ' उमरखेड करानीं मावजी नाा यास चीजबस्त सुद्धां दिले नाही व भोगाचे भावाचा पत्ता लावून द्यावा त्यास हजर करावे ते केले नाही यास काय करावे?' याचे उत्तर इकडून कीं ' उमरखेडकर कादारांनीं दोही सरकारची दोस्ती येखलास जाणून भोगाचीं मुले, मनुष्ये चीजबस्त जे शोधात आली ते तेजवत याचें हवाला केलीं. भोगाचा भाऊ तेथे नाहीच त्यापक्षीं यानीं काय सांगावे? मावजी नाईक गैरहजर आहे. उमरखेडकरानीं आपले प्रयत्नास काही कमती केली कीं काय? कारकून दोन्ही माहली पाठवावे. आणीकहि शोध लागेल त्यात कसूर करणार नाहीत. या आन्वये मोठे झटापटीची बोलणी भवती न भवती फार काहीं जाली. याजवर एक दो दिवसानंतर आणीकहि या समंधे दौलांसीं बोलणे जाले. दौलांनीं सांगितले कीं तेजवताचीं पत्रे आली त्यात उमरखेडचे दोघे कारकून समागमे होते त्यातून भगवंतराव यांस शरीरीं समाधान

नाही सत्रव उमरखेडाम राा फेले, रामराव मात्र जपळ आहे मावजी
 नाईकाचा शोध फार केला. हलीं माळेगांवचे यत्रेस गेल्याचा ठिकाणा
 छगला, त्याची कन्या व जावई धरले, व मावजी नाईकचे पत्यावर उमरखेड
 कराची माणसोंहि गेल्याचे वर्तमान आहे, तहकीफ करून मागाहून ठि
 हीन या प्राा भारामळ यांचे पत्रातील मजकूर क्षणोन बोले याजवर भा
 बोलणें कीं भगवतराव यास उमरखेडास राा फेले उत्तम आहे, रामराव
 यासही खाना करारें दस्तऐवज फीरोन देवावा उमरखेडास इजा लागो नये
 या प्राा तेजवंतास निक्षूण पत्र बायें दौलानी सांगितले कीं रामराव यास
 येथें पाठवून देण्याविषयी पत्र तयार करविलें तेजवंत मारनिलेस येथें पाठ
 वून देतील उमरखेड तालुक्यांत उपद्रव करूं नये यैस पेशजी भारामळ
 यांस पत्र गेले उमरखेडापासोन वाचीस कोसाचे फासल्यावर तेजवंत आहे
 हलीं इंदूर, बोधन, म्हसें, मुबोळ, या प्रांती कामागिरीस जाण्याविषीं भाराम
 लास पत्रें गेलीं तिकडे जातील पेशजीहि उमरखेड तालुक्यास फौचेचा उपद्रव
 जाला नाही सोईटायर तीन मुकाम होते परंतु फाडीस दका छगला नाही
 आतांहि इजा लागणार नाही गारनिलेस ताकीद आहे या प्राा बोळून
 रामराव यांस येथें ाठविण्याविषीं भारामळ यांस पत्र देण्याचा मसविदा टराविला
 तो दाखविला आज उधां पत्र मोहर होऊन आले क्षणजे खाना करण्यांस
 येईल ताा विनंती मागाहून लिहान पत्रें दौलाफडून आली यात्रितीं अला
 हिदा पुरवणी लािा आहे त्यावरून प्यानांस येईल राा छ २४ जावळ हे
 विज्ञापना

श्री

मागशीये बाा १० अनेवार सक १७१५ ता २८ दिसेंबर १७११

विनंती विज्ञापना उमरखेडकर कागदाराची पत्रें पेशजी आयांस आली
 त्यांत त्यांनीं लिहिलें होतें कीं भगवतराव यांचे शरीरी समाधान फार नाही यास्तव
 कोणेही प्रकारें त्यांचे येणें उमरखेडास न्हायें रामराव, भारामळ यांजपाशी राहून
 भगवतराव यांस घाटे लावून येमी ताकीद याची त्यावरून हा माग दौलांमी

बोलण्यात आला होता त्यांनी तेजवंतास पत्र पाठविले की भगवंतराव यास उमरखेडास पावतें करून द्यावे. त्या प्राा तेजवंताचे पत्र आले. दुसरे, तालुक्याम इजा लागीं नये ऐसी ताकीड तेजवंतास आधीं जावी. हाही मार दौलासी पेशजी बोलण्यात आला. त्यांनीं तेजवंतास सदरहु अन्वये निक्षून लिहिल्यावरून तालुक्यास उमरखेडाचे कोटे उपद्रव न देता ईर्षादेवमोजीव इंदुर बोवनाकडे कामगिरीस दरकुच जातो. याप्राा तेजवंताचे लिहिल्यात सणोन दौलानी सांगिले. ह्यां रामराव याची सुटका व्हावी दस्तऐवज फिरोज चावा. येसे दौला ती आमचे बोलणे. याचे यानी असे ठराविले कीं रामराव यांस येथेच आणवितो, दस्तऐवजहि आणवावे येसे आही बोललो. दौलाचे हाणणे कीं असल दस्तऐवज येथे आणिल्यास तुहीं छातीवर वसोन घ्याल. यास्तव नकला पाठवाव्या ऐसे भारामलास लिहितो. आही उत्तर असल दस्तऐवज येथे आण आणवावे. आही आपल्यापासो बोलूनच वेऊं. याप्राा बोलणें जाले. परंतु असल कागद भारामल याजपासीं असोन त्याच्या नकला येथे व रामराव यास पाठवावे. याप्राा दौलानीं दोन पत्रे तयार करून दिलीं, पैा येक पत्र परभारा उमरखेडाकर काादाराकडे मुजरद गाा कैले व येक पत्र राजश्री गोविंदराव भगवंत याजकडे डाकवर पाा आहे. मारानिले सेवेसीं प्रविष्ट करतील गाा छ २४ जावळ हेविज्ञापना.

श्री.

मार्गशीर्ष वा १० गनिवार शके १७१५ ता. २८ दिसेबर १७९३.

विनंती विज्ञापना. दौलाचे तत्रियतीचे वर्तमान पेशजी विनती लिहिल्यावरून ध्यानात आले असेल. छ १९ रोजीं रात्रीं नवावाकडे दौला आर्तील वाटेने म्यान्यात वसोन गेल होते. राजश्री कल्याणराव व बाबाराव यांजकडील पत्रे आलीं. त्या प्रकरणीं बोलणें पाच सहा घटिका पर्यंत होऊन आपले मकानास आले. प्रकृतीस समाधान नाही. सत्र दौला आपले येथे दरबार पहिल्या (प्रमाणें १) करीत नाहींत. फार करून जनान्यांत असतात. येका दो दिवसाआत दोन तीन घटिका मर्दाना करून मीरआलम राजाजी रोपनराव वगैरे कोणी कोणी

येतात त्यांस बोलावून घेऊन काही जावसाळ होतो छ २० रोजी दौलांनी स्नान केलें तमाम लोकांनी सतके नगदी रु व खुर्दा व उन्नीद तेळ, तीळ वगैरे जिन्नस तसदीक केलें दौलास समाधान झाल्याच्या त्याचे लोकांनी नजराही केल्या दौलांनी तत्रियत आराम झाल्याची नवाबास नजर बाठविली सांप्रत दौलाची प्रकृत काही स्वस्थ जाल्याप्राा आहे, परंतु निस्तोष आरोग्य नाही अर पहिला होता तो नाही शम आहे खोकलाही बहुसता नाही शब्द हळुवट जाला चेहन्यावर व अगावर नकाहत व शरीरी अशक्तता आहे रा छ २४ जावळ हे विज्ञापना

श्री

मार्गशीर्ष वा १० शनिवार शके १७१५ ता २८ दिसेबर १७१३

विनंति विज्ञापना मिस्तर किनवी दिलावरजंग बाहादुर इम्रजाकडून नवाबापार्सी वकीलीचे कामावर आहेत त्यास यांची बदली इम्रजांनी करून यांचे कामावर दुसरा वकील पाठविला तो येणार. सबब येथुन किनवी नवाबाची व दौलाची रुखसत घेऊन जाणार, किनवीने आपला सरंजाम कुळ असबाब येथुन हैदराबादेस खाना केला रुखसत होऊन दरमजळ जाणार. हा मार मीरआलम यास विष्पारळा त्याचे सांगण्यांत की दिलावरजंग यांची तंगीरी होऊन जातात ऐसे नाही पलटणचे स्वारीहुन आल्यापासोन दिलावरजंग यांची तत्रियत दुरुस्त नाही येथील भावहवाही माफिकत नाही सबब लाड बाहादुर व नवे जनरालास यांनी सांगितलें की मी विलायेतीस जातो तर प्रकृत हुपार होईल त्यावरून दिलावरजंगास हुकुमही आला की तुर्की विलायेतीस तत्रियत आराम होण्याकरितां याचें, त्यावरून जातात येंसें यांचे बोलण्यांत सारांश किनवी येथुन खाना होत आहे मागाहुन विनती लिहिण्यांत येईल किनवी येथुन जाणार. येथील कामावर मिस्तर इष्टवट यास ठेविलें दुसरा किनवीचे मुबादला येणार तोंपर्यंत काम इष्टवटने चालवावें येंसें ठरलें आहे रा छ २४ जावळ हे विज्ञापना

श्री.

मार्गशीर्ष वा १० शनिवार शके १७१५, ता. २८ दिसेंबर १७९३.

विनंती विज्ञापना. चेनापटणाहुन व्यंकटराम दिला याजकडील दोन अखबारां आल्या, त्या पा॥ आहेत. राजश्री गोविंदराव भगवंत सेवेसीं प्रविष्ट करतील. अवलोकनें मा॥ र ध्यानांत येईल. उत्तराविषीं आज्ञा व्हावी. रा॥ छ. माहे जा॥ वल हे विज्ञापना.

श्री.

मार्गशीर्ष वा १० शनिवार शके १७१५ ता २८ दिसेंबर १७९३,

विनंती विज्ञापना. राजश्री माहादजी सिंदे यास नवावांनीं पेशजी दोन च्यार वेळां यैवज येथुन हुंड्या वरचेवर पाठविल्या. येविषींची विनंती राजश्री नाना यांनीं सेवेसीं केलीच असेल. बाबाराव गोविंद इकडुन गेले ते समईही दाहा लाखाच्या हुंड्या त्यांचे बराबर रा॥ जाल्या. सांप्रत पांच लक्षांच्या हुंड्या राव सिंदे यांजकडे पाठवावयाकरिता यांनीं तयार केल्या आहेत. लौकरच खाना होतील. यैसें वर्तमान यैकण्यांत आले, मागती याची तहकीक करून लिहून पाठवितो. रा॥ छ. २४ जा॥ वल हे विज्ञापना.

श्री.

मार्गशीर्ष वा १० शनिवार शके १७१५ ता. २८ दिसेंबर १७९३.

विनंती विज्ञापना. कृष्णमा करोडा वारल्यानंतर करोडगिरीचें काम त्याचे पुत्राकडे दौलांनीं ठेऊन कृष्णमाचा भाऊ पापमा याचे हातें कारभार घेतला. यैवज सरकारचा कृष्णमाचे बेरजे अन्वये बहुत येणें. त्याचा निर्वाह होईना. सबब पापमा दुखणें आलें हणोन निरोप घेऊन गेला. त्यानंतर रामया हणोन दुसरा भाई कारभारावर होता, त्यास यैवजाची सख्ती लागली, तेव्हा त्यानें हैदराबादेस जाऊन पांच लक्षांची तोड पाडितो हणोन रुखसत घेऊन हैदराबादेस गेला. यैवजास ठिकाण नाही. कृष्णमा याचे हाताखाले हासन अली खान हणोन होता. त्यानें तीन लाखाची सरबराई केली. सबब त्याजला करोडगिरीचे नयावत मीरआलम यांचें विद्यमानें सांगोन काम चालविलें. परंतु

यैवज बहुत यें त्याचा तगादा खान मार यास सख्त आहे व कृष्णमाची अमानत साहकारे वगैरे जेथे जेथे जसी, त्याचाही शोध करून तगादा हेत आहे कादरखान पहिला करोडा व नुरमहमदखान सिदी इमामखानाकडील भाजकडेही कतोडगिरीचे संधान आहेच पुढे कार्य ठरते त्याप्रो लिहिण्यांत येईल रा उ २४ जावळ हेविज्ञापना.

श्री

मार्गशीर्षे वा १० शनिवार शके १७१५ ता. २८ दिसेंबर-१७९३

विनती विज्ञापना हरबाजी नाईक विठ्ठल याचे दुकान औरंगाबाद व हैदराबादेतील व येथील तिन्हीही जत करून लोकांच्या ठेव्यासुद्धा रोकड व वस्त व जी कापड चिजवस्त सुद्धा यैवज घेऊन मारानिलेचा यैवज आजकडे यें तो व झाचे दाखल्याने निवडून काहाडोन अ्याजकडे यैवज त्याचे मार्गे चौपदार छाऊन व मुरवतीने कितेकापासोन यैवज घेतला, व वेसात इतकेही होऊन हरबाजी नाईक याचा पुतण्या व स्त्री व त्रिवक नाईक वगैरे गुमास्तेयांची सुट का नाही साडेवारा लक्ष माघा आहेत त्यांपैकी हा यैवज जो जमा होईल तो घेऊन याकीचाही फडण्या त्यानी करावा तेव्हा मुक्तता हैदराबादेतील गुमास्ते वहासुद्धा आणिले आहेत वहाची रुजुवात येक येकाची होत आहे मेठा घोळ घातला तसेच लक्ष्मीचंद साहकार याजकडे अपराध नसता वि त्तविषय पंधरा सोळा हजार पर्यंत जिठगी सरकारांत घेतली. हाळीकृष्णमा फरोडे याचा यैवज कोणे साहकारापासी काये तो सांगणे व मुचलफे छेडून देणे याप्रा तमाम साहकारांस तगादा केला याचे फये होतें तें पाहावे. सर्वावर गजत्र जाला आहे निव्ही नाही रा उ २४ जावळ हे विज्ञापना

श्री

मार्गशीर्षे वा १० शनिवार शके १७१५ ता २८ दिसेंबर १७९३

विनती विज्ञापना तिमाराव देशपांडे पसमतकर परागटा जाला त्याजला घरायमाकरिता सैद मुनवरखान व गानीरव अभीन याणी उद्योग बहुत केला परंतु हस्तगत जाला नाही सांप्रत तिमाराव याचे राहण्याचा गाय मीत्रे लोक

पा वसमत येथें सैद मुनवरखान व बाजीराव हजारपांचसे लोकांनिंसी जाऊन गांवास महासरा केला. आंतुन गोळी चालती. तिमाराव याचा पुतण्या व चीज वस्त वगैरे तेथें आहे. लांक येथील गढीही मजबुत आहे. गढी घेऊन तिमा- राव याचीं मुलें मनुष्ये चीजवस्त जे तेथें असेल ते हस्तगत करावी. याप्रों सैद मुनवरखान व बाजीराव यांस ताकीद व उभयतांची कुमक करण्याविशीं भारामल यांसही याची आज्ञा आहे. मकान अद्याप याचे हातीं आलें नाहीं. होईल त्याप्रों विनंती लिहिण्यांत येईल. तिमाराव यास विठ्ठलपंत सुभेदाराकडील आश्रा ऐसेंही यांचेथें वर्तमान आहे. राा छ. २४ जमादिलावल हे विज्ञापना श्री.

मार्गशीर्ष वा १० शनिवार शके १७१५ ता. २८ दिसेंबर १७९३.

विनंती विज्ञापना. फकरदौला ईत्फखारखान याजकडे अवरंगाबाद येथील शहरचे सुभेदारीचें काम. त्यास जामीन हाकीम ज्याफरखान आहेत. त्यास फकरदौला सुभेदारी करून गेल्या तागाईत सरकारांत पैसा वसूल नाहीं. या- जकरितां हाकीम मजकूर यांस तगादा हालीं लागला आहे कीं तुम्ही फकर दौलास जामीन आहां. त्यांजकडील येवज दाखल करणें. व त्याजकडेही दस्तक सजावल येवज व जमाखर्च घेऊन येणें म्हणोन जालें. दुसरें, चिमणाराजे यांजकडे दौलताबाद सरकारचे वगैरे येकदर माहालची अमीली. याजकडुनही ताहुदाचे बेरजेचा येवज बेमुबल्लग येणें. सबब मारनिलेवर दस्तक सजावले रवाना करण्यास तयार जाले आहेत राा छ. २४ जमादिलावल हे विज्ञापना. श्री.

मार्गशीर्ष वा १० शनिवार शके १७१५ ता. २८ दिसेंबर १७९३.

विनंती विज्ञापना. दौलाची तबियत बेआराम होती. सांप्रत आराम हो- ऊन आरोग्यस्मान केले. नजरा व लोकांचे तसदुक सतेके जाले छ. २१ जावल बुधवारी नवाब दोन घटिका रात्री दौलाचे मकानास आले. मीर आल- म व असद अलीखां जवळ होते. त्यांसुवां दौ (लां) नीं नजर केली;

तत्रियतीचें मान विध्यारून त्यानंतर दोन घटिका दौला व मीर खालम यांसी
 झिळवत जाली सात घटिकेस नवाब दौलाचें मकानाहून आपले जाम्यास
 गेले. रा छ २४ जमादिलाखल हे विज्ञापना.

श्री

मार्गशीर्ष वा १० शनिवार शके १७१५ ता २८ दिसेंबर १७९३

विनंती विज्ञापना जगमाची येक पोर वार वर्षाचे घयाची तिघे आईवा-
 पास हजार रुपये देऊन खरीद केली तिसी नवाबांनी निका छ १७ जमा-
 दिलाखली लाथिला हणोन वर्तमान येकदोन मासवर योफिलें, त्यवरून विनंती लि-
 हिली असें खरें वर्तमान आहे रा छ २४ जमादिलाखल हे विज्ञापना

श्री

मार्गशीर्ष वा १० शनिवार शके १७१५ ता २८ दिसेंबर १७९३

विनंति विज्ञापना नवाब कमठाप्यावर राहिले तेथें जाम्याचा बहुत संकोच.
 गावांत जागा धोडी बाढा बाहेर मोठा दिव्हा दोन कोस अडीच कोसांवर
 जेथें ज्याची सोये तसे छप्करचे लोक राहिले तेव्हां बाहेर अथवा कमठाप्यांत
 राहण्याची सोये नाही जाणुन बेदरचे मंगळवार पेठेंत मी पहिलें राहिलें
 त्याच जार्गी अ हे येथुन कमठाणें तीन कोस बाढ्यामुळें कोस कोसाचा फेर
 जाणें येणें होतें नेहमीं तेथें कोन्हेरपंत व ध्यार जोडपा जासुद ठेविले आ-
 हेत रा छ २४ जमादिलाखल हे विज्ञापना

श्री

मार्गशीर्ष वा १० शनिवार शके १७१५ ता २८ दिसेंबर १७९३

विनंति विज्ञापना कमठाप्यावर नवाब राहिल्यास येक महिना जाला सैर शिकार
 व दौलाची मिजाज मांणी हेंच आजपर्यंत जालें बेदरास येण्याचा बेत होता
 तो तुर्त राहिला येक महिन्याचा सरंजाम कमठाप्यावर गेला महिना पंधरा
 दिवस मुकाम आहत येकरामुदौला गफुरजंगाचे पुत्र यांनी आपली पाणी
 करण्याकरितां हेंदरबादेस जाण्याचा निरोप मागितला, परंतु दिव्हा नाही मुळें

माणसे येथेंच आणा येसी ताकीद जाली. याचप्रमाणे मीर आलम यांचीही मुलें माणसें आणविलीं. सा छ. २४ जात्रल हे विज्ञापना.

श्री.

मार्गशिर्ष वा १० शनिवार शके १७१५ ता. २८ दिसेंबर १७९३.

विज्ञापना येसीजे: येथील वर्तमान ता छ. १५ माहे जावळ शुक्रवार पावतो अखबार पत्री लेखन करून सेवेसी पत्राची खानगी केली त्यावरून ध्यानास आलें असेल. तदनंतर येथील वर्तमान. छ. १६ रोज शुक्रवारी प्रातः-कार्ली सरबुलंदजंग व दिलदारखान पुढे चिते घेऊन शिकारीस गेले. दोन घटिकां दिवसां जनान्यासहित बाड्याआत मौजे चिटपालाकडे गेले. दीड प्रहरास माघरें आले. पागावाल्यांनीं वीस हरणांची शिकार करून गुजराणिली. दोन घटिकां दिवस शेष राहतां नवाब बरामद जाले. पागावाले याचा सलाम शिकारीच्या नजरा जाल्या. रात्री दौलाची अर्जी गुजरली. छ. १७ रोज मंदवारी प्रातःकार्ली पागावाले हुकुमा प्रों बाड्याबाहेर शिकारीस गेले. नवाब दोन घटिकां दिवसां स्वार होऊन जनान्यासुधां सैर करावयास गेले येक प्रहर पांच घटिकेस डेन्यास आले. पागावाल्यांनीं नऊ हरणांची शिकार करून गुजराणिली. रात्री खैरसला. दौलाचे तबियतीचे वर्तमान आणविले. छ. १८ रोज रविवारी दोन घटिका दिवसां नवाब शिकारीस बाड्याबाहेर गेले. पागावाले वगैरे लोकांचा सलाम जाला. शिकार करून येक प्रहर पांच घटिकेस डेन्यास आले. रात्री साहा घटिकेस खिलवतीमध्ये नवाब बरामद जाले. सरबुलदजंग व घांसीमिया व अजमखां वगैरे इसमांचा सलाम जाला. पागावाल्यासीं बोलणे जाले. येक प्रहर दोन घटिकेस बरखास्त जाले. छ १९ रोजीं सोमवारीं दोन घटिका दिवसांनंतर नवाब सवार होऊन जनान्यासहित बाड्याआंत चिटपालास गेले. तेथें भोजन जालें. येक प्रहर साहा घटिकेस डेन्यास आले. पागावाल्यांनीं येक ससें व तीन डुकराची शिकार करून गुजराणिली. डुकरें मिस्तर किनधीकडे पाठविलीं. रात्री दौलाची अर्जी गुजरली. छ. २० रोज मंगळवारीं दोन घटिकां दिवसा नवाब सवार होऊन जनान्यासहित

शिफारीस गेले दीट प्रहराचे अमलात फिरोन डेन्यास आले दौलांनीं आरोम्यस्तान केल्याचा अर्ज जाला नवाबांनीं संथका पंचवीस वकरी उडीद, तेल व खाना व खुर्दा याप्रों केला. दौलांनीं नजर पाठविची ती गुजरली मिस्तर किनधी यांनीं आपला असबाब हैदराबादेकडे रवाना केला मालेगांवचे यात्रेहून पनास घोडी किनधीनें खरीद करून आणविली ती आली पाग वाफ्यानिशीं करार करून गुजराणिळीं तीन प्रहरास असद-अलीखान मालेगांवचे यात्रेहून तीनसे आठ घोडे खरीदी करून आणिले याचा अर्ज जाला रात्री दौलाची मर्जी गुजरली छ २१ रोज बुधवारी दोन घटिकां दिवसां नवाब जनान्यासहित स्वार होऊन गेले, आंबराईत मोजेन करून येक प्रहर तीन घटिकेस डेन्यास आले तीन प्रहरास खाद्य-गामघ्यें वरामद होऊन लालन हाय्यामाची यद केली तो हजर जाला हय्यामत करविली प्यार घटिकां दिवस बाकी राहातां वरखास्त जाठें रात्री दोन घटिकेस नवाब दौलाचेथें आले दौला व मीर आलम व असदअली-खां व रायेरायां यांचा सलाम नजरां जाल्या दौलांसीं वेळणें होऊन येक प्रहराचे अमलात नवाब आपले मकानास गेले रा छ २४ जावळ हे विज्ञापना.

श्री.

मार्गशीर्ष वा १० शनिवार चके १७१५ वा २८ दिसेंबर १७६३

विनंति विज्ञापना मिस्तर किनधी दिल्लीवरजंग यास रखसत देण्याची याविपर्यं दौलांनीं नवाबांन अर्जी छिहिस्यावरून दौलांस हुकुम जाला जे सुधीं किनधास घेऊन प्यार घटिकां रात्री यावें त्याप्रमाणें छ २२ रोज बुधवारी प्यार घटिकेस रात्री नवाब खाद्यगामघ्यें वरामद जाळे मीर आलम व पनायाळे व अर्जवेगी व रायेरायां यांरे इतमांचा सलाम जाला. दौला आंतीळ घाटेनें आले हातीं कांठी धरली होती किनधीची या केल्या प्रों हाजर जाळे. हैदराबादेहून मुजफरखान आला त्याची हुद्यामत नजर जाली सिदी इस्तेमाम यास जगन्याळची फिलेदारी होऊन खिलत

दिल्हा. यानंतर दौला व मीरअलम व किनवी यासी तीन घटिका पावेतों खिलवत जाली. किनवीस सिरपेच, जिगा व कठी तीन दागिने जवाहीर व रुखस-तीचें पानदान देऊन रुखसत केलें. त्याजवर येक घटिका दौला व मीर आलम यांसीं बोलणे जालें. प्रहराचे अमलांत वरखास्त जाली. याउपरी किनवी कुच करून जाणार. राा छ. २४ जावळ हे विज्ञापना.

श्री.

मार्गशीर्ष वा १० शनिवार शके १७१५ ता. २८ दिसेंबर १७९३.

श्रीमंत राजश्री रावसाहेब स्वामीचे सेवेसीं यांस ताा छ. २४ माहे जावळचे पत्र + + + + विशेष. कित्येक खुफिया वर्तमान येकण्यात आले तें ताावार राजश्री गोविंदराव भगवंत यास ल्हा आहे. सेवेसी गुजरगणतील. ते अवलोकनांत येऊन उत्तराविषीं आज्ञा करणार स्वामी समर्थ सेवेसीं श्रुत होय हे विज्ञापना.

छ २ जाखरीं डांकेवर.

श्री.

पौष शु ४ रविवार शके १७१५ ता ५ जानेवारी १७९४,

श्रीमंत रावसाहेब यांस मामुली हवाल्याचे पत्र.

श्री.

पौष शु. ४ रविवार शके १७१५ ता ५ जानेवारी १७९४.

विनंती विज्ञापना, दौलाकडे छ. २७ जावळीं मी गेलों. च्यार घटका प्रथम दिवसा नवाबानीं यास आपला बंगला दिल्ला. त्या बंगल्यांत अंगांत डगला घालून जवळ असदअलीखां व हाकिम महमदमाखां वगैरे पांच सात इसमेंसहित होते. असदअलीखान यांनीं मालेगांवचे यात्रेंतून घोडीं खरीद करून आणिलीं तीं पाहिलीं. त्याजवर षाबेखान बीडवाला याजकडील घोड्याचीही हजरी इसमनवेसी होती. तबियत मादंगीमुळें वसण्याउठण्याची शक्ति पाहिल्या-प्राा नाहीं व बोलण्याचा आवाजही हालका. मुखावर कांही म्लानता. तशांत

कामाचा क्रम चालिलाच आहे हाकिमाची दवा नित्य घेत अस्तात सांप्रत
तविषयत वरी आहे राा छ २ जाखर हे विज्ञापना

श्री

पौष शु ४ रविवार शके १७१५ ता ५ बुधवार १७१४

विनंती विज्ञापना असद अलिखान यांनी मालेगांवचे यात्रेतून घोडे ख
रीद करून आणिले ते दौला पाहात असता 'घोडे किती खरीद केले' क्षणोन
मी विचारिले दौलांनी बोलण्यांत आणिले की, 'असदअलीखान मुजफर-
मुल्लिक यांची जमियत पांच हजारांची सुल्मानपाहासाहेब जादे यांचे पगा
रिसास्यापैकी हाजुरजचे हुकमाप्रा पैकी चार हजार स्वार घोडा याजपासी
हजार बाकी येक हजाराची भरती व्हावयाची त्यास चार हजार जमावांत
कुलसिदर समशेर असे छोक आहेत करोल बिलकुल नाहीत याजफरितां
येक हजार करोलाची जमियत करण्याचा ईर्षाद हजार घोडी खरीद
व्हावयाची पैकी मालेगांवचे यात्रेत यांनी तीनसें घोडे पध्यायेसी हजारांस
खरीद करून आणले आणिकही यैवज जेथे घोडी खरीद मिळतात तेथे
पायबिळा मग खरीद होऊन काय येतात पाहावे, याप्रा बोलले राा छ
२ जाखर हे विज्ञापना

श्री

पौष शु ४ रविवार शके १७१५ ता ५ बुधवार १७१४

विनंती विज्ञापना दौलाचे बोलण्यांत आले 'की टिपूने मीरकमरुदीखां व
महमद बजीरखां व आणिक येक मातवर गृहस्त या तिघांस कैद केले हें एक
वर्तमान व दुसरे कलिकोट-प्रांती मापिले क्षणोन जमीनदार मुफसद भारी
जमियतेथे आहेत त्याजवर टिपूने दोन कुशून पयेदळ बार व दोन रि-
साळे तंत्रीकरितां खाना केडे होते त्यास मापिल्यांनी दोन कुशुन व दोन
रिसाळे टिपुकडी व अर्डा करून गारत केले ह वर्तमान टिपूस समजल्यावर
खुद जातीने मापल्यावर जाण्याचा इरादा केला आहे याप्रा वर्तमान आहे,
क्षणोन बोलले राा छ २ माहे जाखर हे विज्ञापना

श्री.

पौष शु. ४ रविवार शके १७१५ ता. ५ जानेवारी १७९४.

त्रिनंती विज्ञापना. मिस्तर किनव्री दिलावरजंग यांस नवाबांनीं रुखसत छ. २३ जावलीं दिल्ली. इत्यादिक वर्तमानाची त्रिनंती पेशजी लिहिल्यावरून ध्यानांत आले असेल. किनवीनें दौला व मीर आलम यांचा निरोप घेऊन छ. २४ रोजीं तीन प्रहर दिवसां लस्करांतुन निघोन मंगळवारपेठ येथें त्यांस जागा नवाबांनीं दिल्ली तेथें येऊन भोजन केलें. इष्टवट व आणीक दोघे सोबती त्यांस येथें ठेविले. किनव्री स्वार होऊन छ मारीं सदासिव पेंठेच्या मुकामास गेला. हैदराबादपर्यंत रथ, घोडे, पालखी, म्याना, हाथी यांची डांक बसविली. हैदराबादेस छ. २५ रोजीं पोहचावयाचा होता. तेथुन चिनापटणास जाणार. चेनापटणाहुन त्रिलायतीस जाण्याचा बेत जाला. किनवीचे मुबादला दुसरा येणार, तो अद्याप येथें आला नाही. तुर्त इष्टवट आहे. तो आल्यानंतर मागाहुन त्रिनंती लिहिण्यात येईल. रा। छ. २ माहे जा खर हे विज्ञापना.

श्री.

पौष शु. ४ रविवार शके १७१५ ता. ५ जानेवारी १७९४

त्रिनंती विज्ञापना. येथील साहुकार मंडळी बेदरचे किल्याआंत हुकमाव-
मोजीवर छपरबंदी करून दुकानें घालून राहिले. त्यास छ. ३० जावळ
शुक्रवारीं दोन घटका प्रथम रात्रीचे समई येकायेकीं फतेदरवाय्यांकडुन
पस्तीस चालीस मनुष्य हत्यारबंद साता आठाचे हातात बलम, व सांत
आठ तरवारी नागव्या धरून, व पांच सातजणाचे बोंटांत धोंडे, पांच
सातांचे हातीं काठ्या, येकदोन पटेकरी, व तिचे टेंभे मोठे लाऊन, याप्रीं
प्रथम मल्हार नाइकाचे दुकानापासीं आले. त्या दुकानास ताटी लाऊन
येक माणुस उभा होता. त्यानें चोर असें झणताच त्यास काठी घालुन
बसविला. पुढें नन्हूमल याचे दुकानीं माणुस होता. तोही दगडानें जाया

करून तसेंच मेताराम टंकसाळी याचे दुकानावर पडले तो लस्करांत गेल
 होता गुमास्ता दुकानीं त्यास बळमाने जखमी करून जिवें मारिलें येव
 दोन माणसेही, चित केळीं दुकानांतून संदका आणून कुन्हाडीनें, फोडला
 त्यांत नगदी तोडे व सोनें रुपें वगैरे गाहाण ठेवी—सुधां येवज होता, तें
 घेतला सेधुन जमनादास धरमदास याचे दुकानावर पडून त्याचे मेळण्यास
 जिवें मारिलें येक गुजराथी ब्राह्मणाचा मूळ तेच दिवसी, हैदराबादेहुन नव
 आला तोही पुरा केला येकदोन माणसें ठार जखमी करून जमनादासाच
 संदुक फोडून नगदी व चीजवस्त कुळ विचविष्य नेला त्यानंतर मल्लकचंद
 व लक्ष्मणदास अगारवाला याचे दुकानावर गेले परंतु अवकाश पडल
 नाहीं मेताराम व जमनादास दोन्ही दुकानाचा येवज घेऊन निघाले वाटेत
 ज्यानें चोर झटले त्यास ठार जखमी केले. चौकांतील पिंजारी व गंजाचे
 बाजारचा बहेडा व रायेराया यांचे बाजारांतील मारवाडी वगैरे सात आठ
 जखमी व ठार करून नीट मार्गे वासलगंजाचे दरवाज्यानें निघोन गेले
 याप्रां भरले बाजारांत साहुकान्यावर या बमोजीव चोरांनीं जबरदस्तीची
 चोरी करून साभाळून येवजसहित गेले रा। उ २ माहे जाखर हे
 विज्ञापना

श्री

पौष शु ४ रविवार शके १७१५ त ५ जानेवारी १७९४

विनंति विज्ञापना शंकरराव भोंग यांजकडील काहीं जिनस व कापड
 सुदावतपुर येथें कोमटी याचेथें होते त्याचा पत्ता भार.मळ यांनीं छऊन
 जिनस व कापड व ते कोमटी घरून वेदरास पाठविणे भारामळ यांनीं
 यासमर्थें दौलास वन लाि आहे कापड व जिनसाची मोजदाद करून घे
 प्याचें दौळांनी नेमवतास सांगितले रा उ २ माहे जा खर हे विज्ञापना

श्री

पौष शु ४ रविवार शके १७१५ त ५ जानेवारी १७९४

विनंति विज्ञापना चेनापटणाहन व्यंकटराम दिवा याजकडून अमनवार

आली, ती सांप्रत राा केली आहे. राजश्री गोविंदराव भगवंत सेवेसीं प्रविष्ट करतील. अवलोकनें मार ध्यानांत येईल. उत्तराधिषयीं आज्ञा जाली पाहिजे, राा छ. २ माहे जाखर हे विज्ञापना.

श्री.

पौष शु. ४ रविवार शके १७१५ ता. ५ जानेवारी १७९४

विनंती विज्ञापना. तिमाराव देशपांडे वसमतकर यांचा राहातां गांव मौजे, लांक येथे सैद मुनवरखां व वाजीराव अमील यांनीं माहासरा केला. आठ दाहां दिवसपर्यंत गोळी वाजली. सेवटीं मौजे मारचें ठाणें उभयतांनीं घेतले. आंतील चीजवस्त व तिमाराव यांचा पुतण्या व कारकून सांपडले ते धरून आणिले. दौलांस सैद मुनवरखां व वाजीराव यांचीं पत्रे सदरहुप्रा आलीं. राा छ. २ माहे जाखर हे विज्ञापना.

श्री.

पौष शु. ४ रविवार शके १७१५ ता. ५ जानेवारी १७९४.

विज्ञापना ऐसिजे. येथील वर्तमान ताा छ. २३ माहे जावळ शुक्रवार पावेतो अखवार पत्रां लेखन करुन सेवेसीं पत्राची खानगी केली आहे, त्यावरून ध्यानास आलें असेल. तदनंतर येथील वर्तमान. छ. २४ रोज मंद. बारीं प्रातःकाळीं नवाब जनान्यासहित शिकारीस गेले. पागावाले हुकुमाब-मोजीव वाड्यावाहेर होते. परिंदाची शिकार करून येक प्रहर दोन घटिकेस डेन्यास आले. दौलाचे मीर आलम यासीं दौलाचें खिलवत जालें. याचा अर्ज जाला. जो रावरंभा यांचा पुत्र मुजाहिदुदौला यांजपार्शीं मोगल चाकरीस होता, त्याची तनखा चहडली सबब मागावयास गेला. बोलीचाली होतां मोगलानें कटार मुजाहिदुदौलावर चालविली. त्यानें मोगलास धरून मारिलें, त्यावरून दौलाचे रिसाल्यातील मोगल चालुन गेले. कटकट होऊन तीन च्यार माणसें जखमी ठार जालीं. मिस्तर किनवी कुच करुन हैदराबादेकडे गेला; तेथून विलयेतीस जाणार, रात्री दौलाची अर्जा गुजरली. छ. १९ रोज रविवार

दोन घटिका प्रथम दिवसां नवाब जनान्याचे बंदोबस्तानसी स्वार होऊन शिकारीस गेले. येक हरणाची शिकार करून दोन प्रहराचे अमळांत डेन्यास आले फौजदारखानाचा माणूस उसाचे मळ्यांत जाऊन ऊंस मोडले गांबकरी यांनी त्यांस घरूम देवढीवर आणिले त्या माणसास, वरतरफ करायचा हुकुम जाळा रात्री प्यार घटिकेस खिल्वतीमधें नवाब बरामद जाळे सरबुलदजंग व चांसीमिया व हिसामुदीला वगैरे इसमांचा सलाम जाळा साहा घटिकेस बरखास जाळें छ २६ रोज सोमवारी प्रातःकाळी नवाब जनान्यासुधां शिकारीस निघोन पागावाळे यांस हुकुम बाब्यावाहेर शिकारीसा, त्याप्रा तेही बाहेर हजर जाळे. दोन हरणांची शिकार करून दोन प्रहरास डेन्यास आले रघोचमपव यांनी पुण्याहुन सोळा उंट बंदुखी पाठविल्या त्या गुजरस्या रात्री दौलाची अर्जी व हिंदुस्थानची असवार गुजरली छ. २७ रोज मंगळवारी दोन घटिका दिवसां नवाब जनान्यासहित स्वार होऊन शिकारीस गेले दोन प्रहरास डेन्यास आले रात्री दौलाची अर्जी गुजरली प्यार घटिकेस खिल्वतीमधें नवाब बरामद जाळे सरबुलदजंग व चांसीमिया वगैरे इसमांचा सलाम जाळा येक प्रहरास बरखास जाळे. छ २८ रोज बुधवारी दोन घटिका दिवसां नवाब स्वार होऊन शिकारीस गेले. चित्ते सोडून दोन हरणांची शिकार केली. दोन प्रहराचे अमळांत डेन्यास आले सिद्दी अबदुला यांजकडे गजीकोव्यास तीनसें स्वार रवाना जाळे रात्री त्रिसळा छ. २९ रोज गुळवारी दोन घटिका प्रथम दिवसां नवाब स्वार होऊन मांत्रारईमधें गेले तेथें भोजनत जाळें दोन प्रहरास डेन्यास आले रात्री दोन घटिकेस नवाब बंदोबस्तानें दौलाचेथें आले दौला व मीर आलम व पागावाळे व मुनपी व रायेराया यांचा सलाम जाळा, दिवाणखान्यामधें बरामद आले अजमखान पागावाळे याचा भाऊ फमस्ताहेय झणोन, होता त्याचा वाक्ता जाळ. सयब मातमपुरसी अजमखान यास प्यार पारचे करघोनी दिखे दौला व मीर आलम यांनी खिल्वत होऊन साहा घटिकेस बरखास जाळें, रात्री उत्करांत घोरीनें जोरावरजंग याचे, घोड्याचा फडापटा

व दिल्लीदारखानाचेथील दुपाला गेली. अर्ज जाला. छ. ३० रोज शुक्रवारी दोन घटिकां दिवसां नवाव वंदोबस्तानें शिकारीस गेले. परिंदाची शिकार करून दीड प्रहरास माघारे आले. माहवतजंग याची अर्जी व दोन वंदग्या दार्लिवे गुजरलीं. दौलानीं मालेगार्वीहुन उंट व सवदागरी आणिले ते पाहिले. रात्रीं दोन घटिकेस नवाव दौलाचेथें आले. दौला व मीर आलम व पागावाले वगैरे लोकांचा सलाम जाला. दौला व मीर आलम यांसीं खिलवत जाली. साहुकान्यांत किले वेदर येथें दरवडा पडोन जमनादास व मोतीराम यांची मालियत गेली, याचा अर्ज जाला. येक प्रहरास नवाव आपले मकानास गेले. छ. १ जाखर मंदवारीं दोन घटिकां दिवसां नवाव स्वार होऊन शिकारीस गेले. पागावाले यांनीं वाडावाहेर शिकार करून येक लांडगा धरून गुजराणिला. दोनप्रहराचे अमलांत डेन्यास आले. औरंगाबाद येथील सुभेदाराची अर्जी व दार्लिवे आली तीं गुजरलीं. रा। छ. २ माहे जाखर हे विज्ञापना.

छ. ७ जाखरीं डाकेवर.

श्री.

पौष शुभा ९ शके १७१५ शुक्रवार ता १० जानेवारी १७९४.

श्रीमंत रावसाहेब यास मामुली हवाल्याचें पत्र.

श्री.

पौष शुभा ९ शके १७१५ शुक्रवार ता. १० जानेवारी १७९४

विनंती विज्ञापना. दौलाचे बोलण्यांत आले कीं राजश्री परशरामपंत भाऊ यांचे चिरंजीव रामचंद्रपंत फौजसुधां कोल्हापुर प्रांतीं येके मातबर गढीस लागोन लडाई करून गढी व गांव घेतला. फौज लुटावयास गुतली. आपण जातीनें सेंदोनसें स्वार सुधां गावापासोन. येक कोसाचे फांसल्यावर उभे होते. हे बातमी कोल्हापुरकरास समजतांच त्याचे लोक हजार पांचसें येऊन रामचंद्रपंत यांस धरून घेऊन गेले. याप्राा वर्तमान लिहिले आलें.

लढाई करून प्रथम फते जाली असतां येकायेकीं अशा तऱ्हेनें दगा जाला हें मोठें ताजुब याप्रां बोलण्यांत आलें त्यास याचें कचें वर्तमान सरकारांत आलेंच असेल यांजकडे सदरहुप्रां वर्तमान आलें यांनीं सांगितलें त्याची विनंती लीग असे दोन जखमां त्यास आहेत राजघी परशराम भाऊ तासगांवाहुन निघाले तिकडे जाणार वैसें याचें सांगण्यांत आलें रा। छ ७ माहे जाखर हे विज्ञापना

श्री

पीप शुा ९ चके १७१५ शुक्रवार ता १० जानेवारी १७१४

विनंती विज्ञापना उमरखेडकर फा दाराकडील दोघे कारकुन भारामल यांनीं समागमें नेले होते पैकीं भगधतराव यांस पेशजीव उमरखेडास रवाना केल्याची विनंती लिहिण्यांत आली आहे रामराव यांस येथें पाठऊन देण्याविषईं भारामलास दौलांनीं पत्र दिल्लें तें पाठविलें त्यावरून भारामल यांनीं समागमें स्वार देऊन मारानिलेस दौलांकडे पाठविलें छ. ४ रोजी वेदरास आले छ ९ रोजी दौलांनीं रामराव यांस आह्वांकडे पाठविलें, आणि निरोप पाठविला कीं, यांस आपले जवळ टेऊन घ्यावें मावजी नाईक सोईटकर यांस हजर करणें वगैरे येकदोन जाबसालाचा गुंता आठ पंधरा दिवसांत यांनीं उरकोन उमरखेडास जावें मजला विघ्यारस्याशिवाय यांची रवानगी उमरखेडास अथवा कोठें न व्हावी, त्यास रामराव आह्वांपासी आहेत इतक्यावर दौलांसीं याजप्रकर्णीं बोलणें होऊन जसें ठरेल तसी विनंती मागाहुन लिहिण्यांत येईल रा। छ ७ जाखर हे विज्ञापना

श्री

पीप शु ९ चके १७१५ शुक्रवार ता १० जानेवारी १७१५

विनंती विज्ञापना शंकरराव भोंग नागपुरास गेल्याचें वर्तमान यांजकडे आलें होतें त्यावरून दौलांनीं माधवराव रामचंद्र, भोंसले यांजकडील, यांजकडून सेनासाहेब सुभा यांस लिहिलें कीं, शंकरराव हरामलोमी करून

पळून गेला सरकारचा माहा सवेदार लाखोचाच. चौकशी करून जेथे शोध लागेल तेथे अटकाऊन त्यास पाठवावे. ' सदरहू अन्वये सेनासाहेबसुभा यांस भारामल यांचीही पत्रे गेलीं होतीं. त्याचे जबाब सेनासाहेब सुभा यां-जकडून आले 'कीं हजरतीचे सरकारचा हरामखोर तो इकडील; त्याची तंबी जरूर. नागपुरात शोध केला, परंतु कोठे आढळ पडत नाहीं. हजारों मनुष्यांची अमद रफ्त. त्यांत असा चोरून जो येणार तो कोणे स्वरूपाने व कसा येतो हें कशावरून समजावें ? तलाश फार केला, परंतु शोध लागत नाहीं; याप्रा उत्तर आलें. रा छ ७ जाखर हे विज्ञापना.

श्री.

पौष शु ९ शके १७१५ शुक्रवार ता १० जानेवारी १७९४

विनंति विज्ञापना. दौलाचे बोलण्यांत आले की 'अजिमुदौला कोठें गेला याचा शोध कोठेही लागत नाही. इग्रजाचे मकाणास गेला ह्मणावा तर ममड व सुरत या दों ठिकाणचीं वर्तमानें तहकीक आलीं. अजिमुदीला तेथे नाही. तेव्हा कोणे ठिकाणीं गेला. मोठे ताजुब आहे. याचा शोध ये-थुनही होत आहे. व श्रीमताचे सरकारांतूनही शोध व्हावा. ' ह्मणोन बो-लण्यांत आले. रा छ. ७ माहे जाखर हे विज्ञापना.

श्री.

पौष शु ९ शके १७१५ शुक्रवार ता १० जानेवारी १७९४.

विनंति विज्ञापना. येथील साहुकान्यात दोन घटका रात्रीं चालीस पचे-तालीस मनुष्ये येऊन जमनादास व मोतीराम दुकाने दोन लुटून वित्त विषय घेऊन गेले. त्या दिवसापासून शंभुनाथ ब्रजलाल, व बखतामल हुलासराये, व मनुलाल अपचलराये हे तीन दुकानदार मातबर, वरकड लहानमोठे सर्व हवालदील जाले आहेत. दुकानें आटोपून व्यवहार बंद. या प्रा तूर्त जालें आहे. चोरीचे बंदोबस्ताकरिता कित्यात साहुकान्यापासीं काहीं पाहा-न्याचे जवानही दिल्ले आहेत. परंतु साहुकार लोकास कोणे गोष्टीचा भर-

वस्य वाटत नाही असा प्रकार जाला आहे या छ ७ जाखर हे
विज्ञापना

श्री

पोष छ ९ शके १७१५ बुधवार ता १० जानेवारी १७९४

* नैहमीप्रमाणें छ १ ते छ ५ बुधवार पावेतों नवावांसंबंधी फमटा,
प्याची अखबार, छ ७ जाखर शंकरराव भोंग यांबकडीब
तीनसें गाहदी बरतरफ केले

छ ९ रोज मकरसंक्रमण निमित्त पत्र पो

श्री

पोष ११ शके १७१५ रविवार ता १२ डिसेंबर १७९४

श्रीमंत राजश्री _____ रघुसाहेब

स्वामीचे सेवेसी _____

विनंति सेवक गोविंदराव कृष्ण कृतानेक सान्ममस्कार विनंति विज्ञापना.
तगायत छ ९ माहे जमादिखाखर पर्यंत मुकाम बेदर येथें स्वामीचे कृपाव
लोकनें करून सेवकाचें वर्तमान यथास्थित असें विशेष स्वामीचे सेवेसी
मकरसंक्रमणयुक्त तिलशर्करासहित थैली पाठविळी आहे माचा स्वीकार
होऊन उत्तरगौरवामृतसंतोषसंपन्न सेवकास करणार स्वामीं सगर्थ सेवेसी
धत होय हे विज्ञापना

* अशा प्रकारच्या अखबारांचे नमुने मागे तीन प्यारवां दिलेच आहेत. (पृष्ठे ८१,
१०३, ११०, ११५, १३५, १३१) झणून त्याच प्रकारचा मार असेच तेथे पुनराबुद्धी
टाळण्याकरितां फक्त महत्यांच्या तेवढाच मजकूर सारीखबार देण्यांत येईल. बाकी मजकूर
मामुडी मागेच आहे असें समजावे, संपादक,

श्री

पौष व. १ शुक्रवार शके १७१५ ता. १७ जानेवारी १७९४.

रा. छ. १४ जाखरीं डांकवेर.

—श्रीमंत राजश्री— रावसाहेब

—स्वामीचे सेवेसीं—

विनंति सेवक गोविंदराव कृष्ण कृतानेक सा नमस्कार विनंति विज्ञापना
ता. छ. १४ माहे जमादिलाखरपर्यंत स्वामीचें कृपेंकरून सेवकाचें वर्तमान
यथास्थित असें विशेष. राजश्री गोविंदराव भगवत याचे लिहिण्यात आलें
कीं 'इंग्रज प्रकर्णां नवाबाचे थैलीपत्र श्रीमतास आलें त्यांत सर्व सावनें
इंग्रजाचे कलमार्ची. तेव्हां सरकारात राजश्री पाटीलबावासहित विचार
जाला या प्रमाणेंच नवाबांनीं मान्य करावे.' त्याजरून मुषीरुलमुलुक यासी
बोलण्यांत येऊन भवति न भवति जाली. आणि त्यानीं स्याहावयास सांगि-
तले त्या अन्वये राजश्री गोविंदराव यांस जाव लीला आहे. सेवेत विनंति
करतील ते ध्यानात येऊन उत्तराविषयीं आज्ञा जाली पाहिजे. सेवेसीं श्रुत
होय हे विज्ञापना.

श्री.

पौष व. २ शनिवार शके १७१५ ता. १८ जानेवारी १७९४.

छ. १५ जाखरीं डांकवेर.

श्रीमंत राव सोा यांस हवालयाचे पत्र.

श्री.

पौष व. २ शनिवार शके १७१५ ता. १८ जानेवारी १७९४.

विनंति विज्ञापना. नवाब कमठाण्यावर राहिल्यास कमकसर दोन महिने
होत आले. सैर शिकार जाली. सांप्रत येथून कुच करून मौजे बोरोंची व
मौजे पापाड पाा हसनाबांद बेदराहून आठ कोस व कमठाण्याहून वारा कोस
येथें जाण्याचा वेत ठरला आहे. दोन्हीही गाव वंजरातीरीं आहेत. तेथून

सगारडी पधरा कोस, सदाशिव पेट सतरा कोस आहे वोरोंची व पापाड येथील जागा पाहण्याकरिता लक्ष्मीराम व हरकान्याचा नाईक व हरकान्याच्या जोड्या माप्रा पा होते जागा पाहून आले नक्षा दौलास आणि दाखविला क मठाप्याहून कुच होण्याची तारीख छ १७ व छ २२ जाखर दोन आहेत यांतून कोणे तारखेस कुच करणार त्याप्रा वर्तमानाची विनंति मागाहून लिहिण्यांत येईल येथून निघोन जनवाडा तीन कोसांवर, येथें मुक्काम होऊन तेथून पापाडास जाणार पापाड हा रुख हैदराबादचा आहे पापाडाहून आग्नेय दिशेस हैदराबाद आहे बेदर आठ कोस पाठीमार्गे राहिले तेथून थिकार करित, कोठें कोठें फिरतात हें पहावें रा छ १९ जाखर हे विनंति

श्री

पोष व २ शनिवार शके १७१५ ता १८ जानेवारी १७९३

विनंति विज्ञापना दौळांकडे छ १३ जाखर मुख्यारी अस्तमानी आह्मी गेलें नव खरीदीचे घाटे वमा दवाना परंटे वगैरे जवळ तालुक्यांतून आल्या त्या पाहाव होते असदअलीखान वगैरे जवळ होते तालुकुपाल येथील पठाण नैकर यांचे सरकारांत राहिले आहेत. त्यांनी नजरा केल्या त्यानंतर चौथी बंगल्या पुढील सायवानामधे बैठक जाली मीरआलम यांस बोलऊ पाठविले. तेही आले येथून कुच होऊन मीजे पापाड व वोरोंची या जाग्यास नवात्र जाणार हेंही दौलाचे बोलण्यांत आले तेथील नक्षा आला तो दौलांनी दाखविला. बेदराहून ईशान्य कोनास पापाड वोरोंची वजराखारी आहेत तेथून सगारडी पेट पधरा कोसावर आहे या प्रा बोलण्यांत आले रा छ १९ माहे जाखर हे विज्ञापना

श्री

पोष व २ शनिवार शके १७१५ ता १८ जानेवारी १७९४

विनंती विज्ञापना नवात्राकडील जासुदाचा सवाई नाईक यास दौलांनी येथून पुण्याकडे छ १४ जाखरी पत्रें समागें देऊन धावसाय गोविंद यांज

पार्सी जाण्याचे सांगोन खाना केलें. तो येथून दरमजल गेला. थेकवीस दिवसात सवाई नाईक यानें फिरोन हजुर याचे येसी ताकीद त्याजला दौलांनीं केली आहे. सवाई नाईक याचे समागमें हरकाण्याच्या जोड्या च्यार दिल्या आहेत. येसैही येकिलें कीं सवाई नाईक याने वावाराव याची पत्रें नवावांक-डील डाकेवर परभारां खाना करीत जावीं. पूर्वी खोत्तमराव याजपार्सीं लाग्बोटे येऊन खाना होत होते. तसें असूं नये. याजकारितां नाइकास पाठविले. मोर्हीतुन कोणता प्रकार होतो हें निदर्शनास येईल. रा छ. १९ माहे जाखर हे विज्ञापना.

श्री.

पोष व. २ शनिवार शके १७१५ ता. १८ जानेवारी १७९४.

धिनंती विज्ञापना. हयमतजंग याचे शरीरीं समाधान नव्हतें सवत्र भातां-मरें येथून हेदरावादेस जाऊन राहिले. तेथें हयमतजग यांचा काल जाला. या प्रा वर्तमान येथे छ. १३ जाखरीं आले. छ. ११ तेरखेस वारले. रा छ १९ जाखर हे धिनंती (?).

श्री.

पोष व. २ शनिवार शके १७१५ ता. १८ जानेवारी १७९४.

मामुली अखवार छ. ९ माहे जाखर बुधवार ते छ. १४ रोज शुक्रवार.... छ. ७ रोज शुक्रवारीं.....आवसे परगण्यांतील येक गांवचे पाटलानें पुत्राक-रिता नवावास मानत केली होती. त्यास पुत्र जाला. सवत्र त्यास पाटलानें आणोन नवावाचे पायावर घातलें. मानत केली. पाटलास शंभर रूा नगदी व वखें मुलास नवावांनीं इनायत केली.....रा छ. १९ जाखर हे विज्ञापना.

छ. १७ जाखरीं रामचंद्र भिरध्या समागमें.

श्री.

पोष व. ४ सोमवार शके १७१५ तां. २० जानेवारी १७९४.

श्रीमंत राजश्री ————— रावसाहेव

स्वामीचे सेवेसीं —————

विनेती सेवक गोविंद राव कृष्ण कृतानेक सा नमस्कार. विनेती विज्ञापना. तां छ १७ माहे जाखर पर्यंत मां वेदर येथे स्वामीचे कृपाबलेकने करून सेवकाचे वर्तमान यथास्थित असे विशेष स्वामीचे सेवेसी येथुन पक्षियर त्याची जोडी दोन पिंजरे समवेत पा आहे हे जोडी नानाप्रकारचे पाखराच्या बोल्या तऱ्हेतऱ्हेने बोलत आहेत. व येकास येक छटाईही चमत्काराने करीत असतात हे पाखराची जोडी सरकारचे शिकारखान्यांत असण्या. योग्य जाणून खाना केली आहे राजश्री गोविंदराव भगवंत सेवेसी प्रविष्ट कारतील। उत्तर खाना बह्यास आजा करणार स्वामी समर्थ सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञापना

या छ १९ जाखरी डांकेवर

श्री

पाप वा ६ बुधवार शके १७२५ ता २२ जानेवारी १७९४

श्रीमंत रावसाहेब यांस मामुली ह्माल्याचे पत्र

श्री

पाप वा ६ बुधवार शके १७२५ ता २२ जानेवारी १७९४

विनेती विज्ञापना—नवाब कमठाप्याहून कुच करून पांपाड व वारोंचीस जाण्याचा वेत ठरला होता याची ता विनेती पेशजी लिहिली त्यास पांपाड वारोंचीकडे जाण्याचे तुरत मक्कुफ होऊन ठ १९ तारखेस नवाब कमठाप्याहून कुच करून किल्ले वेदरास येण्याचे ठरले प्यार पांच दिवस वेदरास राहून मग जनवादा येथून तीन फोर्सावर नैल्येकडे फारेमुंगी परगण्याला गाव, येथे जाऊन राहण्याचा वेत जाला आहे दौला जनवाडपास जाऊन जागा पाहून आले तेथील नक्षा करून नवाबास आणून दाखविला जनवाडपास लोकांची घरे होती, ती तमाम खाली फरविली गावांत जाऊन नवाब राहणार. वाडा कमठाप्यास हाभा तो उठऊन जनवाडपाकडे नेउन बसविला आहे पेशखाना डेरे वीरे सरजाम जनवाडपाकडे गेला राज्याजीस ताकीद जाठी की तुरी जनवाडपास जाऊन तेथील राहण्याचा वेदोपेला मिसलनेदी

मुसा करणे. त्यावरून गागांनी दोन दिवसांपासून नेहमी तेथे आहेत. जनवाड्याचे गागाबाहेर पेटेची वस्त्रां आण्यदिना होती, तेथीलही वस्त्रे जाडून दिव्यांनी पराविली. नंतर वेदगम येऊन न्याय पाच दिवसांनंतर जनवाड्याचे जाऊन नहाणार. तेथे किती मुक्तान होतात व पुढे तेथून कोणीकडे शिकार करित जाणार हे निदर्शनास येईल त्याप्रा. निन्ती गागाहुन लिहिण्यात येईल. कारेमुंगी ताडुका सगळ्याजग पागावाळे याजकडे आहे. त्यांनी दोन तीनसे लोक निजाराचे रग्याशीकरिता ठेविल्या आहे. तथापि कहीकवाडाचा उपसर्ग लोकांचा होतच आहे.. क १८ जाखरी कामाळणे येथे वागड जाली. क. १९ अगद २० या दोन तारग्वेतन येथे तारग्वेस कुच करून नवाड वेदरचे हवेर्यात येणार. हवेर्याचा साडा जाला. सा क. १९ माहे जाखर हे विजापना.

श्री.

पोष व. ६ बुधवार शके १७१५ ता २२ जानेवारी १७९५

मामुली अखवार क १३ माहे जाखर गुरुवार ते ता १८ रोज मगळ-
वार पावेतो.

+ + + + ता १६ रोज रविवारी..... ...मुसारेहमुपार्ली येक
परारसीस नवा नौकरीचे उमेदवारीने आला. त्याची मुलाजमत नजर जाली.
जनवाड्याचा नक्षा दौलानी द्राग्वऊन जागा पाहून आले त्याचा वयान
केला. साहा घटिकेस वरखास जाले. सा ता क १९ जाखर हे
विजापना.

क २० जाखरी डाकेवर.

श्री.

पोष वा ७ गुरुवार शके १७१५ ता. २३ जानेवारी १७९४.

श्रीमत रावसाहेब यांस मामुली हवाल्यार्चे पत्र.

विन्ती विजापना माहे कसबापाहून वस्तु उपाखरी व १९ माहे

जाले खवामीमर्वे दौला व मीरआलम उभयतां होते तमाम फौज वरावर होती सवा प्रहर दिवसां किले बेदराचे हवेलीस नवाब दाखल जाले, पांच सात मुकाम येथे होण्याचा बेत आहे पुढे जनवाड्यास जाऊन राहाण्याचा बेत निश्चय जाला कुल असवाब घेरे घोगेरे जनवाड्यावर उभा राहिला आहे मागाहुन विनती लिहिण्यांत येईल सा ठ २० जाखर हे विज्ञापना

श्री

पौष व ७ गुरुवार शके १७१५ ता २३ जानेवारी १७९४

विनती विज्ञापना. दारा ज्याहा बाहदुर माहबतजंग यांचे शरीरी समाधान नव्हते त्यांचा काल जाल्याचे वर्तमान नवाबांकडे छ १८ जाखर मंगळवार रात्री आले नवाबांनी यैकुन बहुत अपसोस केला माहालांत वेगमा आदि-करून सर्वांचा आकांत रात्री मोठा जाला नौवत मना केली कुच कर-ण्याचा हुकुम आधीं जाला होता. त्यानर तीन थ्यार वटकेने हें वर्तमान आले छ १९ रोजी नवाब स्वार होऊन सवा प्रहर दिवसां किले बेदरास दाखल जाले तेही मोठे उदासीनपणे खवासीत दौला व मीर आलम होते गमी करून कोणासी न धोळतां दाखल जाले सा ठ २० माहे जाखर हे विज्ञापना

श्री

पौष व ७ गुरुवार शके १७१५ ता २३ जानेवारी १७९४

विनती विज्ञापना हपमतजंग वारले सवत्र त्यांजफडी जागिरीचे गांय मौजे भातांवरे पाा भालकी घोगेरे पांच गांवची जती नवाबांचे सरकारांतुन जाली सा छ २० माहे जाखर हे विज्ञापना

श्री

पौष व ७ गुरुवार शके १७१५ ता २३ जानेवारी १७९४

विज्ञापना यैमीजे येथीर वर्तमान सा छ १८ माहे जाखर मंगळवार पावेतो अखवार पर्त्री लेखन करून सेवेमी पत्राची खानगी केली

त्यावरून घ्यानात आले असेल. तदनंतर येथील वर्तमान छ. मारीं रात्री दौलाची अर्जा गुजरली. उदईक कुच करावयाचे हणोन त्याची अर्जा दसखत होऊन आली. चार घटिका रात्री आदवनी राये चुरचे वर्तमान आले कीं दारा ज्याहा माहावतजग याचा वाका जाला. त्यावरून नौवत मना जाली. छ. १९ रोज बुधवारी प्रातःकाली सवारीचा हुकुम होऊन लवाजिमा हजर जाला. जनान्याचे रथ पुढे वाटे लाऊन नवाव पाच घटिकेस दिवाणखान्यामधें आले. दौला व मीर आलम व पागावाले व रायेराया व असदअ-अलीखा वगैरे मामुली लोकांचा सलाम जाला. हाथीवर अवारीमधे नवाव सवार जाले. खवासीमधे दौला व मीर आलम होते. वासल गजाचे दरवा. ज्याने सवा प्रहर दिवसा वेदरचे हवेलीस किल्यातील दाखल जाले. गावांत दाखल होते समई येक स्वार विहरींत वोड्यासुद्धा पडला. दुसऱ्या दरवाज्यात दाटमुळे दोन माणसे जाया जालीं. रा. छ. २० जाखर हे विज्ञापना.

छ. २२ जाखरी डाकेवर.

श्री.

पौष व. ९ शनिवार शके १७१५ ता २५ जानेवारी १७९४

श्रीमत रावसाहेब यास मामुली हवाल्याचें पत्र.

श्री.

पौष व ९ शनिवार शके १७१५ ता २५ जानेवारी १७९४,

विनंती विज्ञापना. नवाव कमठाण्याहुन छ. १६ माहे जाखर बुधवारी वेदरचे हवेलीस दाखल जाल्याचे वर्तमानाची विनती डाकेवर यापूर्वी लिहिण्यात आली आहे. छ. २० रोज गुरुवारी वेदर येथे सुकाम जाला. छ. २१ रोज शुक्रवारी प्रातःकाळीं नवाव गदीचे हाथीवर सवार जाले. दौला व मीरआलम व पागावाले आदिकरून अलाहिदा हाथीवर, याप्राा स्वार होऊन प्रथम प्रहर दिवसा जनवाड्यास दाखल जाले. बाडा अगोदर रायेराया यांनीं जाऊन तेथे बसविला आहे. येक महिन्याचा सरंजामही तेथें गेला. इतक्यावर

जनवाढे येथे किती मुकाम होतात पुढे कोणीकडे जातात हे, ठरेल त्याप्रा
 विनंती मागाहुन लिहिण्यांत येईल रा छ २२ जाखर हे विज्ञापना
 श्री

।।। पौष व ९ शनिवार शके १७१५ ता २५ जानेवारी १७९४

। विनंती विज्ञापना चेनापटणाहुन व्यक्तदरामदिला याजकहुन अखबार आली
 ती रा केली आहे राजश्री गोविंदराव भगवंत सेवेसी प्रविष्ट करतील अक्
 लोकने मार घ्यानांत येईल उत्तराविषयी आज्ञा जाली पाहिजे रा छ २२
 जाखर हे विज्ञापना

श्री

पौष व ९ शनिवार शके १७१५ ता २५ जानेवारी १७९४

। विज्ञापना येसीजे येथील वर्तमान ता छ १९ माहे जाखर बुधवार
 पावेतो अखबार पत्री लेखन करून सेवेसी पत्राची रवानगी केली त्यावरून
 घ्यानांत आले असेल तदनंतर येथील वर्तमान छ. मारी रात्री दौलाची अर्जी
 गुजरली रायेरायां यांस हुकूम जाला जे जनवाढपास जाऊन वाढा बसवणे
 छ २० रोज गुस्वारी तीन घटिकां प्रथम दिवसां छालवागामये नवाब वरामद
 जाले जनान्याचा वंदोवस्त केला नवा दिवाणखाना पाहिला त्यानंतर एक
 प्रहर चार घटिका दिवसां खिलवतीमधे नवाब वरामद जाले आपल्या
 उलमुल्लूक व येकरमुदौला घौरे लोकांचा सलाम जाला रायेरायां यांना
 प्रातःकाली जनवाढपास जाऊन वाढा बसविल्याची अर्जी पा ते दौलाचे
 अर्जी सहित गुजरली छालन हज्यामाची याद केली तो हजर जाला हज्यामत
 होऊन एक प्रहर सात घटिकेस धरखास जाले दौलाची अर्जी गुजरली
 उदर्क कुच करून जनवाढपास जाण्याचे दसखत जाले छ २१ रोज
 शुक्रवारी गजर समई प्रातःकाली सवारीचा हुकूम होऊन ल्याजिमा हजर
 जाला जनान्याचे रथ पुढे रा केले दौला व पागात्राले व मुनपी व असद
 अलीखां घौरे सरदार मनसबदार मुत्तसदी सर्प हजर जाले छालवागामधे
 नवाब वरामद जाले सफेत पोयाग व हिन्त्याचे जवाहिर घालून हाथी जर्द

गदीचा त्याजवर नवाब सवार जाले. पिछाडीस मनु छत्री वेऊने उभा होता. दौला व मरिआलम व सरबुलदजंग व घासीमिया व अजमखा वेगळाले हाथीवर, याप्रा सवार होऊन दिल्ली दरवाज्याने शुक्तीर्थाचे रस्त्यानें येक प्रहराचे अमलात जनवाडे येथें दाखल जाले. रा. छ. २२ जाखर हे विज्ञापना.

छ २८ जाखरी डाकेवर.

श्री.

पौष व ३० शुक्रवार शके १७१५ ता. ३१ जानेवारी १७९४.

श्रीमतरावसाहेब यास हवाल्याचे पत्र

वरील पत्राचा पृष्ठाक २६३ आहे. पुढें ३०६ पावेतो पृष्ठें उपलब्ध नाहीत. सपादक.

माघ वा १२ गुरुवार शके १७१५ ता २७ फेब्रुवारी १७९४

+++ रुदौला व अजिमुदौला यांच्या नजरा जाल्या. नाच रागरग पाहुन येक प्रहर साहा घटिकेस जनवाड्यास दाखल जाले. छ २० रोज शुक्रवारी दोन घटिका दिवसा नवाब नदीकडे जाऊन माशाची शिकार करुन दोन प्रहराचे अमलात आले. दारकोजी पाटणकर यास इस्तकवाल ववर्चीखान्याचे दारोगे यास पाठविले. रात्री साहा घटिकेस नवाब दौलाचे मकानास आले. दौला व पागावाले व अर्जेबेगी व सुनपी व रायेराया वगैरे मामुली इसमाची सलाम जाला. दारकोजी पाटणकर याची मुलाजमत होऊन अकरा इसमाची नजर जाली. हषमतजगाचे पुत्रास मातमपुरसी तीन पारचे कारचौवी दिले. कंचन्याचा नाच होता. दौलासीं बोलणे होऊन येक प्रहर दोन घटिकेस वरखास जाले. छ. २१ रोज मठवारीं प्रातःकाली नवाब नदी किनारियास गेले. सैर करुन एक प्रहर तीन घटकेस जनवाड्यास आले. तीन प्रहरास फिरोन नवाब सवार होऊन गेले. दौला हुकमावमोजीव आपले चावडीवर गेले. रात्री नाच, रोशनी, आनपवाजी जाली. छ. २२ रोज रविवारी प्रातःकालीं भेद उमरखा यानें मांस वरुन गुज-

राणिले प्रहराचे अमलांत जनवाढपास आले येक प्रहर पांच घटिका दिवसां
 स्वाबगामब्ये नवाव बरामद जाले जंगु व मनुचा सलाम जाला छालन हजा
 माची याद केली तो हजर हजामत होऊन दोन प्रहरास बरखास जाले छे
 दीखानास इस्तकवाळ मुजाहिदु दौलास पाठविलें च्यार घटिका दिवस राहात
 नवाव जनान्यासाहित स्वार होऊन शिकारीस नदीकडे गेल छोदी खानाचे
 पुत्रास मातमपुरसी तीन पारच दिडे महमद हुसेनखा घटाल्या तालुक्यांतुन
 दोनसें स्वारानसी लस्करांत आला अर्ज जाला छ २३ रोज सेमयारी
 येक प्रहर छार घटिका दिवसा नवाव जनवाढपास आले दौलांनी कंदुरीची
 तयारी करुन अर्जा पाठविली त्याजवरून दोन प्रहर दोन घटिका दिवस
 नवाव दौलाचे येथे आले भोजन होऊन दोन प्रहर च्यार घटिकेस दौला
 व मीर आळम व पागाषाले वगैरे इसमांचा सलाम जाहला नाच रागरंग
 पाहुन येक प्रहर येक घटिका रात्री हवेळी गेले छ २४ रोज मगळ्वारी
 तीन घटिकां दिवसां नवाव सवार होऊन नदीकडे गेले च्यार माशांची शि
 कार करून येक प्रहर साहा घटिकेस आले तीन प्रहरास दौला येकरामु
 दौलाचेथे जाऊन आले मगरवाचे समई नवाव येकरामुदौलाचे घरास गेले
 दौलाही हजर जाले नाच रागरंग पाहुन बरखास जाले येक प्रहर दोन
 घटिकेस हवेळाम गेले छ २५ रोज जुधवारी दोन घटिका दिवसां रथामधें
 नवाव सवार होऊन इसलामपूरचे नाल्याकडे गेले सीकार न होतां येक
 प्रहर साहा घटिकेस फिरोन आले मीर पोफदअली व सुमानअली व जुळ
 फुकरअली तिथे साहज जादे यांचे कवीले हैदराबादेहुन आले बलतमलाचा
 दत्तपुत्र भेला, सत्रव टुकान जसी करविलें रा छ २६ रजब हे विज्ञापना

श्री

माघ व १९ शुद्धर अके २७१५ ता २७ फेब्रुवारी १७१४

विनती विज्ञापना रणदुडाखान फरनुळकर यांचें पत्र दौलास आलें
 त्यात वर्तमान स्थिलें कीं 'टिपु पटणाहुन निघोन मांगडीस आला तेथील
 क्रिष्णाचा बरोमन करून वागेरुलास दाखळ जाल्याची बातमी आली पुढें

क्षोणीकडे इरादा करील नकळे ! करनुल बाबत पेषकसीचा जाबसालही त्यांचे चित्तांत आहे, तेव्हां कसे पडेल ? याप्रो भयाभति होऊन लिहिले तें पत्र दौलांनीं वांचून पाहून बोलले कीं ' आता टिपु पासोने भय वागवावें ऐसें नाहीं. अथवा त्यानेही इकडील भयाचा अंदेश करावा ऐसें राहिलें नाहीं. ' याप्रो बोलले. उगेच वर्तमान समजण्यात आलें त्याची विनती लिहिली असे. सा छ २६ रजब हे विज्ञापना.

श्री.

माघ व. १२ गुरुवार शके १७१५ ता. २७ फेब्रुवारी १७९४.

विनंती विज्ञापना. साप्रत लस्करांत धारण वजन पक्के

८१६ जोरी दादरी

८१७ बाजरी

८११ गहू

८११ तांदूळ मोटे

८१५ हरभरे

८१३ दाळ तुरीची

८८१॥ तूप

८८३ तेल

८१ मुग

८१५ उडीद

८१ मीठ

सदरहु प्रमाणें धारण छ २५ रजबी आमखास बाजारात जाली. यापूर्वी च्यार दिवसामागे या निरखाहून कमी सेर दीड सेर धारण होती, ती हल्लीं महसुलात अडीच आणे सूट पडली, सबब ताकीद करोडे वगैरेस होऊन धारण हाली असी आहे. याजहुनही पुढे सेर दोन सेर जास्त करावी असी ताकीद आहे. सा छ. २६ रजब हे विज्ञापना.

उ २९ रजवीं सक्रमणाचे तिळाचा जात्र निंबाजी
ना यापासीं जिह्वा

श्री

फागुन शु. १ रविवार शके १७१५ ता २ मार्च १७९४

श्रीमंत राजश्री ————— राव साहेब

— स्वामीचे सेवेसी —————

विनंती सेवक गोविंदराव कृष्ण कृतानेक सा नमस्कार विनंती विज्ञापना
ता २९ माहे रजव पर्यंत मा जनवाढा येथे स्वामीचे कृपावलोकने कळून
सेवकाचे वर्तमान यथास्थित असे विशेष. सरकारांतून छ १० माहे जाखरचे
पत्र सादर जाले ते छ १९ माहे मारी पावले "त्यांत मकर सक्रमणाचे तिळ
शर्करायुक्त पा आहेत, वेणे" हणोन आला येसीयास पत्र व सक्रमणाची
थेडी सिरसा बंदन करून स्वामीरौवाभृतसंतोपसंपन्न सेवक सनाथ जाला
सेवेसी कृत होय हे विज्ञापना

रा छ ४ माहे शाबान खानगी ठाकेवरून

श्री

फागुन शु ६ रविवार शके १७१५ ता ७ मार्च १७९४

श्रीमंत रावसाहेब यार मामुळी हवाल्याचे पत्र,

श्री

फागुन शु ६ बुक्रवार शके १७१५ ता ७ मार्च १७९४

विनं । विज्ञापना दौलाची नात सैफनमुळक यांची कन्या गफुरजगाचे
टेकीपाग व जाळी ती गीर पोलादखली मिकंदर ज्याहा बाहादुर साहेब बादे
यांस देण्याचा निश्चय होऊन उ ३० माहे रजवीं पखतखोरी जाळी नवाब
दौलाचे परास धाले जनानाही समागमें होता सारखतखेरीचा ममारंभ
दौलांनी नवाबास व बाहालीन नजरा केन्या मिकंदर ज्याहा यांप चढा
यापाचे खाने पोपाग व जवाहीर सरपच जिगा कनी व मुग भुजचद या

प्रो मीर आलम व अर्जवेगी या समागमे पाठविला. पादी छ. १९ माहे
 पावानापासून शुरु होणार. सैफनमुलुक यांचा दुसरी कन्या हरम ह्यणजे
 राखीचे पोटाची ते असद अलीखानाचे पूत्रास देण्याचा नेम धरुन त्याचीही
 शरवतखोरी व चढावा छ मारीच जाला. रा छ. ४ माहे पावान हे
 विज्ञापना.

श्री.

फाल्गुन शु ६ शुक्रवार शके १७१५ ता. ७ मार्च १७९४.

विनंती विज्ञापना. सिकदर ज्याहा मीर पोलाद अली याची पादी व्हाव-
 याची याचा समारंभ भारी होणार. जनवाडा येथे जागा प्रशस्त नाही. सबब
 वेदर येथे मंगळवार पेठेत जाऊन राहावे. तेथे पादी व्हावी ऐसा वेत ठरला
 आहे. येथुन छ. ५ सावानी कुच करून मौजे चिलरगी पो कारिमुगी येथे
 पांच सात दिवस राहावे; तेथुन मंगळवार पेठेत जाऊन राहावे ऐसे वाटत
 आहे. ठरेल त्याप्रमाणे विनती मागाहुन लिहिण्यात येईल. रा छ. ४ माहे
 पावान हे विज्ञापना.

श्री.

फाल्गुन शु ६ शुक्रवार शके १७१५ ता ७ मार्च १७९४.

विनंती विज्ञापना. नवाबाचे सरकारातुन सवाई नाईक पुण्यास पेशर्जा
 पुण्यास गेला होता. तो तिकडुन येथे छ. ३० रजवी आला. राजश्री कल्या-
 णराव व बाबाराव गोविंद यांची पत्रे समागमे घेऊन आला ती दौलास
 देऊन दौलाचे व सवाई नाइकाचे बोलणे च्यार साहा घटका जाले. त्याजवर
 दौलांनी नवाबास अर्जा पाठविली त्याजवरुन सवाई नाइकास घेऊन येणे
 ऐसा हुकुम जाल्या बमोजीव दौला नाइकास आपले बराबर घेऊन नवाबाकडे
 गेले. नवाबांनी सवाई नाइकास वर्तमान विचारिले. याने अर्ज केला. कल्याण-
 राव व बाबाराव यांची पत्रे दौलांनी दाखविली. त्याजवर दोन घटका दौलांनी
 खिलवत जाले, सवाई नाइक नासिक प्राताकडे गेला होता ह्यणोन ऐकण्यात,
 रा छ ४ पावान हे विज्ञापना.

श्री

फरगुन शु ६ शुक्रवार शके १७१५ ता ७ मार्च १७१८

विनंति करनुळ संस्थानचा अधिकार अलफखान याजकडे जाला त्याज कडुन रणदुलाखान येथें येऊन करनुलास गेल्यानंतर अलफखान व रणदु लाखान या उभयतांचें वयमनस्य येऊन सांप्रत रणदुलाखान व अकबर अलीखा हणोन रणमस्त स्वानापासुन मातवर त्याचे सत्ताह मसहलतीत होता त्यास व मुस्तफाखान यां त्रिधर्गास अलफखानानी कैद केलें लोकांस नित्य उपद्र(व) तालुक्याची स्वारावी फुणी चांगला राहिला त्यास नगवणें याप्रमाणें जाल्मी व जलालीची चाल अलफखानाची ऐसें वर्तमान नवाबाकडे आले सा छ ४ पावान हे विज्ञापना

श्री

फरगुन शु ६ शुक्रवार शके १७१५ ता ७ मार्च १७१४

विनंती विज्ञापना चेनापटणाहुन व्यकट गमदीक याजकडील अकबरां दोन आल्या त्या खाना केल्या आहेत राजश्री गोविंदराव भगवंत मेवेसी प्रविष्ट करितील अखलोकनें मार घ्यानांत येईल उत्तरा त्रिपई आज्ञा जाली पाहिजे सा छ ४ पावान हे विज्ञापना

श्री

फरगुन शु ६ शुक्रवार शके १७१५ ता ७ मार्च १७१४

ता छ २५ माहे रजव ते छ ४ मावान पावेतों मामुली अखबार या अखबारांत विशेष महत्वाचा मजकुर नाहीं मार्गे आलेल्या गादीचा थोडासा उल्लेख आहे स

छ १० सात्रानी डांकेवर

श्री

फरगुन शु १२ गुरुवार शके १७१५ ता १३ मार्च १७१४

श्रीमंत रायसाहेब यांस मामुली हवान्याचें पत्र

विनंती विज्ञापना छ २ मावान बुधवारी रात्री दोळांकडे मी सरदारचें धेळांपत्र सिंदे प्रकृतीं तम वाम आं नें चारमासगां गेलें मीं आठपदी

होते. मी आल्याची इतला दौलानी नवात्रास अर्जा पाठविली. त्याजवर दस-
खत होऊन आले की वरामद जाल्यानंतर फलाण्यास आलाकडे पाठवणे.
नवात्रा दरमद होऊन चोपदार येताच मी नवात्राकडे गेली. जाते समई दौला
बोलले की हाजरतीपानी जाऊन तेथुन फिरोन मजकडे आपण यावे. नवा-
बकडे गेले दरवार जाला होता. नाचही होत होता. सिकदर ज्याहा साहेब
जांद याचे प्रादीचा निश्चय जाल्याच्या नजराही लोकांनी केल्या. सरकारचे
यैलीपत्र नवात्रास प्राविष्ट केले त्याजवर नवात्राचे बोलण्यात आल्याची ता
विनति अलाहिदा पुरवणी पत्री न्श्या आहे त्यावरून ध्यानात येईल. रा
३. १० नवात्रान. ते विज्ञापना.

श्री

फाल्गुन शु १२ गुरुवार शके १७१५ ता १३ मार्च १७९४

विनती विज्ञापना. नवात्रांनी बोलण्यात आणिले की 'सिकदर ज्याहा
ब्राह्मदूर याची प्रादी करण्याचा निश्चय जाडा. त्यास या प्रादीचे समारंभात
राव पत प्रधान यांनी येण्याची येनमलाह आहे. राव पंत प्रवान यास पाहोवे
हे बहुत दिवसापासोन आमची खाहेब आहे. त्या गोष्टीचा इत्यफाक या
प्रादीचे खुपीचे समारंभात वडावा हे फार चागले यैसें समजोन राव पत प्रधान
यास आहीं पत्र या मुकदम्याविषई तयार करविलें खाना होत आहे. तुहो
हं मरातत्र मुफसल लेहुन त्याचे येण्याची इतला लौकर करावी. दोन्ही
रियासती पुस्तैन पासोन येक जुदाई नाही. त्या अर्थी राव पंत प्रधान यांनी
अनमान न कारिता प्रादीस जातीनें याचे हे त्यास लाजम आहे. याप्रा
बोलण्यात आले. या प्रकर्णी पत्रे यांनी राजश्री रवोत्तम राव याजकडे खाना
केली आहेत. त्यास विनती कीं येविपी बोलण्याचा प्रकार आज्ञा येईल त्या
प्रा बोलण्यात येईल. 'आपले सरदार व मुतसदी सुधा येऊन लग्नाची
शोभा करावी' ह्मणोन हैसेनें सागुन बोलले कीं 'याचे उत्तर लौकर
आणवावे. तोंपर्यंत प्रादीची तारख मुकरार करीत नाही. चार दिवस प्रादी
लाबवावयास येईल. चिंता नाही. 'येण्यास फार दिवस लागतील, आणि

शादी तर लौकर शेणार' असें कदाचित् हणतीळ तर त्यांचे येण्याचा सुमार पाहुन मग ताराख उरण्यांत येईल पंत प्रधान यांचे येण्यांत दोन खुन्या येक तर, जम त्याचा जाला त्या दिवसापासोन त्यांस पाहवें ही उत्कंठा दुसरें, त्यांचे पादीस सिकंदर ज्याहा गेले, यांचे पादीस राव पंत प्रधान आले दोही दौलतीची असी वाहदीयेत याचा लौकिक दिगांत होईल थिलायेत पर्यंत सर्व दौलतदारानी आश्चर्य मानावें, ही दुसरी खुबी यास्ता येणें व्हावें याची इतजारी आहे याप्रा तावार लिहुन लौकर उत्तर आणव म्हणोन सांगितलें, त्याजवरून ला आहे सदरहुचा जमाव विस्तार करून यावा त्या अन्वये यांसी बोलण्यात येईल रा॥ छ १० पावान । विज्ञापना

श्री

फागुन शु १२ गुरुवार शके १७१५ ता १३ मार्च १७९४

विनती विज्ञापना दौलाचे बोलण्यांत आलें की 'सिकंदर ज्याहा बाहदुर साहेबजादे यांचे पादीस श्रीमंतांचें येणें व्हावें येविपी हाजरतीनी श्रीमंतास पत्र ला आहे त्यास त्यांचें येणें घडावें हें येन सलाह आहे येण्यास काहीं अनमान करतील की फाय : म्हणोन विष्यारलें मी उत्तर केलें की "दोन्ही सरकारधी पाहदीयस्त व येकदिल, त्या अर्धी अनमान कशाकरिता व्हावा ! मगर काहीं अडचण असल्यास नकळे' दौला बोलले की 'टिपु व इम्रज या दोन दौलतदारासी सलूख व फजळ इलाही घरचाही बदोबस्त खातरखी फोणतीही अडचण नाही अशा प्रसंगी श्रीमंतांचें येणें होऊन परस्परे मुलाफात व पादीचा समारंभ यांत हाजरतीची चित्तापासोन खपी व सर्वांत चांगलें दिसेल परं खाना होतात व तुम्हीही हा मा श्रीमंतास ल्याहवा पादीस येण्याची इतल्य लौकर व्हावी हाजरत इतजारी कारितात" यामों दौलाचे बोलण्यांत आलें रा॥ छ १० पावान हे विज्ञापना

श्री

फागुन शु १२ गुरुवार शके १७१५ ता १३ मार्च १७९४

विनती विज्ञापना नवाब जनार्दयाहून फुच करुन छ ११ साबानी

वेदर येथील मंगळवार पेठेत येणार. कारखान्यास तमाम हुकुम जाला. पादीचा समारंभ होणे त्यास जागा प्रशस्त पाहिजे. वेदरचे किल्यात पहिले नवाब होते ते जागा अडचणीची, व जनवाडा येथे केवळ सकोचित, जाणून मंगळवार पेठ येथील झाडून लोकांची घरे खाली करऊन नक्षा करून राज्याजानीं आणोन दाखविला. नागझरी पोटीं घेऊन भोवता वाडा दीड कोस दोन कोस पर्यंत वसउन बंदोबस्त करविला. साहेब जादे याची पादी रमजानचे माहिण्यांत व्हावी. अद्याप पत्राल! अद्याप मुक्तरर जाले नाही. परंतु तयारी संजामाची व्यावज्या ताकिदी करून होत आहे. मंगळवार पेठेत नवाब आल्यानंतर काहीं दिवस राहुन वारोचीस जाण्याचाही वेत आहे. तेथील पैर पिकार करून फिरून मंगळवार पेठेत येणार. तदनंतर पादीची शुरुवात, येसेही आहे. हेईल त्याप्राा विनंती लिहिण्यात येईल. नवाब बोलले कीं 'मंगळवार पेठेत तुमचे येथे आझी राहावयास येतो'. मी उत्तर केले कीं 'आम्हीं राहतो तेथे आपण येऊन पादी कारितात याजपेक्षां अधिक काय आहे! ज्या जाग्याचे नसीब योर म्हणोन हजरतीच मनात आलें.' हे बोलणं येकुन सतोप मानला. राजे रायेराया यास सांगितलें कीं किल्यातील हवेच्या यास राहावयास खाली करून घाब्या. वाजवरून देशपाडे आदिकरून मुले माणसे काढावयाचीं झिकार. तीं जागा पाहावयास मी गेलें होतो. देशपाडे याचे घरचे पनास मनुष्य कुटुंबाचे आहे. बायका पोरें येकच कलकलाट जाला. त्यानीं निघोन दुसरे ठिकाणीं राहावे तर वॉयंकांपोरे आणि असवाब कोठें ठेवावा? ठिकाणा नाही! सरकारची तर सख्ती! तेव्हा त्या देशपांडे याचे मीं समाधान केले. त्याचे दुःख पाहावेना! बाहेर येक आवराई पाहून डेरे देऊन तेथे राहिलों. नवाबानी सागून पाठविले कीं घरात जाऊन राहिला कीं नाही? जर नाही ह्मणावें तर वॉईट मानतील कीं 'आझीं मंगळवारात याचे जाग्यावर राहिले हें वॉईट वाटले, याजकरिता बाहेर राहिलें.' यास्तव सागोन पाठविले कीं त्या जाग्यात पडझड फार जाली. मरमत करावयाची, तूर्त तयार होण्यास चार दिवस लागतील. याजकरिता

आमराईत रहिलें याप्रा गरीबगुरुबा यांस अतिशय उपद्रव! लिहिण्यांत
किती स्याहांवें ? सीमा जाली ! रा छ १० पावान हे विज्ञापना

श्री

फा. २२ बुधवार शके १७१५

विनंति विज्ञापना सिकंदर ज्याहा साहेब यांचे पाटी संबंधानें यांनीं
पत्रें पाठविण्याची योजना केली —

१२ पुणियास

१ सरकारांत	१ दौलतराव सिंदे
१ नाना	१ आबा चिटणीस
१ हरिपंततात्या	१ कल्याणराव कवडे
१ आपा बळवंत	१ अंबाबाई कल्याणराव यांची
	स्त्री व बायाबाई कन्या यो। १
१ गोविंदराव भगवंत	
१ बाबाराव गोविंद	
१ रघोत्तम हैबगराव	

१२

३ नागपुरास

- १ रघोजी भोंसल सेनासाहेब सुभा
- १ भवानी फाळो
- १ आनंदराव नरसिंह

३

५ इमजांस

- १ मिस्तर ज्यानपोर जनराळ फलकसेकर.
- ३ गहिणे वकीळ गेधे गेधे (पांभ)

- १ मिस्तर हालन.
 १ मिस्तर ज्यानसेन.
 १ मिस्तर किनवी दिलावरजंग.

३

१ चेनापटणचे गौरनरास.

५

- १ महमद अली वालाज्याहा बाहादुर यास,
 ४ टिपुकडे
 १ टिपु मुलतान
 २ त्यांचे पुत्र दोघे चेनापटण येथे त्यास.
 १ गुलामअली.
 १ रजाअली.

४

याप्रा पत्रे तयार करविलीं. पो कांहीं खाना जालीं व होणार. याशिवाय करनुळकर आदिकरुन सर्वांस प्रादीस येण्याचीं पत्रे सिद्ध करविलीं आहेत. रा। छ. १० षावान हे विज्ञापना.

श्री.

फा. चैत्र शु १२ बुधवार शके १७१५.

विनंती विज्ञापना. करोडगिरीचे काम कृष्णमा याचा पुत्र व त्याचे नायब हासन अलीखा याजकडे होतें तें तगीर करुन सिदी इमाम याचा साडू नूर महमदखा याजकडे करार होऊन छ ५ सावानीं त्यास करोडगिरीचा खिलत दिलहा. करोडगिरी व पंचोत्रा दोन्हीही कामे नूर महमदखा याजकडे जालीं. रा। छ. १० षावान हे विज्ञापना.

श्री

फा. नं. १२ बुधवार शके १७१५-

विनंती विज्ञापना दौळतराव सिंदे यांनीं दौलांस व नवाबांस पत्रें फारकुनासमागमें फल्याणराव व वावारात्र यांचे पत्रासहित हरराव यांजकडे आलीं त्या फारकुनास प्रथम दौलासीं भेदऊन छ ७ सात्रांनीं नवाबाची मुलाजमत केली पत्रें प्रविष्ट करुन जिनस, नवाबांस पोपाग, त्रिलोरी रिकान्या, प्याले, व मोमबतींचे दुघोला येक शालो याप्रो जिनस गुजरा णिली, ऐसें वर्तमान ऐकिलें हरराव यांचे मारफात गुजरलें त्याजवरून बोलिण्यांत कीं दौळतराव यांजकडून आलें मनांत येण्यास हेंच कारणही आहे ॥ उ १० पावान हे विज्ञापना

श्री

फा. नं. १२ बुधवार शके १७१५

उ १ ते छ १० सावान पावेतो नवाबाची मामुली आखवार

श्री

फा. नं. १२ बुधवार शके १७१५

— श्रामंत राजश्री ————— रावसाहेब

— स्वामीचे नवेमी —————

विनंती मेवक गोविंदराव कृष्ण कृतानेक सां नमस्कार विनंती विज्ञापना ता। उ १० माहे सावानपर्यंत मुा जनवाढा येथें स्वामीचें कृपावळोफर्ने- करुन सेवकाचे वर्तमान यथास्थित असें विज्ञेय सत्कारांतुन उ २६ माहे जमादिलाखरचीं पत्रें, नवाबाचे पत्राचा जाब-इंमज प्रकर्णीं दफातीचा-सहित खानगी जाला तीं पत्रें छ ४ रजर्ची पायलीं आत्रेप्रो खरीतापत्र प्रविष्ट करून यासंदर्भें मजकुर यांसीं बोलिण्यांत आला सरकारचे थैलीपत्राचा जबाब मागितला तजवीज ठरून तयार करवून देवितों ऐसें बोलिळे त्यास त्याजवर इकडून जबाबधिपई निकड केली नाही जबाब ठीकर घऊन पाठविण्याची आज्ञा आल्यास निफड करून जबाब घेऊन खाना करीन लेवेसी श्रुन होय हे विज्ञापना।

ने कळते वसून बोलिजे कीं तुम्ही वोलतां हें दुस्त आहे रा छ मार
सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञापना

श्री

श्री १३ गुरुवार शके १७१५

रा छ ११ माहे पावान डांकेवरून खानगी

श्री

श्रीमंत रावसाहेब यांस मामुली हवाल्याचें पत्र

विनंती विज्ञापना नवाव छ ११ सावान शुक्रवारी जनवाट्याहुन प्यार
घटका प्रथम दिवसां सवार जाले खवासीमध्ये दौला व मीर जलम हाथीरव
मखमली लाल अंधारीमध्ये होते प्रहर दिवसा बेदर येथील मंगळवार पेठेंत
चार पांच मुकाम करुन बोरोचीस जाण्याचा मनसबा आहे तेथुन रंगमा
पेठेसही जावयाचा बेत रंगमा पेठ क्षणजे हैदराबादचा नीट रुख आहे अद्यपा
कोणता येक निश्चय नाही टरेछ त्याप्रमाणें विनंती मागाहुन लिहिण्यांत
येईल रा छ ११ माहे सावान हे विज्ञापना

श्री

।

श्री १३ गुरुवार शके १७१५

विनंती विज्ञापना अदवानीस नवाबानीं मुस्तकीमजंग यांस मोजदाद क
रुन पाठविण्याकरितां खाना केलें त्यांनीं जाऊन मोजदाद खजाना व नगदी,
जवाहीर, सोनें, रुपें, हाथी, घोडे, पागा, रथ, हत्यारें सुधां मोजदाद करुन
याद पाठिवली चौपन्न लक्ष रोकड, सित्राय सोर्न, रुपें व जवाहीर दागिने, बोडा
पगोची येकरुन चौदास, पैकीं सातसैं सरम व सातसैं निरस, हाथी परनास,
तोफा वीरे फुल आसवाव अदवानी व रायचूर मस्थानचा तीन करोडीचा
मालियत लिहिणी आली रायचूर येथें सिबदी मोहत्रतजगाफडील स्वार व
पागेचे वारगीर व गाबद व प्याटे यानीं रायचूरचे किल्याचे दरवाजे बंद करुन
गोळी बाजवितात तलवेचे ऐजचा फडशा जाव्यासिपाय किल्याचा दमल
देऊं नये अमा अटा बांधिला आहे हें वर्तमान आल्यावरुन येथुन यांनीं असद

नाठ, निसीबंदी बेगम मोहबतजंग यास दिल्ली तिची कन्या, देण्याची योजना केली, व तेगजंगाची कन्या ज्याहादार ज्याहासाहेब जादे यास करात्री ऐमा बेत ठरऊन अजमनुलमुलुक सरवुलदजंग यास सांगितले त्यांनी अर्ज कला की 'हाजरतीसी शरीरसंबंध करणे आमची काय योग्यता आहे।' नवाबानी सांगितले 'दोन्ही माझींचा शितास येईल तसे करीन तुम्हाकडे काय आहे!'

याप्रो होऊन दोन्ही घाया कएव्या ऐसे आहे परंतु तेगजंग यांची मायको मुढाची मातुश्री—हें कबुल करणार नाही, असें घाटते मग पाहावें रा छ ११ साबान हे विज्ञापना

दफे अलाहिदा

श्री

फदा—~~के~~ शु १२ गुरुवार शके १७१५

श्रीमंत राजश्री—रावसाहेब

स्यामाचे सेवेसी

विनति सेवक गोविंदराय कृष्ण कृतानेक सा नमस्कार विनति विज्ञापना ता छ ११ माहे पानानपर्यंत स्वामीचे कर्पेकरून मुा वेदर येथे सेवकाचे वर्तमान ययास्थित असें विशेष कितेक मार राजश्री गोविंदराव भगवंत यांचे पत्रांत लिला आहे स्वामीसेवेत विनति करतील त्याजवरून घ्यानांम येईल अधिक उणे शब्द असतील त्याविषई क्षमा असात्री पत्रांतील मार मनन होउन 'उत्तराविषयी आझा जाळी पाहिजे सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञापना

विनति विज्ञापना येसीजे नवाब निजामली खान यांनी सवाई नार्क कणोन येक जासुदाचा नाइक पुण्यास व नाशकास पाठविला, येविषीची विनति पेशजी सेवेत लिला आहे, नाईक मार निकडे येऊन अजिमुदौला यांचा शोब लाऊन येथे आला त्याने मुपीरुलमुलुक व नवाब यांस सांगि तले की अजिमुदौला यांस श्रीमतांनी आश्रय दिला आहे गोविंदराव कृष्णही या कामांत आडेन कोणी कारकून व हुजरे पुण्याहन गेते होणे या

- ११ दफे षट्पया
 १ कोथिबिर, लमण, काँडे
 १ तिळाचा.
 १ जत्रसाची
 १ कारत्याची
 १ अत्रसत्याची
 १ हरभरे याचे र।ठीची
 १ टड्याचे डाळीची
 १ आल्याचा
 १ फक्त मिरच्याची लाल
 १ निवें
 १ ज्यामत मिरच्याचें

—

३१

- १ आव्याचे लोणचें.
 १ धू
 १ साखर

—

५३

सदरु प्रमाणें सरंजाम नवाचांफडें व दोळांस व आपजाटलमुलुक यांस
 छ २० पात्रान

श्री

दिस नु १ शनिवार शके १७१७

त्रिनती विज्ञापना आपल्या उलमुलुक नवाचांचे हुकुमाप्रमाणें आमचे ठे
 न्याम आटे त्याजटा प्याफन केला

करीस्त दौलानी हरराव यांसी बोळण्यांत आणुन खाना केळें कन्याणराव व बाबराव यांसी सर्व मरातव बोळुन अवा घिटणसि यांचे विश्वमानें सिळ सिला व नवीन तहनामा पकेपणें करुन घ्यावा, साा हरराव यांची खानगी केळी जितका प्रयत्न तितका करुन पाहावा हें कारण कुफिया समजण्यांत आळें सा उ २९ पावान हे विज्ञापना

श्री

चैत्र शु. १ शनिवार शके १७१४

विनंती विज्ञापना दौलाचे बोळण्यांत आळें की सिकंदरज्याहानाहादुर सा हेबजदे यांचे पादीकरितां श्रीमतांनी येण्याविषई हजरतीनीं पत्रें पेशजी खाना केळी त्यास फार दिवस जाळे, अद्याप त्यांचे जबाब आळे नाहीत नवानाची इतजारी हजरत करितात श्रीमतांस तुम्हीं विनंती छेहुन पादीचे मुकदम्याच्या पत्राचे जबाब बसवव लौकर येत ऐसे टप्पावर लौकर लिहावें, झणोन बोळण्यांत आळें त्यावरुन विनती कीं येविषई आज्ञा येईल त्याप्रों यांसी बोळण्यांत येईल उत्तराविषई आज्ञा सत्वर जाली पाहिजे सा उ २९ पावान हे विज्ञापना

श्री

चैत्र शु. १ शनिवार शके १७१४

विनंती विज्ञापना गर्जाद्रगड तालुकियापैकीं घोरपडे यांचे तशक्षत तालुका आहे त्यास श्रीमताचे सरकारचीं व राजश्री परशरामपंतभाऊ यांचीं पत्रें पेशजी दिल्ली असता इकडील तालुका वागुबस्त करीतात यानकरितां अठ्ठाहासनखान यांस जमियत सुद्धां खाना केळें यांची इतला लिहिण्या-विषई सुद्धांस सांगितल्याप्रमाणें तुम्हीं लिहिलें असेल यास फार दिवस जाळे अद्याप श्रीमतांकडुन जबाब आला नाही हल्लीं पापणापंत अमीळ तो गनी द्रगड यांचें पत्र आळें कीं पेशजी साळुक्याचे वंदोनस्तीकरितां पुण्यास राव राव झणोन फारकुन पाठविला होता दोन तीन महिने तेथें राहुन श्रीमताचे सरकारची ताफीदपत्रें गडकरी यांस आणिली तीं दिल्ली असतां ठाणीं

देण्यास दिकत. त्यावरून साप्रत नीलवंगल येथील किल्यास अलीहासनखान यांनी मोर्चे दिले आहेत. याप्रो लिहिलें आहे म्हणोन दौलांचें बोरण्यात आले. राा छ २९ षावान विज्ञापना.

श्री.

18 94

चैत्र शु. १ शनिवार शके १७१५. ६

विनंती विज्ञापना. आदवनी रायचूर येथील मोजदाद करण्याकरितां येथुन यांनीं मुस्तकीमजंग व मिर्धे सवाउक यांस खाना केलें ते जाउन मोजदादीची फर्द पेशजी नवाबाकडेस पाठविली. परतु रायचुरात मोहबत जंगाकडील सिबंदी स्वार वारंगीर गाडद व प्यादे यांनीं तळबचे यैवजाकरितां हंगामा केला. किल्याचे दरवाजे बंद केले. हें वर्तमान मुस्तकीमजंगानीं लिहिलें. त्यावरून असद अलीखान याची खानगी फौज जमियत सुद्धां रायचुराकडे केली. खान मार येक दोन मजळ गेले. इतकियांत मुस्तकीमजंगची अर्जी नवाबांस आली की 'रायचुरातील सिबंदीचा गवगवा होता तो सफा जाला. तोड पडली. खजीना जवाहोर सुद्धां वगैरे सरजाम घेऊन मी निघोन लौकरच हाजुर पोंहचतो' या प्रो अर्जी आल्यावरून असदअलीखानास यांनीं पत्रे पाठऊन माघारे आणविलें. खान मार छ २३ रोजी बेदरास आले. मुस्तकीमजंग मोहबतजंगाकडील अनवरादौला बहादीखान कारभारी या समागमें घेऊन छ २७ रोजी बेदरास आले. घोडी व उंट व यैवज जवाहिर कापड व सिलेखाना वगैरे सरजाम आला. बतीस हाथी रायचुराचे व येथुन नवाबाकडून बावीस हाथी भारबारदारीस गेले. येकुण चौपन हाथी व सरजाम सोने, रुपें, नगदी यैवज जवाहीर मरुन आले. राा छ २९ षावान हे विज्ञापना.

श्री.

चैत्र शु १ शनिवार शके १७१५. ६

विनंती विज्ञापना. मंगळवार पेटेंत नवाब दाखल जात्यानंतर तमाम

कारखानेच्यात चरईस जाण्याचा हुकुम जाला त्यावरून फिळखान, पुतरखाना व वैल, रथ, गड्या, उकट्याचें व जिनसीकडील येधुन पंधरा बीस कोस कौकस प्रांती व कुहीर वगैरेकड खाना जालें सा छ २९ पावान हे विज्ञापना

श्री

चैत्र शु १ शनिवार शके १७१५ ९

विनती विज्ञापना दौळांनीं बोलण्यात आणिले कीं 'हे दिवस होळीचे आहेत आपण मंडळी सुधां येथें येऊन नाच रागरंग पाहावा' याप्रों फार आप्रह केला त्यावरून छ १९ पावानीं दौळांकडे रात्री गेलों दौळांनीं आपले हवेलीपुढें पोक चबुत्रा हजार माणसें बसावया जोगा विस्तीर्ण केला आहे छ मारीं नवाव दौळांकडे येणार म्हणोन दौळांनीं राज्याजीवे जाग्यावर फर्ने अलाहिदा करतन नाच रागरंग तेथें आम्हांस बसावयाची जागा केली इत्क्यांत नवाबांनीं दौळांकडे सांगून पाठविलें कीं 'आज आमचें येणें होत नाही तुमचा समारंभ होऊ घावा' त्यावरून राज्याजीकडील जागा तयार केली होती तें राहिलें दौळाचे चबुत्रावरच नाच सुरु जाला राज्याजी आ दिकरून सर्व मंडळी व दौळा होते अवीर कुमकुम्याचे खाने आणोन पुढें ठेविले त्याची मार जाली दोनप्रहर पर्यंत नाच रागरंग जाला सा छ २९ पावान हे विज्ञापना

श्री

चैत्र शु १ शनिवार शके १७१५ ९

विनती विज्ञापना शिमग्याचे दिवसांत पागावाळे यांस नाच पाहण्या करितां वर्षास आम्हीं बोलावित असतो त्याप्रों साळमारीं घांसीमिया व अजम खान व सर बुलदजंग यांस बोलाविलें अजमखान घांसीमया यांनीं नवाबांची परवानगी घेऊन छ १८ पावानी रात्री आले नाच रागरंग जाला सर बुलदजंग यांनीं सांगोन पाठविलें कीं हजरची परवानगी घेऊन उदर्क

येतो. त्याप्रौ जंग मजकुर छ १८ रोजी आले होते. नाच पाहुन अतर पान दान देऊन रुसकत केले. राा छ २९ माहे पावान हे विज्ञापना.

श्री.

चेत्र शु १ शनिवार शके १७१२-६-

विनंती विज्ञापना. कडपे प्राती जमीदार मुफसद यानी जमियत धरुन हगाम केला. याचे बोभाट नवावाकडे आल्यावरुन असद अलीखान यास जमियत सुध कडप्याकडे वदो x x x (पुढील पृष्ठे गहाळ झाली आहेत.) पृष्ठांक ३४९.

(गु) लावाचीं फुले आलीं तीं गुजरलीं. रात्रीं दोन घटिकेस चौत्री बगला उभा करविला. छ १४ रोजी सोमवारीं च्यार घटिकां दिवसा नवाब बंगल्यामध्ये बरामद जाले. पागावाले व अर्जबेगी वगैरे लोकाचा सलाम जाला. नाच पाहुन प्रहराचे अमलात बरखास जाले. रात्री दोन घटिकेस दौलानीं सिकंदरज्याहा साहेब जादे यांस पोषाग येक खाने व जवा- हिर किस्त येक व मिठाई पान फुले वगैरे सरजाम मुनीमुदौला समागमें पाठविला. तीन घटिकेस नवाब दौलाचे मकानास आले. दौला व मीर आलम व पागावाले व रामराया वगैरेचा सलाम जाला. कंचन्याचा नाच होता. दौला व मीर आलम यासीं बोलणे होऊन येक प्रहर च्यार घटिका रात्री बरखास जाले. छ १५ मंगळवारीं तीन घटिका दिवसा नवाब सवार होऊन नागझरीकडे गेले. सैर करुन उमदा बेगमचे बागात आले. भोजन होऊन येक प्रहर साहा घटिका दिवसा हवेलीस आले. रात्रीं दौलाची अर्जी गुजरली. छ १६ रोज बुधवारीं दोन घटिका दिवसा नवाब सवार होऊन शिकारीस चित्ते समागमें घेऊन गेले. शिकार जाली नाही. नागझरीस येऊन तेथे भोजन करुन आराम केला. (प्र) हरास हवेलीस आले. रात्री दौलाची अर्जी गुजरली. तीन घटिकेस बंगाल्यामध्ये नवाब बरामद जाले. पागावाले व अर्जबेगी वगैरेचा सलाम जाला, नाच कंचन्याचा भा- उचा व अतपबाजी व रोशनी जाली. छ १७ रोज गुरुवारीं पाच घटिका दिवसा नवाब नागझरीकडे सैर करुन येक प्रहर पाच घटिकेस आले.

कलमवदी प्रकर्णी गोविंदराव भगवंत यांस पत्रे लिहिलीं. हा सर्व मजकुर
सविस्तर लिहिला आहे. राजश्री नाना शेवंत निवेदन करतील, त्याजरून
ध्यानात येईल. उत्तराविसीं आज्ञा जाली पाहिजे. सेवेसीं श्रुत हाय हे विज्ञापना.

रा॥छ २ माहे रमजान खानगी टप्यावरून.

श्रीमंत रावसाहेब यास मामुली हवाल्याचें पत्र.

श्री.

चैत्र शु ३ गुरुवार शके १७१६.

विनती विज्ञापना. वेदरचे किल्यात नवाव पेशजी राहिले, त्या जा-
ग्याच्या दुस्तरी करून दिवाणखाना व येक दोन मकार्णे चांगलीं तयार केलीं.
मंगळवार पेठ येथे नवाव छ ११ पावानी दाखल जाल्यापासोन वीस दिवस
राहिले. साप्रत माहे रमजान. राजे याचा महिना. सैर शिकारीस जाणे येणें
यांत लोकास तसदी. याजकरितां हा महिना किल्यात राहावें, थैसी तजवीज
ठरून कुल असवाव छ १ रमजानीं किल्यांत खाना केला. छ २ रोज
गुरुवारीं पाच घटका प्रथम दिवसां नवाव हाथीवर पिस्ताई आबराईमथ्यें
सवार जाले. खवासीत दौला व मीर अछा उभयतां होते. सात घटिका
दिवसा किले वेदरचे हवेलात दाखळ जाले. रमजानचा महिना किल्यात
राहून मागती मंगळवार पेठेंत येउन राहण्याचाही ब्रेत आहे. मंगळवारांतील
जाग्याचा ब्रदोबस्त चौकी पाहारे आहेत. रा॥छ २ माहे रमजान हे विज्ञापना.

श्री.

चैत्र शु ३ गुरुवार शके - १७१६.

२३

विनती विज्ञापना. छ २ पावानी रात्रीं दौलाकडे गेलो होतो. राज्याजी
व रावरंभा वगैरे होते. दोन घटिका बैठक जाली. इतक्यात दौलाचे चवड्यावर

फर्य सयार होऊन नवाब आले 'बरामद' जाले 'ध मजले' बोळटन घेतले
 मार 'आलम अमद' अलीखान वगैरे तमाम दरबारची' मामुली' इतमें होती.
 कितेकांच्या नजरा नवरोज्यांमधें जाल्या 'असद' अलीखानाचे पुत्रास खिताब
 मनसब वगैरे खानीचेही खिताब सर्फराजी' जाली पुन्हा भांडाचा नाच होता
 नवाब मजकडे पाहुन बोळिले कीं तुम्हीं खाना पाठविला तो बहुत पसंद
 त्यापैकीं येक येक पदार्थांचें वर्णन करुन तारीफ केली दौलाही त्यास अनु-
 मोदन देत गेले दोन घटिका बैठक आली लोदीखान वगैरे लोकांचे नज
 राची दाटी होती साहा घटिका रात्री नवाब बरखास जाले आणिस्वी बोळि-
 ले कीं येकवेळ बहुत पदार्थ असले क्षणजे यथास्थित स्वाद सर्वांचा समजत
 नाहीं मी सांगुन पाठवीन ते वेळेस दोनतीन पदार्थ करुन पाठवीत जावे,
 क्षणजे स्वाद समजेळ जमी आज्ञा होईल त्याप्रमाणें पदार्थ करुन पाठवीन
 क्षणजे बोलुन निरोप घेतला रा० २ माहे रमजान हे विज्ञापना

श्री

विनंती विज्ञापना सरकारन स्वरीतापत्र नवाबास माहादजी सिंदि
 याचा काळ जाला त्याचे दौलतीवर दाखतराव भिंटे याची धाहाळी सर्फराजी
 या प्रकर्णा पुत्राजी आले तं नवाबाम प्रविष्ट जान्याची विनंती पेशजी लिहि-
 त्यांत आली सांप्रत सरकारचे पत्राचा जबाब नवाबांनी घेळी पत्र दिले ते
 नेवेमी खाना वेळे माहे राजश्री गोविंदराय भगवंत प्रविष्ट करतील अथलो
 वें मजकुर ध्यानांत येईल रा० २ माह पाषान हे विज्ञापना

फारमीपत्र व अनुवाद

जयाब वनामे श्रीमत राय पंडित प्रवान शहामत व वसाळत म
 नयरा टचहत मंगलत मनोउदशान वनामकान बरखुरार समूदे अतवार
 रि फग् वशी

मराठ्यांचे इतिहास वाचकाने नंतरचे वस्तू कदाच. व कोफियने इतिकाले
 राव निवृत्त्या नारायण व पदालेने आर्याले राव दौलतराव सिंधिया वहादर
 नारायण वराहदे वस्तू व वस्तू. फिरीत व दौलत ग्वाहीये मुनवफका
 मराठ्यां वस्तू व वस्तू अनामोद. व नगानमे कदीम परवरी व मुन्तार
 नमूदने राये मराठ्यां वगनसोशे गोरमनां दिदुम्भान वजा व अन्न आइने
 नमूदारी व वाशने इतिहासि उभे रिगामत मुनमल्लार इद. व इतिलये इनमानी
 व माच्छालत व मुजतनाप इतिलः व अकजाहेनी मवजेजह व गुजतर नमू-
 द. परवस्ने आधिक्यता विनाये व उमाते ग्वाहये इतिहास हयोशमार्डेम मम-
 ल्लार मुजां वत इद. इतिहास अग्याम वकाम वाद

(नंदर पत्राचा मराठीत अनुवाद)

श्रीमंत राव पंडित प्रधान जहागत यान जवाव आपलें कुशल असो.
 आपले देण्यानेत्रक पत्र पोचले. भिंदे यांचे निधन व तदनुषंगिक गोष्टींची
 ज्ञानमी, तसेच राव दौलतराव जिंदे यांचे ठार्या अमलेला आपला विश्वास व
 कैलासनाथानी जिंदे यांची राजनिष्ठा वगैरे गोष्टी मविस्तर (लिहून आलेल्या)
 समजल्या. तुंन कायम ठेवणे व उत्तरदिदुम्भानातील वदोवस्त मागीले पुरुषाचे
 चारमास देण्याचा आपला मकल्प फार चांगला आहे. विशेषकरून त्यांचे
 अर्गी अमलेले राज्यकर्तृत्व व राजकारणपटुत्व आपल्या विश्वासाला पुष्टि
 आणितान. त्यावरून (आपल्या) ऐक्याची व मलोल्याची कल्पना करिता
 येते. वरचेवर प्रकृतीचे मान येत असावे व ऐक्य व कुशल कळवीत असावे
 वहुत काय लिहिणें !

श्री

चैत्र शु ३ गुस्वार शके १७१६

विनती विज्ञापना कडपे प्रांती जमीदार मुफसदाचा हंगामा व टिपुक-
डील तीन ग्यार जमियेन सरहदेवर आला. याचें वर्तमान नवाबाकडे आ
ल्यावरून असट अलीखान यास फौजसुधां कडप्याकडे जाण्याची रस्वसत
दिल्ली याठपरी खानमार कुच करुन गेले हणजे मागाहून विनती लिहिण्यांत
येईल राठ २ माहे रमजान हे विज्ञापना

श्री

चैत्र शु ३ गुस्वार शके १७१६

विनती विज्ञापना माहावतजर्गगाचे फारमारी अनवरदोला व हादीखान
यांस घेऊन मुस्तफीमजंग खजीना वगैरे घेऊन आले यांची विनती पेशर्जा
लिहिल्यावरून घ्यानांत येईल दौलासी वोलणें होऊन यांची नवाबाची मुला
जमन जाली नगदी व सोनें रुपें जवाहीर + + + + —

(पृष्ठ १९९) + + + + +

मामुली अखवार व हवाल्याचें पत्र

श्री

चैत्र शु ८ सोमवार शके १७१६

विनति विज्ञापना नवाबाचे मनांत या ठपरी हैदराबादेस जावें, येथें
राहं नये याचप्रमाणें माहागंत बेगमा आदि करून सर्वांची मत्वाह तीगचें
चित्तांत हैदराबादेकडे सृत जाण्यांत कुळ यातीम टुरुस्त नाहीं, यात्रकारितां
येथेंच असार्थें याप्रौं त्याची मत्वाह तथापि, आम्रहानें नवाब येथें न रा-
हतां हैदराबादेस जाणार ठ ९ शमाउची तारीख कुच वरण्याची योजून

ठेविली. याप्रॉ बारीक रीतीनें वर्तमान समजण्यांत आलें. होईल त्याप्रमाणें विनंति लिहिण्यांत येईल. अधिक बोझीं बोंगमांकडील जीं आहेत तीं रवांना करावीं ह्मणोन हुकुम जाला असें ऐकण्यांत आलें. याजउपरी आणखी काय निश्चय होईल तो लिहून पाठवीन. राा छ १३ रम जान हे विज्ञापना.

श्री.

चैत्र शु. ८ सोमवार शके १७१६

विनंति विज्ञापना. बाहलोलखान इसमाइलखान याचे पुत्र यांजकडे अलजपुरची सुभेदारीचे काम आहे. सांप्रत छ. ४ रमजानीं नवाबांनीं अलजपुरची रुखसत खानमार यास दस्तबंद जोडी व पानदान दिल्लें. अषफजंग त्यांचे कारभारी यास मोत्यांची कंठी दिल्ली. त्याजवर औरंगाबादचें सुभेदारीचें व पैठण वगैरे तालुक्याचें काम बाहलोलखान यांसीं बोलणें होऊन टरलें. फकरदौला व चिमणाराजे याची तगीरी होऊन बाहलोलखान यास सनदांपत्रे व खिलत छ ९ रमजानीं जाला. दौलाचा निरोप घेऊन या उ. परी खानमार कुच करून जाणार. राा छ १३ रमजान हे विज्ञापना.

श्री.

चैत्र शु ८ सोमवार शके १७१६.

विनंति विज्ञापना. बाहलोलखान नवाबाची रुखसत व मध्यस्ताचा निरोप घेऊन आह्लाकडे छ. १० रमजानीं आले. घरोव्याचे मार्गे खान मार यांचें बोलणें कीं, आजपर्यंत अलजपुरचे सुभ्याचें काम 'मजकडे' होतें भोंसलें सेना-

। साहेब सुभा यांसी दोस्ती व येक + (। पुढील दोन , पृष्ठे गहाळ) । + +
। पृष्ठ ३६१ वरून दिल्ली—

६ खान मार यांस—

५ पोपागसन्नों

१ दस्तार

१ ज्यामैवार

१ पटका

१ दुपाला

१ किमखाव

—

५

१ जवाहिर सिरपेंच

—

६

२ अपफज्जग कारभारी यांस

(मुसलमानी मृगसालही संपत आले आहे सरासरी वर्षाची पत्रे छापून
। खाठी बाप्रमाणे आणखी ५ वर्षाची आहेत कधी योग येईल ती गवरा
स महाराष्ट्र इतिहास)

१ पागोटें

१ दुषाला

—

२

६ पेषकार व वकील असाम्यांत

३ पागोटीं

३ षालफर्द

—

३ (? ६)

सदरहुप्रमाणें दिल्ले. रा छ १३ रमजान हे विज्ञापना.

श्री.

(चैत्र शुद्ध १४ शके १७१६, ता. १४ एप्रिल १७९४ इ०.)

विनंती विज्ञापना. छ ११ रमजानी बाहलोलखान यांनीं आह्वास मेजवानी कारितां बोलाविले. त्याजवरून छ मारिं त्याचे डेव्यांस गेलो. पोषाग व सिरपेंच दिल्ले. “श्रीमंताचे सरकारात पत्रें तयार करून पाठवितो, ते खाना करावीं; व आपणही मुफ्तसल ल्याहावयाचें प्रकारें ल्याहावें ” या घोषां बोलण्यांत आलें. आर्हीं आपले ठिकाण्यास आलों. खान मार कुच करुन गेले. रा छ १३ रमजान हे विज्ञापना.

श्री.

चैत्र शुद्ध १४ शके १७१६,

ता. १४ एप्रिल १७९४ ईसवी.

विनंति विज्ञापना. गफुरजंगाचे चौघे पुत्रांकडे च्यार कामें. येकास खान सामानी. येक ववर्ची खान्याचा दारोगा. येक वेदरचा किल्लेदार. येकाकडे वादशाही दिवाणीचें काम. दौलाचे आस, च्यारी कामें मोठींच, येक घरीं. सांप्रत अमिनुदौला तारासाहेब ज्याकडे वेदरचा किल्ला. त्यांस नवाबानीं सांगितलें “ अंगुराची रखवाली यहतियातीनें करावी ” असें सांगितलें असतां अंगुराची यहतियात न जाली. लोकास, कंचन्या वगैरे अंगुर दिल्ले. हें नवा-

वास समजल्यावरून "ज्याच्यानें अगुराची रखवाली झाली नाहीं तो किल्याचा धंदोवस्त काय राखील ?" या प्रो वहुत रागें भरून किलेदाराचें काम त्याज कडील तूर्त मना केलें दुसरें, अपज्याउळमुळुक याजकडें ववर्चीखान्याचें काम होतें त्यांनीं (१) शर्वाकडील माहालांत खाना पाठविणें तो तुपांत च्यर्न्याची भिसळ करून पाठविला वेगमांनीं चौकशी करून नवावास समजाविलें त्यावरून त्याजकडीलही ववर्चीखान्याचें काम दुर करून ते गज गापासी (व) वर्चीचा दारोगा होता तो हैद्राबादेत आहे, त्यास वलाऊ पाठविलें, येकुन गफुरजगाचे दोवे पुत्राकडील दोन कामांची व्यवस्था तूर्त या प्रो जाळी किलेदाराचें काम अद्याप काहाडलें नाहीं तजवीज होत आहे, ववरची खान्याची दारोगी थोरले भावाची काहाडली, र॥ छ ११ रमजान हे विज्ञापना

श्री.

पेत्र शुद्ध १४ शके १७१६,

ता १४ एप्रील १७१४ ईसवी

विनती विज्ञापना छ ७ रमजानीं राजाराम मोदी रायरव्याकडील, त्याचे गुमास्त्यानें येक तेत्यापासून पाच पळे तांदुळ दर पल्यास साडेवारा री प्रो खरीदी केले त्यापैकीं येक रुपयाचे तांदुळ नवाचाकडील असीलेस पधरा री पल्याचे भारानें आठशेर वजन करून दिले असील वरास तांदुळ घेऊन आली वरी वजन केलें तों साडेसात शेर भरले असीलनें मक्षी वेगम पास अर्जे केला त्यांनीं नवावाचे समक्ष तांदुळ आणून वजन करून पाहिलें तों साडेसात शेर भरले वेगमांनीं अर्ज केला कीं वाजारचे माग्याची याप्रमाणें मनास घेईल तसी विक्री करितात वजन म्हाटी नवावांनीं फौजदारखान याचे मार्फत गजाचे वाजारांतून येक रुपयाचे आणिक तांदुळ खरेदी करून आणविले ते चौदा र्हा पल्याचे भावानें नवावांनीं स्वर्क वजन करविले नद शेर र्हा भरले व तांदुळ चागले मोद्याचे गुमास्त्याचें व तेत्याचें पृत्रिम) सम (ज)ळें तेव्हां मोद्याचे गुमस्त्या चा गर्दन मारण्याचा व तेत्याचे नाफ (का न घेण्याचा हुकूम झाला मोद्याचे गुमस्त्यास गाढवार वमधोन घामट्याज

वाहेर नेऊन गर्दान मारविली. तेल्याचे नाक कान घेतले; त्याने विहिरीत जीव दिव्हा, याप्रो जाले. रा छ १३ रमजान हे विज्ञापना.

श्री.

चैत्र शुद्ध १४ शके १७१६,

ता. १४ एप्रिल १७३४ ईसवी.

विनंती विज्ञापना. हैदराबादेहुन आलीज्याहा बाहादुर साहेबजादे याची अर्जी नवावास छ १० रमजानी आली. त्यांत. शहरांत गिराणी तांदुळ सात शेर व जोरी दाहा शेर जाली करोड्याकडील बोभाटही लिहिण्यावरून तेज-सिंग हजारी यांस हुकुम जाला जे तुह्मी दाहा सार पाठवून करोडा नुरमहंमद याचा नायब तेथे आहे त्यास धरून आणावे. हैदराबादेहुन अर्जी आली ती नवावानी दौलांकडे पाठविली. असाले हातीं दौलाकडे निरोप पाठविला कीं जनवाड्याचे मुकामी लुह्मी करार केला होता की पंधरा दिवस धारण तांदुळ सोळा शेर, व जोरी चोवीस शेर करितो त्यास किती दिवस जाले ? या उपरी करोडा अथवा मारवाडी वाणी कोणी यकाचा मुलाजे होणार नाही. याप्रो मीठें, रागाने सागोन पाठविले. दौलानी नुरजाहद खानास बोला उन आणून गोडवे गाईले. याप्रो जाले रा छ १३ रमजान हे विज्ञापना.

श्री.

चैत्र शुद्ध १४ शके १७१६,

ता. १४ एप्रिल १७३४ इ०.

विनंती विज्ञापना. चेनापटणाहून व्यकटरामदीक याजकडील अखबर आली तें खाना केली आहे राजश्री गोविंदराव भमवंत सेवेसीं प्रविष्ट करितील. अवलोकने मार ध्यानात येईल. उत्तर खाना व्हावयास अज्ञा जाती पाहिजे. रा. छा १३ रमजान हे विज्ञापना.

श्री.

चैत्र शुद्ध १४ शके १७१६.

ता. १४ एप्रिल १७३४ इ०.

विनंती विज्ञापना. सोम भुपालराव गदवालकर सस्थानिक याचा काल जाक्ष्याचे वर्तमान त्याजकडील वकील कृष्णाजी (न)रसिब्ह येथे आहेत त्यास त्याचे चिरजीव रामराव याची पत्रे व नवावास व दौलास येथी पत्रे आलेलीं

आहेत. सरकारांत सोमभुपाल याचे पुत्राची पत्रे आर्लीच वसतील तर रम
छा ११ रमजान हे विज्ञापना

मामुल अखवार, छा २ गुरूवार ते छा १३ रमजान.

खीमतांकडील पत्रांची मामुलपोच,

धी.

वैत्र शुद्ध १४ शके १७१६,
विनंती विज्ञापना.

ठा १४ एप्रिल १७१४ इ.स.प.

‘उमरखेडचे कारकुनास निरोप देणें ‘मालेगावचे यात्रेत नवी घोडी
व महालास उपसर्ग न लागे येसा व नवीन्दे किती खरेदी केली, नवाभानों
देवस्त करणें’ झणोन आझा त्यास परवामगी किती दिछी हें शोध करुन
उमरखेडकरांकडील कारकुन राम लिहिणें’ झणोन आझा, त्यास शोध
राव दादाजी येयें होसे त्यास उमर केला व दौलास युक्तीनें विष्यारिळें.
खेडास पेशजीच खाना केलें माहा याचें सांगण्यांत अठेचाळीस घोडी
लासही नवाबाकडील उपसर्ग न लागे खरीद केली आणीकही घोडी घेते,
ऐसा बंदोबस्त सरकार आझेप्रों जाला परतु इंप्रजी काठीचें मोजानें जितकीं
कलम १ घोडी मिळाली ती अठेचाळीस खरीद

‘बेदरास सावकारावर दरबहा व जालीं कलम १.
डला. नवाबासमीप असतां असें कसें ‘बसाल्त जंगास पुत्र किती, त्यांत
जालें पत्ता लागला कीं जिरालें हें नवाबाच्या लेफीं कोणकोणास दिल्या,
समजलें लिहिणें’ झणोन आझा, त्यास ह्दयें नवाबापासीं कोण आहेत सं
त्याची चौकशीही दोन चार दिवस स्थानचा बंदोबस्तकार किंवा आपणच
होत होती, परतु पत्ता लागला नाहीं. वेणार याचा भाव गर्भ लिहिणें’ झ
कलम १ णोन आझा, त्यास, बसाल्त जंगास

‘नवाब उदगीर वैगेरेकडे फिरणार पांच साहा पुत्र आहेत नवाबाच्या
किंवा बेदरास येणार हे शोध करुन लेफीं कोणास व येयें किती याचा
लिहिणें’ झणोन आझा, त्यास तूर्त शोध करुन लिहितो, संस्थानचा बंदो

बेदरास आहेत. हैदराबादची बोलवा वस्त वसालतजंगाचे पुत्रांपैकी कोणास आहे. ठरेल तशी विनंती लिहीत, सांगत नाहीत, माहावत जंगाचा पुत्र खवासेचा आहे, त्याचे नांवचा संस्थानचा अधिकार—वरकड कामाचा वंदो-वस्त येथुनच होतो. कलम १.

कलमें सुमार पांच राा छा १३ रमजान हे विज्ञापना,

श्री.

चैत्र शुद्ध १४ शके १७१६,

ता. १४ एप्रिल १७९४ ईसुवी.

विनंती विज्ञापना. छ २० माहे पावानचे सरकारचें पत्र सादर जालें तें छ १ माहे रमजानी पावळें त्यांत नवावाकडुन स्वराज्य प्रकर्णीं जावसालाचे फैसले होणें येथिषई राजश्री रघोतमराव व बावाराव यांस आज्ञा जाली कीं दाहा वर्ष जावसाल होतच आहे. हल्लीं तुहीं नवावाकडे जाऊन सरकारचे जा(व) सालाचे फडचे होत ते करणें, याप्रों आज्ञा जाली. उभयतांनीं नवा-वाकडील परावनगी येण्याची विनंती केली. त्यास परवानगी पाठविण्यावसी आज्ञा येसीयास या प्रकर्णीं सरकार आज्ञेप्रमाणें मुषीरुलमुलुक यासीं बोलणें जालें त्या प्रकर्णीं पत्रे लिहून रवानगी करितो. राा छा १३ रमजान हे विज्ञापना.

राा छ १६ माहे रमजान रवानगी डाकेवरुन.

श्री.

चैत्र शुद्ध २ शके १७१६,

ता. १७/४/१७९४,

श्रीमंत राजश्री ————— रावसाहेब —————

स्वामीचे सेवेसीं —————

विनंती सेवक गोविंदराव कृष्ण कृतानेक साष्टांग नमस्कार विनंती वि-ज्ञापना ताा छा १६ माहे रमजान मुा। बेदर येथे स्वामीचे कृपावलोकनें सेवकाचें वर्तमान यथास्थित असो विशेष. स्वामी छ २० माहे पावानचें

आज्ञापत्र पाठविलें तें छ १ माहे रमजानी पावळें, " स्वराज्य प्रकृती नवा
 घाकडून फडचे व्हावयाचे या विषई राजश्री रघोत्तमराव व बाबाराव त्याज
 कडाल उत्तरे वोलले परंतु फडच्याची सुरत दिसत नाही, याजकरिता त्यास
 नयावाकडे जाण्याखिसी आज्ञा केली त्यांनी नवा(वा)चे परवानगीचा उबर
 केला पत्रे ही त्यांनी लिहिली आहेत तुम्ही नवाव मुपीरुळमुळुक यांसी वोलोन
 यास बलाउन घेणें क्षणोन आज्ञा त्यास अक्षेप्रां दौलासी सर्व-भार वोल-
 प्यात आला त्याची उत्तरे यांनी सांगितली तीं अलाहिदा पुरवणी
 लिहिली आहेत, अवलोकने घ्यानांत येईल सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञापना
 श्री.

चैत्र शुद्ध २ शके १७१६,

ता १७/४/१७१४

विज्ञापना ऐसिजे नवाव निजामअली खानमहादुर यांचे सरकारांतुन व
 माहालाकडून स्वराज्याचे अमलाचे वारे फडशे बहुतेक होणें करार मदर सर्व
 जाळे त्यास सालर्ची सालें लोटली परंतु, येकही फडशा न जाला तुम्हांस
 जाऊनही पांच वर्षे कमकसर हेत आर्दी त्याजवर राजश्री गोविंदराव भगवंत
 व रघोतम हैवतराव आले त्यांनी तिकडील उत्तराची विनंती केली त्यांत मा
 र्गाची व बाजवी फैसल्याची तन्हा न पाहिली नंतर बाबाराव गोविंद हैदराबादेस
 जाते समई कित्तेक वो (ळ) ले त्यावरून आठफर्दी सुते तुम्हांकडे पाठविल्या
 होत्या, त्या तुम्ही बाबाराव गोविंद यांस घेऊन मोडनुंराला यांस दाखविल्या
 त्याचे जात्र मारानिले समागमें आलें ते पांहतां गोविंद भगवंत व रघोत्तम
 हैवतराव या समागमें उत्तरे आली त्या प्रांच याचा जात्रसाल पडला तोंडीं
 पाळावयासे नाही मर्पाळमुळुक यांणी राजश्री बाळाजी जनार्दन यांचे
 पत्रांत लिहिलें होतें कीं जात्रसाल टराऊन उभयतांस छवफर रयाना
 करावें, त्यास टराव करणें तो कोणता जागीर वागत कांही ऐस
 तिकडाल नाहींत स्वराज्य कैलासवासी यांचे वारकीर्दी प्रमाणें येणें आणि
 ज्या जवाबी रकमा तितक्या करारा यमोजीव फर्दावर लिहून पाठविल्या,
 मग निराळ्य टराव तो फाय होणें असो बाजवी फडशे वरिधे दे दोस्तीस

व स्नेहास चांगले. यास्तव भोसुदौला यांचे लिहित्याप्रमाणें सर्व मार वोलोन रघोतम हैवतराव गोविंद यास नवावाकडे जाण्याविशीं आज्ञा जाली. त्यांण विनंती केली कीं येक वेळ आहीं लेहुन पाठवतो. उत्तर आले हणजे जाऊं ये विसी नवावास उभयतांनी लिहिले आहे. व तुहीं वोलून उभयतांस येण्या- विसी पत्र पाठवणे मामलतीं फार तट्ट्या. या उपर फैसले होणें चांगलें. उत्तर लवकर पाठवणें. दिवसगत न लावणें, हणोन आज्ञा, त्यास आज्ञेप्रमाणें दौलाकडे जाऊन वेलणें झालें. वोलिले कीं, “रघोतमराव व वावाराव यांनीं येथें येऊन विज्ञेप काय सागावयाचे आहे. पत्रात मार लिहिला आहे तोच समक्ष वोलतीळ. इकडून सेवटचे प्रकार ताडीचे जे सागावयाचे ते पूर्वी गोविंदराव भगवत व रघोतम हैवतराव याजवरोवर सर्व सांगून पाठविले आहेत, वावाराव यासही त्याच अन्वये सांगून पाठविले. यांज परती राजवटी तां कोणती आहे? जे वेळेस वोलणें पडेल तेव्हा तेच आमचें वोलणें जाणु श्रीमंताचे व मदारुलमहाल याचे चित्तास न येई तरी ती गोष्ट अलाहिदा आहे. खुद श्रीमतांनीं वुमैफोज पंढरपुर अथवा पंढरपुरचे वाटापर्यंत इरादा केला तरी आमचें वोलणे वाजवी असेंच वोलत जाऊं. पुढें ईश्वर इच्छा. याप्रमाणें वोलिल्यावर त्यास हटले कीं “आपण असे उत्तर का करिता? हे वाजवी उत्तर नव्हे. याची दुर्यात्फी करून वोलावे. श्रीमंताकडून आठ फर्दा मुजकर होऊन आल्या त्यात काय गैरवाजवी लिहिलें आहे? दोही सर- कारची दोस्ती याजकरिता वाजवी असता इनके दिवस मुरवती करिता लोटले, आता किती दिवस प्रतीक्षा करावी. वेदरचें स्वराज्य मामुळ पासून घेत आलों. त्यांत तुहींव दिकत काढुन च्याहारुम तक्रुव ठेवावे असफ ज्याची रुजुवात करुन त्या अन्वये पुडें चालावे असे तुमचें वोलण्यात. आह्मास किफायत नसतां मुरवतीकरिता महकु करुन रुजुवातीचा न्येम दोन वर्षांचा ठरला. आमचे सरकारातून अमीन रुजुवातीकरिता मुकरर करुन पाठविले असता वर्षेभरवर्षे गुजरली. अद्याप ठिकाणच नाही. च्याहारुम वजा करुन ठेवताही नुकसानही काशी कावुल होईल? तेव्हां वोलिले कीं “रुजुवात अमीन जाऊन

होत नाही याजकरिता माहालाचा मामुल आख असफज्यांचे वेळचा तुझी
 आपले दत्तरचा फाडून आझास सांगावा, त्या आखाप्रामाणें अमल देऊं तह
 फीकात देवऊन वाजवी आख ज्या माहलचा आझीं शार्वत करून देऊं तेन्हां
 त्याप्रॉ पुढें अमल ज्यारी राहिल अथवा आझीं जो (जी) रकम सांगु
 त्या प्रॉ प्रस्तुत अमल तुझी सरकारांत घ्यावा या आखास ज्याजती आख
 असत्यास आझास शास्त्रीत करून घ्यावें ते बेवस त्याप्रमाणें अमल देऊं
 ही तोंड ठरवावी" याचें उत्तर त्यास दिलें "कीं आम्हीं येक आख सांगावा
 अथवा तुझीं सांगाल त्या प्राा ज्यारी करावें घ्याहारूम आज परियंत ठेऊन
 घेतलं पुढें आणिक ठेवावें तहकीकातही करणें बाकीच आहे हें कसें पुर-
 घेल ? वाजवी करावेंसैं झ(ण)णें तें हेंच कीं काय ? नवावाचे सरकारचीं फि
 फायत पाहावी आणि श्रीमताचे सरकारचीं नुकसानीं होणें हें मनातच घेऊं
 नये हेंच दोस्तीस लाजम कीं काय ? घ्याहारूम ठेऊन घेतल्यावर रुजुवाती
 आपणास काय कळकळ ? जर नुकसानीं होईल तरी कळकळ असावी
 त्यापकीं राव, पंत, प्रधान आपली नुकसानीं करी कत्रुळ करतील ? फरणार
 नाहीत आपणही वाजवी मनांत आपून पहावें " याजवर वोलिले कीं,
 " कैःसवासी माधवरावसाहेब यांचे वेळचे अमलाप्रमाणें अमल घेतां, तेव्हा
 यांत नुकसानीं नाही तहकीकात जाल्यावरही यास अधिक होणार नाही
 वरोवरच होईल कदाचित एखादे माहालास तोंडा येईल " " तेव्हां घो
 लिले (लो ?) कीं " माधवरावसाहेब यांचे वेळचे अमलाप्रमाणें झणता
 यांतही संदेहच आहे तथापि तुझी ज्या हारूम वजा करितां हे कोटला ?
 आमचा अंमल आजपरियंत ज्यारी होता त्यांत तुझी घ्याहारूम केला तेव्हा
 तेव्हां जितो नुकसान जाली ही समजावी याजकरितां श्रीमताचें झणणें हेंच
 आहे कीं " याजवरपरंतु न्याहारूम तक्रुव राहणार नाही आपण ज्यारी क-
 रावें नंतर रुजुवात करणें तसी सुखरस करुषी " हे श्रीमतांचें झ (ण) णें
 वाजवी आहे. कोणीही ऐकिल्यास या गोष्टीस गैरवाजवी झ(ण)णार नाही।
 आपणही घोई नये " या प्रॉ वोलणें जालियावर वोलिले कीं " फडय्या क

रावा असें मनांत आल्यावर दिविसगत लागावयाची नाही, तोंड पडलें नाही. नाही तर समजलेंच आहे. गोविंदराव भगवंत यांस पत्रें गेलीं तें श्रीमंतांची मर्जी घेऊन काय लिहितात तें समजोन बोलण्यास येईल. ” या प्रो उत्तर जाले. रा. छ १६ रमजान हे विज्ञापना.

श्री.

चैत्र शुद्ध २ शके १७१६,

ता. १७/४/१७९४

विज्ञापना ऐसीजे. सरकारचें पत्रा अन्वये मुषीरुलमुळुक याणीं बोलणें जालें ते वेळेस त्याचे बोलण्याचे उद्धार निघाले त्याचा तपसीलः—

१ सरकारचे पत्रातील मार यैकोन बोलिले कीं “आतांच इतके नेटानें कां लिहिले ? होळकर यास बलावणीं गेलीं. ते आल्यावर नेट धरावयाचा होता. याचे उत्तर दिलें कीं ‘राव शिंदे असतांनांच हो(ळ)करांस बालावावें हा निश्चय ठरून पत्रें पूर्वीच गेलीं आहेत. नवाबाची श्रीमंताची दोस्ती जुज. यात कुल. यात वाजवी जावसाल. ’ यास दुसऱ्या कोणाची दरकार नाही. दोस्तीचा जावसाल यास होळकराचे प्रतीक्षेचे कारण नाही.

१ आणखी येक गोष्ट अशी आहे कीं ‘श्रीमंताचे नुकसान बंदगान अली यांस करणे नाही. तसेंच, बंदगानअलीचें नुकसान श्रीमत करीत नाहीत, हा निश्चय. तेव्हां दौलतीस व उभयता सरदार याचे काहीं होत नाही. मगर, मदारुल माहाला याचा व माझा उभयता मझेला याजमुळें इतका प्रकार त्यास हा निश्चय करून ठरविला आहे कीं मदारुलमाहाला याचा गुरु तुटेल अथवा माझा उरु मोडेल. दोर्हांतून येक गोष्ट होईल. ईश्वर इच्छा. काय घडेल पहावें. ‘याप्रो स्पष्ट बोलून हासले. मलाही हास्य येऊन बोललो कीं ‘आपले बुधीची हातवटा कोणास यावयाची नाही. मसलहत करण्याची जात विलक्षण पाहिली. ईश्वर आपल्यास सलामत राखो ’ ‘ काय मनात आलें ? ’ हणोन पुसों लागलें. तेव्हां बोलिलो कीं ‘ अंतःकरणाची जात साफ. काहीं मनात ठेवावयाचे नाही येक वेळ गोष्ट मनांत मनांत आली हणजे तिचा जाहिराणा करून बोलत असावें. अशी छाती कोणाची आहे? बंदगान अलीचे कारभारी जें पूर्वीं जाले. परंतु

आपल्या मुकाबल्यास 'कोणी देणार नाही' असें; धोळेच्यावर झणाले की 'सिधांताची गोष्ट' ध्यानांत आलीयावर 'काय भय' आणि 'सकोच कश्यास' दोन दोन हात देही आहेत, असें बोलले; नंतर त्यांस झटले की 'आपले सारखे दाम येथे परियत वाढुं देणार नाहीत ही, आह्मांस खतर जमा आहे.

सदरहू प्रॉ मार जाला. छ १६ रजमान हे विज्ञापना.

श्री

वैश्र ह्यद २ शके १७१६,

ता १७/४/१७९४

विज्ञापना म्हैसीजे मुलील मुळुक झणत होते की; मदाळ्ळ महाला यांस पहिल्यानें कोणते गोष्टींचा नट फार येत असतो प्रस्तुत स्वस्थतेचा समय पाहून जुरत घरली यखादा फंद उभा राहिला झणजे सर्व विसरून नरम पळतात आतां हुपार जाले रावसिंदे यांचा फाल जाला वखेडे पळशीळ पाहावें तिकडील पुरवणी करितां करितां पुरें होईल त्यावेगळ घरांत (घरांत) दौळत आहे किती दिवस स्वस्थता राहील नाना प्रकारचे अंदेपे येऊन वारद होतात दक्षण आमची असें आम्ही झणवीत असतां टिपु सुळतान याचा उत्कर्ष तों परियंत आमची दक्षण अश्या झणप्याचा मात्र आह्मांस कोटें होता ईश्वराचे कृपे करून त्याचे पारिपत्य जालियावर आमची दक्षण असें शब्द आतां तोंडावाटें निघु लागले याचें उत्तर त्यांस दिलें की 'श्रमिताचे दखळतीस हा दोष निवडून द्यावा असें नाही, याप्रती (पृथ्वी) वर जे रिया संत करितत सर्वांवर ईश्वराची इच्छा गाळव आहे ईश्वर कोणते वेळेस काय करील हा मरवसा कोणीच मनांत आणुं नये हे खरें. या प्रॉ बोलणें जालें रा छ १६ रजमान हे विज्ञापना

श्री

वैश्र ह्यद २ शके १७१६,

ता १७/४/१७९४

विज्ञापना येसीजे नवावाकडुन (न) साहेब याचे पादी समर्थे पत्रें सरका रांत आली याची उत्तरें पोहचवून स्वारी नयेत्याचा मात्र समजला झणजे

नवाब बोरचीस जाणार. तेथून हैदराबादेस जावे यैसी परभारें वातमी समजली. त्यास बहुतकरून हैदराबादेस जाणार नाहीत असें असतांही जावयाचा निश्चय पूर्णपणें जाला असें समजल्यावरून बाबासी व दौलासी तुहीं बोलवे. जे अजमासे बेदरास येणें जालें यांत सरकारचे लढे जुज यातीचे उगजन परस्परें भेटी होणे चागले. यास्तव ही गोष्ट करून हैदराबादेस जाणें हे सलाह या प्रौं बोलणें हें कीं यावर जातील जावोत हणोन आज्ञा त्यास प्रस्तुत येंथें फार पौहरत जाली कीं नवाब रमजानचा महिना जालियावर हैदराबादेस जाणार यात (त) था नाही. जनान्यातीलही वातनी (मी) या प्रकारचीच तेव्हा मुषरिलमुलुक यास पुसावयासि पाठविले कीं हैदराबादेस जाण्याची खबर फार प्रगटात आलेली आहे याचा काय निश्चय जाहला तेव्हां त्यांनीं सांगितलें की मी ही असेंच लोकांचें बोलणें ऐकतो. परंतु नवाब मसी अद्याप बोलले नाहीत आणि निश्चयही जाण्याचा दिसत नाही. या प्रौं त्याजकडील निरोप आला. याचा तपशील अलीहिदा लिहिला आहे, त्याजवरून ध्यानांत येईल. जाण्याचा निश्चय असें खचित समजलें हणजे स्वामीचे आज्ञे प्रौ बोलण्यांत येउन उत्तर होईल ते लिहीन. रा. छ १६ रमजान हे विज्ञापना.

श्री.

चैत्र शुद्ध २ शके १७१६,

ता. १७१४१७९४

विज्ञापना यैसीजे. नवाबाची प्रकृत बेदरास आल्यापासुन ठीक नाही, शरीराची भावना हैदराबादेस होती त्यापेक्षां बहुत क्षीण, शरीर फार रोड जाले. वृद्धापकाळ पहिल्या प्रौ भक्षणही होत नाही. दरबार करून बसतात शिकार करितात हें सर्व शोभार्थ लौकिक. हवा येथील मानत नाही. मनांत हुरहुर फार. चित्त एक ठिकाणीं लागत नाही. दौलाचे आग्रहामुळें आजपर्यंत राहिले. अलीकडे प्रकृतीस क्रोध बहुत जाला आहे. हैदराबादेस जावें हें मनांत भरलें. बेगमा आदिकरून सर्वांनीं निकड केली, चित्त उदास जालें. तेव्हां निश्चय केला कीं हैदराबादेस रमजानचा महिना जाला हणजे जावें.

दौलांनीं येक दोन वेळ अर्ज केला कीं कुल्यांत विघडती, याजकरितां प्यार महिने छावणी येथेंच व्हावी त्यास शिबकारून उत्तर केलें कीं 'माझी कुल्यांत विघडावयाची नाही माझी मी संभाळून वेईन रूकनुदीलापासून जी दोस्ती त्याची वेहदुदी आमची आहेच तुझास मदल जो जातीचे येऊन पडेल त्यास मदारुल महाला व सुद्धी उभयतां समजाऊन घेणें व वेदरास राहणें असल्यास राहणें तुम्ही आपलें साठें आमचे कुल्यातींत खलेल करणें मुनासब नाही आम्ही हैदराबादेस जात ' या प्रौं दोन वेळ वो(ल) त्यावरून दौला बोडिले कीं ' हजरती वेगळ मी फत्रबीचा माल मला कोण पुस्तो : जसी मजीं असेल तसेच करीन ' या प्रौं वालणें उभयतांचें जाळें, मध्यें असीला जवळ होत्या, त्यांनीं मात्र हें वर्तमान चौकिलें कारखानेदार यास तयारीची ताकीदही जाली त्यावरून गोष्ट फायद्यांत आली छ १३ तेरखेस मुर्षीरुलुक नवाबाकडे गेले होते खलबतही जाले काहीं प्रकारच्या गोष्टी सांगून मजीं हम (ला) वर करून हैदराबादचें जाण्याचें राहविलें कारखाने वरार्देस जावें अशी वार्ता निघाली त्यास शहरास जाण्याचा गुल फार जाला हे मसलतीस ठीक नाही जाण्याची मजीं असल्यास जावें परंतु पोहरत आली ही मोडेल ऐसे समजाऊन रहावयाची पोहरत मात्र घासली हा येक प्रकार दुसरा प्रकार छावणी येथेंच फरवी हा निश्चय दोहतिून फोणता प्रकार निश्चयाचा हें समजल्यावर मागाहुन लिहीम रा छ ११ रमजान हे विज्ञापना.

रा छ १७ खानगी टपालावरून

श्रीमंत रावसाहेबांस छ १७ च्या डाकेनें श्वाल्याचें पत्र,

श्री

पत्र छद्द १४ शके १७१६,

ता १४ एप्रिल १७९४ ईसवी

विनंति विज्ञापना निर्मळ धौरे माहाळ बावत स्वराज्याचा यैवज नवा-
बाकडून सालाबाद अवरंगाबादेवर तनखा येती त्याप्रमाणें सन १२०२ सा-
लची बाफी व सन १२०३ सालचा यैवज येणें याजकरितां दौलास निकट
केली कीं साळें गुजरोन गेली सरकारचे यैवजाची तनखा घावी दौलांनीं

राजाजीस तनखा वाा यैवज जफरुदौला या माहालचा देणे किती याचा फर्द करून समजावणें म्हणोन सांगितले. राज्यांजीनीं फर्द तयार करून दिली, सन १२०२ साल पैकीं दीड लक्ष आलेसे हिशोबी पेशजी तनखा यैवजी दिल्ले ते वजा करून सन १२०३ पैकीं आलेंले हिशेव दीड लक्ष घावयाचे जमा करून सालावादी तेरा हजार सरंजामी वगैरे याजकडे दुसाला देहेतीवाा सवीस द्जार दोनसें व परवणी, लोहगांव, आवढें, ठाकळी, पांचळेगांव वगैरे महालात स्वराज्याकडील अमलदानी वसूल येक लाख सतात्रिस हजार आठसे घेतला आहे. तो वजा करून वाकी येवज राहिला त्याची तनखा तयार करून देवितों यैसें याचें बोलणे.' याचे उत्तर आर्ही केलेकी ' जफरुदौला वावत महाल यैवज सरकारांत येतो. परभारें माहालीं सरंजामी वगैरे सरकारचे अमलदारानीं यैवज घेण्याची आज्ञा सरकारांतून नाहीं. त्या पक्षीं स्वराज्याकडील अमलदार पैका घेणार नाहींत. कोणे मामलेदाराने यैवज घेतला त्याच्या रसीदा दाखवल्या ह्मणजे सरकारांत विनंती लिहितां येईल ' यांचे ह्मणेकीं ' श्रीमंताकडील ममलेदारानीं येवज जवरदस्तीनें घेऊन रसीदा अर्मीलास दिल्या नाहींत. रोशनखा वगैरेनीं पत्रें व यैवज दिल्याचे जमाखर्च पाठविले आहेत त्यावरून हे लिहिलें? आम्हीं सांगितले कीं ' रसीदाच नाहींत त्या पक्षीं मामलेदारानीं यैवज घेतला कशावरून समजावें ? दौलाचें बोलण्यांत कीं आर्ही रोसनखा वगैरे जागिरदारास इनामतनाभे पाठविले आहेत, कीं ज्या कमाविसदारांनीं माहालीं यैवज घेतला त्याजपासोन रसीदा घेऊन पाठवणें, रसीदा आणविल्या, येतील.' या प्रमाणें याचें बोलणें. त्यास सदरहु प्रौं, यैवज वजा करून तनखा देवितात त्यास ये विषई आज्ञा जसी होईल त्या प्रमाणें यासीं बोलण्यांत येईल. साल १७ रमजान हे विज्ञापना.

श्री.

चैत्र शुद्ध १४ शके १७१६.

ता. १४ एप्रिल १७९४ ईसवी.

विनंती विज्ञापना, पो. उमरखेड पासोन शहा मिर्जा यानें यैवज घेतला, तो सरकारांत नबावाकडून येणें. त्यास दौलाचें ह्मणें कीं येहंतषामजंग जफ-

रुद्रौला यांनी चाळीस हजारचा तमसुम लेहुन घेऊन फारखती आपाजी कॉ-
 ङाजी कारकुनी श्रीमताचे सरकार तर्फेने याजावसालास जफरुद्रौलापाशी आला
 ते समयी घेतली, ते वजानस आहे, त्या बमोजीब चाळीस हजाराची तनखा
 प्रॉ. वसमतेवर यांनी दो वायद्याची तयार केळी त्या पैकीं पहिले वायद्या बा.
 वीस हजार रुपये परगणे मारर चे अमील बाजीराव व रसद मुनवरखान यांनी मज
 फळे यैवज दिळा तोचे ऊन रसाद अमीलाचे नावें मी दिल्ली की "शाहामिर्जा याने"
 उमरखेडापासोन यैवज घेतला तो नवाबा कडून श्रीमताचे सरकारांत येणें त्या
 यैवजी चाळीस हजारांची तनखा तुम्ह वर जाटी त्या पैकीं पहिलें वायद्याचें
 वीस हजार रॉ आम्हास पावळें " या प्रॉ रसीद मोहगम देऊन यैवज घेतला
 पुढें दुसरे वायद्याचे वीस हजार घेऊन रसद सालिनात खानाचा यैवज पाव
 त्याची या यैसे वसमतकर अमीलाचें बोलणें पडलें ते समई हा मारर राजश्री
 गोविंदराव भगवत यांस लिहिळा त्यांनी राजश्री नानास विनति केळी त्याची
 आज्ञा ज ली पत्रही मला आलें की शाहा मिर्जा याने उमरखेडापासोन यैवज
 बहुत घेतला यैसे असतां चाळीस हजारवरकैसला होणार नाही आपाजी कॉ-
 ङाजी पासून जबरदस्तीनें जफरुद्रौलांनी फारखत घेतली ते सरकारांत कबूल
 नाही, यास्तव पहिली वीस हजारांची मोहगम रसद दिल्ली त्या प्रॉ रसीद
 देऊन यैवज येत असल्यास आवा सालिना रसदीचा आप्रहच करूं लाग-
 ल्यास पहिले वीस हजार घेतले आहेत ते फिरोन यावे या प्रॉ आज्ञा जर्ल्
 तेव्हां वीस हजार दुसरे वायद्याचे वीस हजार अमीलांनी आणिले ते रसीदीचे
 दिकती करितां घेतले नाही सांप्रत हा जावसाल दौलाशी बोलण्यांत आणिला
 की शाहामिर्जा बावत आपल्याकडे सरकारचा यैवज येणें आपण वसमते कडून
 चाळीस हजार देविले त्या पैकीं वीस हजार पेशजी घेऊन रसीद अमीलाचे
 नावें दिली दुसरे वायद्याचे वीस हजार रुपये अमील आम्हांस या म्हणतात
 त्यास सरकारांत ये विपईची विनति लिहिळी आज्ञा आली की शाहामिर्जा
 वास्त मुबलक येथें आपाजी कॉ-ङाजी पासोन जबरदस्तीनें जफरुद्रौलांनी चाळीस
 हजाराचा तमसुम देऊन फारखत घेतली ते सरकारांत मजूर नाही

जो यैवज उमरखोडापासोन घेतला त्याचा फडशा जाला पाहिजे. याप्रॉं आज्ञा आहे. याचे उत्तर दौलानीं केले कीं हे जाबसाल आहेत. तर्फेने सरकारनें विच्यारें पुढें जसा निर्णय ठरेल तसा ठरो. तुर्त यैवज आला तो घेण्याचा तुह्यापासीं अमानत असों घावा. त्यास पेशजी वीस हजार घेतले आहेत. बाकी वीस हजाराच्या हुंड्या आल्यात्या सावकारांचे दिवाळे निघाले. याज करिता त्या हुंड्या फिरोन दिल्या. त्यास मोवम रसीद घेऊन वीस हजार दिले तर यैवज घेतो. नाही तरी घेत नाही. रा. छ. १७ रमजान हे विज्ञापना.

श्री.

चेत्र शुद्ध १४ शके १७१६,

ता. १४ एप्रील १७९४ ईसवी.

विनती विज्ञापना. घासी मिया याची तवियत बहुत कसलमंद. नित्य दहा, वारा पंधरा दस्त होतात. नवाबानीं चंपाअसील नेहेमीं मियापासीं जवळ बैसऊन हकीमाकडून दवा देवितात. दोन दोन घटिकेस घासीमयाचे तवियतीची खबर आणवितात. येक दिवस हुशार येक दिवस बेआराम याप्रमाणें मियाचें तवियतीचा अहवाल आहे. रा छ. १७ रमजान हे विज्ञापना.

सदर तारखेच्या डाकेवर थ्यंकटराम दीक याजकडून चेनापटणाहुन आलेली अखबार गोविंदराव भगवत याचे मार्फत रवाना केल्याचे पत्र.

छ. ११ ते छ. १७ पावेतों मामुल रोजनामे अखबार (पृष्ठाक ३८७ ३८८)

छ २३ रोजीं डाकेवर.

श्रीमंत रावसाहेब यास मामुल हवाल्याचें पत्र.

श्री.

चेत्र शुद्ध १४ शके १७१६.

ताम्रिल ता. १७९४ इ०.

विनंती विज्ञापना. बेदराहुन कुच करून हैदराबादेकडे जाण्याचा वेत नवाबानीं योजिला होता. यास सलाह बेगमा आदि करून सर्वांचे संमत. फारासखाना वगैरे कुल तयारीतही डौल जाला. बाजारात तमाम साहुकार,

लोक वीरे हैदराबादेकडे नबाब जातात हे खबर गरम जाली दौलास संम
 जल्यानतर त्यांनी खिलवतीत नबाबांस अर्ज केला की हैदराबादेकडे सवारी
 मुबारक मुतवजे होण्याचा दाट गुलवाग जाला आहे हे गोष्ट फुल्यातीस
 दुरुस्त नाही लोकांतही हा गुलवाग होणे खुषनुमानारी याप्रमाणे तीनप्यार
 घटका नबाबाचें व दौलाचें बोळणें होऊन ताकीद सर्वास जाली की हैदरा
 बादेकडे कुच असें कोणी झणेळ त्याचे पारिपत्य होईल हे ताकीद जास्या
 वरून तुरत हैदराबादेस जाण्याची चर्चा राहिली बेदरची छत्रवणी हेच बोळवा
 जाली आहे इतक्यावर जें पाहण्यात एकप्यांत येईल त्याची विनंती लिहि
 प्यांत येईल नबाबांनी यकदोन वेळ दौलास झिडकारून सांगितलें की माझी
 कुलियात मी संमालून घेईन, बिगडावयाची नाही, तुझासाठी मी आपली
 कुलियात बिगडु (न) की काय ? तुमचे आणि मदारूळ माहाला यांचे ठीक
 नाही तुझी येथे रहायें तेव्हां यांभ्यानें पुढें बोळवेना त्यास येक दोन
 दिवस जाठ दिले नतर जाऊन अर्ज केला की हजरतीस जेव्हां जाणें असेल
 तेव्हां जायें, सरजाम लांब नाही जवळपासच आहे परतु आजपासोन जा
 प्याचा पुफारा आणि शोहरत बेतन्हा होणें हें खुषनुमा नाही. ' त्यावरून
 सर्वास ताकीद जाली चौकीचे लोकांची छत्रबंदी करावयास हुकुम जाला
 पोहरत जाली होती ते मोडली पुढें शहरांत जावोत न जावोत वैशाखाचे
 महिन्याची सधि आहे त्या महिन्यांत गेले तर जातील नाहीतर जात नाहीत
 छत्रवणी करतीलसें वाटतें ॥ ७ १३ रमजान हे विज्ञापना

श्री

चेत्र शुद्ध २ चके १७१६,

सा १७११/१७१४

विनती विज्ञापना ७ १७ रमजानी दौलांनीं सर्त्री आझाफडे रुका पाठ
 विला की हजरतीकडून पादीचे मुकदम्यांत खरीता राव पंतप्रधान व मदा
 रूळ माहाला व हरी पडतजी यांचे नावें पत्रें गेली हेती त्याचे जबाब रघो
 त्तमराव याचे विषयानें आले आहेत ते हजरतीनी मुलाहिजा करून कि
 त्येक मार तुझांसी घोलावयाकरितां ईर्ष्याद केला त्यास मी अर्ज केला की

येथिंपीचा रूका ल्हुन रावजीकडे पाठवितो. ईर्पाद जात्र की “ रूका न लि. हितां त्याजला आपले येथे बोलाउन ईर्पाद वमोजीव त्यासी मार बोळण्यात आणुन त्यांजकडोन राव पंत प्रधान यास व मदारुलमाहाला याजला पत्रे लिहवुन व तुम्हींही पत्रे त्याहाचीं. याजकरिता उदईक आपण यात्रे ” म्हणोन लिहिले. त्यावरून आम्ही छ १८ रोजीं दीडप्रहर दिवसा दौलकडे गेलो. ते मार्गप्रतीक्षा करीत होते. सर्वत्र मुत्सदी मंडळी वगैरेस जत्राव दिवहाच होता. आम्हीं जाताच खिजमतगार वगैरेस दुर करून दौलानी मार केला कीं “ पादीचे मुकदम्यात राव पंतप्रधान यास व मदारुलमाहाला आदिकरून पत्रे पादीस रौनक आफजा देण्याविषयीं लिहून रघोत्तमराव याचे मारफत पाठविली होती. त्याचे जत्राव हाल आले त्याप्रमाणे दोन पत्रे येक मदारुलमाहाला याचे व येक गोविंदराव भगवत याचे थेंकुग दोन मत्रे वाचून पाहिलीं त्यास याचे मसविदे पेशजी तुमचे पिद्यमाने आले होते त्यावरून मजकुर समजलाच होता. तथापि दोन्ही पत्रे वाचून भाव समजला कीं पादीस येण्याविषयीं टाळा देऊन अस्ताचा बहाणा करून लिहिले आहे की राव पंतप्रधान प्रथम स्वारीस निवणार तेव्हा *साअतनेक पाहिजे. ते नाही. तेव्हा शुक्राचा अस्त व मंगल वक्री तेव्हा येणें कसे होईल? असे भाव लिहिले आहेत. याजकरितां हाजरतीस सतोप वाटला नाही व मजला ईर्पाद केला कीं रावजीस बोलावून तुम्हीं व ते येऊन याचेवर जत्रावाची तजवीज ठराऊन त्याजकडोन विस्तारे पत्रे लिहवाचीं कीं आमचे थें नजुम विशेष करून जाचून पाहण्याचा संप्रदाय नाही. लग्नाची तारीखही मुकरर केली नाही. राव पंत प्रधान याचे येण्याची अमद पाहून मग तारीख करार करावी. त्यास प्रस्तुत तिकडील उत्तरात अस्ताचा सव्व लौउन लिहिले आहे. त्यास तेथे नजुमी व गणक वगैरे ब्राह्मण चागले आहेत, त्यास पिचारून पादीची तारीख व राव पंतप्रधान यास बाहेर स्वारीस निवण्याचा साअतनेक पाहून आह्वास इतला करावा ह्मणजे त्या प्रमाणेच पादीचा निश्चय करण्यांत येईल. साराप शादीची खुपी व राव पंतप्रधान याचे भेटीचा हेत फार आहे व याचे येण्यात रौनक

अधिक होईल जेव्हा वजीवत येईल याजकरिता राखणजाळी दौळास संम
 प्रधान यांस व मदारुलमहाला यांस पत्रे लिहवार्वी व आमचे हेदराबादेकडे सवारी
 क्षणोन ईर्ष्याद केला त्यास तुम्ही विस्तारयुक्त ल्याहावे व गोष्ट फुड्यातीस
 तयार करवितो हजरतीस राव पंतप्रधान यांचे भेटीचा इशानिचाप्रमाणे तीनव्यार
 हे गोष्ट जरूर घडव्ही क्षणोन दौळाचे बोलण्यात आले की ही हेदरा
 सरकारचे खरीत्याचा जबाब नवावाकडून घेई दिल्ली ती पाश्चातीद जास्या-
 राजश्री गोविंदराव भगवत सेवेसी प्रविष्ट करतील त्याजवरून घ्याने हेच बोळ्या
 राछ रमजान हे विज्ञापना नी लिहि

श्री

धन ९ एके १७१६,

ता १४ एप्रिल १७९४ ईसवी

विनंती विज्ञापना ऐसाजे नवावाचे कुण्याची पोहरत फार. या विषय
 दौळाचे माझे भाषण होते समई या विषय सफटांत पडून बयान करून बोल
 लांगले याचा तपसील बहुत आहे ते वेळेस असे समजले की पोहरत
 मुकामाची प्रगट केली परंतु आंतील निश्चय कुच करण्याचा तेव्हा स्वामीचे
 आम्हें स्मरण होऊन दौळासी बोलिले की "नवाव हेदराबादेहून वेदरास आले
 हेच ठीक नाही तथापि येऊन एक वर्ष राहिले आतां माघारे चालले यांत
 लोक काय क्षणताल : येवढे रईस यांची हरकत व्यर्थ होणे चांगले नाही त्यास
 व्यापकीं येथपर्यंत आले तेव्हा आतां हेंच लज्जत आहे की श्रामत पंडित
 प्रधान याजकबीळ जुजवियातचे फैसेले होऊन परभारें खुलासा करून भेटी
 व्हाव्या नंतर नवावांनी हेदराबादेस जावे यांत शोभा नाही तर काहींच
 नाही जर नवावाचा आग्रह कुच करण्याचा आहे तर याविशीं अर्ज करावा
 येसे माझे मनांत" हे शब्द बोलताच दौळाचे मनास संतोष होऊन बोलिले की
 'माझे मनांतील गोष्ट सांगितली वास्तविक नवावाचे येणे येथे प्रकृतीकरिता हे
 खरे, परंतु येथून माघारें जाणे व्यर्थ होऊं नये तेव्हा त्यांस झटले की 'तुम्ही
 प्रकृतीकरिता असे क्षणतां परंतु सर्ष दुनिया वात असे कोणी क्षणत नाही,
 आणिकच काही बोलतात' तेव्हा बोलिले की नानाप्रकारचे तर्क निघतात

येनिः स्वः ी म्हणतात भोंसल्यावर दृष्टी आहे. कोणाचें हणें राव शिंदे यासीं
 विंता १. याजकरितां येथें आले. सुरापुरकर यांजवर मोहीम इतकें. आणि
 जात २. अधिक जे मनांत आणाल ते प्रकार यांत निघतात. आणि
 विद्वान ३. आहे परंतु येक प्रकृति करिता येणें जालें हें खरे. दुसरें काहीं
 विद्वान ४. अस आता व्यर्थ पहरास जाणे हे माझे मनास प्रशस्त वाटत नाहीं.
 होना ५. डील फडचे ठरून सफाई व भेटी होऊन उपरांत जावें अथवा
 कीं " फड्यां-कडील गोडी सपादन करून त्याचे विचारे भोसले याजकडील कार्यावर
 पत्रे पाठवें" या प्रौ. बहुत विस्तारें बोलिले याचा तपशील अलाहिदा लिहिला
 पाठविणें त्याजवरून ध्यानांत येईल, राळ रमजान हे विज्ञापना,
 लमह

श्री.

त्य चैत्र वद्य ९ शके १७६६,

ता. २४।४।१७९४

स विनंती विज्ञापना होसीजे. बेदरचे राहण्याचे प्रसंगावरून दौला बोलिले
 वि कीं " श्रीमंत व नवाब उभयतांची ऐक्यताच आहे. मदारुलमहाला याची
 प्र माझी चित्तशुद्ध नाहीं. याविशीं त्याचे चित्ताना सफाई करावी असे आलें तर
 व यास उशीर लागणार नाहीं आणि सफाई न होतां जिदावर आले तर इतकी
 जिदी करावी असें त्याचे कीं काहीं केलेही नाहीं. मगर जुजवियात याम
 फारनीकसी केली तर आदवनी आणि च्याहारुमचा पैका मागतील त्यास
 पंतप्रधान व नवाब दोन्हीं दौलती वाहीद मदारुमहाला याचे माझे येक अंतःकर्ण
 असल्यास करोडो रुपयाची किफायत करून दाखवीन. नवावाची किफायत
 याचे दौलतीतील यका रुपयाची केली तर पंत प्रधान याची किफायत आठ
 आण्याची करीन. पंतप्रधान याचे दौलतीतील किफायत येका रुपयाची केली
 तर तेथें नवावाची किफायत आठ आण्याची करून दाखवीन, येक वेळ
 अनुभव तरी पहावा. याचे दोन प्रकार दोही सरकारचे जुजवियातचा लढा
 उलगडून टाकावा. नंतर येकवर्ष होऊन घाबें त्यात माझी परीक्षा पाहावी
 अथवा जुजवियात इतके दिवस राहिली तशी आणखी येक वर्ष अशीच राहुं
 घावी. मदारुलमहाला याणीं सफाई अंतःकरणपूर्वक करावी. माझी चाल कशा

फायम मिजाज येकसुत्राने चाल असावी तर शोभा तो प्रकार नाही तेव्हा वखेडा पातपाहा वखेडे करू लागल्यावर नजरबंद करून दौळत चालवावी हे करणे प्राप्तस्वास गाजूर्दीम्बान हाल आहेत त्याजवर बदनामी आली त्याच फेऱ्यात अद्याप फिरत आहेत याजकरितां इतके खोळ पाण्यांत शिरणे नको म्हणोन नवावास इच्छा नाही परंतु माझी हाडरा आहे या विपई येक वेळ, दोन वेळा व्धार वेळ अमितांस विनंती करीन असें करतां येखादे वेळेस तरी मनांत येईल हा सिलसिला माझा चाललाच आहे राहणार नाही असें बोलिले राठ रमजान हे विनंती

श्री

चत्र षष्ठ ९ शके १७१६

ता २४ एप्रिल १७९४ ईसवी

विनंती विज्ञापना ऐसीजे पातपाहींताळ मजकुर बोलत बोलत दौळ, बोलिले कीं पातपाहा इमजाचे पुठ्यांत शीराव्यास करतो. कारण फाय त्यास कितेक दिवस इमजापासीं वगल्यांत पातशाहाचे राहणे जाळे होतें ते वेळेस त्याचे मुदारातीचे सुखाचा अनुभव त्यास आहे प्रस्तुत खाया खर्चा वेगळ हेंराणगत कैदे सारखा आहे रडणे भेकणे नित्य चालले आहे त्यास पातशाईची थोडीच आशा आहे. खायास खर्चास आराम इतके असले म्हणजे संतोप याजकरितां येखादे वेळेस इमजांनीं छालुच दाखविली तर चठोन जाईल ही येक कथाईतच आहे” म्हणोन बोलत होते रा ठ रमजान हे विज्ञापना,

श्री

चत्र षष्ठ ९ शके १७१६

ता २४ एप्रिल १७९४ ई०

विनंती विज्ञापना ऐसीजे दौळाचे सांगितव्याप्रमाणें पुरवण्या स्वामीस लिहिल्या याची उत्तरे समर्पक गोळ आणि दावार्ची लि। यत्री याचे कारण मला हे पुस्ताल फी ‘तुम्ही पत्रें लिहिली त्याचीं फाय उत्तरे आलीं’ तेव्हा मला पत्रें दाखवावी लागतील यास्तव विनंती लिहिली आहे तर छ २३ रमजान हे विज्ञापना

श्री

चैत्र वद्य ९ शके २७१६,

ता २४।४।१७५४ इ.

विनंती विज्ञापना ऐसीजे दौलाचे बोलणे जालें हा मार स्वामीस लिहिला याजवेगळ काही मार आढळात आला तो राजश्री गोविंदराव भगवंत यांस लि। अत्हे. सेवेत विनंती करतीं त्वावरुन ध्यानात येईल. रा छ २३ रमजान हे विज्ञापना.

श्री

चैत्र शुद्ध १४ शके १७१६,

ता. १४ एप्रिल १७५४ ईसवी

विनंती विज्ञापना. दौलाचे बोलण्यात आलें की “ येळंदगळ, वरगळ, नलगुडा वगैरे तालुक्याचें काम ईसामियां यास सागोन तालुक्याचे बंदोवस्ताकरितां त्यांस तें पाठविल्या पासोन तालुक्याची लावणी व आकार ईसामियाने खातरखा केला. परंतु जमीदार वगैरे मुफसद फार आहेत त्याची तंबी होऊन तालुका निर्बंध जाला पाहिजे. याजकरिता इंग्रजी दोन पलटणे कडपे प्राती गंजीकोय्यापासीं होती तेंथुन गर्जेद्रगडचे बंदोवस्तास रवाना केली होती. तीं पलटणे येळगंदलाकडे आणवून ठेविलीं आहेत. येक हजारा सवाराचीही जमियत आहे या उपरी मुफसदाचा खंल न होता तालुक्याचा बंदोवस्त होईल” याप्रा याचे बोलण्यात आलें. आणखी बोलले की, ‘देवगड चादेही तेंथून जवळ आहे.’ म्हणोन हंसत हंसत बोलले. यातील तात्पर्य तिकडील रुखावर दबाव. रा छ २३ रमजान हे विज्ञापना

श्री

चैत्र शुद्ध २ शके ७१६,

ता १७।४।१७९४ इ.

विनंती विज्ञापना. दौलाचे बोलण्यात आले कीं आसद अलीखान मुजफ-रुलमुलुक यांजकडे पहिले कडपे तालुक्याचें काम होते. अलिकडे सुगुरज-ठपोळ कृष्णातीरचा तालुकाही त्याजकडे दिला. ताडपत्री ताडकरी, सिगण-मला, येलापुर हे तालुके ईसामियाकडे होते तेही आसदअलीखान याजकडे सांगितले. यवुन तेथन येकहाती बंदोवस्त तालुक्याचा आसद अलीखान याज-

कडे जाळा सवार पायेदळ जमियत सान मार यांची मजबुत आहे तालुके यांचा बदोबस्त खातरखा ठेविला आहे हणोन बोलण्यांत आलें साहा हजार स्वार व पैदल साहा हजार बारा हजार जमियत 'मारनिलेची आहे, रा छ २३ रयजन हे विज्ञापना

श्री

दिन १५ शके १७१६

ता २४ एप्रील १७९४ ईसवी

विनंती विज्ञापना दौलाचे बोलण्यांत आलें की वाळकुटे येथील जमीनदरा रुक्मारडी व रमारडी याजपासी शंकरराव भोंग यांनी नगदी ऐवज व चीज घस्त ठेविठी याचा पत्ता लागल्यावरून उभयतां जमीनदारांस हस्तगत करून पाठवणुकाविशई भारामल तेजवत यास येथुन लिला फौजे सुद्धा वाळकुटे प्रांती भारामल आल्याचा बातमी ऐकून जमींदार फरारी जाले तेजवतानी दोन हजार जमियत ज्याबज्या त्याच शोघास रवाना केली जमींदाराचा शोध देव गड चादे येथें आहेत हा समजल्यावरून भारामल यांनी चाद्यात रायले पुर पौत्तम यांस दाहा स्वार व थ्यार हरकारे समागमें देऊन रवाना केले हें चाद्यात जाऊन तेथील देवीचे नजीक बेरा उभा होता तेथें जाऊन रुक्मारडी व दमारडी जमिनदार कबील्यासुद्धा पाहून तेथील अधिकारी नाना फौजदार व गुंडोपंत व यादोसकदेव यांचे जिमे जमीनदार ठाविले त्यांनी उत्तर केलें की 'जमीनदार आझांपाशी आहेत सेनासाहेब सुभा याजकडे सांडणीस्वारा समागमे पत्र रवाना करिता तेथील आझा येईल तशी वर्तणुक करूं य प्रो बोलून रायले पुरुषोत्तम यांस यांनी आपल स्वार बराबर देऊन पाचकोस वर्षा पार करून दिले पुरुषोत्तम फिरोन तेजवताकडे आला त्यांनी येथें पाठविले त्याचे जवानी वर्तमान ऐकावे हणोन त्यास बोलाऊन रुबर त्यानें हा मार सांगितला दौला बोळिले 'वाळकुट्याचे जमीनदार शंकरराव याज पासी खजीना होता तो घेऊन चाद्यात राहिले वजीनस तेथील अधिकाऱ्याचे जिमे केले ये दिपई सेनासाहेब सुभा यांस आपलें पत्र शर्वे व श्रीमतीकडू नही ग्यास पत्र जायें इकडील माहसबेदार असाभीस त्यांनी आत्रा देऊन टेगयें हें त्यास लाजम नाही ' या प्रा दौलाचे बोलण्यांत आले राछ २३ रमजान हे विज्ञापना

श्री.

चैत्र वद्य ९ शके १७१६,

ता. २४ एप्रिल १७९४ ईसवी.

विनंती विज्ञापना. मीर पोकद अली शिकदरज्याहा बाहादुर साहेबजादे यास पुत्र हरमचे स्त्री पासुन छ १९ माहे रमजानीं रविवारीं च्यार घटिका दिवस शेष असता जाला. नवावास अर्ज होऊन खुषी जाली. दौलानें अर्जी पाठविली कीं गुलाम नजर देण्याकरिता हजर होत आहेत. रात्रीं येणे ह्मणोन हुकुम जाला. त्या प्रो येक घटिका रात्री नवाब वरामद होऊन दौलाची याद केली. पागावाले वगैरे लोक हजर होऊन साहेबजाद्यास पुत्र जाल्याच्या नजरा लोकांनीं केल्या' राछ २३ रमजाम हे विज्ञापना.

श्री.

चैत्र वद्य ९ शके १७१६,

ता. २४।४।१७९४

विनंती विज्ञापना. असद अलीखान यास नवाबानी रुकसत कडण्याकडे जाण्याची छ १९ माहे रमजानी दिल्ली. छ १६ रोजीं दौलाचा निरोप घेऊन खान मार वेदराहुन कुचकरून छ १७ रोजीं गेले. राछ २३ रमजान हे विज्ञापना.

श्री.

चैत्र वद्य ९ शके १७१६,

ता. २४ एप्रिल १७९४ ईसवी.

विनंती विज्ञापना. व्यंकटरामदीक याजकडुन चेनापटणाहुन अखबार आली ते खाना केली आहे. लौकर मजकुर ध्यानात येईल. उत्तरें खाना व्हावयास आज्ञा जाली पाहिजे. राछ २३ रमजान हे विज्ञापना.

श्री

चैत्र वद्य ९ शके १७१६,

ता. २४।४।१७९४

विनंती विज्ञापना. निस्तर किरकपात्रिक इंग्रजाकडील वकील बाहेर डेर देऊन राहिला होता. त्यास इंग्रजी दोन पलटणे नवाबाकडे नोकरीस आहेत. ती कडयेप्रातीं होतीं. तेथुन येलंगदलाकडे आणविली. हैदरावादेस पलटणे सरदार सुधां आल्याचे वर्तमान. आल्यावरून पलटणातील लोक व सरदार

याची देखरेख करण्याकरिता किरकपात्रिक येथुन छ २२ रमजानी निरोप घेऊन हैदराबादेस गेला. पळटणें पाहुन मागती बेदरस्त सेणार. धरकड इष्ट वारट धगैरे त्याचे सोबती मंगळवार पेठेंत पूर्वजागी येऊन राहिले राळ २३ रमजान हे विज्ञापना

श्री

चत्रे वय ९ शके १७१६,

श २४४१७९४

विज्ञापना येसीजे येथळ ताळ १९ वर्तमान रमजान बुधवार पावेतो अखवार पत्री दाखल करून सेवेसी पत्राची खानगी केली त्याजरून ध्यानास आले असेल, तदनंतर येथळ वर्तमान छमाार तीन प्रहर दिवसां नवाब जनान्यासहित दौलाचे हबेलीस आले भोजन जनान्यात होऊन नवाब दिवाणखान्यामध्ये वरामद जाले दौला व मीरअल्म व आसदअलीखान धगैरे इसमांचा सलाम जाला असद अलीखानास कडप्याकडे जाण्याची रुकस्त देऊन पानदान इनायत जाले दौला व मीरअल्म यांसी खिल्लत होऊन प्रहर रात्रीस आपले हबेलीस आले छ १६ रोज गुळवारी च्यार घटिका दिवसां लालशागामध्ये जनान्याचा बंदोबस्त जाला मगरवाचे समई चादणीचे फर्दा वर नवाब वरामद जाले सरबुल्दजग व अर्जबेगी धगैरे इसमांचा सलाम जाला लखनठचे फांचनीचा नाच होता मना फांचनीस पुत्र जाला तिने मान केली होती नजर दिल्ली. मुलास नवाबानां हसळी व विदिली, इनायत केली येक प्रहर दोन घटिकेस वरखास जाले छ १७ रोज शुक्रवारी छाग (ल) धागाचा शादा करऊन तीन घटिकेस नवाब आले, जनान्याचा बंदोबस्त जाला घासीमियाचे तवियतीची खबर आणिल्ली तीन प्रहर दिवसां औरंगावादेची अखवार गुजरली मगरवाईचे समई चत्रुत्र्यावर चादणीचा फरप करऊन नवाब वरामद जाले सरबुल्दजग व खानसामाचा सलाम जाला खानसामाच्या फर्दा पाहुन च्यार घटिका रात्री वरजास जाले दौलाची अर्जी गुजरली छ १८ रोज मंदवारी तीन घटिका दिवसा लालशागामध्ये जना न्याचा बंदोबस्त जाला (म) मगरवाचे समई सरबुल्दजग व अजमखान व दिष्ट

दारखान व अर्जवेगी व खानसामा वगैरे मामुली लोक हजर जाले. नवाव कुर्सीवर वरामद जाले. सर्वांचा सलाम जाला. खानाखाने भरुन सर्वांपुढें ठेविले. सर्व इसमानां रोज्याचे भोजन केलें. पानदान देऊन तीन घटिका रात्रीं वरखास जाले. हैदराबादेहुन अलीज्याबाहादुर साहेबजादे यांचा अर्जी व नजरमेवा गुजरला. प्रहर रात्रीं दौलाची अर्जी गुजरली. छ १९ रोज रविवारी तीन घटिका दिवसा लालबागामध्ये जनान्याचा बंदोबस्त जाला. तीन प्रहर दिवसा दौलाची अर्जी गुजरली. मरि पाकेद अली सिकंदरजाहा साहेब जादे यांस हरमचे स्त्री पासोन पुत्र झाला. नवावास अर्ज जाला. दौलांनीं नजर देण्यास येतो असी अर्जी पाठविली. रात्रीं येणे हणोन हु (कु?) म जाला. येक घटिका रात्रीं नवाव चादणींचे फर्षावर वरामद जाले. दौला व पागावाले व गफुरजंगाचे पुत्र वगैरे इसमाचा सलाम होऊन पोकद अली साहेबजादास पुत्र जाला. याच्या नजरां केल्या. राळ २३ रमजान हे विज्ञापना.

डांकराळ २ डांकवेरुन श्री

वैशाख शुद्ध ३ शके १७१६,

ता. २१/१७१४

मामुली पत्र डांकवेरोवरचें श्रीमंतांस,

श्री

वैशाख शुद्ध ३ शके १७१६,

ता. २१/१७१४

विनंती विज्ञापना. मीर पोकद अली सिकंदरज्या बाहादुर साहेबजादे यास दौलाची नात नवाबानी केली. त्याचे शादीचे निक्याचा साबत छ २९ रमजाम रविवारीं ठरुन नवाबानीं सुमान अली वगैरे साहेबजादे याजकडुन सागोन पाठविलें कीं तुह्मी पादांचे सुख रंगी पोपाग जवाहीर धालुन सिकंदर ज्याहा याचे हवोलिस हजर असणे त्या प्रो ते पोकद अली याचे मकानास तयार होऊन गेले. तीन प्रहर दिवसा पोकदअली आदिकरुन साहेबजादे याची याद केली. हजर जाले. दौलांनीं सिकंदर ज्याहा यास पोषाक जरी कारचोबी व जवाहीर सिरपेंच जिगा तुरा दस्तबंद भुजबंद कंठी पो-

हत्या जोड याप्रों पाठविले नवावास व माहालांतही वत्से ज्वाहीरखाने किन्ती पाठविस्मा मगरवाचे समई जनाने देवढीपासोन दौलाचे हवेली पर्यंत कनस्ता पढदे देऊन वंदोवस्त करउन नवाव जनान्यासहित साहेबजादे समवेत दौलाचे हवेलीस आले समारंभाचा तपशील अलाहिदा पुरवणावरून घ्यानांत येईल याठ २ माहे षवाल हे विज्ञापना

श्री

वैशाख शुद्ध ३ षके १७१६,

ता २५/१७१४

विनंती विज्ञापना मीर पोकद अली सिकंदरज्याहा बाहादुर साहेब जादे यांचा निका दौलाचे नातीसी लागवयाची साबत छ २६ रमजानी ठरून रात्री दौलाचे हवेलीस नवाव जनान्यासहित साहेबजादे मंडळीस घेऊन आले नवावाचे हुकमाप्रों दौलांनी आम्हांकडे षादीचा रुका सुख रगीन कागदावर लेहुन पाठविला कीं तुम्ही यावे त्यावरून प्यार घटिका रात्रि आम्ही गेलो मीर पोकद अली, व सुभान अली व जुल फिकर अली व तैमूर अली प्यार साहेबजादे दौलाचे दिवाणखान्यामध्ये मजलस करून वसले होते, मीर आलम व इम्रजाकडील वकील मिस्तर इष्टवारट व येहतपामजंग आदि करून दरबारची इसमें तमाम अमीर मनसबदार सरदार मुतसदी हजर होते, मी जातांच मीर पोकद अली यांनी आपले जवळ बसऊन पटणचे मोहिमे प्या वगैरे गोष्टी सुरु केल्या मीर आलम व इष्टवारट सहित बेलणे एक घटिका होत नवाव जनान्यात व दौला खटपटीस होते. साहेबजादे मज्यालस करून कचन्याचा नाच होसा इतक्यांत निक्याची साबत समय होतांच मिर पोकद अली यांस असील घोलाऊ आली चौथे साहेबजादे महालांत जाऊन मीर पोकदअल्ली यासी दौलाचे नातीचा निका लागला त्यानंतर नवाव दिवानखान्यामध्ये वरामद जाल मजला बाजुस जवळ वैसटन घेतले सर्वांच्या नजरा जाल्या कचन्याचा नाच होता. दौलांनी शरयताचा प्याला आपले हाती घऊन नवावापुढे येऊन प्याला धरला प्रथम प्याला नवावांनी प्राशन केला दुसरा प्याला दौलांनी पुढे केला तो नवाव प्राशन कऱवयास गेले तीं

प्याला माघारा सरकारान घेतला. याप्रमाणे दोनतीन वेळा व्याहीपणाचे नात्याने मपकरीचा अनुकार दाखविला. हा संप्रदाय करून दौलाचे हातचा प्याला घेतला. दौलान वसावयाचा हुकूम जाण्याप्रमाणे वाजूस वसले. नवाब मजकडे पाहून ब्रेलिले की " तुमीं पादीकारिता त्याची खेप कोणें प्रकारची? याचा वयान थोडा सांगण्यात सयुक्त तऱ्हेचा केल्यावरून नवाब काही हास्य-मुग्ध होऊन संतोष जाले. गिस्तर इष्टारट इंप्रजाकडील यानें कलकतेकर जन-रदाचे पत्र गुजराणिलें. तें दौलानीं वाचून दाखविलें कचनाचा नाच समान करून खुपालखान व कल्याणखान यांचे लेक येथें प्रस्तुत आले आहेत. त्यांचे गायन दोन घटिका जालें मिश्री रुपेरी वर्खाची पानदान भरून आलापुढें ठे-विली. अभीर उमरा येवन लोऊ यास शरवताचे प्याले दिव्हे. याप्रमाणें समारंभ होऊन दहा घटिकां रात्री वरखास जाथी राऊ २ पावान हे विनती विज्ञा-पना.

श्री

वेशाख शुद्ध ३ शके १७१६.

ता. २१/१७१४

विनती विज्ञापना, दौलाचे बोलण्यात आलें कीं ' रुकमारडी व दमारडी जमीदार वाळकोंडकर शंकरराव भोंग यांचो मालियेत घेऊन कवीले सुद्धा फरारी होऊन देवगडचाद्यास गेले. त्याचा पत्ता तेथे लाऊन राथेल पुरुपोत्तम येथें आला. तेजवत याची पत्रे या मजकुराची रवोःनी भोंसले सेनासाहेब सुभा-यास गेली होती. त्याचा जवाब त्याजडून आला कीं ' जमीदार चाद येथे आहेत. परंतु येकायेकी पाठीसीं आल्यास हातीं कसे द्यावें? काही थेक तऱ्हेने जमीदारास तेथून काढून देऊं, तुमचे हस्तगत होतील या अन्वये लिहिलें आलें हणोन वोलले,' राऊ २ माहे शवाल हे विज्ञापना.

श्री

वेशाख शुद्ध ३ शके १७१६.

ता. २१/१७१४

विनती विज्ञापना. वजीरखान वासीम वगैरे वराड तालुकियाचा अमील तेथून निघोन दर मजल वेदरास छ २९ माहे. रमजानी येऊन उत्तरला.

समांगमें पांचसे स्वार व दोनरो पायदळ दोन हत्ती याप्रमाणें सरंजाम आहे
ताळ २ माहे पवाल हे विज्ञापना

श्री

वेशाख शुद्ध ३ शक १७१६

ता २१/१२/७१४

विज्ञापना येसीजे, येथील वर्तमान ता छ १९ रमाजान रविवार पावेसों
अखवार पत्री लेखन करून सेवेसी पत्राची खानगी केली त्याजवरून घ्यानांस
आले असेल साप्रत येथील वर्तमान छ मजकुरी मीर पोकद अली साहेब
जादे यांस पुत्र झाल्याच्या नजरां होऊन च्यार घटिका रात्री वरखास जाले
छ २० रोज सोमवारी पांच घटिका दिवसा नव्या दगल्यामध्ये नवाब वरामत
जाले पागावाले व मीर आलम व रयैरथा, मुनसी वगैरे इसमाचा सलाम
जाला दौलाची याद केली ते हजर जाले कित्येक लोकांच्या नजरा जाल्या
दौला व मीर आलम यांसी खिलवत होऊन येक प्रहराचे अमलांत वरखास
जाले कामाठ्याचे दारोग्यास हुकुम जाला जे साहासे कामाठी रयेचुरास
पाठऊन माहाबतजंगाचे फोठ्यांतील चकमकी बंदुका आणाव्या मगरवाच
समई मीर पोकद अली वगैरे चौघे साहेबजादे यांजकडे खान्याचे खाने पा
रात्री दौलाची अर्जा व निरखवद गुजरला छ २१ रोजी मंगळवारी छाल
बागाचा झाडा करून प्रातःकाळी येक घटिका दिवसां नवाब आले मीर
पोकद अली साहेबजादे यांची याद केली ते पाच घटिका दिवसां हजर
जाले त्याची नजर जाली रात्री जनान्याचा वदोवस्त होऊन कचन्याचा
नाच जाला दौलाची अर्जा गुजरली छ २२ रोज बुधवारी च्यार घटिका
दिवसां छालबागामध्ये नवाब आले जनान्याचा वदोवस्त जाला तीन प्रहरास
कयलासाहुन आंवे २ व हंग्या आल ते गुजरले रात्री दौलाची अर्जा व धारणेचा
निरखवद गुजरला छ २३ रोज गुरुवारी हैदराबादेपर्यंत टपा फुले वगैरे
जिन्नस येण्याकरितां वसविला दिवसा दरवार जाला नाहीं रात्री दौलाची
अर्जा गुजरली, छ २४ रोज शुकवारी तीन घटिका दिवसां नवाब छाल्या-
गामध्ये गेले येक प्रहर पांच घटिका दिवसां मीर पोकद अलीसाहेब जादे

याचे मकानाम बक्षी नेमन वंगरे वेगना तेरा रप गेले. पाचो दिवसाचा सनारम जाला. चार बटिका दिवस शेप राहता दोहत्याच्या फुल्याच्या वंवाच व गजरे नवावानी साहेब जाडे याजकडे पा. मगरनाचे समई वेगमा हवेली व्याल्या. रात्री दोहत्याची अर्जी गुजरली. छ २५ रोज मंदवारी दिवसा दरवार जाला नाही. रात्री दोहत्याची अर्जी व चारणेचा निरगनामा गुजरला. छ २६ रोज रजिगरा तीन बटिका दिवसां त्यालवागामचें नवाव वरामद जाले. भेद उमग्यान व जगली वंगरेचा मद्यम जाला. त्यादन हज्यागाची याद फेटी. तो रजर जाला. हज्यागत होऊन नात बटिकेन वरग्यान जाले. मीर मुमानअली व सुलतानद अली व सेमुर अली व व्याहागिर अली चौवे साहेब जाडे व मनसुरजंग वंगरे मटळान हुकूम जाला की ' पाटीचे सुर्वगमी पोपाग घेऊन मीर पोकादअली साहेबजादे याचे मकानी अभावें. फरापखान्याचे दारोग्यान हुकूम होऊन जनानें देवटीपानोन दौलाचे हवेली पावेतो कनाता देऊन बंदोवस्त कराविया. तीन प्रहरास मीर पोकाद अली वंगरे साहेबजादे येऊन हजर जाले. दौलानी कारचोबी पोपाग व जवाहीर नवाने मीर पोकाद अली यास पा. येक बटिका दिवस शेप राहता दौलाचे हवेलीस जनानापुढे पाठऊन बंदोवस्त जाला. नवाव मगरनाचे समई गदीचे हाथीवर स्वार जाले. पिछाटीस सरबुलदजग होते. मीर पोकाद अली घोड्यावर, वरकडही साहेब जादे घोड्यावर स्वार होऊन दौलाचे हवेलीन आले. जनान्याचा बंदोवस्त होऊन नवावानी अलीचसे खाने मिठाई व वस्त्रें जव्हेर नवरीस फुलें पाने या प्रौ सरजाम आणून चढावा चढविला. काजीस बोलाऊन पाच बटिका रात्री मीर पोकाद अली याचा निका दौलाचे नातीशी लागला. त्यानंतर नवाव वाहेर आले. दौलाचे दिवाणखान्यांमध्ये वरामद जाले. दौला व मीर आलम व येहेतपामजंग व सरबुलंदजंग वंगरे लोकान्या नजरा जाल्या. रावजी आले. सलाम जाला. दौलाने परवताचा प्याला आपले हातें नवावास दिव्हा. दौला व रावजीसी बोलणे जाले कवालाचें गायन ऐमून येक प्रहर दाहा बटिकेस वरखास्त जाले. जनान्यात जाऊन शरवत, खोरी व खाना जाला.

येक प्रहर पांच घटिका रात्री दिवाणखान्यामध्ये नवाब बरामद जाळे मीर पोकद अली वगैरे साहेबजादेनी नजरा केल्या फाजीस पांच पाचे इनामत जाळे दौला व भीर आलम यांसी वोलणें होऊन दोन प्रहर तीन घटिका रात्रीस गर्दीचे हाथीवर स्वार होऊन रोपनाईने आसपवाजी होत हवेळीं दाखल जाळे उ २७ रोज सोमवार दोन घटिका दिवसां नवाब लालबागांत आळे रात्री दौलाची अर्जी गुजरली उ १८ रोज मगळवार दोन घटिका दिवसां लालबागामध्ये नवाब आळे जनान्याचा बंदोबस्त जाला वजीरखान पांचसे स्वार सुद्धा येउन उतरल्याचा अर्ज जाला रात्री दौलाची अर्जी व घारणेचा निरखनद गुजरला उ २९ रात्री बुधवारी दिवसा दरबार जाला नाही तीन प्रहरास फरापखान्याचे दारोग्यास हुकुम होऊन जनान्याचे देवढीपासोन दौलाचे हवेळीपर्यंत फनासा देउन बंदोबस्त केला चांदरात येकुणतिसावे तामखसे जाली चांदरातीच्या तोफा सुटल्या छ १ शबाली इदीचा समारंभ होई(छ) ता उ २ शबाल हे विज्ञापना

श्री

वैशाख शुद्ध ८ बुधवार शके १७१६

ता ७/५/१७१४

श्रीमत रावसाहेबास मामुली हशाल्याचे पत्र

श्री

वैशाख शुद्ध ८ बुधवार शके १७१६

ता ७/५/१७१४

विनती विज्ञापना रमजानचे रोजे छ २९ माहे मजकुर. बुधवारी समाप्त होऊन छ १ माहे शबाल गुरुवारी इदीचा समारंभ इदगापासीं किलेदार व काजी व मुला यांस पाठऊन कुतवा पढावयाचें जालें येक प्रहर दोन घटिका दिवसां तोफाचे वार करविले, साहेबजादे मीरपोकदमलीसहित याद केठी, लालबागांत नवाब बरामद होऊन साहेबजादे व दौला फांही फांही लोकांच्या नजरा जाल्या उ १ते उ६ शबालपर्यंत नित्य इदीच्या नजरा लोकांकडील होत गेल्या छ ४ रोज रविवारी आझांस इदीच्या समारंभाफारितां बोलविल्यावरून गेळें लालबागामध्ये नवाबांनी नवा दिवाणखाना तयार केला तेथें बरामद जाळे

दौलाकडील रिवाला व पागेने लोकाची नजर दौला गाले उभे राहुन आपले हाते वेक वेक लोकास धरून करीत होते, नजरवाळे लोकाची दाटी फार होती. आग्टी जाताच सन्दाग जाला, नवावांनीं जवळचे वाटेनें दिवाणखान्यात येणे म्हणोन हाताने इजारा केल्या, त्याप्राा दिवाणखान्यात येऊन नवावांनीं जवळ बाजून जागा दाखविली तेथे बसलो, वेक प्रहरपर्यंत नजरा प्रथम दौलाकडील लोकांचा, त्यानंतर जोशारजगाकडील, त्यानंतर सलावतखानाचे लोक, याप्राा जात्या. संपूर्ण नजरा होत तोपर्यंत दौला उभेच होते. दोन प्रहरांचे अगल्यांत बरवान जादे, सा ८ ७ पत्राल हे विज्ञापना.

श्री

बेशाख शुद्ध ८ शुभवार शके १७६६

ता. ७/५/१७९८

विनंती विज्ञापना. समशेरजंग यास नवावाचा हुकुम जाला कीं 'हेदरावादेत तुमचा थोरली हवेली चार मिनाऱ्याचे रस्त्यातील आहे, ते हवेली तुर्ही शहरास जाऊन आतील असवाव काहुन खाली करावी.' याप्राा सांगितल्यावरून छ २ शवाली समशेरजंग हेदरावादेस गेले. हवेली खाली करून येणार, समशेरजगाची हवेली दौलास देण्याचा योजना व दौलांनीं आपली हवेली मीरपोकडअहली सिफंदर व्याहा साहेबजादे यास आपण द्यावी येसा वेत आहे. सा ८ ७ माहे पत्राल हे विज्ञापना.

श्री

बेशाख शुद्ध ८ शुभवारशके १७१६

ता. ७/५/१७९४

विनंती विज्ञापना. महंमद अमीखान आरव यास नवावांनीं बल्हारी कुरगोड वैगरे टिपुकडील नवे तालुके पैकी कितेक गाव कसवे येथे दाखल नाहीं. टिपुकडील तसरुफात याचे तहकीकाती करिता अमीन मुकरर करून पाठविले. खान मार तालुक्यात जाऊन तहकीकांत कितेक ठिकाणची केली व करितात. परंतु दखल नवावाकडील अद्याप नाहीं. हल्ली अमीखान अरव याची अर्जा नवावाच व दौलास पत्र आले ते छ ४ शवाली गुजराणुन दौला व मीर आलम व इम्रजाकडील इष्टवारट वकील यासी बोलणे जाले,

तहकीक समजल्यानतर याची विनती मागाहुन लिहिण्यात येईल रा छ ७
माहे पत्राल हे विज्ञापना

श्री.

वशाख शुद्ध ८ बुधवार शके १७१६

ता ७/५/१७९४

विनती विज्ञापना वजीरखान वासीमाहुन पांचसे स्यार सुद्धा आले त्याचे मुलाजमत विपई दौलानी अर्ज नबावास करून आपल्यातलमुलुक गुफर जंगाचे पुत्रास इस्तकबाल पाठविले छ २ माहे शवाली वजीरखानाची मुलाजमत होऊन चाळीस इसमार्चा नजर जाली रा छ ७ माहे पत्राल हे विज्ञापना

श्री

वशाख शुद्ध ८ बुधवार शके १७१६

ता ७/५/१७९४

विनती विज्ञापना कमठाणे येथील आंगराईची रखवाली यदन असील व येकरामुदौलाखानसामा व नुरमहमदखान करोडा यांस सांगितली गाड्याचे पाहार चौकीस आंबराडपाशी ठेविले आंबे पक्के होतील ते वरचेवर रोज पोंहचा धें अशी ताकीद जाली कित्येक झाडास आंबे आले नाहीत त्यास येक कसबी फारागर याने अर्ज केला की ज्या झाडास आंबे नाहीत त्यास वार आणून अन्याची फसल बारमाही घालती करतो त्यावरून त्याजला मसाले वंगरे आन्याकरिता चारहजार रुपये नुरमहमदखान करोड्याकडून देविले बहलोलखान यांस साकिद गेली की ' चारहजार आंबे वहग्यासुद्धा तुम्हाक डून दररोज येत जावे ' याप्रा ताकीद जाली रा छ ७ माहे पत्राल हे विज्ञापना

श्री

वशाख शुद्ध ८ बुधवार शके १७१६

ता ७/५/१७९४

विनती विज्ञापना घेनापटणाहुन व्यकटरामाक याजकडील आप्तवारमाटी ते रोवेसी रवाना केली आहे अथलोफने मनकुर ध्यानात येईल उत्तर रवाना व्हावयास आज्ञा जाली पाहिजे रा छ - पत्राल हे विज्ञापना

श्री

वैशाख शुद्ध ८ बुधवार शके १७१६

ता ७/५/१७९४

विनंती विज्ञापना. दौलाचे बोलण्यात आले की ' चेनापट्टण येथील गौरनर इंग्रजांकडून होता तो तगीर जाला. दुसरा गौरनर विलायतेहुन लाट आबट ह्मणोन रवाना जाला तो येत आहे. अद्याप चेनापटणास दाखल जाला नाहा. लौकरच येईल. , ह्मणोन बोलण्यात आले. मिस्तर इष्टवारट जवळ बसले त्यांनीं आपले मुखे हे सांगितले. सा छ ७ पोहेषवाल हे विज्ञापना.

श्री.

वैशाख शुद्ध ८ बुधवार शके १७१६

ता. ७/५/१७९४

विज्ञापना यैसीजे, येथील वर्तमान ता छ २९ माहे रमजान बुधवार पावतो अखवार पत्रीं लेखन करून सेवेसी पत्राची रवानगी केली त्यावरून ध्यानास आले असेल. तदनंतर येथील वर्तमान. छामारीं मगरबाचे समई तरकप महालामन्ने नबाब वरामद होऊन चादरातीच्या तोफा सुरु करण्यास हुकुम जाला. चार घटिका रात्रीं नबाब जनान्यासहित दौलाचे हवेलीस आले. आसद अलीखान याचे पुत्राकडाल चढावा मिठाईचें खाने व फुले पानें वगैर सरंजाम जवाहिर वस्त्रेसुद्धा गुजरलीं. भोजन होऊन सात घटिका रात्रीं दिवाणसान्यामध्ये नबाब मरामद जाले. दौला व मीर आलम व पागाराळे वगैरे इसमाचा सलाम जाला. दौला व मीर आलम यासी खिलवत जाली त्यास मोतिया फुलाचे हार दिले. एक प्रहर यक घटिका रात्रीं बरखास होऊन प्रिकारी म्यान्यामध्ये नबाब सवार जाले. रोश्नीने हवेली दाखल जाले. छ १ माहे शवाल गुरुवारीं ईदीचा समारंभ सत्र मीरपोकदअल्ली वगैरे साहेबजादे व दौलाची याद केली. ईद्गास किलेदार व काजी व मुला तिवांस पाठविले. ते कुदवा पडून आले. तोफाचे बार दहा घटिका दिवसा करऊन नबाब लालबागामध्ये बराम द जाले.

मीरपोकदबली व सुमानबली व जुलफकारबली व तेमुरबली व दौला व पागनाले व येहत पामजग व मीरआलम वगैरे मामुली इसमाचा सलाम जाला ईदीच्या नजरा केल्या वरखास होऊन साहेबजादे यांस समागमें जनान्यांत नवाब घेऊन गेले त्यासहित भोजन होऊन पानदान हार होऊन साहेब जादे यांस निरोप दिल्हा ते आपले मकानास गेले रात्री च्यार घटिका नव्या वगस्थामध्ये नवाब वरामद जाले सरबुलदजग व आजमखान व अर्ज-बेगी वगैरेचा सलाम जाला पंना भांडाचा नाच होता समशेरजगास हैदराबादेतील हवेली खाली करणे क्षणोन हुकुम जाला येक प्रहर येक घटिकेसे वरखास जाले छ २ रोज शुक्रवारी येक प्रहर दोन घटिका दिवसा लालबागेमध्ये दिबाणखान्यांत नवाब वरामद जाले दौला व पागेवाले वगैरे मामुली लोकाचा सलाम जाला वजीरखानास इस्तफबाल आपण्याउलमुख याजला पाठविले त्यास च्यार पारचे वारचोबी व सरपेंच वजीरखानानी दिल्हा वजीरखानाची मुलाखत होऊन चालीस इसमाची नजर जाली कमठाणे येथील आंबराईचे वदोबस्ताकरितां मामाबठन असालेस हुकुम जाला दौलासी बोलणे जाले घासामियांकढील लोकांच्या नजरा जाल्या येक प्रहर साहा घटिकेस वरखास जाले हैदराबादेस समशेरजग गेले सजावरुदौला रुकसत होऊन उदगरीस गेला अर्ज जाला रात्री च्यार घटिकेस धगल्या मध्ये नवाब वरामद जाले सरबुलदजग व आजमखान वगैरे लोकांचा सलाम जाला पगेकढील वारगिराच्या नजरा जाल्या सरबुलदजग व आजमखान व गुलाम इमाम यांस मोतिया फुलाचे हार इनायत जाले लखनउचे कच नीचा नाच होता प्रहराचे अमलास वरखास जाले छ ३ रोज मद्रवारी तीन घटिका दिवसां (+ + + + येक पान नाही पृष्ठांक ४१८) टाल-बागामध्ये जनान्याचा वदोबस्त करविला नांददाहून खरबुजाचे घैठ आले ते जोरावरजगाकडून गुजरले दोन प्रहरी दिवसां दौलाची अर्जी गुजली रा छ ७ पवाल हे विज्ञापना

श्री.

वैशाख वद्य १ शुक्रवार शके १७१६

ता. १६/५/१७९४

श्रीमंत रामनाहेत्र माणुली हवालयाचे पत्र. (ता. १६ शवालचे)

श्री

वैशाख वद्य १ शुक्रवार शके १७१६.

ता. २/५/१७९४

विनती विज्ञापना. नवावाची सालगिरे छ ११ माहे शवाल रविवारीं नवाव दौलांनी नजर करावयाचा सरजाम सोन्या रुप्याचीं खरवुजे तयार करविलीं. नवावास अर्जी पाठविली. दोन घटका दिवस अमता येणें हाणोन हुकुम जाला. त्या प्राा दौला सरजामनुद्दा हजर जाले. रात्रीं दोन घटकेस नवाव बरामट जाले. दौलांनी सोन्याचीं खरवुजे पाच हजाराचीं व रुप्याचीं दोन हजाराचीं खरवुजे वादाम, पिस्ते आक्राड मिश्री चिरोजे याचे खाने पनास व पानेनुपारी लवंगा इलायची फुलें अत्तर गुलाब याप्राा सरजाम व गुल अनारी रगाचा पोपाख गुजरावुन नजर केली. भीर आलम व पागावाले आदिकरून सर्वांनीं नजरा सालगिरेच्या केल्या. नाच राग रग होऊन साहा घटकेस बरखास जालें. सा छ १६ माहे पवाल हे विज्ञापना.

श्री

वैशाख वद्य १ शुक्रवार शके १७१६

ता. १६/५/१७९४

विनती विज्ञापना. पावेखान वीडवाला नवावाचे सरकारात सरदार आहे. त्याजपासीं येक जमातदार मन्हाटा ग्रहस्त हमेपा आत्माकडे येणें जाणें बरोवा अशा रितीचा आहे. त्यानें येक वर्तमान सांगितले कीं इंग्रजी दोन पलटणे

नवावाकडे नौकर आहेत ते कडप्याकडून हैदराबादेस आली, तीं दोन पलटणे व गुटुराकडील पांच येक सात पलटणे इम्रजी लोक जगत्याळापर्यंत गेलीं तें पाटुन येक दोघें स्वार आले इम्रजी पलटणे जगत्याळाहून झाडीचे मार्गे देवगढ चांद्याचे रुखे ज्या जागीं विठ्ठलपंत सुभेदार भोंसल्याकडील फौजसमवेत आहे त्याजवर अचानक रात्री जाऊन ठापा घालवा येमी बातनी आहे भारामल विठ्ठलपंत सुभेदारापामोन तीन कोसाचे फासल्यावर सोळा हजार फौज सुद्धा आहे त्यास नवावाकडील पत्रें सांडणी स्वार वरावर गुतरुपें गेलीं कीं ' पलटणे देवगढ चांद्याचे मार्गे येतात त्याचीं बातमी ठेऊन तिकडून पलटणे व येके वाजुनें तुझी येकसमई भोंसल्याकडील फौजेवर हंगामाकरून फौज तार बतार करावी ' याप्रोष बातनी समजली झणोन जमातदाराचे सांगणें तें येकून मात्र घेतलें परंतु याचा विचार करतां मनसब्यास असी गोष्ट येत नाही कारण कीं गुटरची पांच पलटणे इम्रजी इम्रज या का माम सहसा देणार नाहीत इम्रजाची दूरदेशी व मनसब्याचा पाला लाय, तह सोडून भलतीच गोष्ट आपण होऊन येकापेकीं कसी करतील * त्यांत इम्रजास फरासीसाचे मसळतीचा पायेवद असा नाही कीं तुर्त कालीं

१।। डोईं उचलून दुसरी कोणती येक मसळत करावी तेन्हा गुटुराकडील पलटणे हे गोष्ट कांहींच मिळत नाही कदाचित मुसारेहमुचे लोक नवी पलटणे यांनीं सवविळी त्या पैकीं असतील तर असोत परंतु परभारा जगत्याळ्याकडून पलटणे पाटवुन भोंसले यांचे फौजेवर दगा करावा हेही धोरण दिसत नाही जे गोष्ट दम्माने करणें ते जाहिराणा वोलण्यांत येणार नाही दौल सहजी येक दिवसी आझासी वोललें कीं ' यळमदल वरगळ तालुक्याकडे दोन पलटणे इम्रजी कडप्याकडून आणविळी ईसामियानी तालुक्याचा वंदोवस्त केला त्याजपासीही जमियत स्वार आहेत पलटणे वरगळ प्रांतीं राहिली असतांच जुहर वंगरे वंदोवस्त हीं वोलणीं भोंसले यांकडील फौज जवळ आहे आपलीही जमियत नजीक हा दाय दाखऊन वोलले याची नि।।। नेशी डिदिण्यात आठीव आहे यावरून पाटवें कीं दगा करण्याचा

मननना अन्ता तर पणटणे व स्वाराचा दाव वोलण्यात न येता. हा विचार पाहता वातनी सांगितली ते अशीच काही दिमते, थोकीले वर्तमात ते थ्यानांत याचे वास्तव्य भिन्ती लिहिनी असे. सा ङ १६ पत्राल हे विज्ञापना.

श्री

बंगाल वय १ शुक्रवार शके १७१६

ता. १६/५/१७९४

विनंति विज्ञापना येथे वर्तमान वैज्ञान्यात आल्याची विनति.

टिपूचे पुत्र पटणाल पोहचल्या नंतर
टिपूने पटणाहून कुच कायून दुन-
कोथ्यात आला. तेथुन पिळगुच्यान
येणार. दहा हजार स्वार व तीन
हजार वार या प्रा। जमिपतगुतीन
टिपुकडील व व वर्तमान.

महगद अर्माव्यान आरव सरहा-
देचे तहकीकाती करिता वटहारी-
कडे गेले होते ते छ १९ रम
जानी पागटुरान आल्याची खबर.
असद अलीखान वेगनपलीस
जाऊन पोहचले.

कळमे सुमार तीन याप्रा वर्तमान दाट आहे. टिपु पीलगुट्यास आल्याचे
व गुनविर फांज पाठविली या वर्तमानाची तहकीकान करून मागाहून लिहि-
ण्यात येईल. आलफान्वान करनुळकर यांचे पत्र शडमळ हणोन नवावाचे
येथील दनरचे मुस्तदी आहेत त्यांस आले. त्यात सदरहु टिपुकडील मजकुर
लिहिल्या होता. ते पत्र मारानिलेनी दौलास दाखविले. दौलांनी उत्तर त्यास
केले की 'आपल्या तालुक्यात फिरण्यास ज्याचा तो मुखातियार आहे.'
याप्रमाणे वर्तमान ऐकिले ते लिहिले असे. सा ङ १६ माहे पत्राल हे विज्ञापना.

श्री

बंगाल वय १ शुक्रवार शके १७१६,

ता. १६/५/१७९४

विनंती विज्ञापना. वेदगन छावणी (पृष्ठाक ३२३-३२४ गहाळ)

पृष्ठाक ४२९ चालू.

कवीला.

१ हामीदुलाखान हस्तुम यारजंग याचा कवी व ज्याहाआराम वेगम
नवावाची कन्या.

१ भीरकुददुलाखान इवारतयावजग यास नवावाची कन्या ज्यानी वेगम यांची लेक तिचें नांव साजिदा वेगम

१ भीर पाहाबुदीखान

१ मीरफतेअलीखान सिपह सालारजग इवारतयावजगांचें वधु येकमात क्षणजे येकोदर

३ गोरी वेगम वसाळतजंगाची स्त्री यांजपासीं हैदराबादेत आहेत

१ नसरुलाखान

१ फतहमखान

१ परजंभ

३

<

एकुण आठ पुत्र हैदराबादेत आहेत तां ठ १६ माहे पत्राल हे विज्ञापना

श्री

बेशाख वद्य १ शुक्रवार शक १७१६

मखवार

ता १६/५/१७१४

विज्ञापना येसीजे—येथील वर्तमान येथील वर्तमान तां ठ ५ माहे पत्राल सो मवर पात्रेतीं अखवार पत्रीं लेखन करून सेत्रेसी पत्राची खानगी केली त्याप्ररून घ्यानास आळें अमेल तदनतर येथील वर्तमान ठ मारी च्यार घटिका दिवसा नवात्र लालबागामध्ये येऊन जनान्याचा वदोवस्त करिळा दिवसां दरवार जाला नाही रात्री दौलाची अर्जा व धारणेचा निरखवंद गुजरला ठ ९ रोज मगळवार तीन घटिका दिवसां लालबागामध्ये जनान्याचा वदोवस्त जाला रात्रीं येक प्रहर येक घटिका दिवसां चांदणीचें फर्पावर नवाव वरामद जाळ, सरखुलदग व रायेराया व मुनपी यांचा सलाम जाला कत्रालाचें गायन येकुन येक प्रहर च्यार घटिकेम वरखास जाले छ ७ रोज पुत्रवारी दिवसा दरवार

जाला नाही, रात्री साहा घटिकेस चांदणीचें फर्पावर नवात्र बरामद जाले. सुरबुलदजंग व अजमखा व रायेराया व मुनशी व अर्जवेगी वगैरे मामुली लोकांचा सलाम जाला. कत्रालाचे गायन येकिले व रायेराया यांच्या फर्दा पाहुन येक प्रहर पाच घटिकेस बरखास जाले. छ. ८ रोज गुरुवारी तीन घटिका दिवसां लालबागामधें नवात्र आले. जनान्याचा वंदोवस्त जाला. दाहा हाथी सवदागीर हजह जाले, साहा घटिका दिवसा खिडकी वाहेर नवात्र आले. पागावाले व अर्जवेगी व रायेराया वगैरे इसमांचा सलाम जाला, हाथी पांच व हातऱ्या पांच पाहिव्या. सात घटिकेस बरखास जाले. घटिका दिवस शेष असता जोरावरजंग तालुक्यांत जाण्याकरिता रुखसती विपई दौलाची अर्जी गुजरली. त्यावरून पांच घटिका रात्री नवात्रानीं रुखसतीचें पानदान दौलाकडे पाठविलें. जोरावरजंग रफादुळमुळु व यास तालुक्यांत जाण्याची रुखसन जाली. छ ९ रोज शुक्रवारी येक घटिका दिवसा लालबागामधें नवात्र येऊन जनान्याचा वंदोवस्त जाला. दिवसां दरवार नाही, रात्री दौलाची अर्जी व धारणेचा निरखवद गुजरला. छ १० रोज मद्यारी तीन घटिका दिवसां लालबागामधे जनान्याचा वंदोवस्त जाला. दिवसा खैरसला. रात्री मामुली लोक हजर होते. त्यास जवात्र जाला छ ११ रोज रविवारी प्रातःकाली दौलांची अर्जी गुजरली. त्यास हुकुम जाला जे मालगिरेचा सरजाम दोन घटिका दिवसा राहता घेऊन येणें. कब्रतरखाना व चिनीची वासनें वगैरे सरजाम हैदराबादेकडे रवाना करण्याचा हुकुम. (द) रोगे यास जाला. तीन प्रहरास आसदअलीखान याची अर्जी नवात्रास व दौलास पत्र बैगनपलीहून आले तें दौलानी अर्जीसहीत नवात्राकडे पाठविले. दोन घटिका दिवसा शेष असतां दौला सालगिरेचा सरजाम घेऊन हजर जाले' दोन घटिका रात्री नवात्र दिवाणखान्यामधें बरामद जाले. दौला व मीर आलम व पागावले व रायेराया वगैरे मामुली इसमांचा सलाम जाला. दौलांनीं पोपाक व खरबुजें सोनेरी रुपेरी व मेवाखाने गुजराणिले, चंदा कंचनीचा नात्र होता. दौलांस फुञाचा हार दिल्ला. साहा घटिकेस बरखास जाले. छ १२ रोज सोमवारी च्यार घटिका दिवसा नवात्र कब्रतरखान्यापासीं

आले सैदमुनवरखान वगैरेचे सलाम जाला, कब्रुतरे पाहून हैदराबादेकडे रवा
ना करण्याचें सांगितलें सालगिरेचा बवर्चीखाना पाहिला साहा घांटेस छ
लबागामधें येहन जनान्याचा बंदोबस्त जाला चिमणाराजे औरंगाबादेहून बेद-
रास येउन उतरले याचा अर्ज जाला रात्री दौलाची अर्जी व घारणेचा
निराखबंद गुजरला छ १३ रोज मगळवारी च्यार घटिका दिवसा नवाब छाल-
बागामधें येऊन जनान्याचा बंदोबस्त जाला दौलाची अर्जी प्रहर दिवसा
गुजरली दिवसा दरबार झाला नाही रापचराहून चक्रमकी बंदुखा माहबतब-
गकडील नवाबांनीं आणविल्या त्या कामाठ्या समागमें आह्या चिमणाराजे
यांस इस्तकवाळ आपणगठलमुलुक गफुरजंगाचे पुत्र यांस पाठविलें चिमणा
राजे यांनीं त्यास तीन पारचे पोषख व दुपाल किनखाब व येक घोडा या
प्रा निपाकत केली, सिरपेंचही दिरहा रात्री दौलाची याद केली ते हजर
जाले च्यार घटिकेस बगल्यामधें नवाब बगालमध्यें बरामद जाले दौला व मीरआ
लम व पागावाले व रायेराया व मुमयी वगैरे मामुली लोकांचा सलाम नाला चिम
णाराजे यांची मुलाजमत होऊन सात इसमांची नबर जाली बसालत जगाचा
चेला मरमतखां याची मुलाजमत नजर जाली पना भांडाचा नाच होता
असदअलीखानाचे पुत्रास तीन हजार मनसबा आलमनगरा जाला दौला
व मीर आलम यांसी खिलवत होऊन प्रहर रात्री बरखास जाले छ १४
रोज बुधवारी छालबागाचा बाबा करऊन च्यार घटिका दिवसां नवाब आले
जनान्याचा बंदोबस्त जाला रा छ १६ माहे पत्राल हे विज्ञापना

बैशाख वष ८ शके १७१६

गुस्वार ता २२/५/१७१४

छ २२ रोजी टपा रवाना पुण्यास

मामुली हवात्याचें पत्र रावसाहेब पेशवे यांस

छ २२ माहे शवाल मुकाम बेदर

भी

बैशाख वष ८ शके १७१६

गुस्वार ता २२/५/१७१४

त्रिनती विज्ञापना मिस्तर किरकपात्रीक इमजाकडील वक्रील भागान
गरास गेला होता तो येधें आला ते अवघरईत राहिला कारण की पहिला

वकील मिस्तर कनवी मंगळवार पेठेंत सेव्याचे वाड्यांत राहात होता. नंतर नवाब मंगळवार पेठेंत राहिले तेही जागा नवाबाचें तसहकात होती. भिंती वगैरे जागा पाड पाड करून खराब केली तसेच जागेमध्ये इष्टवर होता. साप्रतचा तारीक आंबराईत राहिल्यास इष्टवर जाऊन त्यास मंगळवारांत येऊन राहावयाविसी आप्रहू केला. त्यावरून उभयता मिळोन जागा पाहावयास आले. जागा मरमततलब आहे सबब दुरुस्ती करावयास माणतें लाऊन मागती उभयतां आंबराईत जाऊन राहिले आहेत, जागा तयार जाल्यानंतर मंगळवारात राहावयास येणार. सा छ २२ षवाल हे विज्ञापना.

श्री

वैशाख वद्य ८ शके १७१६

गुरुवार ता. २२।५।१७९४

त्रिनंती विज्ञापना. कडपे तालुक्यांत जमीनदारांनीं हंगामा केला आहे हणोन त्रोभाट आल्यावरून येथुन असदअलीखान याची रवानगी केली खान मजकुर कडपे तालुक्यात जाऊन पोहचुन प्रथम नारायेणराज जमीदार अडक तालुक्याचा त्याचें रहाते मकान कसबें अडक जागा बाकी येका अंगास पहाड व तीन अंगास मैदान किला जमीदानें जागा मजबुत व मुस्तकीम आहे तेथें मोर्चे लाविलें आहेत. जमीदार मजकुर याचाही सरंजाम किल्यांत मजबुत आहे हणोन वर्तमान. याखेरीज आणिक जमीदाराची सस्थानें कडपे तालुक्यात येणेंप्रो.

- १ मटलेवार उपालवाडा.
- १ नासेवाले मुत्यालपाड.
- १ संगापटण येमलेवाला.
- १ पुल्लेचरु ताा खमम.
- १ नरसापुर.

९

अडक घेतल्यानंतर पाच मकानें पुढें ध्यावीं तर जमीनदाराचा बंदोबस्त मकानें कलब्र झाडीचीं आहेत. सा छ २२ षवाल हे विज्ञापना.

मार्ग करून देतो क्षगोन बोलणे आहे दौला कबूल करीत नाहीत निव्वरद-
बदल दाट आहे फसवहीला औरंगाबादेहून निवोन आले मरिचे मुरादही ये
णार सा छ २२ पत्राल हे विज्ञापना—

श्री

वैशाख वद्य ८ शके १७१६

गुल्शार सा २२।५।१७१४

विनंती विज्ञापना नवाशाकडील पागा व जमातदार वगैरे लोक चराईस
गेले तीनव्यार हजर पवेतो जमयत येथे आहे पावसाळा समीप छावणीचा
बौल ठेरे वधा व कत्रळरे होतात प्रस्तुत धारण येणे प्रो आहे

जोरी

जेष्ठ शु० ४ शके १७१६ रविवार

सा १।६।१७१४

* * * * *

(पृष्ठांक ४४०)

(पृष्ठ १३३ ते १३९ गहाळ)

प्रो चालत्रे तेव्हा अगोवरचा सहनामा वाहाळ राहिला की नाही याप्रो आमचे
बोलणे लिहून पाठवार्जे सहनाम्बाच्या नकला आणवाव्या म्हणोन सांगितले
यात्रिसी जसी आज्ञा येईल त्याप्रो बोलण्यात येईल सा छ २ जिल्हाद हे
विज्ञापना

श्री ६

जेष्ठ शु० ४ शके १७१६

रविवार सा १।६।१७१४

विनंती विज्ञापना या प्रांती टोळशाड छ १५ शवाली मौजे आदीन्या
वरून छ १६ रोजी जनयाडपास मुक्ताम जाळा तेधुन चिटगोन्याचे रुखे
कलवणे प्रांती गेठी लवावधि करेडो टोळ आकापमार्गे जात असतां अभ्र
छायेप्रो छया पडावी जेथे मुक्ताम व्हावा तेथील शाडास पान राहीना ज्या
गांवावरून टोळ शाड गेली तेगील गांयकरी वेसीबाहेर आडवे जाऊन साकर
खोषरे दुव दही गुळ याप्राा सरजाम आणुन ठेवीत गेले बेदराहून तीन फोम
जनशाडा येथे मुक्ताम जाळा होता सा छ २ गोडे जिल्हाद हे विज्ञापना

श्री ९

विनंति विज्ञापना ऐसीजे. आदवनी प्रकर्णी स्वराज्याचा फडच्या होणें या विशई नवाबानी राजश्री नानास पत्र लिहिलें होतें त्याच जबाब आला कीं आदवनीकर याचे येथील सर्व वडीलपणें नवाबानी पाहार्जे. सरकारचे स्वराज्याचा फडच्या करावा अथवा आमचे सरकारातून कोणी पाठऊन बंदोबस्त त्याचे घरचा पाहुन स्वराज्याचा फडच्या करून घ्यावा. असी मर्जी असल्यास * * * (पृष्ठाक ४४१) गहा * * * च उधार आहे. यास्तव तहनामे भोसले काढीत नाहीत. घरातील भावाच्या घालमेली यांत तहनामे गल्हाट) असे ह्मणतात, नवाबाचे ह्मणणे आमचे जवळ नकला आहेत ह्या पाहाव्या भोसल्याचे ह्मणे असल काढाव्या, त्या मंजूर हे बोलतात. असल तहनामे विठल-सुंदर याचे गारतीचे वेळेस अफरातफरीक जालें परंतु त्याच्या नकला नाना-जीपत याचे हातच्या पहिल्या आहेत. आज आझी नव्या लिहिल्या नाहीत. या प्रमाणें वद प्रतिवाद. बादमीचे स्वारीत खास मुधोजीबाबा होते, ते वेळेस जाला. मला माहित आहे. तहनामा धरून बोलु लागल्यास भोसले काइम होतील. बादामीवर असेंच जाले. याजकरिता घराव रितीनें भोसलें या-जकडील तहनाम्याच्या नकला आणून स्वामीनी पाहाव्या नंतर यासी बोलावयाचा निश्चय पका होऊन आझा-यावी. यास उत्तर समर्पक द्यावे लागतें. तहनामा धरून हे बोलुं लागल्यास त्यास उत्तर तहनामा पाहुनच द्यावे जर तहनामा कायम करून उत्तर देणे ठीक नाही असें असल्यास तहनामे हरवले आणि मागल्या तहनाम्या प्रा अमलात काथे आले तेव्हां तो तहनामा कबुल नाही असे ह्मणोन नवाच तहनामा करावयास जवरदस्ती पाहिजे असे ह्मणावे तर हाली सरकारचे पत्र नवाबास आलें यात मुधोजी भोसले याचे तहनाम्याचा दाखला आहे त्यात पहिले तहनाम्याचा उधार आहे इकडूनही अडचण. इतका तपसील लिहावयाचा कारण जे स्वामी पुढें प्रसर्गा ह्मणतील

की तूझी नीट बोलत नाही बोलण्याचे प्रकार सर्व घ्यानांत यावे याचा नि
 श्चये खचित करून आम्हा यात्री त्या धोरणावर चालत जाईन राा छा २ जिल्हा
 काद हे विज्ञापना

छ ५ जिल्हाकाद अखबार

ज्येष्ठ आा ६ शके १७१६

बुधवार ता ४।६।१७१६

खाना छ ६ आवाल

श्री

विज्ञापना ऐमीजे येथील वर्तमान ताा छ १९ माहे, शवाल सोमवार पावे
 तो अखबार पत्री लेखन करून सेवेसी पत्राची खानगा कळी त्याबद्दल घ्या
 नास आले असेउ तदनंतर येथील वर्तमान रात्री दौलाची अर्जी व
 धारणेचा निखबद गुजरला घांसीमिया यांनी नवावास मलाजमत केली
 होती त्याचा सरजाम मिठाई दीडमण वजन व फुडें गुडाव पानें सुपारी व
 पचवीस मोहरा नजर गुजरली छ २० रोज मगळवारी लालघागामधें तीन
 घटिका दिवसां नवाव आले कुहीरचे आबे जनान्यांत वटवडा करून दिल्ली
 रात्री दौलाची याद केली, ते हजर जाउे पांच घटिका रात्री नवाव नवे
 वंगल्यामध्ये वरामद जाले मीरआलम व पागावाले वगैरे मामुली इतमाचा
 सलाम गाठा मिस्तर किरकवात्रीक वकील इमजाकडील अला त्यानें फल
 फत्वाचे जनरालचें पत्र गुजरागिले रोशनराव यांनी शाहीची नजर केली
 लखनउधें कघनीचा नाच होता दौला व मीर आलम व किरकवात्रीक
 यांसी खिडकत जाळी येकप्रहर ये ५ घटिकेस वरखास जाले छ २१ रोज
 बुधवारी दिवसा दरवार जाला नाही व्यकटराव सुरापुरकर आल्याचा अर्ज
 जाला त्याम, इस्तकवाल राजाजीचे भाऊ आपाराव व राज्याजीचे पुत्रास
 पाठविलें दौलाची याद फेशी व्यकटराव यांनी राज्याजीचें वजुमह पुत्रास
 पोशाग व मरपेच दोन दिले पांच घटिका रात्री वगाश्यामध्ये नवाव वरामद
 जाले दौला व पागावाले व रायेरायो वगैरे मामुली ओकांचा सलाम जाला

व्यंकटराव सुरापुरकर यांची मुलाजमत पांच इसमाची होऊन नजर जाली. दौला व व्यंकटराव यासी दोन घटका बोलणे जालें. लखनउचें कंचनीचा नाच होऊन एक प्रहर तीन घटकेस बरखास जाले. छ २२ रोज गुरुवारी दिवसां दरवार नाही. रात्री दौलाची अर्जी व धारणेचा निरखबंद गुजरला. छ २३ रोज शुक्रवारी दिवसां लालबागेमध्ये जनान्याचा बंदोबस्त जाला. रात्री दौलाची अर्जी गुजरली. छ २४ रोज मंदवारी लालबागेमध्ये तीन घटिका दिवस नवात्र आले. जनान्याचा बंदोबस्त जाला, वहलोल खानाकडील अर्जी गुजरली. रात्री कंचन्याचे ताफे बोलऊन नाच रागरंग अतषवाजी रोषनाई जाली छ २५ रोज रविवारी दिवसा दरवाराची खैर सला. रात्री पाच घटकेस नवात्र दिवानखान्यामध्ये बरामद जाले. दौला व पागावाले मुनसी व रायेराया वगैरे इसमाचा सलाम जाला. दौलासी खिलवत जाली. भोसल्याकडील पत्र माधवराव रामचंद्र यांनी गुजराणिले. एक प्रहर एक घटकेस बरामद जाले. छ २६ सोमवारी दिवसा लालबागेमध्ये जनान्याचा बंदोबस्त जाला. रात्री साहा घटकेस दिवानखान्यामध्ये नवात्र बरामद जाले. दौला व पागावाले व रायेराया वगैरे मामुली इसमाचा सलाम जाला कादरखान अमील खममेठ याची मुलाजमत नजर जाली. रावजीकडे, येण्याविशी सागोन पाठविल्यावरून आले. सलाम जाला. दौला व रावजीसुवा खिलवत जाली. व्यंकटराव सुरापुरकर यास आदवनी राथेचुर वगैरे महालाचे काम सांगितले. खिलवत इनायत जाली रुखसतीचें पानदान दिले. महमद अमीखान आरब याची अर्जी दौलानी गुजराणिली. एक प्रहर चार घटकेस बरखास जाले. छ २७ रोज मंगळवारी प्रातःकाळी दौलाचे हजेरी परियंत खाच देण्यास हुकुम जाला. दौला व गफुरजंगाकडील व असदअलीखानाचा जनाना लालबागेत येऊन बंदोबस्त जाला. गोपाळ पेठचे जमीदारानें चोत्री बंगला दोनवणी तयार करऊन नवात्रास पाठविला तो गुजरला. दिवसा दरवार नाही. रात्री दौलाची अर्जी गुजरली छ २८ रोज बुधवारी दिवसा लालबागामध्ये जनान्याचा बंदोबस्त

जाग रात्री दौळाची अर्जी व धारणेचा निरखबंद गुजरला नाचरागरींग अस्त
पन्नाजी रोगनाई जाली गवानी मीर्धा यांचे घरस आग लागून दग्ध जाले.
अर्जे जाला छ २९ रोज गुस्वारी प्रहर दिवसा खावागामधे नवाब बरामद जाले
सेम्बडमरखान बगैरेचा सलाम जाला लालनहजामाची याद फेळी हजामत
होऊन येक प्रहर तीन घटिकेस बरखास जाले रात्री बहलोखानाफडील अर्जी
गुजरली छ ३० रोज शुक्रवारी दिवसा खैरसला, रात्री मीरपोकद अली याचे
कत्रीन्याकारिता गिटाई पताप खाने व फुले चंगेन्या व पाने सुपारी इलाची
लवगा बंद म गिथ्री खारीक खोबरे बगैरे सरंजाम हीसा मुदौला अर्जेबेगी व
यकरामुदौला खानमामा याजसमागमे नवाबानी दौळाचे हवेळीस पाठविले,
पोषाग यरु व जवाहीर आदद पांच या प्रोा सरंजाम दौळाचे हवेळीस आणिला,
दौळानी अर्जी पाठविली चंद्राकचनीचा नाच होता छ १ माहे जिल्हा
मंदवारी एक घटिका दिवसां लाळबागामधे नवाब आले जनान्याचा बंदो व
जाग रात्री दौळाची अर्जी व धारणेचा निरखबंद गुजरला छ २ रात
रविवारी दिवसा दरवार जाला नाही रात्री ध्यार घटिकेस फुलाचे हार दान
दौळाकडे पाठविले दौळाची अर्जी गुजरली छ ३ रोज सोमवारी दिवसा
खैरसला रात्री दौळाची सिदी अबदुल याची गजीकोटपाहुन अर्जी आली
त्यामुधा गुजरली छ ४ रोज मंगळवारी दोन घटिका दिवसां लाळबागामधे
जनान्याचा बंदोवस्त जाला रात्री पांच घटिकेस दिवानखान्यामधे नवाब
बरामदजाले दौळा व पागात्राले व रायेराया व मुनसी बगैर इतमाचा सलाम
जाला व्यंकराव मजेवार जमींदार हातनुरकर यास रुखमत जाली फचनाचा
नाच पाहुन येक प्रहर येक घटिकेन बरखास जाले छ ५ रोज बुधवारी
हुमणावादेहुन तोफ लात्री दाहा गज दोन गिरे आली जिनसीत दाखळ जाली.
दिवसा दरवार नाही रात्री दौळाची अर्जी गुजरली या छ ६ माहे जिल्हा
हे विज्ञापना

सदरहु पत्रे श्रीमतांस अखेर साला परियंत मामुळ

महाराष्ट्र इतिहास.

खर्च्याच्या लढाईचा पत्रव्यवहार.

(गोविंदराव काळे यांचें दफतर.)

सरकारी-नानास.

श्री.

वै०

(शके १७१५ ज्येष्ठ शु. २ सोमवार)

माध्विनति ऐसि जे. छ. २६ (वै० व. १३ गुरुवार) रोजी बाबाराव छे यस्ताचे सांगितल्यावरून आमचे घरास चार घटका दिवस शेष राहतां आले. परस्परें आगतस्वागत वोलणे आले. राव मा॥र यांनी तिकडील मा॥र व आपले कर्ण्यांचा व मजबुतीचा भाव सर्व सांगितला की, “मी पाचच्यार वेळा राजश्री नानाकडें गेलों होतो. त्याचेही वोलण्यात सर्व प्रकारे स्वच्छता आहे कोणेही प्रकारे तर्फेनचे जावसालाचा उलगडा व्हावा. येविपर्या मजलाही आज्ञा केली होती, त्याप्रमाणे सर्व दरजे मी मध्यस्तासी बोलोन यांची मर्जी हमवार केली आहे, त्यास प्रस्तुत मदारुलमहाम यांचीं पत्रे व यादी आपल्याकडे आल्या असतील त्या काढाव्या, त्याची भवनि न भवति करून कलमें नेमात आणावीं.” याचे उत्तर मीं यासी केले कीं, “पत्रें अथवा यादी अद्याप आल्या नाहींत. येतील. त्यास, येथून यांनीं दसखते ठरावून गोविंदराव व रघोत्तमराव याजपाशीं दिल्या आहेत; त्या दसखताचीं तेंथे भवति न भवति होऊन त्याजवर मदारुलमहाम जवाब लिहितील ते आल्यानंतर यांनीं मजूर करून नेमांत आणावे; हणजे फडच्या. त्या यादींच्या नकला आह्वापाशीं

आहेत, परंतु तेथून करार होऊन आल्या नाहीत मग भवति न भवति कैल्यांत फल काय ? ” याप्र॥ यासी बोल्लें जालें बाबाराव यांचें ह्मणणें कीं, “प्रस्तुत यांदी आणि पत्रें मदारुल्लमहाम यांजकडून आपल्याकडे आल्या ऐसें कल्याणराव यांनीं लिहिलें आहे ” मी बोल्लें कीं “यादी आल्यास त्या तर तुझासी छपावून ठवितों? येणार आहेत पहिल्या यादी पहावयाच्या असल्यास आहेत पाहाव्या त्याजवर दसखतें कसी करावी त्याचे मसोदे ट्याविले त्याचा निश्चयही अद्याप पका नाही गोविंदराव तेथें बोलून सरफारची आज्ञा येईल त्याप्रमाणें बोल-
ण्यात येईल ” ऐसें सांगितलें त्याजवरून ते कल्याणराव यांजकडे ऐसेंच लि-
हून पाठवितील—प्यानांत असावें र॥ छ ३० सवाल हे विनंति

श्री

(शके १७१५ ज्येष्ठ शु २ सोमवार)

विनंति ऐसीजे सावतखान राजश्री रघोजी भोंसले सेनासाहेब सुभा यांजकडोन वळें पादीचे रस्मीयातीचीं घेऊन आले तीं नवाबास पावतीं कळीं मध्यस्तास पादीचीं व गमीचीं वळें होती तीं दार्वी याचा विचार पडल्य कीं यांचे पुत्रास मरून फार दिवस जाले नवाबांनी आपला पुत्र यांस देऊन मनोधारण केलें तेव्हां गमी राहिली नाही आतां गमीचीं वळें दिल्यास कसें पडेल नकळे ह्मणान याचा विचार कोणास पुसावयाचा आहे ? यांचें यांसच पुसोन दार्वे, यांस पुसल्यास हेही नका असें ह्मणतोळ याज फारितां मध्यस्तांस पुसलें कीं, सेनासाहेब सुभा यांचे येथील दोन प्रतींचीं वळें आपले नांवें आहेत यांचे देण्याचा विचार कसा ? याचें उत्तर मध्य स्तानीं केलें कीं गमीचीं वळें आहेत तीं आमचे समक्ष न आणित्तां तोपे खान्यांत देवारीं, व पादीचे रस्मीयातीचीं वळें आहेत तें (ती) मात्र आण वारीं त्यास त्याप्रमाणें केलें मारांश टोम दोन वळ्नांपात्रेतीं सुटला नाही रा छ ३० सवाल ह विनंति

श्री.

(शके १७१५ ज्येष्ठ शु. २ सोमवार.)

विनति ऐसी जे. मनसुकराये कायत पेशजी जोरावरजग मरहुम यांजक-
 डोन पा। आंब्रेजोगाई व पा सेलगांव पा परळी येथील अमीलीचे कामावर
 होता. त्याजवर माहासबा काढोन कैदेत ठेविले. तेथेच मृत्यु पावला. त्याचा
 पुत्र ब्रजलाल भोंसल्याचे येथे नोकर होऊन सांप्रत सावतखान आले यांचे
 बराबर भोंसले यानी पाठविल्यावरून आला. सर्वांच्या भेटी गोष्टी जाल्या.
 दोनच्या दिवस जाल्यानंतर जोरावर जग मरहुम यांचे मामा व विश्वनाथ-
 पंत वकील यानी नवाबास अर्ज करून मध्यस्तांस सांगितलें कीं, याचा
 बाप-जोरावरजग याचा माहासवेदार-कैदेत मेला ते समई सर्व जिनस आज
 नास (?) जरजवाहेर ब्रिजलाल नागपुरास घेऊन जाऊन तेथे आश्रय करून
 राहिला. हल्लीं आला आहे. आमचा फडच्या करून देवावा. त्यावरून लाला
 मा।। यास आणून बसविले. सावतखान यास नवाबाचा निरोप जाला. मध्य-
 स्ताचा होणे तों लाडाची हे दशा याजकरिता छ. २७ रोजीं मध्यस्ताकडे
 येऊन फार रद्दबदल केली कीं, मजसमागमे आला आहे. याजकरिता यास
 बसवू नये. मध्यस्ताचें ह्य (ण) णे कीं, तुम्ही आपला जिमा करून लिहून
 द्यावे कीं नागपुरास गेल्यानंतर यास पोहचाऊन देऊ, नाही तर याचे जि-
 म्याचा जाव करू. त्यास सावंतखान लिहून देण्यास अनमान कारितात. याज-
 मुळें चार दिवस खानाचे जाण्यास तामुल जाला आहे. हे रद्दबदल जाल्या-
 नंतर खान मा।। यानी मध्यस्तास सांगितले कीं, पाचा हजाराचे कापड गढ-
 वालचे भोसले याचे येथे जाणार त्याचे महसूल माफीचे दस्तक देवावे व
 दाहा बाहेरी परीद्याचे सिकारी सिकाकोल राजबद्रीहून येणार त्याचें एक
 दस्तक एकून दोन दस्तकें देवावीं त्यावरून मध्यस्तांनीं दोन दस्तकें आपले
 मोहरेचीं करून देवावीं. रा। छ. ३० सवाल हे विनति.

श्री.

(शके १७१५ ज्येष्ठ शुद्ध २ सोमवार.)

विनति ऐसी जे—आजपावेतों पागावाले, सराफा, साहुकार, मुतसदी वगैरे

मडळसि छपरवदी करण्याविषयी नवावाची आज्ञा जाली नव्हती छ २७
रोजी सर्वत्रांस ताकीद केली की आपला छपरवदी करावी त्यावरून छ
राची तयारी होत आहे नवावाचे महारांतील बायका नव दाहा आतामी
हैदराबादत आहेत त्यास आणावयाकरितां समशेरजगा व तेजपा पांडे
यांची खानगी करणार आहेत छ ३० सवाल हे विनंति

श्री

(शके १७१५ ज्येष्ठ शु २ सोमवार)

विनंति ऐसी जे व्यंकट रामदीक याजकडून चेनापट्टणाहूम साम्रत दोन
अखबारा व दोन लाखोटे पत्राचे आपले नांवें आले एकूण च्यार पत्रांची
खानगा केली आहे अजलोकनें सविस्तर मजकूर घ्यानांत येईल उत्तरें
खाना करावयास आज्ञा व्हावी रा छ सवाल हे विनंति

श्री

(शके १७१५ ज्येष्ठ शु २ सोमवार)

विनंति ऐसी जे सेनासाहेब सुभा याजकडून सांघतखान नबाब व मध्य
स्तास छत्रप्रकर्णी पोपाग व जवाहीर पेऊन आले आमचे विद्यमानें मध्य
स्ताची भेट व नवावाची मुलाजमत जाल्याची विनंति पेशजी लिहिल्यावरून
घ्यानात आले असेल छ २७ शवाली मध्यस्तांनीं सांघतखान
गाचे रुखसतीविर्षी नवावासे अर्ज केल्यावरून खान मा याज
पाणी सेनासाहेब सुभा यांचे पत्रांचे जाग्य देऊन रुखसत दिल्ली सरपेंच
इनायत केला, खानासमागमें राजगी भवानी काळी यांनीं आपल्याकडील लाला
मिजमल यास दिलें त्याचीही रुखसत होऊन थिडे दिले या उपरी मध्य
स्ताचा निरोप देऊन आह्मांकडे येणार. येथून खान मा र खाना जाल्याचें
वर्तमान मागाहून विनंति लिहितों रा छ ३० सवाल हे विनंति

अखबार ई॥ उ १९ माहे शवाल ता॥ छ, २९ मिनहूरपयंत

(शके १७१५ वै० व० ५ गुरवार-ज्येष्ठ शु० १ रविवारपर्यंत

छ ६ रोज टपा खाना.

श्री.

(शके १७१५ जेष्ठ शु. ७ रविवार.)

राजश्री नाना स्वामीचे सेवेसी

विनति ऐसी जे. इकडील वर्तमान पेशजी छ. ३० माहे शवाली पत्राची खानगी केली आहे. त्यावरून तपसीलें ध्यानात आले असेल. सांप्रत येथील वर्तमान, अलाहिदा पुरवणीपत्रीं विनति लिहिली आहे, त्यावरून ध्यानास येईल. उत्तरे खाना करावयास आज्ञा जाली पाहिजे. रा। छ. ६ माहे जिल्काद हे विनति.

श्री

विनति ऐसी जे—नवावाकडील फौज व गाडद याची सुमारी शोध करून दत्तराच्या यादी तलाशाने मेळवून अलाहिदा तपसिलाच्या यादी पाठविल्या आहेत.

वितपसील—

२ स्वाराच्या—

१ येकदर फौज सुमारी;

१ रिकाव हमगही.

२

२ पयेदल—

१ येकदर सुमारी,

१ रिकाव हमराही.

२

४

ऐकूण च्यार यादी पाठविल्या आहेत. अवलोकने ध्यानात येईल. रा। छ. ६ माहे जिल्काद हे विनति.

यादी फौज सवार जमियत - नशाबाचे सरकारांत ब्रमोजीव जाचीता
दफतर--

२१८७० जमीरदार-

- ७०० रावरभा निबाळकर
- ३०० कल्याणराव जगदेवराव निबाळकर
- ३० बाळा बाई
- ५० भवानराव निबाळकर
- ५०० तेजसिंग खंदारकर
- २०० पदमसिंग खंदारकर
- १५० जोधसिंग खंदारकर
- २०० दारकोजीराव पाटणकर
- ७५ साव्राजी घाटगे
- ६० चडचणकर सिंदे
- ५० मानसिंगराव हके
- २५ रुस्तुमराव पांडरे
- ३०० अपज्या उल्मुलुक
- ७५ महंमद अजमखां बिज्यापुरी
- ४०० महंमद हुसेनखां घवाले
- ३० दाखरजेंग
- २५ हसन अह्लीखां
- ७५ महंमद सुलतान खां
- ३५० सैद दाउद अली खां
- ५०० महंमद हिंदायतेला खां
- २०० महंमद रहिमान खां
- ३०० महंमद कनीर खां
- ३०० छोदी खां

- २०० जमालखां लोहानी
 ३०० महमद हींदोयेत खा
 ७०० रफाउलमुलुक
 ११० मीर दौरा पिसर मरिआलम
 २५ सैद ररूल
 १००० महमद रोषन खां.
 ८०० महमद सुभानखा व मोहीव अली
 १००० सलाब्रतखा
 २५ सैदउसमाईल
 ७५ सैद अहमद
 ५० सैद निज्याम
 १५० नामदार खा
 २००० वजीर खा
 ५०० महमद अमीबा आरब
 १०० बदरुदौला
 १००० बहलोल खा
 १०० अलावलखां
 ५०० अलहयावरुदौला
 ५०० सनावरुदौला
 १५० हसेन खां विज्यापुरी
 २०० सिकदरुदौल
 २२५ चिमणा राजे
 ३०० राये राया
 १०० गोविंदराव कृष्ण
 ७५ माणकौ माधवराव
 १०० रघोतमराव

२९० शंकररात्र भोंग

९० त्रिमल्लरात्र

४००० असद अलीखा

१९०० मल्लकईसा

१००० सिद्धी भवदुला

१०० नारायणरात्र वशीपायन

२१८७०

८००० पागा

९००० शमपुल उमरा

३००० स्येफुलमुल्लुख

८०००

६४०१ रिसालदार

२१९० शमपुल उमरा

२००० स्येफुलमुल्लुख

६०० वहादर अलीखा

७० जी तनखा

१३ भवदुल करीम

२९० कुतुब उल्लउगरा

१९० आमन उल्लमुल्लुक

९०० पुजान उल्लमुल्लुक

३२ वख्त्यार जेंग

१६० ज्यानेसीर जेंग

९० कगामदाद खा

१७ हपम व कुतत जेंग

- २९ अजमन मुलुक
 १०० फतउदी महमदखां
 १८ महमद जहीरुदीखा
 ६३ महमद जीवनखा
 ९३ यमीनुदौला
 ७० सयेद हसनखां

६४०१

१००० मनसबदार व सायरचे लोक अजमासे

३७२७१

१२२०० नवनिगादास्त करार जाबीता

- ९००० महमद अजम वीडवाला
 २००० रामचंद्रराव मुगीकर राजे
 २००० सवाराज निगादास्त माा तेजवत भारामल
 २७०० सवराज मुतफर्कात मा।।रोशनराये
 ९०० सिववा महजारी नागपुराहून आला तो.

१२२००

४९४७१

येकुणवनास हजार च्यारसे येकाहत्तर स्वाराची फौज येकंदर दफतराची. पैकीं वीस हजार मोजदाद रिकाव हमराही; बाकी फौज रोप्रनखा व दौलतखा व असदअलीखा वगैरेकडील तालुक्यात ज्याबज्या सदरहू प्रो आहे. छ. ६ जिलकाद सु।। अर्बाति सैन मया व अलफ.

यादी फौज स्वार स्वारीसमागमें हमराही रिकाम नवाबाचे सरकारांत हजर.
४७९० जागीरदार—

- १९० रत्र रमाजी निंबाळकर
 २०० तेजसिंग खंदारकर
 १९० पद्मसिंग खंदारकर
 ९० दारकोजीराव पाटणकर
 २९ साबाजी घाटगे
 ४० चडचणकर सिंदे
 २९ हके
 २०० अपय्या उलमुळक
 २९ दाखरजेंग
 २० हसनखलीखां
 ७९ सुलतानखां
 ३०० दाउदमलीखां
 १९० राहिमानखां
 १०० कबीरखान
 ७९ छोदीखान
 १०० जमालखा लोहानी
 २० सैद रसूल
 ९०० सलाबतखा
 ७९ सैद उसमाळ व सैद अहमद
 १०० नामदारखां
 १०० बदरुदौला
 १०० अलावखां
 ३०० अलहयावरुदौला
 २०० सनावरुदौला

- १०० हसनखां विज्यापुरी
 १०० सिंकंदरुदौला
 २०० चिमणा राजे
 २०० रायेराया
 १०० गोत्रिंदराव कृष्ण
 ३० माणको माधवराव
 ४० नारायणराव येशवंतराव
 ६०० असदअलीखांपैकीं.

४७९८^१

९९०० पागा--

- ३००० शमपुल उमरा
 २९०० सयेफुलमुलुक

९९००^२

१०२९०

४७७९ रिसालदार--

- १९०० शमपुल उमरा
 १९०० सयेफुल मुलुक
 ९०० बहादर आली खा
 ९० जीवन खां
 १२ अबदुल करीम

१ याच यादाची दफ्तरी जमा २१८७० आहे हे मागील यादीवरून वाचकांनी ताडून पहावे.

३ पागेची दफ्तरी यादीतील जमा ८७०० आहे.

- १२०० कुतबुल उमराव
 १२९ आमनउमुलुक
 ४०० पुज्यान उलमुलुक
 २९ बखत्यारजोग
 १२९ ज्याने सीरजग
 ९० करीमदाद खां
 १७ हपम व फुवत जग
 २० अजमन मुलुक
 ७९ फतउदी महमद खान
 १६ महमद जहीरुदी
 ९० जीवन खां
 ६० यमीनुदौला
 ९० सैद हसन

४७७९'

१९०२९

- ९००० नव निगादाप्ती पो^१ हजार
 २००० महमद अजम चीड्याला
 १००० मुंगीकर राजे
 ९०० राजे तेजवंत पो^१
 १००० रोशनरस्ये पो^१ मुतफकात

९०० सिववा महजारी

९०००१

२००२९

थीस हजार पचवीस स्वार रिकाव हमराही वेदरापासून पाच कोस, दहा, पंधरा, तीस, पचवीस कोस ज्यावजा उद्दीर, निटूर, हसनावाद, कौलास या तालुक्यात चराईस आहेत. --- --- स्वार वेदरावर नवावापाशी --- --- माहे जिल्हाद सु॥ अर्वांसैन मया व अलफ. (रविवार तारिख १६ जून १७९३ इ.)

श्री.

(गके १७१५ ज्येष्ठ शुद्ध ७)

यादी गाडठ प्याडे वगैरे जमीयत पयेदल नवावाचे सरकारात वा। जात्रीता दफ्तर

१४४९० रिसाले कदीम.

- ९०० फौजदारखा
- ९०० महमद जहीरुदी
- ३०० येतमादखा
- १०० जीवनखा
- २०० गालबुदौला
- १९० गुलाम महदखा
- ४९० रसूलखा
- ४९० मुसाइसमत
- २९ नवाजअलीखा
- ६०० ऐमीनुदौला

- १९० सेखवली महमद
 ७५ सेखहसनखां
 १०० महमद ताहेर
 ३०० दिलावरुदौला
 ३०० महमदमुजफर
 १२०० अबदुल करीम
 ७५० सैद उमरा
 १००० तेजसिंग हजारी व शाहमहमदखां
 २०० सेख जधे
 ३०० महममद शाबान
 ४०० अ्यानेसारजग
 २०० रायेराया
 २००० सपकुल मुल्लक
 १००० गफाउलमुलुक
 २०० मीरतौरा
 ३००० तैनाती हैदराबाद

१४४५०

१००७ गाहद मुना रेहममये मुसापेर व मुमा

१७००० प्यादे

- १०००० असदबलीखां
 २००० मलक ईसा
 २००० सिदी अबदुला
 १००० अमीखां आरब

२००० अलहयावरुदौला

१७०००

११९० कामाठी

८०० जमाल अलीखा

२०० महमद दिलेर

१९० काजम अलीखा

११९०

९०० कारीगराज व गोलंदाजान व वरकदाजान रिसाले राये तुळजाराम.

१२०० पटाल बायकाची

४४३००

चवेतालीस हजार तीनशे गाडद कुल पयेदलची जमीयत दफ्तरची. पैकीं तेरा हजार रिकाब हमराही बमोजीब याद आलाहिदा. बाकीची जमी येत तालुकियात आसद अलीखा वगैरे ठिकाणी आहे. छ. ६ माहे जिलकाद. सु॥ अर्बातिसैन मयाव अल्फ. (रविवार तारीख १६ जून १७९३ इ.)

श्री.

(शके १७१५ जेष्ठ शु ७)

यादी गाडद पयेदल रिकाब हमराही नवाबाचे सरकारात हजर.

७००० कदािम रिसालेपैकीं

९००० मुसा रेहमु जमीयेत करार येकदर तेरा हजार; पैकीं मोजदाद हैदराबाद येथे ८००० पैकीं,

२००० तैनाती हैदराबाद काले गोलकुंडा व रसयाली शहर.

गर्म पंचवीस पठाण निबडक हाते भेट होऊन सेनासाहेब सुभा यांचे पत्र व बख्ते, लग्नाची आक्षास होती ती, खान मार यांनी दिली मध्य स्ताची व हुजुरची मुलाजमत केव्हा हें विचारिल्यावरून ' अस्तमानी हा-इल ' याप्रा॥ सांगोन खान मार यांस निरोप टिला आपले स्पळास गेले रा। उ २४ सवाल हे विनंति

श्री

बैशाख व ११ मंगळवार शके १७१५.

विनंति ऐसि जे—सांवतखान आमची भेट होऊन गेल्यानंतर मध्यस्ता कडे आक्षा सांगोन पाठविले की, " सेनासाहेबसुभा यांजकडून सांवतखान आले आमची भेट जाली खान मार यांस हुजुरचे आपले भेटकरितां बादशगरबा घेऊन येतो ' यांचे उत्तर मध्यस्तांकडून आले ' फार उत्तम आहे खानमार यांस आपले समागमें घेऊन अस्तमानी यांचे " स्वानास इस्तकवालीविपडे माघशरद रामधड यांनी मध्यस्तास अगोदर विचारिले होते " इस्तकवालाचे प्रयोजन नाही " याप्रा॥ त्यांनी सांगितले. नेमा प्रमाणे अस्तमानी आक्षा मध्यस्ताकडे जाऊन खान आले त्यांची भेट करविली मनासाहेबसुभा यांचे खरितापत्र व बख्ते जवाहीर मध्यस्तास आणिले ते स्वानांनी पावने केडे आगतस्वागत बोलणे जाले मध्यस्तांनी नवावाकडे अर्ज करविला की " गोविंदराव, सेनासाहेबसुभा यांजकडील सावतखान याम मुलाजमतीकरितां घेऊन आले ईर्पद यात्री यांजला समागमें घेऊन वंदा इजर हाईल " च्यार घटका रात्री नवाब लखनगोनजीक चांद णीचे फर्षावर बसामद जाले येण्याविपडे मध्यस्ताकडे हुकुम आला मध्यस्त, मी सावतखानांसहित नवावापासी जाऊन खान मार यांची मुलाजमत कर-विली सेनासाहेबसुभा यांजकडाले खरितापत्र व टप्पसमेधी बख्ते, जवाहीर गुजराणिले चंदा कंपनीचा नाच होता मध्यस्त व मी सर्वाप होतो असद अलीखान प्रवर्णी खमम येथील हाथीचा जगलातला व चौबीना बगेरे प्रवर्णी बोलणे जाणे मध्यस्तांनी माग्गिकेकरितां नवावाम जवाहीर यांचे

आणिले ते दाखविले. इत्यादिक होऊन फुलाचे हार बहुत प्रेमाने नवाबांनी
आह्लास व सांवतखान यास दिले. याप्रा॥ खान मा॥र याचे मुलाजमतीचा
तपसील कचा ध्यानांत यावा सबब विनति. रा॥ छ. २४ सवाल हे विनंति.

श्री.

वेशाख व ११ मंगळवार शके १७१५

विनंति ऐसी जे—सेनासाहेब सुभा याजकडून पोषाग व जवाहीर सांव-
तखान यांसमागमें नवाब व मध्यस्त व आह्लास षादीसमधे आल्याचा ता॥ —

१ नवाबास पादीसमधे—

२ पोषाग—

१ गुलाबी रंगाचा पाच पाचे (१) दुषाला किमखावासहित.
१ बगाली पोषाग चादणी पाचपाचेमय दुषाअ किमखाब.

—

२

३ जवाहीर आदत—

१ कठी मोत्याची.
१ सरपेच.
१ जिगा.

—

३

—

५

४ मध्यस्तास—

२ पोषाग—

१ षादीसमधे आवासीरग पेठणी जामेनाग व दुषाला
किमखाब.

१ मातमीचा पोपाग मफेस रंगी

—

२

२ जवाहीर दागिने—

१ सरपेंच

१ जिगा

—

२

—

४

१ आत्मान पोपाग पानीमधे --

१ नियट पंठणी

१ मेल पंठणी

१ जामेवार

॥-किमवात्र

—

३॥

नदरहप्र॥ वख्त घ जवाहीर ग्वान मजफूर यांनी समागमें आगिणी ती प्रविष्ट जाली, रा॥ छ २४ सवाल हे निनति

श्री

बैशाख ४ ११ मंगळवार शके १७१५

त्रिनंति ऐसी जे—मध्यस्तांनी नवावास सालगिरेचे समारमांत आपले तर—
फेनें जवाहीर गुजराणावयाकारितां खरीद केलें छ २२ सवालीं आलीं मध्य
स्नाकडे मोयतखान यांस घेऊन गेला तेसमयीं मध्यस्तांनीं बोलण्यांत आगिणें
कीं “ हजरतीस सालगिरेकरितां द्यावयाम जवाहिर तीन तन्हें घेतलें तें
तुमी पाहावें पभंद होईल कीं नाहीं हें सागावें ” या प्रा बोलून तीन जोड
जवाहीर दर मोडांत फटी, सरपेंच, जिगा, भुजभद, दग्भद, सुराबळभ्या

याप्राा हिऱ्याचा जोड ँक व जमरुप पाचेचा जोड ँक व तिसरा माणकाचा ँकूण तीन जोड जत्राहिर दाखविले. जवाहीर उमडे ! किमतही भारी. आही पाहिल्यानंतर तसेच नवात्राकडे गेले. जवाहिराचे खोन मध्यस्तानीं समागमे वेऊन नवात्रास दाखविलें. त्यानीं ँक ँक रकम पाहून मजकडे पाहावयाम देते गेले. पाहून ज्या रकमेची जसी तारीफ करणे तमी केळी नवात्राम पसड जाले मालगिरेऱ्या दिवशी मध्यस्त गुजगणार. ऱ्यानात यावयाकारिता विनंति. गा छ २४ अवाल हे विनति

श्री

वेजाम्ब व ११ मंगलवार शके १७१५.

विनति ँसी जे -अमद अलीग्वान मुजफरुलमूल्क कडप्याहून येथे आले. मध्यस्ताची भेट हजर (त ची मुलाजमत जान्याचा तपशील पेडाजी विनंति लिहिल्यावरून ऱ्यानात आले अमेल. ग्वान मा॥ २ यानी मध्यस्तास सागितले कीं “ ग्वमम तालुकियात सागवानी लाकडे वहुत आहेत. ँक ँक लाट वारा गजी, दहा गजी, आठ गजी याप्रा॥ लावी. लपेटही त्याच अन्वये याप्रा॥ लांकडे सागवानी व भियाचींही आहेत ” हे सागितल्यावरून मध्यस्तानी छ. २२ अवाली नवात्राम लाकडाचा अर्ज केला. ग्वान मा॥ २ ही जवळच होते “ ग्वममहून लाकडे वेदरास नवे गहराकरिता आणावी ” हा अर्ज मध्यस्तानी केल्यावर नवात्रानी उत्तर केले कीं “ वारा गज लावी लाट आणवयाऱ्या त्या छकड्यावर काहीं येणार नाहीत. ” मध्यस्त बोलले “ दुरुस्त आहे. तखते करावे छगतील. तेव्हा असा मातवर चोवीना येईल शिशाची लाकडेही अशीच मातवर आहेत. ते (तीं) ही आणवावी. ” हजरत बोलले. “ सिशाचे लाकडाची इमारत दुरुस्त नाही ” मध्यस्तानी अर्ज केला ‘ वादपाही माहलास सिशाचे लाकडाचे काम शाहाज्याना (पुढे बद गहाळ)

श्री.

ज्येष्ठ शु. ७ रविवार शके १७१५.

विनति ँसी जे, हैदराबादेहून नवात्रानीं वेदरास तोफा आणविल्या होत्या,

त्या येथे रु २९ शवाली दाखल जाल्या तीन योर, मध्यम मात, छान पांच एकूण पंधरा तोफा निवडक येऊन पोंहचल्या लालबागेनजीक आण-
मून ठेविल्या बाकी तोफा हैदराबादेहून येत आहेत ॥ रु ६ जिल्काट
हे विनति

श्री

द्वेष्य सु ७ रविवार शके १७१५

विनति पेसी जे, इंग्रजी तेन पलटणे यांचे सरकारात नौकर—तनखा
असदअलीखान याजवर चनूर कडेपे ता(लुकिया) ऐवजी तीस हजार
व चिटवेल तालुकिया ऐवजी वसतिस हजार एकूण बासष्ट हजारांच्या तनखा
तेन केल्या होत्या तो ऐवज पोचला नाही झणून बोभाट आल्यावरून
मिस्तर किनरी दिलावरजंग यांनी, येथे त्यांजकडून मवल्ली आहे त्यांस व
मीर आलम यांस, पत्र लि। की, “पलटणाम ऐवज करार बमोजीब पावत
नाही तनखा ज्यांजवर होतात त्यांजकडून ऐवज पोंहचण्याची हरकत होती
यास्तव असदअलीखानही हजर आले आहेत त्यांसी तनखाचे ऐवजाची
सचरू करून मगील पैसला व पुढील पलटणीचे त्रमाहाचा बंदोबस्त असा
की बोभाट न पडे याप्र। कारणे 'झणोन पत्रे आल्यावरून मीर आलम व मवल्ली
यांनी या मजमुनाचे रुके रु २९ शवाली मध्यस्तांस पाठविले आझी मध्य
स्तापासी अमतां असदअलीखानाम मध्यस्तांनी हा मजकूर छबिला जबाब
केला की “ मद्रहू ऐवजाच्या तनखाची किर्यातील माहुकारावर दिल्या
होत्या हवी यांचे मारफत रमाद घेऊन तीस हजार देव षडे नसल्यास
येथे फडच्या कारिगों बाकी ऐवज तेथे लफलाची फटम देविले त्यांत
नुकमान सवत्र ऐवज न घेतला अतेल याची जमी ईर्पा त्याप्र। पैसला
होईल ” याप्र। खानाचे बोलण्याअन्वये मवलर्वस बबाब मध्यस्तांनी
पाठविला जाले वर्तमान ममजाब्याकरितां विनति र। उ० ६ जिल्काट
५ विनति

श्री.

ज्येष्ठ शु. ७ रविवार शके १७१५.

विनति ऐसी जे — निर्मळ वंगरे माहलवावत तनस्याचे वसुलाकरिता सर-
कारानून कारकून मखो जिवाजी अवरगावादेस गेल्यानंतर फकरदौला व
अर्जामुदौलानी ऐवजाचे बोलणे मारनिळेचे जाले. याचा तपमील वजिनस
न्याचे पत्र आले व मध्यस्ता— . दौलाम नाकीड निक्षुण पाठवण्याचा
गंजश्री.... . व यानी आज्ञेप्रमाणे लिहित्यावरून मध्यस्ता शवालीं सवि-
स्तर बोलण्यात आले. व पत्राची नकल. दाखविली. त्यावरून मध्यस्त
बोलले की, “ तनस्याचे ऐवजाचा फैसला मागेच जाला असता सुभे-
दारीचे बंदोबस्ताकरिता आरसा जाला याउपरी ऐवजास गुता नाही नग-
दीच ऐवज पदरी पटे याप्र॥ जगधन साहकाराचा दुकान तेथे आहे
त्याजवर काही ऐवजाची चिठी व काही अर्जामुदौलकडून फैसला कर-
वितो परंतु मार्जा अमलदाराकडून तनखांपकी वसूल काय पावला व वाकी
काय राहिली हे म्वाचित समजले पाहिजे लेहून आणवार्जे. त्याप्र॥ फैसला
करण देवितो. ” न्यावरून विनति की, एकदर तनखा वावत सरकाराचा
ऐवज सुभ्याकडून येणे न्यापेकी वसूल पोहचला तो वजा होऊन वाकी ऐवज
येणे किती याचे तपसिलाची याद ठप्परानील शोधोन इकडे म्वाना कराव-
याम आज्ञा व्हावी. र॥ छ. ६ जिल्हाकड हे विनति.

श्री.

ज्येष्ठ शु. ७ रविवार. शके १७१५.

विनति ऐसी जे—टिपुसुलतान याजकडून.जोडा समागमे नवाब व
मध्यस्तास पत्रे आली....मध्यस्ताचे बोलण्यात की “ दुसरे हप्त्यावावत....
टगिरीकडे पहिल्याने पाठविला. पेशजीचा करार की कडपे प्राती ऐवज
पोहचवावा. ऐसें असता व्यंकटगिरीकडे पाठविला. तेथून आणावयाची सोय
नाही सबब इकडून लाड साहेबास लि॥ होते. साप्रत कडपे तालुकि-
यान करारवमोजीव दुसरे हप्त्याचा ऐवज, पाठविला आहे. तेथून आणवून

ध्यावा " ५।१॥ पत्रांत मजकूर क्षणोन बोलले त्याचे पत्राच जवाबही यांनीं
मुनपीकडून तयार करिलें आहेत शुतरसवारास एक दोन दिवसांत
खाना करणार रा। उ ६ जिल्काद हे विनंति

श्री

श्रेष्ठ शु ७ रविवार शके १७१५

विनंति ऐसी जे—लाठ कारनवालीस यांजकडून नवाब व मध्यस्तास पत्रें
आलीं तीं हैदराबादहून फिनवीनें आपले अर्जासमवेत मखलवीकडे येथें पाठ-
विळीं त्यानें गुजराणिळीं पत्रा ही तयार करविले पत्रांतीळ मजकूर
काय याचा समजण्यांत आला नाही याहून तहकीक विनंति
लिहिण्यांत येईल रा। छ ६ जिल्काद हे विनंति

श्री

श्रेष्ठ शु ७ बुधवार शके १७१५

विनंति ऐसी जे—सेना साहेब सुभा याजकडून सांघतखान लखसमधी जत्रा
हीर वखें नवाब व मध्यस्तास घेऊन आले मुलाजमत होऊन पोथाग जवाहीर
पत्रें गुजराणिळीं नवाबाची खवमत घेतली मरपेंच दिल्ली मध्यस्तांनीं पान
दान देऊन निरोप दिव्हा आझाकडे आले घराऊ बोलणें बोलून निरोप
देऊन नागपुरास खाना जाठे यांचे समागमें राजनी भवानी फाळी यांजकडोन
लाख ब्रजमल होना त्याजकड जोरावरजंगाकडील लडा सभब त्यास प्यार
दिवस अटकाव जाला होता याचा त।। पेशजी लि। आहे मांप्रत छाल्यावि
पई सांघतखान यांनीं रत्नदल केली की ' माझेवगयर आला जाली
तेव्हा माझे जाणें कसें होतें ' यावरून सुटका होऊन खानाचे ममागम
लालाचीही खानगी जाली रा। उ ६ जिल्काद विनंति

श्री

श्रेष्ठ शु ७ रविवार शके १७१५

विनंति ऐसी जे—मेलगीरराव देशमुख चीच गोलकुंडा येथें होता
त्यानें बोलणें त्रिमल्लग्न व्यंकटेश सुरापुरकर याने विनंतीनें मयमनांनीं हो

ऊन तूर्त मेलगोरराय याचे सुटकेची परवानगी जाली, मेलगीरराय यांचे भावाच्या दोन मुला उपवर—लग्नाच्या त्याचे लग्नास्तत्र सुटकेधिपई अर्ज केल्यावरून मेलगोरराय बायकोसहित कित्यातून सोडून चिचोळीस रवाना करण्याचे ठरले लग्न होनाच त्यास हजार कागडे, हा जिमा विमलराय यांना रग्ण सोडविले. पुढे लग्न होऊन हजार करण्याचे समई काय ठरले याप्र॥ विनति लिहिण्यात येईल रा॥ छ० ६ जिल्काद हे विनति.

श्री.

ज्येष्ठ शु. ७ रविवार शके १७१५

विनति ऐसी जे—नवावानी श्रीमतास पत्र पेशजी पो॥ त्याचा जवाब सरकारातून रवोत्तमराय याचे विद्यमान रवाना जाला. याचा इतला राजश्री गोविंदराय याणी इकडे लिहिला आणि जवावाचा मसाबदाही पाठविला. त्यावरून मजकूर समजला त्यास मसबिदा मध्यस्तास दाखविला असता त्यास कांहीं त्यात गोड वाटावयाचे नाही. सत्रव मसबिदा जवळ ठेऊन पत्र त्याजकडे परभारा आल्याचे वर्तमान ममत्रत्यावरून मध्यस्ताकडे कौन्हेरपत यास पाठवून त्यास विचारिले कीं “जवाब आपल्यापासीं आला की नाही.” याजवर मध्यस्ताचे बोलण्यात आले त्याचा तपसील गोविंदराय यास लिहिला आहे. मा॥रानिले विनति करतील. त्यावरून सविस्तर ध्यानात येईल. रा॥ छ. ६ जिल्काद हे विनति.

श्री.

ज्येष्ठ व. २ मंगळवार शके १७१५

राजश्री नाना स्वामीचे सेवेसी.

विनति ऐसा जे—इकडील वर्तमान पेशजी.....पत्राची रवानगी केली त्यावरून ध्यानात (आले असेल). साप्रत येथील वर्तमान नवाब व मध्यस्ताचे बोलण्यात आल्याअन्वये तपसीले आलाहिदा पुरवणी पत्रीं विनति लिहिली आहे. त्यावरून अवलोकनात येईल. उत्तरे रवाना करावयास आज्ञा जाली पाहिजे. रा॥ छ. १५ जिल्काद हे विनति.

श्री

श्लोक व २ मंगळवार शके १७१५

विनंति ऐसी जे—नवावाकडे सालगिरेचे नजरेकारितां धाक्षी मध्यस्तास
 हित गेलों लालबागेमध्ये वरामद जाले साहेबजादे सिक्ंदरज्याहा मीर पालाद
 अली व सुभानअली होते मीर आलम व पागेवाले सर बुल्दजग आदि
 करून तामा सरदार, मनसबदार, मुतसदी हजर. सर्वांच्या नजरा जाल्या
 मध्यस्तांनीं जवाहिरान्या किस्ती व पोपाग दोन घ्यार तन्हेच
 व मिठाईचे खोन व छेड्या तास बादलीनें मढवून तन्हेत
 न्हेच्या तयार केल्या त्या व चेंडू सोनेरी व रुपेरी एक खोन भरून
 व शेहरा क्षणजे मुढावली (मुढावली) यास तास मोत्याची झालर लाऊन
 तयार केली तें याप्रा खोन आणून गुजराणिले हा सर्व सरंजाम नवावांनीं
 पाहून घेतला मध्यस्त व मी व मीरआलम समीप होतों इम्रजकडील मिस्तर
 इष्टवट आला कचन्यांचे ताफेही पुढें हजर होते नजराचे लोकाची दाट्टी
 फार, आणि लालबागेतील मकान आटोपसीर सखव नाच मना झाला कि-
 त्यांतील विहिरीस मोटा लाऊन त्याचा नहर बांधून आणिला त्याची चादर
 झडत होती पांच सहा घटिकापर्यंत निपस्त राहिली मध्यस्थ, मा व मीर
 आलम, इष्टवट या चौघांसी बोलणें जालें याचा तपसील आलाहिदा विनंति
 लिहिल्यावरून घ्यानांत येईल रा छ १९ जिल्काद हे विनंति.

श्री

श्लोक व २ मंगळवार शके १७१५

विनंति ऐसी जे—सालगिरेचे नजरांचा होत असतां नवावास
 मीप मध्यस्त व मी व मीरआलम होतों नवावांनीं आक्षांकडे झुकून घाल
 प्यास आरंभ केला कीं “ हिंदुस्थानांत राव शिंदे यांजकडील सरदार फौज

सुधा आहेत. त्यांसीं व होळकर यांसीं पहिली लढाई मातबर होऊन होळकर याची सिकस्त जाली. पुन्हा लढाईचे इराद्याने महेश्वराकडून जमीयेत कुमकेस आली. त्यासहित होळकर याजपासीं जमा व पोस्त सरंजाम जाला इतक्यावर लढाई जाली असता कसे घडेल ? हा दाबरोआव सर्वांत दिसो लागला. अशा समयात सिंदे याजकडील सरदारासी व होळकरासी सलूखाची ठरून आखबारा आल्यावरून चिता— जाली होती कीं सरदार आपसांत समजोन म.... जाला. सुलह ठरली. हे फार चांगले जाले. ऐसें असतां मागाहून मल्हारराव होळकर आले. त्यानीं, आपले वडिलास निर्भरतेपूर्वक बहुत काहीं बोलून, सेवटीं लढाई न करी त्यास फलाण्या शपथा याप्राा ज्या गोष्टी न बोलावयाच्या त्या बोलण्यांत आणून, जग सुरू केली. सिंदे यांजकडील फौज सरंजाम मजबूत. लढाईचा तावा न सोसता होळकराकडील मोड जाला. कितेक सरदार शिपाई लोक बहुतकरून ठार व जखमी झाले. कितेक फरारी होऊन पसपा (१) जाले. त्यांचा पाठलाग सिंदे यांजकडील लोकांनीं केला. लुटले गेले, याप्राा वर्तमान आले. त्यावरून वार्डेट वाटलें. कारण कीं राव पतप्रधान याचे दौलतीतींल उभयता सरदार मातबर आपसात असा कलह वाहडणे हें स-... .. नाही. त्यांत एकवेळ लढाई पहिली जाली. फौजेचा जमाव होळकरापासी चागलाच जम-.... दाबाचे पोटीं सलुख ठरला. इतक्यानें दाव सलाबत मोठी होती. ते मल्हारराव यांचे ज्याहेलीमुळे हे खराबी ! मोठा सदमा गुजरला.” याप्राा नवाब बोलत असता मध्यस्तानीं मधीं छूट चालविली की “दोनही सरदार उमदा. हजरतीस समान. बलकी होळकर याची भेट व दाट परिचय आहे. असा काहीं सिंदे याजकडील भेटगोष्टींचा दंडकही नाही. होळकरावर हे नौबत गुजरली, सवत्र खफगांस जागा.” याप्राा बोलणे झालें. राा छ. १५ जिल्हाद हे विनंति.

श्री

व्येष्ट व २ मंगळवार शके ७११५

विनंति ऐसी जे—होळकर सिंदे प्रकणी लढाईचें बोलणें घालत असतां मध्यस्तांनी बोलण्यांत आणिलें कीं “हजरतीकडून राव सिंद यांसी दोस्तीचा सिलसिला ठेवण्याची सा॥ कीं राव पंतप्रधान यांचे तर्फेनें हिंदुस्तानचे बंदो बस्ताचे कामांत राव सिंदे ग्राहज्यानावाद आदिकरून वादपाही कामावर सरगरम यास्तव त्यांसी दोस्ती ठेवणें लाजम व सलाह दौळत वादपाही बंदोबस्तांत राव पंतप्रधान याजकडून जो मुखत्यार तेंथें राहिल त्यांसी दोस्ती व ऐगानगतीचा सिलसिला ज्यारी करणें प्राप्त आहे ” याप्र॥ नबाबाचें समक्ष मध्यस्तांनी बोलण्यांत आणिलें घ्यानांत यावें, यास्तव विनंति रा॥ ७ १५ जिस्काद हे विनंति

श्री

व्येष्ट व २ मंगळवार शके १७१५

विनंति ऐसी जे—नबाबाचे समक्ष मध्यस्तांनी बोलण्यांत आणिलें कीं “मिस्तर बँद इम्रज पलटणाचे जमियेतसुवा मदेश्वरा अहिल्याबाई यांनी तुकोजीराव होळकर कुमकेकारितां खाना केला तो मार्गी येत असतां सिंघाफडील सरदारास घातनी समजल्यावरून त्यांनीं अबोजी इंगळे यांस पांच हजार फौजेनसी त्याचे तोंडावर खाना केलें एक व एक येऊन इंगळे यांचे फौजेसी व इम्रजी पलटणासी मुकाबिला जाग तीनघ्यार पलटणें इम्रजी लोक मारून लुटून ताराज केले या प्रा॥ वर्तमान झालें यावरून ताजुब होतो कीं इम्रजी पलटणें चार असतां पांच हजार सवारांनीं लुटून घ्याथीं असें सर्वथैव घडूं नये ज्या गोष्टी न घडाययाच्या त्या घडतात तस्मात् जिफडे येश तिकडे हे सर्व प्रकार हेतात ” याप्र॥ बोल्ल रा॥ छ १५ जिस्काद हे विनंति

श्री

ज्येष्ठ व २ मंगळवार शके १७१५.

विनंति ऐसी जे—नवाव नी, मिस्तर ईष्टवट व मीर आलमसमीप असता, आह्वांसी बोलण्यात आणिले कीं “लाड कारनवालीस यांजकडून टिप सुलतानसमंधी तहनाम्याची याद आली. त्याची नकल मदारुलमहाम याजकडे पाठवण्याकारिता तुह्माकडे दिली. तुम्ही खाना केल्यासही फार दिवस जाले. अद्याप त्याचा जवाब तिकडून आला नाही. जवाबाकारितां याची निकड आहे. त्यास मदारुलमहाम याजकडून जवाब किती दिवसात येईल?” याचे उत्तर आही केले कीं “तहनाम्याची नकल इकडून खाना केली ते मदारुलमहाम यांनी पाहिली. जवाबही लौकरच तिकडून येईल.” याजवर ईष्टवट याने अर्ज केला कीं “लाड साहेब यांजला विलयेतीस जाण्याची त्वरा. या जवाबर्चा इतजारी करून राहिले आहेत. याजकारिता जवाब लौकर गेले पाहिजेत. येविपर्यंत पैहम तिकडील निकडीचा पत्रे येतात.” यावरून नवाबांनीं आह्वास मागती सांगितले की “तुम्ही मदारुलमाहम यास आणीक लेहून जवाब.... पोहचेत ऐसे करावे.” त्यावरून विनति की तहनामे-प्रकर्णी जवाब ठरले असतील. खाना करण्यास मत्वर आज्ञा व्हावी. २॥ छ. १५ जिल्काठ हे विनति.

श्री.

ज्येष्ठ व. २ मंगळवार. शके १७१५.

विनति ऐसी जे—नवाबानी बोलण्यात आणिले कीं “विलायतीमध्ये इ-प्रजाचे बादशाहासी व फरासीसासी विगाड जाला. लडाई मचून राहिली आहे.” याप्रां बोलत असता मध्यस्तानीं वयान केल्या की “फरासीस सर्व रयेत थक आवा जमून त्यानी आपले बादशाहास जीवे मारिले टाळ-तीचा सर्व कारभार रयेत लोक करितात. दोन टोपीवाले यासी व फरा-सीसासी लडाई जाली त्यांत फरासीस गालब पडले. कितेक फिरंगी टोपी-

वाले यांसी फरासिसाचे ह्य(ण) गें कीं वादपाहाचें प्रयोजन नाही, वादपाहावांचून दौलत सर्वांनीं चालवात्री हा खुलस केला—बहुत जमले कमकसर सात आठ (लाख) मनुष्य जमून आहेत जबरदस्ती मारी! इम्रजाचे वादशाहास मोटा मनसबा पडला कीं हें खुल कोणेंही प्रकारें तोडलें पाहिजे यास्तव इम्रजांनीं घरकड टोपीवाले याचे वादपाहास अनुकूल करून घेऊन फरासिसाची तंत्री करावी हा नक्षा वांधिला त्क्षण हिंदुस्था नांत जेथें फरासीस आढळेल तो मारून टाकावा फरासिसाची कतल फ रावा याप्र॥ बेत केला सदरहू—अन्वयें ज्यावज्या वेदर जातीचे जनरल व गौरनर यांजला हुकूम पोहचले फुलचरीचें मकान फरासीसाचे सिकमांत आहे तें घेऊन बंदोबस्त करावा, याप्र॥ चेनापटणचे गौरनराकडे हुकूम आला आहे फुलचरीचा इरादा करणार तेथील जनरलानें ही तयारी केली आहे इतक्यावर मसलत कोणे फसी जाईल पाहवें हा मोटा हजुमा आहे ” याप्र॥ नवाब व मध्यस्ताचे बोलण्यांत आलें ईष्ट वट जवळ होता, त्याचेंही बोलणें याच अन्वयें पडलें वर्तमान घ्यानांत यावें, यास्तव विनंति रा॥ उ १९ जिल्हाद हे विनंति

श्री

ज्येष्ठ व २ मंगळवार शके १७१५.

विनंति ऐसी जे— मिस्तर ईष्टवट याचे स्वरूप इम्रज फरासिसाचे विघाडाचा वयान नवाब व मध्यस्ताचे बोलत अस्तां इष्टवट त्रोल्ला कीं “ इम्रजाचे वादपाहानें फरासिसाशी जग करण्याचा संजाम करून तयारी केली हे वातनी फरासीसास समजल्यानंतर त्यांनीं आपली मजबुती करून लडाईस मिद जाले लडाईचे अगोघर इम्रजाकडील जाहजें दर्याहून येत अमतां फरासीसांनो जमियतसुधा जाहाजावर चालून जा जाहजें जबरदस्तीनें नेधी त्याजवर येक लडाई इम्रज फरासीसासी होऊन इम्रजांनीं त्यांचीं जाहजें कांहीं आणिलीं याप्र॥ वर्तमान आलें ” ऐसें बोलण्यांत

सारांश इंग्रज फरार्सीसाची लडाईं रुक्कार आहे. टोहीकडूनही जमाव, सामान सरजाम पोख्त. काय घडते पाहावे. ही वर्तमानें सरकारातही माळिट वगैरे कडून आलींच असतील. येथे ऐकिले त्याची विनति लि॥ असे. र॥ छ. १५ जिल्काद हे विनति.

श्री.

ज्येष्ठ व. २ मंगळवार शके १७१५

विनति ऐसी जे—भिस्तर किनवी दिलावरजग हैदराबादेस आहे. वेदरास येणार होता. परतु तात्रियेत आराम नाही. माढगी ! सवत्र तेथे राहून त्यानीं आपले तफेंने भिस्तर ईष्टवट यास रवाना केले. ईष्टवट वेदरास येऊन नवा-वाची मुलाजमत जाली. साप्रत ईष्टवट व मवलवी ठेवे दरबारी जावसालास येथे आहेत. किनवी दिलावरजग हैदराबादेहून अद्याप आले नाहीत. र॥ छ. १५ जिल्काद हे विनति.

श्री.

ज्येष्ठ व. २ मंगळवार शके १७१५.

विनति ऐसी जे—राजश्री रघोजी भोसळे सेनासाहेब सुभा यांसी व वेंकोजी भोसळे उभयेता बंधूत कलह होऊन सेनासाहेब सुभा यांनीं त्या कलहात आपले कपाळावर ताव्या मारून घेतला. असी आखवार नवाबाचे येथे आली. खरे लटके याचे वर्तमान—तेथे वर्तमान आले असेल तें खरे. वर्तमान ऐकून आश्चर्य वाटले. र॥ छ. १५ जिल्काद हे विनति.

श्री.

ज्येष्ठ व. २ मंगळवार शके १७१५.

विनति ऐसी जे—पेशजी गोविंदराव याचे लिहिण्यात मार आला होता कीं “उमरखेड वगैरे प्रांतात खुर्दा नवा पडतो. त्याची जमाबंदी होती. याजमुळे सरकारचे नुकसान फार. दरसाल कमाविसदारास सरकारातून

नुकसान मुजरा दार्वे लागतें त्यास याचा मजकूर मध्यस्तासी बोलून प्रांतांत मोगलाईकडील मा(मल्ल) तेथील बंदोबस्त व पैशाचा ठराव करून त्याहारें क्षणजे इकडेनही उमरखेडकर कमाविसदारास ताकीद अमलांत येईल क्षणोन सरकारची आज्ञा निकडीची आहे त्यास मदरहू मा॥ मध्यस्तासी बोलून बंदोबस्त करून लौकर त्याहारें ” क्षणोन लि॥ होतें त्याज्वरोन मध्यस्तासी बोलणें जालें याणींही आपले माहलातील नुकमार्नाचा बयान फार सांगितला, व उमरखेडकराचा बयान फार केंला एक उमरखेडकराचा बंदोबस्त जाला क्षणजे आझी आपले माहलांत बंदोबस्त कावितों क्षणोन नेम करून शाहजालमबादपाह याचे नवें सिका व पैसा निखाळस तांच्याचा दाहा मासे असत्ता याप्र॥ करार करून सैदमुजवरखान यांस याणीं आपलेकडील माहलचे टाकसाळेचे अमीनीचे काम करार करून नवावाचे मोहरेनसी सनद करून पाठविली ही सांगितलें कीं “तुझीं मदारुलमाहम त्याहारें व ऐक पत्र आपले नवें दिल्लें तें खाना पत्रेतों जागाजागाचे पैसे खोटे चालीचे

ते ते यांचें येथें अमीलांनीं पो। होतें तेही पाहाण्यास पो। आहेत अखलोफनें घ्यानांत येईल उमरखेडांत पैसा होणें तो दाहा मासे धजनाचा व्हावा ऐसी ताकीद कमाविमदार यास व्हावी आणि मुर्पाखलमुलुक यांचे पत्राचे उत्तराविपर्यंत आज्ञा व्हावी रा। उ १५ जिस्काद हे विनंति

श्री

ज्येष्ठ व ३ बुववार शके १७१५.

विनंति उपरि. वाळाजी खुनाथ यांची खानगी लौकर करवी तेथें रिकामे आहेत येथें कामें फार तटली यास्तव मा॥रनिव्हेस सत्तर रा। करावें रा। उ १६ जिस्काद हे विनंति

महाराष्ट्र इतिहास.

खर्ज्याच्या लढाईचा पत्रव्यवहार.

(गोविंदराव काळे यांचें दफतर; खासगी.)

श्री.

(शके १७१५ वैशाख वद्य ११ मंगळवार.)

विनंति उपरि “ येक हजार बंदुखा तीन नमोण्याप्रां॥, खरीद करण्याच्या, पैकीं पुण्यांत इंग्रजी व फरासीसी दोन मासल्याच्या भिळतात. त्या, नमोण्याचे बंदुखाहून, वजनास आदसेर पावसेर जाजती आहेत. ” इत्यादिक तें॥ लिहिल्या अन्वये मध्यस्तासी बोलले. नमोण्याच्या बंदुखा जुन्या, सबब नवे खरीदीच्या बंदुखा वजनास यापेक्षां अधिक हें कारणही सांगितलें. याजवर मध्यस्त बोलले कीं—“ थोर बंदुखाचे दोन नमुणे पाठविले त्याचमोजीब इंग्रजी व फरासीसी बंदुखा पुण्यांत भिळतात. नेमाप्रां॥ च्यारसे त्या व दुसऱ्या च्यारसे एकूण आठशा बंदुखांची खरीदी व्हावी. नव खरीदीच्या बंदुखा जुन्यांहून अलबता वजनास आदसेर पावसेर जाजती असतील, याची चिंता नाही. परंतु पुण्यात नव खरीदीच्या बंदुखा, याची किमत इंग्रजी बंदुखाची कशी व फरासीसीस काय पडतें? हे कांहींच गोविंदराव ह्यांनीं न लिहिलें व रघोतमराय याजकडूनही लिहिण्यात आले नाही; हे काय ” ? या प्रां॥ बोलले. त्यास इंग्रजी व फरासीसी बंदुखांची किमत चौकसीने लेहून पाठवावी. त्या प्रां॥ मध्यस्तासी बोलतां येईल रें॥ छ २४ संवाळ हे विनंति.

श्री.

(सके १७१५ वैशाख वद्य ११ मंगळवार)

विनंति उपरि “आलेमानी धाकटी बंदुख, नमोण्या करिता सांडणी स्वाराबराबर, यांनी येथून—सदरहू प्रा॥ दोनसें बंदुख खरीद करण्याकरिता—पाठविली त्या वेताच्या बंदुखा पुण्यांत मिळत नाहीत, ममईहून आणविल्या येतील परंतु सेधील जनपळास मिस्तर कीनवी दिलावरजंग याचे पत्र याचें सरकारातूनही पत्राविषयी मदारुळ माहाम यांस वीनंति केली ” इत्यादिक तपशील, तुमचे लिहिल्या बमोजीव, मध्यस्तास सांगितला यांनी उत्तर केलें कीं—“कीनवी दिलावरजंग हैदराबादेहून येथें अद्याप आले नाहीत, आल्या-नेतर पत्राविषयी त्यांस सांगू ” याप्र॥ याचि बोलण्यांत आले रा। छै २४ सवाल हे विनंति

श्री

(सके १७१५ वैशाख वद्य ११ मंगळवार)

पु॥ राजश्री गोविंदराव स्वामीचे सेवेसी विनंति उपरि. औरंगाबादेस तनल्याचे वसुळाकरितां कारकुन गेला त्याचें पत्र सरकारांत आले त्याची नकल पाठविली त्यावरून मै॥र समजला छ २२ शबाली मध्यस्तासी बोलण्यांत आले व सखो सिधाजी कारकुन तनल्याचे वसुळास औरंगानाद येथें गेला त्याचे पत्राची नकल घेवाचून दाखविली फकरुदौला व अजीमु-दौला दोघांकडून तनल्याचे ऐवजास दिलासिधें बोलणें हें मध्यस्ताचे ध्यानांत आणोन दिल्लें मध्यस्त बोलले कीं—“मुभेदाराचे घाल्मेठीमुळें ऐवजास दिवसगात लागली याठरती काहीं ऐवज जगधन याचे दुकानीहून व काहीं अजीमुदौलाकडून फरव्या करवितों ” परंतु “एकंदर तनला ऐवजाच्या येथून पेशजी केल्या त्याप्रॉ अहसनुदौला व रुपावत यांचे निय मारें वसुळ पामला असेल तो वजा जातां ततीमां ऐवज फाय राहिला हें

१ छ—चंद्र क्षणजे मुसळमानी तीथ ही १५ पर्यंत शुक्र पक्षाची व पुढे कृष्ण पक्षाची समजावी २ पुरवणी ३ मजकूर

नमजले पाहीजे. त्यास, ऐवज आळा किती व येणे किती याची चौकसी करून मागाहून लिहितों ” ऐसे तुहीं लिहिले. त्यास, बाकी ऐवज तनखा प्रों वसुल पावला तो वजा जाऊन, किती येणे त्याचा तां लवकर लेहून पाठवावा. त्या प्रो मध्यस्तासी बोलोन जगधनाचे दुकानावर व अजीमुदौला यांस निक्षूण पत्रे घेऊन पाठविण्यांत येतील— उत्तर सत्वर यावें. रा। छ. २४ सवाल हे विनंति.

श्री.

(शके १७१५ वैशाख वद्य ११ मंगळवार.)

विनंति उपरि.

१ “शमपुल उमरा बहादुर याचे षादीकारिता ममईचा जिन्नस खरिदी करविला. याजकरितां पंधरा हजारांची हुडी त्यांजकडील पाठवावी ” ऐसें लिहिले त्या प्रें॥ अजमसाहेब यासी बोलणें जालें. यांचे हणणे कीं “ ममईचा जिन्नस पाच सात हजारांचा खरिदी करविला. पंधरा हजार कशावरून गोविंदराव यांनीं लिहिलें ? ” त्यास, पांचसात हजाराचा यांनीं आणविल्या प्रों जिन्नस खरीद व्हावा. पंधरा हजाराचे प्रयोजन नाहीं. अधिक खरिदी करूं नये. याचे ऐवजाची हुडी याजपासोन घेऊन येकादो दिवसीं रवाना होईल.

१ “मोहराचे खरिदीच्या ऐवजाची हुडी लौकर यावी; ” हणोन लि॥ त्यास, येकादो दीवसांत हुडी रवाना होईल.

२ दोन कलमे. रा। छ. २४ सवाल हे विनंति.

छ. ३० रोजी रवाना टपा.

श्री.

मिती शके १७१५ ज्येष्ठ शुद्ध २ सोमवार.

राजश्री गोविंदराव स्वामीचे सेवेसी;

विनंति उपरि. तुम्हाकडील पत्रें छ. १६ व छ. १८ रवानगीचीं छ. २२

१ लिहिलें.

४ छ' २३ शवाळी पावली, याजपैकी काही उत्तरे पहिली पाठविली बाकीची न्यार 'जाली' एकादो दिवसांत खाना होतील सांप्रत इकडील सविस्तर मार मव्यस्तासी बोलणे जाले याजवर बाबाराव आम्हांकडे आले याचा ता। राजश्री नाना यांचे पत्रां लिहिले आहे, त्यावरून कळेल पेशजी इकडून खानग्या जाल्या त्यांसहित येकदर पत्रांची उत्तरे व तिकडील वर्तमान विस्तार लेहून पाठवें तुमचे पत्राचे जाव उरक खाना होतील रा। छ ३० मवाळ हे विनंति

मीहे जिल्का उर्फ जेष्टमास छ २ रोज मंगळवारी पत्रे उक्तेवर खाना

भी

राजश्री गोविंदराव स्वामिचे सेवसि,

विनंति उपरि, तुमची पत्रे छ १६ शवाळची येणे छ २१ भिनहूम पावली याची उत्तरे काही यापूर्वी रा केली बाकी राहिली ती सांप्रत पा आहेत दुसरी तुम्हांकडेन खानगी छ २९ शवाळची पत्रे छ २६ रोजी पावली त्याचीही उत्तरे हल्ली पा आहेत त्यावरून सविस्तर मार कळेल पहिल्या खानग्या पत्रांच्या येथून फार झाल्या, कितेक मारार्ची उत्तरे येणे आहेत ती व तिकडील वर्तमान पैहाम लिहून पा जावे रा छ २ मीहे जिल्का हे विनंति

श्री

(शके १७१५ वैशाख वद्य ११ मंगळवार)

विनंति उपरि, " लार्ड कार्नवालिस याजकडून तहनाम्याची याद नवाबाकडे आली त्या यादीची नकल येथून छ ३० साधानी तुम्हांकडे खाना केली ती नकल त्या खानगिचे पत्रांत पाठविली ठेसे लिहिले परंतु नकल आली नाही याचा शोध तेथे पहावा हल्ली दुसरी नकल पाठविली ते

१ ह्या दिवशी जेथेवरून वयठे गेले ४ बुधवार छ १७१५ हा मिसी पत्र बाराचा फरक होतो तो मुसलमाना व आपसी पद्धति मित असनामुळे होय

२ पाठविला ३ पाठविला

पावली. राजश्री नानांनी पाहिली. या उपरी भवति न भवति कग्गन उत्तरे,
 ठरेल त्या प्रा, पाठवीन. " हणोन लि।। त्यास छ. ३० मात्रांनी इकडून
 नकलसाहित पत्राची खानगी केली ऐसे असतां ' नकल आली नाही. '
 हे लिहिल्यावरून आश्चर्य झाले. येथे दफतरांत शोध बहुत करून पाहिला.
 परंतु खानगीचे समयी नकल केली ते येथे ताहीं, दुसरी नकल पाठविली
 ते येथे पोहचली. भवति न भवति जाली असेल. उत्तरे ठरल्या प्रा सत्वर
 लेहून पाठवावे. त्या प्रा मध्यस्तासी ब्रोलण्यात येईल. रा छ. २ जिल्काद
 हे विनंति.

श्री.

(शके १७१५ वैशाख वद्य १५ मंगळवार.)

विनति उपरि. मध्यस्ताचे पत्राचा जबाब, राजश्री नानाकडून छ १६ शवा-
 लचे खानगींत पाठविला तो छ. २१ रोजी पावला. मसविद्यावरून सविस्तर
 मार ध्यानात आला. पत्र मध्यस्तास जबाबाचे प्रविष्ट केले. कळात्रे रा छ. २
 जिल्काद हे विनंति.

श्री.

(शके १७१५ वैशाख वद्य ११ मंगळवार)

पु।। राजश्री गोविंदराव स्वामीचे सेवेशि,

विनंति उपरि. " बनबरी वगैरे बदोबस्तास बाजू राहून वलि हुसेन
 खा फौजसरजाम समवेत जाणार. गजिद्रगड • तालुक्याचाही बदोबस्त
 करतील " याची इतला लिहिण्याविषयी मध्यस्तांनी सांगितल्याप्रा।। पेशजी
 इकडून लिहिले होते. त्याचें उत्तर तुम्हाकडून आले कीं:—“ पापणापंत
 याचा कारकून पाच सहा महिने येथें आला आहे. राजश्री भाऊही
 होते. मोठे काजी याचे जलसे होऊन टिपु सुलतान याचे तहप्रा।।
 गावखेडी सोडून देविलीं; व तहपासोन वासलातिचा ऐवजही माघारा
 देविला. सनदापत्रे — कांही गुता राहिला नाही. रामराव दोचौ दिवशीं
 जाणार. " इत्यादिक लि।। मध्यस्तास सांगितलें. संतोष पात्रोन बोलले कीं,
 “ मोठी गोष्ट व चागली ती जाली. इतका प्रकार तेथे जाला. परंतु रघो-

तमराव याजकडून आक्षांकडे ये विपयींचा लेख अथाप आळा नाही येईल ”
या प्रा। बोलणे झाले रा। उ० २ जिल्हाद हे विनंति

श्री

(शके १७१५ वैशाख वद्य ११ मंगळवार.)

विनंति उपरि. “रोशनखानप्रकर्णी ता। लिहिल्याप्र ॥ राजश्री नाना यांज-
पार्गी पका निर्णय करून लिहितों” झणोन लिहिलें उत्तम आहे ! निर्णय
होऊन लौकर ल्याहावें त्याप्रा। यांसी बोलण्यांत येईल सैदमुजवरखान यांनी
वोंडो मोरेश्वर यांजला मध्यस्ताकडे पाठविलें मे।। रानिलेंनी कचे पके वास्तव्य
मध्यस्तास येकांती समजाविलें उदईक धोंडो मोरेश्वर यांस ममाती खाना
करणार, पारधे—कधी कोठे जाणार । रा। उ० २ जिल्हाद हे विनंति

श्री

(शके १७१५ वैशाख वद्य ११ मंगळवार)

विनंति उपरि “वराडचे खुर्चांमुळे दोन्ही सरकारचें नुकसान याचा
मक्षा ट्यऊन सांगतो याप्रा। पेशजी मध्यस्तांनी सांगितल्या अन्वये इकडून
लिहिले होयें त्यास खुर्चांचे लौकर ल्याहावें मार्गाचे रितीने उमरखेडचा
बंदोबस्त मदाकल्महाम करतील हें तुम्ही लिहिल्या प्रा। मध्यस्तास सांगि-
तले यांनी तिकडील प्राती, खुर्दा, कोणते माहली क्सी चाल याचे पैसे,
अधेले, पाठऊन देण्याकरितां सैदमुजवरखान यांस लिहिल्यावरून त्यांनी
बसमत, माहूर, वासीम, परबणि, हाटे उमरखेड—वराडी—इत्यादिक महाळचे
पैसे मासल्याकरितां पाठविले ते पुण्याकडे खाना कर्ण्याकरितां मध्यस्तांनी
आम्हाकडे पाठविले व तमाम प्राती अमुक माशांचा पैसा चालवा हा
नक्षाही ठरविला याच्या यादीही यांनी तयार करविल्या प्रा। देणार, ते घेऊन
मागाहन खाना करण्यांत येईल रा। उ० २ माहे जिल्हाद हे विनंति

श्री

(शके १७१५ वैशाख वद्य ११ मंगळवार)

विनंति उपरि वावले प्रकर्णी घगरे मा।। पेशजी मध्यस्तासी बोलण्यांत

भात्याचें योंपूर्वीं लि। आहे. छ. २३ रोजीं मध्यस्तासमीप रावरंभा असतां वात्रले संवंधीं पाटीलबाबा व कल्याणराव यांस आपलीं व बाबाराव यांचीं पत्रे देवाचीं या प्रा। बोलण्यात आले. त्यांनीं रावरंभा यास विचारलें. हे बोलले “कीं वात्रले पानगळीं आले तेव्हा बाजीद होऊन ‘ तीस हजार द्यावे ह्मणजे फारकत देतो ’ ऐसे बोलत असता ते समई फडच्या न केला हें बजाजी पंतास पुसावे. ” बजाजीपत बोलले “पंचवीस हजार, आह्मी वात्रल्यास व्या ह्मणत होतो. वात्रल्याचे ह्मणणे ‘तीस हजार द्यावे’ या प्रा। होते. ” रावरंभा बोलले:—“मागे असा सोयेवार फडचा होत असता तो राहून हली पंचवीस हजार तूर्त द्यावे, फडच्या पुढेच, तेव्हा ऐवज तरी वात्रल्यास किती ह्मणून द्यावा ” आह्मी बोललो—“ याचा जाव-साल पाटीलबाबापासी पडला. बाबाराव याचे विद्यमानेच ठराव झाला. त्यास विचारारे. ” त्यावरून, बाबाराव तर दरबारी नव्हते, हरराव यांस मध्य-स्तानीं विचारले. “जो फडच्या पंचवीस हजारावर पानगळी होत होता तो आता वात्रल्या पंचवीस उगेच वेऊन, पुढे पन्नास हजार द्यावे, पाउग लाख द्यावे हें बोलतो ह्याचे काय ” २ हरराव बोलले. “वात्रले काजिपेदलाल कोणाचे ऐकात्रयाजोगे नाहीत. ” मध्यस्तास ह्मटले “आपण येथिबयीं पाटीलबाबा, कल्याणराव यास पत्रे द्यावी. ” त्याचे बोलणे “कल्याणराव यास पत्र देतो, पाटीलबाबास देत नाहीं. कारण कीं वीडचे कजीये हजारों पडतील; त्याच्या भीड्या घालतील, यास्तत्र त्यास पत्र लिहित नाहीं. बाबाराव यांनीं राव सिदे कल्याणराव व आबा चिटणीस याजला पत्रें लेहून द्यावीं ” या प्रा। हरराव यास ताकीद केली. ‘आपलेंही पत्र कल्या-णराव यास देतो’ याप्रा। बोलले. पत्रे आल्यानंतर खाना होतील वाबले याचीं पत्रें रावरंभा यास आलीं. त्यात ‘कारभारी याकडोन फडच्या होत नाहीं’ हा गिल्ला करून लिहिलें: पत्रें रावरंभा यांनीं आह्मांस दाखविलीं. साराश रावरंभाचे दौलतीस चांगले पडावे ह्मणोन केले. तत्रापि असे पुढून त्याचे गावीं काही नाही; याप्रा। होते. मुगुटराव वात्रलेखनी आठरा हजाराचे

रोह्याकरिता वसिष्ठेदाराकडून मसाद्याबाबत ऐवज येणे येविण्या वात्र
ल्यांनी आझांस पत्रे व याद पाठविली सरकारचें पत्र मध्यस्तास आलें व
हरि नारायेण यांस बाबल्यांनीं लिहिलें आहे तीं पत्रें मध्यस्तास पावतीं झाल्या-
वर ठरेल त्या प्रॉ॥ लिहिण्यात येईल रा॥ छ० २ जिल्काद हे विनति

श्री

पु॥ राजश्री गोविंदराव स्वामींचे सेवेसीं

विनति उपरि 'बाबले प्रकणीं पत्रें तुझीं पाठविण्याचा ता॥ पेशजीं
लिहिछा होता. त्याप्रॉ॥ मध्यस्तासी बोलणें जालें' इत्यादिक पेशजीं लिह
ल्यावरून कळलें असेल मध्यस्तांनीं बाबराव यांस पत्रें देण्याची ताकीद
फेल्यावरून बाबराव यांनीं पत्रें आपलीं दिल्ली तीं रा॥ केलीं आहेत वि॥

१ पाटीलबाबांस

१ आबा चिटणिस

१ कल्याणराव

१ हरि नारायेण यांचे पत्राचें उत्तर

४

येकूण चार पत्रें खुलीं वेगोर्दे पा॥ आहेत प्रयोजन असल्यास देऊन
बंदोबस्त करणें तसा करून घ्यावा मध्यस्तांनीं 'आपलें पत्र कल्याणराव
यांस देतो' झणोन बोलले पत्र आलें झणजे स्वाना करूं. पाटीलबाबांस
मध्यस्त आपलें पत्र देत नाहीत याचा ता॥ अळाहिदा त्यांचे बोलल्या प्रा॥
लिहित्यावरून कळेल रा॥ छ० २ जिल्काद हे विनति

श्री

पु॥ राजश्री गोविंदराव स्वामींचे सेवेसीं

विनति उपरि "वजाजीपत व वशी व जामदार याजला दफ्ताराचा

१ विठपरशुराम-छात्री कलसत्या खुलाशाप्रमाणें

२ गोर्दे-डिक कावरावाशिनाय

तगादा रावरभा यांनी केला हे मध्यस्तासी आमचे वोलणे झाले; दर्याफ्त होणार” इत्यादिक पेशजी लिहीण्यात आलेच आहे. छ. २२ सवालीं दोन प्रहरास मध्यस्तांनीं जलसा केला. रावरंभा आले; वाबाराव व हरराव याजलाही बोलाऊन आणिले. वजाजीपत, वक्षी, जामदार आणून दफतरा-विपर्यांची भवति न भवति जाली. मध्यस्तांनीं आम्हांकडे येण्याविपर्यां सागोन पाठविलें. त्यास, अस्तमानी सावतखान यांस घेऊन जाण्याचे, सब्र दोन-प्रहरीं जावयास अवकाश न जाला. दुसरा चौपदार आला कीं ‘आपल्याकडून कोणास पाठवावे.’ त्यावरून माधवराव यास पाठविले. आडीच प्रहरपर्यंत जलसा जाला. ‘उदईक याच समयी निर्णय सागतो’ याप्रा॥ सागोन, ते दिवसी इतके जाले. अस्तमानी आह्मी गेलो तेव्हा जाला मा॥र मध्यस्तांनीं सागितला. ‘उदईक जलसा आणिक होणार’ याप्रा॥ वोल्ले. त्यावरून छ. २३ रोजीं मध्यस्ताकडे अगोदर रावरभा, वजाजीपत वगैरे गेले. दोनप्रहरा आह्मीही गेलो. वक्षीचे हतची एकंदर याद दफतराची पाहावी ह्मणोन मध्यस्तांनीं दिल्ली. त्यात कितेक दफतरे सरबमोहर; व कितेक बेमोहरेचीं याप्रा॥ लिहिलीं,—त्यातच वीवीकडील दफतर लिहिलें आहे. वक्षी-चे ह्मणणे—“वजाजीपंत दफतरें सागत गेले. मी लिहीत गेलो. जाम-दाराने उचलोन ठेविलीं”. मध्यस्त आह्मास विचारू लागले—‘ह्याचे कसे?’ आह्मी उत्तर केले ‘ज्याचे जिमेस त्याने द्यावे.’ रावरभा याचे ह्मणणे ‘दफतर लाल छीटाचे.’ वक्षी, वजाजीपंताचे वोलण्यात ‘पाढरे रुमालाचे’; जामदा-रास फुरसास केली, त्याचे ह्मणणे ‘वरता सफेत रुमाल आत छीटाचे लाल.’ याजवर मध्यस्तांनीं तर्क केला की.—दफतर कोठे गेले नाहीं त्यातच आहे. रावरभा यांनी पाहता ‘लाल छीटाचे नाहीं, वरते सफेत कपडा आहे, ह्मणोन सापडले नाही’ ऐसें त्याचे ह्मणणे. यानीं काहीं दफतर सोडून पाहिले नाहीं. त्यापक्षी तेथेच आहे. मोहराचीं दफतरे तितकीं आणावीं

१ सरबमोहर—सही शिका यथास्थित असलेलीं.

२ बेमोहरेचीं—मोहरच नाहीं अशीं

२००० म्यानचंद मारवाडी

८०० आंदाप्पा कौरपे

५०० सलमखान

२०० सुमाना माहर

१६९००

सोळा हजार पांचशाऱ्या घराता केल्या होत्या त्या माघान्या फिरल्या
सत्रव पेत्रज घारा या प्रा॥ रावरमा याचें त्रोलणें

श्री.

विनंति उपरि “सुरापुरकराकडील करार जाल्यांत तथा नाही वागवून
घेणें मंत्रीकडे व्यत्यास पडूं नये ऐवजही येतो व्यंकटराव टप्यावर असतील
त्यास जपावें गोपाळ आपा त्यांचे त्यांजकडे पाठवावा ” इत्यादिक लिहिलें
त्यास सुरापुरकराकडील मजकूर मंत्रीसी बोलण्यांत आला यांचें बोलणें
कीं—“ एक महिन्याचा करार असतां, आपण या कामाचे दरमीयान, बदल
खातर आपली, क्षणोन आठ महिने सत्रुरी केली शेवटी पैशास ठिकाण
नाहीं कितीही दिवस घाट पाहिली तत्रापि शेवटी हेंच याजकारितां सुरा
पुरकरास एक वेळ धोबीशी चमक दाखविल्याशिवाय त्यांचे डोळे उघडत
नाहींत हें पक्कें समजलें यास्तव हा उद्योग याजवर करणें जरूर. शेवटी
संभेट करणें तो आपले विचाराशिवाय होणार नाही परंतु कांहीं त्यांजला
समजू घावें ” या प्रा॥ बोलले आझी यांची उत्तरे केली कीं ‘ करार
बमोजीव ऐवज सुरापुरकराकडून येईल परंतु आपण वागवून
घेतलें पाहिजे ’ मंत्रीचें त्रोलणें “ आणीक किती वागवणें ? येक
महिन्याचे आठ महिने झाले अद्याप प्रथम दिवस वागविण्याची रीत अशीच
असते कीं काय ? हें आपणच सांगवें ” याजवर त्रोलणें फार जालें
गोपाळ आपाचा मा॥र यांसी बोलवा तर यांचे ऐवजास ठिकाण नाही
यामुळें यांची मर्जी नाईकावर म्हापा त्यांत गोपाळ आपाचा मा॥र बोलल्यास

पाटील बाबा कूच, ककून वानयडीवर आले, नदीकडील जमीन काळखट, दिवस पर्जन्याचे, हे कारण लिहिल्यावरून समजले कळम— १

“राजश्री नानास पत्रे अपाली येतात, वे जावाकरितां मजपासी देतात मला समाधान नाही सत्रव जात्र तटले वोमाट लेहू नये” क्षणोन लिा त्यास तुमची प्रकृत स्वस्थ जावी असेल नानाकडील पत्राचे जाव फार येणे ते तयार करून लौकर पाठवावे वरचेवर जाव येण्यास आळस करू नये कळम— १

रामचंद्र दादो यांच दोन लखोटे त्यांचे चिरजीव माधवराव यांस पावते झाले कळम— १

“सत्रकार, मराफ, मस्तवरांनी हात आटपले तमाम लोकांची दिवाळी निघतात” क्षणोन लि॥ त्यास पुण्यांत साहुकाराची आसी अवस्था हे गोष्ट कठीण ! येथील ही साहुकारांत हुंडीपांडी करण्याची दिकत फार तूर्त आहे कळम— १

“बावब्याहून ताईबाईकडून हरिकाळा आला मिरज प्रांती वगैरे पाऊस दोन तीन जाले पुण्याकडे पर्जन्य नाही” क्षणोन लि॥ त्यास मृग नक्ष त्राचे पाऊस कांहीं जाले न जाले ? धारण कसी ? हे ल्याहावे उकडेही पर्जन्य जाले कळम— १

“गंगाधरराव रास्ते यांस वेढ लागले, रामचंद्रराव वारल, बाळाजीपंत ढेकण्यांचा काळ झाला, लक्ष्मणराव व्यधिस्त, उदास, फाशिस जाणार, तुळ्य फेळी,” इत्यादिक लि॥ ते समजले ईश्वरी इन्टा ! कळम— १

२६

“दत्तपुत्र केडगांवकराचा घेणार, घापु व बाबा दोन्हीकडील संधान राहून त्रितियपंथ करणार,” हे लिहिल्यावरून कळले दत्तपुत्र फोणता घेतला ? सरकारांतून ट्याव फसा जाला ? हे कचे ल्याहावे कळम— १

“मारडकर घाईस आले, मी व आपाजी वात्राजी कांहीं मदत करून पाहातो” क्षणोन लि॥ त्यास देश, काळ, समय येक प्रकारचा यास्तय

मदत करणें तें बहुत समजोन पाहून करावी. पेच न पडे ऐसें जाल्यास करावे. कलम—

१

श्री.

विनंति उपरि. राजश्री कल्याणराव कवडे छ. १४ शवाळीं राजश्री नानाकडे आले. आपले खासगत कामाची विनति करून 'नवावाकडील कामे उगवावीं, मध्यस्तासी स्वच्छता असावी, हे काम मला सागून पहावे' इत्यादिक बोलण्यावर उत्तर जाले—कामें उगवल्यावर काय गुता? इतके जाले आसता वाहेर लोकापासीं जसा स्वभाव त्याप्रमाणे बोलणे. त्याच अन्वये इकडे मध्यस्ताकडेही वजाऊन पत्रे आलीं. हा मा॥रमध्यस्तानीं आह्लासी बोलण्यात आणिला. याचीं उत्तरे प्रत्युत्तरे, प्रथम मध्यस्त आह्लाच, मागाहून बाबाराव यांस बोलाऊन घेऊन, बोलणे जाले याचा कचा त॥ 'बाबाराव आह्लाकडे आले' इत्यादिक राजश्री नाना यांचे पत्रां लिहिल्यावरून कळेल. सारांश ज्याचा जो स्वाभाविक धर्म त्यानी त्या प्रे॥च करावे हा त्याचा मार्ग. समजणारास सर्व समजतें. तुम्हापासीं कल्याणराव घेऊन बोल्ले त्याचाही मा॥र समजला. या प्रकर्णां राजश्री नानास पत्रे लिहिलीं त्याची उत्तरे लौकर यावी. रा॥ छ० २ जिल्काद हे विनंति.

श्री.

विनंति उपरि, "होळकराकडील बापूजी होळकर व कासीराव याच्या व सिंघाकडील गोपाळराव याच्या परस्परे भेटी जाल्या; कलह राहिला." हणोन लि॥, ते कळले. त्यास, महारराव—तुकोजी बाबाचे पुत्र—मागाहून गेल्यावर मागतीं त्यानीं कलहास आरंभ केला, ऐसें ऐकण्यांत. तर वास्तव्य ल्याहावे. रा॥ छ० २ जिल्काद हे विनंति.

श्री.

विनंति उपरि. छ. १३ शवाळचीं आह्लाकडील पत्रे पावल्याचा दाखला छ. १६ मिनहुचे खानगींत तुही लिहिल्यावरून कळला. कलम—

१

“राजश्री पाटील बाबास समाधान नाही, सीतव्वर येतो, राजश्री नाना

ध तात्या समाचारास गेले होते, त्यांचे स्त्रीसही समाधान नाही ” क्षणोन लि॥, तें कळलें पाटील वाचास अलीकडे समाधान कसे ? हें त्याहार्जे कळम— १

“गोर्विंदराव गायकवाड यांस सरकारांतून वळें दिल्ली, परंतु सरजामी होऊन जाणें होत नाही, मानाजी गायकवाड बडोद्यात हुशारीने राहून सरकार नजरेचें संधान लाविलें ” हा ता॥ समजला सरकारांतून दोर्घांतून कोण टरेल हें त्याहार्जे कळम— १

“श्रीमतांची स्वारी हाथी ध वाघाची लढाई पाहण्याकरितां छ १७ रोजी गेली,” हें लिहिल्यावरून समजलें अलीकडे नवल विशेष त्याहार्जे कळम—१

“राजश्री परशरामपंत भाऊ तासगांवास गेले, मुल्ल जाळी, सांवताचे कामाकरितां फरवीरास जाणार, सरजाम फारितात, सरकारांतून तोफा खाना होणार ” क्षणोन लि॥ त्यास सरकारांतून भाऊकडे तोफा किती गेल्या ? भाऊ आद्याप तासगांवांच आहेत ? किंवा करवीरकडे ? हें वर्तमान आलें असल्यास त्याहार्जे सांवताकडून बोलणार सरकारांत येणार, जें टरेल तें लेहून कळ्यावें कळम— १

सागधानी लांकडाचा ध बंदुखाचा मार. लिहिला त्यास यापूर्वी येथून ता॥ वार लि॥ आहे त्यावरून कळेल कळम— १

कळमें सुमार साहा रा॥ छ० २ जिल्काद हे विनंति

श्री

विनंति उपरि.

१ “अजमसाहेब यासि वोळलें ‘सध्या हुट्या घेऊन पाठवाव्या’

१९००० ममईचे खरेदीवदल

३०००० मोहरा खरेदीवदल

४९०००

पंचेचाळीस हजाराच्या हुट्या सत्वर घेऊन पाठवाव्या दिवसगत लागो नये” क्षणोन लि॥ त्यास, ममईची खरिदी पंधार हजारांची फरव्याची नाही पांच सात हजारपर्यंत कर्णें ऐमें यांचें घालणें तेव्हां पांच सप्त हजार काप

देतील तो व मोहरावावत तीस हजार सदरहूंचे हुडीविपर्यां आहीं त्याज-
कडे सागून पाठविले. त्यास, “ प्रस्तुत हुंडी होत नाही. पुण्याचे हुडीचा भाव
साहुकारात सेकडा साडेचार, पाच, साडेपाच, असा असोन हुडी होत नाही.
याजकरिता ऐवज आपल्यापाशी देतो.” याप्राा यांचे क्षणणे. आमचें बोलणें
कीं एथे ऐवज घेऊन खरेदीचे तेथे उपयोगी काय ? अगर हुडावनसुद्धा
ऐवज दिल्यास हुडी करितां येईल. त्यास हुडावनसमेत ऐवज दिल्यास तु-
ह्यास लेहूं. ऐवजाचा भरणा कसा करतात त्याप्राा लेहूं. तोपावेतो तुम्ही तेथें
खरीदी न करावी. याजकडून ऐवज येण्यास दिवसगत लागल्यास ताण बसेल
यास्तव लेहूं तेव्हा खरेदी करावी.

१ “ शमपुल उमरा याचे पादीकरिता सरजाम आणावयास श्रीरामास
मुंबईस खाना केलें. मजपासी तर ऐवज नाही. तेव्हा मानुरकर का॥ दार
यांनी एकोणीस हजार ऐवज भरला. त्यापैकीं वारा हजाराच्या हुड्या करून
श्रीरामासमागमें दिल्या ” क्षणोन तुह्मी लि॥ त्यास वारा हजाराचाहि जिन्नस
खरीदी करू नये. पाच निदान साहापावेतो खरीदी करवावी. क्षणोन आज-
मखा यानीं सागोन पाल्यास मुजरद मनुष्यावरावर तुह्मी श्रीरामास मुंबईस
लेहून पाठवावे. १ “ सिदी इमामखा याचीं मोतीं खरीदी करणें. त्यास पु-
ण्यात माहाग, सवत्र मुंबईस खरीदी कराविली ” क्षणोन लिहिल्या प्राा सिदी
इमाम यास सांगीतले. ‘ उत्तम ’ क्षणाले. परतु फार दिवस जाले.

३

कलमे सुमार तीन राा छ. २ जिल्काद हे विनंति.

श्री.

ज्येष्ठ शु. ४ बुधवार शकं १७१५.

विनति उपारि.

१ राजश्री हरिपत तात्या व आवा चिठणीस तात्याचे वागांत भोजनास
गेले. तेथे खिलवत झाले. याचा ता॥ लिहिला व येथून तुह्यास कुफिया लि-

हिलें होतें, त्याची उत्तरें तुम्ही लिहिल्यावरून घ्यानांत आलें त्यास तुमचे लिहिण्यावरून तर खर्चातसें वाटतें जोपर्यंत हिंदुस्थानांत गेले नाहींत, तों पर्यंत आमची खातरजमा होत नाहीं

१ बेदरग्या गोष्टीविषई संज लि॥ येथें नाहीं बल्की मागील फडचे व पुढे स्वच्छता व्हावी ऐसी कल्याणराव यांची आजू क्षणोन लिहिलें त्यास ईश्वर असेंच करो !

१ साहासें चाळीस मोहरा खरीदी केल्या क्षणोन लि॥ त्यास तूर्त इतकेंच पुरें करावें याचा ऐवज व आणखी खरीदीचे ऐवजाची तरसूद करूं तेव्हा खरीदी करावी

३

कळमें सुमार तीन र॥ ठ २ जिल्काद हे विनंति

श्री

व्येष्ठ शु ४ बुधवार शके १७१५

विनंति उपरि “पुण्यांत दुखण्याचा शपाटा भारी ! सीतश्वरानें बहुत लोकांस हैरण करून पाडलें, कितेक जीवें गेले, कितेक दुखणाईत, कांहीं नव उमेदी, कितेक कुणकुणतात ” त्याचा नांविनीश्वार ता॥ लिहिल्यावरून फळळा मोठा उपद्रव जाला ! हल्लीं मृगसीतळई पडल्यापासोन शम जाले असेल तुमची प्रकृत आतां कसी आहे ? निस्तोप आरोग्य जाल्याचें त्याहवें या दिवसांत प्रकृतीस तुझीं फार सत्वधपणें जपून अवपधपण्यास आळस न करितां प्रकृत नीट राखावी चिरजीव तात्यास मधुरा जाला होता मोठी चिंता प्राप्त होती श्रीकृपेनें आराम जाल्यावरून समाधान वाटलें रा ठ २ जिल्काद हे विनंति

श्री

व्येष्ठ शु ४ बुधवार. शके १७१५

विनंति उपरि साहुफान्यांत येथें हुडयांचा भाव पुण्याचे हुंडीचा असा

जाळा आहे की एकनें च्यार, साडेच्यार, पाच प्रा येथें ऐवज घेऊन पुण्यांत हली सिक्क्याची शंभराची हुंडी करावी. याजकारिता साहुकार घरोवर फिरतात कीं 'पुण्याची हुंडी या.' परंतु भिळत नाहीं. असी चडचड हुंडीची जाली आहे. आत्माकडे दाहा पाच जण आले. हुड्या मागितल्या. दाहा वीस हजाराची हुंडी येथून केल्यास साप्रत सोयरी हुडावन मिळ्यावयाची चागली. परंतु तुर्ही पुण्यांतल साहुकारमराफानी दात आटोपिल्याचे लिहिल्यामुळे हुंडी न केली. 'हुंडी दहा पाच हजाराची करावी,' ऐसे तुमचे उत्तर आत्यास करू. नाहीं तर प्रयोजन नाहीं. उत्तर लोकर यावे. हा भाव पुढे ठरतो याचा नेम नाहीं. तूर्तकाळीं मात्र भाव याप्र॥ जाळा आहे. र॥ छ २ त्रिल्लकाद हे विनति.

श्री.

ज्येष्ठ शु. ४ बुधवार शके १७१५

विनंति उपरि. नेजवंत भारामळ यानीं सांगितले की " खासगत आत्मान मोर्ती पुण्याहून आणावयाचीं; येथिपर्यंत गोविंदराव यास लेहून मोर्ती आणाव्याचीं. त्याचा णेवज येथें देतो " त्यावरून मोर्त्यांचे किमतीचा अजमास व सुमारी मोर्ती वि. ॥

४०० कि॥ (किमत) मोर्ती, दाणें १००. दर ४ प्रा॥

६०० कि ॥ दाणे १०० दर ६ प्रा॥

९०० कि॥ दाणे ९० दर १० प्रा॥

२९०

१९००

येकूण मोर्ती सुमार आडीचशे, किमत दीड हजार. याशिवाय भावसिंग चौधरी जिनसीकडील यास जोडी नथेची—तीनसें, निदान न्यारसे, सेवटीं पांचसे पावेतो किमतीची—उत्तम. या प्रा॥ सदरहू मोर्ती खरीद करून पाठ-

वर्षी. क्षणजे ऐषज यांजपासोन येथे घेतां येईल ॥ छ. २ जिल्काद हे विनति

छ ६ जिल्कादी टप्यावर. खानगी पत्रें

श्री

श्येष्ठ शु ७ रविवार, शके १७१५

राजश्री गोविंदराव स्वामीचे सेवेसी

विनंति उपरि. छ. २५ माहे शवालची तुळी पत्रें पा॥ ती छ ३० माहे माारी पत्रली त्यांची उत्तरे—“ श्रीमतांस पत्र नवावांनी पा॥ होतें त्याचा जवावाचा तरजुमा हिंदवी पाठविला त्यास श्रीमताचें उत्तर तयार करविलें चिटाणिसास मसविदा करून लिह्या पत्र होऊन आलें क्षणजे खाना करितों ” क्षणोन लि॥ त्यास, त्या हेतूस्तत्र पत्र लिहिलें कीं श्रीमतांकडून त्याचें उत्तर ज्यासमयीं यावें तेव्हां न आलें नवावाचे पत्राचा जावही येथे येऊन पोचला तुझाकडून मसविदाही आह्मास आला आद्याप श्रीमताचें उत्तर नाही आतां जें उत्तर येणें तें, आधीं पत्र लिहिलें त्याचें उत्तर, कर्धत्तरी आलें इतकेंच फळ! ॥ छ ६ जिल्काद हे विनति

श्री

श्येष्ठ शु ७ रविवार शके १७१५

विनति उपरि. नवावांनी श्रीमतासी पत्र पाठविलें त्याचे जवावाचा मस विदा हिंदवी पाठविला त्यांत परस्परे नोका लाऊन जवाव लिहिला त्याचे कुन्हे घ्यानांत येण्याकारितां आलाहिदा पुरवणी तुळी लिहिली त्याप्रां अक्षरश मननांत आलें हा मसविदा मध्यस्तास वाचून दाखविल्यांत त्यां जला काहीं खुपी व्हावयाची नाही, हें ममजान त्यांस न दाखवितों मम विदा आपल्याजवळ ठेविला पत्र जवावाचें रघोतमराव यांजकडून आस्याचें वर्तमान समल्यावरून मध्यस्ताकडे कोन्हेरपत यांस पाठवून त्यांजला विष्या

रिले कीं श्रीमताकडून हजरतीचे पत्राचा जवाब खाना जाला. ऐमे आह्ला-
कडे लिहिले आले, त्याम पत्र आले कीं नाही? उत्तर केले कीं “ पत्र आले.
परंतु अद्याप हजरतीस गुजराणिले नाही. गुजराणिल्यानंतर पत्रातील भाव
काय याची इतन्ना तुतास होईल.” याप्राा बोलले. सा. छ. ६ जिल्काद
हे विनति.

श्री.

ज्येष्ठ शु. ७ रविवार शके १७१५

विनति उपरि. नवावाचे पत्राचा जवाब श्रीमताकडून खोतमराव याचे
पियमाने याजकडे आला. तो नवावांनीं मध्यस्त समीप असता वाचून पा-
हिला. छ. ५ जिल्कादीं मध्यस्ताकडे कोन्हेरपताम पाठऊन विचारिले कीं
“ श्रीमताकडिले जवाब आला तो हजरतींनीं पाहिला कीं नाही ” मध्यस्त बोलले
“ मी जवळ असता पत्र अश्ररशा हर्फवहर्फ पाहिले त्यावरून हजरतीची मर्जी
वहुन नक्का जाली, आणि बोलले कीं मागती याचा जवाब राव पत प्रधान यांस
भी लिहितो” याजवर मीं अर्ज केला कीं “ पुन्हां या पत्राचा जवाब लिहिण्याचे
कारण नाही, येकवेळ पत्र लिहिले. त्याचा जवाल तिकडून या तन्हेचा आला.
आता पत्र लिहिल्यानंतर तिकडून जवाब काय येईल? तकरारीने तकरार
बाढेल. यात फायदा नाही. सवव मागती पत्र लिहिण्याचे मवकुफ करविले.”
याप्राा मध्यस्त बोलले. सा. छ. ६ जिल्काद. हे विनति.

श्री.

ज्येष्ठ शु. ७ रविवार शके १७१५

विनति उपरि. नवावांनीं श्रीमताकडील जवाब आला तो वाचून पाहते
समई जवळ कोणी गृहस्थ होते. त्याजला कोन्हेरपत यांनीं पत्र वाचते सम-
ईचा प्रसंग विचारिल्यावरून त्यांनीं सांगितले कीं “ श्रीमताचे पत्र नवाब
वाचीत होते, ते समई नवाब हास्यमुखे वाचून वरचेवर हांसून बोलत होते.
त्यात मध्यस्तांनीं अर्ज केला कीं ‘ पीर मुर्शद ! या पत्राचा झाडून मजमुन
हजरतके खतका जवाब लेकिन् गुलामके उपर सत्र मारका ’ याप्राा मध्यस्त

अर्ज करित गेल्यानेतरही नवाव पत्रांतील मजमुन एक एक पाहून हांसत होते, याप्रा समीपचे गृहस्थाचे मुखें ऐकिलें त्यावरून लिहिलें असे साराश मध्यस्तांनीं सांगितलें त्यांत 'पत्र वाचून हजरतीची मिजाज खफा,' दुसरे वर्तमान, तेंच समयीचे, दुसऱ्या

३९।३६

कडून अंतरगींचें याप्रा, यावरून यांतील कयाम कसा तो पाहावा रा
छ ६ जिल्फाद हे विनति

श्री.

ध्येष्ठ शु ७ रविवार शके १७१५

विनति उपरि " ताटांत सांडलें काय ? घाटींत सांडलें काय ? पाटीलवावाही समजस। दौळतीची फाळजी सर्वास आहे दुसऱ्यांनीं तमापे पहावें हें कोणास गोड घाटेल कीं काय ? समजोन बहिवाट घाल्ली " हणोन लि। त्यास असेंच असवें हें चांगलें हीच इच्छा आहे। कळम १ " करनुळकरांचें फसें टरलें हें त्याहावें देहींकडे सिलसिला राखावा हणोन लि। " त्यास, इम्राहिमखां याचा कारमार करून मध्यस्तांनीं त्यांस पागदुरी बसविलें अलफखानाचें राजकारण पकें करून रणदुला येथें येणार. येथें आल्यावर फारभारही बोलण्यांत येईल सध्याचा काल वाजवीवर नाही जवरदस्त असेल त्याचा आहे आझी दो हींकडे सिलसिला ठेविला परतु घडणार असेल तसे घडेल ! कळम— १

" लांकडाचे खरेदीस ऐवज घावयास तात्यास आपण लि। कीं ' एक लाख वत्तीस हजार जगधनास पावले वाकी राहिला ऐवज तो आपण घावा । त्यास, मी तो तात्यासी उत्तर केलें कीं फमकसर दीड लक्ष पावले अ सतील त्यास ऐवज यापेक्षाई। अधिक पावला असाया आपण लिहिलें त्यांत थोडा याचें फसें आहे तें त्याहजयास आज्ञा व्हावी " हणोन ता। लिहिलें व त्याची याद पाठविल्यावरून समजलें त्यास तुझास समजाययाजेगी याद तयार करविली आहे एका दो दिवसांत रवाना करूं. त्या बराबरच्या पुर वणीचा जाय ता।। वार लेहू, हणजे सर्व समजण्यांत येईल कळम— १

“मालीटाकडून याद आली. त्याविषयी सलाह पाठीलवावांस पुसावी ऐसं ठरले. त्याचे घेणें होऊन ठरेल तसे उत्तर लिहीन” झणोन लि।। त्यास लौकर उत्तर यावे. कलम— १

“ नन्हूमलास तीन हजाराच्या हुड्या दिल्या. याचा ऐवज देतों. याउपरि हुडी होऊ नये. घासांमियाकडे माझा ऐवज घेणें त्याची याद मागाहून पाठवितो” झणोन लि।। त्यास हुंडी इतक्यावर करीत नाही. परंतु तुमची याद लौकर यावी, झणजे समजेल. कलम— १

“पालल्यांचे दोन सरजाम पाठविले. याविषयी वाळाजी हरि याचे लिहिले आले त्यास, येथून साडणीस्वार पाठवून सरजाम आणवितो. पसद पडल्यास घेताल. नाही तर मावारा खाना होईल. निदान—निदानची किंमत आज्ञा याची” झणोन लि।। त्यास सरजामाचे किंमतीची याद पेशजी टप्यावर तुळाकडे पा।। आहे. त्यात निदान किंमतच ठराऊन लिहिलें आहे. तेव्हाटप्यावर ठरत असल्यास ठेवावा. नसल्यास मावारा खाना करावा. कलम— १

“वालाघाट वगैरे वावतीची मामलत वाळाजी महिपतरायाकडील याचा मा।।र व वाजी खंडेराव सरदेशमुख याचा ता।। मागाहून समजोन उत्तर लिहिण्यांत येईल. कलम— १

“वासीमियांकडील तीन हत्ते जाले. त्यात दोन तर आलेच असतील. पैकी सखाराम अनतास साडे सत्तावीस जाता बाकी ऐवज रदकर्जास पावल्यास व्याज कमी होतें. रदकर्जास ऐवज पावला नाही, तेव्हा काय व्यवस्था ? याची समजूत पडत नाही.” झणून लि।। त्यास, तुम्ही लिहिल्याप्र।। हत्ते आले असत तरी तुमचे लिहिणे नीटच तीन हप्यात एक तो ऐवज निमे आला. याचा ता।। मागाहून लेहु. तेव्हा समजूत पडेल. कलमे सुमार आठ. पा।। ल. ६ जिल्काद हे विनति.

श्री.

ज्येष्ठ शु ७ रविवार शके १७१५

विनंति उपरि. “ औरंगाबादचे तनल्या बा।। वसूल किती व बाकी किती

याची याद पाठवितो ” क्षणोन लिहिलें परंतु याद येत नाही तुझाकडून याद येण्याचा उसीर यास्तव याद लौकर यावी कळम— १

“करनुळकराकडें ऐवज फसला येत्रिपर्यां स्वस्थ असो नये तगाद्यास कोणी पाठ्यावें भिवरायास फजीत करून ल्याहावें ” क्षणोन विस्तारें लिहिलें, तें फळलें त्यास तगाद्यास पाठविणें अथवा भिवरायास पत्र लिहिणें—दोहीतही फळ नाही अलफखानास येत्रिपर्यां आर्झी पत्र पाठविलें होतें त्याचा जाव आळा कीं रणदुलाखां बाहदुर तेथें येत आहेत दरवारचा जावसाल होऊन आपल्या तिही ऐवजाचें ते बोळतीळ त्यास रणदुलाखानही लौकरच येणार आहेत ते आल्यावर येत्रिपर्यां त्यांसि बोळणें होईल तें लिहून पाठवूं कळम १

“ बाळजी रघुनाथ यांस दिवटी आबदागिरीची नेमणूक आहे खिजमत गाराची नव्हती त्यास याद प॥ त्याजवर करार होउन यावा ” क्षणोन लि॥ त्यावरून यादीवर करार करून प॥ आहे कळम १

“ वसमतचे ऐवजाचें अद्याप ठरलें नाही निश्चय करून लिहितो याचें कारण दरवारची गोष्ट आजची पंधरा दिवसांवर जाती ” क्षणोन लिहिलें त्यास, यास उपाय तुमचा काय आहे ? परंतु कामाची खराबी ! कळम १

“ रावरंभाकडील तालुक्यास तगई देणें वीरेचे जाव हरिपंतास सांगून लिहिलें मागाहून पाठवूं ” क्षणोन लि॥ उत्तम आहे जाव लौकर याचे कळम— १

मारबकराचें दित्राळें वाजलें याचा ता॥ लिहिला तो फळला कळम १
दुखणी होऊन माणसे फार मरतात याचा ता॥, लिहिला तो फळला कळम— १

मुकुंद जोशी याचे इनामाचे दुमोहरी त्रिपर्यां वारंवार सूचना तेथें होती त्याचा वयान लिहिला तो सर्व फळला कोन्हेरपंतास या उद्योगास छविलें परंतु तुझी मुकुंद जोशी याची दुमोहरी सनद इतकीच मूचना लिहित असावी कळम— १

कळमें सुमार आठ र॥ ८ ९ जिल्काद, हे विनति

श्री.

ज्येष्ठ शु. ७ बुधवार शके ७११५.

यादी वाळाजी खुनाथ याजकडे आप्तागिरा व मशालची याची तैनात सरकारातून पावत आहे व खिजमतगार नि॥ आहे. त्यास तैनात पो। रोजमरा घावा लागतो. सा॥ (सत्र) महाराजांनी कृपा करून खिजमतगाराची तैनात आवलसालापासून सरकारातून करार करून देविली पाहिजे. तैनात दरमहा ५ पांच रुपये दरमहा येणेप्र॥ करार चाकरी वारमाही व कत्रज भाकार याही शिरस्ते वमोजीवि येणेप्र॥ करार.

छ. ६ माहे जिल्काद आर्वातीसईन सन फसली १२०३ मु॥ वेदर.

तैनातपैकी रोजमरा दरमहा रुपये ४ चार एकमाही रोजमरा नेमणुक येणें प्रा॥ करार.

तेरीख आवलसालापासून छ. २५ शवाल आर्वा तीसैन मयां व अळफ येणेप्र॥ करार.

छ. १५ जिल्कादी खाना पुण्यास टप्यावर.

श्री.

ज्येष्ठ व. २ मंगळवार शके १७१५

राजश्री गोविंदराव स्वामीचे सेवेसी.

विनति उपरि. तुह्माकडून फार दिवस जाले, आलीकडे पत्र येऊन तिकडील वर्तमान कांहीं कळत नाही. त्यास, हे दिवस पत्रे वरचेवर येऊन समजावयाचे. अशा प्रसंगी आळस होतो, हे चागले नाही. राजश्री नानाकडील पत्राचे जाव बहुत तटले. त्यासुधा तुह्मी आपले पत्राची उत्तरे व वर्तमान पैहाम लेहून पाठवावे. अलीकडे प्रकृत कसी आहे? दरबारास जाणें येजे इत्यादिकचा ता॥ ल्याहावा. इकडील वर्तमान, सिंदे, होळकर यांचे लढाई प्रकर्णी वगैरे नवाब व मध्यस्ताचे बोलण्यात आल्या अन्वये ता॥ म॥ राजश्री नाना यांचे पत्री लि॥ आहे त्यावरून कळेल. उत्तरे लवकर खाना करावी.

चार महिन्यापासून खासगत तुझ्यास पत्रे लिहिली त्यांतील नुकते व चुटके उत्तरे याषयाजोगे बहुत लिहिण्यांत आली, परंतु बहुतां पत्रांची उत्तरे आलीं नाहींत त्या गोष्टी मागती आठवत नाहींत तुमचे विसरण्यांत आले अथवा आळसामुळे किंवा दुखण्याकारितां उत्तरे न आलीं हें खरें उत्तर पत्राचें न आल्यावर चैन पडत नाहीं समजण्यात येत नाहीं याविशीं वारवार किति लिहिलें; लिहितां थकलों आतां ईश्वर तुझ्यास प्रेरणा करील ती खरी रा॥ उ १९ जिल्काद हे विनंति

श्री

न्येष्ट व २ मगळवार शके १७१५

पु॥ राजश्री गोविंदराव स्वामीचे सेवेसी विनंति उपरि. राजश्री जीवनराव पांढरे समशेरवहादर येथें आले भेट जाली यांनीं आपलें वर्तमान सांगितलें इतक्यांत तुम्हांकडील पत्रें आलीं कीं “ राजश्री हणमतराव सभापत यांचे विद्यमानें मारनिलेकडून कर्जाबाबत वगैरे ऐवज येणें याजकरितां सन १२०२ सालचे मोकाशाची मामळत त्यांजकडील आटकाऊन पांढरे मारनिलेकडे मामळतीचा वसूल न जाय ऐसा, वंदोवस्त व्हावा ” हणोन लिहिलें व ऐवज येणें त्याची याद पाठविली यावरून समजलें मारनिलेसही बोलण्यांत आलें कीं “ आमचे ऐवजाचा फडब्या जाल्यासिवाय मामळतीचा ऐवज तुम्हांकडे पावणार नाहीं ” या प्र॥ बोलून सजावस्वदौलाकडील आबराद निदूर दोनी माहालाचे मोकाशाचा ऐवज अनामत ठेवण्याविषई त्यास सांगोन वंदोवस्त केला सिद्दी इमाम याजकडील वेदरचाही वंदोवस्त होत आहे वसूल यापूर्वी हणमतराव यांजकडे पावला तो वजा जाऊन बाकी ऐवज अनामत राहिल कोटगीर, हुसें, पोतंगल घांसीमियाचे भरण्यांत सन १२०१ पावेतो आले पुढें सन १२०२ सालचाही ऐवज वद करविला जीवनराव यांचें बोलणें कीं “ आपले ऐवजास काय गुंता आहे! बाजवी हिसेवाचे रद्दें जा ऐवज असेल त्याचा फडब्या आपण टाऊन देतील तसा करीन ” आगचेंही बोलणें कीं “ बाजवा ऐवज आमचा ताध

वेऊ. गैरवाजवी होंगार नाही.” या प्र॥ जालें. रा॥ छ. १९ - जिल्काद हे विनति,

श्री.

ज्येष्ठ व २ मंगळवार शके १७१५

विनति उपरि. जीवनराव पांढरे यानीं एकान्ति घराऊ रीतीने बोलण्यांत आणिले कीं “ पहिलेपासोन आपल्याशिवाय दुसरे कोणाचा आश्रय नाही. आणि आपल्यासी ई॥पासून माझी चाल कशी हे सर्व ध्यानांत असेल. पुढेहि आपण सांगतील तशी वर्तणूक करीन. नेम करून देतील त्या प्र॥ राहीन. महालचा कारभारही सर्व आपल्याकडे ठेवून जशी नेमणूक होईल त्यात तफावत न येता चालेन. पेशर्जी ऐवज आपल्याकडील घेतला, तो आदा केला किती ? ऐसे असोन मजकडून माहालासमर्धी जो ऐवज पावला तो गोविंदराव यास पावला न पावला होहि कळेना. कारभारी याचे हाती मोहर देऊन मुखत्यारीचे काम सांगितले त्याची वर्तणूक व चाल कशी याचा वयानकारिता विस्तार ! गोविंदराव याजकडे तारि ऐवज पावला असल्याम चिंता नाही. माझे उपयोगावर आहे. ते न होता दरम्यान कळेल तशी धाडल केली आहे, दोन न्यार कलमावरून प्रत्ययासही आले. ई॥ पासोन न्याजकडे हिसेव येणे हेही केवळ माझ्याने होते असे नाही. आपले आश्रयावर होईल. आपला ऐवज एकदर व्याजसुद्धा किती ? त्यात वसूल पाहेंचून बाकी निवळ किती राहिला याचे वास्तविक समजावे. फडच्या करून ध्यावा. आपले ऐवजास मजकडून कसूर सहसा व्हावयाचा नाही ” या प्र॥ फार बोलले. आहीहि याची खातर जमा करून सांगितले कीं “जो ऐवज वाजवी असेल त्याचाच फडच्या करून घेऊ. कोणी गैरवाका समजाविल्यास ध्यानात यावयाचे नाही. हिशेबाच्या कन्या यादी आहेत त्या गोविंदराव यास लेहून आणवितो. ” या प्र॥ सांगितले. त्यास पाढरे याजसमर्धी हिसेव वाजवी ऐवजाचे असतील त्या यादी कच्या पाठवाव्या. बाकी राहिले ऐवजाची तडजोड करून घेता घेईल. यांचें बोलणे कीं “ हणमतराव यानीं गैरवाका सम-

जाविल्यावरून गोविंदराव यांनी याद पाठविली त्यांत पसतीशाची रकम किता हणोन लिहिली असा हिसेव येऊ नये खरें असेल तें लिहिलें यावें त्याप्र॥ हजर आहे ” याप्र॥ बोलणें त्यास हिसेवांच्या यादी जो ऐवज खर्चात दिल्या व व्याजसुधा हिसेव टरला तो तांवार लौकर यावा. रा॥ छ १९ जिल्काद हे विनंति

श्री

व्येष्ट व २ मंगळवार शके १७१५.

विनंति उपरि, जीवनराव पांढरे यांनी आपल्याकडील हिसेव आणिला त्यांत हणमंतराव यांचे विसमाने माहाल समंधी वगैरे ऐवज बहत पावला यांचे हिसेची फाजील निघते तुझाकडून याद आली त्यांत वाकीचा ऐवज येणें या हिसेवास व यादीस काहीच मिळत नाही यावरून हे याद हणमंतराव यांनी सांगितल्यामन्वये पाठविली ऐसे दिसोन आलें त्यास पांढरे यांजकडे जो ऐवज हिसेव ठरून वाजवी निघाला त्याच्या कथ्या यादी नफला आह्माकडे पाठवाव्या व जीवनराव यांजकडून फडक्या कसा करून घेणें याचेंहि खोलून लिहिलें त्याप्र॥ समजून होईल आपले ऐवजास यांचे काही वाकडेपणाचें नाही त्यापक्षां आपणही यांसि सरळपणें खरें तें सम जाविल्यांत काय वाव आहे ? जीवनरावही धोर उमदा मनुष्य ! पहिलेपासोन याची चाल दुसरी नाही पुढेही “आज्ञेप्र॥ सांगल तसी वर्तणक करीन ” ऐसे निखालसतेचें बोलणें त्याअर्था त्याचा खुलासा घराउ ठेहून पाठवावा व यादी हिसेव लौकर यावे रा॥ छ १९ जिल्काद हे विनंति

श्री

व्येष्ट व २ मंगळवार शके १७१५

विनंति उपरि, जीवनराव पांढरे यांचे व फारभारी यांचे वांकडे आलें त्यांनीं काही विषयार मार्गे पुढें न पाहतां मन माने तसी घूम केली आहे इत्थीं जीवनराव यांचे हणणें “आपडे मांडीवर मान आहे ” त्यापक्षां अन्याय

व्हावा हे कांहीं चांगलें नाही. व त्या करण्यात फायदा तरि कोणता ? वाजवी तेच का न घडावे. येविशीं तेथे तुह्यास कदाचित् रकारनामक याची भीड पडत असेल. त्यास येविशीं मुरवत व भिडेचा सकोच पडल्यास आह्मावर टाकून बोलावे ह्मणजे चिता नाही. परंतु भिडेमुळे वचनी गुतू नये. खरे वास्तविक ते खुलाशाने इकडे लेहून पाठवावे. तेथे तऱ्हे तऱ्हेने गैरवाका सांगितल्यास त्याजवर न जाता कचा हिसेव व कर्तव्य ते लिहून पाठवावे. त्याप्रा वदोवस्त कारिता येईल रा॥ छ. १९ जिल्काद हे विनति.

श्री.

ज्येष्ठ व. २ मगळवार शके १७१५.

विनति उपरि. गोपाळराव पाढरे तेथे आले आहेत. जीवनराव याचा त्याचा प्रकार तुमचे माहीतगिरींतच आहे. साप्रत जीव नराव याचे व कारभारी याचे वैमनस्य. यास्तव ते काहीं गोपाळराव यास चिमटा घेऊन फट उभा करतील. रकारनामक तुह्यास बोध करून नानाप्रकार समजावितील. ते मनात न आणिता, बोलतील ते ऐकून घेऊन आतून जीवनराव याचे लक्ष चित्तापासोन ठेऊन गोपाळराव समधी नवीन दरज काहीं न चाले, पूर्वी नेम जाला त्या प्रा॥ त्याने आपला दरसाल ऐवज घेणे तो घेऊन स्वस्थ राहावे, दौलतीचा कारभार जीवनराव याजकडे सर्व ठरल्याप्रा चालावा, ऐसा बदोवस्त जरूर करून ल्याहावे. कारण कीं जीवनराव याची चाल आपल्यासि बहुत घरोव्याची व निखालसपणे आहे. यात तथा नाही. तो प्रकार बदमामलीचे सिरोमणी, सर्व भाताचा वैश्वदेव करून पाहता कशास काहीं ठिकाण नाही. हा स्वभाव पुर्ता विचार समजला हे तुमचेही मनात आसावे. साराश गोपाळराव वगैरे हरयेक फट उभे राहिल्यास त्याचे निराकरण करून जीवनराव याजकडे लक्ष राखून बदोवस्ताच्या शकली ल्याहाल त्याप्रा येथें पके कारिता येईल. या गोष्टीचा वाच्यांश तेथें न होता येहतीयातीने या बदोवस्तात मन ठेवावे. जरूर ! रा॥ छ. १९ जिल्काद हे विनति.

श्री

श्लो० व २ मंगळवार शके १७१५

विनंति उपरि रघुनाथ बाबुराव साहुकार पुण्यांतील यांजपासोन जीवन राय पांडरे यांनी पेशजी मामळत समवे कर्ज वेतले होते त्यांत वसूलही बहुतकरून हणमतराय सभापत यांचे विद्यमाने पावला कांही ऐवज देणे त्यास, सांप्रत हणमतराय यांची चित्तशुद्धी नाही तुफान करून रघुनाथ बाबुराव यांचे देण्याचा तोदा मनस्वी समजावितील यास्तव त्याचे देण्याचा अजमास याजकडील वसूल काय पावला व बाकी राहिले काय ? हे तुम्ही समजोन घेऊन त्याची आकसात वदी वाजरी ऐवजाची ठरावून पाठवावी "नेमाप्रा ऐवज पावता करीन" ऐसें जीवनराय यांचे बोलणे, त्यास, हणमतराय यांचे समजावित्यावर न जातां रघुनाथ बाबुराव यांचा हिसेव खचित समजोन घेऊन ऐवजाची वापदा मुदत ठरवून ल्याहावे यास आळसाग्यांटे न टाकितो जरूर करून ल्याहावे गा उ १९ जिल्हा हे विनंति

श्री

श्लो० व २ मंगळवार शके १७१५

विनंति उपरि राजश्री रावराभा यांनी दफतराचें झट वजाजीपत वगैरेकडे ठाविले होते याची पंचाईत मध्यस्तापामी होऊन ठरले त्याचा ता॥ पूर्वी लिहिल्यावरून कळला असेल वजाजीपत व वक्षी व जामदार ऐसे दफतराचे शोधाकारिता हेरावादेस गेले होते तेथून दफतरें आणिली, बाजीम दाखविली त्यांत तें दफतर सांपडले बाजीनीं यांम सर्वास मांगितले कीं "आमचें दफतर आह्मांस सांपडलें" या प्र॥ जालें वजाजापत वगैरेवर आळ रिकामा आला होता तो दूर जाला तुम्हास कळ्यां सवन लि॥ असे मध्यस्थानी बाजीदग्वत आह्मांम सांगितले कीं "ह्माल—कागद सापडले ऐसें बाजीसाहेबांचें द्रवणें मुमा रक" क्षणोन आह्मी बोललों "नाह्म पेंच ग्राम्हाणार आणिला होता आतां

पार पडला." बाजी आम्हासी वोलले की "घरची गोष्ट मुषीरुल्लुमुल्लुकपर्यंत वजाजीनी कशास नेली?" याचे उत्तर त्यास आही केले की हा दोप वजाजीकडे किमपि नाही. माझी ताकीद वजाजीस होती कीं मुषीरुल्लुमुल्लुक याजपाशी गोष्ट न काढावी आणि आम्हीही याविसी वोललो नाही. तुम्हीच जामदार आदिकरून प्रथम मुषीरुल्लुमुल्लुक याजपाशी वेऊन गेला. नंतर मध्यस्ताचे बोलावण्यावरून वजाजीपतास पाठविले. ऐसे असता आपण वजाजीपत याजकडे फायप केली याचा दोप ठोवितात हे मलाच आश्चर्य जाले." याजवर बाजीनी काही उत्तर केले नाही. आणखीच गोष्ट काहडली. साराश मन्हाटे काबाडीचे ! ईश्वर या कारभारातून तुम्हास कधी सोडवाळ याचे नवस करितो. रा॥ छ. १५ जिल्काढ हे विनति.

श्री.

व्येष्ट व २ मगळवार शके १७१५

विनति उपरि. घटाल्याकडे दोन तनखावावत साडे चौतीस हजार रुपये येणे. त्याचे वसुलास तिमणा नाइक पाच महिने वसोन निकड सतत केली. तेव्हा पधरा हजार रुपये वसूल जाला. ऐवज त्याजकडील प्यादे वादरका समागमे देऊन नाइक मा॥र यानी खाना केला तो येथे पावला. पनास रुपये परत होऊन बाकी नन्हुमल याचे दुकानी जमा केला. 'बाकी साडे एकुणीस हजार येणे. त्याची निकड होत आहे. परतु दोन माहिन्यासिवाय तूर्त ऐवज हातास येता दिसत नाही." याप्रा॥ नाइक यानी लिहिले. मध्यस्ताची ताकीद घटाले यास पाठऊन निकड करणे तितका कारिता येईल. याजवर ऐवज वसूल, येईल तेव्हा प्रमाण. रा॥ छ १५ जिल्काढ हे विनति.

छ १५ रावरमा यानी

मागीनल्यावरून.

वृषेष्ठ व २ मंगळवार शके १७१५

राजश्री याशिराजीत राजमान्य राजश्री गोविंदराव स्वामीचे सेवेसी

पो गोविंदराव कृष्ण साा नमस्कार विनसिं तंपारि, येथील कुशल जाणून
 स्यंकीये लिहित जावें विशेष-मौजे शिरसांव पाा हवेली परेढा जागीर-रा
 जश्री राव रमाजी जयवत निवाळकर यांची-तेथील व मौजे देगाव पाा
 बारसी या दोगावचे सिवेचा कजिया बहुत दिवस साा पांच चाहूर जमीन
 आज पावेतों मोहगम पडिक आनामत असता साल्गुदस्ता मौजे देगाव व
 कादेल्यात्र पाा बारसी या दोगावांनी अनामत राण जबरदस्तीनें पेरळें तेव्हां
 शिरसांवकराचा त्याचा कजिया जाला बारसीकर कमाविसदारांनीं सरकारांत
 गैरवाका समजाऊन शिरसांवची जमीन-कदीम पांच चाहूर कजियाची व
 जदाड साडेबारा चाहूर येकूण-साडेसतरा चाहूर जमीन शिरसांव येथील
 जस फेली कमाविसदारांनी वाडा वांधून जमीन वहिधाटावयास लागले
 येथिषई रात्र मारनिले यांनीं तुहास पांच चार वेळ्य लािा शिरसावकर रयेत
 येक वर्ष पुण्यांत वसले परंतु वदोवस्त न जाला दिवस लावणीचे त्यांत
 याची जमीन देगावकर व कादेल्यांवकर जतीचे राण पेरतात साा शिरसां-
 वची रयेत उठोन त्रेदरास आली, गांवची खरावी जाली रात्र मारनिले यांचें
 लक्ष्णे कीं " याप्र॥ गैरवाजवी होणें हें उचित कीं काय ? " त्यावरून लि॥
 असे तरी साल्गुदस्ता मौजे मा॥राचा माल व ऐवज नेला असेल तो माघारा
 देवऊन वाजवीचे रुईने नवी जमीन रेटळी तिची मोकळीक व्हाया कर्णम
 पांच चाहूर कजियाचा निर्णय होऊन ट्येल त्या प्र॥ दोहीं गावांनी वतारिं
 येथिपीं तुहां राजश्री नाना यांस विनसिं करून वदोवस्त करून प्यावा
 रा॥ छ० १५ जिल्काद बहुत काय लिहिणें लाभ कीजे हे विनिनि

श्री.

ज्येष्ठ व. ३ बुधवार शके १७१५.

छ. १६ रोज खाना टपा.

राजश्री गोविंदराव स्वामीचे सेवेसी—

विनंति उपारि. जफरुदौलायहतेषामजग याचे बोलणे कीं “ माझे बापापासून श्रीमंताचे दौलतखा तुमचे दोस्तीचा सीलसिलांही कदीमपासून असें असता माझे कामावर आपण कांहींच मुतवजे होत नाही. हे अपूर्व आहे! पानगलचे मुकामीं मध्यस्त आलजपूरचे काम मजकडे सागत होत ते वेळेस आपण खातर केली असती तर माझे काम होतें. श्रीमंताचे दौलतखाह तुमची दोस्ती कधीं कधीं उपयोगीं पडावी ” इत्यादिक बहुत गिला केला. त्याचें उत्तर त्यांस दिल्ले कीं “ तुझीं ज्या गोष्टी बोलिल्ल्या त्या खऱ्या. परंतु इतके दिवस या विषईंचा तुम्हास खियालच नाही. जर खियाल असता तर आजपरीयेत स्वस्थ का बसलां? तुमचे बाप सरकारचे दौलतखा हें समजोन निर्मळचे मोहिमेचे वेळेस मद्रारुल माहम यानीं तुम्हांविषईं आमचे बरोबर नवाबास कित्येक गोष्टी सागून पाठविल्या तेव्हा हजरतींनी मान्य करून आह्मास सांगितलें. त्याजवरून ज्यांत तुमचें खैरखाहीची गोष्ट ती सांगून पाठविली. हजरतींनी ही मान्य करून लढाई मोकूफ करून तुम्हाकडीलजवाब सवालाचे इंतज्यारींत होत. सेवटीं तुमचे असंमजसपणाचे बोलणे पडलें: तेव्हा आह्मी लाचार होऊन निरोप घेऊन पुण्यास गेलों. सेवटीं जे व्हावयाचें ते झालें. आह्मी बोलत होतो त्याचे शताश तरी तुम्हास कांहीं लाभ जाहला? कांहींच नाही! त्याजवरून आमचे मनांत निश्चये की अद्याप दुनयार्यांचे उंच नीच गोष्टींविशीं प्रवीणता नाही. आणि तुमचे बापाची काय माई याची ही माहितगारी नाही. तेव्हां तुमचा विश्वास खातरजमा कोण तऱ्हेचा कसा मानावा? याजकारिता या गोष्टीचा गिला आह्माकडे नाही. तुम्ही हुषीयार जालीयावर पुढें तुम्हासच बरे वाईट कोणतें हे समजत जाईल.” ऐशा कितेक गोष्टी सांगितल्यावर सावध होऊन बोलिल्ले कीं

“ जें मार्गें जालें तें गुदस्ता आतां मदारुळ माहम यास माझी पास असावी
 माझे दौलतरवाहीचा सिलसिला - कायम करवा मदारुळमाहम व हरि-
 पंतजी यांस पत्र लिहून देतों हीं पाठवावीं माझे कार्याधिपतीं तुझी मध्य-
 स्तापासीं सई-करावी मदारुळमाहम याचि लक्षाखेरीज मी नाहीं। याची
 खातरजमा जसी प हिजे तसी करून देईन त्यांत खातर पडल्याचें नाहीं ”
 म्हणोन बहुमताप्रकार बोलिलें. त्यावरून त्याची खातरजमा केली. “ मदारुळ
 माहम यासही लिहितों उत्तर येईल नंतर टिकडील खातरजमेचा प्रकार तुमची
 बोलण्यांत येईल ” याप्रमाणें बोलण्यांत आलें आस्थाही लावून ठेविली आहे
 हा मजकूर राजश्री नानाम धुत करावा रा। छ १६ जिल्काद हे विनंति

श्री

२५ व ३ बुधवार शके १७२५

विनंति उपरि जफरदौलापहतेप्रामजंग यांनी राजश्री नाना व त्यांच्या
 याम पत्रें दिल्ली हीं पाठविली आहेत प्रविष्ट करून उत्तरें घेऊन पाठवावीत
 यांनी आमचे नांव लिहिलें आहे तिकडून पत्रें येतील त्यांत आमचे नांव
 झमावें किंवा नसावें याची सलाह राजश्री नाना, त्यांच्या सांगतील तमें करावें
 मनांत सशय आला याजकरितां लि। भासे पत्रांत दोस्तीचे खातरजमेचा
 मजकूर लिहावा उत्तरे लवकर यावीं झणजे खातरजमा त्याम घाटल. दिवम
 रा. न त्याची रा। छ. १६ जिल्काद हे विनंति *

श्री

२५ व २ बुधवार शके १७२५

विनंति उपरि जफरउदयला यांचे मनांत मध्यस्तापाशी यांनी साहित्य
 फेळीयांस माझे कार्य होईल मध्यस्ताची जात म्हटल्यास याचे उपयोगी
 तसे करतील परंतु याचा मोहभंग कशास करावा ? या अर्थी जंग यासही
 आस्था लावून ठेविली कीं प्रसंग पाहून मध्यस्तासा बोलण्यापासी येईल प्रयत्न
 तुमचा असावा त्या वेळेस आम्हांही साहित्य करूं इतके मधाचे ब्रोड लावून

ठेविले आहे. समयानुसार घडावयाचे तसे घडेल राजश्री नाना, तात्यास पत्रे आहेत त्याचे जात्र पाठविण्याची अडचण मनात येईल त्यास उगाच दोस्तीचीं पत्रे आलीं त्याचा जात्र लिहिल्यास बाद यावयाचा नाही. तहनाम्यांत कलम ओवले आहे. उपयोग काय ऐसे म्हणतील त्यास दौलत आहे तेथे उपयोग सर्वदा पडतच आहे कोणते वेळेस उपयोग पडेल त्याचा न्यमे नाही आपण होऊन पैगाम आला त्याचा मार्ग कुठित का करावा ? सिरसिल्या असल्यास उपयोगच आहे. यातील प्रकारं बहुत आहेत. प्रसंगोपात ध्यानांत येतील. याजकरितां पत्राचीं उत्तरे पाठवावयास आनुमान नमावा ऐभी विनंति करावी. रा॥ छ. १६ जिल्काद हे विनति.

श्री.

ज्येष्ठ व. २ बुधवार शके १७१५.

विनति उपरि. राजश्री बाबाराव मध्यस्तापार्शी बोलत होते कीं राजश्री तुकोजी होळकर यांचीं पत्रे मदारुलमहाम यास आलीं कीं सिद्यामी आमसी हा प्रकार उपस्थित जाहला, हा तेथील आज्ञाव्यतिरिक्त नाही त्यास त्यांची जमीयेत फार, इकडील थोडी, याजमुळे लढाईचा प्रसंग आतर जाहला. पुढे कसी आज्ञा ? केलें कर्म सिद्धीस तर गेलें पाहिजे याचें उत्तर लवकर यावें ऐसीं पत्रे आली त्याजरून मदारुलमहाम आदेशात पडले आहेत. पहावें काय जबाब देतात. याप्रमाणे वर्तमान ऐकिलें त्याजरून लिहिलें आहे. खरे खोटे नकळे. याचा शोध तुम्हांसही तेथे लागला असेल. लिहून पाठवावें. रा॥ छ. १६ जिल्काद हे विनंति.

श्री.

ज्येष्ठ व. १ मंगळवार शके १७१५.

भावसिंग चौधरी याने पत्र मागितले सबब.

राजश्री याविराजित राजमान्य राजश्री गोविंदराव स्वामीचे सेवेसी पो॥ गोविंदराव कृष्ण सा॥ नमस्कार विनति उपरि येथील कुशल जाणून स्वीकृतें लि॥ जावें.

विशेष राजश्री गोपाळ नाईक वानवले यांचा पेवज शंकरदास साहुकार
 हैदराबादकर याजकडे सतराशें रुपये मुद्दल याजकरितां घाचा मूल मनुळाल
 यांस पैठण येथें वानवले यांनी अठकाविलें येविषयी रोशनराव व भावसिंग
 चौधरी यांनी बहुत वेळ आम्हांस सांगितल्यावरून वानवले, यांस परें पा
 ठविली, परंतु मनुळाल याची सुटका जाली नाही सांप्रत भावसिंग चौधरी
 याचे मारिफात साहुकारी निगा सतराशें रुपये मुद्दल घेण्याची खातरजमा
 बगर्त मनुळाल येथें आव्यावर ऐवज घ्यावा याप्र॥ घेऊन वानवले यांस
 पत्र समागमें जासूद देऊन पैठणास पाठविलें त्यास मारनिलेनी मनुळाल
 यास मोकळीक करूं नये येथें पाठविल्यास उत्तम कद्राचित व्याज वगैरे भाड
 करूं लागली उ यास्तव तुम्हांस लि॥ त्यास शंकरदास याजपासी देण्याघेण्याचा
 भाव्हाळ करीं नाही बाबा वस्त्यांनी गाहण ठेवून चौधरी यानें मोटे बलानें
 साहुकाराव दून निशापासी केली आहे यास्तव व्याज वगैरे तंटा कांहीं एक न
 करितां मुद्दठ फड्यांत समजोन मनुळालास रोडून रवाना करवें आझापासी
 पोहचते करून घावे, या प्र॥ वानवले यांस तुम्ही परभार लेहून सदरहु प्रा॥
 अमलांत आणीत ऐसा बंदोबस्त करावा रा॥ छ २२ जिल्काद बहुत काय
 लि॥ छोम कीजे हे विनंति

छ २३ रोजी टप्यावर रवाना परें

श्री

शुभेष्ट व १० बुधवार मळे १७१५

राजश्री गोविंदराव स्वामीचे सेवेमी

विनंति उपरि तुमचे पत्रापो। मामलत समवे घासीमिया व मरबुल
 जंगाकई एवजाचा व जगधनाम पेवज पत्रल्याचा मार लिहिला होता,
 त्याचे जाव हली पा आहेत त्यावरून ता कळे राजश्री नाना यांस परें
 लि॥ आहेत त्यावरून दिनचर्या वगैरे धर्ममान कळे वरचेवर तिकडून पर
 रवाना करीत जाई इफडील पत्राचे जाव येणें फार तऱ्हे आहेत, छ, १२

जिल्कादची तुखांकडील पत्रे छ. १८ माहे मा॥रीं पावलीं, याचीं उत्तरे, उद-
ईक रवाना होतील, राा छ २३ जिल्काद हे विनंति, चिनापटण आखवार
पाा आहे हे विनंति.

श्री.

ज्येष्ठ व. १० बुधवार शके १७१५.

विनंति उपरि घासीभीया व सरबुलंदजंगा बाबत तीन हप्त्याचा ऐवज
येणे दोन हप्त तरि जगधनाकडे पावले असावे ऐवजाची व्यवस्था कमी २ आज्ञा
यात्री हणोन ताा लिहिलेल्यास उभयतांकडील ऐवज महमद अजीमखां यांचे
मारफातीनें आला त्याचे झाड्याची याद आलाहिदा ताा वार लिहिल्यावरून
कळेल, सरबुलंद जंगाकडील ऐवजाचा फड्या जाला थोडी वाकी येणे रा-
हिली, घासीभीयांकडे भरणा भारी कारमार ब्रोडग्रस्त, आरंभापासोन खांसाब्रास
निकड करण्यांत गुंता नाही परंतु आजपर्यंत ऐवजाची सरबराई जाली नाही.
तीमाराव व गोविंदराव पालीमलार दोन आमीलाकडून वसूल तीन्याणव हजार
पांचशे पावला, काहीं माहली मामलेदाराकडे फड्या होऊन रसीदाही आल्या,
न्या रजु करण्याकरितां चिमणलाल आला होता, साप्रत तिमाराव ही आले,
खां साहेबास निकड लाविली आहे, पाच सात दिवसांत हिसेव रजु होऊन
बाकीचा फड्या कसा करून देतात हैं समजोन लिहण्यांत येईल, राा छ
२३ जिल्काद हे विनंति.

श्री.

यादी महमद अजीमखां यांजकडे घासीभीयां व सरबुलंदजंग यांजकडील
माहाला बाबत स्वराज्याचे मामलतीचा ऐवज येणे ताा मन १२०१
पावेतो,

१६९४९४४३३ त्रिमोजी बदस्तेऐवज मारनिळे १० १० १० रुपये

१६८६९४॥-॥ सरबुळदजंग बा।

४००७९९॥-॥ घातीमीयां बा।

१६९४९४४३३

ता

४६९४९४४३३ तीन हफ्यांनी व्यावे

१००००० रमादा रजवासीकरिता

तहकूफ ठेविले ते

१६९४९४४३३

११६६॥३॥ अजाती सरबुळदजंग यांजकडील रसीदाची रुजवस्त पा

नगली मा विठ्ठल बाबा व भवानीपंत यांनी करून

बाकी आठेचाळीस हजार काढडंठी होती, त्यांत

कितेक कष्टमें हॅली हिसेवी सरबुळदजंग यांजक

लागू जाली सर्व इजाफा—

१७९९९०॥॥=

रुपये

१७०६३४४३३३ सरबुळदजंग यांजकडील

१६०६७ मा श्रीमलराम आमीन पा आरु

जोटी ७९०० किता

२९६७ किता

६००० माह्याजी खंडेराव

तनखा प्रो

१६०६७

३०००० रामचद्र, जोसी साहुकार यांजकडोन रोख.

२५३४७ जिवाजी बाबुराव आमीन नीलगेकर यांजकडोन

१२५०० किता

९०००

३५००

१२८४७ देविले सखारामे अनत

९०००

३८४७

१२८४७

२५३४७

१४६५३ तनखा सिर्दा, इमामवा, यांजवर पा॥ चितापूर
ऐवजी.

४४९१- जीवाजी बाबुराव याजकडून रोख वसूल.

१८३७९ तनखा ता॥ मानुर वसूल गोविंदराव भगवत
याजकडे.

६५७४२॥॥ रसीदा मामलेदारास माहली वसूल पाव-
ल्याच्या रुज.

१७०६३४४॥

९३५०० वासी मियांकडील

६०५०० तिमाराव हारि.

१०००० कि॥ रोख.

४८००० कि॥ चिटी.

२५०० मा॥ जमनादास

६०५००

३३००० गोविंद खुनाथ अमीन पाली मलार
 २५००० किता
 ८००० किता

३३०००

९३५००

२६४१३४/३५

पो। भादा _____ रुपये

९६३९८ मंगाराम

८०९२५ रदकर्ज जगधन माहु
 २८००० रामचंद्र जोशी पो।
 ९००० जिवाजी बाबुराम पो।
 ८००० १०००

१८९२५ सिमाराव हरि पो।
 ९९२५ ९०००

२५००० गोविंदराव पालीमलार पो।

८०९२५

४००० गणपतराव न्यकटेश

२००० रामचंद्र जोशी पो।

२००० जिवाजी बाबुराम पो।

४००० /

११४३३ जामुद सेनानी व डांकवाले व चेनापटण.

१०००० गु॥ गोविंदराव भगवंत.

निमाराव हारे पो॥ झाडा

मा॥रनिले पासी.

१४३३ वरात सरकारची.

मु॥ माहदाजी विठल २.०५९

पो॥ आदा गोविंदराव

याजकडून १२६ पुण्यात

५०० चिटी मुरुम.

६२६

बाकी ~~-----~~ संपये

११४३३

४० रामचंद्र गुणाजी, यास रोशनखान घसेहुकर

याचे तहकी कातीकारितां खाना सेहुखर्चास

रोख रोख

९६३९८

१०६३२२।=। मामलेदार स्वराज्याकडील यास आदा

२५६७ गोविंदराव कृष्ण बाबती पा आलंदगुंजोटी

सन १२०१ वा ६५६७ पो पेशजी बालाजी

व्यंकटेश याचे विद्यमाने वसूल ४००० बाकी

हली वि॥ त्रिमलराव.

६००० फतेसिंग भोसले मोकासा पा सारबाड जगदेव
राव कोकाटे व॥ गु॥ रामचंद्र गुणाजी रेख

२२३२॥ गोविंदराव कोकाटे मोकासे पा वासरव ता सीर
फूर बाकी ता सन ११९९ रुपये २९३२॥ हा
पर पो॥ हैदराबादी नस्त वसूल ३०० बाकी
हलि गु॥ जाती भास्कर.

२७९०० रंगो प्रह्लाद मा सखाराम अनंत
१२८४७ गु॥ जिवाजी बाबुराव
९००० ३८४७

१२८४७

१४६९३ जनरवा सिदी इमाम

२७९००

१४०० गोपालराव धोंडेदेव तळगावकर ता मुग्ग
पा उदगीर बाकी ता सन ११९९
रुपय २००० पो॥ आदा
९०० पुण्याम नि॥ गोविंदराव भगमत
१०० हैदराबादी जयराम गोविंद कारकून
नि॥ मशारनिरे

६०० बाकी हष्टी

६९७४२॥२ रसीदा सर बुन्देजगाफडा मा
मन्दारास माहलि वसूल पाव
ल्याप्या आप्या त्या

८८० गोविंदभट मोकार्सा मौजे मुधोळ पा।
निठूर बाकी ता। सन ११९९ हा।
पट राहिले ते.

१०६३२२।=।

२०२७२०।=।

बाकी सिलक ————— रुपये

६१४१३।।-

ता।

८३०० तिमाराव हहि ४८०० पौ।। वसूल

रुपये ३९७०० बाकी येणे.

(१९) १४९९ व्यंकटीदास यांजकडे सिलक.

१८४७६।- गोविंदराव कृष्ण याजकडे.

६००० भाहदाजी खडेराव तनखा पा।।

६९६७ गोविंदराव पालि मलार ८००० पा।

१९०० जिवाजी बाबुराव ३९०० पा।

४००९ नन्हुमल पा।

४४९।- जिवाजी बाबुराव नगदी.

१८९१६।-

पो रामचंद्र गुणाजी ग्वर्चीस

४०

बाकी ————— रुपये

२९३७९ गोविंदराव भगवंत याजकडे.

७००० रावरंभाजी जयवत निवाळकर,

१४९०० गु॥ धर्कटीदास
 ३००० रा॥कर पो
 ९९०० जगवल हा॥
 ३९०० २०००

१४९००

२९०० मा॥ जमनादास भावल पो

१००००

पो खुडी खुशालधंद कित्तनदास याजवर
 नहुमलाकडे जमा १०००० बाकी येणे

१८३७९ ता॥ मानुर हा॥ तनखान्वा एषेअ

२९३७९

६००० नहुमल याजकडे १०००० पो रोख
 १७६७॥ रोख सीलक

११४१३॥-

बाकी ऐवज महममद अजीम खां याजदून
 येणे

रुपये

३११४९६॥=

ता॥

४१९७॥-॥ मर मुल्दजग याजकडे जमा

१७४८३१॥॥

पैकी वसूल १७०६३४८॥

बाकी येणे

रुपये

२६४॥-॥ मा॥ निले कडोन

३९३२॥ बाकी जिवाजी भामुराख,

१४१९७॥-॥

३०७२५२।-। सरदारदौला याजकडोन जमा,

४००५७२।=॥

पो वसूल ९३५००

वांकी येणें

रुपये

३०७२५२।-॥

३११४५६॥=

श्री.

यादी ऐवज झाडा सन १२०२ सला सती सईन मया व अलफ
जमा

रुपये

३०००० सरकारातून हुंड्या पुण्याहुन वि॥ गोविंदराव भगवंत खुशा-
लचंद किसनदास वगैरे साहुकारावर आल्या ३ व्याजबाबत.

२८५०३ सोमभूपालराव गदवालकर याजकडून.

२५००० हारो खा असल.

३ जासुदास खर्चावा॥

३५०० व्याजहा॥ हिसेव.

२८५०३

५८५०३

रुपये

५२००० सरकारांत रदकर्ज जगधन साहु.

३०००० साहुकारी हुंड्या हा॥

२२००० गदवाल कराप्रा॥

१२०००

१००००

२२०००

५२०००

१०० गोविंदराव कृष्ण गदवालकराप्रो रोख

१२७० गोविंदराव भगवंत यांत्रकडे गणेश उकराप्रो

१००० वरात मलेगीर ना॥ भागवत

२७० वरात सुब्रह्मण्याचार्ये

१२७०

४३३ परत व्याज मलेगीर ना॥ व सुब्रह्मण्याचार्ये यांचे वराते हा॥

१८१०३

वाकी गदवालकराकडून ————— ३०० रुपये

श्री

श्रेष्ठ व १० बुधवार शके १७१५

विनंति उपरि जगधनाकडे रदकर्जी ऐज पात्रला असात्रा पाहिले हस्यावावत
 टीडलक्ष व गदवालकरावावद साडेवात्रीम व घटाले साडे सतरा व हुंड्या
 वावत तीस व वसमतेपो वीस हजार या प्रा॥ दोन लक्ष चाळीस हजार
 पावले असावे ऐसें असता येक लाख वतीस हजार पावल म्हणोन लेख
 हे कस्य येविपी ता॥ लिहिले, त्यास मामलेदारा बाबत ऐवज आजपर्यंत आला
 व गदवालकराकडील हुंड्या वावम तीस हजार एकदर जमा धरून याचा आडा
 दोन याती आलाहिता पाठविल्यावरून घटाल्याकडील पंजरा हजार आले पो
 परत वजा पनाम जाता चौटा हजार नऊशें पनास रुपये नहुमल याचे
 दुकानी जमा केडे आहेत वसुमतेपो वीस हजारलि साहुकान्यांत आत्म
 जगधनाकडे दिले असते परंतु वसुमतेचे ऐवजाची परवानगी पाठीतो ऐसें
 तुम्ही लिहिल्यावरून ऐवज साहुकान्यांत ठेविला परवानगी अद्याप आली
 नाही त्यास घटाल्या वावत व वसमतेचा ऐवज जगधनाकडे ध्यावा ऐमें लि
 हिल्याम भरणाकरिता येईल उत्तर यावे दुसरे वीस हजार वसमतचे मनव्या
 वावत खोल्याम पडले आहेत, याजविपी दोन चार थंड लिहिले अमता

उत्तर नाटी यास काय करणे । येक वेळ नानाम स्मरणपूर्वक यादींत लिहून पुढाचे म्हणजे पहिले श्रीम हजार घेतले त्या सुद्धा माघारे यावे किवा कसे हे समजेल. पुढे तीन यायाचे ने घ्यावे न यावे होई समजावे म्हणजे तसे करा-
वयाची येईत हे काम निजेंप अटचणीचे नाही. या विषई राजश्री नानाचे पत्र वेऊन पाठवावे. म्हणजे पुढे पाठी चागले गा छ २३ जिल्काद हे विनति.

श्री

अंश व. १० बुधवार शके १७१५

विनति उपास

पात बाल्याघाट येथील मामळत मन १२०२ चीनले गावकर व लढगीर-
रुग्गानी केशी गाजी बाकी बाल्याजी महिपतराव यांनी लिहून दिली. त्या-
प्रो। पंचवीस हजार त्यास यावे. बाकी नवें मामळदारानी निशा केली. दोघा-
चाही पत्रज एकदाच देणे लागेल, आपण जमा करून ठेविल्या असेल हणोन
श्री। न्यान बावतीबात्याचा ऐवज ता॥ १२०१ पावेतां एकडर वासीमिया
मगबुलदजगाचे मरण्यात आह. वसूल आला त्याचा झाला लिहित्यावरून कळेल.
बाकी ऐवज वासीमियाकडून आण हणजे जमा होईल. बावतीबात्याकडे मा-
हली वसूल पावल्या, तो वजा होऊन हिसेवी बाकी निघेल ते घ्यावयास येईल.
कलम १

बाजी खडेराव सरा॥ मुग याचे हप्या वा॥ ऐवज देणे ते हाका मारितात,
ऐवजाची निकट करितात. ऐवज रोख असावा आगर नवावाचे रदकर्जास
पावावा म्हणोन लि॥ त्यास बाजी खडेराव यास ऐवज देणे पेकी हरीपतास
रोख दहा हजार तुम्ही दिले आहे शिवाय माहली फडचे होऊन रसीदा
आल्या. हिसेवी बाकी राहील त्याची रुजुवात त्याजकडील लक्ष्मण सगो येथे
आहे त्यासि करून जो ऐवज देणें तो वासीमीयाकडून ऐवज आला म्हणजे
घावयास येईल, अथवा तुम्हाकडे पत्र पाठवू त्या प्रो॥ तुम्ही तेथें द्यावा.
कलम १

दोन कलमे खाना छ २३ जिल्काद हे विनति.

श्री

शुद्ध व ११ गुन्वार सक १७२५

छ २४ रोज खाना टपा पुण्यास

राजश्री गोविंदराव स्वामीचें सेवेसी विनंति, उपरी तुम्ही छ १२ जि
ल्हादची पत्रे पाठविली ती छ १८ माहे मजकुरी पावली त्याची उत्तरे

१ राजश्री आवाचिटणीस व तात्या जोसी यांस बेदरी पिकदाण्या पाहिजेत
याजकरितां चार पिकदाण्या चांगल्या घेऊन पाठवावयासी आम्हा म्दणोन
लि। त्यास नवात्र येथें आल्यापासून जकातीचे उपद्रवामुळें माळ निघत
नाहीं कारीगराचे मुचलका घेतले आहेत याजकरितां पिकदाण्या मिळत
नाहींत पूर्वी बेदरी सरंजाम फर्मायेपी आम्ही करविला त्यांत पिकदाण्या आहेत
बाल्जाजी खुनाथ यास सागून व्यापैकीं प्रस्तुत दोन पिकदाण्या चांगल्या बारा
मतींन आणवून उभयतां दोन घ्याऱ्या कलम

१ मिस्तर मालीट यानें सरकारांत विनंति केली कीं दिलखरजंग यास लाड
साहेबाचें पत्र आलें कीं नवाबाचा इरादा पुण्याकडे यांत आमची खुपी नाही
ऐसे नवाबासी स्पष्ट बोलवो, त्यास यांचा उद्धार मध्यस्त आपटे जवळ करि
तात किंवा जिरवितात हे समजवें क्षणोन लि। त्यास मध्यस्ताचा उद्धार
अद्याप निघाला नाही उणेपणाची गोष्ट याजकरितां कळविणार नाहीत असें
घाटवें कलम

१ होळकर यांचे पुत्र महाराव गेले यांनीं बापु होळकर यांचे विद्यमानें
सिंघाकडील गोपाळराव यासी स्नेह जाला असतां तो मोडून पुन्हा विरुद्ध
फरून लढाई केली पीकस्त खाऊन फरारी झाले याविषयीं दोन तीन पुरवण्या
तपनीळ्वार लिहिल्या याजवरून सर्व मजकूर ध्यानांत आला आर्माकाचे बुद्धीनें
जें करणें त्याचा परिणाम समज कचा आहे, परंतु बादलौकिक वाईट झाला.
कलम

१ इप्रजासी व फरासिसासी लढाई विलायतेंत सुरु जाली याचा तपासिले मजकूर लिहिला तो कळला. येथेहि हें वर्तमान कळले, त्याजरून राजश्री नानांचे पत्रांत पेशजी लिहिले आहे. कलम.

१ मालीट वगैरे बोलणें लिहितो हणोन राजश्री नानांचे पत्रांत दाखला कोंठें नसावा हणोन लािा तें समजले. तसेंच घडले. कलम.

१ कोणी मुसलमान स्वार ठेवीत होता तो धरला, वीडवाल्याचे नांव घेतो. लोक ठेवावे त्याचा दस्ता ऐवज व्याज वगैरेचा तपसील लिहिला तो सर्व कळला.

त्यास स्वीारापासून दस्तऐवज लिहून घेणे तो संप्रदाय येथील संप्रदायास मिळाला. गुंता नाही. यांस वर्तमान कळले, दबून राहिले, बोलत नाहीत. कलम.

६

साहा कलमखाना ल. २४ जिल्काद हे विनंति.

श्री.

ब्येष्ठ व. ११ गुन्वार शके, १७२५.

विनंति उपरी. “आवरगावादचे तनरव्यापैकीं आजपावेतो वसूल आला त्याची याद पाठविली त्याजरून ध्यानात थेईल. मदारुलमाहम रोज कळवितात तेव्हां उगेच खाले पाहवे. असो! हालीं वसूल जाऊन बाकी येणे त्याची याद पाठविली. मनन होऊन मध्यस्तासि बोलोन जगधन सावकार याजवर चिठी द्यावी. अथवा रद्द कर्जा ऐवज काहीं देऊन बाकी जगधन यांजवर चिठी द्यावी. सारांश ऐवज याउपारि सत्वर ठिकाणी लागावा म्हणोन लो। ” त्यास तुमचे लिहिल्याप्रमाणें मध्यस्तासि दोन तीन वेळा बोलणे जाले. तुम्हाकडील वसूल बाकीची याद आली ती बाजिनम यास दाखविली. त्याजरून याचे येथे बाळाजी नायक व आहन नुदौला याचे मोहम्मदी वसुलाची यादी आली आहे, एक लाख येकावन हजार दोनशे

रूपये सब्बा तेरा आणे १५१२००॥१। याच्या रसीदाच्या नकलाहि आल्यात, त्या याणी दाखविल्या त्यास तुम्हीं यादी पाठविली त्यास व यांज कडील वसूलाचे यादीसी मुकाबला पढत नाही वाकीचे ऐवजाची चिठी जगधन याचे दुकानीं यावी याजपैकीं कांहीं ऐवज रदकजात लाऊन घावा हुंदावणीचा मा॥र तुमचे लिहिण्याप्रमाणें दोन र॥ा सेंकडा बोलण्यात सरासरी आला आहे येथिणीं मध्यस्ताचें बोलणें कीं मी याचा मा॥र राज्याजीसी बोलतो ते तुम्हांस सांगतील त्यास पाच सात दिवस राज्याजी आपले लग्नाचे गढवडीत आहेत मध्यस्ताचें याचे बोलणें जालें नाहीं याउपरि राज्याजी दरबारास गेल्यानंतर जसें टरेल तसें व यांजकडील वसूलाची यादी आली आहे त्याच्या व रसीदाच्या नकला वगैरे मागाहून रवाना करण्यांत येतील सध्यां तुम्हांस कळवयाकारिता मा॥र लिहिला आहे र॥ ठ २४ जिल्काद हे विनंति

श्री

श्रेष्ठ व १२ शुक्रवार शके १७१५

विनंति उपरी कल्याणराव प्रकर्ण —

१ “कल्याणराव यांस आणून जलसा करणें हें कश्यावरून तुम्हीं लिहिलें ऐसें राजश्री नानानीं मला पुसिलें याचें उत्तर मी केलें कीं, कल्याणराव मजकडे येऊन आपल्यासि असें बोलणें जालें म्हणोन सांगत होते, त्याज वरून लिहिले तेव्हां बोलिलें कीं, कल्याणराव यांस इतके चिकदून घाव याचें नाहीं, याजकरितां घरचेवर उत्तर सांगितलें त्याचा प्रथ इतका मध्य स्तापरियेंत जाला ” म्हणोन विस्तारें मा॥र लिहिला तो कळला त्यास मि सण गृहस्थ कामांत आला, तेव्हां थोड्या गोष्टीवरून मोठे प्रथच होतील, असाच काल आहे आणि प्रसंगदि सर्व नमुदितच आहेत याजकरितां बहुत सावधपणें वर्तत जावें इफदेहि सुचविणें असेल तें सुचवतें आळस करित न जावा कलम १

आदवनी वगैर कल्में नियडून पाठविणार त्या कऱ्मांची याद पाठ-

विली ती पावली, ठराव करून याद येईल ते वेळेस उलगडून लिहावें.
हणजे त्याप्रमाणे मध्यस्तासि बलावयास येईल. कलम — १

“फर्दा कामाच्या दाखवीत नाहीं असे तो हणता नये. याजकरितां आदवनी वगैरे औघड कामे आहेत त्याची भवति न भवति करून रघोत्तमराव यांस सांगावें; आपलेकडे लिहून पाठवावें; यांत कल्याणराव यास बोलावु नये, आपण बाबाराव यांस घेऊन मध्यस्तासि बोलावे. आह्मी फैसले करून देवितों ऐसे हणतात याचाहि अनुभव याजवरून समजण्यात येईल.”
ऐसा बेत ठरला हणोन लिहिलें; त्यास यांतील एक गोष्ट असी आहे कीं आता तोडमोडीचा जावसाल करू नये. तोडमोडीचा प्रकार कोठपर्यंत कीं, सोहलतीनें, स्नेहाचे रीतीने जावसाल करते तर सर्व होत. तो प्रकार वास्तवीक नाहीं. आमचेच मानेवर वसून आम्हांकडील सरकारचे कामाचा फैसला न कारितां वरती आणखी इच्छा ठेवणें अश्या चालीस तोडजोडीचा कारभार कां करावा? याजकरितां कुलफडश्या वाजवीचे मार्गें करून घ्यावा. तरच कलमाचे फडचे. ऐसे नेटानें, केलियास चांगले. पोचट कारभार करणें असल्यास दाब राहिल हे समजलेच आहे. दौलतीचे कपाळी असेल ते खरे! यास कोणाचा उपाय नाहीं. कलम—

तीन कलमे रा। छ. २४ जिल्काद हे विनति.

श्री

न्येष्ठ व. १२ शुक्रवार शके १७१५.

विनंति उपरि.

१ हुडी केलियास बढ्यामुळे तोटा पडतो याचा तपसील लि। तो कळला कलम.

१ नावनिशीवार पत्रकाची नकल पाठविली ती पावली कलम—

१ राजश्री नानाकडील जाब सरासरि पाठविला तो पावला कलम—

१ राजश्री रामचंद्र दादो यांचें पत्र त्याचे चिरजीस होते, तें पावतें केलें, कलम—

जनार्दनपंत चैनापटणकर यांचे पत्र पावले. नागपुरास जवाहीर आले म्हणोन लो। व त्याचे बंधुचे पत्र त्याचे नावाचे पाठविले तेंहि पावले त्यास मध्यस्ताचे कानावर घालून ते सांगतील त्याप्रमाणे जनार्दनपंत यांस लिहिण्यांत येईल कळम—

१ “सिद्दी इमामखान याची मोती आली घाळाजी व्यंकटेश यांजब रोबर पाठवितो ” क्षणोन लो। त्यास सिद्दी इमाम यास कळविले कळम—

१ “भारामल व भावसिंग याची मोती आणिली ” क्षणोन लो, तें कळले कळम—

१ “पांडोबा नारामतीस गेला चिर सौ। दुर्गाबाई पावली ” क्षणोन लो। तें कळले कळम—

१ “घासीमीया याजकडील ऐवजांत माझा ऐवज येणे त्याची नांवनिसी वार यद्द पाठविली त्यास दोन हप्त्यांचा ऐवज येईल त्यांत माझेकडील ऐवज जमा करावा घासीमीयाकडील दोन हप्ते उगवले असे मामळेदार यांचे सांगण्यांत ” म्हणोन लो। त्यास तुम्हीं यास पाठविली त्याप्रमाणे घासीमीया यांजकडील हप्त्यांचा ऐवज आला म्हणजे तुमचा ऐवज जमा करून लिहून पाठवूं दोन हप्ते उगवले किंवा नाहींत याचा तपतील काळ तुम्हांकडे याद पाठविली त्याजवरून कळेल कळम—

१ “पमपुल उमरावांचे पादीबद्दल जिनस मंबरहून खरेदी होऊन आला, लवकर एकदोन दिवसांत येथून खाना होईल ” क्षणान लिहिले तें कळले अजमसाहेब यास तुमचे लिहित्याप्रमाणे कळविले कळम—

“पाळखीचे सरजाम फार चांगळे आहेत सरकारांत दाखळून ठरेल तसें लिहीन क्षणोन लो। तें कळले कळम—

१ बाळाजी रघुनाथ यांस पाठविण्याविसी आज्ञा त्यास श्रीमंतास विचारता “यांब ” क्षणतास, तेव्हा लाथ्यार त्यास आणिक एक महिना अगोळ लाथ्यार पाटील कुळकर्णी याविसी मनसबा आहे इकडील ठीक न पडल्यास पाण्डाचे करावे, याचा ताला माला पाहणे याजकरिता दिरंग ” क्षणोन

ल्लो. त्यास ठीक पडो, अथवा न पडो ! पाटलाचे करावयाचेंच. तिकडील ठीक जाल्यास पर्याय पाटलासी करणे तो निराळा; तेथील ठीक न जाल्यास पर्याय वेगळा. दोन प्रकार करण्याचे आहेत; त्यांतून एक प्रकार प्रसंगानुसार करावा. तिकडील ठीक न जालें तर करावयाचें. नाही तर न करावें असें होऊं नये. जसें तेथील ठरेल त्या धोरणासारखें इकडील करावयाचे; परंतु करावयाचें खरे ! या कामास बाळाजीपत याचे रहाण्याचा उपयोग काहींच नाही. बाळाजीपत असला तरी तुम्हीं पत्रांत मा॥र लिहिल्यावरच कळेल. बाळाजीपत आपले बरोबर पत्र मात्र घेऊन येईल; इतकेंच ! विशेष काम नाही. येथें बाळाजीपत यावेगळ फार खोळबा हें तुमचे ध्यानातच आहे. लिहावेंसें नाही. याजरितां इतकें ल्लो. बाळाजीपत यांस इकडे पाठविणे त्यांतल्या कामाची खराबी नाही; असे; आह्मांस वाटते. तुमचे मनांत काय असेल ते असो !

खाना छ. २४ जिल्काद हे विनंति.

श्री.

न्येष्ठ व. १२ शुक्रवार शके १७१५.

विनंति उपरि. बाळाजी व्यंकटेश व येमाखिदमतगार आला तो कारभार ठरला. दस्तक हुजरे सिव करवितों. गुजराथ प्रांत नेमांत; परंतु श्रीमताचें म्हणणें मावळही खांचर आहे. चिंता नाही ! याची भवति न भवति होऊन उदईक तें लिहीन. साराश करावें ऐसे जालें. आपण निशा घेतली असेल तो ऐवज हस्तगत होये ऐसें करावें. इकडून कार्य जाले. तिकडे टिकत न पडावी याचा विचार करून उत्तर आधीं यावें. उत्तर आल्यावर दस्तक हुजरे देऊन सेमास पाठवीन तो पावेतों खोळबा. यास्तव उत्तर सत्वर यावें म्हणोन लािा' त्यास निश्या घेतली परंतु त्यांत थोडीसी आटक आहे. सयद तुम्हांकडून कार्य करून त्याजपासी गेला म्हणजे त्यांनीं थिठी येथें सावकारास पाठवावी; म्हणजे ऐवज हातास येईल ऐसें आहे.

त्यास दस्तक हुजरे तयार करून सयद याजबरोबर पाठवावे ऐवजाची चिठी त्याची घेऊन पाठवितील नंतर दस्तक व हुजरे त्यांस रज्जु करून घावे याप्रमाणे सैदास सांगून करावें, अथवा सैदास म्हणावें कीं, चिठी ऐवजाची घेऊन या, मग दस्तक हुजरे देईन ” याजकारिता येमाची व सैदाची अगो घर जळद खानगी तिकडे करून चिठी आणवावी तुमचे विषयारें कसें करावें : खातरजमा ऐवजाची कसी : हे सैदास पुसून करावें आतां आम्हा पासीं सावकाराची चिठी आहे परंतु त्यांत करार कीं, “ दुसरें पत्र खानगीचे आणून दिले म्हणजे तेवेळस पत्र पावतांच रा॥ देईन ” याजकारिता सैदास सांगून चिठी आणवावी आणि कार्य करावें सैदाचे खा नगीस आळस करू नये मावळ अथवा गुजराय श्रीमंतांचे व त्यांचे युक्तीस येईल तसें करावें सैदास पाठवून मावळंतील खांधराचा प्रकार कळवावा; आणि चिठी ऐवजाची आणवावी मग दस्तक हुजरे घावें, हें बरें ! याजवर सैदाचे तुमचे युक्तीस येईल तसें करावें ऐवजाविशी कसें बोलण्यांत आले : आम्ही लियो त्याप्रमाणे किंवा कसें : हे सयदेदासही कळवावें रा छ॥ २४ जिस्काद हे विनंति. लियो त्यांत उणें बोलण्यांत आलें असल्यास सयदेदास कळवू नये अधिक बोलण्यांत आलें असल्यास सांगावें हे विनंति

श्री

श्लेष व १२ शुक्रवार शके १७१५.

विनंति उपारि. राजश्री अंताजी निराजी यांनीं मारडीहून ऐवजांच्या हुडपा पुण्यास पाठविल्या काही हुडपा सोलापुरीहून बापु सिवदत याचे दुकानीहून केल्या काही तुळजापुरीहून लिंगापा नाइक यांचे दुकानच्या हा कबरमार बापुदेव सोलापूरकर यांचे मार्फतिनें केला दोन हजार रा॥ हुडपासिवाय व्याजती अंताजीपंत यांनीं भरणा केला तो ऐवज बापुदेव यांस अंताजी पतांनीं निकड करून मागितला सवव बापुदेव सोलापुरास जाऊन त्यांनें आपले पत्तीनें चौघा सराफासीं ऐवज घेऊन सोळाशें रा॥ अंताजीपंत यांचे यास दिले ऐसें असतां राजश्री रामचंद्रपंत सुमेदार व रामचंद्र तिमजी यांनीं

अंताजीपंतास पत्रे पाठविली कीं, आमचा माल सराफापासून तुम्हीं नेला, तो देणें. त्यास हा कारभार परभारा बापुदेव याचे विद्यमानें ऐवज देऊन हुंडया घेतल्या. इजाफा ऐवज पडला तो बापुदेवापासोन घेतला. ऐसें असोन सोला-पूरकर अंताजीपत याचे आगी लाऊन लिहितात; व बखेडा करणार यास्तव तेथे तुम्हीं या गोष्टीचा बंदोबस्त करून ल्याहावे. कितेक सोलापुराकडील ब्रोभाट ! याजकरितां अताजी निराजी यांनीं तुम्हाकडे कारकून पत्र देऊन पुण्यास पाठविला आहे. वरचेवर मारडीकडील कामाचा बंदोबस्त करीत जावा. रवाना छ. २४ जिल्काद हे विनति.

श्री.

ज्येष्ठ व. १२ शुक्रवार शके १७१५.

विनति उपरी. राजश्री जीवनराव पाढरे याजविषईचा मजकूर पेशजी तप-सिले तुम्हास लिहिला आहे, त्यावरून कळले असेल. पत्राची उत्तरे लवकर रवाना करावीं, व हिसेबाच्या यादीच्या नकलाहि पाठवाव्या. ह्मणजे आपले ऐवजाची तोडजोड याजपासून ठराउन घेउन पुढील क्रम यथास्थित चालेल. उतरे लिहिल्या मजकुराची सविस्तर खोलून पाठवावीं. रा॥ छ. २४ जिल्काद हे विनति.

छ. २४ रोज पत्र अनंदराव नरसिंह याजवळ दिले ते.

राजश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री गोविंदराव स्वामीचे सेवेसी.

पो गोविंदराव कृष्ण सात नमस्कार विनति उपरि. येथील कुशल जाणून स्वकीय लिहित जावे. विशेष आत्रदुल गनीखा हाकीमजी पुण्यांत आहेत त्याचा तुमचा सहवासही विशेष ह्मणोन राजश्री आनंदराव नरसिंह याचे सागण्यात. त्यास हाकीमजी स्नेहास योग्य मनुष्य याजकरितां त्यांचा अगत्य वाद धरून हरयेकविपई साहित्य करीत जावें. रा॥ छ २४ जिल्काद बहुत काय लिहिणे ? लोभ कीजे हें विनति. माहे जिल्हेज उर्फ आपाढ मास.

छ. रोज पत्र पचभाई यांनीं मागिततल्यावरून दिले.

राजश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री गोविंदराव स्वामीचे सेवेती

पो गोविंदराव कृष्ण सा॥ नमस्कार विनंति उपरी, येथील कुशल जाणून
 स्वकीयें लिहित असावें विशेष मौजे भोंढणी उर्फ मामुराबाद रसुलपुरा
 पा राखेर हा गांव हल्लीं सरकारांतून मीर मुराद आलीखान बाहादूर पंचमई
 यांस इनाम आहे त्याचे बंदोबस्ताविसी पेशजी मिरफेंत अलीखान बाहादूर
 पुण्यास आले राजश्री नानाची भेट घेतली बंदोबस्ताविसी हजुरे पत्रें क
 रून दिल्ली आणि मौजे मारी जागीरीचे अमलाचा दखल करून दिल्ली
 त्याप्रमाणें चालत आहे परंतु स्वराज्याचे, अमलाचा बंदोबस्त होत नाही
 चोपडेकर कामाविसदार याजकडून मौजे मारी आनंदराव नामें फारफून
 आहे ते यांस नाना प्रकारें दिमती घेऊन उपद्रव कारितात याजमुळें हे
 ह्यैराण होऊन ब्रामाट सांगतात पेशजी यांचे बंदोबस्ताविसी तुम्हांस जाते
 समई नबाबानी व मध्यस्तानी मार सांगितला, व वाटणी वगैरेष्या यादी
 तुम्हापाशीं दिल्ली आहेत तुम्हीं सरकारांत बोलून बंदोबस्त करून दिल्ली
 नाहीं झणोन हल्लीं खान मार यांनीं नबाब बदगान आलि यास अर्ज केला
 त्याजवरून आझांस इर्षाद केला कीं तुम्हीं मदारुल महाम यांस पत्र लिहून
 बंदोबस्त करून देवावा स्वराज्याचे अमलाच्या पाणीं दोन शकल सांगि
 तल्या आहेत एक तो वाटणी करून प्याथी त्याप्रमाणें कामाविसदार घेत
 जातील, अथवा स्वराज्याचे अमलाचा मस्ता ठरावून प्यावा त्याप्रमाणें हे सा
 लाबाद ऐवज दाखल करीत जातील, फरफरमास व सोपरे वगैरे यांस हिता
 नाहीं ते यांचे बंधेवटीत राहीउ ह्या दोन शकलांतून एक शकल
 ठरावन दिल्लीस गांव यांजकडे निर्वध चालेल झणोन इर्षाद केल्यावरून
 आक्षी राजश्री नानांस आपले हातें पत्र लेहून खुलें तुमचे पत्रांत घातलें
 आहे हें तुम्ही वाचून पाहून, गाद लावून, पायते करून, पेशजीच्या यादी
 तपसीलवार तुम्हापासीं आहेत त्या दाखळून, याचा बंदोबस्त करून देवावा
 येविसीची येथें किती फिरकिर आहे हे सर्व तुमचे समजण्यांत आहे याज
 कारितां उत्तम रीतां नानांस विनंति करून बंदोबस्त करून देवावा व खान

मार यांचे सांगण्यांत कीं गोविंदपंत नाना कोणही कारकून तेथे आमचा वकील हणून आला आहे तो आमचेच पैपुन्यच्या गोष्टी सांगतो. त्यास त्याचे व्हेलणें मंजूर नसावें. याजकारिता तुह्यास लिहिलें आहे कीं गोविंदपंत यांचे नाहीत; आणि त्यांचे सांगणे सरकारातही मंजूर न व्हावें. रा छ. १ जिल्हेज बहुत काय लिहिणे ? लोभ किजे. हे विनति.

मध्यस्थ व राजे रायेरामा यांचे मागितल्या-
वरून पत्र लिहिले असे.

श्री.

आषाढ शु. १ मंगळवार शके १७१५.

राजश्रियाविराजित राजमान्य राजश्री

गोविंदराव स्वाभीचे सेवेसीं.

पो गोविंदराव कृष्ण सा नमस्कार विनति. उपारे येथील कुशल जाणून स्वकीय कुशल लिहीत असावें. विशेष मौजे विरमपूर उर्फ बालेपांसरी वगैरे गांव पा नेवासे हे गाव नवाब बदगानअली याचे सरकारातून महमद रस्तम अलीखान याचे जातीचे जागीरींत होऊन सनद खासमोहरी जाली. ऐसी-यास राजश्री माहाराव निंबाळकर याणीं राजश्री मोरो हारि कमावीसदार पामारकर यांस सांगोन खान मजकूर यांचा दखल होण्यास दिकत केली व सन १२०२ सालचा थैवज आमानत ठेविला आहे. खान मजकूर यास देत नाहीत. त्यास याचे बंदोबस्ताविसी गोविंदराव भगवंत यास पत्र द्यावें हणोन मध्यस्तांनीं व राजश्री रायेरामा बहादूर याणीं सांगितले. त्याजवरून हे पत्र लिहिले असे कीं येविसीं राजश्री नानास विनंती करून देहाये मजकूरचा अमल दखल बदगान अलीचे सनदे प्रमाणें करून देवावा. कदाचित माहाराव व मोरो हारि दिकत करतील तरी त्यासही सरकारातून ताकीद करवावी. रा छ. २९ जिल्काद बहुत काय लिहिणें ? लोभ कीजे. हे विनंति.

माहे जिल्हेज उर्फ आषाढमास.

॥ ७ ६ ॥ रोजी सखाराम अनंत निगा सराा मुस्त्यानीं मागितलें सवय
श्री

भाषाढ शु ७ सोमवार शके १७१५

राजश्रियाविराजित राजमान्य राजश्री गोविंदराव स्वामीचे शेवैसी

पो गोविंदराव कृष्ण सांग नमस्कार विनंति उपरि येथील कुशल जाणून स्वकीयें लिा जावें विशेष, राजश्री रगो प्रल्हाद निगा सरदेशमुख यांचे मामळतीचा ऐवज ताा सन १२०१ पावेलों त्यापैकी साडे सतावीस हजार आर्क्षी नगदी वसूल येथें सखाराम अनंत निगा मारनिले यांस दिव्हा पन्नास हजार रुपयाची चिठी, तुळी तेथें भत्रीस मारनिलेचे मामळतीवावत, राजश्री हरिपंत तात्या याची देविली तो ऐवज अद्याप पावला नाहीं क्षणोन रंगोपंत यांजकडील पत्री बोभाट आला त्यास चिठी देऊन फार दिवस जाले अद्याप ऐवज पटला नाहीं याचें कारण काय येविपी तात्या यांस विनंति करून ऐवज यांचा यांस पावता जाल्यात पेंचातून मोकळे होतील येविपी पेशजी ही ऐक दोन वेळा लिहिलें त्यास सदरहुप्राा यांजकडील मामळतीसमर्घें ऐवज पावे तें फारवें यासिवाय माहालीही वसूल मारनिलेकडे पावला त्याच्या रसीदा आन्या पन्नास हजारांचा भरणा जाला क्षणजे यांजकडील उलगडा होतो यास्तय लिहिल्याप्राा घड्यावें सा ७ ६ जिल्हेज बहुत फाय लीग छेभ किजे हे विनंति

७ रोज टपा रयाना

भाषाढ शु ८ मंगळवार शके १७१५

राजश्री गोविंदराव स्वामीचे शेवैसी

विनंति उपरि इकडून पन्नाच्या रवानग्या पहाम बहुत जाल्या त्याची उत्तरे फार येणें ती यात्री सांप्रत सारंभाप्रकर्णी वगैरे मार आलाहिदा लिहिल्यावरून कळेल थरफड इकडील धर्मान राजश्री नाना यांचे पत्री लिहिलें आह त्यावरून समजेळ वरचेवर पत्रे पाठऊन र्मान त्रिहिन जावें सा ७ ७ जि ल्हेज ८ विनंति

ह्या राजर्षी गोविंदराव स्वामींचे वेतने.

दिवस, उत्तर नगरी राज्यातून मातंगीना पाच रुपये साहा हजार रुपये नगरी देऊन दरमहा अकरा हजाराने दोन रंगे, कारमाळ्यात दोन हजार व राजी बालन राजी तीन हजार, याप्रायें देण्यात आले. त्यास सांप्रत मोहरमचे स्वर्चास मातंगीशिवाये सात हजार रुपये याप्रमाणे रावना यांनी आचार्ये सांगोन पाठविलें. यांचे उत्तर आणी केले कीं माहवारी पंचमि पेंवज मिळ्याच्याचा नाही. वेदमचे स्वामीं निधने गेल्लेस माहवारीचे पाच हजार रुपये नगरी वज सुद्धेस वजादुर यांनी नागिनव्यासना देणे तेच व्याजली. ऐंसे उभना मोहरमचा पेंवज देणान जागा नाही. याप्रायें साक नागिनव्यासना यांनी आजगुठ उपासकदुर याजकडे जाऊन त्यास सांगितलें. त्यांनी वजाजिपनास विचारलें कीं पटिले मोहरमचा पेंवज देण्याची आज कली आहे. यांनी सांगितलें कीं माहवारी पाच हजार पाहेली होती ते अर्ध मोहरमचे स्वर्चास मातंगीशिवाये देण्यात आहे. दहा हजार माहवारीचा अस ठरवपापानेन मोहरम घातन स्वर्च माहवारीचे पोटी, पेंवजी साळ गुठस्ता मोहरमाकरिता पेंवज, पटगचे स्वामीं कर्ज दिजे तो पेंवज माहवारींन वजा केल्लेन घेत आटो. याप्रमाणें नागिनव्यास वजाजीचे ल(ण)णें कीं सात हजार कसेही केल्लेन माहवारीशिवाये यांचे तर निभाव. तूर्त साहा हजार पेंवज नगरी माहवारीचा घेतो. यांत मोहरमावावन वजा केव्हांस स्वर्च कसा चालेल? याप्रायें आजही. (२) तेव्हा मध्यस्तानीं तोड सांगितली कीं पाच हजार रुपये मोहरमाकरिता तुम्हास देवितो, सातहजार मिळणार नाहीत. याप्रायें करून आह्वाकडें मध्यस्तानीं सांगोन पाठविलें कीं रावरंभा यास मोहरमचे स्वर्चास पाच हजार रुपये आपण द्यावे. गोविंदराव यास लिहावे. त्यांनीं माहवारीशिवाये मोहरमावावन द्यावे ऐसें लिहिल्यास दिल्लेच आहेत. कदाचित माहवारीचे पेंवजीं दरमाह एक हजार वजा केल्लेन घेत जावे ऐसे लिहिले आल्यास तसे करिता येईल. तूर्त दिवस मोहरमचे, साहित्य जाले पाहिजे. यास्तव पाच हजार

घात्रे त्यावरून बाजीचा रोखा घेऊन पांच हजार रुपये दिल्ले रा उ ७
जिल्हेज हे विनंति

श्री

आषाढ शु ८ मंगळवार शके १७१५

विनंति उपरि रात्र रंभा यांचे झ(ण)णें कीं साल्युदस्ता मोहरमावावत साडे
सात हजार कर्ज आपल्याकडे होतें तें माहवारीचे ऐवजांत दरमाहा एक हजार
प्राग तीन हजार वजईचे पोटी आदा जाले माहे जिल्हादपर्यंत मोहरमचा ऐवज
फिटून दीडहजार रुपये जाहले इजाफा जाले आहेत; याचें उत्तर आझीं केलें
कीं मोहरमचा ऐवज किती व कोटून कोठपर्यंत वजा घेतला अस्ता फडक्या हें
आझांस ठरक नाहीं गोविंदरात्र यांनीं माहवारीऐवजीं तीन हजार वजा घेत
जावें ऐसें लिहिल्यावरून तीन हजार मात्र वजा होत आले परंतु यांत मोह
रमावावत किती व पटणचे स्वारीचे वगैरे कर्ज किती व हें समजलें नाहीं बाजीचें
झ(ण)णें आपण लिहून पाठवार्थे याउपरि मोहरमचा ऐवज वजा न करितां माहवारी
देत जाकी त्यास मोहरमावावत ऐवज तुझीं यांस किती दिल्ले आहे व त्याचा
करार कोणते महिन्यापासोन वजा किती करून घ्यावयाचे व याचा तपशील
लिहून पाठवावा व पटणचे स्वारीवावत वगैरे कर्ज कोण महिन्या पासून
कोठवर आदा व्हावयाचें हेंही त्याहाचें त्याप्राग समजोन करितां येईल उत्तर
लौकर याचें रा उ ७ जिल्हेज हे विनंति

श्री

आषाढ शु ८ मंगळवार शके १७१५

विनंति उपरि रात्र रंभा यांचे वोलण्यांत कीं करमाळ्यांतील स्वर्चावावत
दोन हजार रुपये माहवारीचे ऐवजीं वजा घेण्यांत आले त्यांस करार अस्ता नाहीं
कीं साल्युदस्ता कारखान्याचा खर्च माहवारींत मजुरा घ्यावा ऐसें असता तो
देखील खर्च माहवारींत वजा करून रोखे घेतात तसे देतो याप्राग मध्यस्तासी
वो(ळ)ळे त्यांनीं वजाजीपतास विचारिलें कीं याचा व्याहडा ठरला आहे त्यांत हें
फळम कसे उगवळें आहे व यांनीं सांगितलें येक व्याहडा गोविंदरात्र याजपासीं व

वेड, बाजीसोड्यापत्ती इतरे पत्तन पाठवें लागेले. बाजीसोड्या (ग)ये नाटुन्यानील
 हर्षी, कोडे वीडे वर्ये । से दरमावावत ऐतज माहवारीसोवाये. आमने वीळणे
 के माहवारीचे वीडे हे दिना पाठवणानीवाये न्याजन नाहीं. यास्तव सर
 रसा याचे कारभारकामनी स्वताच जाव्ये आरे त्यानी नकळ एकोडे पाठवून
 दास. हणजे वीडी रसना समजावणें उगावळ्ये जमनील न्याप्रा माहवारीनी
 वेडून जमा वीडे. वीडे कळमाये तारमात पड्यात. यान्तर पाठवणानी
 नकळ कोडे जमा. हणजे प्रत्येदिना जो जावमाण रसूद वीडे त्याचे
 निवारण करतायस नीट पडेळ. यान्तर न्यापठवारी नकळ पाठऊन
 जावी राह. ७ दिनेच हे दिनी.

श्री.

अपट व. ८ मंगळवार कोडे १७१५

दिनी. उपरि सांग्ता याम माहे भारत कार्तिन मानापासोन माहवारी
 वेडे वेड्याचा माथा नाा विवेज आघाट मानपर्यंत जाव्या. त्याचा तपशील
 माहवारीपासोन वेडे वेडे ने जमा धरून आलादिश याद पाठविली आहे
 न्यासून कळेल. सदरपुत्रा जमावर्षी तुशी जेव्हा जमल्यास उत्तम. नसल्यास
 याप्रा कमात्र. ऐन वसूल नगदी सव्याहतर हजार ना पावले. यांपैकी तुलाक-
 वील वसूल वजा होऊन आठवीस हजार बाकी येवें मुवादला दिल्ली. हा ऐवज
 दिमागस हरि याने ऐवजीं अथवा हग्येक वेधें फटन्या करून लिहिण्यात ये-
 ईल त्याप्रा करावें. रद्वर्जाऐवजीं पचवीस हजार रुपये आजपर्यंत वजा करून
 घेतले. न्यान मानिलेकडे कर्जावावत ऐवज पटणचे स्वारीचा व मोहरमावावत किती
 आहे ? न्यान पचवीस वजा जाता बाकी येणें किती राहिलें ? तें दरमाहा श्रावण
 मासापासोन वजा कसें करावें ? याचा तपशील खोलून लेहून पाठवावा. त्याप्रा
 कारिता वेईल. त्याची समजून पडे असी प्रांजल समजोन याद पाठऊन द्यावी.
 हर्षी मोहरमावावत सालमारचे पांच हजार यांस मध्यस्तानीं सांगितल्याप्रा
 दिन्हे. याची व्यवस्था कसी ? माहवारींत वजा करून वेण्याचे किंवा माहवारी-
 सीवाये हें ल्याहावें. करमाज्यात त्वर्च—हाती, वीडी वगैरेस आजपर्यंत काय पडल्या

हैं हरिपंत याचे माहितगारीनें समजोन ल्याहयें त्याप्रा माहवारीचे ऐवजीं रोख्यांत चौदा हजार रुपये जिल्हेज पर्यंत घजा आले आहेत बाकी येणें किती तें ल्हावें त्याप्रा यांसी वोलतां येईल रा ङ ७ जिल्हेज हे विनंति

श्री

घाटी राखरभाजी जयवंत निवाळकर यांस ऐवज भरणा ईा माहे राखळ कार्तीकमास सन १२०२ ताा माहे जिल्हेज आपाढमास सन १२०३ वाा रोखे—

	रुपये
१०७००० माहवारीवावत रोखे	
१०००० माहे राखळ कार्तीकमास	१
१०००० माहे राखर मार्गशीर्ष	१
१०००० माहे जावळ पौष	१
११००० माहे जाखर माघमास	१
७००० किता माहवारी	
४००० फर्जावावत अजाजती	
११००००	
११६०० माहे रजय फाल्गुणमास	२
११००० माहे सावान चैत्रमास	२
११००० माहे रमजान अधिकवैशाख	२
११००० माहे सत्राळ वैशाखमास	२
११००० माहे जिल्हाद उपेष्टमास	२
११००० माहे जिल्हेज आपाढमास	२
१०७०००	१७

९००० माहवारी मीनाये वा रोखे

४००० माहे रमजान अत्रिक पैशागमाम वेदरचे स्वारी
 र्गर्जाकर्गिनी देविष्ठ नाराज आजमुळ उमरा
 वाढदुर रोगी - - - १
 ५००० माहे जिनैज मोहम्मने आगुरपाचे र्गर्जा क-
 रिता मिा नाराज आजमुळ उमरा वाढदुर रोगी २
 १५०० ३५००

१००० रोणे गुा २०

११६०००

गान भरणा ना

२॥

७७००० रमती नमुक दिना.

१०००० माहे राणेर कार्गिक.

५००० गुा ननुगद.

५००० गुा मगवन ना बुुक.

१००००

८००० माहे राणेर मार्गदर्पि

५००० माा जगनादास हुमणावादेचे हुडावा.

३००० माा व्यकटीदास.

८०००

८००० माहे जावळ पौषगाम.

५५०० माा व्यंकटीदास.

२५०० माा जमनादास.

८०००

६००० माहे जाखर। माघमास मा व्यक्तौदास

६००० माहे रजव फाल्गुण मास मा ननुमल

६००० माहे सावान चैत्रमास मा ननुमल

१०००० माहे रमजान आधिक वैशाख मा ननुमल

६००० माह्वारी वावत

४००० स्वारी खर्चाकरिता

१००००

६००० माहे सवाल वैशाख मास मा ननुमल

१७९०० माहे जिल्काद ज्येष्ठ मास मा ननुमल

६००० माह्वारी बा

१९०० मोहरमावावत ९००० पैकी

१७९००

९९०० माहे जिल्हेज आषाढ मास मा ननुमल

६००० माह्वारीबा

३९०० मोहरमावा ९००० पैकी

९९००

७७०००

२९००० रदकर्जावा वजा पटणचे स्वारीवावत व मोहरम मिळोन

२००० माहे जाखर भार्गशीर्ष

२००० माहे जावल पौषमास

३००० माहे जाखर माघ

३००० माहे रजव फाल्गुण

- ३००० माहे साधान क्षेत्र,
 ३००० माहे रमजान अतिक.
 २००० माहे सयाळ वेशान्न.
 ३००० माहे जिल्हाद ज्येष्ठ.
 ३००० माहे जिल्हेज आपाद.

२५०००

- १४००० काश्माळसतीळ मन्वीवाधन
 २००० माहे आव्हर मानमान.
 २००० माहे रजव फान्मुण.
 २००० माहे साधान क्षेत्र.
 २००० माहे रमजान अतिक.
 २००० माहे सयाळ वेशान्न.
 २००० माहे जिल्हाद ज्येष्ठ.
 २००० माहे जिल्हेज आपाद.

१४०००

११६०००

एक लक्ष सोळा हजार रुपये माहे जिल्हेज आखरपर्यंत सदरहुचा जमा-
 खर्च करावा. छ. ७ जिल्हेज आर्वीतिसैन सन फसली १२०३.

यादी रात्र रभा यांजकटे ऐवज भरण्याचा आडा सन १२०२ र्ही राखल
 कार्तिक ताा जिल्हेज आपाद सन १२०३ नगदी भग्णा वा याद
 ह्या ७७००० पो आदा गोविंदरात्र थाजकडून.

२०००० नगदी परभारा.

५००० माहे सावल माा ननुमल.

- १००० मा जमनादास हुमणाबाहे वाचत हुडीचे माहे राखार.
 १०००० ननुमळ दोन माही ऐवज पुण्याहून सरबरा (२)केळी
 १००० सखाराम बाळजी कडून
 १००० रघुनाथ पंताकडून

१००००

- १९००० हुड्या पुण्यावर केल्या
 १००० भगवत नाहक बुडुख याची माहे राखळ
 २००० ननुमळ याचे विषमाने माहे सावान
 ९००० किता ननुमळ याचे मारफत माहे रमजानी

२१०० । ३९०० - २०००

१९०० । ० - ०

६०००

- ३००० भगवत ना बुडुख याची माहे सवाल

१९०००

- १०००० पुण्याहून हुडी खुशालखंद किसनदास याचे दुकानची पाठ-
 विली ते

४९०००

बाकी येजे

रुपये

२८०००

ता

- ७००० गुा व्यंकटीदास रुपये १७००० पौ हुडी वा वजा

१०००० बाकी

२१००० गा ननुमल.

२८०००

यकूण आठवीस हजार रुपये मुवादला माहे जिल्हेज आपाढ मासप
पडला पुढे श्रावण मासापामोन माहवारीचा भरणा आलाहिदा छ. ७
जिल्हेज आर्वातिसैन सन फसली १२०३.

श्री.

१९९३

आपाढ शुद्ध ८ मंगळवार शके १९१५.

विनंति. उपरि रावरभा प्रकर्णी मार. मौजे जवळे हा गांव बांदलाकडे हे
तो तुझी त्यास कर्ज देऊन आपल्याकडे करून घेतला. बांदल वारला, स
वाजीनी त्या गांवची जफती हली करविली ऐसे ऐकले. त्यास आपला ऐ
बांदलाकडून किती येणे हे ताा वार ल्याहावे क्षणजे यासी बोलून ऐवजा
फडच्या होईल तेव्हां गांव स्वाधीन करावयाचा. उत्तर लौकर यावे. रभा
याजकडील जफती वसून घावी. कलम

तगई प्रकर्णी व वावळे समंधी उत्तरे पेशजी पत्राची आद्याप अ
नाहीत, पाठवावी. कलम

वजाजी पंत दफतराचे पेंचांतुन मोकळे जाले. मध्यस्तापर्यंत पंचा
जाली. यामुळे वाजीची मर्जी यांजवर कांहीं उदासीन आहे. एक वेळ म
स्तासी व वाजीसी वजाजीपंताविषी बोलून बंदोस्त होईल तो मागा
लिहू. कलम

उंदरतप्याचा पाटिल येथे आला आहे. त्याचे भावाबंदाकडे
हजार रुपये वाजीचे येणे. सबब यांनी चिठी केली. याचा मार वास्तविक व
तो ल्याहावा. त्याप्रा बोलून बंदोस्त करतां येईल. कलम

वराता वाजीनी पेशजी साडे सोळा हजाराच्या केल्या, त्या फिरव

ऐवज पावला नाही येथिणीं मध्यस्तांनीं सांगितल्याप्रो पेशजी लिहिलें, त्याचें उत्तर यों कळम

बाजीनीं गोपाळराव वक्षीस पुण्याकडे खाना केलें सिरसात्रचे जावसाळ करितां क्षणोन वोलतात, परंतु आसून बावारात्र यांचे विद्यमानें पाटीलं बाबा कल्याणराव यांजकडे गेलें एंसेही ऐकण्यांत त्यास 'तेथे याचा शोध करून काय डौलावर' आले' हें सावधगिरीनें बातमी ठेऊन त्याहार्जे येथील बंदोबस्त काणें तो करितां यईल कळम

६

कळमें मुमार साह रा छ ७ जिल्हेज हे विनति

थी

भापाट शुद्ध ८ मधळवार शके १७१५

। विनति उपरि, ननुमल याचे, विद्यमानें येथून पेशजी तुम्हावर हुंढ्या नऊ हजारच्या व भगवंत नाईक याजकडील तीन हजारच्या ऐशा रावरमा यांचे माहवारी समवे केल्या पैा काहीं ऐवज पावला व बाकी देणें तो दिव्हा नाही येथिणींचा बोभाटा पुण्याकडून हरदो साहुकारकडे आला त्यास हुंढ्यांचे काम नाजूक, तुम्हांस सर्व माहीत, याअर्थी येथून पेशजी हुंढ्या केल्या त्याचे मुदतीप्रो ऐवज पावता केला असल्यास उत्तम नसल्यास ऐवज देऊन भरपाया करून घ्याव्या व ऐवज पावता झाल्याचें इकडे लिहावें त्याप्रो उमपतांस सांगून हुंढ्याबाबत ऐवज पावला नाही याजमुळें ननुमल व भगवंत नाईक बहुत घाबरे आम्ही खातरजमा करून सांगितलें कीं हुंडीस हरगीज दिकत होणार नाही तुम्हास सूचनार्थ लीो असे ऐवज पोंचवून उत्तर पाठवावें रा छ ७ जिल्हेज हे विनति

थी

भापाट शुद्ध ८ मधळवार शके १७१५

विनति उपरि शंकरदास साहुकार हैदरावादकर याजकडे धानवळे हरबाजी

ना यांचा ऐवज सतराशें रुपये याजकरिता पैठणात गोपाळ ना।। यांनीं शंकरदासाचा पुत्र मनुलाल यास आटकेत ठेविलें. रोशनराव व भावसिंग चौधरी यांनीं रदवदळ फार केली; सबब तीन च्यार पत्रे वानवळे यास पाठविलीं, तुह्यासही लियो, परंतु अद्याप त्याची सुटका जाली नाहीं. साप्रत भावसिंग चौधरी यांनीं शंकरदासाची हवेली गहाण ठेउन वस्तवानी तडामोडा करून सतराशे रुपयाची साहुकारी खातरजमा करून दिल्ली कीं मनुलाल येथे येताच साहुकारानें सतराशें रुपये द्यावे; व्याजाचे काहीं हणों नये. याप्रा ठरून आहीं गोपाळ नाइक वानवळे यास मुजरद जासुदाबरावर पत्र पाा आहे की याप्रा ऐवज मनुलाल येथे आल्यावर फडच्या होतो या पत्रावर बहुतकरून वानवळे मनुलाल यास इकडे पाठवितील. कदाचित् व्याज वगैरेची हरकत केल्यास तुह्मी साफ तिकडून त्यास लेहून रगोत्रा नाइक यास सागोन मनुलालाची सुटका होऊन इकडे पाठवीत ऐसे करावे. रा। छ. ७ जिल्हेज हे विनंति.

श्री

आषाढ शुद्ध ८ मंगळवार शके १७१५.

विनंति. उपरि राजश्री आनदराव नरसिंह येथें आले, भेट जाली, वर्तमान समजलें. मारानिलेर्नीं हलीं पत्रे पुण्याकड दिल्लीं आहेत तीं स्वाना केलीं बि।।

१ तुमचे नावे लखोटापत्रे पाहून उत्तरें यावीं.

१ मालोजी राजें घोरपडे याचा लखोटा

१ अवदुल मनीखां हकीमजी आदितवार पेटेत.

१ वालंमा देसाई गुंड मटकलकर लखोटा सिदगीर गोसावी याचे मटात अथवा आपाजी वावाजी आटवले याजपासी द्यावा.

४

सदरहू च्यार लखोटे जिंकडील तिकडे पावते होऊन उतरे येतील ती इकडे स्वाना करावीं. रा। छ. ७ जिल्हेज हे विनंति.

दया स्वाना पुणें छ. १९ रोज.

माघाढ व १ बुधवार शके १७१५
राजश्री गोविंदराव स्वामीच सेवेसी

विनंति उपरि तुष्ठी छ २९ माहे जिल्कादर्ची पत्रे पाठविर्ली तीं छ ९ माहे जिल्हेजीं पावलीं याचीं उरें राजश्री नानाचे नांवाचीं पत्रे दिर्लीं सर्व मजकूर समजला म्हणोन लिहिलें तें कळलें कळम ———— १

होळ्कर महेश्वरास येणार म्हणोन लिों तें कळलें इंदुरास आले आलीकडे हि येतील. सरदारीची मजा राहिली नाही खी नायेक, वाल नायेक आणि वेम सल्लहत—तीन गोष्टी येके ठिकाणीं चकथा आहकार, तेव्हां ईश्वर त्या सरदारीची आवरो ठेविल तर ठेवो! कळम ———— १

सुरापुरकराचे फारमारी येथे आले, सरकारांत बोलून येकोपा ठरला, देवदुर्ग नजर वगैरे ठरव जाहला, नवाबास साहित्यपत्रे दिर्लीं, इत्यादिक तपतील या उपरि लिहिन म्हणोन लिों त्यास साहित्यपत्रे व गोपाळ आपा यांनीं ठ्वकर याथे, देवदुर्गप्रकणीं याचे मनांत विपरीत आलें आहे तिकडे फौज मध्यस्थानीं कांहीं बंदोबस्ताविसीं पाठविली ऐतें ऐकण्यांत शोध घेऊन बोलण्यांत येईल परंतु तिकडून पत्रे जरूर ल्वकर याथीं म्हणजे बोलण्यास दुहेरी नेट पडेल विस्मरणांत येऊं नये कळम ———— १

राजश्री पाटील बाबा सरकारबाब्यांत दोन वेळ व येक वेळ नानाचे येथे आले होते तीन खलत्रे जाळीं आमतांचे दैव धोर! राजश्री नाना, तात्या, पाटीलबाबा, तिचेहि धोर समजस, तिचांसही दौळ्सीची काळजी आहे, इत्यादिक मजकूर लिहिला तो कळला, त्यास ईश्वराजवळ हेंच मागणें आहे त्रिवर्गाची ऐकता (ऐक्यता) यांतच दौळ्सीची बोहबुदी आहे कळम ———— १

धाळ्जी व्यंकटेश व येमा खिदमतगार आले ज्या फामास आले तें होत आहे त्यास आपली निशा होऊन चिठी आली पाहिजे, याविसी कसें म्हणोन लिों त्यास निशा जाली परंतु येक चिठी येणें त्याचा खोळंबा आहे स्वत्विपई पूर्वीं लिों आहे त्याप्रमाणें सैदास सांगून चिठी आणून पाठवावी त्या प्रहस्ताकडील पत्र आमहाम आलें होतें, त्याचा जबाब आम्ही पाठविल कां

चिटी लवकर यावी. त्याघिसीं खोळ्वा आहे, ताकीदपत्रे तयार आहेत, चिटी आली म्हणजे पत्रे तुम्हासी पोचतील. त्यास येविपर्यंत तुम्ही सैदास सागून करावे कलम. — १

पांच कलमे राा छ. १५जिल्हेज हे विनति, चीनापटणच्या दोन आखबारा पाा आहेत. प्राा करावे; हे विनति.

श्री.

आपाढ व. १ बुधवार शके १७१५.

विनति. उपारे तूर्त मोठा कारभार सिदेप्रकर्णी. प्रातःकाळी तर वनत नाहीं. तृतीये प्रहरीं दरवार. त्या अवसरात जितका कारभार होईल तितका; प्रस्तुत घरचे कामामुळे तर दुसरीं कामे होतच नाहीत; इत्यादिक मजकूर लिहिला तो सर्व कळला. त्यास दौलतीचे काम मोठे. यास दोन वेळ दरवार जाल्याखेरीज कसें होईल ? दुसरे, दरवारचे जात्रसाल तटून राहतात आणि त्यांचे तगादोहि लागत असताना जाव मिळत नाहीं. याचा खियाल इतर दौलतदार काय करतील तो करोत ! कलम — १

जावीतजंगप्रकर्णी पत्रे पावतीं केली. उत्तरे घेऊन पाठवितों. गोविंदराव खटपट फार करितात ऐसें बोलिले म्हणोन लिहिले ते कळले. त्यास उत्तरे लवकर पाठवावी. यास दिरंग पडला म्हणजे मनुष्यास उमेद राहत नाही आमचे खटपटीचे रूप करणे खावंदाकडे. कोणते म्हणाल त्यास जावसालाचें उत्तर होऊन गोष्ट मार्गास लागली म्हणजे करावे त्याचें सार्थक. नाहीं तर वंद्यामैथुन; ऐसे होते हे तात्पर्य. कलम — १

सरकारचे फरापखान्याचा संरंजाम पानगलास आटकावावा आणि नवावा-कडील लांकडाघिसीं आम्ही दस्तके घावीं कीं काय ऐसें राजश्री नाना आपल्यास लिहिणार म्हणोन लियो ते कळलें. पत्र आलियावर त्याचे उत्तरही समर्पक लिहिण्यांत येईल. कलम — १

वराड प्रातांतील खुर्द्याची चाल कसी असावी याचा नेम आपण लिहिला व खुर्दा पाहवयासी पाठविला त्याजवरून उमरखेडकर यास राजश्री नानांनीं ताकीद केली याचा मजकूर लिहिला तो समजला. कलम — १

पाटील वावास लग्नाची मेजवानी सरकारवाढ्यांत जाळी त्याचे खीस
 ऋतु प्राप्त जाला म्हणोन श्रीमंतास आहेर घेऊन गेले होते इत्यादिक लीं तें क
 ळ्लें कळम

टिपूचे मसल्तीविसी पुढें तींही सरकारांनीं कसें चालवें याची याद आप
 णाकडून आली व मालीटही निकड करित आहे हररोज घोळ-पाटीलवावाचें
 एकमत, राजश्री नानाचे एकमत-म्हणोन लीं तें कळ्लें त्यास पाटीलवावाचें
 म्ह(ण)णें दौलतीचे दाव्याचें परंतु सर्वांची येकवाक्यता होऊन घडणें कठीण।
 याजकरितां नाना म्हणतात हेंच खरें. परंतु त्यांतहि येखादी दरज राखून जा
 'त्यास चांगले संकट आहे! केवळ हात बांधून देणें हेंहि चांगलें नाहीं न दि-
 त्यास गत नाहीं याविसी खानदास समज होऊन आंगेजीनें करावें तर परि-
 णाम नाहीं तर नाना तारि फाय करतील दौलतीचे नसीबीं असेल तेंच घडेल
 आणि कर्णें प्राप्त ! जाव लवकर येत नाहीं याजकरितां नित्य येथील
 निकड आहे त्याचा वयान काय लिहवा? कळम

नवाबाकडील लांकडाचे खरिदीस रघोत्तमराव याजकडील कारकुन गेला
 खरीदी पुरू झाली ऐकजाची चिठी आपण तात्यावर दिली. त्यास ऐषज देतात
 म्हणोन लीं तें कळ्लें याप्रकर्णीं मध्यस्त वाजुरांत बो(ळ)ले त्याची पुरवणी
 आलाहिदा लिहिली असे कळम

पुण्यावर आरंभापासून पाठस नाहीं वर्कड सर्वत्र आहे याचा विस्तार
 लिहिला तो कळला. त्यास रघोत्तमराव याची आखवार छ २९ जिल्हेजची नवा
 वाचे येथें आली त्यांत चवथे माहेमारापासून पर्जन्य पडत आहे म्हणोन लेख
 हेता आतां जाहलाच असेल इकडे पिकाचे उपयोगी पर्जन्य जाळे, कळम १
 आठ कळमें रा छ १९ जिल्हेज हे विनति

श्री

आषाढ व. १ शुभवार शके १७१५.

विनति उपरि

--सर्व समजोन आहे हरयेक कामास दिवसगत लागती असें घाटें परंतु

यासकान्तेडीत नाई. कवनेन विं०, तानन समजोन डिग्गार पडगाम चिना नाई. फोने सगे चने वरान नाईन. कोगती डिग्गार, कोगती जग्गीने नाईनी याचा विचार असत, चरी तारे वेस्तवगणे अने अस नये. पाटोड कुड सरी याने तात वेस्तवम मरिने वेष्टी, तातार कादी नाई. त्यांत कुड-जरी याने ही नाई विड-सगती येन नाई. यतना आव येगे यास विने मरिने नाई. यासत काटीन कुडाने नाई यातारून आमची म-कार्डी सगती जरी होई. एसे तिस पुगगत नाई वाठना सागुन ठेरितो. वाठना सरी वि वि डिग्गारयात एत सतन नाई. जसय गाव याताना नरेह अमजव एत याने दामरून मारगे वेडन ठेतयान येरि तेवत त्यांचे पुरने मारगे एवे नाई. या दाममुजा जगव दारु पाठगसा तगज टांज. कलम.

१ मुष्टी पंग पाठरिची.

२ समचंद्र याने चिरजियाने नाई एगोटे.

१ खोनागराव याची अजा पनास हजार मुरापुरचे पावळे लणोन मज्ज्यास.

१ नावपगव मुरार याम

१ वाळानी खुनाथ याचा लाखोटा.

१ योरला द्यावोटा.

१ किता लाखोटा.

—

७

सान लाखोटे पावळे. कलम—

१ वाळानीपत चारामतीस जाऊन पाडुरग खुनाथ याम आपलेकडे खाना करून येथे आलीयापर लवकरच खाना करतो लणोन लिहिले त्यास उत्तम आहे. कलम.—

१ जुजयातीचे सात फळमें ठराविलीं त्याची नकळ रघोत्तमराव यांनी केली क्षणजे लवकर आपलेकडे पाठवितो क्षणोन शिों तें कळलें त्यास लवकर लिहावें त्याचा सिधांत काय हाही लिहावा त्या घोरणानें बोलाव यासी येईल फळम —

१ रामचंद्र दादो यांचे चिरंजीवाचे नांवाचे लाखोटे पावते केडे फळम—

१ मुकुंद जोसी याचे जमिनीचे दुमोहरीचे तयारीस पुरुवात केली फळम —

१ वाळाजीपंत यांजवर बाजीनी नाहक पेंच आणला याविशीं आपण त्यास बोधरूप प्यार गोष्टी सांगून यांचे त्याचे भिळवून घावें क्षणोन शिों त्यास तसेंच होईल फळम—

१ सुरापुरकर याजकडील भरणा—

१००००० सुरापुराहून रोख पैचज बापु सिबदत्त याचे मारफत आला तो नवावाचे खजान्यांत पावता करून तुमचें नांवें आक्षी रसीद लिहून सुरापुराकडे पाठविली

१०००० पनास हजारची आर्जी रघोत्तमरावचाची तुझी पाठविली ती मध्यस्तास प्रविष्ट केली

१०००० बापु सिबदत्त याचा रोखा आघाठ बंद १ मुदतीचा पाठविला तो पळला त्याचें बंधू क्षणाळे भरणा जाही यावर तुझांस छिह्न पाठवू

२०००००

सदरहु अन्वयें भरणा जाला रघोत्तमराव यांजकडील पैचज पैकीं दाहा हजार कोणास देविले १ बाकी तसेंच असूं देणें क्षणोन शिों याप्रमाणें मध्यस्तांनीं नवान्नापासि तपसीलवार बयान केला फळम— १

८

श्री

आपाठ वद्य १ बुधवार शके १७१५.

विनंति उपारि.

१ जीवनराव पांढरे यांचे प्रकर्णी हिशेवाचे कागदपत्र कचे पाठ-
उन देतो. त्यास हणमंतराव येथे आहे. तसाच गोपालराव जिवाजीपंत
तर साहीत्यावर! फत्तेसिंग निमित्त पाहतात. याजकारिता समेटून करीत
करीत करावें. आनंदराव तेथे आहे त्याचे तोडावर हात फिरवावा. जीवन-
राव, आपण याचा विचार करून लिहावे. तसे करीत हणोन लीं. त्यास
तुह्मी लीं त्याप्रमाणेंच तोडावर हात फिरवून ढकलावें; परंतु
त्याचे हातीं यैवज मात्र जाऊ नये; यैसैं जीवनराव याचे हण(ण)णें. आनं-
दराव याच्या चाली खोड्या. सजावरुदौलाकडील यैवज निटुर वगैरे
आपल्या कर्जाच्या यैवजांत ध्यावा हणोन तुमचीं पत्रें आलीं. यावरून
त्याकडे आहीं सांगून पाठविले. यावरून आनंदराव यांनीं मध्यस्तास
सांगविले कीं मामलतीसमंथे जीवनराव यांजकडे सरकारचा यैवज येणें
त्यात माहाळ लाऊन दिले आहेत आणि निटुरचा यैवजही लाविला आहे
हो ध्यावा. त्यावरून त्यांनीं रायरायांस विचारिलें. याणीं सांगितलें:—त्याचे
दस्तयैवज पाहून सागेन. यैसा प्रकार आनंदराव याचा. याजकारितां तुह्मी
कोटेपरियेंत झाकीत वसाल? तथापि तोंडावर हात फिरवून तुह्मास लिहून
पाठऊं. जीवनराव यांचा पक्ष दरवारी. तेथें सोडूं नये, खचित अतावें,
याविषई आलाहिदा पुरवणी लिहीली आहे. ती रघोत्तमराव यास दाख-
वावी. कलम—

१

१ तात्या वोक्त यांजकडील वीस हजार रु॥ त्याविशीं फार निकड
समजून आपाजी बाबाजी यांजकडून येक महिन्याची खातरजमा करविली.
त्रिमलराव बाबद् सा हजा९ त्याविशीं बोलतात त्यास आठ्याचा यैवज ठेऊं
नये; आपल्याकडून हुंडी जालीयास पाठवावी हणोन लीं. त्यास वीस
हजाराचा हवाला आपाजीपंत यांचा दिव्हा. बरें केलें! साहा हजार
त्रिमलराव बाबत येथें मारनिलेकडील सदागिवपंत यांस दिले. हुंड्या

पाठविष्याविर्सी लीं, त्यास तूर्त सोयें, नाहीं बाळाजीपंत यांची लष्कर
खानगी केलियावर सर्व समजून हुडी पाठविष्यांत येईल आपाजी बाबाजी
व तुम्ही आपलेकडील हिशेब मारानेलेवरोवर पाठवावा कळम— ।

१ श्रीगोरीकर स्वामी यांस सरकारांतून हजार शो देविले क्षणोन सांगि
तलें, त्याजवरून दिले क्षणोन लीं तें कळलें कळम— ।

१ सुकळाळ याजकडील हिशेब कितेब समजला आसाळ, बाळाजीपंत
याजवरोवर सर्व सांगून पाठवावे कळम— ।

४

घ्यार कळमें रा। छ. १९ जिल्हेज हे विनंति नवावाकडून येक
महस्त फौज ठेवावयाकरितां आला, त्यास धरले याचा मजकूर लिहिला
तो कळला

श्री

आपाठ था १ बुधवार शक १७१५

मध्यस्ताचा उद्धार निघाला तो राजश्री नानास लिहिला आहे, त्याजवरून
कळेल हे विनंति

पु। राजश्री गोविंदराव स्वामीचे सेवेशी विनंति उपरि छ १३
जिल्हेजां इदीचे नजरेफारितां आक्षी नवावाकडे गेलो मध्यस्त समीपच
होते लोकांच्या नजरा झान्यानंतर मध्यस्तांनी अर्ज केला कीं, पुण्याहून
चोबीना खरेदी करविला, त्यापैकी पयायैसी हजार रुपयाचा खरीदी जाला
पांचगजी नावा मिळाल्या साहागजी व सातागजी तेथें नाहींत, सबब
भंगमनेराकडे खरीदी करण्यास गोविंदराव भगवंत यांनी एक कारकून व
रघोत्तमरायाकडील एक याप्राा खाना जाले आहेत दोन लाख रुपयापैकीं
पंध्यायेसी हजारचा चोबीना खरीद जाला बाकीचा तेथें होणार, त्यास
कोंकणपटीचा चोबीना भीमेचे पाण्याने ताफे बांधून कळवण्यास येईल
तेधून बेदरास आणण्या लागेल ताफे बांधण्याकरितां लाकडे खरीदी

करावीं लागतील थैसॅही रघोत्तमराव यांना लिहिले. सदरहूप्रों चोवीना कलवुर्ग्यास येईल, मुजाका नाही, लेकीन सगमनेर प्रातीं जो चोवीना खरीदां होईल तो गगेचे पाण्याने वजरासंगमास आणावयाचा पहिला वेत होता, परंतु यांत मोठी अडचण आहे कीं वजरा-संगमास चोवीना दाखल जाल्यानंतर तेथून वेदरास वंजरेचे पाण्याने येणें मुप्फील, सवत्र कीं, वंजरेचा वोट फार नीच आहे, तेथून येणार नाही. ज्या ठिकाणी चढवून आणावयाचा तेथून आणावयास प्रयत्न फार, याकारिता वंजरासंगमास चोवीना न आणितां गगेचे पाण्याने नादेड येथे आणावा, तेथून वेदरास आणावयाची तजवीज वंजरेने अथवा भारवरदारी पाठवून खुष्कीतून जशी सोये तशी करिता येईल, याप्रों अर्ज केल्यावरून गगेचे पाण्याने नादेडास चोवीना आणावा याप्रों नवावानीं फर्माविले. भीमोवाने कलवुर्ग्यास येणार याची सलाह कशी? त्मगेन महमद अजीमखा यांस मध्यस्तांनीं विचारिलें, त्यांनीं सांगितलें कीं कलवुर्ग्यानजीक फेरोजावाढ व शाहावाढ हे दोन गांव भीमातीर तीन कोस कलवुर्ग्यापासोन आहेत, तेथें चोवीना आणावा, तेथून भारवरदारी सरजाम पाठवून वेदरास आणावयाची तरतूद होईल, याप्रों बोलणे जालें, रघोत्तमराव यांनीं मध्यस्तास लाकडाविपयीचा मार लािला, त्यावरून मध्यस्तांनीं सदरहूप्रों वयान केला, याजवर हे बोलणे जालें, लांकडाविपींचा व वंदुखाचा मार तुझ्याकडून इकडे काहींच लिहिण्यात आला नाही, येथे बोलणे जालें ते कळावें सवत्र लिहिले असे. ॥ छ. १५ जिद्वेज हे विनति.

श्री.

आषाढ वा १ बुधवार शके १७१५

विनति. उपरि मध्यस्तांनीं नवावास अर्ज धाव्ही समीप असतांच केला कीं चोवीना खरीद करण्याकारिता हरि पडतजी यांजकडून यैवज येणें, त्याचे पत्र, येक लाख बयाणा व हजार रुपयाचें, याचे घेऊन पुण्यास पो होतें, त्यापैकीं सत्तर हजार रूा नगदीं देतो, बाकीचाही काहीं यैवज येथें देवितों,

व तेधून कांहीं गोविंदराव यांजकडून देवितों याप्रां तात्यांनीं रघोत्तमराव यांस सांगितलें याप्रां रघोत्तमराव यांनीं लीं क्षणोन मध्यस्तांनीं अर्ज केला त्यास तात्या यांनीं यैवज तयें किता पटला व धावयाचा किती आणि आक्षा-कडून किती देविषणार हें तुम्हीं कांहींच न लीं त्यास याचा तपसील आधीं इकडे ल्याहारा क्षणजे येधून ऐवज देणें लागेल त्याची तरसूद आगाऊ जाली पाहिजे यास्तव आधीं सूचना ल्याहात्री रा ङ १५ जिल्हेज हे विनंति

श्री

आषाढ या २ बुधवार वृके १७१५

विनंति उपारें रावरमा यांस यैवज तुम्हीं पुण्याकडे गेल्या ता जिल्हेज आखर पावेतों येकदर दिलहा याचा सा पेशजी लिहित्यावरून समजला असेल साडें सोळा हजार रुपयाच्या धराता रावरमांनीं हरिपंतावर आपल्या यैवजाच्या केल्या होला त्या फिरोन आल्या येविपी त्यांनीं मध्यस्तास बोभाट सांगितला मध्यस्त आक्षासी दो (७) ले त्याचा तपसील तुम्हांस लेहून फार दिवस जाले परंतु उत्तर आलें नाहीं त्यापैकी जाधव मारवाडी यास येक हजार रुपये देण्याची निकड रावरमांस मारि बसली त्यांनीं मारवाड्याकडे नवावाचे सरकारचा यैवज पटीवापत, त्यांचे मगें चोपदार सवव, वानींनीं या वरातेपैकी यैवज त्यांस लाऊन दिवहा दोन महिन्याचा वस्यदा रोही होऊन गेला मध्यस्त आक्षासी दो (७) ले येक हजार रुपये यास धराती यैवजीं थावे तुम्हाकडून उत्तर आल्यानंतर थावे यैसैं होतें परंतु इकडून जीं पत्रें लिहिण्यांय येतात त्यांचीं उत्तरेंच येत नाहींत प्रसंगास तर अशा अडचणी पडतात यैवज देणें प्राप्त ते-हां वरात व फवज घेऊन येक हजार रुपये दिल्ले कळावें तुम्हीं म्हणाल कीं, रावरमांकडे यैवजाचा भरणो वेमुवलग जाला हा यैवज उगवेल कसा ? त्यास हें सर्व खरें आहे परंतु येथें मध्यस्तांसी बोलण्यांत येतें उत्तर येतच नाहीं येथील तर निकड या तऱ्हेची-अचडण ! तेम्हां समजोन यैवज थावा लागतो, उपाय नाहीं ! या

स्तव पत्राचे मार याची उत्तरे वरचेवर लिहित जावे. त्याप्रो मध्यस्तासीं बोलण्यात येत जाईल सा छ. १५ जिल्हेज हे विनंति.

श्री.

आषाढ वा १ बुधवार शके १७१५

विनति. उपरि राजश्री जीवनराव पाढरे यांजकडे थैवज येणे. यास्तव पा आवराद व निठूर या दो माहालाचा थैवज मोकाशाचा आटकाऊन ठेवावा व मारनिलेचे आणि आनंदराव सभापत याचे रहस्य करून घ्यावे इत्यादिक मार तुम्हीं लिहिला. त्यावरून सजावरुडौला याजकडे सागोन दो माहालाचे मोकाशाचा थैवज सन १२०२ सालचा आटकाऊन ठेविला. जीवनराव याचे आनंदरावाचे रहस्यही करून घ्यावे या तजविर्जांत असता आनंदराव यांनी परभारा सजावरुडौलाकडे राजयाजी याचा निरोप पाठऊन थैवज आम्हाकडे न घावा येसे सांगितले होते व मध्यस्तासही परभारा सुचविले कीं, हसनावाद व येकहली हे दोन माहाल पांढरे याजकडे नवावाचे सरकारचा थैवज येणे त्या थैवजां सरकारात घेतले आहेत. त्याचप्रां सरकारचे रदकजां आवराद निठूरचा थैवज घावा याप्रो सागोन थैवज आपल्याकडे येणे असता असी दिक्त वातली हेही मध्यस्ताकडूनच आम्हास समजले. आहीं उत्तर केले कीं, दोन माहाल पहिलेच आपले रदकजां आहेत. आवराद व निठूर हे जीवनराव याजकडे चालते माहाल. याचा थैवज घेण्याची सा काय ? तेव्हा मध्येस्तानीं राजयाजीस सांगितले कीं, याचा दस्ताथैवज पाहण्यावर ठरलें आहे. साराश तुम्हीं लिहिले कीं, आपला थैवज येणे सा ते माहालचा थैवज आटकाऊन जीवनराव याजकडे न घावा. त्याप्रो केले असता आनंदराव यांनीं परभारा याप्रो उपस्थित केले. यावरून आश्चर्य वाटते कीं तुमचीं पत्रें येतात तीं कसीं ! रघोत्तमराव यांचेही पत्र आले तो प्रकार कसा ? आणि वर्तणुकींत आनंदराव याची चाल हे ! तुम्हींच समजावे. सा छ. १५ जिल्हेज हे विनंति.

श्री

आषाढ वा १ बुधवार शके १७१५

राजश्री गोविंदराव स्वामीचे सेवेसी

विनंति उपरि प्यादे दि॥ रामजी नईक गळांढे नि॥ सरकार यास पेशजी माहागाईमुळें पटणचे स्वारींत व हैदराबादी आगाव ज्याज्ती रोजमरे च्यार, खर्चास नाही साा, दिळे, तो यैवज उगवून घेतला पाहिजे येविषयी तुम्हास जातेसपरी सांगितळें होतें परंतु अद्याप यैवजाचा फडच्या करून घेतला नाही तर येविषी राजश्री नानास विनंति करून यैवज उगवावा न उगविल्यास हे गरीब बुद्धतात, व आपला यैवज फसतो याची काळजा आपगास असावी याजकारितां लीं असे तर हें काम आधीं करून घ्यावें येविषी वगाजी प्यादाही तुम्हा समागमें स्मरण दाबयास दिव्हा आहे तर यैवज उगवून घ्यावा रोजमरे तैनास इजारा करून घेण्याची याद तुमचे रूबरू कोळी होती ती रोजमुरे याचा यैवज उगऊन घ्याल त्याज समागमें करून घ्यावी पेशजी रोजमरे आगाव पावले च्यार व यासिवाय तुम्ही गेल्ल्यावर आणखी एक रोजमरा ईजाफा, खर्चास नाही, क्षणोन दिव्हा येकूण रोजमरे पांच याचा यैवज घ्यावाकरून उगविला पाहिजे याजकारितां हे पेचांत, व आपला यैवज उगविला पाहिजे तर सरकारांत वोलून यैवज उगवावा क्षणजे हे पेचांतून निघतील, व आपलाही यैवज उगवेल तर पत्र पत्रतांच कामाचा फडच्या करून घ्यावा ॥ ३ १५ जिल्हेज हे विनंति

श्री

आषाढ वा १ बुधवार शके १७१५

विनंति उपरि राजश्री मानाजी वळवंतराव देवकाते यांचे पत्रक सरकारांतून आमचे तैनात आहे त्यास सांप्रत मातनिळेस सरजामसुवा हुजूरचाकरीस येण्याविषी सरकारची आज्ञा जाली आहे त्यास येविषी तुम्ही विनंति करून देवकाते यांस हुजूर चाकरीस येण्याचा मनाई न्हावी

इकडे चाकरीची नेमणूक त्यापक्षां सरकारचाकरीवर हजर आहेत. र॥
१९ जिल्हेज हे विनंति.

छ १७ जिल्हेजी येहतपामजग यांनीं मागितलें सबब.

श्री.

आषाढ वा ३ शुक्रवार रके १७१५

राजश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री गोविंदराव स्वामीचे सेवेसीं.

पो गोविंदराव कृष्ण सां नमस्कार विनंति. उपरि येथील कुशल जाणून स्वकीयें लीा जावे. विशेष येहतपामजग नफरदौला मुबारनुल मुलुक बाहादुर यांनीं शहर बन्हाणपुर येथें किनखात्र वगैरे जिनस दाहा हजार रुपयाचा खरीदी करविला. ते जटील कारीगर यांजकडून चौरती कलाबतू तयार तीन हजाराचा करविला. त्यास कारेगर परवानगी मागतात. राजकरिता बाहादुर मत्रसूफ यांनीं बहुत भगत्यवादानें आझास सांगितलें. त्यावरून लिहिलें भसे. त्यास येविर्पी राजश्री नाना यांस विनंति करून बन्हाणपुरकर सुभेदार यांस राजश्री पाटिलवावा यांचें पत्र कलाबतू व किमखात्र वगैरे जिनस दाहा हजारांचा खरीदी करतील त्यास महसूल वगैरे मुजाहिमत न कारिता न्हादारीचें दस्तक वगैरे बंदोबस्त करून देऊन जिनस रवाना करावा. याप्रो निक्षूण ताकाद महमद ईसफ तुह्वास सागतील त्याप्रो घावी. र॥ छ १७ माहे जिल्हेज बहुत काये लिहिणे? लोभ किजे हे विनंति.

छ २० जिल्हेजीं शमपुल उमरा यांनीं मागितलें सबब.

श्री.

आषाढ वा ७ सोमवार शके १७१५.

राजश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री गोविंदराव स्वामीचे सेवेसीं. पो गोविंदराव कृष्ण सां नमस्कार विनंति. उपरि येथील कुशल जाणून स्वकीयें लिहित जावें विशेष तो मानूर मौ वीड हा तालुका नवाव शमपुल उमरा बाहादुर यांजकडे आहे. तेथील भमिली अबदुल समदखां यांजकडे

आहे खान मार यांनी आपल्याकडून तथे नरासिंगराव नायब यांस ठेविले त्याजकडे हिसेबकितेबाचा लडा सवष त्याजला कैद केले त्यास तेथील मोकासी माहरणवर वगैरेनी राजश्री पाटिलबाबा यांस गैरवाक्का समजाऊन तालुकियास लोक पाठवून उपसर्ग करणार झणून बोमाट आला, त्यावरून राजश्री नाना यांस पत्र दिले आहे येथिणी तुझी विनंति करून बंदोवस्त करावा तालुकियातील जमीदारास पुण्यास येण्याविती पत्रे पाठविली वगैरे उपद्रव फार केला आहे यास्तव येथिणी बोळून बंदोवस्त करून ठेहून पाठवावे शमपुल उमरा यांजकरील पागेचा तालुका तो नवाबाचा खासगस तालुका यास्तम याचा बंदोवस्त जरूर होणे येणेकरून नवाबाचा संतोष हें समजावे २॥ छ २० जिस्हेज बहुत काय लीं ! हे विनंति

छ, २१ जिस्हेजी राखरभा यांनी मागितल सवष

श्री

भाषाद वष ८ मंगळवार शके १७१५.

राजश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री गोविंदराव स्वामीचे सेवेशी पो गोविंदराव कृष्ण सां नमस्कार विनंति उपरि येथील कुशल जाणून स्वकीये छिप्र जावे विशेष मौजे जवळें पाा इवेली परंदा हा गांव माधवराव बांदल यांजकडे हेता त्याजकडून तुझाकडे रदकजी गांव आहे त्यास बांदल मार यांचा फाल जाला सवष त्या गांवची जपती राजश्री राखरभाजी जपवत निबाळकर यांनी करून कायत यास येथून राजश्री गोपाळराव बक्षीसुडा जपतीचे बंदोवस्तास पाठविलें त्यास तथे नामूरव बह्दाळ यांनी बांदल-कडील पैका येणे सवष गांवतजपतीस दिक्त केली याचा बोमाट यांजकडे आल्यावर मारतिलेनी आझाकडे सांगोन पाठविले की गोविंदराव यांचा येवज बांदलकडे किती ? त्यांत जवळें येथील वसूल काय पावला ? व बाकी येवज येणे किती ? याचा हिशेब आणवाना त्याप्रार्थी फडक्या होईल जपतीस दिक्त होऊ नये त्यावरून लीं असे तरी बांदल यांजकडे येवज येकदर किती, त्यांत वसूल पावला व बाकी येणे याचा हिशेब तांत्र

गाठवावा. रा। छ २१ जिल्हेज बहुत काय लीं? लोभ किजे हे विनंति.

आबाजी बलाळ आवरादकर नि। राजश्री हारिपंत तात्या यांचे मागितल्यावरून पत्र लिहिलें असे.

श्री.

भाषाट बा १० गुरुवार शके १७१५.

राजश्रिया त्रिराजित राजमान्य राजश्री गोविंदराव स्वामीचे सेवेसी. पो। गोविंदराव कृष्ण सां नमस्कार विनंति. उपरि येथील कुशल जाणून स्वकीये कुशल लिहित असावे. विशेष. राजश्री हारिपंत तात्या याजकडील दुमोहरी सनद मौजे आवराद शाहाज्यानी पा। उदर्गार येथील सनदेकरितां राजश्री आबाजी बलाळ येथें दोनशें रुपये घेऊन आले होते. त्यास सनद तुहा-जवळ आहे. तरी आबाजीपंत तुहास पत्र लिहून सनद ज्यास देवितील त्यास दोनशें रुपये घेऊन सनद घ्यावी. रा। छ. २३ जिल्हेज बहुत काय लिहिणें? लोभ किजे हे विनंति.

छ. २३ जिल्हेजी डाकेवर,

श्री.

भाषाट बा १० गुरुवार शके १७१५.

राजश्री गोविंदराव स्वामीचे सेवेसी.

विनंति. उपरि अलीकडे तुहाकडून फार दिवस पत्रे येऊन आले. कांहींच कळत नाही. याचें कारण काय? सांप्रत तुहाकडे येणारे पत्रे मार वगैरे इकडून-ता। लिहिलें आहे त्यावरून फाटले. तुहाकडे पत्रे पा आहेत. त्यावरून इकडील मार समजेल. तुहाकडे कडील अखबार व पत्रे चेनापटणाहून आले. तुहाकडे जाब पाठवावे. इकडील पत्राचीं उत्तरे येणें तुहाकडे वरचेवर करित जावी. रा। छ २३ जिल्हेज बहुत काय लिहिणें?

श्री.

भाषाढ बा १० गुरुवार शके १७१५

गुा राजश्री गोविंदराव स्वामीचे सेवेसी

विनंति उपरि निर्मळ वगैरे माहालाबाबत स्वराज्याच्या पैवजाच्या तनखा औरंगाबादचे सुभ्याषर पेशजी घेतल्या त्यापैकी वसूल सरकारांत पावला; व बाकी येणें त्याची याद तुह्मी पाठविली त्याप्रों मध्यस्तासी बोलण्यांत आलें यांजकडे अहसनुदौला व कृपावंत यांनी वसूल पावल्याचें पत्र व रसीदाच्या नकला पाठविल्या त्यासी व आपले यादीसी मुकाभिला करून येकंदर याद ठरविली ती पाा आहे त्यावरून ताा कळेल. रा। छ २३ जिल्हेजु हे विनंति

श्री.

भाषाढ बा १० गुरुवार शके १७१५

यादी — जात्रितजंग मरहुम यांजबाबत माहालचे स्वराज्याचा पैवज नभा बाचे सरकारांतून ताा सन १२०१ व सन १२०२ पाी आळख हिसेमी याच्या तनखा अहसनुदौला व कृपावंत यांचे नांभें जाल्या होत्या.

रूपये

४७३९९१॥१-

पाी वसूल धमोजीवर्फ मोहरी अहसनुदौला वाहदुर व कृपावंत ताा राज सन १९०१ हिजरी १९१२००॥१-। रुपये

ताा

१३४३०४॥३ बा रसीदाच्या नकला

१३३०४॥३ रसीद बापूजी रामचंद्र व लक्ष्मण तुफदेव निा गोविंद कृष्ण गोठबोले मुा कोपरगांभ छ १३ रमजान सन १२०२ फसवी

१००० रसीद सखोजीवाजी कारकून निा सरकार छ १९ रमजान सन १२०२ फसवी

७३००० रसीद विनामण हरिः

५०००० छ. ६ शवालची रसीद !

२३००० छ. ५ मोहरमचे पत्र. ३०१९२॥३॥।

पौ यैवज पटला नाही. - यैसैं पत्रांत सबब मजुरा दिल्ले नाहीत. ७१९२॥३॥। बाकी रुपये.

७३०००

१३४३०४॥३॥

१६८९५॥३॥। तनखादारास वसूल दिल्ली क्खणोन अहसनुदौला व कृपावंत यांनीं नवाबास लिहिल्लें. परंतु सदरहूची रसीद नाही. सबब यैवज मजुरा होणार नाही. येसैं आमचें बोलणें. यावरून मध्यस्तांनीं आपलें पारसी पत्र अहसनुदौलास दिल्लें कीं सदरहू सोळा हजार आठसैं पंच्याणव रुपये, सवा चौदा आणे तनखादारास दिल्ले असल्यास रसीद पाठवावी. दिल्ले नसल्यास सदरहू यैवज घावा. याप्रों पत्र दिल्लें सबब वसुलीं घातले.

१५१२००॥३॥।

यास ताा _____ रुपये

९४०९८॥३॥ हा याद रुजू दफ्तर सरकार पुणियाहून आली.

५६३०४॥३॥ कोंपरगांवची वरात ९९००० पाँ.

५००० सखो जिवाजी.

१४७९३॥ पोत्यास आले.

१८००० कुराणाकडील वरात जाली त्यास पावले.

९४०९८॥३॥

२००० सदरहू लाख रुपये औरंगाबादी देणें त्याचे
हुंडावणी बाबत.

१०२०००

२२०७९०॥३॥ हुंडी चिठी औरंगाबादेवर - जगधन साहू याचे दु-
कानीं नगदी रीत छ २० माहे जिल्हेज पासोन
दोन महिन्यांचे मुदतीनें छ २० सफरी घावे याप्रौं.

३२२७९०॥३॥

तीन लक्ष वेवीस हजार सातसें नवद रुपये सवा पंधरा
आणे बाकी तनख्याबमोजीव त्याचा फडच्या सदरीं
लिहिल्याप्रौं छ २३ जिल्हेज मुा वेदर अर्बा तिसईन.

श्री.

आषाढ वा २० गुरुवार शके १७१५.

पुा राजश्री गोविंदराव स्वामीचे सेवेसी.

विनंति. उपरि तनखाचे येवज पौ सरकारात वसूल औरंगाबादचे सु-
भ्याकडून पावला याचा मुकाबिला पुण्याहून याद आली त्यासी व यांजकडील
तेधून सुभ्याचें पत्र व रसीदांसी कारितां कोपरगांवची वरात व सखो जिवाजी
येकूण दोन रकमांचा ताळा यादीसी व रसीदांसी नीट पडला यासिवाय
राजश्री दाजीबा यांच्या दोन रसीदा येक पंनास हजारांची व दुसरें पत्र तीस
हजार येकसें न्याणव रुपये सवा पंधरा आण्याचें पैकीं तेवीस हजार येवज
पटला हणोन पत्रांत लेख येकूण त्र्याहातर हजार रुपये पत्राप्रमाणें येवज
वसूल लिहिला. व याप्रौं पोल्यास दाखल व कुरणाकडील वरातेबाबत येवज
पुण्याचें यादींत बेतीस हजार सातसें साडे त्र्याणव रुपये ह्या रकमा बांचे
हिसेवी आलाहिदा नाहींत. त्या पक्षीं त्र्याहातर हजारांत असतील. सबब
वजा जातां चाळीस हजार दोनसें साडेसहा रुपये पुण्याकडील यादीसिवाय

अपान्ती वसूल राजश्री दाजीबा यांचे पत्रान्वय पावला याची रजवत तेथे पाहिली क्षणजे समजण्यात येईल.

रा. छ. २१ जिल्हेज हे विनंति

श्री

भाषाड वा १० गुरुवार शके १७१५

पु। राजश्री गोविंदराव स्वामीचे सेवेसी

विनंति उपरि तनखावावत यैवज येकंदर पौ वसूल वजा होऊन बाकी तीन लाख मेवीस हजार सातसे नवद रुपये सथा पंधरा आणे निघाले. यापैकी पटणचे स्वारीत मध्यस्ताचे विद्यमाने जगधन साहुकार यांचे कर्ज सशस्तीन लक्ष राजश्री हरिपंत तात्या यांनी सरकारांत घेतले त्या यैवजी हली येक लाख रुपये वसूल त्या रोम्यामार्गे घातला यैवज औरंगाबादी थावपाचा सभन तेथील हुडबान दर सेंकडा दोन प्रॉ दोन हजार रुपये यांनी घेतला हुडबानीचे मोलणे बहुत होसे परंतु सेवदी दोन रुपये प्रॉ ठरले सारांश येक लाख रुपये रदकजी वसूल पावला पेशजी जगधनाकडे भरणा सर बुदलजंग घासीमिया वगैरे यैवजवावत एक लाख बतीस हजार नऊसे पंध वीस जाला हली हे लाख पावले यास्त्राय येथून पत्र राजश्री हरिपंत तात्या यांस मध्यस्तांनी पेशजी चौबीना खरीदीफारिता येक लाख न्याणवे हजार रुपयाचे मागितल्यावरून दिले ध्यापैकी तेथे वसूल काय दिव्हा हे वेहून पाठवार्थ. क्षणजे येकंदर वसूल रूज करून रोम्याचा हिसेन न्याजमुद्दा करून पाठविण्यात येईल तनख्याचे ऐवजी लाख रुपये हुडणावळसुदा रदकजी थापे म्हणोन तुमचे लिहिण्यात आले, त्यावरून दिले आणि बा कीची जगधन याजवर चिठी वेऊन पा आहे चिठ्ठिमोजीव साहुकारा दुकानावर यैवज प्यावपाचा अहसनुदीला यांस सोळा हजाराविसी पत्र मध्य-स्ताचे पौ आहे हे खाना करून तगादा करून यैवज प्यावपास ढील पडू नये. रा. छ. २१ जिल्हेज हे विनंति

श्री.

आषाढ वा १० गुरुवार शके १७१५

पुा राजश्री गोविंदराव स्वामींचे सेवेसा.

विनांति, उररी तनगाचे थैवजाचा वार्का तीन लक्ष वारीस हजार मानसे नदर करये मरा पयरा आणि निवाळी. थार्यां रदकरजावाचन थैवज वमूल रोवदा थैवजां थैक लाग व हुडारन जोयंगावाचनी दोन हजार वजा जाता वार्का दोन लक्ष वीस हजार मानसे नदर करये मरा पयरा आणि याची चिठी औरगावादेवर जगरन मारु थाचे दुकानीं देऊन पाा आहे. चिठीचा वापदा र्शा छ २० जिन्हेज पामोन छ २० नदर थैकृण दोन महिन्याचा आहे. सदरहू मुदतीन रोग थैवज थारा थारां ठरून चिठी निवाळस पाा आहे. नदरहूप्रो तनगावाचन थैवजाचा फडच्या जाया, मुदतीप्रा जग-धनाचे दुकानींहून औरगावादीं सदरहू थैवज देऊन र्नीद थार्या लागेल. त्या रतिदीचा मनपिदा पाा आहे. त्यान सरकागतून थैवज थैग्याम जातील त्याने आपले नांथर्या र्नीद सदरहू मनपिदाप्राा देऊन थैवज रोग थारा. रा छ २३ जिन्हेज हे विनांति.

श्री.

आषाढ वा १० गुरुवार शके १७१५

पुा राजश्री गोविंदराव स्वामींचे सेवेसी.

विनांति, उररी तनगाथार्यां वार्कांचे थैवजाची चिठी औरगावादेवर जग-धनाचे दुकानची देऊन महिन्याचे मुदतीची पाठविली. थैपिपीं राजश्री नाना तुह्यास लणतील कीं तनगाचे थैवजान इतके दिवस जाले. आताही मुदतीची चिठी थैण्याचें कारण काय होते? त्यास मयस्त सदरहू मुदतीची चिठी देऊ लागले तेव्हा आझी बोललें कीं तनगा आपण दिलहा. त्याचे हस्तबंधीन्या मुदती कशा? आणि सुभेदारानीं थैवजाचा फडच्या अद्याप न केला. हली थैवजास वायदा न करिना नगरी फडच्या कालन यावा. याजवर मध्यस्ताचे म्ह(ण)णे

की हे चिठी वतरीक हुडी आहे दोन महिन्यांची मुदत कांहीं विशेष नाही
 येथिणी मदारुळमहाम यांस माझे तरफेने तुमी छहून जरूर सदरहुप्रा
 करावें मुदतीस नेमाप्रा नगदा यैवज दुकानीहून जगधनाचे
 ध्यावा याप्रा दाट रदमदली बहुत कांहीं केली त्यास
 विचार पाहतां मव्यस्त दोन महिन्यांचे मुदतीची चिठी देतात येविषई
 इकडून लेहून राजश्री नाना यांची आत्ता आल्यावर करावें तरी परें
 जाऊन तिकडून जाव येणें, त्याजवर यांसी वोलणें या खालेंच महिना
 पंधरा दिवस जातात त्याजवर यांची चिठी घेऊन औरंगाबादेस पोहचणें
 याचा आरसा पाहतां तितकेंच पढतें, घोलप्याचाळप्याखालेंच दिवसगत
 लागोन सरकारी यैवजास लावण पढतां, हें समजोन सेवटी मध्यस्तास
 सांगितलें की औरंगाबादेस चिठी पावल्यानतर दोन महिन्यांची मुदत यैसें
 आपलें क्ष(ण)णें हें तर सहसा कबूल होणार नाही चिठी पोहचताच
 फडच्या व्हावा तेव्हा मध्यस्तांनीं ठराऊन नेम करून सांगितलें की चिठी
 पावल्यावर मुदतीची शर्त नाही आज छ २० जिल्हेजपासोन दोन म
 हिन्यांनीं यैवज फडच्या करून ध्यावा याप्रा होऊन जगधनाचे दुकानची
 चिठी झा छ २० जिल्हेजपासून छ २० सफर दोन महिन्याचे मुदतीनें
 सदरहु यैवज फडच्या करून घावा पैसी घेऊन पा आहे सदरहु अन्वयें
 तुंहीं विनंति करावी सरकारांनून चिठी औरंगाबादेस रगना करून क
 रारत्रमोजीव यैवजाचा फडच्या करून ध्यावा दोन महिन्यांचे धायद्याचें
 कारण जगधन याचे दुकानांत यैवज थोडा दोन महिन्याचे मुदतींत
 त्याजकडे भरणा होईल चिठीस दिकत न पढावी याजकारितां इतकें वो-
 लणें क्षणून मध्यस्त बो (ळ) छे रा छ २३ जिल्हेज हे विनति

प्रा राजश्री गोविंदराव स्वामीचे सेवेसी,

श्री

जायाठ बा २० गुरुवार शके १७१५

विनंति उपरि तनखाचे यैवजापैकी एकंदर वमूल मुग्यांनीं नवाबफडे

लिहिला येक लक्ष येकावन हजार दोनसैं रुपये सेवा तेरा आणे. पैकीं तनखादारास वसूल सोळा हजार आठसे पन्थाणव रुपये सवा चौदा आणे दिव्हा हणून लिहिलें. परंतु सदरहु ऐवजाची रसीद नाहीं. तेव्हा आर्हीं मध्त्स्तासी वो (ल) लो कीं हा येवज वसुलीं मजुरा पडणार नाहीं. याची रसीद नाहीं त्यापक्षीं येवज कोणास पावला ? मजुरा काय हणोन घावा ? याजवर मध्यस्त वो(ल)ले कीं आपलें पत्र अहसनुदौलास निक्षूण देतो, सदरहु येवज श्रीमताकडून वसुलास आले असतील न्याम दिव्हा असल्यास रसीद दाखवावी. रसीद नसल्यास फडच्या करून देणे. याप्राा बोलून अहसनुदौलास पारसी पत्र मध्यस्तांनीं दिव्हे, ते पाा आहे. हें पत्र त्या-जकडे पाठवून येवज दिव्हा असल्यास उत्तम. पावला नसता अहसनु-दौलाकडून फडच्या करून घ्यावा. रा। छ २३ जिल्हेज हे विनंति.

.श्री

आषाढ वा १० गुरुवार शके १७१५.

पु॥ राजश्री गोविंदराव स्वामीचे सेवेशीं,

विनंति. उपरि तनखा वा॥ ऐवजाविषयीं यादी व पत्रें-प॥ वि॥.

४ रसीदाच्या नकला

१ बापूजी रामचंद्र याची ९६३०४ ॥३॥

१ सखो जिवाजी याची ९०००.

२ दाजीबा याचे नावच्या.

१ किता ९००००

१ कि॥ ३०१९२॥३॥ पौ २३०००.

२

२ मध्यस्ताचें पत्र अहसनुदौलास रुपये १६७९५॥७॥

१ पारशी पत्र

१ हिंदवी तरजुमा

—
२

२ चिठी जगधन साहु याचे दुकानावर छ २० जिल्हेजपासोन दोन महिन्याचे मुदतीने रुपये २२०७९०॥८॥ व त्याचा हिंदवी तरजुमा

१ औरंगाबादी यैवज जगधनाचे दुकानीहून घेतल्यानंतर रसीद देण्याचा मसविदा रुपये २२०७९०॥९॥

१ याद येकंदर शाह्याची

—
१०

पत्रे सुमार दाहा—रसीदाच्या नकला, यैवजाच्या चिठ्या, मसविदा, तरजुमा, यादीसाहित पा आहेत पावल्याचें उत्तर पाठवार्जे रा छ २३ जिल्हेज हे विनति

रसीदाच्या नकला.

राजश्रीया विराजित राजमान्य राजश्री

राजे कृपावत बहादुर स्वामीचे सेवेशीं

पो वापुजी रामचंद्र व लक्ष्मण तुकदेश निा गोर्षिद कृष्ण गोडवाळे मुा कोपरगाव सा नमस्कार विनंति उपरि तुझावर वरात सन १२०२ चे ऐवजीं नवाव बंदगान आली य नीं श्रीमंत पंतप्रधान बाबत निर्मळचे चौथई सरदेशमुखी यैवजीं दिल्ल्या त्या ऐवजीं श्रीमंतांनीं कोपरगावचे खर्चास रुपये ७९००० पंच्याहत्तर हजार देविले त्या यैवजीं तुझी आज्ञास माहलोमाहली धरती लाऊन दिल्या व काहीं यैवज रोख वावत रुपये ५६३०४॥१॥ छपन हजार तीनसें पावणें पांच रुपये तीन आणे पावले यासीधाय माहळपी जाजती वसुल, तुझी धरता दिल्ल्या त्यापैकी लागु जाहल्यास, वरातीचे यैवजी

मजुरा देऊं. आमच्या किरकोळ पावत्या तुह्याजवळ महालांत दिल्या आहेत त्या रद्द असेत. राा छ १३ रमजान सन १२०२ शके १७१५ प्रमादी नाम संवत्खेरे वैशाख आधिक शुा १५ सन सलास तिसईन बहुत काये ल्हा हे विनंति. सरकारची वरात पाऊण लक्षाची तुमचे हवार्ली केली असे हे विनति.

श्री.

आधिक वैशाख वद्य १ शनिवार शके १७१५.

राजश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री

बळवतराव व्यकटेश राजे कृपावंत बाहदुर सुभा औरगाबाद स्वामीचे सेवेसी.

पौ सखो जिवाजी कारकून निा सरकार कृतानेक सां नमस्कार विनति. उपरी नवाब निज्याम आलीखान बाहदुर यांनीं सरकारचे यैवजाच्या तनखा तुह्यावर दिल्या त्याचे यैवजीं येथें खर्चास पावले ईा छ १ माहे रजव ताा छ १५ रमजान पावेतो यैवज पावला तो रुपये ५००० पांच हजार पावले असते. या पांचा हजारा पौ राजश्री नारायणराव भवानीदास वकील या जजवळ तुमचे नांवची पावती साडेतीन हजाराची आलाहिदा छ ४ शाबानची आम्हीं दिली आहे ते रद्द असे. सुा सलास तिसईन मया व अलफ, छ १५ रमजान सन १२०२ बहुत काय लिहिणे हे विनंति.

श्री.

वैशाख शुद्ध ७ शुक्रवार शके १७१५.

राजश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री,

बळवतराव राजे कृपावंत बाहदुर स्वामीचे सेवेसी.

पो चित्तामण हरि साा नमस्कार विनंति. उपरि येथील कुशल जाणून स्वकीये कुशल ल्हा जावें. विशेष आपण पत्र छ २९ माहे रमजानचे पाा तें पावलें. श्रीमंत पत प्रधान यांच्या वराती पौ हुंड्या पनास हजाराच्या जीवनादास अंबाजीदास यांच्या दुकानच्या पाठविल्या त्या पावल्या. लिहिले कीं वरातेची नकल व हप्तेबदीची नकल पाठवावी. त्यास मागाहून नकला

पाठवून देतो त्याप्रो यैवजाचा भरणा करावा तीर्थरूप राजश्री ताच्या येये जेष्ठ शुभा पंचमीस दाखल झाले राजश्री सदाशिवपत यांनीं लिला आहे त्यावरून फळेले राजश्री हरवाजी नाईक चाबूक सवार यांचे नावच्या चित्र्या लौकर पाठवाव्या रा ठ ६ शबाल बहुत कामे लिला लोभ कीजे हे विनंति

श्री

राजश्री विराजित राजमान्य राजश्री,

वळवंतराव राजे कृपावत वाहदुर स्वामीचे सेवेशी —

पो चिंतामण हरि सा नमस्कार विनंति उपरि येथील कुशल जाणुन स्वकीये कुशल लिला जावें विशेष तुम्ही पत्रें ठ २३ व छ २४ जि ल्कादर्ची पाठविली ही पावली लिला मार सविस्तर कळला सरकारचे वरातीचे येवजी रुपये

२३००० हुंडी धान १ पीतांबर जशिनदास यांजवर चांदवड रुप याची चलनी

७१९२॥॥॥ चिठी राजश्री त्र्यंबकराव राजाराम कादर अतूर व खुलदावाद याची मुदतीची

येकूण तीस हजार येकसे न्याणव रुपये सवा पंधरा आणे याच्या पात्या पावल्या त्याजपैा तेवीस हजार सा पीतांबर जशिनदास याजकडाल चांदवड छापी सुलावी पटले मुदतीचमोजीव वाकी साव हजार येकसे पा षणे त्र्याणव रुपये मवातीन आणे याची चिठी श्रावण शु॥ १९ निमे व माद्रपद शु॥ १९ निमे या प्र॥ घ्यावे क्षणोन लि॥ त्यास श्रावण मासचा हसा अशाप पडला नाही त्याजवरून गजश्री सदाशिवपत यांस ताकीद केली मा॥११ निले त्र्यंबक राजाराम कादर यांजकडे मुजरद जासूद रा॥ केली आहे तुम्ही त्याजला ताकीद करून मुदतीप्रो ऐवज देवाचा त्याकडोळ रा॥ आल्यानंतर पावती पाठवू ऐसी हजार रुपयाचा भरणा हल्लीचे ऐवजा

सुद्धा केला हणोन लि॥. त्यास पेशजी पंनास हजार रुपयांचे पत्र अलाहिदा गेले आहे हल्लींचे ऐवजाचा मा॥र सदरीं लिहीला आहे त्यावरून कळेल बाकीचे ऐवजाचा भरणा सत्वरच करितों हणोन लि॥. त्यास येथील हुंड्या पाठवाल त्या शाहाजोगाच्या पाठवाव्या. राजश्री शामराव बलाळ याजकडील मा॥र व कलमवंजीची याद पा॥ ती सदाशिवपंत यानीं दाखविली. त्यावरून श्रीमत राजश्री नानास विनति केली. त्याचे उत्तर नवाब आहसनुदौला बाहादुर यांस श्रीमत नानानीं लि॥ आहे त्यावरून समजेल, आटोळे यांस ताकीद पत्राची परवानगी सरकारची घेतली. मागाहून लौकरच खाना करूं. कारंज्याचे फवारे जलद खाना करावे. वरकड मा॥र राजश्री सदाशिवपंत लिहीता कळेल. दुसरा ऐवज लौकरच खाना करावा. रा॥ छ ५ मोहरम (भाद्रपद शुद्ध ७ गुरुवार शके १७१६) बहुत काय लि॥^२ लोभ कीजे हे विनति.

श्री.

पारसी चिठी जगधनाचे दुकानीं औरगाबादेवर
रोशन राये याचे मोहोरनसी.

पारसी चिठीचा तरजुमा
हिंदवी राजे रोशन राये
याचे मोहरे नसी.

चिठी बइस्म बिरजलाल सभूनाथ साहू दुकान वुलदे खुजस्ते वुनियाद अंकी मुबलग २२०७९०॥॥ याचे निमे एक लाख दहा हजार व तीनसे पंचाणव रुपये साडे सात आणे होतात. चौथ व बाबती व साबोत्रा वगैरे रावपत प्रधान बाबत माहालात सुभे महमदाबाद वगैरे ता॥ सन १२०१ फसली व आलल हिसेवी सन १२०२ फसलीचे तनखाप्रो आहसनुदौला बाहादुर व राजे कृपावत याजकडे वाजवुलतलव होते त्याचे मुबादला आजमुलउमरा बाहादुर यानीं देविले. त्यास राव पतप्रधान याजकडे जो कौणी पैका न्यावयास येईल त्यास येथून रसिदाचा मसोदा दुकानास पा॥

आहे त्याप्रमाणे रसीद घेऊन ठ २० जिल्हेज सन १२०७ हिजरी पासून दोन महिन्यांचे घायदाने पावते करावे पुढे मुबल्लग मा॥र सरकारचे खजान्याचे हिसेबी या चिठीप्रमाणे व रसिदीप्रमाणे मुजरा व मुहसूब होतील

३२२७९०॥३

पे॥ १०२००० येक लाख दोन हजार याची चिठी लस्कर फेरोजीचे टुकानावर दिल्ली वाकी

२२०७९०॥३

ठ २० जिल्हेज सन १२०७ हिजरी
रसीदीचा मसबिदा पा॥ आहे
या प्रमाणे रसिद घ्यावी

राजश्री जगधन साहू दुकान बुलंदे
औरंगाबाद गोसावी यास —

अखंडित लक्ष्मी आलच्छत राजमान्य श्रे॥ फलाना फलाना ग्रहस्त नि॥ श्रीमंत राजश्री पंत प्रधान मंत्री २२०७९०॥३॥ मुबल्लग दोन लक्ष बीस हजार सातसे नव्वद रुपये सत्रा पधरा आणे वावद चौथ व वाचती व सप्तोत्रा वगैरे व॥ महालांत सुभे महमदद वगैरे ता॥ सन १२०१ व आल्ल हिसेबी सन १२०२ तनखापो आहसनमुदौला वाहादूर व राजे कृपावंत यांचे जिमेस वाजबुल्लखलव येणे होते त्याचे मुवादला नवाब निजामुदौला वाहादूर यांचे कारपरदाज यांनी हुंडी सदरहू रुपयांची औरंगाबादेस तुमचे दुकानांनी दोन महिन्यांचे वापराची राजश्री गोविंदराव कृष्ण यांचे विद्यमाने करून दिल्ली त्यास सदरहू रु॥ हुंडीप्रमाणे तुमचे दुकानांहून आस्वास पावले हे रसीद लि॥ सही बहूत फाय लि॥ मिति, तारीख, सन

श्री

आहसनमुदौला व राजे कृपावंत यांनी आपले मोहरेनसी वसुलाची याद पाठविली व रसिदीच्या नकला पाठविल्या त्यांत १६८९९॥३॥ याची

रसीद नाही. हे मजुरा द्या ऐसें मध्यस्ताचें हणगे. याजवर आमचें बोलणें. रसीद नाही. तेव्हां मजुरा देत नाही. तेव्हां मध्यस्तानीं फारसी पत्र आहस-नुदौलास दिल्लें. त्याचा तरजुमा मुबलग १६८९९॥॥ सोळा हजार आठसें पच्याणत्र रुपये सव्वाचौदा आणे, येक लाख ऐकावन हजार दोनशे रुपये सव्वा तेरा आणे. पै॥ तनखाचे ऐवज पै॥ बाकीबाबत चौथ व बाबती व सा-वोत्रा वगैरे राव पंत प्रधान बाबत माहलांत सुभे महमदाबाद तालुके जफरदौला-त रुपये दिल्ले नसल्यास सदरहू रु॥ जलद निशा करून रसीद घ्यावी.

श्री.

आषाढ वा १० गुरुवार शके १७१५

पु॥ राजश्री गोविंदराव स्वामीचे सेवेसीं:—

विनंति, उपरि मीर मुरादअली वगैरे पंच यांस सरकारांतून मौजे भोडणी पा रात्रे हा गाव आहे. तेथील दखलही याजकडे सरकारची पत्रे व हुजरे जाऊन जाला. स्वराज्याचे अमलाकारिता चोपटेकरकर का॥ दाराकडील आनंदराव कारकून याची कटकट भारी. बेमोईन ऐवज घेऊन उपद्रव लागतो. यास्तव नवाबानीं सांगितल्यावरून व मुराद-अली याचे हमेषा ह्म (ण) णे कीं बंदोबस्त असा व्हावा कीं मामुलप्रौं स्वराज्याचे अमलाची वांटणी जागीर सुधा व्हावी, अथवा मरुता स्वराज्याचा ठरावा. त्याप्रौं दरसाल ऐवज घेत जावा. ज्याजती उपसर्ग होऊ नये. येविर्षींच्या यादीही तुह्मापासीं दिल्ल्या. ऐसें फत्तेआली याचे बोलण्यांत. त्यावरून राजश्री नानांस व तुह्मांस पत्रे खानमालार याजपासीं दिल्ली. व डाकेवरही हलीं रानगी केली असे. येविर्षीं मुरादअली यानीं तुह्मांस व त्याजकडून तें गृहस्थ आहे त्यास दोन पत्रे ये॥ तीन लाखोटे पारसी पा आहेत. त्याचे त्यास द्यावे; व नाना यांस विनंति करून याचे कार्याचा बंदोबस्त करून इकडे ल्याहावे. याचे सांगण्यांत तेथील स्वराज्याचा मामुल चौथाई तीन हिसे व सरदेशमुखी सेकडा साडे वाराप्रौ आहे. याप्रौ ठरा-ऊन बंदोबस्त व्हावा. ज्याजती तोसीस सायेर फर्मास वगैरे कादार करितात

ते न व्हायी ठरावाप्रों साल घसाळ फडच्या करून घेत जावा याप्रों का-
दारास सरकारांतून ताकीद होऊन इकडे ल्याहवें छ २३ जिल्हेज हे
विनति

गोविंदाव वुरटे यांनी पत्र मागितलें सबब

श्री

भाषाढ वा १० गुरुवार शके १७१५

राजाश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री

गोविंदराव स्वामीचे सेवेसी --

पो गोविंदराव कृष्ण साष्टंग नमस्कार विनति उपरि येथील कुशल जाणून
स्वकीयें लि॥ जावें विशेष राजश्री नागोराव वुरटे का भूम येथें राहतात
यांचे घरगुती कजियाकरिता गुदस्ता मारानिले पुण्यास आले होते
ते समई तुझी राजश्री बाबुराव बलाळ कादार यांस पत्र दिल्लें की सदरहू
प्रों वुरटे मार वर्तणूक करितील यास काहीं उपद्रव न घावा त्याप्रमों
बाबुराव यांनी मान्य केलें आणि मारानिलेही कराराप्रों सिद्ध असतां
सांप्रत तुहांस कोर्णा गैरवाका समजावित्यावरून बाबुराव यांस दुसरें पत्र
तुझी पाठविल्यामुळें त्यांनी त्यास उपसर्ग लाविला क्षणोन कळलें, त्यावरून
लिा असे त्यास पेशजी येक वेळ करार ठरल्याप्रो वर्तणूक व्हावी ऐसें
असतां मागती उपसर्गाचें कारण काय? यास्तव बाबुराव बलाळ यांस नि
क्षुण पत्र देऊन तुझी ठराविल्याप्रों व्हावें रा छ २३ जिल्हेज बहुत काय
लि॥? लोम कीजे हे विनति

माहे मोहरम श्रावणमास ठ ३ रोजी डाकेवर

श्री

श्रावण शुद्ध ४ रविवार शके १७१५

राजश्री गोविंदराव स्वामीचे सेवेसी:--

विनति उपरि तुझी ठ २१ माहे जिल्हेजची पत्रें पा ती छ २७ माहे
मारी पावळी टिपूचे पुढील मसलहतांचे प्रकर्णी लड बाहदूर याद भाळी ती

मुषीरुन मुळीक यांनी राजश्री नानाकडे पाठवावयासीं दिल्ली. त्यांचा निश्चय ठरून येक फर्द ठरली. त्या प्रकर्णी श्रीमंताचा खरिता नवाबास व आमचे नावें सरकारचे पत्र व फर्द याप्रो। पा ते पावले. मध्यस्ताकडे तेच दिवसीं सागून पाठविलें. त्याचे उत्तर जालें की आज बदगान आली माझे येथे येणार, याजकारिता उदईक यावे, त्यावरून दुसरे दिवसीं गेलों. मध्यस्तास फर्द दाखविली, बोलणें जालें. नंतर बोलले कीं हजरतीस आर्जी करून तुह्मांस सागून पाठवितों त्या वेळेस यावे. दुसरे दिवसीं मीरआलम यांस बोलाऊन आपले घरीं मसलहत केली. तिसरे दिवसीं दरबारास येण्याची सूचना जाली. त्यावरून गेलों. आम दरबार भरला होता. नवाबास पत्र सरकारचे गुजराणलें. नंतर दोन तीन घटकापर्यंत नवाब व मध्यस्त व मीरआलम व मी चौघासी खलबत जालें. भवति न भवति होऊन सेवटीं नवाब बोलले कीं टिपूची चाल कसी याविसीं आणि या तहनाम्याप्रकर्णी मध्यस्त आपले घरीं तुह्मासीं बोलतील तें समजोन घ्यावे. ऐसें होऊन बरखास्त जाले. त्या उपरि दुसरे दिवसीं मध्यस्ताकडे गेलो. येक प्रहर बैठक होऊन मीरआलमसुधा बोलणे जालें. त्याचा त॥ लिहूत मागाहून खानगी करण्यात येईल. पत्रें पावलीं. बोलणें जाले याचा इतला व्हावा हणोन सरसरीं पत्र लि ॥ असे. भवति न भवति जाली याचा त ॥ आणि याचीं उत्तरे मध्यस्त सांगणार. यास आणखीं येक बैठक होऊन निश्चय सागतील तो लिहिण्यात येईल. र॥ छ ३ माहे मोहरम हे विनंति.

श्री

श्रावण शुद्ध ४ रविवार शके १७१५.

पु ॥ राजश्री गोविंदराव स्वामीचे सेवेसी—

विनंति. उपरि छ २६ माहे जिल्हेजची खानगी ती छ १ माहे मोहरमीं पावली. व इकडील पत्रें राजश्री नानास गेलीं त्याचे जात्र व तुह्मी काहीं म॥ र लिहिला तो कळला. याची उत्तरे मागाहून लाकरच पाठविण्यात येतील. र ॥ छ ३ माहे मोहरम हे विनंति.

श्री

भाषण शुद्ध ४ रविवार शके १७१५

राजश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री गोविंदराव स्वामीचे सेवेसी —

पो॥ गोविंदराव कृष्ण सां॥ नमस्कार विनंति उपरि येथील कुशल जाणून स्वकीये लिहित असावे विशेष राजश्री राजे न्येकटप्पा नाईक वळवंत बहिरी बहादूर सुरापुरकर संग्यानिक यांजकडे नवाबाचे सरकारचा ऐवज नजराणा बाबत येणे त्या ऐवजी मा॥र निलेनी राजश्री बापु सिधदत साहुकार यांचे मारफतीने रुपये १००००००० येक लाख पाठविले ते नाईक म ॥ २ निलेकडील वेणू गोपाळ फारकून यांचे गुजारातीने पोंहचऊन आजिमुलउमराव बहादुर यांसी पावते जाळे सदरहू यैवजाची रसीद नवाबाकडील आल्यानंतर नाईक म ॥ २ निले यांजकडे खाणा होईल २ ॥ छ १४ माहे जिल्हेज सु ॥ आर्चा तिसैन मया व अलफ, सन फसली १२०३ शके १७१५ आपाढ शु॥ १५ मु ॥ वेदर, बहुत काय लिहिणे २ लोम कीजे हे विनंति

छ ७ माहे मोहरम

श्री

भाषण शुद्ध ८ गुस्वार शके १७१५

राजश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री गोविंदराव स्वामीचे सेवेसी —

पो॥ गोविंदराव कृष्ण सां॥ नमस्कार विनंति उपरि येथील कुशल जाणून स्वकीये लिहित अस्तिले पाहिजे विशेष, तुम्ही पत्र पाा ते पाऊन लिहिला मार समजला माहादू गवळी याची मुक्तता जाली परंतु याचा मुचलका नवाबाचे सरकारांत गुंतला आहे, तो आला नाही याजकारितां मागती राजश्री पाटीलबाबा यांनी सांगून पाा व समक्षही सांगितले त्यास याचा कागद काहबोन देण्याविशीं आज्ञा व्हावी बाळू गवळी वारवार गैरबाका समजाऊन कजिया करितो त्यास निश्चून ताकीद व्हावी याविशीं पाटीलबाबास फार अगत्य आहे क्षणोन ला त्यास हालीं बाबाचे बडिलांचे पत्र आले

याजवरून राजश्री राज्याजी यांस पत्र होतें तें काहाडोन आणोन पाा आहे. पावेल. पावलियाचें उत्तर पाठवावें. बाळू गवळी येथें नाहीं. तो आलियावर त्यासही ताकीद केली जाईल. राा छ ७ मोहरम बहुत काय लीा ? लोभ कीजे हे विनंति.

श्री.

श्रावण शुद्ध १३ सोमवार शके १७१५

मोहरम छ ११ रोज, मालोजी कीरपंत यांनीं मागितल्यावरून दिल्लें.

राजश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री गोविंदराव स्वामीचे सेवेसीं:—

पो गोविंदराव कृष्ण सां, नमस्कार विनंति. उपारि येथील कुशल जाणून स्वकीयें लिहित जावें. विशेष, राजश्री मालोजी कीरपंत धारासिवकर हे तुह्माकडे पुण्यास येतील. त्यांजजवळ पेशजी तुह्मास व राजश्री हरिपंत तात्यास पत्रें दिलीं आहेत, त्याप्राा यांचे रोजगाराची सोय करून द्यावी. हालीं मालोजीचा भाऊ नारायणराव कीरपंत यानें बालेवार्टी जभीयेत करून दंगा केला. याचा बोभाट पुण्यास गेला. सबब मालोजी कीरपंत तेथें आल्याउपा-रांतीक हा नारायेणरायाचा भाऊ ह्मणोन यास सरकारातून वगैर तगादे करताल. त्यास मालोजी भाउ. परतु उभैतांच्या तीन च्यार पिढ्या गुजरल्या. व येके जागांही नाहींत. त्यापक्षां याजकडे नारायेणराव यांजविशीं कांहीं खटला नाहीं. राा छ ११ मोहरम. बहुत काय लीो ? लोभ कीजे हे विनंति.

श्री.

श्रावण वद्य ३ शनिवार शके १७१५.

टपा खाना छ १६ मोहरम.

राजश्री गोविंदराव स्वामीचे सेवेसीं:—

विनति. उपारि तुह्माकडील पत्रें छ २१ व छ २६ जिल्हेज व छ ३ मोहरमचीं खाना जाली तीं छ २७ जिल्हेज व छ १ व छ ८ मोहरमीं पावलीं. याचीं उत्तरें आलाहिदा लिहिलीं आहेत त्यावरून कळेल. राा छ १६ मोहरम हे विनति.

श्री

धावण वद्य ३ धनिवार शके १७१५.

विनंति उपरि इप्रजांकडून पुढील टिपूचे मसलहतसमर्धी पारसी याद आली. त्याची भवति न भवति पाटीलबाबा यास घेऊन राजश्री नाना व तात्या यांनी करून येक कळमाची फर्द ठराविली यांतील हुस्न लिहिलें परंतु बोलावयाचे नाहीत गोविंदराव यांनी नवावासी असें बोलवें क्षणोन पाटीलबाबांनी सांगितलें तो प्रकार लिहिला आहे परंतु केषळ तसेंच बोलण्यानें इप्रजापारसी ते सांगतील याजकरितां सहजांत बाराय मसलहत गोष्ट बोलावी व सरकारचें पत्र व याद पाठविली आहे ती नवावास याचा जबाब काय ? मनांत वाईट मानितील इत्यादिक मदारुळमाहम यांचे मनांत यावी कीं नाही? मध्यस्तांनीं नवावास अर्ज केला कीं हजरत फरमावितान याचप्रमाणें मदारुळमाहम यांचे मनांत परंतु सात दफे इप्रजांकडील न ठरावितां मुख्य सर फर्दच करार करवी ऐसा आग्रह मदारुळमाहम याचा नाही मगर माह दजीराव सिंदे व हरिपडतजी यांनी हे शकल काहडून समजाविलें असेल यामुळें उपाये नाही राा छ १६ मोहरम हे विनंति

श्री

धावण वा ३ धनिवार शके १७१५

विनति उपरि, आपले पत्राचे कांहीं जाव लेहून श्रीमंत राजश्री नानाकडे विनंत्या करावयास पाठविले त्यांनीं कांहीं विनेत्या करून दिलाती पुसावयाच्या क्षणोन पुढकें ठेविलें फाल कागद काहडून दिष्टे तेव्हां मी बोललों कीं तारीख त्रिसाये जिल्कादची पढली आज येकवीसावी जिल्हेज उत्तर जाळें कीं गोविंदराव असें समजतील नानांनीं पत्रें करून दिष्टीं गोविंदराव यांचे आळस्तामुळें येक महिना खानगीस जाला येसें बोलण्यानें तर मी हंसून उगाच राहिलों, क्षणोन लीों तें कळलें त्यास पत्रें येक महिन्याचे अंतन्याचीं आलीं असतां याविषीं आम्हीं कांहीं लिहिलें नाही तर क्षणतील कीं गोविंदराव यानां कांहीं सूचना केली, याजकरितां नानाचें पत्रांत

गिला लिहिला व तुह्वासही पुरवणी आलाहिदा लिहिली आहे. दाखवावी. त्याजवर काय बोलतात हे अगत्य ल्याहावे. २॥ छ १६ मोहरम हे विनंति.

श्री.

श्रावण वद्य ३ शनिवार शके १७१५.

विनंति. उपारि, नानांची पत्रे छ २१ जिल्कादचे तेरखेची छ २१ जिल्हेर्जी तुम्हीं खाना केलीं, याचे बहुत आश्चर्य जाले. इतके दिवस पत्रास का लागले याचे कारणही तुम्हीं लीो नाही. नानापासींच पत्रें इतके दिवस राहिलीं असे ह्मणावे तर येक तेरखेस सर्व पत्रावर विनंत्या जाल्या. तेव्हा पत्रे आपल्यापासीं कशास ठेवितील ? तस्मात् तुह्वापासीं पत्राचा लाखोटा दिव्हा तो कोठें गैर विव्हेस पडला होता. तो जेव्हा सांपडला तेव्हा पाटविला. ऐसे मनांत आले. त्यास हें राजकारणाचे काम. नाना याजकडील पत्राचेकडे आमचे नेत्र असतात. पत्राचे जाब आल्यावर त्या आज्ञेप्राा येथें बोलण्याची धोरणे चालतात. हे प्रकार तुह्वास समजत नाहींत ऐसे नाहीं. परंतु आलस्यामुळे विस्मृति होती. येविषई तुह्वास तेथे रागे भरून सांगावे असे कोणी नाहीं. याजकरिता राजश्री नानाचे पत्रात तुमचा गिला लिहिला आहे, याजमुळे तरी काळजी धराल. त्यास इतःपर असे घडू नये. पत्राचे जाब लिहिल्यासही तुह्वांसीच देतात. असे असता इतके दिवस लागणे हे तुमचे कालहरण. परराज्यात आह्मी राहिलो. येथे व्यवहार सर्व तिकडील पत्रावर. जर पत्रें लौकर न येत तर कसे करावे ? त्यास -या पत्राचें येकदां दोनदा मनन करून काळजी ठेवावी. ॥ छ. १६ मोहरम. हे विनंति.

श्री

श्रावण वद्य ३ शनिवार शके १७१५

विनंति. उपारि, श्रीमंत राजश्री नानांनीं आज्ञा केली कीं गोविंदराव यांनीं आमचे नावे पत्र लिहूं नयेत. श्रीमंताचे नावे विनंतिपत्रे लिहीत जावीं. तीन प्रकारे मात्र लिहूं नयेत. मध्यस्त जवाहिर व ज्याफत नजर वगैरे वगैरे नवावास कारितात हें येक, शिकारी प्रकरण दुसरे बायका प्रकर्ण तिसरे,

तीन मार येतील ते आलाहिदा आमचे नावे ल्याहात्रे बाकी मार श्रीमंतां
चे नावे लिहित जावा येणेकरून त्यांस माहितगारी होईल झणोन राजश्री
नानाचे आज्ञेवरून लीं त्यास तीन प्रकरणांच्या तिरिक्त सर्षे मार माहित
गिरी होण्याकरितां लिहित जावा झणोन आज्ञा केली हें उचित परंतु
आद्याप राजकारणाचे उंच निच प्रकार व लिहिण्यातील तोडजोडी घ्या-
नांत नाहीत आळम जवानीचा पुतें मनन न होतां मल्लेंच मनांत येईल,
बोलतील याविषीं बहुत अदेशा मनांत आले परंतु येक खातरजमा चि-
त्ताची आहे कीं पत्रे वाचून दाखविणें, आंतले भाव, गर्भ समजावणें ते
राजश्री नाना आपले स्वरु समजावितील त्यापक्षीं चिंता नाही परंतु
तुझींही विनंति करावी कीं आपले समक्ष पत्रे दाखऊन जेथे घ्यानांत न ये
तेथे समजाऊन सांगावें आणि समक्ष पत्रे श्रीमंतांस दाखविलीं तरच
पाहतील पाठीमागे पाहणार नाहीत पत्रे पाहणार नाहीत तेव्हां घ्यानांतही
येणार नाही हा पूर्वीचा संप्रदाय टाऊक आहे, त्यावरून लिहिलें असे
अडीकडील प्रकार कसा हें काहीं समजलें नाही हल्लीं पत्रे श्रीमंतांचे
नावे छेहून खुला लाखोट्या पाठविला आहे नाना यांस प्रथम दाखऊन
आज्ञा कारितील त्याप्रां श्रीमंतांचे सेवेत प्रविष्ट करावीं रा उ १६ मोहरम
हे विनति

श्री

धावण व ३ अर्निवार शके १७१५

विनति उपरि, औरंगाबादेधर ऐवजाच्या तनखा घेतल्या तो येवज
कांहीं आला, कांहीं नाही, येत्रिपयीं दफतरची याद पाठवावी झणोन आज्ञा
आली त्यावरून पेशजी याद पा, व हल्लीं याद दफतरची घेऊन पा आहे
बाकी येणें फार. निकड होऊन जगधनावर चिठ्या घ्याव्या झणोन लीं,
त्यास पेशजीच्या यादीवरून येथें रसीदांसी रजुवात पाहता क'ही मिळना
येथें रसिदांच्या रजुवातीनें ऐवज बाकी येणें निघाला, त्यापैकीं येक लाख
यांचे फर्जात देऊन बाकीची चिठी जगधनावर घेऊन पेशजी पाठविली व

रसिदांच्या नकला वगैरे या प्रकृतीं ताा पेशर्जी लिहिल्यावरून समजलाच असल. त्याप्राा दफ्तरीं रुजुवात पाहून चिठीप्राा ऐवज आणावयास कारकून तिकडे रवाना करावा. काहीं लडा ऐवजाचा रसिदापैकीं असल्यास लेहून पाठवावें. राा छ १६ मोहरम हे विनंति.

श्री.

श्रावण व. ३ शनिवार शके १७१५.

विनंति. उपारे.

१ जफरदौला याचे पत्राचे जाब तयार करविले. मुनषीकडून पत्रें तयार होऊन आलीं ह्मणजे लौकर पाठवितों. मतलब पत्रातील समजावयाक-
रितां मसविदा पाा आहे. श्रीमंत नानांनीं येविपीं आपल्यास पत्रें लिहिलीं. दिवस येक प्रकारचे. करणे वोलणे बहुत समजोन होत असावे हे भाव घराऊ श्रीमंतांचे पत्रांत आहेत ह्मणोन लीं. त्यास, मसोदा पावला. पत्रें पारसी तयार लौकर पाठवावीं. नानांनीं पत्रांत लीो अर्थ तितके खरे. परंतु कांही चळवळ केल्यासिवाय दुसऱ्याचे समजतही नाहीं. कर्तानां समजूनच सांभाळून उद्योग करावा, इतकें समजोन तेथील आज्ञेप्राा करीत आहे. इतकें विच्याराने करीत असता सांभाळणें नाना याजकडे आहे. कलम—

१ इंग्रज समंधें सरकारचें पत्र व इंग्रजास करार करून देण्याची फर्द ठराविली ती छ २२ जिल्हेजीं रवाना केली. ती पोंहचून हजरतीसीं बोलणीं होऊन जाब सत्वर पाठवावे. जाब कधीं येतील ह्मणोन श्रीमंत दिवस मोजितात, ह्मणोन लीा, त्यास पत्रें आल्यावर दुसरे रोजीं जाऊन मध्यस्तास, नवाबास दाखविलीं; नंतर त्याची भवति न भवति होऊन उत्तरे ल्याहवयाचीं सांगितल्याप्राा लिहिली आहेत. मोहिमेचे दिवस होते, याज-
कारितां नवाबाकडून जाब होण्यास च्यार दिवस लागले. त्यास छ मारीं जाब रवाना केले आहेत. हे प्रविष्ट करावे कलमः—

दोन कलमे राा छ १६ मोहरम हे विनति.

श्री

भाषण वद्य ३ शनिवार शके १७१५

विनंति उपरि वसमसेवरील तनखाचा ऐवज वीस हजार घेतला, व वीस हजार साहुकारांत पडला राजश्री नाना योंधी परवानगी घेऊन पाठवितो, ऐसें तुम्हीं लिहिल्यास किती दिवस झाले ! परवानगी येत नाही साहुकार्यांतील प्रकार विलक्षण जाला आहे, यास्तव ऐवज यात्रयाचा नाही, ऐसें तरी निधून समजल्यानंतर तसेंच सांगावयास येईल उत्तर ८ दिनसांत याचें आळस करू नये रा॥ छ १६ मोहरम हे विनंति

श्री

भाषण वद्य ३ शनिवार शके १७१५

विनंति उपरि स्वरज्याकडील जुजयातीच्या फर्दा व्हाठ पुढील तोंडीं छाविस्या हें समजोन आहे असें असतां बाबाराव मो (ल) ल्यानें फडचे होत असल्या अवश्य न्हावे यांत सरकार काम जाल्यास उत्तम ! हेच इच्छा आहे यास्तव बाबाराव यांस घेऊन कराचें येंकरून निमित्त वारलें त्यांचीही उमेद समजेल याचा त ॥ येक दोन पुरवण्या लिहिल्यावरून सर्व फळेला त्यास तुम्हीं लिहिल्या अन्वयेच करावयास येईल परंतु, यांत येक निश्चय सरकारचा असाधा कीं जे फर्द ठराऊन पाठविली याप्र॥ जाल्यास ऐकावयाचें दुसरी तोडजोड नाही असा निश्चय असल्यानंतर बाबाराव यांस घेऊन केल्यास चिंता नाही यात सरकारचे मुष्यामाफीक—तोडजोड न पडतां फलमें उगवून आल्यास सरकार काम जालेंयास चिंता नाही बाबाराव यांसही दरमियान घेतलें आणि तोडजोड ठरूं लागली तर कांहींच नाही हें तुमचे समजण्यांत असोन याजवर लक्ष असावें रा॥ छ १६ मोहरम हे विनंति

श्री

भाषण वद्य ३ शनिवार शके १७१५

विनंति. उपरि या फर्देप्र॥ नवाबही कत्रूल कारीतील असें कोणी येक

करून वाजवी निर्गळितार्थ ठरऊन रघोत्तमराय यांचे ह्वाळी आठ फर्दा केल्या याच्या नकला त्यांनी करून घेऊन फर्दा माघान्या आल्या क्षणजे परवांचे दिवसी आपल्याकडे रवाना होतील, क्षणोन छ ३ माहे मोहरमी तुझी लीं त्यास आझी छ ९ मोहरमी ऐकावयास मध्यस्तांनी बोलाविल्या वरून गेलों ते घेऊंस त्यांनी मार केला की आठ फर्दा दफेच्या आपल्याकडे आल्यात की काय ? तेव्हां आझी सांगितलें येणार येका दीन दिवसां येतील तेव्हां बो (छ) ले की रघोत्तमराय यांनी आठ फर्दा पाठविल्या त्यास मोहरमेचे दिवस गेल्यानंतर तुझी फर्दा पाहण्या ठराव करून सांगावे तसें करावयास येईल याप्रमाणें बो (छ) ले तुझी फर्दा परवां पाठवितों ऐसें लिहिलें त्या अर्थाप आल्या नाहींत मध्यस्त मस्करीच्या स्वभावानें -आझास क्षणतात की तुझी सांगाल तसें करीन त्यास तोडजोडीचा प्रकार जे समई त्या वेळेस हें बोलणें नाट आतां तो काही प्रकार राहिला नाहीं आतां जसें तेथून ठरून येईल तितकें बोलून हो अथवा नाहीं इतका समजावयाचा प्रकार असें दिसोत येतें त्यास फर्दा खाना करावयास राजश्री नाना तुझांस सांगतील ते वेळेस तोडजोडीचाही काही प्रकार सांगतात किंवा लि। या प्रमाणें न्हावे, तोडजोड नाहीं याचा निश्चये खुलासा कसा ? हे लिहून पाठवावे या प्रकृती खोळून लिहिण्याधिषई आळस करूं नये प्रसंगास तुझांकडून पत्रे येऊन आझांस केलें असें न्हावें ही पुरवणी नानास दाखवावयाची नाहीं, तुझांस कळावें सभव लि। असे उत्तर लौकर यावें कळम -

१ तुकोजी होळकर महेश्वरास आले शरीर समाधान नाहीं क्षणोन लिहिल्यावरून कळलें कळम -

१ पाळवीचे दाळ, सरंजाम पाठविले ते सरकारचे पाळव्यांस लाऊन पाहिले, तो सरंजाम थोर होतो यास्तव परत केले, ते वाळाजीपत सेवेकर-बरोबर पाठवितों क्षणोन लीं तें कळलें त्यास वाळाजीपत पुण्यांत आले किंवा इकडे आले किंवा काहीं कामगिरीस गेले हें काहीं समजत नाहीं

त्यांचे पत्रही वाचकडे येत नाही. प्रमग कोणे प्रकारचे आणि त्यांची रजानगी तर होत नाही ! यान काय करावे ! ईश्वर इच्छा !

४

कडमें पत्र रा। छ १६ मोहरम ते विनंति.

श्री.

श्रावण वद्य ३ शनिवार शके १७१५.

विनंति. उपरि,

शानाजी गार्कवाड मृत्यू पावले. राधोजी आगरे याचा काळ जाला. गोविंदराव याचा पुत्र रत्नूने मेल्ला होता. मूल लहान गुलामानें प्रवेश केला आहे. त्यात दनक करावे असा तेथील वंत. ऐमी व्यवस्था जाली. सर्वोम हुजूर आठले नाही मणोन शिों तें कळटे. गारायाची तरतद होत आहे मणोन कळम १ शिों तें कळटे. कळम १

पेकूग कळमें दोन. पुण्यात रोगप्रस्त अनाम्या उलगडणें कटीण- निवाजी मिळ्ट, नागवणराव पारननिमाचे चिरजीव, रामचद्रभट पोंगले इतके शिों यातून कोणने उलगडले तें त्याह्वें. मिदगिरीवावा गोसाधी यांनीं दोन लाखोटे-आनंदराव नरसिंह याचे नावें येक, व बावागव याचें नावें येक, व मोर जोनी याचें पत्र आमचे नावें-ऐमी पाठविर्शि तीं पा। दोन पत्रें आनंदराव नरसिंह याचे ह्याली केर्ती. माप्रत आनंदराव यांनीं लाखोटा दिह्ला तो पा। आहे, प्रविष्ट करावा. रा। छ १६ मोहरम हे विनंति

श्री.

श्रावण वद्य ३ शनिवार शके १७१५.

विनंति. उपरि. वाळाजी व्यंकटेश व येमा कामास रवाना केले होते त्यास वाळाजीपंत काल आले. सर्व मजकूर समजला. वंदोवस्त नीटच आहे. परंतु फार कान जाले. त्यावरून चित्तास प्रशस्त वाटत नाही. वर्कड

सरकारत काहीं गुता नाही जर गोष्ट फायापांत आली, ज्यास ज्यास समजेल तो फुटला तर पय(त)च गेली पुन्हा संवध व समक्ष बोलावे हे राहिले सरकारास काये : सर्व नीटच आहे ! धर्मच होये ! वर्कड मध्य बागणारास महत् संकट दुरदेशीने पाहता याचा विचार पढतो मळमळित सारखे घाटते, यास कसे करू : याचे समर्पक उत्तर याचे वरकड सर्व नीटच आहे क्रम चा(ळ)ला आहे करतो, दस्तकही घेतो बाळाजी व्यंकटेश कोंकणचा ! निश्चयकरून आपले उत्तर पावतेक्षणी याचे क्षणाली त्यास तुझी लिहिल्या पर्याय इतकाही खरा परंतु असीही गोष्ट येनादे वेळेस करणे प्राप्त होते तेव्हा छतिही केली पाहिजे केवळ लोभावरच प्रकार नाही फार कान जाले म्हणोन लीं त्यास जे जरूरी या कामांत आहे त्यास क(ळ)त्या वेगळ कसे होते : दोघे, तिघे आपलेकडीलच आहेत येक मुतसदी तेथून त्यांनी खाना तुम्हाकडे विश्वासूक केला त्याची बाळाजी व्यंकटेश यांची गांठ वाटत पढली नाही तो प्रहस्य तुम्हासी येऊन भेट घेतली, तुम्हास ताकीदपत्राच्या दस्तकाचा भाार पुसिला तुम्ही त्यास उत्तर केले की हे आश्वास काहीं वाकाफ नाही हे वर्तमान मुख्याकडून आम्हास कळले त्यास तुम्ही आंगानिराळे टाकले वरं केले ! त्यास कोणी यांतून फुटल्यास आमचा काय दस्तऐवज दाखविणार आहे : दस्तऐवज दाखवित्यास बोलावयास जागा नाही ऐसे म्हणतील ती गोष्ट तर नाही मग काय चिंता आहे : श्रीमंताचे प्रतापावर यांत आम्ही आहो व्हेर आपलेच सामर्थ्यावर नाही ईश्वर पार पाडणार आहे ! सर्व सिधता जाली हे सेवटास न्यावे कोंकणांतील ठिकाणांत प्रवेश गुतरूपे जाला पाहिजे याची तरतूद कसी केली : ते लिहावी उमयेतांसी ऐवजाचा काये करार : तुम्ही काये केला : हे लिहिले नाही तर जरूर कळवार्थे यास घटिकेचा विल्व न करावा हिशेव समजला पाहिजे म्हणोन लीं आहे याचे उत्तराकडे द्रिष्ट लागली आहे तर लवकर उत्तर यावे, आळस न करणे, न करणे रा। उ १६ मोहरम हे विनंति

श्री.

श्रावण वद्य ३ शनिवार शके १७१५.

विनंति. उपरि, राजश्री राव रभाजी निंबाळकर यांचा ऐवज त्यांजकडील रगराव दिवाण याजकडे तहरीरवावत येणे. त्यास मा॥रनिलेवर तहरीरीचे ऐवजीं अडीच हजार रुपयाची वरात रावरभा यांनीं दिल्ली. आणि येथें मारवाडी यांचे देण्यावावढ ताण मोठा ह्मणून आह्मांपासून आडीच हजार रु॥ यांनीं घेतले. रोखा सदरहूचा लिहून दिल्ला. करार केला आहे कीं रगराव याजकडून ऐवज पावले त्याची पावती ये तोपर्यंत व्याज देत जावे. याप्र॥ करून यांनीं वरात आडीच हजाराची रगराव याजवर दिल्ली ती पाठविली आहे. सदरहू वरातीप्र॥ ऐवज मा॥रनिले पासून घेऊन इकडे लिहून पाठवावे. रा॥ छ १६ मोहरम. हे विनंति.

श्री.

श्रावण वद्य ३ शनिवार शके १७१५.

रुजू आसे. २९००

(मोहर पारसी)

राजश्री रंगराव रामचंद्र दिवाण गोसावी यांस,

अखडित लक्ष्मी आलंकृत राजमान्य श्रे॥ रावरभाजी जयवंत निंबाळकर दंडवत विनति. उपरि तुह्वांकडोन तहरीरीचा ऐवज येणे त्या ऐवजीं येथे राजश्री गोविंदराव बापू याजपासून रु॥ २९०० आडीच हजार घेऊन हे चिठी केली आहे. त्यास राजश्री गोविंदराव भगवंत यांसीं रु॥ आडीच हजार देऊन, पावती बापूचे नावे पाठवून देणे. ऐवज देण्यास दिवसगत लागल्या व्याज तुह्वांस देणे येईल. तर पत्र पावताच रु॥ देऊन पावती पाठवावी. रा॥ छ ४ माहे मोहरम ऊर्फ श्रावण मास हे विनति.

राजे भारामल यांचे मागितल्यावरून पत्र छ. १८ मोहरम.

श्री

धावण वद्य ३ शनिवार शके १७१५

राजश्रीया विराजिते राजमान्यराजश्री गोविंदराव स्वामीचे सेवेसी,

प॥ गोविंदराव कृष्ण सां नमस्कार, त्रिनंति उपरि येथील कुशळ जाणून स्वकीये लिहिले असिले पाहिजे विशेष, राजश्री राजे तेजवत बाहादूर यांजकडोन नवाब बंदगान आली याचें सरकारांतून फौजेचे व जातीचे सरजामांत प॥ धारूरपैकी कसवे आंतूर वगैरे देहात व प॥ चाळीसगांव पैकी कसवे मजकूर वगैरे देहात जागीर जाले आहेत राजे मार याणी सनदा महाली आमीलासमागमें पाठविल्या आमीलांनीं माहाळचें वर्तमान लिहिलें की कसवे चाळीसगांव वगैरे पाच गांव आझाकडे पैकी तीन गांव आबाद व दोन गांव हीन-कुळ वैराण, व मौजे गणेशपुर, व मौजे गणपूर दोन गांव राणोजी पवार मोकासदार यांजकडे, व मौजे टाकळी व मौजे खडको, व मौजे पिपरी सित्रराम पंत सरदेशमुख यांजकडे, व मौजे पातोडे व मौजे तुन्हडी व मौजे खरजाई व मौजे वाकडी हे प्यार गांव माधवराव रामचंद्र पागावाले यांजकडे ये॥ नव गांव परभारें वडवटतात आझांस दखल देत नाहींत आखर साली हात उचलोन काय देणें तें देतील प्रस्तुत मोकासदार याजकडील गांवास फर्मास घिठी केली होती त्याचें उत्तर त्याणी जमीदाराचे नांवें पाठविलें त्याची नकळ पाठविली आहे, त्याजरून कळेल, आझी मोकासदार व सरदेशमुख व पागावाले यांस झटलें की आमचे गांव सोडोन घावें आझी आपले देखरेख करून घेऊ तुझी आपला हिसा खाा आकारा प्रो॥ प्याव्या त्यास ते ऐकत नाईत त्यास याचा बंदोबस्त जाला पाहिजे झणोन आमीलाचे लिहिल्यावरून राजे मारानिले याणी आझांस सर्व मजकूर सांगितला, व बंदोबस्ताविसी रा नानांस, व तात्यांस, व गोविंदराव यांस पत्रे घावीं व तरफ ओतूर प॥ धारूर येथील मोकासा येशवंतराव बावने व पर्वतराव याजकडे याचाही उपद्रव पोचला आहे त्यास तरफ मारचा मस्त्या सरकारांतून करार करून

दिल्यास आर्ली साहुकारी निपा देतो. त्याप्रों साल बसाल ऐवज पावता करून देत जाऊं. अथवा चाकरीस स्मार म्हटल्यास देऊं. निदान ह्या गोष्टी न घडल्यास मोकासदार यास निक्षून ताकिदा याव्या कीं स्वराज्याचा अमल वाजवी मामुलप्रों वेत जावा. उयादा तळवी न करावी. याप्रों दोन्ही माहालचा वंदोवस्त करून देवावा तरीच आमची स्थित राहिल. नाही तरी बखेडाच आहे. या प्रकारें फार वाजद होऊन बोलिले. - त्याजवरून राजश्री नानांस व तात्यांस पत्रें तुमचे पत्रावर हावाला घालून लिहिळी आहेत. त्यांस पत्रें प्रविष्ट करून पत्रान्वयें विनंति करून जाबसाल ठराऊन परगणें चाळीसगांव व तरफ ओतुरें येथील मोकासदार, व सरदेशमुख, व पागावाळे यांस निक्षून ताकीदपत्रें देवावी कीं गांव याचे आमीलाचे हावाली करतील व मामूलप्रमाणें आपला अमल कच्या आकाराप्रमाणें घेतील. कोणतेही गोष्टीची दिकत न राहे असें करवावें. राजे मा॥निले ग्रहस्त थोर मनुष्य जाणून लियों आहे. - येविसीं तुम्हास बारंवार स्मरण देण्याविसीं मारनि-लेनी रामकृष्णराव देवाजी यांस लियों आहे. ते स्मरण देत जातीळ. या प्रों सरकारातून वंदोवस्त करून देवावा. रा॥ छ १६ मोहरम बहुत काय लिहिणे ? लोभ कीजे हे विनंति.

श्रीनिवास प्रा॥

नकळ.

राजश्री देशमुख व गवाजी व्यकटेश देशपांडिये पा॥ चाळीसगांव गोसावी यासी,

श्री वापूजी हारें आ॥ व नमस्कार विनंति. उपरि तुम्ही जागीरीकडून मवा अमल आहे त्यास खडकी वगैरे, गांवास फर्मासीच्या चिठ्या करून देऊन मौजे मा॥री उपद्रव आरभिला आहे, म्हणोन कळलें. ऐसियास पेशर्जी आमल होऊन गेले त्यांणीं फर्मासीची वगैरेची चिठी कांहीं केली नाही, हें तुम्हास माहित असतां तुम्हीं हालीं त्यास मिळोन गावावर धिठ्या करून दिल्या. त्यास जागीरदार-यांचे चित्तांत कटकट करून बखेडा करुन्याचा.

असम्पास तसेंच लिहिणें कणजे त्यासारखे येथून स्वार प्वादे खाना कराव
 यास येतील मग तुम्हांसीच गांठ ! तुम्हांची व कसल्याची खर्चाकडोन खरता
 होईल हें समजोन तुम्हां त्यास प्यार गोष्टी रीतीच्या सांगोन न ऐकेत तरी
 तसेंच पत्राचें उत्तर पाठवणें म्हणजे करणें तें करावयास येईल पत्राचें उत्तर
 लौकर पाठवणें रा। उ १ माहे जिन्हेज बहुत काये लिहिणें : छोम करणें
 हे आशीर्वाद

भावासिंग चौधरी यांनी सांगितलें सनव उ १९ मोहरम

(श्रावण वद्य ६ मंगळ शके १७१९)

श्री

श्रावण वद्य ३ मनिवार शके १७१९

राजश्रीया विराजित राजमान्य राजश्री गोविंदराव पो। स्व मीचे सेवेसी—

गोविंदराव कृष्ण सा। नमस्कार, विनंति उपरि येथील कुशल
 जाणून स्वकीयें झि। जावें विशेष शंकरदास साहू याजकडे राजश्री गोपा
 ल्हाव वानवळे यांचा कर्जाक ऐबज मुदल सतरासै रा। येणें याजकीरत
 मारानिठेनी शंकरदासात्रा पुत्र मनुळाल यास पैठण येथें कैदेत ठेविलें त्याच
 सुटकेषिणी तीन प्यार वेळां पेशजी पत्रें पाठविलीं सानंतर मनुळाल यास
 येथें पाठवणें झणजे सतरासै रा। याचा फडच्या होईल त्याप्रों साहूकारी
 खातरजमा करून वेऊन मुजरद जासुदाबरोबर पत्र पां। त्यास सांप्रत
 गोपालराव पुणियास मनुळाल याजला समागमें वेऊन गेले झणून कळ्से,
 त्यावरून लि। असे तरी वानवळे मारानिठेस ताकीद करून मनुळाल
 याजला येथें पाठवावयाचें करावें मनुळाल येथें येऊन पोंचस्यानंतर
 सतराशाचा फडच्या साहूकाराकडून ज्यास देविलील त्याजकडे करून देव
 प्यात येईल पेषिपयी रोशनराव व भावासिंग चौधरी यांचें सांगणें बहुत
 यास्तव लि। असे रा। उ १९ मोहरम बहुत काये लिहिणें : छोम कीजे
 हे विनंति.

टपाल खाना पुणें, उ १९ मोहरम

श्री.

श्रावण व. ९ शुक्रवार शके १७१५.

राजश्री गोविंदराव स्वामीचे सेवेसीं.

विनंति. उपारं. तुम्ही छ १५ मोहरमचीं पत्रे जुजवियातचे भाट फर्दा समेत पाठविलीं तीं छ २१ माहे मिनहूस पावलीं. मजकूर समजला. त्याचीं उत्तरे मागाहून लिहिण्यांत येतील. सांप्रत कांहीं वर्तमान समजळें तें आळा-हिदा लिहिलें आहे. त्याजवरून कळेल. सा छ २२ मोहरम. हे विनंति.

श्री.

श्रावण व. ४ शुक्रवार शके १७१५.

विनंति. उपारं. राजश्री बाबाराव यांस इतके दिवस पाटिल बाबाजवळ ठेविलें यांतील प्रधान हेतू हा कीं येक आपला पुत्र हिंदुस्थानांत घेऊन जावा, त्यास वजारतीवर कायम करावें, त्यानें पाटील बाबाचे ऐक्यतेत भसावें. म्हणजे गोडीचे पोटांत पातप्राहित आपला पाय कायम जाहला. दक्षणाची सुभेदारी आहेच. यास च्यार रु। खर्च जाळे तरी चिंता नाही. आपण नबाबाचे कारपरदाज जाहलों यांत खाविदाचे दौळतीची तरकी करून पाया मजबूत केला. असें कोणे कारपरदाजानें केलें नाही. तें आपण करून दाखविलें ऐसें होतें. आणि राव पंतप्रधान, आदिकरून सर्व रडसावर दाब ! ऐसी मसलहत बांधून नबाबाचे मनात ही गोष्ट त्रिबऊन, परवानगी घेऊन मध्यस्तानीं राजकारण पुरु केलें. पाटीलबाबा यासीं करारमदार ठरवा कीं या प्रकर्णीं पातषाहाची नजर येक करोड ठरली. त्यांतील करार असा आहे कीं पुण्यास गेलियावर तेथील वदोवस्त खातरखा करून हिंदुस्थानांत गेलियावर हें कार्य सिद्ध करावें, येथें फौजेचें खर्चास ऐबज लागेल तो पुरवावा. आणि अनकूळ असावें. नबाबाचे पुत्रास वजिरीवर कायम करावें. त्याची नियावत पाटील बाबांनीं करावी, याप्रमाणें करार. त्यास पुण्यास

आले पैक्याविसी आणि मसबहतीविषय आम्ही अनुकूल असतां आज
परियेत आपला बंदोबस्त काय केला ? की ज्या बंदोबस्ताचे मखसियावर
हिंदुस्थानातील कामे सातखा करावी हे अद्याप काहीच दिष्टीस पडत नाही
करोड रुपये देण्याचा करार पैकीं चाळीस लाखपरियेत आजपरियेत पोचून
चुकले बाकी साठ लाख रु। राहिले अद्याप कोणतेही उपयोगाचें लक्षण
दिसत नाही केवळ सुस्त होऊन बसलां ! यांस काय म्हणावे ?
याप्रमाणें बाबाराव यांस छेडणी फार आहे बाबाराव यांचे सातवन करतुस्त
की सुस्ती धरून बसले आहेत यांतच काम आहे लौकिकांत भावका उठल्या,
त्याजवर कितोकांचे अतःकर्णांत संशय यांत कांही विपरीत दिसल्यानें
अधिक सावधगिरि जाली म्हणजे गोष्ट बहुकण्यांत येऊन आप्तरी होईल,
याज करितां पड घेऊन नरम चालीनें संशयनिवृत्ति करून सुस्तीखाळे
टाकल्यावर कारस्थान चालेल नाहीतर सर्व आप्तरी होईल याजकरितां
व्यार दिवस दम धरून नंतर काय होतें तें पहावें याप्रमाणें विप्र सातार
जमा करित आहेत त्यास ही बातनी आत्मिका करून कळली नाही
विप्राचे घरांतील बारीक बातनी ऐकिला ती लिहिली आहे या गोष्टीस खरें
खोटें दोन्ही म्हणतां येत नाही राजकारणाचा ग्रंथ जसा सिध केला तसा
होतो. याजकरितां जें ऐकिलें तें लों आहें मननांत असल्यानें बहुत
उपयोग, हुषयारी तर राहिल ? यास्तव ही पुरवणी राजश्री नानास दाखवा
मी यांचे उत्तर विशेष लिहूं नये आमके तारखेचीं पत्रें पाा तीं पावलीं,
श्रीमंतांस दाखविलीं, इतकीच सूचना पुरे. रा। छ २२ मोहरम
हे विनंति

श्री

धावन व ९ शुक्रवार शके १७१५

विनंति उपरि अस्मीकांनीं सांगितले कीं मध्यस्त आपले घरी
कोणा येकासी बोलत होते कीं हजरतीचा निरोप दो महिन्यांचा

घेऊन पुण्यास जावयाचें: त्या ग्रहस्तानें पुसिलें कीं मग हजरतीपासीं कोण आहे ? आणि जावयाचे प्रयोजन कोणते ? याचे उत्तर मध्यस्तांनीं केलें कीं पटणचे मोहिमेस गेलो ते वेळेस हजरतीपासीं आपले नियात्रतीवर गफुरजंग याचे पुत्रास ठेविले, त्यास ठेऊन पुण्यास जावें. मदारुलमहाम याचे मनांत संशये आले ते काढून दोन्हीं सरकारची ऐक्यता करून लवकर यावें असें मनांत आहे. याप्रमाणे बोलण्याचा उद्गार निघाला. पुढे पहारें काय ठरते ? जाहीरदारींत तर ऐसे आहे. मनांतील बेत काय असेल तो असो ! त्यास असाच विचार ठरविल्यास मध्यस्ताचे बोलण्यात येईल. ही गोष्ट झांकून रहावयाची नाही. काय ठरतें हें समजेल. ॥ छ २२ मोहरम. हे विनंति.

श्री.

श्रावणव. ९ शुक्रवार शके १७१५.

विनंति. उपरि जुजयातच्या आठ फर्दा ठरल्या, त्याच्या नकला राजश्री रघोत्तमराव यांनीं मध्यस्ताकडे पाठविल्या; त्याचे पारसी तरजुमे करून पाहिले. नंतर बाबाराव यांस बोलाविले. बाबाराव यांस समाधान वाटत नाही परंतु तसेंच यावे म्हणोन हुकूम गेला, तेव्हा गेले. तिचे जण साहा घटिका बसून खलबत केले. आठ फर्दांच्या नकल करून पाटिल बावाकडे पाठऊन याचा जबाब लवकर आणवावा ऐसें सांगितले. त्या फर्दा-नकला तयार करून रवाना जाल्या. कलम, _____ १

इंग्रजांकडून साता कलमाची याद तहनाम्याची आली. त्याजवर विचार होऊन येक फर्द पुण्याहून ठरून आली. त्याची भवति न भवति करून श्रीमंतास उत्तर लिहावयासी आम्हांस सांगितले. त्या पुरवणीवर नवाबाचे दसखत करून वेतलें. नंतर श्रीमंतांस पुरवणी लिहिली. त्याची नकल मध्यस्ता जवळ होती ती नकल करून पाटीलबावाकडे पाठवावयासी बाबा-राव यास सांगितलें. कलम, _____ ३

पटणास टिपुसी तहनामा जाला त्याची नकळ करून पाटीलबाबा कडे पाठवावयाकरिता बाबाराय यास दिल्ली कळम.-----१
तीन कळमें

बाबाराय लाखोटा देतील तो टप्यावर पांच दिवसांत पावता न्हावा, आणि पांचा दिवसांत उत्तर लवकर यावें, ऐसी खानगी जल्द न्हावी म्हणोन आने-दराब समापत यास मध्यस्तानी ताकीद केली याप्रों बातमी कळली ती लिहिळी असे सारांश सर्व इतल्य गुप्त मार्गे पाटीलबाबाकडे होतो हें घ्यानांत असावें, रा॥ छ २२ मोहरम हे विनंति

श्री

श्रावण वद्य ९ शुक्लवार शके १७१५

विनंति उपरि व्यंकट रामदीक याजकडून विनापटणची अखबार व राजश्री नानाच नांभें पत्र आळें तें पाठविलें आहे, प्रविष्ट करावें अखबारत श्रीमंत पंतप्रधान याजकडील तिसरी किस्त पाववी जाली नाही असें असावें तेथें सेना साहेब सुमा यांचें नांव हस्तदोषें करून पडलें असें वाटतें पाहिल्यावर समजण्यांत येईल व्यंकट रामदीक उमेदवार आहे याज कारितां त्याची नेमणूक सरकारांतून न्हावी क्षणजे स्वरूपशुद्धीचा संतोष होऊन सरकार कामाचे उपयोगी पडेल याविषई विनंति करावी सरकाराज करणें खावदाकडे आहे रा॥ छ २२ मोहरम हे विनंति,

श्री

श्रावण वद्य ९ शुक्लवार शके १७१५

विनंति उपरि कुशलपुरी यानें राजश्री रघोतमराय व रामचंद्र दादो ' यांच नांभें दोन लाखोटे पाठविले त्यांस पावते करून जाव घेऊन पाठवावें रा॥ छ २१ मोहरम हे विनंति.

छ २९ मोहरम टपा खाना पुण्यास,

श्री.

भाद्रपद शु १ शुक्लवार शं० १८१५.

राजश्री गोविंदराय स्वामीचे सेवेसी विनंति. उपरि. तुमचीं पत्रें छ १५ मं०हरमनीं छ २१ मं० गार्गी पावलीं. लिहिल्याप्रा० मा०र सर्व समजला. त्याची उत्तरें नाप्रत लिहिनीं आहेत. त्यावरून कळेल. उकडील सविस्तर मजकूर श्रीमंताचे पत्रावरून समजण्यात येईल. राजश्री नाना यासही सरासरी पत्र लि० आहे. चनापटणाहून अग्न्यार आली ते व नानाचे पत्राचा गळोटा पाठविल्या आहे. सर्व पत्रें श्रीमंतासहित नाना यास दाखऊन त्यांचे आदेशनाणें श्रीमंताचे सेवेनीं प्रविष्ट करावी, उत्तरें घेऊन वरचेवर रसाना करावी. रा० छ २९ सोदम. हे विनंति.

श्री.

भाद्रपद शु २ शुक्लवार शं० १८१५.

विनंति. उपरि. जुजपातच्या फर्दा आठ पाठविल्या. या प्रथम मध्यस्तास दाखवाच्या. नंतर दुसरे दिवनीं राजश्री वावाराय यास बोलाऊं पाठऊन आणवावें, आणि फर्दा दाखवाच्या. बोलावें कीं तुमची गाठ मध्यस्ताचे घरी पडानी तेथें आलीं बोलतो. तुम्हीही बोलून सरकारलिहिल्याप्रा० बोलून ठराव करावा, ऐसें त्यास घेऊन बोलणें व्हावें. ऐसी राजश्री नानाची आज्ञा, त्यावरून लिहिलें असें आपण क्षणतील वावाराव येथें असतां त्याचें बोलणें कीं:- काये जावसाल भसतील ते मला समजाऊन दिल्यास मी मध्यस्तासी बोलून सर्व उगरून देतो. यास्तव त्यास घेऊन करावें क्षणोन श्रीमंतानीं आज्ञा केली कीं बौद्ध्याचा उपर कशास ठेवावा & यास्तव घेऊन बोलावें, हा यांतील खुलासा क्षणोन लि०. त्यास फर्दा पावल्यानंतर मध्यस्ताकडे गेलों. फर्दाही दाखविल्या. याच फर्दाच्या नकला रघोतमराव याजकडून आल्या, त्या अक्षरशा पाहिल्या. त्यावरून पुर्त्या नेहनानिधीन

जाहल्या आहेत याचे जबाबाचे पर्याय दो ती दिवसांनंतर तुझासी सर्व
बोलण्यात येईल बाबारात्र यांजकडे सांगून पाठविले होते त्याचा मार
आळाहिदा पुरवणी पत्री लिहिला आहे त्याजवरून कळेल. रा। छ २९
भोहरम हे विनंति

श्री

भाद्रपद शु १ शुक्रवार शके १७१५

विनंति उपरि - रा। बाबारात्र यांजकडे कोनेर बाबुराव यांज बरोबर
सांगून पाठविले की जुजयातीच्या फर्दा सरकारच्या आल्या क्षणजे आझास
कळवावे, ऐसें तुमचे बोलण्यांत पेशजी होते त्यास, हाडी फर्दा पाहल्या, नंतर
तुमचे आमचे विचारें मध्यस्तासी मार व्हावा त्यास प्रथम बाबारात्र बोलले कीं
मला दुखण्यामुळे सामर्थ्य येण्याचें नाही कसें करावें ? तेव्हां कोनेरपंत त्यांसी
बोलले कीं तुमच्या बोलण्यांत आले होते याजकरितां वापूनी मला तुझाकडे
पा। आहे त्यास येवत नाही असें क्षण नये, पाळखीत बसून यावे, बहुत
बसवेना तर तेथेच आमळसें ल्यावे, घर आहे चिंता नाही याजवर बोलिले
कीं - मध्यस्ताचे परवानगी वेगळ येतां नये, कसें करावें ? त्यास उदर्क
मी सांगून पाठवितों, नंतर येईन याप्रमाणें निरोप आला मध्यस्तास
पुसत्यासिवाये येत नाहीत ऐसें समजले तेव्हां आपणही मध्यस्ताकडे याचा
इतला कां न सांगून पाठवावा ? क्षणोन मध्यस्ताकडे आझीं सांगून पा।
कीं - फर्दा आल्यानंतर आझास कळवाव्या क्षणोन पहिले बाबारात्र आझांसी
बो (ल) ले होते, त्यावरून आझीं त्यांजकडे सांगून पाठविले कीं फर्दा
आल्या आहेत. तुझीं येऊन पाहल्या याजवरून मध्यस्त बोलिले जे - बाबा
रात्र यानीं काल हा मजकूर लिहून पाठविला नंतर कांहीं बोलावपाचें आहे,
असें लिहिले होतें त्यास आज दोन प्रहरीं मी त्यास बोलावले आहे त्याचें
बोळणें ऐकून घेऊन आपल्याकडे जावे क्षणोन सांगतों. याप्रा। मध्यस्ताचे

बोलण्याचा मार. त्यानंतर दुसरे दिवसी धात्राराव यांचा निरोप आला की:— परवानगी आली. आज आमावास्थेची सधि, उर्दूकग्रहण, परवा कर; याजकरिता द्वितीयस येतो. त्यान, ते आल्यावर राजला फर्दा दाखऊन मध्यस्तासी कसे बोलणे हाईत ते मिहून पाठऊ. रा। छ २९ मोहरम हे वितति.

श्री.

भाद्रपद शु. १ शुक्रवार नवे १७५५

विनति. उपरि:— धात्राराव याजकाडे कांनेरपत बोलविण्याकारिता गेले होते. त्याजपासी बोलिले की:— आही येउन काये करावे / करावयाचे— ही मोठी मोठी काम ! याचे उल्गडे हांणे मकट; तेव्हा आही काये करावयाचें ? याजवर हराव बोलिले की:— नानाचा कारभार फार बोटक, तेव्हा फडचे कसे होतात ? याचें उत्तर धात्राराव यांनी त्यास केले की:— ग्रहस्त बोटकपणास काये कमी आहेत / की त्याचा दोष तुमी काढता ? याप्रा। परस्पर आपल्यात बोलत हांणे. रा। छ २९ मोहरम. हे विनति.

श्री

भाद्रपद शु. १ शुक्रवार नवे १७५५

विनति. उपरि. प्रथम मध्यस्तास फर्दा दाखविल्या; ते वेळेस याची उत्तरे काये ? ऐसे आही पुसित्यावर मनात कोडून काही गोठी बोलिले. त्यात निश्चयाची गोष्ट ल्याहावया जोगती येकही नाही. काही उत्तर करावे म्हणोन कालवाकालव करून बोलिले. सेवटी बोलिले की:— दोचौ दिवसा याजविर्ष तुह्यासी बोलूं. वल्की मी येखादे पत्र ल्याहावे असे ठरल्यास लिहून देईन व तुम्हासही ल्याहावयास सागेन. त्या प्रा। लिहून उत्तर आल्यावर मग फर्दाचे ठरेल. या बोलण्याचा अर्थ आमचे मनात आला जे:— फर्दाचा मजकूर ज्यास लिहिला तिकडून उत्तर आल्यावर निश्चय बोलणें तो बोलवा. तो परियेत काही दिवस काळहरण करावे. याजवरही यांची उत्तराविसी निकडच लागल्यास काही येक उत्तर

पर्याय लाऊन घावें म्हणजे चार दिवस काळहरण जाहलें, आशा लागली तिकडील उत्तर आल्यावर बोलणें तें बोलवें आसा वेत टरला आहे यास दुसरें प्रदर्शन - वावाराच यांचा निरोप आला त्यांत ग्रहणाचे संधीचें निमित्त आणि मध्यस्त पाठ सांगतील त्या वोरणानें आम्हासी बोलतील असें घाटतें त्यास, आज उद्यां दोन दिवस ग्रहणाचे गेले म्हणजे आम्हीं मध्यस्तासी जाऊन बोलतो म्हणजे काये तें समजेल त्यासारखें लिहिण्यांत येईल रा॥ छ २९ मोहरम हे दिनति

श्री

भाद्रपद शु १ शुक्रवार शके १७१५

दिनति उपरि - तफावत कांही ऐवजाची आहे. त्याचे रुजुवत्तीविषई हातींच्या सुम्यास नवाजपनामा पांठविला परंतु आमका ऐवज आमके दिवसांत देणें ऐसें जगधन साहुकार यास पत्र नाहीं याविषई दिकत पडेल क्षणोन लि॥ त्यास, येकदर, तनस्यापैकी एक लाख येकावन हजार दोनसैं रा॥ सत्रा तेरा आणे १५१२०० ०॥-। राव पंत प्रधान यांचे संस्कारात वसूल जाहल्य म्हणोन आहसनुदौला, कृपावत या उभयतांनीं आपले मोहरेनसीं वसुलाची फर्द पांठविली परंतु वसुलाप्र॥ रसीदा असाव्या त्या नाहींत चार रसीदा मात्र आल्या त्या याणीं दिव्हा यांत १६७९९ ॥-। सोळा हजार सातसैं पंच्याणव रा॥याची रसीद नाहीं त्यावरून मध्यस्तासी आमचें म्ह (ण) णें पडलें कीं - सदरहूची रसीद घावी, अथवा रसीद नाहीं तरी ऐवज घाषा यांचें क्षणप्यांत ऐवज पावला आहे तेव्हां उभयतांनीं आपले मोहरंनसीं दस्ताऐवज पाठविला आमचे म्ह (ण) प्यांत ऐवज पावला नाहीं असी दोनप्यार दिवस घिष्ट पिष्ट जाली तेव्हां मध्यस्त बोलिले कीं - ऐवज तो पावलाच आहे नसेल पावत्यास या ऐवजाचा जिमा आहसनुदौला व कृपावत यांचा त्यास आमचें क्ष (ण) णें - - कृपावत आटवेंत आहेत त्याजवरून मध्यस्तांनीं आहस

नुदोद्या याचे नावें पत्र कल्लन दिव्हें कीं तुळीं गेऊ त्याग येतावन हजार सातशे पंचाशद र्ण॥ सता नेरा आणे याची फर्ग मोहरी लिहून पाठविरी, त्यात सोळा हजार सानभे पंचाशद र्ण॥ सता चोरा आण वमी येतात, याची रसीद नाहीं, याज कारिता रावपंत प्रवान याचे सरकारच मुनसरी तकरार कल्लन कळू करीत नाहीत. त्यात, तुषीं यान सदरहू र्ण॥ दिव्हें अनर्तील त्याची रजुवात करून घाली. अवय सदरहू र्ण॥ जे ऐवज माना-व्यास येतील, त्यांचे पदरीं धातून रसीद घेउन पाठवावी. म पर याचे ल (ण)णे— हे सपथे पापेच्छ आहेत. त्यात मुला नाहीं. मगर तुमचा आमद की र्ण॥ पापेच्छे नाहीत. याज कारिता हें पत्र दिव्हें आहे. हे पत्र आहमनुदोद्यास पापेच्छे करून याचे उत्तर आणवावे तणजे समजेळ त्याचान हे पत्र घेऊन पाठविले आहे. आहमनुदोद्या यांजकडे खाना करावे. त्यानीं रजुवात कल्लन दिव्हास गुताच उभकळा. रजुवात न जात्यास यांजपानोन ऐवज घ्यावा. ऐवज न दिव्हास उत्तर लिहून पाठवावे. तणजे यान काथेळ करून, जगण याचे दुकानची चिठी घेऊन पाठवावयान येईल. सोळा हजार ऐवज यावाच असें ठरले नाही. सवत्र जगधनावर चिठी नाही. आहस-नुदोद्या यान मात्र पत्र की ऐवज दिव्हा नसल्यान तुळीं ठेणे त्यास ऐवज आहमनुदोद्याच देतील. त्याणीं अनमान केत्यास लवकर लिहिले यावें. र्ण॥ छ २९ मोहरम हे दिनति.

श्री

भाद्रपद शु १ शुक्रवार शके १७१५

विनति. उपरि:-ऐवज क्षेपनिक्षेप पदरीं पडं ऐसीं परभारें आणिक पत्रें जावीं. इकडे पाठवावयाची असतील तें पाठवावीं. यात्रिसीं स्वस्त असों नये. पैक्यास लावण पडों नये ऐसे व्हावे म्हणोन ला। त्यास तनख्याचे ऐवजाची तपसिलाची याद लिहिलीच आहे. निकी वाकी.

२५० ७९० ॥॥ मिघाली याची चिठी-रोपनराय यांचे मोहरीची, जगधन यांचे दुकानी ३॥ ठ २० जिल्हेज पासोन दोन महिन्यांत घात्रे याप्रमाण खर्चित चिठी आहे तथापि तुमचे लिहिल्यावरून मागाहून आणिक ही परभारे ताकीद लिहिल्यात येईल हातीं फखरदौला नवे सुभेदार यांचे पत्र मध्यस्तास आले कीं -- सखोपंडित-रावपंतप्रधान याजकडील-तनह्याचे ऐवजाचे वसुलास येथे आर्देत हे खर्चास मागतात यांस फार तसदी आहे दोनदिवस विलकुळ यांस कांहीं मिळाले नाही तिसरें दिवशीं पन्नास वैल गेल्याचे रसदेचे घऊन नेऊन रोजमरा केला याजवरावर जम येतही आहे त्यास, आज्ञा आल्यास कांहीं ऐवज घात्रयास येईल त्यावरून मध्यस्तांनीं आम्हांसीं सदरहू मार केला, आणि धोळिले कीं -- तनह्याचे वाकीचे ऐवजाची चिठी जगधन यांचे दुकानी करून दिलीं त्यापार्शीं आम्हां ऐवज का घात्रा आणि ते ग्रहस्त खर्चाविन हेंराण आहेत जर तुम्हां कांहीं ऐवज देत असाल तरी आम्ही जगधन यांचे दुकानीहून देणितो, नाही तरी जत्राव साफ लिहिले असे, व रसीदांचाही नफल पा॥ आहे रा॥ ठ २९ मोहरम हे विनति

श्री

नकल

राजश्रिया विराजित राजमान्य रा॥
वाजीराय आमील व तिमाराय दे
शफाडे पा॥ वसमत स्वामीचे सेवेसी

पो गोविंदराव कृष्ण सा॥ नमस्कार विनति उपरि पा॥ उमरखेड यामा हाळा पासोन शाहमिर्जा यांनी ऐवज घेतला तो नवावाचे सरकारांतून येणें त्या ऐवजीं पा॥ मारचे ऐवजीं चाळीस हजार रुपयांची तनखा आमची तुझावर आली त्याचे ननाजपनाभें दोन पैकी आणल हप्ता गाहे रा॥ वळ आखरचे वायद्याचे रा॥ २०,००० बीस हजार सद

रहू बीसे हजार र्शा मा॥ मेहरवान सैद मुजवरखान आमील पा॥ मार दिख्हे ते पावळे आहेत. छ जा॥ खरी सु॥ सत्तास तिसैन मया व आलफ, सन १२०२. बहुत काय लि॥? हे विनति.

श्री.

भाद्रपद शु १ शुक्रवार शके १७१५.

विनति. उपारि. तेजासिगाकडील जागिरीचे माहाल येहतपाम जंगा-कडे जाळे. येविपि र्शा नाना तुम्हासीं बोलले कीं:— सरकारचा ऐवज खदारकराकडे येणे. -त्या ऐवजीं करडखेल, होकरणे हे माहाल लाऊन दित्हे असता दरमियान फौज पाठऊन घेतले. ते समई हिसेवी ऐवज निघेल त्यास नादापुर लाऊन देण्याचा करार असतां वलीजंगास नांदापुर देऊ लागले. ते समई मध्यस्तासी नादापुर आमचे ऐवजी केले असता यास कसे देता ? हे बोलवावे कीं नाही ? व जग घराउ पुसो लागले त्यास तुम्हीं नादापुर कवूल करू नका असे म्हणावे कीं नाही ? हे गोष्ट कशी राहिली ? इत्यादिक तों लो. त्यास करडखेल राज्याजीकडे जागीर होऊन तालुक्याचे दखलास याजकडील फौज गेली ते समई याचे बोलणें कीं:—खदारकराकडे येकदर स्वराज्याचा ऐवज तुमचा येणे, त्या ऐवजीं करड-खेल व होकरण्याचा वसूल काय पावला व बाकी काय राहिली याचे हिसेब आणवावे. अजरुये मवाजा हिसेवी ऐवज निघेल त्यास नादापुर हा महाल-खदारकर तेजासिगाचे जागिरीचा—लाऊन देता येईल. आमचे म्ह (ण) णे कीं:— सेवाले हा महाल उमरखेडालगता. तो ऐवजी लाऊन द्यावा, ऐसें बोलणें. त्याजवर हिसेब येऊन ठराव व्हावा तो काहींच जाला नाही. खदार-करावावत ऐवजाचा फडच्या करून द्यावा. सेवाले नादापुर आमचे ऐवजी माहाल, हे हमेपा मध्यस्तासी बोलण्यात येतच आहे याचे विस्मरण कसें होईल ? येहतपामजगास जागीर होण्याचे पूर्वी मध्यस्तासी बोलणें जालें. याचे म्ह (ण) णे कीं:—तुमचे सरकारचा ऐवज बाकी काय ? याचा हिशेब

आणवा सैवाले नांदापुराचाच आप्रह काय आहे वाजवी बाकी निघेल त्याचा फडच्या तेजसिगाकडून करउन देलं, आगर नांदापुर लाउन देणें जाल्यास तस घडेल हिसेव यावा ऐवज तादाप काय राहिला ? हें मुख्य याचे बोलण्यांतल रहस्य त्यास, हातीं तुम्हीं लीं कीं हिसेबही मागाहून पाठवितों फार उत्तम आहे हिसेब पाठउन घावे म्हणजे मध्य स्तासी बोलण्यांत येईल मध्यस्ताचे म्ह (ण) णे - सैवाले नांदापुर हे सरकारांतच आहत जगांसीं दिल्ले म्हणोन कोठें गेलें' नाहीत, तुम्हांस आपले फडच्याची गरज, तालुक्यानी काय कारण ? ऐसें म्ह (ण) णे यास विचार पाहतां माहाल आपले सरकारांत लाउन देणें ते समई जगाकडून देवप्यास काय उशीर आहे ? येहतपामजग घरांत पुसों लागले ते समई नांदापुर घेऊं नका ऐसे त्यास म्हणावें कीं नाही ? ऐसा लेख त्यास, आर्ही जगास म्हणावें, याणीं महाल टाकावा, मध्यस्तांनी त्यास विचारावें, तेन्हां आम्ही सांगितलें हें बोलणें प्राप्त, इत्यादिक लांबच लांब वखेदा पढतों आणि जगास तुम्हीं माहाल हा नका घेऊं म्हंटल्यांत फळही नाही हें बोलणें मध्यस्तासी त्यांज कडूनच होणें तें व्हावें याचें त्यांसी हमेपा बोलणें होतच आहे हिसेब आणवारा ऐसें म्हणतात त्यास हिसेब पाठवावा त्याप्रा। बोलतां येईल रा। उ २९ मोहरम हे विनति

श्री

भाद्रपद शु १ शुक्रवार शके १७१७

विनति उपरि-मौजे बाघोली प। धारूर हा गांव गणपतरात्र माधव यांजकडे हातीं राजे तेजवंत यांस जागीर जाला त्यांजकडून राये लक्ष्मा चंद आले त्याणीं टाप्यास उपद्रव दिव्हा आणि यास लीं कीं - ठाणें खालीं करून देणें, म्यर्थ खर्चाखालीं न येणें याचा हुजूर जलसा होऊन राजश्री गोविंदराव छुष्ण यांणीं साफ सांगितलें कीं - तुम्हीं आपणें

टागें सुगन्ध देणें. या प्रो॥ मन्गीचेंद याणी पत्र लिहिलें त्याची नकल
 पा॥ त्यासून पानास वेईल. हा मजकूर आनंदास गणपतरास याजकडील.
 कोणी श्रमन मजकी नासास जमन सात निमिती को थेंक शम न देणें. त्याज-
 कून आनी मजो जिवाजी याचे कोरें सज शिबून दिवूं कीं.—तुमचे मन्चीपिसींचा
 मार फलकरीत घाले जिा सून मज्यामानी आणोन सांगितला. त्यास,
 तुमचें मन्चीची उतर घाल्यास जमन घाले हुकानीतून धीस हजार का
 मन्चीस पत्रे त्यास दलनास निठी धीस त्त धीस हजार सातसे नवद
 का पत्रे जागे घाले जाणी, ती पुण्यास खाता केन्ही आहे. परभारें
 तुमको वेईल. त्या मजकीं सदरहु धीस हजार पत्रे ते गुजरा याचे
 हाणोन पत्र शिबून जमन याचे दुकानी म घाल्याचे सांगितल्यासून दिव्हे
 आहे. याचा इतका तुमचें आभास लणोन थिों आहे. का ह्या २९
 मेदरस. हे विवेचि.

श्री.

भासपद सु ५ शुक्रार शो १३१५.

विनवि. उधरि, उमरखेड वावत पा॥ वनमत येथें चाळिसा हजाराची तनखा
 म यमानी देविळी. त्यांपकीं वीस हजाराची पावती तुमी दिव्ही. त्यास त्या
 पावतीत चाळिस हजारापैकीं पेंसा उधर मात्र नसावा.; लणोन राजश्री
 नाना याचे पत्री आज्ञा व सदरहु आन्वये तपसिलें तुमीही लिहिले. त्यास
 चाळिस हजाराचा उधर रसीदेंत न येतां पा॥ उमरखेडचे ऐवजीं वीस
 हजार दिव्हे ते पावले या प्रो॥ पहिल्यानें आलीं रसीद वसमतकरास घाव-
 यास लागलें, परंतु सदरहु प्रो॥ रसीद वेईतात. त्याचे ल (ण) णे कीं:—
 चाळिस हजाराची तनखा जाली त्यापकीं चाळिस हजारापौ वीस हजार
 पावले. पेंसा उधर रसीदेंत आणोन रसीद घाल तर वेऊ. याप्रो॥ मोठा
 वोळ पडला. तेव्हा आपला दस्तऐवज न गुते, आणि वसमतकराची

समजूत निघे आशा तऱ्हेची रसाद दिल्ली कीं -- प॥ उमरखेड या महाला-
पासोन शाहभिर्जनिं ऐवज घेतला तो नवावाचे सरकारांतून येणें त्या ऐवजीं वस
मतेवर चाळीस हजाराची तनखा दिल्ली त्यापैकीं वीस हजार पावले याप्रा॥
रसीदीत लेख तेन्हां शाहभिर्जनिं उमरखेडचा ऐवज घेतला तो नवावाकडून
येणें त्या ऐवजीं चाळीस हजाराची तनखा ऐसें लिहिण्यांत, त्या अर्थां चाळीस
हजारावर टराव जाला ऐसा अर्थ काहीं रसीदीत परिच्छिन्न निघत नाहीं
त्या ऐवजीं ऐसा शब्द, येणें करून जो शाहभिर्जनिं नेला नसेल त्या ऐवजीं
याप्रा॥ स्पष्टार्थ आहे वसमनकराची तर समजूत चाळीस हजाराचे तनखा-
पैकीं वीस पावले हें लिहिल्यावरून जाली आणि आपला तर चाळीसावरच
टराव जाला, ऐसें नाही पुढें बोलण्यास, जाबसालास जागा राखूनच रसीद
सदरहू प्रा॥ देण्यांत आली तुझास सविस्तर समजावें सबब लिहिलें असें
नानास सांगितलें नानानी मला आज्ञा केली कीं - टाणें तुम्ही घेणें ऐसें
गोविंदराव कसें वो (ल) ले ? कीं जाब दिल्ली कीं - असी गोष्ट कसी
घडेल ? हीं मक्षरें त्यांचे मुखावाटे निघणारच नाहीत लक्ष्मीचंदानें आपल
साधनाकारितां लाऊन लीं आहे परंतु यांजकडोन असें घडणार नाहीं
याप्रा॥ जालें कचें समजावें क्षणोन विनंति लि॥ मध्यस्तांसीं बोलोन गांवास
उपसर्ग न होये आसें घडावें तेजवंत यांसही सागावे - हें काम जाबसाली,
यास लडाई व मोर्चे कारण नाहीं वाजना जाबसालानें ठरेल तसें येका चिठी
वर होण्याचें काम ! सध्यां उपसर्ग गांवास न लागे, आसें मध्यस्तांसीं बोलोन
करावें, क्षणोन लीं त्यास, मौजे वाघोली हा गांव तेजवंत यांस जागीर
जाल्या नंतर त्यांणी आपल्याकडोन आनंदावर केशव वकील यांस 'आम्हां
कडे पाठविलें कीं - हा गांव आम्हांकडे जागीर जाला नाहीं आपण आपलें
पत्र धावें ते समई आधीं यास उत्तर साफ दिलें कीं - हा गांव सरकारचा
याचें नांव तुम्हां न ध्याव, कदाचित गांवास उपसर्ग कराळ तर परिणाम
लागणार नाहीं, आम्हांसही मध्यस्तांसीं हें कामें जाबसा

समजूत निघे आशा तन्हेची रसाद दिल्ली कीं -- प॥ उमरखेड या महाला-
 पासोन शाहभिर्जनिं ऐवज घेतला तो नवाबाचे सरकारांतून येणें त्या ऐवजीं वस
 मतेवर चाळीस हजाराची तनखा दिल्ली त्यापैकीं वीस हजार पावले याप्रा॥
 रसीदीत लेख तेन्हां शाहभिर्जनिं उमरखेडचा ऐवज घेतला तो नवाबाकडून
 येणें त्या ऐवजीं चाळीस हजाराची तनखा ऐसें लिहिण्यांत, त्या अर्थीं चाळीस
 हजारावर टराव जाळा ऐसा आर्थ कांहीं ससीदीत परिच्छिन्न निघत नाही
 त्या ऐवजीं ऐसा शब्द, येणें करून जो शाहभिर्जनिं नेला नसेल त्या ऐवजीं
 याप्रा॥ स्पष्टार्थ आहे वसमनकराची तर समजूत चाळीस हजाराचे तनखा
 पैकीं वीस पावले हें लिहित्वावरून जाली आणि आपला तर चाळीसांवरच
 टराव जाला, ऐसें नाही पुढें बोलण्यास, जावसालास जागा राखूनच रसीद
 सदरहू प्रा॥ देण्यात आली तुम्हास सविस्तर समजावें सबब लिहिते असें
 नानास सांगितलें नानानीं मला आज्ञा केली कीं - टाणें तुम्हीं घेणें ऐसें
 गोविंदराव कसें वो (ल) ले २ भीं जाव दिव्हा कीं - असी गोष्ट कसी
 घडेल २ हीं अक्षरें त्यांचे मुखावाटे निवणारच नाहीत लक्ष्मीचंदानें आपल
 साधनाकरितां लच्छन लीं आहे परंतु योजकडोन असें घडणार नाही
 याप्रा॥ जालें कचे समजावें क्षणोन विनंति लि॥ मन्वस्तांसीं बोलोन गांवास
 उपसर्ग न होये आसें घडावें तेजवंत यांसही सांगवे - हें काम जावसालीं,
 यास लडाई व मोर्चे कारण नाही वाजना जोवसालानें टरेल तसें येका चिठी
 वर होण्याचें काम ! सध्यां उपसर्ग गांवास न लागे, आसें मन्वस्तांसीं बोलोन
 करावें, क्षणोन लीं त्यास, मौजे बाघोली हा गांव तेजवंत यांस जागीर
 जाल्या नंतर त्याणीं आपल्याकडोन आनराव केशव घकीळ यांस आम्हां-
 कडे पाठविलें कीं - हा गांव आम्हांकडे जागीर जाला नाही आपण आपलें
 पत्र घावें ते समई आहीं यास उत्तर साफ दिलें कीं - हा गांव सरकारचा
 याचें नांव तुम्हां न भ्यावें, कदाचित गांवास उपसर्ग कराल तर परिणाम
 लागणार नाही, आम्हांसही मन्वस्तांसीं हें कामें जावसा

